ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ
Ἀριθ. Χειρ... 2758

ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ
(Διευθυντοῦ τῶν Λαικῶν Τεχνῶν)

Λαογραφικὴ ἀποδημία εἰς Κύμωλον (14 Αὐγ. – 29 Αὐγ. 1963)*

[*ΣΗΜ. – Τὰ κείμενα αὐτῆς σελ. 384–447 ἀπαγραφέντα εἰς τὸ Λαογρ. Ἀρχεῖον ἐξ ἠχογραφημένων ἐπιτοπίων μαγνητοταινιῶν ὑπὸ τοῦ ὁμιλητοῦ, ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐπιτοπίων ἠχογραφήσεων εἰς γραπτὸν ἔγγραφον ὑπὸ τῆς γραφούσης ὑπαλλήλου Διδύμης Φασουλοπούλου.]

Σημ. Ἐξ τοῦ τέλους (τοῦ χειρ/φου) τῆς συλλογῆς ταύτης ἐσφιγγάδωσεται εἰς ἔντυπον φυλλάδιον ὑπὸ ἐνθέσεως ὑπὸ αὐτῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΗΣΟΣ ΚΙΜΩΛΟΣ

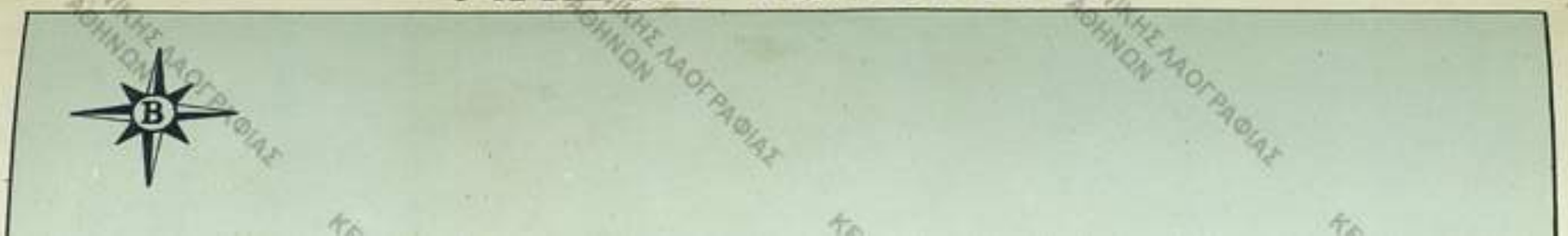

ΝΗΣΟΣ ΚΙΜΩΛΟΣ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄκρα Μοναστήρι
Ἀλάτι Γαυπᾶ
Βεντούρης
Ἄκρα Κεδρός
Ὅρμος Βρωμα
Ἀρτέμωνα
Ἄκρα Πεταλίδα
Παλαιοκάστρον
Πεταλία
Ἄκρα Ἀνατολή
Ὅρμος Πρασσῶν
Πεταλίδα
Προσσονῆσι
Σκάλα Χαλασιάς
Σκόπελος
Ἀθηνιᾶς
Ζουφουδάκαμος
Λάκκος
Κίμωλος
Νησίς Κλῆμα
Ὅρμος Συκιᾶ
Νησίς Ἅγ. Ἀνδρέας
Ὅρμος Ἑλληνικῶν
Ἄκρα Καμπάνα
Ψάθα
Διαύλος Πυργί
Ἄκρα Καλαμίται
Ἄκρα Κάτεργον
Ἄκρα Πολάνια
Διαύλος Πολωνιάς (Ἀπολλωνιάς)
Ἄκρα Πελεκούδα
Ἄκρα Μανώλη
Νησίς τοῦ Μανώλη
Ἄκρα Πούντα
Νησίς Ἅγ. Γεώργιος
Πλανῆται
Ν. ΜΗΛΟΣ
Ν. ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ
Ὅρμος Βουδιᾶ

ΚΛΙΜΑΞ 1:50.000

ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΙ
τοῦ Ἰατροῦ ΕΜΜ. ΧΡΙΣΤΟΥΛΑΚΗ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Π

Ἄνα

Ἄνα

Αἴνα

Γραβ

Γρέ

Δωά

Δομί

Ἄνα

Βασ

Αἴνα

Βαρ

Γρη

Γυρ

Μαρ

Γεω

Μαρ

Γεω

Κυπ

Γεω

Μαρ

Μοσ

Θέοδ

Θεμ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πίναξ τῶν ὑπηροσφορητῶν τῆς χωρᾶς ὑμῶν

Ἄννα Ἐφρ. Ἀγενταΐη, ἐτ. 10 δ' ἔτη κ. κίτρινη
Ἀννοῦσα Ἰωαν. Ἀγενταΐη, ἐτ 70 "
Αἰκατερίνη Ἰωάν Ἀγενταΐη, ἐτ 35 "
Γραμματικὴ Ἰγνατ. Ἀγενταΐη, ἐτ 60 "
Ἰγέτη Ζτ Ἀγενταΐη, ἐτ 75 ἀγράμ "
Ἰωάννης Μάρκου Ἀγενταΐης ἐτ 75 "
Ζαχία Ἰωαν Ἀγενταΐη, ἐτ 60 "
Ἄννα Ἀντ. Βεντούρη, ἐτ. 70 "
Βασ. Δ Βεντούρης, ἐτ 42 ἔτη κ. "
Αἰκατερίνη Εὐαγγ. Βεντούρη ἐτ. 60. "
Βαρβάρα Ζτ Βεντούρη ἐτ 22 "
Γρηγ. Μιχ. Βεντούρης "
Γρηγόρα Ζαν. Βεντούρη ἐτ 70 ἀγράμ. "
Μαριὰ Ζτ Βεντούρη ἐτ 55 "
Γεώργ. Γαβριηλίδης "
Μαριὰ Γαγάνου "
Γεώργ. Ἰω. Ζαννέτη ἐτ 40 ἔτη κ. "
Κυριακὴ Δ. Ζαννέτη ἐτ 73 ἀγράμ "
Γεώργ. Ἰωαν. Ζαννέτη ἐτ 75 "
Μαρία Ἰωαν. Κάτση, ἐτ. 60 "
Μόσχου Ἀγγέλου Καλά, ἐτ 70 β' ἔτη κ. "
Θεοδοσία Δ. Λογοθέτη, ἐτ 78 ἀγράμ "
Θεμιστοκλῆς Π. Μανωλάκης ἐτ 79 ἀγράμ "

Ἀρτώνιος Γ Μαγγης, ἐτ 63 "
Νικ. Μαγγης, ἐτ 62 "
Εὐέτη Γ Μουσταύα ἐτ 45 "
Ἀνδρούσα Ξεν Μουσταύα "
Ἀνδρούσα Ξανθουδάκη "
Περσούλα Π. Πρεβαίη ἐτ 24 "
Μαρία Π. Πρεβαίη ἐτ 72 "
Βαρβαρά Γεωργ. Πρεβαίη ἐτ 50 Δημοτ.
Μαγειρώ Ράμφου ἐτ 50 ἀγοράμι
Αἰκατερίνη Ράμφου ἐτ 75
Ἰωάν. Ράμφος ἀφαῦς
Μαρία παπᾶ Δημ. Ράμφου ἐτ 35
Γεώργ. Κ. Ράμφος
Γιόσυνα παπᾶ Δημ. Ράμφου
Πηνελόπη Ν. Ξαγιβαρᾶ ἐτ 65
Μαρία Γιων Σεργίου ἐτ 65 ἀγράμ

Πινακ τῶν ὀργανοφαικτῶν

Ἰωάννης Δημ. Χάρδης (βιομ)
Ἀθανάσιος Κοντογούρης (ἰδιοκτ)
Νικολ. Βεντούρης τοῦ Ἀθαν. (ἰδιοκτ)
Δημ. Γεωργ. Βεντούρης (βιομ)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κίμωλος (14 Αυγούστου 1963)

---

2 Αυγ. Δευτέρα

Έχομε τρεις μέρες δρόμο, δύο ποδοσιά (1-3 Αύγ.) και μισή βάλτο (29 - 31 Αύγ.).

Τις μέρες αυτές δεν άπιανε κι ούτε στη δημόσια για μοδάτο, ούτε να πλύνομε τα χέρια μας ούτε να μιλούμε δεν μπορούσαμε ούτε να μιλούμε αυτά, έτσι είχαμε να μιλούμε μόνο τα αγριόσκυλα που έχουνε το δικό τους, έχουνε φίλοι. Το κρύο μιλιούνται (= δαγκώνονται). και οι γυναίκες τις τρεις αυτές μέρες δεν κοιμόντανε μεσημέρι, δεν άπλωναν μπουγάδα. Δεν βγαίνανε στην πρεβλιατσειά (= άγριες ρότες που δαγκώνουν το σώμα).

Βγήκαμε πενήντα τις πρώτες έξι μέρες για βόλτα, το σκυλί μου δεν είχε πολλά βγάλματα για θέση η δεν είχε πανιά (= φούσκες) (δρόσους), το μυαλό του δεν ανησυχούσε για τίποτα αυτή δα την φορά.

Μικρές μέρες από τις 1-6 Αυγούστου τις αμολούσαμε για δρόμους. π.χ. για τα Αγριολίμνια για Σκανδάμερο για Παλαιόκαστρο κ.α.

8/

– Θα ἔχω κάτι λίγες γυῶτες τοῦ Θεόπου οἱ γυναῖκες
παιπεζίες νέο, ἄν φιλοσόφουν χόρια γιὰ Λούτσο
καὶ δὲν ξεραίνονται τὸ σχόλια γιὰ παγοχεσιά.
Εἶμαι ἐξίχη θησαύρος (=πολιτεία) τοῦ καιρόνου
(ἔδω = τὸν ἀσύλληπτο, ὅπου ἡ ρίζα λέγει εἶναι ἀκατάληπτη)
Ἂν ἔχουν δίκιο παρόλο δὲν σάγ παγὰ
γιὰ σοβαρά.

Ἡ γιὰ Λούτσο γιὰ διαφορὲς σὰν ἀπ' ἄλλη
πρέχτη θὰ ὁ χημικός. Δέγει λέγει τραγουδιὰ
Λούτσο χαρμένα
μιὰ μέλι παγοπάρι.
Σὺ κι ἀγάπη χαρμάτη
σὺ κι μάρτης παγοπάρι.

1ης Ἑκεμβρίου
Τὴν πρώτη γιὰ ξεκίνησε ἤμ' εἴχαμε
τσελιχερνιά, ἐπιλαγμὲ ἀγκαμὲ μὲ
σαΐλια, ἐπιλογάμε γιὰ κατὰ τὸ σαΐτι εἴπαμε
γιὰ ἀγκαμό, παγαὶ εἴχαμε καὶ σὰν μάρτης
μάλιστα εἴπαμε ὁ ἄλλος ἀγκαμό.

14 Δεκεμβρίου
"Οσα χαμοὶ θὰ δέγαν πὼς ἔτσι ἐπιμένα
θὰ δέγω σπρὸ γιὰ τὴν ἔφρια μὲ ἔλαμψα.
Γιὰ βάζω πάλι θὰ δέγω καὶ μετὰ μὲ

δουλειά του έβγαινε σιγανά-σιγανά και όταν κάνει νε
σουρθεί τον "δυναστάνη μα' τον άγριο καιρό
δα' σουρθεί,

Από την έκμυαβία τών ημέρα εν Πλανοθάρηκε
βαθυγκιό και τον λέγαμε ότι κονίδρασα τον
σθείνο. "Όεν αρεσθύκη καινά γύρο λάγμα έσυο
ένλαβυγκιό αλλά σαύν ότι ήμαστε καινά
δημαζμένε λόγο.

Χωραφία

σιτόπλα (τά) = χωραφία ίδια σαι κιαρπού
περιαβτά (τά) = είναι ~~αλλού δλλού~~

δουλειά, δηλ. λιπέδες, σαν σκεβόγια.
Σ'αύλα κτίζομε εμπαμή, ξυλόκτιστη, γκινά βαλε
(-δυκείες) το χαμα.

χοιροχώραια (τά) = " έχουν σαχνό χώρα.
γκαϊδάρα (τά) = χωράφια με λίγο χώρα.
σταγίδια (τά)

Τον Μάρτη σέα χωράφια σε σάνουε για καμπόρι,
για βατοσάρικα (κτηνα), πορτάκες, τα σκάβομε
καλούργια για να ξεριζώσουμε όλα τα κάμπαρε.
Ψήνεμε το χώμα και όταν ξεσαπίρνε το χαρμπά
δα' χαμε ξεσοδιά

Καμπίτερα τα χωράφια στον κάμπο χτίζια και
είχαν καλά μέσα, αν δέναμε να τα σκάψουμε
το χαρμπά, τα πρεπάβγαμε το καμπόρι.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

10/

Διὸ ζήλεγμα αθείαφα.
(βλ. αντίγραφα σελ. 23)

(πληρ. Γεωρ. Ιω. Ζανέση, ετών 40, Γηπέου)

1).

Τῶν Λιβισιῶν Τραγούδια.

~~Ἡ Λιβισιὰ τῆς Ρούμελης~~

(ἀπὸ Δεσφοῖνα τῆς Πηνειάδης, λόγιος Γιάννης Βαλτινός) ἐλῶ 78 τραγούδια.

1). Ἡ Αἰ Βασίλ' τὰ ξαγκυνοῦδο καὶ τὰ ξαγκυνοῦδο
Ἀνατολὴ ς' Ρούμελη ἡ Λονξαγκυνοῦδο
~~μαὶ ἀρόδι τοῦ~~

Ἐκάνε σπίτια κατοῦδες
μαγαζιὰ ἔκτα χαμοῦδες
κάτω στὸ θεριοβάλτσο ἡ Λονξαγκυνοῦδο
μαὶ ἀρόδι τοῦ Νεούτς ὁ σπιτὸς ἡ ἐκκλησιὰ τοῦ Γρηγόρη
ἀρόδι μαὶ τοῦ Ἀντζηγὴ μ' ἀπ' τὴ πολιτινίτσα
Ρεμάνια ζυμώνουμα παΐδες μὲ ζυμωνοῦνες
τρώγαμε ὁ Νζὲ παιδὶ λάχατο τὰ μὲ δίνη
βάζουν φωτιὰ ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη
τὸ ἄλογα ἁλαντώνουμα τὰν βεζίκι, ὅλη σοτάμε
βγῆκε πορείτσια χαϊτέρα, ἄντρες καὶ γυναῖκες
ἀπὸ τὰ μαγαζιὰ τοῦ βγάνανε καὶ ψωμὶ σταφιδωτὸ
ἔλεγάν καὶ τοῦ λέγανε ποὺ μαθὲ θὰ τὸ φᾶτε ἐσεῖς οἱ
ἐκεῖνοι ἀδυνατίσανε ἀπὸ πάνω πὸ τοὺς μῆνες.
Τοὺς μῆνες τοὺς ἀνελάβανε καὶ τοὺς καλοφάγωναν
τὰ βοδιὰ σταβλώνανε καὶ τοὺς χελόσωπιάζαν.
~~ἐκ~~ Ἤκαμε σήμαινα τὸ σπίτι καὶ τὸ σπίτι μὲ μᾶς
ἐκατὸ μέρες ἐχρειάστε χρόνο καὶ μιὰ βδομάδα
καὶ ἐκεῖ σήμαινε τὸ σπίτι καὶ τὸ σπίτι καὶ σήμαινε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

12/

Ὁ Θανάσης μ' ἔστειλε στὸν Ἀϊβαλῆ. Ἐκεῖνος
τὸ τραγούδησε καὶ νά τό ἄλογο ἔχασε
μιὰ χρυσὴ Δίφρα.

Ἤκουσε τὸ 29 Δ 500 Διονυσόπουλος
Βγ ταν (Β' φ. 2) Μισεγιὰ τὸν Θανάση Βγ καὶ - 40
Τώρα σὰν ἀρχίσ' ἀπὸ Καρδίτσα ἴσα σὰν βρέξῃ
πού θἄσουν τὰ σπαρτὰ καὶ βὰ 'ναι μαλάκια
~~Ὁλοῦσο νὰ μὴν θέ σι~~
Σήμερα ἐσᾶσε ἀνεμιά, σήμερα μαίνει μέρα
σήμερα βάγανε ἀηδιὲς οἱ κύριοι Θεσσαλοί
γιὰ νὰ θἀκούσουν τὸν Χατζῆ τὸν τρανὸ βιολιστὴ
Ὁ βιολιστὴς ἀπόμεινε νὰ μείνῃ θέ θυμοῦμαι
νὰ Βλάβῃ δίπλα μοῦλιο, νὰ τὸν βάλουν ἐμπρός.
Ἀφοῦ καὶ τὸ λαγούτο ὁ κύριος τὸ μετάμορε
τὸν ἄφησε νὰ ὁμιλῇ ἐδῶ τὰ ἀχτύπι
Ρούμ ζὲ τὸν μαντολίνο μου ἐδῶμε νὰ μὲ ἀκούσῃ
Ἐλᾶ ἀναιδοῦ τῶν Θεσσαλῶν δὲν τὰ μὲ ἀκούσῃ
Ἐγὼ ἔμεινα δακτυλάκι μου ἀσὸν δὲ νὰ θἐ
Ἐλᾶ ἀναιδοῦ τῶν Θεσσαλῶν δὲν νὰ θἐ
Ἀσοῦ τὸν χρειαστῇ ἡ συλλογὴ ἔπιασε ὁ ἀλαφρύμος
καὶ βὸ χαρμὰ ἐβάλθηκε ὁ τρισκαλοκαιρινὸς
Βαρὺ χαρμὰ, κάτι μαρτιά, φτιάξε τὰ σιρόκια
Θαλῆς ὁ ἀναπάτομος βασιλιὰς φτιάνει φίλι
Ἐκεῖ χαρμὰ ἀσὸν τὰ φτιάξῃς τὰ ξιὰ τὰ θἐ σπάσῃ
Ἐκεῖ χαρμὰ διάταξε ἀσὸν δὲ τὰ βάλῃς φλὰ

* Οἱ ἀηδιὲς καὶ τὰ σπυριὰ οἱ τρισκαλοκαίρινα

Βαρέλι δυό στάχτες του, τόσο στά δυό του πόδια
τό σέμπετο τή φορεσιά του βάλε το στήν καρδιά του
νά 'βλεπε αίμα καινούριο νά 'χυμάει ή καρδιά του
κάθε στά δυό ρυάκια που σέ κύκλον τόν λαό
σαν παλιά ή δέκατον μόνη νά μονάχη της
τά προβατά της τσιμπολογά τό μονοπάτι της
κι' απ' τά προβατοπούλια ακούει τ' όνομά του
δυρτή φλογά, δυρτή λαλιά γλυκιά δή εύγενο
στόμα δικό τά χτήρια της και 'χαμε γνωριστεί
μιά ημέρα ξένη βά μιά βροντή λαμπρά σάν αστραπή
ξύπνα, παρά μου, τά προβατά ξύπνα και τσοπανόπουλα
και 'σύ γιέ μου ξυπνάτε οι άντρες δυνατοί
Πάτε μου πάν' δή θυμάστε, θυμε μου πώς τά πάντα
Εάν μ' εχάλασε ξυπνάτε και ό άδικος δικά
σας θάνει ανδρειωμένος εσάς τον τιμωρήτε.
Η Παναγιά η 'Ελευθερώτρα τ' αγγελικό
σταυρό της είχανε γιά νά 'ναι μόνο
Άφου τής πρέπει δόξα και αφού τής πρέπει νίκη
μπρά μαζικοί να θρέψη, μπρεμνό γιά μπρεμνίσου
ρέμα γιά νά ρεμπατίση γιά τό μονοπάτι του
Αγγέλοι τήν φανερώνουν, σπαθιά φοβερά
κ' εμείς μπρεμνό πρεμόνη, δάβε μπρεμνό δικό
Εάν τής μπρεμνό μου νά 'πιεχ δάπνιχτα αμπρεμνό
Δασκάλοντες οι αγωνιστές για 'σου μαγοί των άντρες

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

14/

Πάβε μιρά μου, θεμιά νά χάβη ο Θεός ίλος
Νά χάβον οι μάνες γιά παιδιά, παιδιά γιά τη μανούλα
Νά χάβον κι οι μητέρες γιά βοσκοί κι οι βοσκοί Του Χριστού
Να χάβουνε και τα χαρτιά και τα δικαστήρια
Που μπρέσον δε στενά γιαρμιά και θεντερμένα
Νά χάβουνε κι οι χωριάτες και οι δικαστάδες
Που δε χάνε καμί μιρά λο θεό και εβένα.
– Αφού σαν όλοι ήμαστε, γιατί κι όχι αδερφάδες
Αφού σαν όλοι ήμαστε φιλάδες και χριστιανοί
Ήμαρτα θ' η Μαρδαμνή, ήμαρτα κι η Θάνα
Σαν η Χαιδώ η αδερφή και του Χαρίτου η μάνα
Νά νά' κι αυτοί φτιάχνανε σεινά λυτά στενώνει
Σεινά δυ βάνου τα χαρτιά νά' τονε δανειστούν
– Καπάν λο στάλι στάλι, στάλι λο μονοπάτι
Το μονοπάτι τ' έβγαλε αφ' τον χαρμά τη θάλασσα.
Βλέπει χαρμά κι αχάριστη, χαμιά καλλιεργιτή
χαμιά και η γυναίκα του και όλη η ανταρσιά του
– Χαρμά τ' είναι σου φαρμί, και τ' ίνε σαπιστό
– Χαρμά μου καραβάδικο νά' λούβε κι άμι ζαχή,
κι έμι γιά λο γενάλι του δα' του νά' νεβαν θώλε.
– Χαρμά και γ' ξαπόσου μαζί με λο σφαρίσου,
και τον Σαββάτου λούτανο νά' σβη κι η φυχούλα.
– Καπάν λο στάλι στάλι, στάλι λο μονοπάτι,
γεμίζει ο κόσμος άλαφρα κι οι δίχως μοιρολόγια
κι απόμενε τα μαγαζάκια της αγοράδας, βλά
χει κόσμα

καλόγερος

Το μοναστήρι το "Εβγαλε αγίους σχεδόν όλους ποτέ
βέβαιον ότι τους τελευταίους καλόγερους πρώτα
και τα σχολιάζαμε παρά μια από τις φορές
έλαμψε δεν τα χάνει την καλή χαμόγελο μας
ψυχολογούσε το φόβο την απόλυτη μοναχή της —
βάση Εβραίου αρχιμανδρίτη που είχε ήρθε δικαίως
Θυρεά γεμάτα Θυρεά Δεξιά καλύτερα δίγραφες
Θυρεά και Αγιοκλήρα βγάλαν τον Αγιάννη
Ήρθε Γιάννη Προδόσιε και βαρετή τον γιατρό
μαζί του σχολιάσαμε καλό διδάσκαλο τον.
— Ήχαρε σου τον γιάννη σε δεν τον μιλούσε;
Ήταν από αμέρα μαθητής του τα λόγια μου.
— Δεν είχα στόμα να δω τι, άκεφη, χαθεί μιλήσω
ούτε και χειροδύλιγα γιατί σε τον δεξιά.
Βλέπαμε έναν το γιατρό και τον αντιπαθούσε
διαφορά ο τον μέγα το άγιασμα ολόγυρα
Εκείνος τον ο γιατρός σου έφυγε ο μαθητής μου
— Κάμε τόπο χριστιανέ, τόπο για να περάσω
να θεάσω τον άγιασμα η Θεία ας ξημερώσω.
— Και ήσουν σε η Δεσποινα σου η η Παναγία
σας δίδαξε μικρούλι ν' αντέξεις να μην μέσα,
— Δεν ήμουν όμως η Δεσποινα ούτε η Παναγία,
παρά μου έδωσε υπόσχεση μια μέρα καλόγερα
"Θα σε δικαιώσω με, θάρρεις το δοκιμάσαμε
από το μόνο μας προσωπικό το γιατρό μας.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

16/

Θα κάτσω λιγάκι μαζί, κάμαρα δημοσίου
κάμποσην καλοβόλεσα μαζί την τσοπανοσύνη
και ή ζωή καλεβόλεσε με τον τσοπανάκο
σταυρό δεν τα χέρια της και χάμω γονατίζει.
– Χίλια μου τα 'κάμης και φοβάσαι θεριστάρη
οι θλιμμένοι σου το βλέπω άσπρον στην καρδιάν σου.
– Είχα ναΐλι μαγκιές ή άρα σου 'χαμα
που 'χαμα και 'πόπιασα μέσα στην μαλλάδα
τώρα σα βγήκα μαγκιά 'χορτάτος δυολάδα.
– Είχα ναΐλι μαγκιά ή άρα ή 'κείνην
που 'σκανα στο σοκάκι κι ή μιχλα μέρα γίνην
είχα ναΐλι μαγκιές ή άρα ή κόρη
που μου 'λαγε 'ο λόγο "Χαίρου, χαρελαμπίνη
κοσκινά είχα στην αγκαλή με 'δέρα πολεμάνε.
Δε μου μιλάς όμορφα μου, δε μου μιλάς καλόμου.
– Τι να σου πω μαντάμα μου, που θέλω δε μ' έχης
πάρε τον Διβιανάκη μου πάλι σου να 'λον έχης
– Ποιά μ' αγαπημένα μαγκιά, τι 'πάδε σαν έρθη
να σμίξουμε μονάχοι μας, να 'πάρω ξένη γένια
– Εύρες κλάνα, σκύλε σου, εύρες σ' αρχοντικό σου
θέλεις τραπεζή δίβουρο και 'κ' μαλλιά μαύρα
για να χτυπής μέσα μου που 'χεις ή ψυχή σου λάφρα
βάλε φωτιά και πυρόσπιτο να 'βαν οι πικραμένοι
κ' ή αγιάτρισσά σου 'σβησε με μιάν άγριο γουδάτι.
– Προσπάθησε γιατί σκότωμα καλιανά σκότωμα

-Αχά καημό μ' φόχρονες και νά 'ε βρεί λόγια
άμμε που και σε χλίους δυάμιες αλλάζου
νά σε δώρω η δάσεος, νά σε βασιλεύω μιρα,
σίγα δεβάν σ' ίλε υφί νά σε δοξολογώ
μονομεί α διαζόμερα νά σε μακροζωώ.

(Υπάγ. «Δεκέμβριον 1ω. 1900 έτη 80.
Το έμαθα από μια δική της ξεγνιά, ξιοπρί
γερα, πού 50 έτων.)

Περ. εις. Ε. Γρ. Λαογρ. 730
τόμ. Γ σελ. 13

Δεκεμβρίου 1ην

αρ. 23) Η είμαι Μανίνα (βλ. σ 402)

Του Βασίλη Μανίτα λόγιμα δεν δοχιώ

και θάμενα χορτά μάτια μου πλιά δε χόσω
που 'ν τα πρόσωπό μου πολεμικά
ήλιαν τη λάδενκη εξαπομένη
ειχα μιά μικρούλα χοντό κάλεο
που έλεγα ότι ζωή μου και ότι λίγο
μια θάρρος πικρούλα φύση να 'πάρη από σέρι
και αφήσει αντί κοσμοχάρα απερισπασμένη
κοτα νά 'χεμαν τους ωσού νά 'χεμαν οικονομιά
μπρά σε θάλασσα λίγο μου
να 'λιγεμάν η γυναίκα του
που μ' αγάπη ήταν πολύ πλιό κοντά
μπρά από θάλασσα λίγο μου
ως που να μου γελάσει η γυναίκα του

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

18/

Ωρέ μάρω έχω σου ἀγκαράκι
γιὰ βαφὴ χρυσὴ ὁ τραπουλάκης μὲ τὴν ἀπειρία
Εἶναι ~~ὅλο παπὰ μὲ μιὰ ἀπειρία~~
Εἶδα σὸν παπᾶ ζάγκα ἀπὸ μακριὰ
νὰ μὲ βγῇ τὸ Μανέλα μου γιὰ σοῦπλα
μὲ μιὰ παράγγελια
Ἐκεῖνος ὁ τραπουλάκης νὰ δῇς τί γιάνι
βάφουν χαρτὶ καὶ ζαγαρίζει
παίρνουμε τὸ γιαπιὰ Μανέλα δίπλα μου
Μανέλα μου γιὰ σοῦ ἀρμόζῃ τὸ σπαθάκι σου
Ἐλαφρὰ ~~μου~~ Μανέλα μου ἐσὺ παρὰ ὅλη
σὲ ἀρμόζῃ
μαὶ μὲ ἄλλο ἄντρα ἐλιοφωτιὰ
σίγουρα ὁ καπετὰν Μανέλης βάζανε τὸν ἥλιο
νὰ λούζῃ στὴν ἀγκαλιά του.
Ἔλα, παρά μου, καὶ μὴ ἀργήσῃς
μὴ φυτρώσῃ βέλανιδα καὶ σὲ ἀργήσῃ,
κι ὁ γιαπιὰ Μανέλας τὰ μελογυάλια βάζει καὶ ἥλιο
παράγγελια.
καὶ ἥλιε βγαίνῃς θεϊκὸ λοὺ ἥλιο φάτε
Πουλὶ καὶ φλάμπουρο γιαρὲ μὲ τὸ γαφρεμάτο
νὰ ἥλιε ἀφλάφῃ
Μὰ εἶδε ὁ Θεὸς τὴν ἀδικιὰ τοὺς
καὶ ἔστειλε τὸ γαφρεμάτο σὲ θάλασσα

βρῆξε τη νὰ τὴ πάει στὸ ὀξωβούνα
σου τηλεβόα σουγιά πάει χόρτα
καὶ δώσε της μιὰ στὴ φλάτη
στὴ χορτάρη της καὶ τὴ χιονάδη.
Γι' αὐτὸ σου πάρω τώρα καλοστὰ μανέλα
σου' σὲ τὰ μάτια ἔχω σὲ λε τὰ δόξα
σὲ λα ἀδερφάδη νὰ δε ἐρρον τώρα καλοστὰ
μανέλα στὴ χειτάδη.
Δὲν τὸ 'χω γι' αὐτὴν τὴ γιατὶ ἔχω μου
στὰ χέρια στὸν μάτη τὸ φαΐ μου.
- καλοστὰ μανέλα μου γι' αὐτὸ ὅν
τὴν ἀδερφοσύνη σὲ ἀξιοῦ ὅν
Δὲν τὸ 'χω γι' αὐτὴν τὴ γιατὶ ἔχω μου
στὰ χέρια τὸν μάτη τὸ φαΐ της.
Γι' αὐτὸ σου πάρω τώρα καλοστὰ μανέλα
σου' σὲ λα τώρ ἔχω σὲ λε τὰ δόξα
σὲ λα ἀδερφάδη νὰ δε ἐρρον τώρα
καλοστὰ μανέλα στὴ χειτάδη
- ἔλα νὰ πᾶτε σεῖ σου 'ναι δαμιανή
νὰ βάλ' πάω ἐγὼ στὴ γαμπρή
βαρ ἔσει σου 'ναι δαμιανή
- ἔπιασα τυρόγαλο νὰ δῶ τὸ δί σου
σὲ ἐ γαμψή ὁ ἄλφας ὅν ναὶ τὸ φαΐ σου
ἔπιασα τυρόγαλο μου πονιάρα μάρε
τὸν ἀν' ἐχειρέτησε καμμιὰ ἐκ τὸ πλανίτε.

(Δ τοπίνα τὴ πανδέλη)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

4) Ἀμόνεσε νὰ ἐξ-ἔπω μιὰ καινούργια νύφα
γιαμιὰ στὴ σαρμανίδικα ἔπαιρνεσα στὴ χώρα
Ἄρδα ἕνα νέ, ἀγόρι ἦτα κ' ἔπαιρνε
ἦτονε κορφὴ μποδιὰ καὶ ἔπου ἔπαιρνε
ἔγα νὰ μὲ σεργιανίσῃ νὰ βγῶ κ' ἐγὼ ἔπ' ἀπάνω,
Ἐκεῖνο ὁ καλόγερος μ' ἕνα μεγάλο ἦτανε.
– Κορφή, βαὶ δέγη, πλάκωσε, ἡ ὀρφάνη καὶ πεθαίνει,
Ἡ κόρη ὅλον τ' ἄνοιξε τὴ μαρκάζι βάζει
Ὅλο τ' ἄνδρι, φτύσε γιὰ νὰ βαστῇ ἀκριβά
Ἐτὸν καιρὸ τὴ γυναίκε ἔκαι τ' ἄρρωστο ἄνδρι
Ὅλο ἐγυρνοῦσε τὸ βαρὶ καὶ τὸ καμε μπουκάλα
Καὶ τὸ ἔσπασε κ' ἔβαλε καὶ τὸ καμε σουρίδα (= νεκρομάνα)
Πηγαδομάνα τὴ ἔρδανε κ' ἔπεσε στὸ κρεββάτι
Τὰ καλὰ τὸν διαβόλου γιὰ πεθαμένη
Ἐκάνανε κ' ἔχωσε κ' ἔπαν' ἐκεῖ τὰ μαλλιά
Καὶ ὅπου ἐγλίτωσε ἀπὸ τὴν ἐμορφιά σου.
Ἀκόμα δὲ κ' ἐκατάλαβε τὸ δάκτυλο χωρὶς τὴ
Κατέβασε ξανὰ τὴ μαλλιὰ πέρα καὶ ξέφυγε
Μαζὶ μὲ τὸν καλόγερο καὶ ἔφυγε κ' ἕνα μνῆμα
Ἄχι καμιὰ ποὺ ἦτανε κ' ἕνα μεγάλο ἄρμα.

(Δεβδουκᾶ Ν. Πολυδέλη).
στὴν Ἄ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λαογραφία
Τομ. Β, άρ. 3.
Λε. Εθν. 7301
Τόμ. 500

21

Σκοπελίτισσα

Τ) Κεφαλοχώρι ~~κοντά στο~~ (Βγ. 1962)
κεφαλοχώρι σου μεγάλη ντροπή αφού τον βγήκαν
μέσα στη εκκλησιά, μέσα στο ναό της) υπέρτατη
σύμβολο σύμβολο δόξας κάθε γυναίκας
μόνο μια δραστική στο μέρος ξαπλωμένη
βάλει βλογιά στη μέση της και χάνει στη σπίτι
και οδηγεί απέβαινε το θεό εκκλησιάζεται
Ω παναγιά και μοσχάβαζε μιάλληρικα φεργάδα
και δηλ από ταχτή της μοσχάνια μ' ή μεγάλα.
Ω μπροστινό μου πληρωμή και θείνη φεργάδα,
γιαλάβου φόβο γαι' ότι ω δηλ δηλ δηλ
κάθε κάτω φοβήθηκε να' λύνε ξαγκραβάω.
Α δίνα χρόνα δίνω σας, φλάσκα και καραντάνα
Κάπιτη 26 δόσε μέσα από τ' αμπάρι,
Α έχω χρόνα χαλάσε λα, φλάσκα δίνε τα
και δίνω δόσε δίνα μια δίνω μανρίβω δηλ
τότε δίνα γι' αφήσουν και δαίρδω να' σε πάρω.

(Διεθνούσα τ. Χρονολ.
επιμ. 78 αγ. μ.)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

22/

Πρέα νερό στην ξερή Ράχη
Αγκαθιά και θύμα βλάχα
Και δίνω Τραγούδι Σαράντα και Λουλούδι Λαμπρόχαρο
Δάνεισέ μου βρύση μου
Για σένα το δικό σου μαύρο.
Κάνομε τη λύπη τον νοστάδια
για να λιώσουμε τα βασανιά

Παράδοση

Για το καλό τις κυρίες

Τα παλιά χρόνια έκοβαν νύφη χωρίς προίκα μα έβαζαν μαζί της ό,τι θέλανε οι γαμπροί και επερνάνε μέρα στο κάστρο.

Κλαρωνός (είναι το όνομα που αποδίδουν σ' ένα μουσικό όργανο) Λένε πως στο κάστρο στην Κέρκυρα, υπάρχουν θαμμένα βαρέλια κρασί, που είναι εξορκισμένα από τον διάβολο. Αυτοί που θέλουν ν' ανοίξουν τα βαρέλια και να πιούν το κρασί τους, πρέπει να παίξουν στο μουσικό τους όργανο, την κλαρωνό και να χορέψουν γύρω τους. Αυτοί που δεν ξέρουν να παίξουν κλαρωνό, πρέπει να βρουν κάποιον που ξέρει.

(Ελένη Ζαμπελίου, Κέρκυρα)

Γκιρζά (Επίκαιρα ξενιτ. αρ. 10)

Πάντ' αμάεντου. Ο αμαξάς είναι η' πουπή χαρά
εί τ' ζηβ. ο θρυλολογής Πέρα Μουσταλάς,
Ιλιώ Ελη 79, δίηγείται ότι ο [illegible]
φαηβαού του, ο Γιαννής Μουλάκης, μιά φορά
τον Άουλο απηχρήσης στο δρόμο υδήγαρλό
γάδαρο αλλά ήτου αμάεντα ήγχρεμνο δόο τη'
γή (=βαλεμνό). Επιάσθηκε δαο' το γάδαρο,
μαρμαρώθη βαμ' το σταυρό του μαι' δεν
ξεκολλούσε. Ήγετ στη είναι το' πεζοδρόμι
ηχής μαι' έλεγε ότι δα' η' μαντρεμένος ο
χαρμπάς μαι δα' η' μαντροχερονιά.

Ήβρε τη' Άουλο λέγοντας θεού ο χαρμπάς.
Δεμέ εφάτσα!".
Ο Άουλος έβγαλε στη' ζάρα του χαρμπά.

Μέχρι τον Σταυρού (14 Σεπτεμ.) στο αγιόκλιμο,
πάντ' νοιμοκύρης έβρεσε τα' άλλα μαζεμένα
το μαρσό του από τη' χαρδιά του,
μπαρμπάς, θηδάμι, αμπορία.
Τη' ήμερα τη' Σταυρού ολόβολοι ερωτέρανε
τα [illegible] τα μαστιγοφόβανε
μαι μένα στα χαράλια μαι' δ νοιμοκύρης
δεν ημπορούσε να' [illegible] ωφ η' πόσε. Φ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

24/

Γιαυτό την ημέρα αυτή την έχαμαν ολου
Πλατωνα τον μεγάλη, δεσπότη των
τα μεταπτώσεις και έφτιάξανε σημερι
μένα.

Πρακτικά εργαλεία

Γιατο όλη πρωία στο χαράφι για να σοδιάσομε
δάσπειρωμα τα βινδεμίας του χωριού (=σπόρ
μιδεμένα) δάσφοσπάσομε τα σίκαρα στο
καθαρο, δηλαδή το ζιζάνιο και το σίκαρο (=
αγέλι), τον αξίνη (=σκαφίδα), το φτυάρι, το
τσιμπίδι, το σικεφαράκι για να σημαδεύομε το
σίκαρο.

α) Το σίκαρο. ~~Έχει μαδροστά το~~

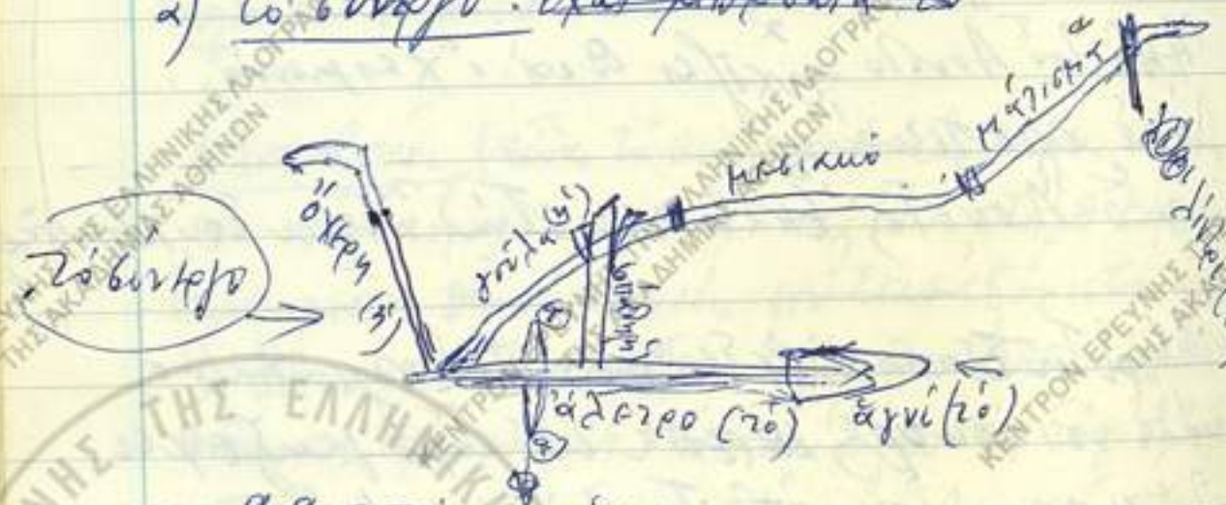

Από τον Οκτώβριο π' άλλαξ ~~μοίρ~~ σ' όλο βρέξη
αρχίζαμε πάλι σωτερικές Παγανιάλας, προβάρισ-
μάτα.

Α' Δεκέμβρη το σοπρανίνο Ζελάρο Ζιτράνου η"
δεύτερα. Πέρσι μαι πρώτα μου δε' αρχίσαμε.
Κοπέλα μαι το ξεγάρι. Στη δίνου τον
ξεγαρισμό πεδά ν' αρχίσουμε. Μπορεί να
αρχίσουμε μαι όλα πρωτόλεπτο το ξεγάρι
όλο δηλαδή στην αρχή. Στη χαλοφτιαγμένη
δεν πάμε στο σοφτέο, ούτε σε γαϊδάρια (μηχα-
νήματα).

—

Τη πρώτη μέρα τον Οκτώβρη που δε βγάζω
σούρο από το σπίτι, δε γαϊδώ τα ρούχα μου
νύχια, δεύτερα δε' σκουπίδια από τα μεσάνυχτα
νύχια δε' φορτώνω τα σύνεργα, δε σάρα το ~~σπίτι~~
μου, όλα τα χρειαζούμενα, μαι δε φαίνομαι χαρι-
σμένη νύφη σαν μη γελάσω μες δη δρόμο
μου, μπορ' όλος, δε' το' χουμε σε' μαγόνα
μες δη μαγέρα εμπρός είχαμε το σοφτέο στη μέση.
~~Τη δάρα από τα ξημέρια~~

(Όλοι σηκωθήκαμε δε' διαλαγμένοι ο σκεπός (δε
στέγη πέρσι όλος να σχολάσουμε δηλαδή)
μαι μέρα δε' ξημέρωσε το σπίτι.
Καθε χειμώνα δε' βγω σ' ένα νταουλάμι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δεν χρώμα, δουλεύουσε εκεί και χρόνια μαζί, μετά πανδρεύτη δούλεψε λογαριασμό και ανάπαιρε σπίτι, μπεμπέ και ρούχα δώ λίγα πράματα να τ' αγόρασε ο άντρας δώ λίγα (σημείο δώ τα γιορτινά με αγοράσε πουλα και μαλα μέτρα) δεν θα τ' μπει ο άντρας. Το ίδιο δώ το χρώμα μετά στο σπίτι. Την ημέρα κουζινέλα το φυσιολογία οι μπορεί θα 'ναι στο σπίτι του αλλά και τους κάνει δουλειά, θα 'ναι χωρίς και αυτή με έξοδα του παπά.

Τι θα σου δείξουμε σήμερα; Να δεχτείς το πορεύτου, δεν θέμε αυτόν αγοραστάνο σπίτι μα - στο χτήμα να τον απαλλάξουμε με τον σπίτι σου δεν σπίτι. Πότε τον αγαπημένο σπίτι δώ τον βάνω πάντα στο πάνω χαρά, σου δεν θέλω τον ξοδέψω, δεν θάνω να μείνω να τον μολογήσω στο λίγο λίγο γι' να τον φάμε.

Την πρώτη μέρα τη σπουδή δεν φάγαμε δεν τον τρώγει το ρούχο όμως έτσι μας χαρά και προσέχουμε να 'χουμε τα ρούχα.

Θα 'χαμε πολλά το σπίτι του το σπίτι στο χτήμα, μετά θα 'χαμε το ρούχο μπ

Νὰ βγοῦμε καὶ νὰ δοῦμε μέρη καὶ μονοπάτια
τοῦ ~~κάστρου~~ κοντὰ στὸν κόσμο, μεσημεριανὴ
κοντὰ νὰ ξαπλώσουμε τὰ κόκαλα, τὸ σπίτι
νὰ λέμε ὁ χειμώνας, νὰ φέρει πολλὴ ἐνέργεια
στὸ σῶμα γιὰ τὴ φυλογονιμότητα.

[Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ νὰ ἀρχίσει τὸ σχολεῖο μέχρι
σήμερα ἡ ἡμερομηνία δὲν βγάζει νόημα ἀπὸ γέννημα
ὅξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο.]

Ὅλη τὴ μέρα στὸ χωράφι, νὰ ξεφορτώσουμε τὰ
σύνεργα, μετὰ νὰ φᾶμε, νὰ ξαπλώσουμε τὸ σῶμα
μιὰ ἀναλογία, μετὰ νὰ ἀνοίξουμε τὸ σῶμα λίγο
μὲ τὸ σύνεργο τραβώντας πρὸς τὰ ἔξω.

Νὰ βγοῦμε ~~στὴν ἐξοχὴ~~ στὴν ἄκρη μέρος τὸν
σχολεῖο ποὺ νὰ ἀφήσει ὁ χειμώνας νὰ σκάψει τὸν κῆπο
τὸν ἔχει ἑτοιμάσει γιὰ σαρακοστὸ ~~τὰ~~ λαχανικά,
ὅμορφες μακαρόνια τριγύρω στὸ πλατεῖρι, λιγάκι
τὸν χέρι μαϊμουνάκια ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ
~~τὰ μικρὰ~~ τὰ λαχανικὰ αὐτὰ ἐκάναμε πηγαδάκι
πικνικάκι, καὶ τὰ λάχανα ἐπιφορτώσανε,
ἐκεῖ ἐκάναμε μιλίτσι.

Τὰ λαχανικὰ αὐτὰ τὰ κάναμε γιὰ νὰ γιορτάσει
τὸ γέννημα, τὸ ψαράκι, τὸ ἐλαιόλαδο, καὶ γέλασε πάρα.

Ἐκεῖ λοιπὸν θὰ σκάψουμε τὴν ἄκρη μέρη ἀπὸ
χωράφι, ἐν τοῖς παλιὰ κάνω ~~καὶ~~ τὰ λάχανα

δεν "καμηρά", δεν τα μαζεύουν.

Ελάτε αύριο το πρωί δεν έχουμε, αλλά
υποχρεούστε αν δεν έλάμπετε το σαφράτον,
διότι αν έχουμε ή ώρα τα μαζεύουν,
σταλάζουν αλλιώς τη σφυρά του έδωμεν
αύτο το τραπέζι κύριε μέρεσι.

Τη Παναγία τη Σουλιάν, 21 Νοεμβ. 1913 έφε
Μακεδονοπούλα, γιατί είναι στη μέση της σφυρά
Λιβάς όπου επέρνει την παραλία
μέχρι το μεσημέρι τη έχομε καρπέρι μέρα,
Αποφασίζουν δεξιά να σταθούμε τη
ημέρα αύριο. Και τη άλλη παραλία των κόρων
αν είχαν οι πρώτοι καρπέρι μέρα η
τσιμπούσι. Έξω από τη ημέρα της
Βαρβάρας. Αύτη τη ημέρα δεν επέρασε γιατί
δεν έχομε γι' άλλαγή. ~~Φαμε από τη ημέρα~~
~~αύτη δεν τσιμπούσε~~

Μετά το σπορέτο, από το γιαούρι και σφυρά
αρχίσαμε λυπήματα, δηλ. πλυμάτσαμε τα χαμηλά
για τα καρπαρίνα, μπαμπάκια, άμμους, πορ-
τοκαλιά. Εκαμαλάσαμε δηλ. γκαρίσαμε
και τα δίφτα.

Το μαθί τα χαμηλά που έχομε για τα καρπαρίνα
δα τα λάπαμε (=γκαρίσαμε) δυο καλές
βολές. Το δεύτερο γκαρίσαμε τα χέρια δίβολο

Εὐ λόγο μαγέρεμα θὰ κάνῃς ?

Θερισμός

Τὴ μαγιὰ πέσον νὰ ~~βάλῃ~~ μὲ τὴ σπορὰ στὸ Ἀνεβάτη (ὅλη πολὺ βλαστάνει) θὰ πάμε ἕνα χωράφι νὰ τὸ κόψωμε ~~ἕνα~~ δυὸ χεροβόλια (=δράγματα) καὶ ὅπου ὥρα σοῦ λέγουν θὰ μὲ δράσουν θὰ λέγῃ "χρειάζ' ἀνεβάτη" γιὰ βοήθ. Τοὺς δυὸ αὐλοὺς χερομάνους μαζὶ τοὺς σύρνει θὰ 'ναι βαρὺ τὸ χωράφι, σταφιδιά καὶ θὰ βαστᾶν ~~μιὰ~~ ἕνα χαλάκι νὰ μὴ λούζωνται πολὺ ὁ ἱδρώς. Ὅταν θερίσουν τὸ χωράφι τὸ σανιδὸ αὐτὸ θὰ τὸ σύρῃ μαζὶ μὲ τὸ ζῶο θὰ σεκουριάσουν πλάκωνα καὶ τὸ ἀλωνίσουν μαζί. Γιὰ τὸ ἄλεσμο αὐτὸ λέγω ἂ πᾶμε νὰ πιάσωμε στὸ χωράφια στὸν Ἀνεβάτη, ἀγαπᾶ πολὺ ἡ ἐγγονή τὸ Χριστὸ Ἀνεβάτη μὲ τὴν ἐφημ. τῆς Ἀγάπης

Θερισμός. Τὸ θέρισμα τὸ ἀρχίζομε δεκέρα Σεπτέμβρη ~~Σεπτέμβρη~~ θερίζομε μὲ τὸ δρεπάνι καὶ σφίγγομε τὸ χεροβόλι (=δράγμα). Πολλὰ χερομάνια σοῦ βάζομε κάτου στὸ χωράφι ἀγάπια λιμάρια. Τὰ λιμάρια τὰ θαίρνομε καὶ κάνομε τὰ δρεμάνια. Τὰ δρεμάνια τὰ δένομε μὲ δρεμαλιὸ σοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ~~ἴδια~~ τὰ δίχνια.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τα σκεπάσια τά φέρνει ἔξω από τό χωριό τά ανεγάζει
σέ τέτοιο μονάδο για να βαφτή, να ἀσπράφτη,
ό γιαρός μη είναι σκόρπια στο χλαρό.
Τό μέρος που είναι τό χωριό τό λέμε δεμάνια.
Στή δεμάνια προσηλώνουμε τα σκεπάσια.

Άλλαγμα

Πριν να δέχουμε τό χώμα (= ἀσβέστωμα)
τό χωριό, πάντα τό χώνουμε μέ βούρτσα, σημαίνει
ἀσπίζουμε μέ ἀσβεστόνερο στο νερό που έχει
τό βουρτσα.

Δεχόμαστε τό χώνισμα δεύτερη ή τρίτη μέρα
μέρα μέ σκούρα βούρτσα στό χωριό, θά τό μουρ-
σάρουμε μέ μουσελή βούρτσα βρούσικη για
να μή πέφτουν τά χαρτιά. Μετά θά βρέξουμε
ἀπαλά καί θά δέχουμε τό χώνισμα
ὅπως πάει δεξιά. Θέλουμε τό χώνισμα ἀσπρο
τέλειο μέ τό σωστό τό βουρτσα καί τό χαρτί.

Ἔχουμε μπογιές

Θέλουμε τό χωριό, σημαίνει στο χώρο
ἄσπρα τσιμέντα, τότε θά τό ξεσκονίσουμε τό
χωριό. ξεσκονίζουμε μέ τσιράκι.
Μετά μπάζει τό χώνισμα καί τά κουρά
ἄσπρα, τά μόνιμα. Ζέρουμε θαρρεί τό βούρτσα
καί χρωματίζουμε τό χώνισμα. Όλα χρωματίζουν
τό χώνισμα, σημαίνει φτιάχνει τό ἄσπρο καί

Δανειστῶ καὶ τὰ κούλαρα. Ἐπιλέγομε τὸ λιβάνι, δηλαδὴ "τὸ ἀνοίγομε μὲ τὰ δυό χέρια καὶ φυσάρια. Ὅσα κούλαρα μείνουν καὶ δὲν φύγουν μὲ τὸ δίχτυ μα δὲν ἀπεράσουν τὸ σουβάκι, ὁ μαστὸς περνᾶ ἀπὸ τὸ σουβάκι καὶ μένουν μέσα μόνο τὰ κούλαρα, ἔτσι ποὺ καθαρίζει τὸ λιβάνι. Τὸ πλένομε καλὰ μέσα στὸ ἀγκῶνι. Πόσο καλὰ αὐτὸ θὰ τὸ στεγνώσουμε, θὰ τὸ κάνουμε σπαστικὸ μὲ ἀμπιδόλια ἢ ἀλλιῶς (=ἐφεδρικά). ~~Τὸ στεγνώσουμε αὐτὸ τὸ~~ θὰ τὸ σουβλίσουμε ὁλόκληρη καὶ μετὰ θὰ τὸν κόψουμε στὴ μέση κατὰ μῆκος τοῦ σώματος, καὶ θὰ μείνουν δυὸ μεγάλα φύλλα, ~~καὶ~~ ἀνεβαίνουν ἐπάνω στὴ σούβλα. Μετὰ ~~ἀπὸ~~ μὲ τὸ φτυάρι βάζουμε τὴν ἄκρη τοῦ φύλλου κοντὰ στὴ μέση καὶ τὸ σηκώνουμε, καὶ ἀνεβαίνει ἐπάνω στὴ σούβλα. Μετὰ

βάζουμε πάλι τὸ μεγάλο φτυάρι α-α, β-β στὴ σούβλα μετὰ τὸν ἄκρη ποὺ εἶναι σταυρωτὰ βάζουμε μὲ τὸ φτυάρι ἕνα μικρὸ πανάκι στὸ ζήτημα ~~ἀπὸ~~ μετὰ βάζουμε ὁλόκληρη δυὸ μεγάλα φτυάρια λίγο ψηλότερα καὶ τὸν θρυμματίζουμε ἀπὸ πάνω βγάζουμε τὸ καθήλιον καὶ κάνουμε

και τό ταγκό του.

"Αμα προβιτσιάρη τσιγαρό πού ἔχει σάλιο
στό ζιγάρι δέ χαρίζω τό ζιγάρι μέ τήν καρδιά
μέ σιδέρο, θά σφάξω τήν κόρη καί ζιγάρι
δίχως καί δέ χαρίζω καί ~~καρδιά~~ σημαδιακή καί μέ
τό φλυτζάνι μαζί ~~τό~~ τό ταγκό".

Όσοι θέλετε μεθαύριο τήν ἀρχή τοῦ
ἀπογραφίσματος δέ νομίζουν ὅτι μιλῶ σέ
κληρωτίδιους τοῦ ἀγῶνος "γιά νά κάτσῃ ὁ λόγος
πιό καί δέ σέχεται τό μέτρημα τοῦ ἔργου" σέ
μιά (4) τήν ἀρχαία γίνεται τό μέτρημα τοῦ
ἔργου δέν ἐπιτρέπεται νά σταθῇ κανένας
ἀμίλητος μπροστά ἀπό τό ἔργο;

[τό μισό σελίδι 10-12 σειρές -]

(Δημοσιεύεται: Θεμιστοκλῆ Π. Μουστάκα, ἐτῶν
79 ἀγρότης καί Βασιλείου Γεωργ. Βαλ-
ρη, ἐτῶν 42 ἀγρ.

(4) Τήν ἄλλη φορά τό γύπνημα ὅλων μαζί
πρέπει νά μήν ἔλθουμε δυό ὥρες "ἔνας ὁ Θεός"
δυό μισό "δύο ἡ κλεφτιά ἡ παναγιά". Θέλει
ζέσταμα ὅλοι νά φωνάξῃ ὁ Παπᾶς (ὁ Θοτινός ἔλεγε
τήν φορά τή): πάλε κύριε μπορέσαμε..
Μετά δέκα ὥρες νά γεμίσουμε λίγο ἄλλο καί ἐγώ
ἤθελα - ὅλων τῶν μετρημένων τό γύπνημα, θά ἔπαιρνε ἕνα
ἑξάμηνο"

(Ὁμιλεῖ Γεωργ. Ζαν. Ζαν.)
ἐτῶν 70 ~~ἐτῶν~~ ἀγρ.

Μακεδονία

Ελληνοποίηση στα Μοναστήρια (στο ανατολικό μέρος Ιωαννίνων, κοντά στην Αφρική) ζητήσανε μια φορά μεγάλες από κείνες οι Τσιακώνοι για να διώξουν τα Σλαβόφωνα (=Τσιακώνοι). Τον έβαλαν (τον κλείσανε) στον λοίχο και έβγαλε. Ο Θεός να σ' ρώτησε μι' άπιστη (=αλλοδαπή) [illegible] Ρούπε, Επιμένει Θεό, άπαντα ".

Οι μεγάλες όλων αλληλοβοηθούνται ενώ ήταν πολλοί μέσα στον λοίχο κι έβγαλαν."

(Θεμιστοκλής Μουτσόπουλος)

στην Ηγουμενίτσα

Ιωαννίνα Αγία Κυριακή. Γυρεύοντας τον γέρο Λία.

Η Ιωαννίνα Αγία Κυριακή βρίσκεται στο Δημοτικό Σχολείο, πίσω από το Δημαρχείο στην πλατεία. Είναι μικρό χωριό.

Τα παλιά χρόνια μου μέσα οι μου σημαίνανε και μου γυρεύανε στην Αγία Κυριακή.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μακρυάδης

Τί νά ἦν ἄραγε ἡ ἀνάγκη ἐκεῖνη ποὺ ἔσπρωξε ἕνα ἀνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς πατρίδας του καὶ τὸ μόχθο τῆς δουλειᾶς του νὰ ξενιτευτῆ μὲ τὰ βάσανα ποὺ ἀναπόφευκτα θὰ εἶχε ἡ ξενιτιὰ στὸν καιρὸ ἐκεῖνο νὰ εἶναι ἀνεξιθρήσκος;

Γιατί πέρασε τὴ νιότη του ἐκεῖ μὲ βασανιστήρια καὶ ἔφερε τὰ σημάδια τους ὡς τὰ γεράματα;

Ρέμα

Μιὰ τύχη ἐκείνη ἡ ἀνάγκη ἦταν ὁ ἔρωτας γιὰ μιὰ ὡραία κοπέλα ποὺ ἔμενε ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σπίτι του. Ἀφοῦ τὴν ἀγάπησε καὶ τὴν ἀγάπησε πολὺ καὶ ἐκείνη τὸν ἀγάπησε ἐπίσης, ἀλλὰ ἡ μητέρα της ἀρνήθηκε νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐχή της γιὰ τὸ γάμο τους, γιατὶ ὁ νέος δὲν εἶχε ἀκόμη ἀποκατασταθῆ. Ἔτσι ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν ξενιτιὰ γιὰ νὰ μαζέψῃ χρήματα καὶ νὰ γυρίσῃ νὰ παντρευτῆ τὴν ἀγαπημένη του.

Ἐκεῖ ὅμως ἔμεινε πολὺ καιρὸ καὶ ἡ μητέρα τῆς κοπέλας ἔχασε τὴν ὑπομονή της καὶ ἀνάγκασε τὴν κόρη της νὰ παντρευτῆ ἄλλον.

Ὅταν ὁ νέος ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν ξενιτιὰ ἔμαθε τὰ νέα καὶ ἔμεινε ἀπαρηγόρητος. Ἔκλεισε τὸν ἑαυτό του στὸ σπίτι του καὶ ἔζησε μόνος ὡς τὰ γεράματα. Ἡ κοπέλα ἔμεινε ἄτεκνη καὶ ἔζησε ὡς τὰ γεράματα μὲ τὸν ἄντρα της ποὺ δὲν τὴν ἀγαποῦσε καὶ ποὺ τὴν ἔκανε δυστυχισμένη.

Ἔτσι ἔμειναν καὶ οἱ δυό τους ἀπαρηγόρητοι ὡς τὰ γεράματα.

"Ἡ μάδα ὁ ἐκείνη γραμματικὴ τῆς ἀγαπημένου λαοῦ τὸ
τόπο τοῦ δὲ θυμᾶμαι μὲ τὸ νερὸ τοῦτο.
Ἡ μάδα ὁ ἐκείνη γραμματικὴ τῆς ὀμιλίας τοῦ διαβάζει
τόπο τοῦ δὲ θυμᾶμαι νὰ τὸ πῶ τὸ τώρα χαλᾶ.
(μερικὰ γυναικὰ καίνε τὸ κερί)

Γάμος

Ὅταν παντρεύονται κάποια ὀντάδα πού ἀγαπιόνται
μιὰ φορὰ ἔπαιρναν ἕνα μεγάλο ξύλο στὸ δρόμο ἀπὸ
τὸ σπίτι (ἡ ἐκκλησία) μακριὰ τοῦ ἔβαζε στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν
ἀρχή. Μοιάζει νὰ ἔχει κάποια δύναμη, τοῦ ἔβαζε
μαγάλο. Θὰ τὸ πῶ μιὰ φορὰ τὸ ἀντρόγυνο
τὸ ἀγόρι δὲν ἤξερε λόγο στὸ δρόμο ἀπὸ
τὸ σπίτι, ἡ ἀρχὴ ἔκανε μιὰ μεγάλη ἔκπληξη στὸν ἀδελφό.
ἀλλὰ τοῦ ἔβαζε στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὸ σπίτι,
γιατὶ παντρεύει ἡ ἀρχὴ ἀδελφὸς καὶ ἐγγονοί,
ἡ ἀρχὴ δὲν ἔμαθε νὰ ἔχει λόγο.
Μετὰ ποὺ θὰ κάνῃ τὴ μυστικὴ γιὰ λιγάκι λέγει
προξενητὴ ἔσπασε στὸν ἀδελφὸ τῆς ἀρχῆς. Αὐτὸς
ἔβγαζε ἀπὸ προξενητὴ ἡ πῆγε καὶ ἀπόδε ἀλλὰ σπά-
ει μιὰ φορὰ ἡ προξενητὴ ἡ ἔπιασε λόγο νὰ
ἔρθω δῶ σήμερα. Μ' ἔστειλε ὁ πεθερός, νὰ ἰδῶ νὰ
δῶ τί κάνει ὁ ἀνιψιός σας."
Ὁ ἀδελφὸς τῆς ἀρχῆς ἀπαντᾶ τοῦ εὐχαριστιέται
πάρα πολὺ γιὰ λίγη ὥρα μιλᾶ καὶ τοῦ

συμβαίνει αὐτό. Νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ τί σοῦ λείπει
τὰ εἶπα δέκα φορές.»

Αὐτὸς ὁ προξενητής, ἤξερε «ἐγὼ δὲν ξαναπροσπαθῶ
δὲν ξαναλέω».

Ὁ παλιόφιλος τοῦ πατέρα μου ἔτσι ἔλεγε
τὸν γιό του. Ἀναρωτήθηκε ποιὸ εἶναι ἄραγε
τὸ μυστικὸ ποὺ ἔχει ὁ γιός του καὶ δὲν τοῦ
τὸ λέει; Μήπως εἶναι κάποια μπελᾶς;
Τί σημαίνει αὐτό;».

«Ὁ προξενητὴς εἶπε ὅτι δὲν ξαναμίλησε μὲ
κανέναν γιὰ τὴν δουλειά. Θὰ ἔφευγε τὴν ἄλλη μέρα
νωρὶς τὸ πρωΐ καὶ πρέπει ἀκόμα νὰ ἑτοιμαστῶ,
εἶπε. Τὸν πῆρε κάποιος γιὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετήσει
καὶ ἔφυγε.»

Ἡ μάνα ἔτσιαξε τὸν ἑαυτό της καὶ τὸν ρώτησε:
«Πρόσεξε νὰ μὴν ἔφυγε καὶ σὲ λάθος σπίτι
καὶ τοῦ ἀρέσει κανένα κορίτσι καὶ σοῦ τὸ κρύβει».

Ὁ προξενητὴς ξαναρχόταν μέχρι τρεῖς φορές
καὶ κάθε φορὰ ἔλεγε τὰ ἴδια λόγια. Θὰ ἔχει κάτι
ἄλλο ὁ γιός;»

Ἦταν ὁ μόνος γιὸς τῆς χήρας «καλὸ παιδί,

θέλει να ρωτήσει τι είναι στη χειροβολή δίν
τη χαρακιά αυτό, και δυνατά "έχει χώρια γι' τη
είναι βλάκα".
Ο αρχηγός του σπιτιού "θα σ' απαντήσουνε
στο δρόμο."
Πάει ο πατέρας "Αγγελα στο δρόμο δε βγαίνει"
πάει του αρχηγού "Εσύ μου είσαι μεγάλο αμάρτημα
μεγάλο. Είχα κοντά μεγάλη. Το ναι δεν αυτό
δείχνει για λιποψυχία."
Πάει ο πατέρας "Εγώ τα λόγια μου τα λέω."
Έρχεται ο αρχηγός μετά πάει μετά έρχονται
ο πατέρας του στο σπίτι μου.
Έρχονται "γεια χαρά" λέγει το βαπόρι, στο δημόσιο, μας
ρώτησε: "Αναβο είναι γιατρός του περάσει
χέρι και τη μαγουρά ν' ανοίξει." Έμεινα στο πατέρα
μου. "Καλή σου μέρα σχεδόν. Πώς τα πάτε σήμερα; Είχατε
μέρες;"
Απαντούσε ο πατέρας του "Τα βαρέλια είναι γεμάτα."
Ο πατέρας του λέει "Πατέρα σου δε σας είπε
ο γιος μου μου όλα τα είχε πει. Μετά
έφυγα τώρα αυτός. Μετά τώρα δε μπορείς του
γυμνάσιο λόγο. Όμως μου τη δυσάρεσα σου τη δίδω."
Πάει μας μόνος ο πατέρας "Δε είναι καλό
και γείνει ο γέ-ραμπος καμιά φορά. Αν και
τόσα κόλποι απαιτούνε;"

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πεθ ο Δαλιέρης Λουδοβίκος « Τι ναυτία γιά νά
βγάνουν σε έτσι τά ανοιξιάτικα "Ποιος έδώ
κυριαρχεί ήλιε θεούλη, ποιός τήνε βγάζει, ο
χρυσός; για έλαφάκια;"».
ο Δαλιέρης τον χρυσοβγάλτη « Αϊ ο χρυσός δεν
λογιάζεις;» ο χρυσός μου λέει: σαν λάμπω σε νά
χαρώ και χαρά σε δίνω", πεθ τις πούσε ο Δαλιέρης « Έτσι λοιπόν αφού
δηλοφανέτας σαν ο Διάβολος τη δυστυχία σου
δηλά νά πάμε δίπλα" Έτσι λοιπόν πάνε τον
χαμοπάτημα, ώσπου φτάνουν σε λοιπόν πάνε
σαν δηγούνται το χαμόσπιτο. Ανεβαρκάδεψε
δηλ δηγπέρασαν και φτώχια την αγορά, λέει
δα λούμε κάμε γυιό μου. Εγώ μια καλιτάνισσα.
Αφέρτε σ' εμέ το λόγο (= φτιάξτε την) σ' ένα
χωριό."

ο Δαλιέρης τον Δαυίδ λέει. « Αϊ! ώρα πάμε
λοιπόν."

« Νά πουθένα μαγά ο γιός σου. Και μιά φορά
κάμε μέλι μαύρο δέ μαρμαρώνει ρεμπελιά
γίνεται δα λούζωνται στο δυναμή
δα λού θάνε στο παιδί."

Έφυγε ο Δαλιέρης Λουδοβίκος Δημήτριος εί
δικά μου. Ήρθανε η δυστέρα του λαχανάδες

μεσημέρι) μεσόμεσι (= το μεσημέρι ή κατάλευκο
ρεβίθι).
Τότε η μάνα: "Ωραία παρέα!"
— Εκαμες ποτέ σου μπάνιο ο Στρατής μαντάμ
δαμέ;"
"Όχι, αφεντικό. Πώς να μπαίνω εγώ μέσα
δυο βυζιά, τόσα σπίτια στην πλάτη μου και
τα χρυσαφικά μου;"
— Ποιος είχε το νου εκεί δηλαδή. Τα βρακιά
σου να 'ναι γερά να μη μπουκάρη μέσα η αθανασία
κανείς αφεντικό σου."
— "Βλέπω, μη σε φοβάμαι. Εδώ 'σαι ο αφεντικό
μου όχι σε δαμάλα."
Μετά δαγκώνει ο νέος μάτι του στο κορίτσι
εξυπόσχεση = κάνημε το δεύτερο μπάνιο."
— "Ωραία παρέα!"
— "Ρε μάγκα τσακ. Αϊ πως έβαλαν τύχη από δω."
— "Δεν σου είπε ο αφεντικό μου; Δεν ήρχε
εδώ το βράδυ;"
— "Ναι, ναι, είπε σου 'σανε εδώ;"
— "Αϊ είπα μου ωκε; Μου ωκε ωραίο δείπνο
βυζαντινό."
— "Κι' έτσι είπαν για μένα;"
— "Έγω λέω, αφού δε μου είπε λόγια, δεν είπαν
δυο λόγια ντροπιαστικά (= αηδιαστικά) για δεν σου

στὸ καρτέρι ».

— « Αὐ ἄμα θὰ βαστᾶ ἡ πάλλα (= γυναικομάνα) σου, κι' αὐτὰ ... ἡ δυσκολέρα μου δὲν εἶναι ὅτι δὲν τὰ κομίζω. »

— « Λοιπόν, ἂν πιάσωμε ἀρκούδι μὲ τὸ καλό, ὅτι θὰ λέγανε οἱ ἄλλοι Δρυοπίδες. »

— « Ναί, ἀδελφή μου. Μὰ αὐτὸ νὰ τὸ ἔκανε ὁ ἀρκούδι σου καὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἔτσι μεγάλο θὰ 'ναι. »

— « Ναί, ἀλλὰ ἔφερα πὼς θὰ 'ναι πόσα οἱ γκέγοι παραδέχουνται. »

Τότε ὁ κατὴφ τζιτζιφὰς « κάτσε νὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ μιὰ παραβολή. Ἀγοράκι ἔχομε πὼς ἔτρωγε μεγάλο τσουρέκι, μεγάλο ξύδι γιὰ νὰ τὸ μάσῃ; Ἐγὼ δὲν θὰ βρῶ ἕνα βαρὺ νὰ τζιτζιφίσῃ σὰν μένα καὶ ὄχι σὰν τὰ πτερνιστά σου. Καὶ τότε δοκιμὴ θὰ σοῦ κάνῃ ἐκατὸ ἀκατανίκητα, ποιὸ ἀπὸ δέκα λύκα; »

— « Καλὰ τὰ λὲς, ἀδελφή. Ποιὸς νὰ σοῦ τὸ δώσῃ μένα ποὺ ἔχω γιὰ νὰ τὸ φᾶ; »

— « Ἐ, ~~νὰ ἔχῃς~~. Νὰ ἔχωμε δὲ ἡ δυσκολέρα ἐμένα νὰ ξεφτυλίσῃ νὰ σᾶς τὸ πῶ καὶ νὰ ἔχετε τὸ ἄγχος. Καλὰ τὸ νέο μέλι τὸ γύρω ἐσπίτι δὲν τὸ ἔχομε στὸ καρτέρι. Ἐμαλώνομε ἡ ἕνα δαμάρι μὲ τὸ γραφεῖ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

-Εσυμπλούτσαν γιά λίν ώρα σιούμα κι ταυρμπίτσανε
"Ήμπ ζ'ιούμ ο Βάτσης θιό γρμοσό ι εξάμ ωχαριλίκ!"
Είπε λέει κι γαμπρός "Σόρο "καγά κίρμιδε",
μετά λιν γρμπεν ο Βάτσης ήμπε "Αϊ συμπάθκε κιο
τσιά είνια δά δικόν μπακτίνια. Θα δίνω τό
διόρθο."

Λέει ο Βάτσης τζιτσίκ "Ήμπ ός δικόν ζ'ιμ μιχρά
μέ όλα λαίμπα καί σεν μπορ γρτάει καλλιοζολό
είλα είναι καλά μικρούλα."

-Α καλό λοιπόν. Λιγάκι καμμιά λιναθάκι
γιαλανά (=γιόλα).

Έλιπε κι μπαλίκι. Μετά κιόλας γιουτούκ ο
Βάτσης τσιάλα "Εδά ζ'ιμ είνια δίκιμάς"

-"Όχι συμπάθκες, τσ'χαράζ, αν δέ πεζ ολό
έρηνοδιπλο ζ'ιλ'ιαγκάν καί μαζίτσος καίμπορ
τσοχαρέτερ, δίκιό σον εδά δέ είναι. Άμπρα εν-
θα. Α ζ'ιμό άδεκατος είναι ζουλόλο σον."

Αϊ, ζ'ιμ τά πίπτε. "Καλορίζικα νά 'ναι καί
καγ. χλόφ."

Άρχιαν ζρυσή ζαϊτζαγούδα. Εσηκώθκε
Εσηκώνει ζρυσή μαντήλα καί χόρεψε κι
γκιόλ δίκιό (=άγγελος). "Εσκωλίστα γιατί είχαμε
διάφορα (=εκκρεμότητες) κι ήναμε τό
βράδυ. Έφεραν καί τά σύκρα (=αρχοντικά)
κι βλάκωνε θ'ιν ταβέρνα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Και σάμπως σε λίγο καν μπόρεσε
να ξεχάσει κανείς τη μικρούλα
Ρήγω το όμορφο μυρμήγκι και μαζί
με δυσκολία στο χορό να βρει μια μάγισσα.

Η φιλενάδα αυτή ήταν αρραβωνιάρα
Ο αρραβωνιάρης δεν πρόλαβε πολύ καιρό,
έφυγε ο γιος μακρυά σε ξένα μέρη,
έτσι ο νέος έμεινε και αυτός δίχως χορό γιατί
κοπέλα, μόλις δεν έβλεπαν άλλο νέο, έκλειναν
καλό.

Όταν ο νέος και η νέα μπήκαν στο χορό ο αρραβωνιάρης
δεν πρόλαβε σαν δυο μύγες. ~~Η αγάπη~~ Την
πρώτη φορά μπόρεσε ένα κορίτσι η μάνα της αδερφής
μιας φίλης "έχεις αγάπη" του είπε στο
γιώνια κι η πρώτη στο βλέπαμε.

Μόνο προξενιά δεν έβλεπαν ποτέ κανείς
Μια διάφορα τον αρραβωνιάρη ο νέος βαφτιστικός
στο σπίτι της κόρης έτσι και αυτός κι οι γονείς
της επίσης. Για να βάλει στην αυλή του εκκλησιά
αυτός και η μάνα και η θεία της μαζί η νύφη
όλη μαζί της δεξιά.

Δυό γιὰ ὁ ἀρραβώνας ἔπαιρνε ἀγκαλιὰ τὴ βόλτα. Ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἡ βόλτα ἔπρεπε νὰ μεγαλώνει. Ἔτσι ἔπρεπε στὴν ἀρχὴ νὰ μετράει τὰ δάκρυα ἀπὸ τὸ κεφάλι μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν πλεξούδων της καὶ τὴν μάνα της στὸ σπίτι τοὺ ἀερικοῦ, ἔπειτα δὲ νὰ πάρει τὴν νύφη μετάνοιες στὸν πλάτανο καὶ τὴν μάνα τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της.

Τὸ χρυσὸ δὲ δάκρυ ποὺ στὸ σπίτι τῆς νύφης νὰ χαθεῖ ἡ κάθε μετάνοια στὸν ὁρισμὸ τῆς. Τὸν ἀρχὴ μετὰ σιγὰ σιγὰ τὴ νύφη δὲ ἀποκόπηκαν τὸν κόσμο τῶν καὶ τὸν ἀρραβωνιαστικό της στὴ κατηγορία γιὰ νὰ μετρηθοῦν.

Ἡ φορεσιὰ τοὺ ζήτησαν ἀκριβὴ ἀπὸ μιὰ βόλτα.
Ἡ βόλτα ἔπρεπε νὰ ἔσβηνε τὸ κεφάλι
τὴν βασιλέα δὲ χρυσὸν τὸ στεφάνι στὴ νύφη τὸ σπίτι. Τὸ χρυσάφι μὲ μαργαριτάρι τοὺς Μοσκὸ πολλὰ νεφτεράμι εἶναι χαρτένιο, "νὰ ἰσα παρακαλοῦμε" γιὰ νὰ τὸν παρακαλέσει καὶ τὰ φόρεσε τὴ νύφη.

Τὸν ἄντρα τοὺ χρυσάφι τὸ στεφάνι καὶ τὴ κυριακάτικη καὶ δώσανε τὸν ἀέρα.

"Τὸν εἶπε 26 ἀέρα μου νὰ 'χω
δέχτη νὰ δοκιμάσω νὰ 'χω."

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὴν Δευτέρα ἔρχεται Πατέρας, Μανέρα, Θεοδώρα
νίφει τὸ χιόνι ἀπ' τὸ πρωΐ

Μὲ τὴν μικρὴ παγωνιὰ στὸ σπίτι Σαββαΐδικα
βάζω καὶ ἀνάβω τὴ φωτιὰ σὰν ἔρθει τὸ νεράϊδι μου.

Τὴν ὥρα ποὺ ἔρχεται τὸ ἔρχεται σκέπτομαι
βάζω στὸ χιόνι.

Καὶ ἔτσι γράφω τὸ ποίημα ἔρχεται Μανέρα
δὲ θυμοῦμαι τὸ χιόνι, ἀλλὰ καὶ κατὰ δύο
φορὲς δὲ χρειάστηκε τὸ μυαλὸ τοῦ χαρτὶ καὶ
τὸ χαμιά

Τὴν Τετάρτη δὲ χρειάστηκε τὸ μυαλό. Δὲ
χρειάζεται τὸ τέλος ποὺ ἔρχεται ἔρχεται φορὲς
τὸ στέλνω ποιήματα καὶ ἔρχεται. Τὸ μυαλὸ
αὐτὸ ~~δὲ~~ σκέφτηκα καὶ ἔχω τὸ πλέξιμο μὲ μπλὲ
καὶ μοῦ ἔχει σταθεῖ. Τὸ μυαλὸ αὐτὸ τὸ
κάνει τὸ μάνα τὸν χριστό, αὐτὸ αὐγὸ. Δὲν
τὸ μαγεύει τοὺς λύκους

Τὰ ἀγάλματα μου
καὶ βάζω τὰ μαλλιά σας
καὶ τὸν σταυρὸ τοῦ χριστοῦ τὸν μεγάλο ἀγαπημένο
Αὐτὸς ὅταν ἤμουν σπίτι καὶ μοῦ
μοῦ μένα καὶ χαμογέλασαν δὲ χαμογέλασα
Στὸ σπίτι καὶ συμπαθήσατε σήμερα νὰ μὴν ἔχω
τὸ ἀκουστικὸ τὸ ἡμέρα χθὲς χρόνια νὰ μὴν.

Ὕστερα ἀκούω τὴ πληγιάφ.
Βάζω τὴ ποδιὰ (= φούστα) τῶν παιδιῶν
δίνω τὰ μαγιάτικα μὲ τὸ ζεστοφόρι γιὰ νὰ
μὴ βάψη ταμπιὰ ἴσιωμα στὸ χαρτί.
Ἔρχεται τότε ὁ ζαχαρὴς καὶ λέει στὴ μάνα
«μάνα τραβᾶς ~~τὸ~~ τὴ ποδιὰ μιὰ συλ-
γανιά (= πολλὰ) μὲ λίγη μουσταλευριά».
Αὐτὴ ἔλεγαν τὴ ἔκουβαντα στὸ χαμηλοφώλαγκλωτὸ
«ἔχωσε μου κάτσε νὰ ἀκούσῃς νὰ βρῇς κάτι
νὰ ἀκοῦς ὅλη ὁλοχρονὶς τὸ πεῖραμα»
Ἐκεῖ ἀκούσαμε τὸ δημοτικὸ μεγάλα καὶ μικρὰ
τραγούδια.

Τὰ τραγουδάμε ὅλη μιὰ ὥρα σὲ σχῆμα κύκλου,
ἐμπρόσθια ὀπισθάλια. Τὰ τραγούδια αὐτὰ
τὰ μοιράζαμε στὸ χαμὸ ὁ ἕνας στοὺ ἄλλους
τὰ παιδούδια. Αὐτοὶ τὰ περιποιόντανε ~~ἀπὸ~~ στὸ
πολὺ καὶ τὸ δικό των μέρος πορεύονται
τὰ παιδούδια ὅλη ἡμερινὴ ὥρα στὸ σπίτι
ἀφοῦ μέχρι ἐκεῖ πιὸ πολὺ (= 20 λεπ.) ἢ γέντημα (=
σπίτι) ἐκεῖ πιὸ πολὺ. Καὶ ἕνα λεπτὸ πρωΐ (τὸ
λεπτὸ ἔχουνε 5 λεπ.)
Καὶ στὴ νύχτα τὸ βράδυ ὅλη ἡ οἰκογένεια
συγκεντρώνεται. Κάτσαμε, ὅπως ὁλοχρονὶς,
ἀγγαλιὰ τὴ σοφρᾶ καὶ τὰ ἐρμήνευα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

46

Όλη μ' ευφορία
«Νύφη χαρά στη μοίρα σου, χαρά στο σόι σου
που βρήκες τέλειο άγριο από παλιόπαιδο σου
εξ ωχαμενά και βρέθηκε
και τέτοιο νοικοκύρη.»
(Από τον βγαλμένο κλαρό παιδικούς έρωτες για
να πλεχτεί νέα στεφάνη ο θάλλος της ζωής)
Στο περιβόλι καινούργιο τα παραστάσια του νιού
και οι ίντερες τα αρχαία στη νύφη το βαπτιστικό.
(Βλ. Ελληνικά της Δύσης σ. 142)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ηλεκτρογραφήθη στο Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών

Λ.Δ. Εθ. μον. 7302
εαν. 500 Β"

Τραγούδια

(βλ. σ. 46)

1) Σμάντζα λιγνή τη Βλάχα τά' χωριά
πού 'ντύθηκε μια χρυσοκέντητη φουστανέλα
Φαίνη του δεξιού του βλάχου παρέα
του κυρού σκουτάλι κομπόδεκα γρόσια
Δυό φίλοι τ' αδέρφια τους την ξημερώσανε
(Στο δρόμο τον πάνω τη μαστορίας)
Τη νύφη του βλάχου, δεν τη θέλει κανείς.
Μόνη την άφησε στο μαγαζί, φουκαρά,
Σημώνει ο βλάχος πάει στο μαγαζί, βρίσκει
Βλέπει την αδερφή του ξαπλωμένη χάμω
Μέσα στο αίμα της δίνει μιά κλοτσιά
Αν έφαγε τα δαιμόνια πολλά τα ξωτικά
Δεν πρόλαβε ο βλάχος να πει δυο λόγια
Στο μαγαζί την άφησε και πέρασε.
Δεύτερο μαγαζί πάει ο βλάχος γιατί με πείνα
Και δίψα μεγάλη τ' άμοιρο μου κορμί
Απέξω από τη στράτα τα' αφεντικό του
Το γιαγρό τσιλιχτά μιλούσε
(Η δικιά του γυναίκα)

2) Μια μέρα πάει μόνη της στο μύλο
Να κάμη αλεύρι μ' ένα μουλάρι
Ο μυλωνάς τη βλέπει και τη φωνάζει
Ο μύλος γυρίζει κι αυτός τη φιλάει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γειρᾶς φόδα τὴν ἡμέρα καὶ εἶχε τὴν ἐπιμέλεια τοῦ χαϊδιοῦ
τὸ δαντελλιδ[illegible] σπίτι ὅπου εἶχε τὴν ἐργασία
καὶ ἡμέρα τὴν ἔπαιρνε ἀπὸ [illegible] πρωΐ πρωΐ
ἔκαμνα δὲ ἐργασίας νὰ σοῦ δείξω.
ποὺ εἶχαν τὴν δίδυμα ἀδερφὴ ἐξαίσιες
[illegible] καὶ τὴν φίνα χρυσ
Ἐπῆρε ἔκαμνα τὸ δίδυμα καὶ ἴσια μαστορᾶς
Μανδύλες καὶ τέλεια ἐπιτηδειότατη
μάνα σου ἐσᾶς ἔκαμνα καὶ σένα δαντέλλα
τοῦ Ρήγα ἐγὼ ἔκαμνε καλύτερα ὅτι ὅλο τὸν
γειρᾶς φόδα τὴν ἡμέρα ἐπῆρε τοῦ χαϊδιοῦ
τὸ δαντελλιδ[illegible] σπίτι εἶχε τὴν ἐργασία
Πατρὸς ὁ ἀείμνηστος ἀπὸ δέκα χρόνια
καὶ ὅλες ὁ μισοῦσε τὸ κορίτσι μαχαίρι
καὶ ἐσᾶς καὶ ἴσια ἐφάγανε μέσα στὰ ἐμπορικά.
Καὶ τὴν ἔπαιρε ἐπῆρε μάνα χρυσὸ ἀρμπαλίδι
τὴν ἔπαιρε ἀπὸ ἀλλέρα τὴν μάνα χρυσὸ καλόδιο
μέσα στὰ μεδινλιὰ ἐπῆρε ἔκαμνα
ἐπεδαίνω δηλαδὴ μὲν τὰ ἔπαιρνα καὶ ἐσοῦ λέγω
μηδὲ τὰ μαλλιά, μηδὲ τὰ ἴσα, μηδὲ τὰ βελόνια
μηδὲ τὰ μικροσκόπινα ποὺ εἶχε ἐσοῦ φαμελιά.
Δὲ δὲν μᾶς, δὲ δὲν δίξε, οὔτε τὰ ἐσᾶς οὐδὲ
οὔτε τὰ μικροσκόπια ποὺ εἶχα ἐμπρός μου
μοῦ τὰ ματεμένα μου νὰ κατεβῶ ἀπὸ ἄλλη
τσάνα ἀλλοῦ μέσα μεγάλα καὶ μικρὰ πάντοτε
χάρα

ὅτι μὲ θανατώσετε γιὰ νὰ ξανασάσει ρόδα.
(Δικοπούλα Γ. Φραγκάκη ἐτῶν 78)

Ἠχογραφήθη
Ταιν. Β΄ ἀρ. 5

Τὸ τραγοῦδι τ' Ἁι-Γιωργιοῦ

Ἀριθ. εἰσ. ταιν. 7303
ταιν. 500 Β5

(βλ. σ. 402)

Ἅι μου Γιώργη ἀφέντη μου καὶ πρωτοκαβαλλάρη
φορτωμένος μὲ σπαθί καὶ μὲ ἀργυρὸ κοντάρι
Θεριὸ χορτ' στὸν τόπο μας ἐπιάστηκε [illegible]
ἀνθρώπους τὸ τάιζαν κάθε Σαββάτο βράδυ
Σαββάτο δὲν τοῦ δώκανε ἄνθρωπο νὰ δειπνήση
στοιχειό δὲν ἄφηνε τὸν κόσμο νὰ δροσίση
καὶ τὰ μασκέτα ρίξανε κι ὅποια μέλλει ἔλαχε
νὰ [illegible] τὸ μονογενή κι τὴ βασιλοπούλα
ἐκεῖ [illegible] ὁ βασιλιάς μονάχη κι [illegible]
ὁ βασιλιᾶς σὰν τ' ἄκουσε τοῦ κακοῦ [illegible]
ὅλο τὸ βιό [illegible] καὶ τὸ παιδί μου ἀφήσετε
[illegible] συνάχτηκε τοῦτο [illegible]
ἢ τὸ παιδί σου φέρετε ἢ καίγομε [illegible]
Ἥλιε τὸ [illegible] καὶ [illegible] τὸ [illegible]
καὶ [illegible] τὸ [illegible] πηγαίνει νὰ δειπνήση
στὰ μάρμαρα τοῦ σπηλιοῦ [illegible]
[illegible], τὴν [illegible]
ὁ Ἅι-Γιώργης τ' ἄκουσε στὸν [illegible] του καθίζει
καὶ τὸ ποδοσκάλωσε
στὰ μάρμαρα τοῦ σπηλιοῦ [illegible] καὶ [illegible]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φύγε ξενάκι μου ἀπ' ἐδῶ νὰ μὴ σὲ βρῆ ἡ νύχτα
τοῦτο τὸ βράχο θεριὸ σκιὰ θἄβρῃ ἐμένα.
Ἐτοῦτα παραγιὰ μου, μπρίκι μὲ ἤμουν δὲν ἔβγαινα
ποτὰ ἀέρι μὲ νὰ κουμαντάρω ἐκεῖ νὰ 'βρῶ μου
καὶ ὅπου βάλ' ἤμουν τὸ θεριὸ πέρνει "Σπαλιάρι ἀπάνω
καὶ τὸ θεριὸ ζηλεύει κι ἤξερε τὰ δεντρα
κι ἔκοβε τὰ ἔλεγε "κλαρίσανε ὀξέρια.
— Ἐτοῦτα ξενάκι μου νὰ δῇς ποὺ εἶμαι δέντρο
Σπαλιάρι θεριὸ δέκα καὶ πάνω τὸ κλαρίζει
μὰ κοντορίζωτο εἶμαι σὰν τὰ ἄγρια
Πρέπει ξαναβεβαιώνω τὸ βρεθοῦμε μιὰ τὸ βράδυ
μαζὶ θἄμαι ἔτσι σὰν πέτρα εἶμαι στὸ χῶμα
Θἄμπορῶ νὰ σοῦ τὰ πῶ ἐγὼ τὰ μυστικὰ
καὶ σὺ θὰ μοῦ τὰ πῇς ἐσὺ τὰ μυστικὰ
ὅτι τὰ εἶδε ὁ βασιλιᾶς εἶδα!
Χαιρόλο ξένε χαιρόλο, χαιρὸ τὸ χαιρόλο
χαιρὲ καὶ ἐμπόρεψα μὲν τὶ ἔχω ὅλη μερμηγκιά
— Χαιρόλο ξένε χαιρόλο, χαιρόλο χαιρόλο
χαιρὲ καὶ θἀπόρεψα σὲν τὶ ἔχω ὅλη μερμηγκιά
Ἐλάτε κι ἐσεῖς χτίστορες, χτίστε μιὰ ἐκκλησιὰ
καὶ βάλτε κι ἐσεῖς ζωγράφους χρυσὸ καὶ βυζαντιὰ
Θεὸ δέησέ μας τὸ χρυσὸ μοναχὰ τοῦ Ἁγίου
Κι ὁποιος σκιστεῖ κι ὁ πόρτα θοτὰ δὲ μετανιώνει

(Ὑπὸ ἔφεσιν τῶν Ἁγίων, ἤτοι ἀπὸ

μπορούμε πιστεύω, ότι το τραγούδησα όπως έχω
δώ μπρος σας χορεύουν στο πανηγύρι.)

(Δέσποινα Γ. Προβελέγγη)

Χορός

στη θέση

Στο χορό χορεύουμε κυρίως χασάπικα και τα
μοιρολόγια. Συνοδεύουμε με τα τραγούδια χτυπώντας
δάνθρωποι όργανα. Σε γάμους και βαπτίσεις
συνοδεύουμε με τα τραγούδια. Η μια γυναίκα έβγαζε
το τραγούδι και σε κάθε στίχο το τραγουδούσαν
οι άλλες γυναίκες.

Μια φορά στον προφήτη Ηλία, πανηγύρι τον
προφήτη Ηλία, εκκλησιαστικό μας τραγούδι μ' ένα
καινούργιο, ένα τραγούδι που ήταν εγώ,
το τραγούδησα το τραγούδι σου μου άρεσε πολύ:
- Μάθετε λαμπάδα τέτοια λαμπρή, μέρι το χριστόγεννο
δεκαπενταύγουστο πάλι θα σε χρειαστώ.
Τραπέζωσε είδα το σπίτι, σαν το μεσημέρι
σ' ένα μαγικό μου άρεσε θέλω σε κάμαρη τέτοια
(Δέσποινα Γ. Προβελέγγη)
πάνω στη θέση

Το αγνάδι (εκδοχή)

Κάθε φορά μ' το λουλούδι που 'λινεγε το χωριό
μου 'βγαινε να βοσκήσει το κοπάδι του το γιομάτο
η Εστούλα η λιγερή της κοπέλας το μαντάρι
αγάπαε του Σαρή Μπαμπή το στέρνο σφιγμένο
η Αγάπαινε κι' αγάπα τον χορό αγεροπαίχτη
μ' αγάπια τα βαθιά τα λεβέντικα μεγάλη καρδιά
Μια βραδιά κατά τον ύπνο της είδε παράξενο όνειρο
στη ντάλα τ' αδέρφια της ν' άλλαν πανιά δικά της
Ήλιος κυριακάτικος στη στράτα της πάει
βρίσκει Ισραηλίτισσα τα πλύνια σκουπίζει
Ο ένας της τα μάτια κι' η μάνα της η χήρα
Τι έχει Εστούλα μου και πάλεψε παράξενα,
Όνειρο είδα μάνα μου. Κι όνειρο το λογιάζω
στη ντάλα τ' αδέρφια μου και βαρκαδιτσιμένη
Την ντάλα τ' αδέρφια μου τ' άλλο ξεβολεμένο
κι' εχαλό χαμόγελο του στο στόμα βουτημένο
Όνειρο είναι Εστούλα μου κι όνειρο δε σ' αφορά
κι' έβγαν τ' αδέρφια σου στα ξένα δα γερά
κι' έβγαν τ' αδέρφια σου στα ξένα δουλειά
για χρόνια τον έχασαν για πάντα χαμένο το χνάρι
Μ' μένα τα μεσάνυχτα στου ύπνου λαγκάδι
στη στράτα τη άγουρη μόνη και ξεκομμένη
Εγώ του Σαρή Μπαμπή δεν θα 'χα μάγια μου
στη στράτα αυτή μόνη παίζει τ' όνειρό μου

Εκεί Ιούδα μου πήρανε τη γυναίκα στην ώρα
και ήταν ο πόνος μου βαρύς να φύγω δε μ' άφηνε.
Έφυγε η Ιούδα και πήρε, δίπλα τον αδερφό του
εκείνη η νύφη την άδραξε η δυστυχισμένη ξανά
καημός ήτανε η Ιούδα μου, ο αδερφικός μου εαυτός
καημό το δίδυμο μου τον είχανε στα ξένα
στο δρόμο δε σταμάτησε το ξεκαθαρισμένο
με χάρο μαύρα κατέβαινε η μάνα διψασμένο
θαρρείς και πανηγύρι ήτανε να 'ρθει και φέρτη
δίπλα το πρωινό ήλιο που 'ναι το μεγαλείο
επάνω στη γειτονιά και το γυναικείο
με τα χέρια στο πρόσωπο η μάνα μου κλαμένη
δίπλα το πρωινό την ώρα να 'ρθει θαρρείς
μέσα στο χώρο ήτανε δωρεά και χάρη ήτανε θαρρείς
που κάνει αυτή σου πέτρα στην αγάπη σου
Αδερφέ μου γιε Ιερεμία γιε παραδαίνετε κόσμου
θαρρείς πως είναι η έγνοια σου τα τέκνα σου δικά σου.
Γιε Ιούδα γιε [illegible] σου πάντα σε χάνω απ' την
αγάπη με πάντα πετρά, στα μάτια πετεβάγω.
Αγάπη το χαμόγελο του δάκρυ σου φανάρι,
και τα δικά σου είναι τα σπίτια δίπλα πάνω.
Έτσι αδερφέ μου εκείνο, τόσους να 'λυπήσει
να σφίγγουνε την πέτρα και το χαρμί δίχως.
Ήταν η μάνα λαμπάκι που 'καψε το χαρμάνι
εκείνη η μέρα η ξυπνάει το πόνο του

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

54/

Βγάζω το χρυσομάντηλο τ' αϊμάλια θυμούμαι
Εσύ σα μου 'σκιξε δε θυμούσουνε, σαν σου 'λεγε χάρο
να 'βγαζε το χαλάζεμα πομμάτια να τον κάμω.
Η μάνα του δακτύλου μου κάνει ο αρραβωνιάζω μου
η δική σου τη μέθυσα ήλιε και δεν φτάνω
Εγώ εσένα θυμήθηκα μάνα σου τα χαϊδέματά σου
κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί πεντάλοχα
θλιμμένη ο Χαρισμπαμπάς κουρμί να 'βγαν τόσα
Εβάρεσε το θέλεσε στέκει στη μάνης τη σκάλα
Από μακριά της φώναξα κι από τα πολλά της δάκρυα
Για έβγα μάνα μου να δεις είναι κανό χαμπέρι
σου 'στειλε αγγελιά ο γυιός σου από τα ξένα μέρη.
Εσένα μου 'σκιξε δε θυμούσουνε, σαν σου 'λεγε χάρο
~~κοίταξε~~ να 'χει παλικάρι μου να ζει και να 'ρθει σπίτι
Εσένα μου 'σκιξε δε θυμούσουνε, σαν σου 'λεγε χάρο
να 'χει παλικάρι μου σταυρό και γυλαχτάρι
~~Εσένα~~ Εβάρεσε μάνα μου στο μέρος στο γυιό του Μακεδόνα
να μου γαλαξιμπαμπάς μήλα σαν δω δω δόξα
κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί πεντάλοχα
πλερώνει ο Χαρισμπαμπάς δώρα τα μήλα τούτα
Γιατρεύει και μετρεύει μου το 'κάμανε το δόλιμο
κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί τ' όνομα δόξα μου.
κι αν πάει χήρα έναλο θα 'ρθεί πεντάλοχα πλερώνει
ο Χαρισμπαμπάς δώρα τα μήλα τούτα

- Εγώ σπρέ ήχιαπέκεμα 60 ανδρογυναρεμένη
με τέτοια αδερφοσπλαχνιά δεν είναι γι' αγάπη,
κοσμική ψυχομαχεί και βγαίνει παραμέρισμα
να φουντώσει του Σαρή Μπαχή η δόξα η μεγάλη.
- Γιάπτσε του Σαρή Μπαχή άν είναι παρηγοριά,
να μάθης το πιθύρι μου όλο μακεδονιστάρι.
Γιάπτσε του Σαρή Μπαχή κι αν βγη γυναικείο
μισθάνω στη καρδιά μου μια γλυκοπληγάκια δυο
δόσου πρωτάκι από τα κει στον ήλιο να παίξη,
κι αυτήν ηχή άχρη στη γη παρδιά κι πιο νιο να βγάλη.

(Διαβάσανε οι προηγούμενοι
επτά 78 αφεντικά)

Τραγούδι και άλλα σχετικά μαλλιά Δαμασκηνέικα
(Αφηγήτρια Βασ. Ραμιώτη, ετών 75)

1) Ο ήλιος

Ο αέρας από ήλιο σηκώνει στη γαλήνεια,
βγαίνει το μαύρο πάνω σ' ένα πουρνό στον κάμπο,
δυο λυγερούτσικα μετάξι τα μετρά κεντημένη
η εγκαντάλα (αγκαθένια) μέχρι τον κώνο των βολιδιών
μετρά βαστάζει.
Ψηλά με το πουρνό βλαστάνει το μεγάλο το αέρα
και χτες αν κάλιωτο ήτανε
και σήμερα αφέγγιαι

Χίλιοι μύριοι πάνε τσι
και τσι φτάνε
και ξερνούνε
και το θιό σφηκώνουνε
κι' Χαλή ήπιε μεθύσι δουλτσή
και τό' χουλιάρα
τί 'χετα σπιθιρίσου
και 'τσιγκίλε
και ξερνάτε
και τό θιό σφηκωτάτε.
Ηγιουέχτρα
και τσιλιντρα
και ξερνάτρε
και τό θιό ανεβιτίτρε,
βάλτε μεγάλο νερό στήν αγκαλιά σας
και το τσι λυγαριάς τσαγγέλι και σκουπίζετε και
λέτε.
Ο Χριστός μου Αγάπησε και Βαπτίστηκε
Κόσμε και Δαμιανέ
με Αγία Χαραλάμπους σου και γιατρέ
Ο βγάλε τό κήπιο και τό κόκκαλο από τήν
καρδιά του.
Υστερα ξανάμετρα σε τρεις φορές τό
μαντήλι - τ' άμαν ο άρρωστος έχει κήπιο
κατάπιει το μεζέρια του θα πάει στο

γιατί δεν το προσηγμένο.
Άμα έχω ήδη δαβρεξη συνεχεία του κι
ιντοφράγη.

2. Ο δεύτερος

~~Δεν ο δεύτερος αμε~~

Ο δεύτερος (= ο άλλος) άμα τον θελήσω εγώ
ο άλλος και λέει βάζω χαμαι (= ξαπλώνω)
βάζω το δεύτο λαιχέρι μου δίπλα στον άλλο
και γυρίζω το χέρι μου δεξιά στο δεξιά.
(δίπλα γυρίζω δεξιά δεξιά)
Όταν γυρίζω το χέρι στον άλλο του, τον άλλον
έχω δεύτερα γιατί άλλο μέσα ο άλλος δε μπορούσε
και έτσι φτιάχνω χέρι του.
Τώρα άμα όνι γυρίζω το χέρι μου στον άλλο του
λέω στεραιέ μελανέτε
φτέ γαλά, φτέ μέλι
και άλλος (λέμε) τ' αντρεία τ' ανθρώπου.
Αυτό το λεν πεντε εξη φορές.
Δεύτερα άμα βγάλω το χέρι μου σε μεσαίο
δεξιό άμα δεν τον βάλω στο άλλο, μια
βεντούζα, άμα δε βγει ο άλλος, πολλοι
έναν μεσαίο δίπλα μέσα και το χαραμίζω
και βάζω στο μεσαίο στο χέρι του παρα-
κάτω (= πιο δεξιά). Βάζω το μεσαίο στον

αχαρο ποι'τον δέν θ' ανακαλώ!
Άμε αφτήν ποι'δέλη σ'εμενα δά
φεξώ μια πετσέλα στο μερό νερό να'ή
βάλω πάνω στό ζφάλι, ποι'δα' σ'εκραλή

— Σλο'μεκρά σπιτία δέ μπορείς ζωφκή, σαν αυτό
στερνά ποι'δέν αυτά λά ζήτα!

3. Όταν τα'ζώ η δι'μπορεί να'χαννίσου (δαλμίδα)
Άμα είνε ζλεάδα (=αγριάδα) ποι'δι'μπορεί
να'χαννίσ δά σαείν τ'αξίζει λο'χέρι μου μέ
λαδί δά λο'βάλω μέσα σλο'ζώο να'ζδν ~~πάν~~ ή
έχαλα μέζη ή μεξκή λο ~~ρουμπίνι~~ δζμπλε ή ή ζν έρχεται
μα'ζνί κάλο! Ύστερα βάζω λο'χέρι σ'το σλόμα
ενο δαχτυλίν να'ζδν ζν είνε χαννιά Άμα
είνε χαννιά δά'το χάνω να'βγή ο σονζ ή
με ζλεάδα. Δέλφη δα'βρά τα'σοδαράκια
να'τα'βγάλω άμα δά τ'δέσω μ'ενα δεμοσιάκι να
τ'βγάλουν. Ύστερα βάζω το'χέρι μου σ'αυτά
το'κρατάνι (=το'μαστίν) ποι'λο λοιπόν να'βγή
έξω. —

γ) Στὸ μαγαζὶ τοῦ ξυλουργοῦ.

"Θέλω τὸ ξύλο ~~[illegible]~~ αὐτὸ μετρημένο, καὶ θὰ τὸ ξεμαστίξω ἐγὼ τὰ τρύπες ἀλήτης καὶ θὰ πάρω τὸ σταυρόμα. Μετὰ ἀκόμη καὶ θέλω τὸ μαστιχάρι καὶ ~~[illegible]~~ δεμένες ἐξῆ ἴσες ἀποστάσεις, ~~[illegible]~~ 5, 10, 15, 20, 25, 30 35, ἐφτὰ τρύπες.

Ἐφτὰ τρύπες ἄρα νὰ ἔχουν
καὶ νὰ 'ναι μετὰ ἑνὰ
νὰ βγάζουν τὸ μαστίχαρμα,
καὶ τὸ καλὸ ἔτσι νὰ εἶναι.

– Ἂν ἔχω μία ἰδέα νὰ ξέρω διαβάζομε αὐτὸ θὰ πῆ αὐτὸ τὸ θεαθέν.

Ἀντὶ λέμε ἔχει τὸ θεαθέν προσωπάκια ἄψυχα κινούμενα ἀπὸ μιὰ ἀναμορφώτρα.

Τὸ σταυρό σου ἔτσι, ἔτσι προσευχηθεῖς καὶ τὴν ἄλλη σου ἐκατάλαβα ὑστερημένα καὶ δὲν ἔχω.

δ) Στὸ ἐργαστήριο τοῦ ξυλουργοῦ.

Πάω καὶ βλέπω τὸ βαρέλι τὸ ξύλο γιὰ ἴσον καὶ ἕνα μολάρι. Ἄμα αὐτὸ τὸ βαρέλι τὸ βάλω ἔτσι καὶ ἀμέσως καὶ τὸ δένω μ' ἕνα σωρὸ τανί καὶ γιατί

χοντοι και τον βάζω και γιαίνει.

6) Στ' αυγοτύλιμο

Όταν πιή' ο ζυμός και οι αμυγδάλες
τρίβω αβέζα το μέσο απ' αυγά με λίγο μιγά
δυο δυντζίνια (ως χερατώνει μετά τον δεν.
Άμα είναι αρκετή, βάζω τα δροσερά
ασπρα και τα κρασί μιγά. Μετά τα βάζω σ' ένα
σανί και τα δένω στον ήλιο από πουκί και
πέρνω ο πόνος

7) Το λάδι

Όταν φουσκώσ' το λάδι, σχεδόν ωσπου
λάδο (το λάδι αυτό το σχεδόν βγάζει ~~τόσο πολύ~~
~~πολύ αμύγδαλα~~ το φουσκώνω αυτό το σχεδ
φτιάξει έτσι. Βάζω ένα μαντηλάκι
λάδι, μετά σχεδόν μέσα μικρά αβελινάκια
πουκάκια) αμύγδαλα, σου μοιάζει σχεδ
γεννιά. Το μουσκεύω αυτό με το αβελινάκι
το βάζω στον ήλιο πολύ καιρό, μόλις να
λιώσουν τα πετσάκια.).

Από αυτό το φουσκωμένο λάδι φουσκώνω τ'
αυγά, βάζω μέσα στο αυγό απ' αυτό
με μπαμπάκι μια ή δυο σταγόνες

— Κλαίγα όλη τη νύχτα μέσα στο κρεβάτι και έβαζα
πικρότερες φωνές από μια γυναίκα που πεθαίνει.

Κλαίγοντας από μέρα γυρίσανε βάρκα με
πλήρωμα αλλά άλλοι.

Ήμουνα στενοχωρημένη μέσα στο
σπίτι γιατί στη μάνα του άντρα μου.

— Το μάτι αλλά στην κι η φαντασία (καημός)
δούλεψα μέσα δεμένα πως είχαν μιονταφίρι.

Θα δούμε αύριο που είχαν το μιονταφίρι σε μια
νοικιά (φράντα) και θα βιαστώ μέρες σουλάτσο
μάνες και θα δω αυτή στο χέρι και
θαυμάζει το μιονταφίρι. Θα βγαίνω από τη νικιά
σουλάτσο δεξιά αριστερά μαγαζιά.

Θα πεθάνω κλαίω ο κόσμος. Αυτή στο χέρι
λέγει θα βιαστώ τα μαγαζιά και θα δω
τη. (θα ενδιαφέρω τα δώρα).
Από τα μαγαζιά θα ξέρω να βλέπω τα αγαπάω
βιό μάλλο που θα τη.

8) Η μανίρα (= ο ίνδρας)

Θα περιγράψω ένα σύντροφο, δηλ. ανηλικιωτή γειτονιάς φύσημα και μαγκιώρη και φοβερό σαλιαρόπουλο εκείνα μέσα και γλίτωνε ο δρόμος)

9) Οι Αγιαδονοί (= οδόντων)

Του Αγιαδονιού έμπα τους βρίζης στην εμπασιάν της επί "αγιαδόν".

Αυτή που εξιλάρνω εδώ μπορεί έτσι να είναι πάντα, δηλ. ξηγήσια από τη σαλούστα. Εσυντρέχει μη νυχτιές ν' αναφωνούσανε.

10) Ο δέχτορας (= ο ιατρός)

Αυτός που χει δέχτορα γυναίκα καταλάβατε, έτσι από δω πάνω χήμη "εσωτερικός", βρίζης ο δρόμος σε ένα άσσο φονοκλαί.

Στην δεχή που ήχα εδαρμοσθεί το φουσεκλί που κλουνίβη ο δρόμος, ζη προφδαίτσι και δεν μπορούσανε που ήχα δέχτορα, δηλ. η γιαπόνα ένα κοντσαίτι του μαρέ· δηλ. έβγ μεγάλη δηγησαχάρι. Θέτο γεστάνι στη φωτιά δεκαπέντε δηγησαχάρι. Μετά δύο κύπα γεστή η δεκαμισή δηγησαχάρι, πίρτη ένα ξηγάκι, λο' βοντά στη δηγησαχάρι και καλά

Τὸ γουδοκόπι = "ξύλο χαλκᾶ κομψό ὁ ἀρμυλής".
Ἂν δὲν ἔχῃ κανεὶς τὸ δέκτορα τότε
θὰ μεταχειρίσῃ ὁ ἀρμυλής, τότε ἡ γλάρισσα δὲ θὰ
~~θὰ~~ τὴ φέρῃ ἀπὸ ζευγάρια (= ζευγαρόπορα).
θὰ τὴ κυβαρίσῃ μαὶ μετὰ δὲν ἔχῃ τροπαιάκι γιατὶ
δὲν ἔχῃ στύψη, γιατὶ τὸ χυμό ποὺ βγάζει τὸ σῦκο
ὁ ἀρμυλής μένει νὰ χύσῃ κατω.—

~~Τὸ~~ Τὰ ζευγάρια (= ζευγαρόπορα)
τὴ σεζὸν ἀπὸ τὰ ζευγάρια ὅλοι ἔχῃ θησαυρὸ ὁ κάθενας
τὴ βαθυπλουσιομένη ἐκπληκτόμενα ὅτι
μένει ἡ θησαυρὸς.

Τὸ δέκτορα τὸν γειτόνων μαὶ διαφορετικά,
~~Αὐτὰ~~ Αὐτὰ φιδὸ βολοκάμι (= βγυαλάκι)
~~Περνοῦμε~~ πούμενη ψωνίζῃ, θέλῃ, δὲ βιάζει τὸ
δέκτορα ~~καὶ τὸν ὅλον μέλι πούμενη~~ δὲ θερμάνῃ
τὴ βεγόνα ἀπὸ τὸ χούλτορα μελὶ δαγκρίαν ἐκπληκτη
~~τὸ~~ δι' ἐξεπερσίαν τὴ βεγόνα, δὲ βιάζει τὸ
ψωνιὴ ἀπὸ τὴ δὸν ζάρες νὰ τὸν τραβᾷ μαὶ ρίχνα
ἐκφράζῃ, δὲ τυφλώνῃ τὸ δέκτορα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10) Μυρμηγιά (= ξυροχορδάκι)

11) Ευχείλις (ο) είναι μια λέξεις που βγαίνει στον ουρανίσκο και ο λέρωμα δεν έχει τέλος.
(ακόμη)

12) Μαγουλάδες (οι) (οι μαγουλήδες)
(Αχιλλείου Αντρ. Γλώσσα, σελ. 44)

Λερωάδες: Έχουν λερωάδες δύο και μιση ώρα, προσέχομε να μη βλαβεμιάζει το μεσημέρι και τα μεσάνυχτα γιατί έχει και μαγουλάδες
1) Η κα Άννα Βελισάρη διηγείται ότι ένα πρωί μαζεύτηκαν στο σπίτι μας με τη βοήθεια της 7 χρόνια είχα σάλιαρα μέσα. Τα κοκκινίσαμε τα ζαμπόνια. Άπλωσε η μητέρα μου μια μεγάλη κουβέρτα στο πάτωμα και μου έβαλε ένα μαξιλάρι κάτω από το κεφάλι μου. Μια στιγμή βγάζω ένα πράμα και μου βγαίνει από το λαιμό μου σαν μπάλα στη δεκανιά. Σκοτώθηκα δεν είχα αίμα το πράμα ούτε κέρατα ούτε μύτη, ούτε αυτιά. Σαν ένα λουκάνικο, μακρύ κατάμαυρο. Άπλωσε από το σπίτι σπάγκο δυόμισι για να δέσουμε (= αποδεικτέο μου) το γέννημα. Από το λουκάνικο πήρε σχήμα μήλο

δε μέχρι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν ἔμαθαν
τὸ ὄνομά μέσα.

Ἐμεῖς ὅμως τὸ ἀθύρμα μας τὸ κάναμε χαμάρα,
φτιάχνοντας τὴ στράτα ἴσιωμα (ἔτσι λέμε ἕνα μεγάλο
λείο) καὶ ἐχαθήκαμε.

(~~Αὐτὸ~~ Ἐμεῖς αὐτὸ ἔκανε ἐπειδὴ δὲν ἀγαποῦσε
καὶ ἐκεῖνο ὅ,τι ἀσχολιόταν ἀλλη φορὰ δὲ τρώγαμε
καὶ δὲ κοιμόμαστε, τότε δὲν τρώγαμε καθόλου.
Σὰν νὰ πεθυμούσαμε.

(Ἄννα Ἀλωνιάτη Βελισάρη, τοῦ Γεωργ. Μαρκ. Ἀγγελίνα ἐκ τοῦ
2) "Ἕνας μιὰ φορὰ ἤτανε ἕνα μεγάλο ἀγόρι μὲ χτένι
ἐξ χρόνω. Ἦτανε δὲ πλούσιος, τὸ ἐλέγανε. Ἔβγαι μέσα
ἀπὸ ἕνα ἀπὸ τὰ χωριὰ καὶ πάει στὴν Γαστούνη (τοποθεσία
δεξιὰ ἀπὸ τὸν δρόμο), ἤβρε πολλὰ
ἐλιὰ μεσὰ τὸν δρόμου, εἶδε θέση καὶ κάθισε στὸν
ἴσιωμα τὸ χωράφι, ἐκεῖ ποταμό, ἐκεῖ ἐκεῖ ~~κάθε~~
καλαμπόκια. Τὸ ἄγγρα ἤτανε διάμεσα
ξεσοκώνουνται ἀπὸ τὸν δρόμο καὶ οἱ καλαμπόκια
ξεσοκώνουνταν ἀπὸ τὸν ποταμό, πιὸ πάνω ὁ ποτα-
μὸς ξεμπαίνει. Ἐκεῖ ἐκεῖ τὸν ἔβγαλε ἐκεῖ ποὺ ἐκεῖ
ἀπὸ τὸν δρόμο, ἔβγαλε πιὸ πάνω ἕνα ξεσο-
κόφτο. Μόλις ἄνοιξε τὸ ἄγγρα, οἱ καλαμπόκια
ἐχάθηκαν.

(~~Αὐτὸν~~ Ἄννα Ἀλωνιάτη Βελισάρη
τοῦ Γεωργ. Μ. Ἀγγελίνα
συνέχεια)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φωτιά

Έχομε ξύλινες κόκκινες παγκάκι σπίτι το σαλόνι είναι φωτιά ανάβουμε.

Η φωτιά δίνει ζεστασιά, δίνει ανάμεσα στον κόσμο.

Μαζευόμαστε στη φωτιά δίνει χαρά ζεσταίνει κάνει μαγειρεύει, κάνει καπνό, καπνίζουμε.

Σχολεία εκδρομές

Εκδρομές κατεβαίνομε στην Ελευσίνα στην Αγία Κυριακή. Έχουμε λέξεις κάνουμε μαγιό δίνει κάνει να πάρει ένα κύκλο, μπάλα κυρία. – Έχουμε λέξεις στην Αγία Παρασκευή, στην Αγία Παρασκευή δίνει το χωριό, να πάει δίνει σε δίνει έχομε καλοκαίρια και το μέρος που πάμε, χέρι, πόδι σε χωριό, χέρι. – Έχει στην Αγία Παρασκευή πλένομαι και δίνουμε δίνεται και τα σαλιάρικα και τα μαγειρεύομε στην Αγία Παρασκευή, πόδι, χέρι, βάζομε δουλειά.

Όλοι λέμε πρέπει να δίνει μέρος έρχεται κρύο το περιμένει ο κύριος το λέμε. Είναι, μεγάλη η Χαρά είναι δημοτικό σχολείο. Ο δάσκαλος δεν ξέρει στο χωριό σ' αυτό το χωριό πρέπει να έχει σχολείο στην Ελευσίνα έχει δάσκαλο δίνει τα παιδιά στο σχολείο.

(Αντιγόνη Αναβ. Ράμμου
ετών 7 ½ ιστορικού)

Καλύτερα

Βρίσκομε τα βάγια και δημοδία από' τον Βαγιό
τον Σαββάτο. Τα φυλάμε 6 μέρα βαπανομένα από μον-
αμάρα μας. Και όταν έχομε αρεφάλια 6 έρμά
και στα χέρια, καλέσουμε και τα μανούλια.

Γάμος

Η γυναίκα στο δρόμο σπίτι έβγαλε λόγο
πού να μάθη σωστό τον αρμόζει, χαμόμηλα.
βασιλικό, όμορφη τσιτσάνια.
Η άντρες δημό στο καφενείο απ' εσπερινό
βρέχει και δεν μπορούν μπορούν στο χωριό
Η γυναίκα δεμένη γυναικεία. Όταν η γυναίκα
χάνει το παιδί της πάει δώρο δεν τη λέει γιατί
αυτό προβλαβάνει, "είναι προβλαμένη"
Η γυναίκα σου θα σου κρατεί δε θέλει να πάει
μακριά να μοφή ψωμί, να μη παίρνει μαύρο,
για να μην πάρη το παιδί στο κόκκινο στο χωριό
θα γιατί να μη πάρη μαύρο το παιδί.
Η σου θα κρατεί να βρέξει σου δίχαστον στο προβλάτι,
γίδες να δείχνει ένα κομμάτι ψωμί και το βάζει
στο κεφάλι της και αρχίζει τρέχοντας το
ορμηνεύει να' ωτίξη στο σπίτι της μαύρα ώρα
και όλα ωραία κι όμορφα να' βαίνουν μέσα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Στου δρόμου τον ίσιο, να μάτσων στο σεβάσι
πόλου.

«Έλα ξ' Παναγιά σου φιλάει τ' άγιο Σταυρού τ' ή
κορφή πάτε. Σήμερα το' φαιδί σου χάνουν ήλιο
το' χτίκιάν τον κυρμήο.»

Η μακρυμύτη θαλή σε' χαμό και σε' κυνηγά.
Εκκαταλή μακρυμύτη «Καλή δευτέρα».

Δεν έβλεπα γιατί είχαμε μαγνήτη. Η μαμή σαν
είδαν τ' ώρα δεν' πιστή δη' αν αυτό την ώρα να
γεννάει. Τον' πήρε να γεννήσει εδώ εκαμπή,
όπου τον θιάσον οι άντρες δεν κοιτούσανε.

Ακολουθεία

Την ομιλία εθάπταν δε' κοιμούμαστε
γιατί δε' κάνει κρύο εδώ. Πάντα την ίδια δόση
κοιμόμαστε.

~~Λαμπρή~~

Βαλκανικά

Αὐτήν τὴν ἐχθὲς τὴν προηγούμενη ἔχασα ἡ καϋμένη, μαντάρα.

Βγῆκε ἡ Ἀγγελική, ἕνα κοριτσάκι μὲ ἀκτίνες. Πλάϊ σὲ γιαλὰ μὲ μαντινάδες ξεπαλληκαρίσματα βάζουμε ἕνα σχοινάκι, ἕνα σχοινάκι βάζουμε ἀπὸ δῶ σ' ἄλλη τὴν γυμναστική ποὺ ἔχουμε, δηλ. δαφνιδιὰ ἀπὸ ἐκεῖ, βάζουμε καὶ κεφάλι

Πλατρούμι

Τὸ Πλατρούμι εἶναι χαμὸ. Ἀμαυρόασπρα νύχτα στὸ Πλατρούμι μπορεῖ νὰ μάζεψε ἡ λάμα.

Ἀνδρείδης

Οἱ σαγάνες ἤμαστε στὴν ~~στὴν~~ συνέχεια Ἀνδρείδης α, εἴχαμε μιὰ ~~μιὰ~~ λαγὰ (=γλῶσσα) κι ἤμουν καὶ μεσάνυχτα καὶ σαϊτάκια χωριάτη, λιγ. ἔπιασε τοῦ πήγανε, στὴν ἐξέταση τὸ ζωῦρι (τοποθεσία) ἐκεῖ στὸ ζωῦρι εἴχαμε ἕνα ζημπουρδέχλη (=λεξιμένη τέτοια ὀρθογώνια βρυκόλακα ὅλλεν), ἔπιασε ἐσοῦ πάνω καὶ ἤμαστε γιὰ τὸ χωριάτη, ἤμαστε οἱ Ἀνδρείδης ἔξω στὸν ζημπουρδέχλη μαζωμένοι. Εἴχανε τοὺς κοῦμους καὶ ἔρουχα πλουμιστὰ, ἀέπρα. Ὑστέρα ἤρθε καὶ ἡ ἀδελφούλα (=αὐτοκρατορίνα) ἔλεγα.

Αφού ήθελα να δείξω γιατί λέμε μια
δεκαοχτώ και όχι δεκαεφτά από λόγο και
έτσι έπρεπε μόνο να μιλούσαμε σε στί-
χους του χορού δημοτικούς. Αυτά έγρα-
φαν τότε
τα νέα.

Η γιαγιά έπιασε από χαρά της, έλεγε
έγραφα από το μεσημέρι αυτό που δε λάφκα τα
δημοτικά και δεν είδε τίποτε.

Μοίρες

«Αρχά γυναίκα ή γυναίκα εμένα λαβαίνε από
λαβαίδι ένα ποτήρι νερό κι έλεγε «έτσι
«έτσι οι μοίρες να 'ν' μοιράσουν το σπίτι. ήμαν
δα σαν ή κυρά», «οι μοίρες 'ν' μοιρασούνε το
σπίτι.»

Εμένα βγα ήμουν ένας από εμάς
γυναίκες ένα σπίτι, καμπτικές. Αυτό 'ν'
είχανε οι μοίρες μοιρασμένο τάχα μη τ' ήμουν χεμ
ή άλλος δε θα 'ν' ένα σπίτι ολόκληρο και αν είναι
δυνατό δε θα 'ν' μέσα κανείς.

Έτσε ή κυρά σου 'χανε προφητεύσει οι μοίρες
το σπίτι τους ολόκληρο και ήμουν βρέθη
κάτω στο σπίτι σου ήτανε γυρεμένο
κι αστόλιστο, ήμαστε.

Οι γιαγιά το έβρανε σου ήθελα κανείς και

Εἴχανε γρεσιὸ τὸ σπιτάρι· καὶ ὅμως τὸ θυμᾶμαι σὰν
ἐχθὲς ἢ ἀρχίνεσε νὰ χαλάσῃ ἀπάνω στὸ σπιτάρι.

Χρειαζόταν ἀνακαίνισι

Οἱ ἄνθρωποι ἐλιπάνανε τὸ χωριό. Ὁ χρόνος ἔχωσε τὴ
μαστραπᾶ (=στρατόπεδο). Αὐτοὶ τὸν ἐκρίνανε
ἀκατάλληλο καὶ ἔφυγαν καὶ ἐγκαταλείψανε.

Ὄνειρα

Τὸ φιδὶ στὸν ὕπνο τὸ ἔχομε ἐχθρό
Τὸ ποντίκι τὸ ἔχομε γιὰ φίλο.
Ὅποιος στὸν ὕπνο δὲν εἶναι σὲ κακό.
Θὰ βρεθεῖ σὲ ἀνάγκη ἢ ἀνησυχία ἂν δὲν εἶναι σὲ
κακό, ἀπὸ ὅλην κακὸ δὲν ἀπομένει.
Τὸ λιμὸ στὸν ὕπνο ἔξοδο εἶναι σὲ κακό.
Τὸ χαρὰ εἶναι σὲ κακό· κακὸ δὲν ἔβλεπε.
Ἂν ἐβλέπαμε στὸν ὕπνο μᾶς κάποιο τὸν εἴδαμε
τὸ ἔνειρο σὲ κακό, λίγες δεκαπέντε χρονιά.
Ἂν ἐβλέπαμε σκληρό, ἄρα τὸ εἴχαν σὲ κακό, κακὸ
δὲν ἀρρωστήσει. Ἄλλοι τὸ εἶχαν τὸ ὄνειρο σὲ κακό
– Ἂν ἐβλέπαμε ἄσπρα ἀρά εἶναι λύπη, καὶ κακό,
ἂν ἐβλέπαμε χαλίνια εἶναι σὲ κακό.

Ὅταν ξεκινᾶμε τὸ μάτι μας δὲν βλέπει καὶ
κακό· καὶ ὅταν δὲν βλέπει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χ2

– Όλη μέ ζωντάνια η μάνα δά δημιούργησε.
– Όλη βουή τό αυλί κάτι γιορί δ' ακουστήκε.
Άμπαλε μηγιά δυνάμωνε και βουή το σταμάτημα
μέ λύπη και δέρε ξ' ένα πρόσωπο μες μιχό ν' άνοιξε
μικρό.

Ο μαγικαρός άδραπτη δημιούργησε κόσμο,
οι μαγικαρόγυναίκες δημιουργήσε γυναίκες, ο

Όλα γιορί ο αυλός είναι ένα κακό. Δέρε όι γιάλη
το κοιμούμενο. Όλη το ακουστήκε τον γιαννιτσάρη,
τον όρθρο του σκοτώνει τον αυλό ένα
γιάντε είναι γρουσιά στο αυλί.

Οι μαγικαρές μέσα στο αυλί δε είναι σκέτο χαλό

Όλη σκεφτή ξ' κουρούνα αυτό το χωριό και χαλάει
δέρε αυτό κλαίνε νύφες δ' αγόρι ». Οι κουρούνες
πέρνουν από το χωριό γυναίκες και χαλάνε, όλη
γυναίκα.

Όλη πέρνει κάτω οι γέροντες
βγάζουμε και τους δέρε χορό και χαιρετάει
και λένε δέρε « πάρτε τα παιδιά
και φέρτε μας τα πίσω »

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ήλιος

Άμα αύτη χειμώνας και αύτη καλοκαίρι ~~θα βγει~~
γιατί βγει ο γιος λάτε τα παιδιά
"Έβγα ήλιε κι άδεκάτιστα
και μια κανδύρα σου βαστώ
και μια γαϊδάρα ψημένη
κι από τον όρχι δεμένο".

Ψεύτικα

Καλαζόπος και βενίδες.

Ελάνισμα

Ε όπου ελάνιζε και λέμε:
"Στάσου και χαράσου
και με βραχιά κοπιάσου".

Ορκισμός

Όταν λέγαν οι Τούρκοι (=εθνικοί) ένα βλαστήμημα
το 'χομε βεγκανό. Θάμας γίνει δάκτυλος στο λαιμό:

Όλα εφτιάχνει ο παπάς κι ένα ξύλο θεμέλια
το 'χομε βεγκανό. Θα 'λιώσει το σκέλος σου
κι έτσι μικρός θα γίνεσαι δάκτυλος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

- Όταν τό τσιμπάν, απ' έξω πού αρά από μαγκιά ωμα παρά φύλια, βγαίν' εσυνδυρές, δέρε δέρα «σού δα' σοβάνω (=δα' κτυπάω) τό μαλλί σας»

— Καρ

καζιμαζικάροι

παρα Ο σεντέρ φιον τή νύχτα τού Χριστού (=Χριστούγεννα) πήλιασ' ν' άμμε στήν παροδιά μας (=τή γειτονιά) και να βάζη άνθρα πολύτσικο μεγάλο νεκρολή τή νύχτα γιατί μ' πατέλη ο καρ καζιμαζικάρι κάλω.

~~Κόκκινος~~ Παραμύθι

Μιὰ φορὰ ἦταν ἕνας γέρος κι ἕνας τσοπάνος, κι ὁ γέρος τοῦ ἔδωσε ἕνα κομμάτι γῆ γιὰ νὰ βοσκάει τὰ πρόβατά του. Κι ὅσο ἔβοσκε ὁ τσοπάνος τὰ πρόβατα, ἔβλεπε ἕνα δέντρο ποὺ ἔκανε δυὸ καλὰ κι ἕνα κακό. Τὸ καλὸ ἦταν ὅτι ἔβγαζε ~~μῆλα~~ σταφύλια καὶ μαζὶ ἔβγαζε ἀπὸ κάτω νεράκι. Τὸ κακὸ ἦταν ὅτι ἔκανε ἀγκάθια.

Ὁ γέρος ἔστειλε τὸ ἀγόρι του νὰ τοῦ φέρει ἕνα κλαδὶ ἀπὸ τὸ δέντρο γιὰ νὰ κάνει μέσα στὸ περιβόλι του.

Πῆγε τὸ παιδί· ἔφερε ἕνα μικρὸ κλαδὶ ἀπὸ τὸ δέντρο καὶ πῆγε στὸ σπίτι· μὰ τὸ νερὸ ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ τὸ κλαδὶ τὸ εἶχε μπλέξει σ' ἕνα ~~βαρέλι~~ βαρέλι (= μεγάλο βιδάκι) καὶ τοῦ εἶχε γεμίσει καὶ τὸ ἔπλενε.

Ἤρθε ὁ μεγάλος τὸ δεύτερο βράδυ στὸ γέρο.

– Πῶς τὰ πάμε φάρμακα καὶ τὰ μέλισσά σου μέλισσες. Θὰ μὲ πλάσεις ἐμένα καὶ τὰ παιδιά μου πλάκα νὰ μοῦ μπεῖ μέσα νὰ σὲ φᾶνε στὸν ὕπνο σου.

Ἐκεῖ δὲν ἔχτισε ἀπὸ τότε μὲ κανέναν καὶ μένει. Τώρα ἀρχίζει ποὺ δὲν ἔχει δὲν ἔχει μαζί του.

Κατὰ ποὺ δὲν ἔχει δὲν ἔχει ὁ γέρος ὁ πατέρας μου νὰ σοῦ πῶ ἀκόμη δὲν νὰ σοῦ πῶ τὸν μὲν ἔφερε τὸ παιδί μου.»

Εμένα δέν μ' λέν: να σου λέω τι παραπάνω
με μου: τ' άλλο σημείο
Λέει: Δε θέλω ν' ακούσω, μου να μου πεις τη
δικαιολογία σου βάζοντας τα δεξιά σου.
Και τότε λέει λοιπόν με δυό δεκάρες
μέσα. Στα πόσα και λέει φαίνεται στα
μαλλιά σου.
Το μυαλό δηλαδή λοιπόν πέφτει,
η θυρωρός σου δε λέει παρακάτω: θα πάω όπου
μαζί, δε λέει δεν θα πάω εκεί γιατί
νύχτα. Και μετά όποιος έχει δικαιολογία
δικαιολογία να όσον να πάει στο σπίτι δε είναι
μεγάλη μεγάλη.
Κι έτσι είναι με τη μεγάλη ιδέα
δικαιολογία.
(Απόλειψη Ανδρ. Ράμφου ελλιπές
σχεδίασμα)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ρωδινά τραγούδια

Και χορεύει και χτυπάει
με άγλωσσιά γρεκάνη.

Τραγούδια πέρασα (= αυτοβιογραφία)

-Καϊμός καρδιά και γλυκά και πολύ πονάει μέσα
στον Άδη θέ να κολλυβά, δε μ' ήμουν εγώ δε θα 'μουν
Στον Άδη με δε με βγάνει κι' εμέν τραγούδι μου
γράφτε με όπου δε θυμούνται μα' γω άλλο δε μου.

Εγώ 'χω μαύρη την καρδιά να' χει κανείς καλοφόι
να σφάξει όποιος και βουά να' χει μας δυο τα δράκοι.
~~Εγώ 'χω μαύρη την καρδιά κακή~~
Πλεύω και ζυγώνω μέσα μου δαιμόνι
την δεξαίρουλά βουά όταν ανεβαίνει,
θα ανεστενάξω εγώ γυρά βουά εξαίρω
ανδρεία καρδιά μαρσίνουλα μάλια γλυκά δικά μου.

Θα πα' να κλάψω μια στιγμή

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἁγίας Αἰκατερίνης

Τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίνα τὴν παρακαλοῦν τὸ βράδυ πάντα στὴν Ἐκκλησιὰ οἱ ~~[illegible]~~ ὀρφανὲς ἀλλὰ μὲ μητέρα. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸ ὁ παπὰς δὲν λέει στὴν πάλη γιατὶ ἢ μητέρα ἢ πατέρας ἔχουν ~~[illegible]~~ ἀρραβῶνα καὶ τὸ ~~[illegible]~~ τοὺ λέει ~~[illegible]~~ ἐκκλησιά.

Αὐτὸ τὸ τραγοῦδι τὸ κατάλαβα ἀπὸ τὴν κυρὰ Δαΐτσα ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ χάλκινο δοξολόγι μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα κορίτσια πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπόλυση.

Ἁγία μου Κατερίνα μου
Δέσποινα μεγαλόχαρη
ποὺ πλέεσαι στὸν οὐρανό,
στὸν Ἄγγελο, στὸν νυμφοστόλαρχο τοῦ χεριοῦ,
στὸν μαρμαροκολυμπητή
καὶ μένα φῶς,
καὶ μένα φῶς,
καὶ δὲ βρέθη κανένας σοῦ
νὰ μοῦ ἀγοράσῃ
γαλόνι νὰ ἀγοράσω
Αὐτὸ δὲ τὸ ἀφῆκε ~~[illegible]~~ βρακάκι. Κ' ἐκεῖ δὲ θὰ μοῦ ἔχῃ ἀπὸ τὸ στόμα τὴν φωνὴ λιγάκι.

(Ἀπὸ τὴν Ἀγ. Βαλεντίνα)

Ἡ κυρὰ Μοσκοῦ Ἀγγελέτου κατὰ (τὸ χωριὸ Σμύρνη Ραμνῶν) προσεύχεται σὰν τὸ ἀγαπητὸ αὐτὸ δὲ τὸ φωνὴ ἀπὸ ἔξω ἀπὸ τὸ ~~[illegible]~~ βρακάκι. Δὲν δὲ μαρτυρήσουνε τὸ ὄνομα ποὺ δὲ

αὐτὲς ἂν δὲ περάσουν τὰ ἡλιάξαλα.
Δὲν ἤθελα νὰ τὸ φανερώσουν τοῦ πόρο.

Καραντάμπεο (ἡ ἱστορία τῶν χασαπιῶν.)
Αὐτὴν τὴν ἡμέρα ποὺ ἐσκέφτουν οἱ ἄλλοι πῶς, ὅπως ἤτανε μέσα στὸ Χιόνι Φίλιππος, ἔβγαινε ὁ πόλεμος καὶ "ἀποφεύγει", ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο.
Ἤξερε ὁ ὀβριὸς ὁ Φίλιππος ὅτι μιὰ ἀνάγκη καὶ τὸ ἔβαλε ἀποφεύγει. Ἡ ὁ Φίλιππος ἤτανε ἄξιος ἄνθρωπος. Εἶχε δυὸ σουβλιὰ καὶ πῆρε τὸ ἕνα λιθάρι καὶ τὸ Φίλιππο καὶ τὸ μοιράει στὸ φλυκτό. Τὸ σουβλὶ ἔμπηξε στὴ μάνα κι αὐτὸς τὸ ζῶο γλυκάνει.

Οἱ Μπερμπὲ κι Παναγιὰ μὲ Ἐλληνίδες
Ἡ Βίγλεντρα μὲ ἄλλα καὶ Μακεδονοπούλες γιατὶ σκέφτηκε μήπως καὶ τοῦ κάνει τὸ μεγάλο θαῦμα τὸ καημένο.
25 Μὲ Πανελλήνιος (βλ. ἐπάνω σ. 78)
Μὲ ὅλους αὐτοὺς γιὰ τὰ ἑβδομ. Ἐκεῖ ποὺ δέχτηκαν οἱ ἄμαχοι καὶ ὅλα. Τὸ ἄγριο τοῦ δάκρυου τοῦ ἔβγαλαν τὸ ὄνειρο ἐπιστολὴ γιὰ τὰ ἐλευθερώσουν τὸ σκυλί, καὶ μὲ τὸ σκυλάκι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η Ανδρέας ήν αγιοταφίτικη προσκύνημα. Ο "Αγιος Ανδρέας" ήτανε φαρμάκι.

Η Βαρβάρα. Μιλάφρα ήρθε η "Σελανίκη" η Βάρβα, στον μας (25/1917). Εσκαμπέλησα την Αγία Βαρβάρα πανηγύρι το κεφάλι στον ύπνο μου σαν ήρθε μια γυναίκα με ένα θρόνο μαζί, ζητιανεύει μέσα στο σπίτι η "περιβόλι μου στο θρόνο". Η κόρη "ποια είναι μικρά μου", δε μπορεί πορεύει. Μετά την ξεπλύνω τα δάχτυλα σε ένα ποτήρι νερό σπίτι "σου πάνω χρέια, δα πεθάνω". Την άλλη μέρα εβγήκαμε η επόμενη στον Αι Γιάννη το Θεολόγο και είδα στην εικόνα της Αγίας Βαρβάρας την ίδια γυναίκα σαν ήρθε στο σπίτι μου.

Η Αγία Βαρβάρα μας έβγαλε το λεπρό από πρόσωπο.

Αθήνα, 1915, είχα έλθει να επισκεφτώ φίλο όταν τον είδαμε τον πόνο η Αγία Βαρβάρα. Την θαυμασμό από το μεσημέρι σταμάτησε η μη επισκεφτώ γιατί έλουσα τον πόνο. Πάντα στην εκκλησία. Γύρισα και έλεγα στις μέρες της Εβδομάδας και της Αγίας Βαρβάρας στο χωριό

Το βράδυ τις Κυριακής, 4 Δεκ., κατέβαινα στην πλατεία της Ψάθης. Είναι παραπλεύρως της Αγίας Βαρβάρας στην ενορία Αγία Κυριακή, γιατί η εκκλησία στο νεκροταφείο. Από εκεί δε πάνε σε πέρα στο παρεκκλήσι του Αγ. Σάββα όπου γίνεται η λειτουργία του Αγίου Σάββα

– Της Αγίας Βαρβάρας, Αγ Σάββας, Αγ Νικόλαος, τρεις μέσα στις τρεις ~~Αγίους~~ Αγιοπολεμάρβαρα. Τσίλε ήμαχεν ήχονίσεν.

Τσίλε δερε τι Τ'Αγιοπολεμάρβαρα
Τσ' έβρεκεν τσ' έχονίσεν
Τσ' ούλλα παχιά παχιά φουρτούνα
Τσ' έβρεκε φαχιά μπουνάτσα,

Πέμπτη αυγούλι "Αγια Βαρβάρα γεννήσε
Κι Αη Σάββας λοΐωσε
Κι Αη Νικόλας έλεγε να'πά να'λό για βαπόρι.

Αη Νικόλας

– Ο γιος Αη Νικόλα, λοι έχομε, σώσ' μας Εδεμήτρις, μεγάλη η χάρις σας, φροστάτης μας. Όσοι πάνε και να κινήσουν τσι Αιγιαλά δε μπορούν στο πάρωρο του πελάγους."

– "Σι έχουν προστάτη και οι γορές στα ύψη τσι λες, σου έχω πεσκέσι η εκκλησιά σου και δε σ'έχω

σαλαμάλη. Τὸν παραδειγματίζει γιὰ νὰ πάνε
χριστούγεννα. «Λέει παραδειγματίζει».

«Ἔχω Ἅγιε μου κακόμοιρη, συλλογιέμαι
συλλέγνα μέ, φαντέρωσε μου καὶ λίγη
μου».

«Καὶ ἐγὼ τοῦ φαντέρωσα γιατὶ τὸν κύριο
μου» καὶ σὲ λίγο ἀπέβαινε ὁ ἅγιος ὁ
Βασιλειάτης.

2. Ἁγία Ἄννα. Γιορτάζουμε τὴν ἡμέρα αὐτὴ
ἡ ἀλλιῶς μέρα. Ὅσα στέρνουν τὴν
ἡμέρα αὐτὴ δὲν βαστοῦνται. Γι' αὐτὸ δὲν βάζουμε
τὴν ἡμέρα αὐτὴ γιατὶ τὸ χωράφι δὲν παραβγάζει.

~~Στὸν~~ Στὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα (= Ἅγ. Σπυρίδωνα)
~~ἕνας μπάρμπας~~ ἔχω ἀδυναμία πὴ ὥρα
μιὰ φορὰ ἔπαιρνε βορειὸ βὴ ράχη τοῦ Στε-
φάνου (= λοφίσκος δεξιὰ ἀπὸ τὸ χωριό).
~~Εἶπε~~ Ἤρχε ἕνας ἀέρας κι ἔπαιρνε τὰ βοῦδια μας
μέ τὸ ζύγκερο (= ἀροτριαστικὸ) καὶ τὰ ἔβαλε
μαζεμένα στὰ πετροβούνια (= πετρώδη).

~~Ἅγιος~~ Ἅγιος Πατέρας. Τὸν Ἅγιο Πατέρα τὸν ἔχομε
γιὰ νὰ μᾶς ἐλεήσῃ. Ὅταν
φοβοῦνται τὰ θεριὰ τὸν κάνουν προφύλαξη.

παίρνουμε τὸ ψωμάκι, ἀφοῦ ζυμώσουμε τ' Ἁγ. Πάντες
καὶ θὰ σουζήσουμε μεγάλο ξύδι καὶ τὸ νερὸ θὰ ἔχει
μεγάλα λεί~~τ~~ βερεκέτα πράσινα.
Τὸν ἔχομε γιὰ γιατρὸ ὅλοι τὸν Ἁγ. Χαράλαμπο,
τὸν Ἁγ. Βλάσιο, καὶ τὸν Ἁγ. Βαλεντίνο. Ἁγ. Μόδεστος
Οἱ μαθητάρηδες δὲν τοὺς γιορτάζουν ἀπὸ τὸν Ἁγ. Παντελή
καὶ τὸν Ἁγ. Ἑρμῆ.

Ἁγ. Μόδεστος εἶναι γιὰ τὰ ζῶα.
Ταΐζουμε τὸν Ἁγ. Μόδεστο ~~καὶ~~ τὰ ἀρνιὰ τὰ
ζῶα. Τὸν λένε Ἁγ. Μόδεστο.

Παρακαλῶ Οἱ παλιοὶ ὅλα τὰ ἀνοιξιάτικα δὲν τὰ γιορτάζανε
οὔτε γενέθλια, φαΐδια, μάρτυρα, περιβολιὰ (=ἐργάτες)
δὲν ἔκαναν (=δὲν ἐργάζονταν). Τὰ θεωροῦσαν ἀμαρτία.
Βάλε μὴ δώσουμε ἡμέρες ἄδειες τὸ Πάσχα στὸν κόσμο.
[Οἱ παλιοὶ τὸ νερὸ τὸ ἔβαζαν στὴ κεφαλὴ στὸ ξύδι
γιὰ τὶς ἀνάγκες τους, τὸ ἔπιναν τὸ ἴδιο τὶς βδομάδες, νὰ
φέρουν τὸ μαντζούνι νερό.]
Τὰ ἀνοιξιάτικα ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ
Χριστοῦ.

Στὴν παρέλαση τοῦ Χριστοῦ ἀφοῦ ἐρθήκαμε
τὸ σπίτι, ἔβρεχε νερὸ στὸ σπίτι γιατὶ τὸ ἄνοιξα
τὸ Χριστὸ δὲν ἀνοίξαμε νὰ μὴ ξέρουμε
νερὸ στὸ σπίτι

Για θεραπεία βάζουμε το Χριστόψωμο
στη βρύση δεν βάζουμε ζαχαρά. Όλο το πεδίμενο
δεν παίρνει με αυτή βρύση παρά στο Χριστόψωμο
νύν θρανο. ~~πατάω~~ καταμεσής στο σπίτι δε
παραμένει στη βρύση ένα ξύλο. Την επόμενη
ξύλο δεν βάζουμε και παρόδι.
Θεωρούμε δύο Χριστόψωμα. Το ένα είναι
νεκροδείπνου. Το άλλο απ' αυτό του Αγία Βασιλείου.
και το άλλο του Χριστού.
Το Χριστόψωμο του νεκροδείπνου θρεπτικό διαφορετικό
γιατί έχει το σπόρι στη ξύλο η παρόδι. Αυτό το Χριστό-
ψωμο το βάζουμε στην σταύρωση μαζί με παξιμάδι
και άσπρο βραστό μακαρονάκι σπιτικό.
Το δεύτερο Χριστόψωμο με άσπρη πετσέτα
και το χωρίζουμε στο βραστό δηλ το κομμάτι
των θεραπευτή και ο νοικοκύρης δίνει
κατσίκι η σπίτι για το σόι.
Θάπρεπε να έχει περίπου η ~~κατσίκι~~
γουρούνι.

Προσοχή
Φαίνονται των ανθρώπων τα σωστά
και το ψυχικό οι πέτρες.
(Τη λέμε για τον παγόκοκκινα)
— Καλή μάνα κατάνυξη
κατά τον μεσαιωνικό
(για τη μάγισσα σταχτιά)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

- Κλέπτε γούλια (=αυγά) κι έπιασε τον κι
  βγάτε μαύρα κι έπιασε παιδί.
- Απ αγιάδι βγαίνει ροδό
  κι απ' το ροδό βγαίνει αγιάδι
  (Απ' την αγιασμένη εκκλησιά βγαίνει ευχαριστημένος κι
  βγαίνει κακομοίρης κι αναθεματισμένος).
- Είπε ο γάιδαρος στο σπιτικό πεθερό
  (Όπου μιλεί κακός δάσκαλος στον μαθητή του
  άγριος)
- Φύγε σταυρέ Σαββατιάτικο

Λατρεία

~~Της προφοράς του χειμώνα~~.

Του φαγητού τον χειμώνα συνήθως δένε λάχανα λαχανάκια
ή δένε μικρά παιδιά. Σαγανάκι δένε καλαμπόκι,
~~κουκιά~~ ζώα και δένουν και η γάιδαρα.
(Η γάιδαρα είναι λουλούδι του σπιτιού και αυτά
τα τσαμπουνάνε στον κι τσαμπουνάνε τώρα δεν τσαμπουνάνε
γάιδαρα.)

Καμιά φορά δεχόταν δεν εννοήσουμε τις
χειμωνιάτικες γιατί να πω στο χειμώνα τις
χειμωνιάτικες εμείς δεν βλέπουμε τη σημασία
οι σημασιολογικές χαίρει ευκτικής όχι
(τμ)

Την Παραμονή των Χριστουγέννων η μάνα πάει να μάψη
ζυμάρι για να τη μαγειρέψη κάμαν σπιτική για να
μάψη τους καλικατζάρους που έμενε το φλάμπουρο
κατεβασμένο από το φλαμπούρο (=καλαντάκι) κάθε
βδομάδα.

Την Ευαγγελία ξαναρώτησα πάλι μήπως έμαθε κανένα
τραγούδι των Χριστουγέννων. Πέθανε
στο δρόμο, πάνω στο χιόνι και βρέθηκε
μετά από μια εβδομάδα νεκρή.

Παραμονή Πρωτοχρονιάς

Φτιάχναμε τη βασιλόπιτα. Στήνουμε τα
δυο μας μέσα στο φούρνο που είχε την ίδια τη
ζεστασιά με τα σφαγμένα. Συνήθεια βασιλόπιτα
έβγαινε νόστιμη στη γεύση.

Τη βασιλόπιτα δεν κόβουμε την ημέρα
τη Πρωτοχρονιά αλλά το πρωί. Την πρώτη φέτα
κόβαμε πάντα για τον Χριστό, μετά για την
Παναγιά, μετά για τον καθένα από μας
κατά τη σειρά της ηλικίας του. Όποιος
έβρισκε το φλουρί θεωρούνταν τυχερός
όλη τη χρονιά.

Από εδώ δεν βγάλαμε πολύ τραγούδι,
δεν θυμάμαι μπουκέτα, κορμοκόλλια, όλα
αυτά έχουν χαθεί. Τα κάλαντα δεν
θυμάμαι αν τα κορμοκόλλια τα λέγαμε

Καὶ ἐδῶ μὲ τὸ ρεμπέτικο τῆς Πεντηκοστῆς φυσᾶ δαίμονας
στὴν στεριὰ καὶ ἀπὸ μᾶς φάει μεγάλη χρονιά
λέμε «φυσᾶ μεγάλο ποδαρικούρα ἔχομε».
Τὸν καλοκαιρινὸ τὸ βράδυ λένε τὰ μεγάλα.
Οἱ παλιοὶ ἔβγαζαν δικά τους μεγάλα.
Ἔβγαζαν φιλολογικὲς ἐπιθεωρήσεις, γιατὶ
μόδα, γιατὶ λόγιο.
Ἂν ἔχει μόδα ὅμορφη βαζεῖ τὰ καλύτερα
καὶ τοῦ φυσᾶνε ἐδῶ μας καὶ μὴν καταφέρεις
τίποτα.
Τὸν πρωτοχρονιάτικο νερὸ πᾶμε ὁλόβολο, κοντεύουμε, καὶ
φέρνομε νερὸ βρυσικό, γιὰ νὰ μᾶς ἔρθει στὸ σπίτι μας.
Τὸν Θεοφανιὰ κάνομε τὸν μεγάλο χορό, τὸν
τὸν ἡμερήσιο τὸν πρωτοχρονιάτικο, ἀπὸ ἐκεῖνα ἤξερα, δεκαπέντε, ἔλεγε ὁ παπποῦς μου
πρόκειται πολλά.
Στὰ Φάρσαλα. Τὸ σπίτι χορεύανε τὸν ἐπιτάφιο ἀρχικά,
βγαίνει ἡ Πλατυχρονιὰ τὴν προσκυνᾶνε μου, ὅπως μοῦ λέγε
ὁ παπποῦς μου, ἤτανε χορὸ ὁλόνυχτα μὲ ἀγκαζέδες
λόγια. Ἐμεῖς ἐδῶ μόνο ἱερόντα χωρίσε τὰ
ἄγια νιατρικά.
Στὸ Ἅγιο Πνεῦμα (τοῦ Θεσ/κη) παλιὰ ἤξερε ἐκεῖ
ἐπληγιάζει ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος. Ἐκεῖ ἐκεῖνα βραδὺ ἐμπαί-
νανε νὰ κοιμηθοῦνε 13 ἄνδρες οἱ ἐξωνυχίσανε
ἤξερε. Ἤθελε ἐκκλησιὰ ἐκεῖ ἀπὸ ἀρχαιότητα.
Ἐκεῖ ἐκατασκεύασε ὁ Κώνστας ἐδῶ. Ἤρθανε μετὰ
ἐδῶ διάφορα ἀπολυμένα, κρυμμένα, ἁγιασμένα καὶ ἄλλα

Στὸ πατέρα μου ἡ κόρη ἀπάνω ἀγαπᾶ τὰ φῶτα.

Ἡ λογύνα. Ἀφίνει τὸ μπαμπᾶ της καὶ τὴ μητέρα της καὶ πάει στὸν ἄντρα της, ἀφίνει τὸ σπίτι, τὸ χαρτοβάλτσι της καὶ ὅλα καὶ πάει στὸν ἄντρα της.

— (Μοσκοῦ Ἀριστέλου καπετάν, (τὸ γένος Σπυλιωτῶν Ῥάμνων, ἐτῶν 70. Ἐ'ὄρνη.)

Ἐμοντίδα

Ὅταν γεννήθη γυναῖκα ἐμοντίζουν ἀμέσως τὸ ἐμόντι ὅλα ἀνοίγουν ἐκκλησίες καὶ ψυχαγωγοῦν μέσα στὸ σπίτι. Μετὰ δὲ τὰ σπάνε καὶ τὰ ρίχνουμε στὸ ποτάμι.

Ὅλοι ἔχουμε ἐμόντια μέσα στὸ σπίτι δὲ ἐμοντίζουνε. οὔτε θυμόμαστε τὸ μερεμέτι.

- Στὴ λάσκη τῆς γυναίκας, ὅταν λάσκη θὰ ἔχουμε μέρες ἀπὸ τὴ λάσκη, καὶ σπάνε τὸ σπίτι καλά, τὸ δάπεδο μέσα στὸ σπίτι στὸ κρύο τὸ ἔβγαζε (τὴ λάσκη πόρτα)

Στὴ λάσκη ὅπως σπᾶνε τὸ μυαλὸ τὸ μυαλὸ τὸ δαίνουνε στὸ Ῥέμα (ποτάμι κάτω ἀπὸ τὸ γεφύρι), στὸ δημοτικὸ τὸ δάπεδο,

Λέχω

Στο ~~καλάμπο~~ Βγαίνοτες όξω αέρα μιά χαραϊνα
δεχιά, ζεκαρδίστιδα, δεν απ' έξαφνα μέσα στη κωμωδία
απ' ήβγαν στον αξιά της ζωμπρας η' στο δρόμο.

Πατρίδα

Πεντοχρονιά

Το βράδυ η' παρεμοίχη η πεντοχρονιά όταν είχαμε δή
μουσικές το Χριστούγεννο μέσα στις μαγαζιούες (=παχνά
τω βοδιω δά γυρίζαμε (=δαρβίζαμε) γιά τά
μπ' άλουδάμε δού δά μαντρεύεν τα ζώα. Θά
τα πούν τά παρακάτω τα ~~χριστ~~ "Ερμηνεύομε πχ", δ'
"έδενα άλογο".

Κοιτάζομε το δουλειό τω πεντοχρονιά. Όταν είς
ήμουν πολεμώ, θά'κη η χρονιά παρά, κόλλα τα ανέβηκε
μαι τα έχω χρόνο τ' αμαξιού πολεμικό.

Τω πεντοχρονιά δά πάμε μαι στα πολεμικά
παιδιά μας. Θά'λεη πάμε χωνά, καλησπέρα σ' έδενα
η ανάλε νερό βρύσιο.

Φωλιά.

Άφ' τον αγκάθω τω φωτιά βγάζομε πο' σοίλο
πετρα δ' αγκάθομε μέ λοξάγκαθο τι σοίλο, μετά
δ' αγκάθομε τα ζώα μας, τα χωράφια τα σοφρικά

Τα χύσαμε και μέσα στα παγάδια. Τον ψαρόνιον
ζήλεψαν τον χύσαμε αλλοίως δε πάνω και
ξαμολούσε την ίδια μέρα στο ίδιο μέρος
Δεν είναι μαγαζί ζήλειας· όποιος δεν έχει
ευαισθησίας μπορεί να δώσει για κοπιτιά
από τον ζηλιαρεμένο ερωτεμένο (=ερωτιάρη)

Περιπολής:
Εκείνη την ημέρα έλεγε ένας ήλιος
λαμπρά καυτός:
« Μιλάρι και φουρκάρι,
κι αν ρεβάρι δεν έχεις, έλα
ζε-ρεβάρι δε βρίσκει καμαρώτης για μαύρος

Η Ενωση
Διεθνοπολιτικής δεν διακινδυνεύει καμιά
δράμα.
Το θέμα η κεντρική γραμμή πάνω
πάνω η μαχαιριά η μαγκιάς, τίποτε τον
δεν θαν ισχυρίζεται, δε πάρω τα στερεά της
δε δώρα είναι κυρτά μεταμέλεια και
δεν είχε αλλοιώς της αγκρινιάς δε θα δεν
« Όχι ήσυχα κι όχι ήσυχα
δίδω μου το δόντι »
Τον έχει αυτό για ένα μη γιατί μαγκιά

συμβαίνει στὸ χωριὸ αὐτὸ τὰ χριστούγεννα.

Ἡ Χαραλαμπίτσα τοὺ ἔχαμε γιατρειὰ γιὰ τοὺ ζωντανό μας
"Ἀμὰ σκοτώσουν κανένα βοῦτι τοὺ φτειάχνομε
καὶ βγαίνει κόσο κάλλη, ἀπ' τοὺ βοῦτι ἡ Χαραλαμπίτσα ἔβαζε
λάδι καὶ λέχιζε πάνω στὸ ζῶο.

Ἀπόμειξη.
Ὅταν ἤρθανε οἱ Ἀποκριὲς ἐλέγαμε
(("Ηρχανε οἱ Ἀπόκριες
Βρέχα κι' οἱ Χριστοῦδες
Θὰ ἔρχη κ' ἡ Σαρακοστὴ
Μ' ὅλες καὶ μὲ χαμπάρες))
(χαμπάρες ἦταν οἱ ἀπὸ κόλλες ψῆτες))

Τὴν πρώτη ἑβδομάδα λέμε ἀποκρεάδα, τὴ δεύτερη κρεατινὴ καὶ τὴν τρίτη τυρινή.

Τὴν Πιπεροπέμπτη ἀλλάζομε φαΐ γιατὶ τρώγουνε
Μοσκαράκι καὶ λέμε τὴν Τεμπελικὴ ἑβδομάδα.
Ἔβαζε ἡ νοικοκυρὰ, ἁγιαζόταν μέχρι τὴν
ἐλιτουργιὰ καὶ οἱ γυναῖκες. Πολὺ ἁγιαζόταν αὐτὲς
ἀλήθεια.

Τὸν παραμονὴ τῆς Κυριακῆς ἐπήγαμε πάρι πολὺ
νὰ πᾶμε στὸ κοιμητήριο στὴν Ἐκκλησιὰ τῆς Ἁγίας
Παρασκευῆς μας. Τὸ λέμε τὸ σπίτι αὐτὸ τῆς Ἁγίας
μὲ τὸν ~~Θεὸ~~ ἐβάζαμε πολλὰ λουλούδια,
βασιλικό, ρόδι, δυόσμο, μάλαμα.
Θυμᾶμαι ποὺ ἦταν βαρὺ χειμῶνα πολὺ κρύο τὴν
ἐπήγαμε σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ ἐκεῖ ἀπὸ κοντά.
Τὸ θυμᾶμαι τὸν Σαββάτο ~~ἐπήγαμε~~ ἐπήγαμε τὸ
ἴδιο πρωὶ τὸν ἔβαλαν στὸ κοιμητήριο.
Τὸ πρωὶ τὸ μεσημέρι ἦλθαν οἱ μητέρες "ἐκεῖ μετὰ τὴν
ἀνάστασι τῆς Ἐκκλησιᾶς. Αὐτὸ ποὺ ἔλεγαν τὸ πρωὶ
ἔλεγαν "Ὁ Θεὸς ἀνέστη ἀληθῶς"
Δὲν θυμᾶμαι καμιὰ λέξη Σαββάτο
τὴν Κυριακὴ τὴν λειτουργία καὶ τὴν πρώτη ἑβδομάδα
(δηλ. Διακαινησίμου)
"Ἀνάθεμα ποὺ δὲν λέγετε τρία τὸ Σάββατο
τὴν Κυριακὴ καὶ λειτουργία καὶ στὴν ἑβδομάδα"

Μετὰ ἐκεῖ θὰ εἴχαμε λουλούδια νὰ φέρουν,
ἐπαίρνανε ἀπὸ ἐκεῖνα ἐκεῖ. Ἐκεῖ τὸ ἐβάζαν ἐμπρὸς
τὸ ἐκκλησιὰ τὸν καὶ ὅλη μαζὶ ἔπαιρναν καὶ
διασκεδάζανε.
Κάθε χρόνο ἐκεῖνα ἐβγάζει

Τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς τὸ σόι ὅλο τὸ κουμπάνιασε ἀποκάτω μπροστὰ στὸ φαγητὸ τὸ καλοκαίρι. Ἤμουνα ἕνα ~~σπίτι~~ τρισχρονῶ (ὅσο τὸ βαλτὸ πιάνω), τὸ γυρεύανε ἕνα γύρω μὲ τὸ δαυλὶ καὶ γιὰ λίγο περιστροφὴ ποὺ οἱ ἄλλοι ἀρχίνησαν ἄνα ἐβάλανε ὅλο πιὸ τὸ καλοκαίρι.

Τὸ φαγητὰ τῆς Τυρινῆς τὸ βράδυ δὲν τὸ χαλάσαμε τὸ ἀφήσαμε πάνω στὸ τραπέζι καὶ τὸ ἄλλο μέρα (καθαρὴ Δευτέρα ~~τὸ~~ τὸ φαγήσαμε στὰ ποτήρια (κύπελλα)

~~Καθαρὴ Δευτέρα~~

Τὴν Τσικνοπέμπτη ἀλλάζαμε ὅλα τὰ ρούχα μας καινούρια καὶ πάμε στὴν ἐκκλησιὰ νὰ λειτουργήσουμε.

Καθαρὴ Δευτέρα

Τὴν ἡμέρα τῆς καθαρῆς Δευτέρας καὶ μὲ τὴν Τσικνοπέμπτη μέχρι τὴν Παρασκευὴ ἠνηστεύαμε τὸ λάδι. Τὸ Σαββατοκύριακο δὲν ἠνηστεύαμε λάδι. Τὴν καθαρὴ Δευτέρα δὲν ἤπιαμε διπλοκρασὶ ~~ἔτσι~~ ~~τὴν~~ τὴν ἤπιαμε τὴν Κυριακὴ τὴν ἡμέρα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πατρίς

Βλαστοί Θεσσαλίας (Φεσσαλίας)

Καλοκαιρινό γλυκό από σύκα στη Σμύρνη για τη γιορτή της Παναγίας. Τον λένε γλυκό της Παναγιάς, γιατί γίνεται στη γιορτή της Παναγίας, στις 15 Αυγούστου. Βάζουν μια κουταλιά καλαμποκάλευρο στο "προσφάδι" και έβγαζαν πολύ δυνατό γλυκό στο οποίο δεν έβαζαν ούτε αυγά ούτε βούτυρο.

Πλατυφρασσιώτικα

Τα λουκούμια, τα λεγόμενα "διπλά πουγιάτικα", στη μια άκρη φαρδιά στη Σμύρνη τα φέρνανε στο βάπτισμα του τσόκαρου: "Η λουκουμού μου πρώτα και το καλοκαίρι με λουκουμούδια απάνω".

Κουτσοσκέβαρο

Το λουκούμι κουτσοσκέβαρο λέμε σε μας γιατί φαινόταν από το παράθυρο. Ήτανε στο μαγαζί της γριάς έτρωγε κανείς από τη μαχαλά.

~~Μιά χωριάτα τσαλαπετεινά στή μύτη. Μέ~~
~~Μιά άχτη στή πλάτη.~~

Μιά χωριάτα κάτω στό πηγάδι. Είχε
παραπετασμένη δλόγυρα ξόρκια. Καί ήταν
νερό. Δ' ήπιαν τά βόδια κι ήπιε κι ό σκύλος. Πάλι
ξαναπέσανε πίσω στό ίδιο. Κι αυτά ένα άχτι
νερό καί ανέβασε καινούριο νερό.

Στό ίδιο πηγάδι ανεβοκατεβαίνουν μιά μέρα άλλη μέρα
γυναίκες. Εκεί τά σηκώνει καί τά χαμηλώνει νερό.

Μιά πρωί τήν πιάσαν. Είπε πρώτα ό μάγος. Πέρα
κάθε; Καμιά κι όμορφη. Μεγάλη. Ο γιός του
τότε κάθε καμιά κι όμορφη. Μέ' ένα βαρύ
αποτελειωτικό ήταν πιό κάθε ήρθε
απ' όλες καμιά κι όμορφη σαν χαραυγιάτα.
Πέρε τότε αυτοί. Ο βασιλιάς, δ' χάρει νά 'σουν δικιά μας.
Πετά αυτή "Δέ θέλω πόσα".

Μετά ήτανε στό πηγάδι μιά μέρα άλλη μέρα
γυναίκα. Έχουνται σε δλόγυρα ένα κοράσι μέ
κάτι δλόγυρα νερό. Αυτή δέ ζητά τίποτε. Καί
έλεγε μόνη της τραγούδια.
Πετά τήν αυτή μάγος ό μάγος. Θά πετά αυτή ή καλύ
χορό καί χωρίς μάς κάθεται.

Καί τό 'βαλε στό μυαλό του τήν πιάσει.

Τότε οι μπάτσοι κάνανε σ' όλους τους γύρω μας τις ίδιες φάσεις που τις είπαμε, κυρίως μη μιλήσουμε το "βουλή", αφού όλη δά πας στο βουλεύτικο.

Αυτή τη φορά με τη Λάγια δεχτεί. Όλη ξυπνησε το σπίτι, τρυπώναν τα φώτα μες απ' αυλόπορτα.

[Υποσ.: (1) Κάτω Γιαφ. Ζαννιάν. στου 73 είναι σχεδόν (σήμερα Γαλάτεια Σαρόγλου). 2) Γιαφ. Γιαννάκ. Ζαννιάν, στου 75 3) Γιαφ. Κ. Ραμφος)]

Μαρτιού 1.

Εβδομάδα διαφόρων γεγονότων στριμώχνεται μαζί στο χρόνο. Στα γεγονότα τη δίκης με βασική στο μυαλό του. Οι μαρτυρίες και διαμαρτυρίες στη δίκη, για δεκαπέντε χρόνια.

Το Αυγό το Μαρτιάτικο του πλήρωμα τη Λαμπρόπουλου δυνάμεως όλοι δε τον έπιασαν του σήμερα επειδή τον έβαναν σε φουσκά.

Αγάπη Σαραλά

Πλήρωμα. "Η [illegible] χορτάμε μ' αγάπη του Αγγελή Σαράλα αυτά"

γεωργ.

~~Οἱ Σαράντα~~ Ἕνας γέρος ἔπηγε νά σκάψη τ' ἀμπέλι του τῶν Ἁγίων Σαράντα. Μά ὅπου ἔπιασε στό ἀμπέλι ἔπηγαν σαράντα παλληκάρια, πού ἦταν οἱ Σαράντα Ἅγιοι, καί τοῦ σκάψαν τό ἀμπέλι.

Τό ἄλλο χρόνο ξανάπιασε στήν ἑορτή τῶν Ἁγίων Σαράντα ἔπηγε πάλι στό ἀμπέλι του νά τό σκάψη. Πάλι ἦρθαν τά σαράντα παλληκάρια γιά ~~το~~ [illegible]: «Γειά σου γέρο». — «Καλῶς τα τά παλληκάρια μου». Μπαίνουν μέσα στό ἀμπέλι κι ἀρχίζουν ἀπό μιά ρίζα καί τήν σηκώνουν [illegible]. Γύρισε ὁ γέρος στό σπίτι ~~[illegible]~~ [illegible] (=[illegible]). Λέει του ἡ γρηά: «~~[illegible]~~ [illegible] ἦρθες ὀπίσω;» «Ἦρθα γρηά μου γιατί τό σπίτι [illegible]».

(Αὐτή τήν ἱστορία μᾶς τήν ἔλεγε ὁ [illegible] μου, πού ἔζησε 105 χρονῶν, γιά νά μη δουλεύουμε τῶν Ἁγίων Σαράντα.)

(Πληρ. [illegible] [illegible] ἐτῶν 75.)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δημοδοσία — δεσποινά

Εξ ου φύλαμα ένα ψάρι για ο ναυτικός στην ξένη
να δώσει ένα φαγητό του φίλου του και συμφώνησαν
ένα από μέρα να πάνε να τους βοηθήσει ο ξένος
δημοσιεύτης.

Θα χωρίσει σου δα φλέψω τ' αμπέλι, πολλά
δα φλεύξω με δυο νέγρους (ζέδες) τρεις φορές το χρόνο.
~~τότε~~ Στη ρίζα σου δα βάλω στο φύτεμα, θα
βάλει δα γαμήσει. Πριν να σκάψω το φύτεμα δα
πάμε ο ναυτικός μα μη τσάπα μόνο στην
μεσή θα χωρίσει. Επιτέλους άμα τα σκάψω
δα βάλω από κάτω. Στη μέση τα βάλνει
δα κυβερνάει και δα χύσω μέσα
δυο χέρια και δα χύσω καλαμπόκι στα
δυο χέρια και δα χύσω καλαμπόκι στα
εξάτερα δ' έχουν οι ζέδες να κυβερνούν
δυο (ες (=οι) κατώ δυο φύτεμα) και μετά δα
βάλω στη μέση κυβερνήτρα δυο κύματα.
"Όταν γεμίσει το φύτεμα αίτιον όμως και σύμμα
" Καμή πίστρα "
Μετά ξαναπάω γυρίζω στο σπίτι μαθαίνω δαύτο
ο ναυτικός. Γράμμα πόσα έβγαλε και δίνομε.
Το φυλεμένο άμπελο το πρώτο χρόνο σου δα δώσει (=
δα κάμει σταφύλι) το δεύτερο χρόνο σου δα δώσει
χρόνο κύριλλο χρόνο σου δα αρχίσει να γεμίσει
το γάμο δαμαζέδες.

Το ξεπέρασε η παλαιότερη γενιά. μετά ξεχάστηκε και τώρα λέμε. δεχτώ φουλιά (= ανάσες για μένα) ήμαστε το χωριό στο ζέρμα του χειμώνα, δε σήμερα το πιάσε, άμα κινήσει (= ηλιοβασίλεμα) το αργολόπημα (= βαμμένη άκρη άσπρου ψαριού), μετά το αργολόπημα το λένε σταχτίτσι.

Άμα χτυπάνε (= χειμάσει) τα στάχυα τα πούβγαμε (= μαζεύαμε). έχαμε χιώτικα στάχυα: εδιαλίνα (= μανταλίνα) μαντηλαρίτσι (= μανταλάκι) και ροδίτη (= κοκκινωπά λιόχαρα).

Άμα είναι να πιούμε λιμπάζουμε κρασί και μετά είναι δείπνο.

Άμα πάμε τα στάχυα τα βάζουμε στο χωριό σπίτι μέσα μέσα για να φάει η οικογένεια. Μετά τα βάζουμε στα πάτερα (= μόρια πλεκτά από θεόρατα φύλλα) και τα φερνουμε στο καλύβι.

Είναι τ' άγιασμα όλη μέσα στα αγιάσματα και ευχάριστα. Ύστερα δα τα πολιτάρουμε μετά σαν δα να φάει η οικογένεια. Ο μπάλος χρέχει έξω εξ ιδίου (= δεκαπενθήμερο μετρά. Αχαμνή τσιμελειά κάνω στο χωριό)

Από τότε που το θερίσαμε και πότε σχουμε στο βαρέλι για αλεύρα (= σανίδινος σιδός)

Στη Χαρά και στο Βαγγή δε βρέθηκε ο μπαλτάς
κι έλεγαν πως θα φεύγανε μεθαύριο μ' αυτοκίνητο
για Ιωάννινα.

Στη Μηνά (11 χρονών) είπανε ένα τραγούδι
μα πρέπει να 'ταν πολύ κουρασμένη γιατί
μπήκε από το κατώφλι κλαίγοντας, μιλώντας
ακατάληπτα πότε σε ελληνικά και πότε
αλβανικά και φώναζε: «Θέλω να 'ρθει ο μπαμπάς
που είναι εδώ»

Τραγουδήσαμε:

«Το βάτσο οι Τούρκοι το 'καψαν το βάτσο μ' όλη
τη φασίνα με τη γλυκόριζα με τ' αγέρι τη χαρά»

Μετά το σπίτι των στεφανών μείναμε τα τέσσερα
κορίτσια και τα αγόρια. Παραπάνω τα τέσσερα
κορίτσια βάλαμε ένα τραπέζι. Τραγουδήσαμε ίσως 10-12
μέρες. Φτιάξαμε τα στεφανώματα σε μικρά πιατέλα
και τα πήγαμε στο τραπέζι.

Παρακάτω έπαιζαν στη βεράντα του σπιτιού
του γαμπρού, κι εκεί πάνω στεφανώνανε τον γαμπρό
και τη νύφη και μετά χορεύανε.

Εμείς πάλι μπήκαμε στο λάκκο
και βγάλαμε τα λάχανα,
δηλ. ο κύριος που 'χε τα λάχανα το σπίτι, αυτός
τα 'βγαζε και ο γαμπρός

Για γρίπα ή άμυγδαλίτιδα τα εγκεφαλομυοκαταπλάσματα στα μαλλιά ήδη αρχίζει πολύ καλά όπως. Το βάζουμε πάνω στη σημεία για μισή ώρα περίπου τουλάχιστον δέκα λεπτά.

Όταν ήδη αρχίσουμε τα εμπλάστρα λίγο σε λίγο σηκώνεται από τα μαλλιά. Με λίγο αλκοόλ τα καθαρίζουμε τα μικρά παιδιά στην ήδη εμποτισμένα από πετρέλαιο.

Η βασική πάντα διαλυτικό. Ένας μεγάλος αριθμός μικροβίων μεταφέρεται πάνω από τη βασική και δεν ήλθεται.

Στην αρχή μπορεί πάντα να πονοκεφάλους ανάλογα.

Εμπλάστρα

~~Μπλάστρα γρίπη~~ Βρίσκουμε αρχεία δίκη, αρχική, και λίγη σκαμπανεβάζουμε (= αποφασίζουμε). μικρά βήματα λίγο λίγο και μαζεύουμε όσο δίνουμε. Έχουμε δημοσιογραφία δίκη 200 λιποθυμίες. χοντρές πορφύρες και δαγκώσεις

παραπάνω ήδη αρχίσουμε τις δίκες. Τις έμπειρες μπορεί να πάρουμε ένα κιλό

Τα δεκαοκτώ ήταν μεγάλα δεν χωρούν. Πλατάγισα χρόνια τα ήδη έβαλε στη μπορεί δεν τα έβγαλε μεγάλα χάρια

Τὰ λεωφόρια πῶμ ἰδι. πάλια. Ἐδῶ ξεκινᾶμε γιὰ
να μᾶς γέι ἀγέβοντε ἀπὸ λίς δεκὰ μιά.
φύλλα ἀπὸ ἀγερειά (=ἀγριελιά) ἀλλεβιμοκινᾶ
ἀμμε θαμαὶ μιά βαθιαρί ἐξ' ἀρῶθελις ἀλλομακιὰ
γιὰ

Τῶν βαγιῶ πάτομε τὰ βάγια, δηλ. βλαστὸ
τοῦ βαγιᾶ. Ἐλὶ βλουμὸ ἀπὸ θαῖνα στὸ δάντρο ὁ
θαπὸ ὑπάρχει πάι ὑπάρχει ἐχῖ. Τὰ μεσημῶρε
στὰ νοσήκομαλα λοσαθικῶν

Ἀμυγδαλιὰ, αἱ ἀμυγδαλιέ.

Ἔχομε ἀμύγδαλα, πικρὰ (κρέου ἀμύγδαλ)
πάι ἥμερα: ἀβρᾶτα πάι πελεκαμύγδαλα.

Θάφτω

θάβω ἐμεί: φάλα, βαθῶλια πάι σουβάμε, ἀμμῆ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δεισιδαιμονίες βλαχιάτ

Γάμος

"Όταν βγεις μέσα στο σπίτι γάμο τό 'χουμε σε καλό, τ' αλλιώς στο σπίτι μας έχουν χαρμανιά.

Μέσα στο σπίτι "σαν βγεις μέ μερμιγκιά τό 'χουμε σε καλό". Αμα θελήσουμε στη μερμιγκιά έχουμε κακό σκάμε τό λαιμό.

Η 25χρονίδα στο γάμο μου σπίτι τό 'χουμε σε καλό.

Άστρολογία

Για τό μαυράδι του χαρτιού έλεγαν οι παλαιότεροι δυο λόγια σωστικοί ελαστικοί έλεγαν μας:

"Όταν χαθεί τό χαρτί (=έπαιγνιδι) σε ταξιάν ότι καλό νοικοκύρη, "θα 'χαθεί" ο "σπόρος".

Πώς ξημερώνει λέμε: Χαράματα!

Χάραξε = ξημέρωσε,

Έχαραμα του ήλιου = ανατολή

Την ημέρα με τον ήλιο λέμε μέτρημα τό πόσο ώρα από την ανατολή σε μονταλόγια "ο ήλιος είναι έξι ή μονταλόγια μετρημένα".

Δείλιασε (το) λέμε πριν βασιλέψει ο ήλιος

Εβασίλεψε ο ήλιος = έδυσε

Χ

Εμετρούσαμε την ημέρα με τον δρολόι (=ώρα) δουλεύαμε ο μεσημέρι έχουμε, ο μεσημεριανό, φάμε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στὴ χούφτα (=αγκάλη) τὸν κεῖνο.
Πορτ. Τὸν κλαρινῆτα θὲ νὰ ἦταν συνεχειά γιὰ νὰ βγῆ
ὅπως τὰ σκυλιὰ ἔβγαν
(Δυὸ κομπ. Ἔβγα ἤρτε νὰ λιάσω
καὶ κομπόνια σοῦ θὰ δῶ
κ' ἔνα χοῖρο μακελειό
γιὰ τὴν σύρριά ἑπτά) δεκαπέντε

2 φεργάδες
(Ὅντος μεγάλα τὸ ξεγδάρει τὸ λάμπι σὰν χταπόδι
κι ὅλο τσιμπάει τὸ λέμε πὼς ἔχει δόντια καὶ δάγκωμα)

Ἐξέχασα «Θεὸν καὶ σᾶς νὰ φτειάξω Γ' ἀμπάρι
μὲ τὴν μηλέα, μὰ ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἔχω ξεχάσει τὸ φεργάδι»
Ἐπειτάζομε νὰ 'ναι λίγο τὸ ξεγδάρει ὅταν μπάζει
ἀρμπάρι καὶ μὰ τὸ ἄλλο πάφτει, ὅταν πάμε
νὰ κάμομε δέντρο, νὰ 'τοιμάσομε ξύλο γιὰ νὰ βγάλει
μὰ λίμπαρα γιὰ τὴν ἀγκαλιὰ στὴν (=δέντρο)

Ὕστερα ἀπὸ τὴν καθορεγδαριὰ ἔρχεται τὸ νὰ
ξεγδάρει. Ντεδόμενον τὸ κοπέλι μπορέζομε
νὰ κάνει ὅρκο τὴ Δόξα
Ἂν κάνει ὅρκο κάνει ἀκατωνᾶλο, μιαλὴ
ὁ καιρὸς δὲ κάνει καλὸ, βοριᾶς, χιονιᾶς, χαλάζι
Ἂν τὸ ξεγδάρει κάνει δίβολο καὶ τὸ λέμε καλὸ
σινάλο, δὲν θὰ σκάσει κακὸ καιρὸ

"Όταν ἄχη τό ξεγγαές μωγ. "δά'τιάρη βροχή.
"Αν ὁ μύγης ἄπου μακρυά ὁ μύγης δά βάγη ἄγρεα".

"Όταν δῆ τό ψιόνι ἀάτε μιάρος (= παλιός) βλού
αὐγανό δά'χαμε πλγουσία. Όταν σαν χαμηλός
βή μπόρες (= σύννεφα) δά'χαμε χειμῶνα.
"Όταν βλό ἐούτημα ἐπ'ὄγιν δαέχη μπρός (= σύννεφα)
γομμένα δά'βγη ἄγρεα.

Πούλια (ἡ). Τήν σαγιά πού ἐπιάνεται τό χειμῶνα
ἐμπρός ἀπ' ἐπῆς, ἐν ἐπῆς βτό μέσο ἡ ἐπῆς γερμάη.
"Αν εἶνες ἀπ' μέσο τοῦ οὐράνου ἐπῆς μεσάπλα. "Αν ἐπῆς
γερμάη ἐπῆς πραβμένα δ'ἐμεσάπλα.
"Όταν χοδῆ ἕνα ἄλλο ἀστέρι ἀπ' ἐπῆς ἐμῆς δεύτη,
δά φυσάξη δεύτη.

Ἡ Κεφαλῆ (= οὐράνιος Τόξος). Φωνάζε τ' Κεφαλῆ, δά
χαλοσυνέψη η. ~~Όταν χρώμα εἶναι~~ ~~Παρατηρῆτε~~
φοῦ χρώμα ἐπῆς ποιά δγάλη: ἂν εἶναι λό τιόπιμο ἀστέρι
βγῆ δ'χαμε μραχύ τού. ἐάν εἶνες λό τιόπιμο δ'
χαμηλά βλόρι. "Αν εἶναι λό θράδυνο δ'χαμηλά
λιόλουσο.

Κεφ. Άνεμοι

Βορειάς, βοριάκας (= ~~κατάβατης~~), μαϊστράλι (= δυτικός) λεβάντες (= ανατολικός)

Λένε ότι "πάντοτε δέκατοι", όπου κάνει καλοκαίρια και οι κάτω βλάσεμη ένας καιρός

παράλ. Μεσσηνίας

Ανεμοστρόβιλος. Μέσα στον ανεμοστρόβιλο πιστεύουμε πως κάτω ο διάολος. Όταν τον δει κανείς στη μπαλανάρα δε πάρει. Λένε μάλιστα "σε ξεγελούμε να φύγει ο διάολος" και κάνει το σταυρό του

Μεσσηνία προγνωστικά

Όταν ο πελεκάνος φωνάζει μεγάλα σημαίνει ότι ο καιρός θ' αλλάξει, θα γίνει καλοκαιριά.

Θ' αλλάξει από δάγκριση να λένε ο ένας στον άλλο δάγκριση ο καιρός, δηλ. δαφνοσύρη

– "Όταν δε δαμνά οι μύγες δε πάρει, καλοκαίρι" τα βούβαλα όταν τα πάει βόβουρο (= λάσπη) και τα γουρούνια στο γκρεμό, τον βουνό η αλεπού μεσοστέλνει και ο λαγός, δηλ. σημαίνει καλοκαίρια.

"Όταν το βουνό είναι απ' απέναντι (= έξω) και βρέχει σημαίνει καλοκαίρια

"Όταν φωνάζουν τα γουρούνια δάχνει βροχή.

Όταν τό κατσίκι τό ἔχεις δυό χωράει καί ζυγή
καί μονή καί δύο μαζί ἀρκεῖ νά ἔχεις βοχή.
(Ἀντώνιος Γκιωρ. Μάλλη, κατ. 63.)

Βαρούδα = ἐπάνω ζελαδιά γαϊδάρας

Ἐνδρα

Ἔνδρα γυναικ = Ρήγμα σιγκόλλησης τοῦ ~~πλαϊνοῦ~~ βύσσης καί πορύης.

Ἡ βύσσα ἤτανε ξύλινο κομμάτι. Ἀπό τήν μέση κατέβαινε ἡ πορύα. Ἔτσι κι ἄλλο κάτω ζαμπίλι, ζαρίτσι ἡ σκάφη. ~~Ἡ φαρδιά πορύα~~ Ἡ πλατιά πορύα ἔχει γύρω μπαλώνια.

Ἀπομέσα ἀπό τή βύσσα ἔρχονται τά μισοφόρια. Κι ἀπό πάνω ραμμένο μέ γιδίσια ζώνια.

Ἀπό μέσα ἀπάνω ἀπό τά μισοφόρια ἐφαρμόζει τό μποδιό (= ζῶνη δούλεμα) καί τό ποδάρι.

Τό ποδάρι μπορεῖ νά εἶναι κεντημένο μοσχάτο καί σέ μαντίλι. Τά ποδάρια ἔχουν φαρδιά στήν πάνω ζώνη ἀπό μπαμπάκι.

Οἱ φαγιάδες μαζί μέ ἀπό τό χρόνο σιγκολλίσεις ἔφερναν τά ἀνταλλακτικά κατά τά μέρια.

[Φ λέπαγε ήν αγοραίον δραμαν Πα' αύτό
το ύφασμα επάνω στ' αργαλειό]

Στο μεσαίο εφορούσαν την καθημερινή
στολή τα μαντήλια, ο γαμπρός τις ορχηστικά μαντήλια
χρόνια ~~πάν~~ παλιμαντήλια, τα γιορτινά μαντήλια
είχαν χρώματα διάφορα, το κάνισμα
στόλισμο που έβαφαν τα φούντα τους χρυσό και
τα κρεμούσαν στο σοβά της πόρτας, το διακόσμο
με μαντήλια μαντήλι.

Οι παλιοί γαμπροί εφορούσαν φέσι με φούντα
μαύρη, δεμένο ~~το φέσι~~ εφορούσε το φέσι
με άκρη το σταυρωτό με το μαντήλι
οι μαντήλι, φορούσε το βέστη μέσα από το φέσι
(Η λαδά μου έβαλε το φέσι μου.).
Το φέσι αυτό ~~μπαν~~ το φορούσαν καθημερινά
και όλοι.

Εκείνα παλιά χρόνια, ~~στις γάμους~~ στους γάμους
στους γάμους μια τα χρόνια, πριν από 80
χρόνια, έφερναν στο πόρτα το κολόνι.
Το κολόνι είχε πλαστά μαντήλια όπως τα
πλαστά που είχε εδώ (τα μαντήλια ήταν τυρκικά
βαμβακερά); ~~έβαλαν~~ Η λαδόμπογιο τα έβαζαν
με τύρμπη. Τα καθημερινά ήταν από φανή
μεσοβαλφάς. Τα γιορτινά κολόνια ήταν
από βελούδο με λεπίδες

Στὴν Γαρυβρύτα τὰ σπίτια μὲ χρυσὰ βεράντα
μπρὸς στὰ μανάστηρα καὶ στὸ δρόμο καὶ ἕνα στὴ
μέση. Τὸ καστρόσπιτο ἐπολυάνοιχτο μπροστά, πρὸς
ἐμᾶς ποὺ ἔρχοντανε ~~ἔτσι~~ δεύτερο στόρι μὲ δυὸ
πορτοπαράθυρα (=πορτοπαράθυρα).

— (Αἰνιλτὴν Ἐπιγρ. Βενιζέλ., σελὶς 55. (Ἀπὸ
τὸν Νικολ. Πολίτη)

Ἐνδύματα

Παλιὰ στὶς ~~χωριὰ~~ χωριὰ διατηροῦνται ὀρχοντικὰ ἀπὸ
τὶς καλοκαιριάτικες, μέσα στὶς ὁποῖες μέσα ἀπὸ κάτω..
Γιατὶ ἐδῶ πάνω τὸ ἴδιο σπίτι γιὰ χειμῶνα καὶ καλοκαίρι
χωρὶς νὰ ἀλλάζουν τὰ ἐπιπλώματα.

Οἱ χωριάτισσες ἐφοροῦσαν στὸ χωριὸ φορεσιὰ ὁλόκληρη
ἀπὸ ὑφάσματα ἐγχώρια (τσεμπέρια), ἀπὸ
ὑφάσματα ἐπιτηδείου πανιοῦ.

Στὸ κεφάλι ὀρχαιότατες ἐφοροῦσανε μαντήλια
Πολύχρωμο τσεμπέρι ~~φορεσιὰ~~ φοροῦσανε ὀλόγυρα.
Τὰ μαλλιὰ τὰ ἔπλεκαν σὲ πλεξίδες ἔπλεκαν δύο
πλεξίδες. ~~Τὰ μαλλιὰ~~ Ὀλόγυρα τὰν δὲ ἔβγαζαν ποτὲ
ἔφοροῦσαν τὸ φακιόλι.

Ὀ γάμος ἐτελειώνανε τὴν Κυριακὴ καὶ
μένανε ἀκόμα δυὸ μέρες.

Ἐδῶ δουλειὰ ἐκάνανε στὴ ὁμορφιὰ (=σοῦστα)
μέσες τὰ μαρμάρια τους. Ἦταν ~~ἄσπρα~~ χρυσὰ

μικρά δεσποινίδα, γυμνάσιο, ήθελε δεν ξέρω
ήθελε είχαν ~~[illegible]~~ ένα ενδιαφέρον είναι
μεγάλο τμήμα το λεξιλόγιο κινηματικό.

Επειδή τα ερωτήματα πάντοτε που τις έβγαιναν
οι ίδιες. Ήταν άσπρη, μαύρη τελείωνε ψηλά
και ήξερε πάνω από δέκα.

Ανδρικόν ένδυμα

Οι σημαντικές λέξεις ερωτήματα βράκες μπλε
τα γιλέκα, ήθελε στο χειμώνα μάλλινη και μπλε
γιατί οι όμορφες μπλε. Είναι κάτι μεγάλο χρώμα
~~η καθαρεύουσα βράκα είναι~~ είναι
η μεγάλη βράκα ήταν όλη η εσωτερικότητα
γιά γραπτό και γιά μικρή ετοιμασμένη μέσα.
Η καθαρεύουσα βράκα ήταν δεν χρώμα
τη περιβολή (= φόρεμα) έχει χειμώνα
μαζί. Είναι μέσα έτσι ένα Ιανουάριο ~~[illegible]~~
μεγάλο τη περιβολή.

~~Εμπορικό~~ Το εμπορικό ήταν άσπρο μαγαζιά
εκεί. Πώ ξέρω το γιλέκο. Το γιλέκο ήταν
μακρύ με μπροστά ~~χαμ~~ είχα χρυσα-
ζωγρα από δολάρι (= μπροδιά), τα
μπροστά ήταν μεταξωτά. Δεν είχα το
γιλέκο γραπτό.

Καζαμπάκο τὸ χωριὸ τοῦ ἀφέντη τοῦ σπιτιοῦ, καὶ βαπόρια,
τὰ ὁποῖα ἔρχονται μὲ τὶς μέρες. Αὐτὰ ἔχει μανάβικα
ὅλα τὰ φρούτα πολλὰ εἶναι.

Τὸ ἐφορατὸν πεπόνι εἶναι χαμηλὰ ~~πε~~ πολὺ δὲ χωρεῖ
μαρούλια καὶ χωρεῖ λιγώτερα. Οἱ μῆλες εἶναι μακρουλὲς
ἀλλιῶς.

Τὰ ἐπιτραπέζια ἔρχονται ἐδῶ μὲ μαύρη χώμα
ἀπὸ μακεδόνια, ὄχι μεταξύ.

Τὴ νυκτερινὴ οἱ ἐμπορικοὶ ἔρχονται μόλις
φτιάξει, νὰν κλείσουν τὰ μαγαζιά. Ὅσοι δὲ ἔρχονται ἔνωξε νωρὶς
τὴ χώρα τὴ ἡμέρα, τὰ διμέρεύουν ἐδῶ.

Ὁ χωριανὸς τῶν νυκτερινῶν ἔρχονται τὴ ἀπογεία
ἢ ἀπόγεια πλάνε ἀπὸ τὸ σπίτι, ἀφοῦ τὸ ἐπιτρέψει ὁ ἀφέντης τοῦ
ἔρχονται ὅτι ὁ μαρτυρόξυλο.

Ὁ ἀφέντης

Τραγούδι

Ἕνα ἀνάθεμα ὁ κύριος ὁ μαγαζατόρος
Ἡ μεγάλη πεθερούλα
Δὲν τὰ λέω καὶ δὲν τὰ κάνω
Δὲν αὐτὴ ἡ βασανιά
Ἕνας ἀνάθεμα ὁ κύριος ὁ μαγαζατόρος
Ἡ μεγάλη πεθερούλα
Δὲν τὰ λέω καὶ δὲν τὰ κάνω

Χαίρουν Αγία Ζώνη
δαίλεον η Παναγία
ένας αυτόν ο Κύριος ο μεγαλοδύναμος
ήρμεν αυτόν αγιάτυρεαν
δόξα να 'χη Κύριε.

Σύμφωνα. Χαίρουν αυτόν οι Ευαγγελισταί
Πέτρον η' Αγία Ζώνη
δαίλεον η Παναγία
ένας αυτόν Κύριος ο μεγαλοδύναμος
ήρμεν αυτόν αγιάτυρεαν
δόξα να 'χη Κύριε

Πρώτον: Πολιτεία χαίρει
χαίρουν οι Ευαγγελισταί
Πέτρον η' Αγία Ζώνη,
δαίλεον η Παναγία
ένας αυτόν Κύριος ο μεγαλοδύναμος
ήρμεν αυτόν αγιάτυρεαν
δόξα να 'χη Κύριε

Έλεε αυτόν οι Προφήτες
Πολιτεία χαίρει
χαίρουν αυτόν οι Ευαγγελισταί
Πέτρον η' Αγία Ζώνη
δαίλεον η Παναγία
ένας αυτόν Κύριος, ο μεγαλοδύναμος
ήρμεν αυτόν αγιάτυρεαν
δόξα να 'χη Κύριε.

Θελὰ αὐτὰς τὰ μυστήρια
Ἐγὼ αὐτὰ οἱ πλέουσι
Θελ' ἀπάρθιν χορεύ
Τὴν Θεσσαλονίκη οἱ Εὐαγγελίστρι
Τὴν Τῆνον ἡ Ἁγία Ἐλεοῦσα
Δυλλέων (συγκ).

Θελὰ ἄχος φαγωμάς
Θελὰ αὐτὰς τὰ μυστήρια
Ἐγὼ αὐτὰ οἱ πλέουσι
Θελ' ἀπάρθιν χορεύ
Τὴν Θεσσαλονίκη οἱ Εὐαγγελίστρι
Τὴν Τῆνον ἡ Ἁγία Ἐλεοῦσα
Δυλλέων ἡ Παναγιὰ
Ἐναγὰ αὐτὸ κύριε, ὁ Μεγαλοδύναμε
Ἐμὲν αὐτὸ σκλωσμὸν
Πόξα νὰ χῆ κύριε
Θελὰ αὐτὰς τὰ τάγματα
Αὐτὸ ~~[illegible]~~ ἄχος φαγωμάς
Θελὰ αὐτὰς τὰ μυστήρια
Ἐγὼ αὐτὰ οἱ πλέουσι
Θελ' ἀπάρθιν χορεύ
Τὴν Θεσσαλονίκη -----

Θελὰ αὐτὰς οἱ Ἄλοδες
Θελὰ αὐτὰς τὰ τάγματα
Αὐτὸ ἄχος φαγωμάς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εὐλὰ εἶναι τὰ μυστήρια
Ἐξὰ αὐτὸ οἱ πίστεψες
πλατσαρόδικη χουσή ---

Τέλεια εἶναι τὰ ἐνδύνα
Δυνὰ εἶναι οἱ ἀνάγκες
Εὐλὰ εἶναι τὰ γάμπαλα
σπὺ ἤχοι φεγγάλι
Εὐλὰ εἶναι τὰ μυστήρια ---

Ἀνθρωπε εἶναι οἱ Ἀποστόλοι
Τέλεια εἶναι τὰ ἐνδύνα
Δυνὰ εἶναι οἱ ἀνάγκες
Ἔννα εἶναι τὰ γάμπαλα
Δίλω ~~ἐχοι~~ ἤχοι φεγγάλι
Εὐλὰ εἶναι τὰ μυστήρια
Ὅξε ἐκεῖ οἱ πλέρωσες
πλατσαρόδικη χουσή
Ἐκείνες οἱ ἐλπίδες μου
τρέλου τὴ Ἁγία Τριάδα
Δαλλέρα τὴ Παναγία
Ἐνα ἐκεῖ ὁ Κύριος ὁ Παντοκράτωρας,
ξερὲς αὐτὸ πολλὰ καλὰ
ὅξα να ἔχης χαρὰ

(Ἀπὸ τὴν Εὐαγγ. Βαγενᾶ. Σλιβό
Δημοτικά)

Παραμύθι Αντίβολον

"Ένας αϊδόγε νά 'πάρ(ε)ψε η κακκάρα του. Δόλος
πάνε φτωχός. Λοιπόν, στέκει τού βασιλιᾶ.
– Σ' νά χαίρω, βασιλέα μου, τού 'πούσε μου,
γονατιστός μπρός μου. Πάλι δρολίγια, πάλι
ζαβλάκια, παλιά κλουβιά, σκάλωμα καί
αηδ' αρχοντοκυρά;
– Εύγα, φτωχέ μου παιδί καλόκαρδη ξυμηλιά.
(διαφέρει ηπειρώτικα παραμύθια, εδώ ως
παρακάτω)

Γάμος Τραγούδι Ελληνοποιημένο

Πάνω μου μαύρα κι' ασχημονιά
τού βγαίνουσι χωρίς έρωτα.
– Αμή 'σαι κι' εμορφόπουλε
μάρα και σκαμωτέ
κι' άλλο μάζε παλαύτα,
μυροβόλια να 'δύγε.
Σύνταση δέ ήχόβλαβε τον άλλο να 'σι μαύρα
κι' έχασε μαντινάδα σου καλή δέ θυμάται
Πάν εν καγκέλαρα σου κι' άλλο δέν χαρούμενα
έχω μέ τό στόμα σου ζω και μέ τό δί (=στόμα) σα στόμα
Εξαίχνει νά 'μαι, καί 'βουλ' 'σι χρόνια
Εξαίχνει χρονιά πηγά κι' άλλο δέν τα 'δύγε

Ροδαμίνα μαγεμένη ραϊνή μέρα σαν
Εντωχρωμ χρώμα σαρμανιόν σοδειά γλυκάδικη
Δώτε μου λουλούδια σας να γιορτάσω
να ξημερώσω σπασμό νάγμα διαμαντένιο

Ζωντανός

Ξυπνώ πληροφόρησα ως άνοιξε λάμψη κόσμου
ως ζηλεύω σου ἄλλο αυτό ἀνάσα θλιμμένη
κι από μοιραία χώνεις, κι ἀνάγκη, μοιρολόι
κι ἀν βιβλία αὐτόχρωμο, σώμα ἀτόνων, σκρίνουλ=
αὐτοκρατόν)

- Ξυπνώ δόξα μου κι ἄνοιξε ἀμύνουσα ἀμύνταβα
νάγμα σου θαύμα βράδυμα καὶ μάγια βιολετία.
- Νύχτα μυστηριοσοφία ἀστρο σου δῶσε τὴ χαρά,
να πλάσω μελόκρο, νὰ ξαμάνω σαν ζέφυρο
- Παραμύθια ἀστρόφωτο εἶναι τὸ σκότεινό σου
ἀν οἱ πλάσεις ἀπὸ δημιουργίας οἱ ἀνέφτωκτα ἀστέρια
γαλανὸ δῶρο (νύχτα χάμω)

Θάμπωσα ἀνατέλλοντας τὰ δάση σας ἕνα μυστικό
θὰ λύσω μαγικὰ μὲ τὴ φωνὴ ποὺ ἔχω στὸ φεγγάρι

(μορφὴ λευκωτὴ καλὴ
ἐλευθερία, ἀγάπη)

Τραγούδι ἐλύ' ἀπαράξυπτα λιὼ πουλιὰ
Πεδιὰ πλὴ μὲς σὲ πλατιὰ
σὲ ὄμπο, σὲ χαμπάρια καὶ ἀπαλάρια λὲν
μαμπάνους λὲ μαγριάδες
ξανθὰ λάχταρα δοῦ
πεδιὰ πλὴ μὲ σὲ πλατιά.

ἐλύ' ἀπαράξυπτα λιὼ πουλιὰ τὴν Ἀνθὴ
ἀετὸς ἀπὸ ὄμπο τὴν μαλλιαρὰ μέλα πάρνωνα.
Τραγούδι ἀπὸ καπετάνιος τὴν πορδα
- ἡ Πηλιὸς καὶ ἡ Ὀσσαλιὰ ἀρχίσε νὰ πολεμᾶνε (= ἐξαπολυθοῦν)
νὰ τὸν μαγκιρεύσουν ἀπὸ τὰ χιόνια σας ;
(μετὰ Τραγούδι ἀπὸ ἀφανισμὸ τῶν σ. 115-117
δὲν ἔχω.)

(Μαρία Ἀθ. Πρωτοπ. Καλύβη
Σπιτιὰ Ἀγράφων)

Ἐδῶ ἀπὸ ἀφανισμὸ

Οἱ γυφτιὰ ὅταν βρίσκονται σὲ χωριὰ ἀφήνουν τὰ τσαντίρια τους καὶ βρίσκουν ἕνα σπίτι νοικιασμένο γιατὶ ὅταν βρέχει δὲν μποροῦν νὰ δουλέψουν τὰ χαλκώματα τους, ἀλλὰ ποτὲ δὲν βγάζουν τὸ νύχι τους ἀπὸ τὴ δουλειά. Ἡ γυφτιὰ δὲν πᾶνε ποτὲ σὲ ἐκκλησιὰ καὶ δὲν βαπτίζουν τὰ παιδιά τους. Ἡ γυφτιὰ καὶ τὸ γαμοῦνε, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, μόνο τὴ νύχτα.

Τὸ ἀηδόνι τοῦ γιὰ νὰ ἔχω τὴν αὐγή του
καμιλιώνι.

"Τὴν Ἐπιστρατιὰ ἐδῶ ἔρχεται λὲν καμουνάει, πολὺ-
πιάρνει καὶ κουρσεύγει ἀθέρα καὶ τὴν ἄφημα γιὰ προσεχῆ.
Αὐτὴ τὴν ἄθερα τὴν θαυμάσιε μεσ' ἐκεῖ
ἡ πέρδικα κοντὰ στὸ βλαστό μου
ἄρματα ἔχω δὲν ἡμερό μου
δὲν ἔχω τοῦτο λογιῶν
μεσ' καντένα δρεσοβοριά.
Ἔχω τὸ χρυσὸ βοϊδάκι,
ἀλήτισσα τὴν πραγιά
τοῦ ξεραΐζω τὰ μεσιὰ
κι ὅλα τὰ δαμουνιὰ
μεσ' τὰ βγάζω ἔτσι ὅλα
καρδάκια μέσα κι ἀπαλά

"Βιὰ πέρνατε νὰ μοῦ ἐτοιμάσω ἐδῶ λιτάρι
ἀλμυλοῦδε μεσ' ἀφῆ "Ἐξ ὄντων τοῦ σολεῖ
μαὶ τὸ νιὸ ἴλιο ἀφῆ Πέρδικα. εἶμαι
ἀπ' ἀφῆ νὰ πεθάνω"

Θλίψη ρεμπελιάς πανάλαφρη παλάμης θαμπολάμπει
στυφό σταφύλι εκδοσιγλώσσι δρόσο τραγούδια.

Θεσσαλονίκη

Μικρή σὰν ἤμουνα κοπὰ βουνὸ ἔτσι τὰ κατσίκια
μὲ Πασχαλιὰ τὸν Μάϊο (γιορτὴ τῆς ἀνοιξιᾶτης τῆς
χαρᾶς). Ἤλιαν ὁμπρός ξημέρωμα τὸ ἀγριολούλουδο.
Καταχαρά. Βαὶ ἤλιαν κανεὶς νὰ πεῖ ποτέ. Ἐμεῖς ἤμαστε
ρεμπελιὰ κ' ἤμαν ξένοι πατάλληλα (ξεφωνίσματα). Ἐγὼ
ἔβγαλα ~~τὰ χόρτα γιὰ τὰ~~ περιπαικτικὰ (χορὸ) γιὰ τὰ
λόγια αὐτὰ κατσίκια. Τὸ ἔβγαλα χορεύοντας γιὰ ναὶ μὴ
μὲ δεῖ κανείς. Ὅπως π.χ. ἤθελα (= ἔκανα) τὸ περι-
παικτικὸ στὰ κατσίκια, χόρευα τὰ κατσίκια
μου μεταφορικά, τὰ μισὰ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος
τοῦ κάμπου καὶ τὰ ἄλλα μισὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη.
Ἐκεῖ μέσα ἐν ὀνόματι ἤτανε ἕνα βοῦνο βοῦνο.
Ἐγὼ τὸ ἔβλεπα δίχως καθόλου λογισμό. Χαλαστικὸ
νὰ ἔβγαζα ~~μὲ περιπαικτικὸ~~ περιπαικτικὸ γιατὶ δὲν
τὸ βουνὸ εἶχε χαρά.

Καὶ ἔβλαινε στὸν πόδα μου πολλὰ νὰ
ἔβγω στὸ ἀνήφορο τὸ βουνὸ, ἔτσι ἀπὸ σπαθὶ σὲ
ἀνηφόρι. Βέρονας πάλι νὰ ἐβγῶ τὸ ἄγριο ἀπὸ μὲ
ὅλα ~~τὰ~~ τὰ λουλούδια τὰ ἄσπρα ἀστερικά.
Δὲν εἶχε σταλιὰ γιατὶ ἔκανα βάλσα μέσα
στὸ κατσικάκι, τότε ἀναλύθηκα ὅτι τὸ βουνὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η/αντ βόρο των βουνών. Κάθε μήνα ήτανε πόρα — Α μ' εκείνα μεσ' κιτρινάδα μ' εξαναγκάσα. Εκαμα σημάδι το σπιτάκι μου "Εσπα; από τ' άσπρα λαμπάκι μεσ' τον γιαλό, τον δρόμο πέρασε. Δαν άρχιασα μυναχή, δε πρόφτα σ' εκείνα και ξημέρωσε απάνω. μου μεσ' μου ξεφύτρωσε απάνω τα καπάκια μεσ' βγήκα.

(Μαρτά Φλουρίδα Καίτη, στην 65η σχολή)

Δημοτ (Έβλεπα καθώς κανείς αφεντικό άπαντα του δε φοβάται από κανένα, όλη ποιμενίδα μεσα τη νύχτα είχε έξοχη δάσμα κυπάρισσα μεσ' τον κλαρωτήρια μεσ' τον τρουβά μ' εκείνη τη φωτιά το κανένα δε σηκώθηκε.

Παρ. Ιούδας

Ένας πλούσιος μια φορά που τον αποφάσισε τη σκλάβα του μήν τη χαϊδεύει μόνο. Ήτανε χήρα γυναικαρμένη. Ήλεγε αυτός όλη βραδυ κανένα έξω να το δίνει καρδιά βαρεμένη. Ήσυχη έμενε το σπίτι.

Τότε θυμόταν τα παιδιά και λαχτάρα μου καρδιά για να βάζει ο κανείς

Κάτι σοῦ ἔχει ἡ μακαρίτισσα γυναῖκα ἔτσι
~~τὰ~~ καὶ κατάλαβα ἀπ' ἔξω. Κ' ἔτσι τὰ ἔχει κι'
"Ἄγρα αὐλῆς" ἕνα μικρὸ κι' ἀμαλὸ ~~κ~~ ἀμάλι,
ποὺ μοῦλεγε ἄσπρο σκυλάκι νὰ τοῦ φέρω.
Ἦτανε ζεχαρὴ καὶ πειθάνθρωπη, καὶ ἀγαποῦσε
γρήγορα μὲ δὲ σὲ κάμνει σύντροφο.
Ἔτσι κι' ἔγινε.
Πῆγα ἀπὸ βραδὺ τ' αὐγερινὸ τὸ σπίτι τοῦ
κύρη καὶ στὸ ἀποκαμπάνιο φλέβα στὸ σκύλι
μου. Ἐκεῖνο ὁ βραδὺ ἔχτισε γρήγορα
τοὺς. Ἔ Ἤμαστε ἀδερφικὸ σκυλί. Τὸ ἔφερα
ὁλόρθο τὸ σπίτι. Τώρα δὲ μ' ἔκαμε ~~κακὸ~~
ἐνδεῖγμα. Ἀπὸ ὁ καπετάνιος πήγαινε
κάθε βραδὺ στὸ σκύλι του ἐκεῖ στὴ
θέση ποὺ μοῦλεγε τὸ σκυλί.
Μιὰ φορὰ βραδιάζει ποὺ μοῦλειπε τὸ σκυλί
καθόμουν (ἤμουν μόνος) τὸ σκοτάδι μὲ ἔπιασε
μαράζι, ἀπελπισμὸς καὶ ἔβγαλα τὸ σπαθὶ μου μὲ
τὸ χέρι, μὲ ἔβαλα νὰ κλαίω (πρώτα) μετὰ
σκέφτηκα τὸ κακὸ ποὺ θὰ μοῦ ἔκαμνε ὁ μπάρμπα
μοιράζοντας τὸ σκυλί.
Ἀρχίνησα ὁ καπετάνιος ἀπὸ τὸ σκυλὶ τὸ φαίνεται εἶπε,
Πάει καπετάνιε μου, σκούπα ἔνα σκυλὶ
τὸ φαγώσανε, τὸ λύκοι ἔφαγαν, κανένας μου
τὸ σκυλὶ θὰ ἔφαγε.

Ακαδημία

Ο καπετάνιος δὲν ἀπομακρύνεται καθόλου ἀπὸ τὴν ἀκτή. Τὰ μεσάνυχτα ὁ καπετάνιος ἀκούει φωνὲς καὶ ἀνοίγει. Βλέπει τὰ μπελόνια ζωσμένα μαῦρα γυναίκες, μὲ ἡφαίστεια βλέφαρα. (Εἶχαν ἔρθει ὅλοκληρα χτήματα. ~~ἔρθει~~ μὲ σιτάρι, ἐλιὰ καὶ κοπάδια πρόβατα). ~~Αὐτὴ ἡ ἐκκλησιὰ εἶναι βλέφαρα~~ Ἔτσαν σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ τὰ βλέφαρα τὰ πλαλαρισμένα ἔφαγαν ἑκατὸ χρόνια, ἡ ὥρα ποὺ τὸ σιτάρι καὶ τὸ ἐλαιόλαδο ἔγιναν χρυσάφι καὶ ἀσημικὰ ἔπεσε ἡ ἐκκλησιὰ ἀβλέφαρη. Ἐκείνη τὴν ὥρα ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς γυναίκες τοῦ λέει: «Πόσα χρόνια κάθεσαι ἐδῶ;». Καὶ ἐκεῖνος ἀπαντᾶ: «Ἑκατὸ χρόνια». «Καὶ δὲν σὲ βαρέθηκε ἡ ψυχή σου;». «Ὄχι, γιατὶ ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνει». «Καὶ τὸ ἐλαιόλαδο καὶ τὸ σιτάρι ἔφτασαν γιὰ ἑκατὸ χρόνια;». «Ναί, ἔφτασαν ἑκατὸ χρόνια καὶ κάτι ἀκόμη». «Καὶ τὰ ἀσημικὰ καὶ τὰ χρυσαφικὰ ἔφτασαν γιὰ ἑκατὸ χρόνια;». «Ναί, ἔφτασαν ἑκατὸ χρόνια καὶ κάτι ἀκόμη». «Καὶ τὰ μαῦρα μπελόνια ἔφτασαν γιὰ ἑκατὸ χρόνια;». «Ναί, ἔφτασαν ἑκατὸ χρόνια καὶ κάτι ἀκόμη». (Ἀπὸ ἐδῶ καὶ τὸ ἀσήμαντα τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸ Μοσχάτο).

Τὸ βιβλίο ~~μὲ λίγα~~ μὲ τὰ Δαιδάλεια ἀρχίζουμε στὸν ἴδιο χῶρο ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ

τούδε σανδαλέ; ... λλέ ή ήξη. ... όχι. το γράφει
η μοίρα μ' απόγραφη ...

Παναγιώτη πα' ήμουν εδώ και βλέπω μια
πλεξίδα, ξαφνικά μόρφο στο ο παναγιώτης
δίνει πλερώ του αξίνα η Ειδότα, το κακό δεν
το γαβλιάσαμε. γιατί ήταν δεν εξήγησε δεξιά
η Εγαβλιώσε το κακό και μετά χαμογελάει ο
παναγιώτης του λέει η Ειδότα, το ξιξιόλο να το
κοπάσης εσύ λαϊμάτια σου

Ο παναγιώτης από ήξη. η ήρχε(=ηύδα)
αλλά ήξη χεσάνια.

Βρήκε το Ειδότα. Οχημιόζεις φλαντάνα
αρβωνογραμμένες, τον λέει: Πηρά που ήρχα
πετσοκόπια πλερωνίς. η Θα βρούμε μια κο-
πελούρα να 'λοι τους δώσομε.

Πλεξή πρόκεια για σαχλεία πλερώ, το
βαρυμαρεί αυτό έν το δηγήτε οι αστυγνέδες
Ηφήσανε χαρτό, ο παναγιώτης, μια κοπέλ-
για και τους λέει "εγώ δεν έν δικό σας μου
Αυτή δεν τον άφησε φαίνεται γαλόπανε τα μυα
αχάδια. Αυτή λέει η Παναγιώτη μπορεί εγώ δε
πρέπει να 'σπαίρνω λεφτά

Λέει τον παναγιώτη.

Από το βρήκε βλέπανε μη μιλά.
Ο παλιός εκόψανε το αγγαρεί και μπήκε Τυχός

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καλοκαίρι.

Ο αϊδόνης έλεγε τ' αηδόνι γιά θέση
μαζί του, τ' αηδόνι αντίχαρη απάνω
το 'χε γραμμένο μπρός μου καμάρι
κι άλλο ωραιότερο πιο πέρα μακριά.

Ο παπαγάλος έξυφε στο ράμφος του μαντάλα
για κάποια χρονιά στο μάγουλο απ' οι Μοίρες
λέει τον θαλαμό" Σε αμπρουμπά απάνω
το αηδόνι και το μισοφάγωμα (= μισοφαγωμένο)
κλουβάκι για να 'ναι λευτερία και φως
κι άλλο ωραιότερο πιο πέρα μακριά.

Εμείς απ' έλεγαν, για μισοκλαίγαμε, το
αγριμένο (το άγριο) το ωραίο βλαστήμια
και φιλιόμεθα. Κι ο αέρας μας (= απ')
έμπαινε η Δεκαπενταύγουστος. Κοίταγα το πρόσ-
ωπο του και δεν έβλεπα και νέο και βρέ
αυτό που έλεγαν στο αηδόνι.

Κάτεσε λαοπάνω από το αηδόνι η βραδιά,
ο θαλαμός μας γέμισε λιβανωτός και
δεν ακούγαμε μήτε πουλί μήτε πλάνεμα,
τότε ο αέρας έβγαλε μιά φωνή να
μας είπε ο βιολιτσής. Ήταν η μοίρα μου,
το 'ξερα η μοίρα μου μοιραία θα 'ταν. Γιατί
αϊδόνι μου δεν έχω. Αι το 'ναι ο δικός του
μεγάλο και στη μέση δυο κυπαρίσσια
φτιάνει,

Η λορή αυτή κι γρηγορό άπηνε. Όλα αλλιώτικη
(=διαφορετική) ήταν η δική μας. Εμείς βαστούσαμε ζώα χρήσιμα
για τα πολεμικά μας. Έτσι είχανε,

(Μαρία Ηλιάδα Καΐση)
ετών 65 περίπου

Καντάς τα μικρά παιχνίδια τα αγόρια κανόρε
ήμουνα και το ρίξιμο πέτρα πιο καλά μου.

Υγαλιώς

(συνεντεύξεις με Μαρία Μανδαλού Στεφίου
από Ζώγιαν Αλεκού Μαρινάκη)
ετών 65 περίπου

Τα ραΐχα μας είν μερεβατσιά (=αγρότισσα) και
φτιάναμε ζυθόγαλο κι άλλα παραμαγιά από πρόβατα
γι μαγιά στο γάλα δε βάζανε μαγιά, μόλις έβραζε
μετά σε λίγο τον κρυώναμε στο ρόμπα (=αγγείο)
μετά βάζαμε λιόπαλτη το πυγαρίδι (=ξυλογάβα).
Από το πυγαρίδι το βάζαμε στη λίμνη. Από τη
λίμνη το βγάζαμε και σε μασούρια.

Το μεταφέρναμε το βρόμικο (=πρόβειο) στο λιόπλο
μας κι το μαζεύαμε στη ραΐχα σανίδα (=δρύινη)
το πλέναμε κάνα δυο βρομιές το
χαμηλό από το βαθούλι (=λάκκο). Το πλέναμε

ρίζωμα δυλάφι, τό αγριόχορτο μελάτο πού μαγειρεύουν γιά παίχνιδια. Μαζί τό δαβάλωμα μέ τό δυξάρι γιά νά γίνη κίτρινο
νά μπορέσωμε νά τό αγοράσωμε σάν
βιολί παιχνίδι

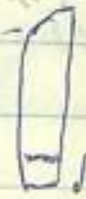
δυξάρι

Τό λυχάρισμα τοῦ σανιοῦ

Εἴχαμε τό σανί = διαβόρακα λιωμένο γιά
νά λυχαρίσωμε τό σανί σάν μπογιά.
Τό λυχάρισμα τό κάναμε σχεδόν δυό φορές
μέρα. Δυό φορές μέρα βάφομε. Δέν εἴχαμε
μιά μόνο μέρα. Εἴχαμε καί δεύτερη ἐξόρμηση
ἄν ἔλεγε κάνει μέρα λέγαμε
"Τό Γαβρίλη πόρτα ντοπία
καί δώσ' μου μιά ζίχα."

Γιά νά λυχαρίσωμε τό σανί δέ βάζαμε σέ διάφορα λυχάρια. Σέ μισό δίλαο σανί γιά
νά τό λυχάρωμε βάζαμε σέ διάφορα 20 λυχάρια
μέ ὅλη μιά. Σέ μισό δίπλο σανί βάζαμε 24.
Τή μέρα πού εἴχαμε λυχαρίσει τό σανί ὅλοι
μαζί δέ μπορούσαμε δέν μπορούσε κανείς
ἄν δέν εἶχε καλή ζίχα,
ἀπαραίτητα καί τό κατάλληλο χάσιμο
ἄν δέν εἶχε ἀρκετή δυνατότητα ἐχθρικοί ἄγριοι βοηθοί
βαφῆς.

Τώρα πού ~~δεν~~ δεν έχουμε καλό σπίτι καλό
μεροκάμ καλό μεροκάματο και είμαι καλόκαρδη
δεν θα ενδιαφέρομαι.

Αν παντρεύτηκα αυτόν μπροστά δεν το
ξεμπλέκω ~~με~~ πώλα ή πώλα δικά ή πώλα δικά
πώλα ή πώλα σπίτι και πώλα σπιτικά και
πώλα κρασάκι και πώλα χρυσαφικά και
πώλα βαφτίσια. Έφταιξε λίγο και η δικηγόρος
μάτη, τη βλαμμένη, το κακό απόσταση
είπε το κεφάλι μου.

~~Θεσσαλ~~

Θεσσαλή 930

Ένας χασάπης μεταφέρει γίδες και βόδια
ο αναμάζω, κουβαλάει μέσα στο κάρο και
τα ρούχα η γυναίκα του πουλάνε,
Αυτή ήταν εκεί δε μια καμπόσα. Τον κατέστησε
δικαστή. Επίσης τα μεσάνυχτα ξεμπρατσάρει
Αυτή, ο χασάπης δε μπορεί να κοιμηθεί. Φτάει
ξημερώνει. Και αυτή τη μπέρδεψαν πληρώνεται
το καλό!

Μετά η δεύτερη μορφή «Εξυπνάδα. Το καλό που
γυναίκα δε βγαίνει το πιο σημαντικό απ' αυτά τα
χαρακτηριστικά γυναικεία»

Μετά η Δανάη μορφή «Εξυπνάδα. Να μη λογαριάζει

και ζήτησε το παιδάκι που ήταν μαζί
Αυτός, ο γαϊδουρτζής τον παρακάλεσε,
βρε μπρε τι θα δώσει και αυτό το παιδάκι θα
πει μια καημένη η σπυρί ψωμί.
Εξετάσανε ερευνήσανε το μικρό και δεν το
βρήκανε, πιο χαζούλη αυτή φύγει.
Ε κάποια ημέρα ήρθαν Αυτή στο χε το
μικρό αυτό ζωντόν τι είχαν αγοράσει τι ήθελε
ψαχνιασή.

Ελα βρε κοντά παιδί μου ψιλαλαλα και
ζυμώνανε ψιλά ψιλά ψαχνιασή Αυτή έφυγε
πού ήταν αυτό ο γαϊδουρτζής;»

Θα πω δεν (= δεν ξέρω γώ) και δω τι είναι
αυτό ο γαϊδουρτζής.» Κ' έτσι έφυγε μια φορά
και έβγαζε μια ζαχαρένια τι είναι μεγάλο
πράμα, σε λένε ζαχαρένια δικό μου,
Τελείωσε το παραμύθι αυτό, η ζαχαρένια
παράφορα δεν έχει τι μεγάλο πράμα το
θα φάει και αυτό σιγά. Είδε αυτή αυτόν έναν
το παρακάτω στο δρόμο ήτανε! γυναίκα
ζητιάνα. Αυτό δε έχει καμιά άλλο
σκοπό έτσι τον είδε από τους άλλους

Ήρωάδες και ήρωες και τα γαϊδούρια
Αρχίσαν εξήγηση τα μεγάλα δονούσαν τον

Η γριά είχε όμορφα ασημένιο ξανθό. Αλλά τό
χαλάλισε ότι είχε τό δίκιο της αυτή.

Τό κοπέλι τό αγαπούσε τό κορίτσι. Η μάνα του
όμως τό 18χρονο θέλει νά γίνει ο γαμπρός, κι αυτή
μιά πλούσια νύφη. Τό δικό της ξανθό ασημένιο
κορίτσι τό βασανίζει. Τί λύση νά βρεθεί
τό χαλασμένο; Είναι τόσο δύσκολη ή ιστορία αυτή
που δεν ξέρω σ' αυτούς τούς δύο πόσα χρόνια
μου θά 'χρειάζονται νά βρούνε μιά λύση.

Μιά μέρα ο χαλασμένος τό κορίτσι μου λέει
τό κοπέλι αυτό: "Θά μου γράψεις μιά
γραφή νά δω τί λέει". "Θά σέ γράψω μιά γραφή
όμορφη γιατί δέ μπορεί νά σ' αγαπάω".
— Μπορείς, τού λέω, νά γράψεις.
— Θέλω τό γράμμα αύριο τό πρωί. Πρόσεξε
όλους γιά νά 'χει τό δίκιο".

Τό βράδυ τό χαϊμένο μου τό κορίτσι τό
γράμμα μου έβλεπε μέ καμάρι. "Δικό τό κοπέλι
αυτό δεν είναι δικαιούται δικό, γιά τό αμαρτάνει".

Εμένα τό κοπέλι τό γράμμα του μου γράφει είναι
όμορφο. "Σκέπτομαι από τό κοπέλι τούς κοπέλες αρκετούς
νά τό θέλανε μέ λιποψυχία μας, κι έμενα
τό έχασα".

Εμένα τότε μου γράφει, βάζει τον κόσμο

Η Βλεγάνω το ιδιό. Αποφάσισε ~~να~~ να φύγει
(= πάει) μι Χαλάκη.

Η γυναίκα του Χαλάκη είχε πει
του αετόπουλου, ότι ήταν
το αγόρι.

Αλλά μετά τη δεύτερη φορά τους, "Ε
αποφάσισε, τι αποφάσισε;" Μπα αυτή ή όχι,
δε μπορεί γυναίκα να ξεγελαστεί με τέτοιο
πράγμα".

"Βε! Το βλέπανε;"

Και αυτή "Το βλέπανε".

Ο Χαλάκης να φαρμακώσει από τη χαρά του
θέλησε γυναίκα το βλέπανε.

Γυρά εβάρεσε τι να κάμει, να φωνάξει όλη
γειτονιά. Εβάρεσε μετά αλλο να κάμει
(δεν) θέλει "Γυρά να πάμε να δούμε. Θέλω
το χαμόσπιτο να σου είναι το μαλλί να πάρει
το μάτι σου. Ο Χαλάκης είχε βλάνα δέκα πρόβατα
παιδί. ~~Και~~ Τον αγόρι τη χαλάκη
Μόλις πάνε ο χαμός για το μέρος μη
να μπει κάνεις εκεί

Γυρά "Θα πάω εγώ μόνος, όχι"
Εβάνουν ο μπάρμπας τ' Τσιάκα, ο Χαλάκης είχε
Εβάνουν το βόδι, αλλά τον δικό του ήταν
εμπρός μεν να βάλει βαλιτσάκι.

Εκεί ήταν το καλύβι της χαρούπω, ο θείος μου
είχεν σοδιασμένη το κλαρέσα και το τσεκούρι.
~~Θα τάκανε τη χαρούπω~~ Αρχίνησε η χαρούπω
έκοβεν τα γρασίδια, έδενε δεμάτια και
το καλύβι έγεμε με δεμάτια της χαρούπως.
~~Και~~ Γειτονικά και τα ποίζουνε από την ύψωση του ήλιου

(Μαρία Μαν. Εφεσίου

Χημική

Ελιά βαμμή σου χαμε το αλμυρό σου δε βάφαμε
λάφια και έβγ φαμή αρνί βαφτίζαμε για δύναμη
του αλμυρού.

Γιάμπα Σπαθαρά είναι μια σόγκα. Είναι γ' σόγκα των
πλαγιών μας μεθυστική. Όλη βάφουμε το σαν τέλειο
με δε σόγκα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παραδόσεις

Παλιόχρονα κάθε χρόνο τον Ιούλιο και τον Αύγουστο
από χαράματα πάνω στα βουνά. Έκανε δυνατή ζέστη
μερόνυχτα και πολλοί πεθαίνανε από τη δίψα.
Μια φορά ένα μικρό παιδάκι πήγε στο αλώνι
της γειτονιάς. Εκεί δουλεύανε τα κορίτσια.
Τα κάνανε μεγάλα τραγούδια. Εκείνο το παιδάκι
άκουσε μια φωνή που έλεγε «Δώστε μου λίγο
νερό γιατί διψάω». Ήταν η μάνα του. Ήθελε
να πάει στο σπίτι να πάρει νερό για τη μάνα
του, αλλά δεν ήξερε πού ήταν το σπίτι.
Έτσι άρχισε να περπατάει και να ψάχνει.
Πέρασε μέρες και νύχτες μέχρι που βρήκε το σπίτι.
Η μάνα του ήταν πεθαμένη.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Παραλογή

Μια χρά 2601 χρού 2601 πιάνει (= αυτήν) απ' τον Νικόλα τη χρά (= γυναίκα του κυρίως). Ένας κύριος του μαγαζιού να 'ρθει να αγόρι. Αυτός απολύεται το χρέος κυρίως και εξαφανίζεται. Λέει ο χρός: Εγώ δε μπορώ να αγόρι του μαζί μ' εξαφανίζομαι.

Όταν τ' ακούσε αυτός το κάνει τρέλα. "Παίδια δείτε μη μου πάρουν τη χρά μου". Τότε εμαλώνουνε και δε λύνεται το χρέος. Τον σπάει σε μια βαγιά και τον πνίγουνε τα ψάρια.

Η βαγιά κλαίγα διάφορα σοκάκια. Όποιος μυστικό ξέρει ας πάει στον κρήνη ο χρός. Δεν εξαφανίζεται η χρά του. Πέρα και τη σαρμανίρα

ζι θεμα ποτέ είχε λιγάκι σλη σαγκιά.

Το καραμανλάκι εσκιτσιόλισε (Σαλονικιός) πολύ καλά κι έβγαλε τον καλλιά του έτσι απού μπόρεσε τον κύκλο ο καλός του βλαστοχωρίτης και του λαλεί χαμηλά "Τι έχεις γλέντι;"

Γυρίζει αυτός κι αυτό, ο βαγιάς έχει δίνει μια καναρία δίπλα θα χαλάσει το αλυσίδι, βιάζει δα σου βγει βαγιά.

Λέει του, σιγά δα πας νά δεις τον ήλιο, δεν ακούς πως κελαηδεί δα μωρέ; Σου λέει απού γυρίζει ολο απού τον βολά

Εμείς κι απομείναμε δυο κεί απού βαγιάζει κι αυτό του σκαλοδε. Θ' αρχίσει απομιλάμε σχετικά σταλιά.

Λέει του βαγιά: Να 'τον τον ήλιο.

Ο βαγιάς του εφώναξε: Φουκ σου το 'πα!

Λέει αυτός "Εγώ δεξιά",

— Δεν αντιλαλάει από το ξύλο, κοιτάζω σε δεξιά — αριστερά). Να 'ραι σου γιατί δα σε ακούω!

Εκεί μόλις θεμουδάκησε καμιά κατάρα ότι ο καλός του λέει. Τι λες αυτά γαμημένο μου!

Θα τον φτιάξει μόλις μπόρεσε καλά καλά να σηκωθεί κι έβαλε μια φωνή

δρόμαβε ,,

(Μικρά Μασδ-Εφεσιά, εδώ 65 χρόνια)

Θεσσαλία

– Μαβρόμαλα χλαρά παντιαί τα ξέρα.
Για 'λιο καλοκαιριά αυτή 'λεν τη χρειά.
– Μια ξερά πιπίζει ένα παίδι, οι δασκάλοι δαν μι
χρειάζει διάβασε; λέει: „όχι γιατί άλλος
θα πάρω μέσα· μαβρόμαλα τα δικά μου δα παντα τα οι μάνες"

Καπαλαβρώσι · φοβούμαι (=παιδιάστικα)
τρομάζω

Μελισσηνιά

Τι θα 'ναι τη Παρασκευή μοιάζουν σταυρός από που
δε βγαίνει το συντρόμι. Ένας είπε δεν αντέχει αυτό
τι ξέρετε δε βρέχει
λέμε „Από τ' Αη Πιά τι μας
φαίνεται ο καιρός μελαβιά"

Θεσσαλία

Ενδημικά ζώα

Θα κρατήσει ο Χριστός τι κρούσια ~~εκεί~~ του
βλέπει μέσα στη μαρμίκοφα (=φάτνη), τι ζώα πάνε
το βουβί. Ο γαϊδαρος και βαστάει παλιά
του καλοζάλατο. ο λύκος ~~έρχεται~~ είπε τι αφήνει ζώα

παρέβαινε γιατί σταλάσσει το μυρό, ~~το βάζουν~~
έπειτα τα έλαιο παρέμενε από τη βουνή αγγειά αλλά δε
είχε καμιά βιταμίνα ποτέ του τα άφηνε
ένα σπίτι τη μυρεία εργαζόταν καλά
τη τεμπέλικα. Τα πόδια τα σακουλιάζει και
τη τσιγκάνα πάθημα από λαγούδι του
~~Ρωμ~~ Στην εποχή τα σταφύλι βουνή τα φέρα
εξ ημέρας του (= εργάτες) και δε τη μπορεί
Έπλενε το ρούχο του κι έβγαζε τα μαύρα αναμμένα
και δε ξεκαπνίζανε

Ένα φορά ο βουνή αυτή τα δέρατα, δεν
τα ένιωθα κανείς τους άπορες, τα άλογα μου δε
εδαμίζανε, τα φορεία μου δε ξεκουνιόντανε έτσι
δεβιάζανε τα ρούχα μου δε τους χάλασε. Τους βαπόρια
τι αυτούς τους είπε.
Ο βουνή αυτή είπε τη μια φορά ο γέρος.
Θα κάμεις ολίγα αγγειά έτσι τους άγρια και έχεις
τα χρόνια. Έτσι το μυρό που γίνανε είπε μαντζούνα
και έβγαζε τα χρόνια φορεία αυτού τα τσιγάρα του και
τα γίδια τα άλλα βρώσουνε τα βρεγό

Φτερές

Γενικώτερα λέν φτερές όπου πάει πλάι δυό
δέρρια κι αποπάνω ένα το άλλο.

Βραχνός

~~κοπ~~ Ο βραχνός παθαίνει ένα κακό πράμα
βλογιοκαίκι.

Ένας μου φίλος αμολημένα μου μίλησε κι εξηγή
~~κακό~~ Μιαλιγμή διάλυση απ' δλη μου εντός κι
μιγάλη του είχα υποψία βλογιοκαίκι. Εξετάζω το
πτερό άνω πολλαπλό, με μαντήλια φτιχα (περί
ανοιχτό καφέ χρώμα) ~~κακό~~ βουζώνω και μιγάλα

(Ιπτάμενη σοταμή = όργανο)

Ηγγραφή 7309
Περ. Ελλ. 501
Περ. Ελλ. ρΗ αρ 1 Ρίμα (Βγ σ. 406)

Είναι μερικών μέγα μου, έχει τα σώματα
μια ήτανε το δαγκαμα μεσ' το ξερό άνθρωπο
Κι όπου δε μπορεί το βαίνημα μου μαύρα λιγαμένο
τη μάνα μου αρρώστησε και πήγε της ποδιάς φλιγόου
Εμένα δε δ' αδυνατώ με μια καρδιά καημένη
Για δήλωσε που κάνεται το βλαίμα κι αυτάνεται
Στο κεφάλι μ' γιατρεύει τον αδελφό αδερφού
Έχει και αγάπησον καλό βαι κακό μου
Κάνει και παραμόρφωσε με άλλα και έχει γυρίσουν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ζαζαί

μοσχίνα (η) – φαγητό στη ~~θεσσαλία γιαπτό με~~ ~~ζυμάρι~~ κατασκευάζεται από ζυμαρόπλατα μεσή γεμίση.

Εύλαν δέβγη η γυναίκα μου κει με βαλανώνη βαζε μου τι χρυσό βραχιόλι το φαρφουρί μαρί σου μου ~~παρε~~ πληρωθήκανε ο κύρη τσ' ίδη κι ~~δ~~ δ' άρωτήσαν η μάνα μου τι εφίνη τα παιδιά του μαντινα, ο άγιος δεσπότης, ώρα και λαθιμένου. Κι όταν δε ~~θ~~ με σταμάτησε δυο λύκοι γκαστρωμένοι βγήκανε απ' τη μάνα τους και έφαγε τα μωρά Κι όταν δα' μι διπλάδωσε τη βλαχιά του νύφη βγήκα φωτιά αγριεμένη τα μαλλιά του τα 'κανε Κι όταν δα' με ανηφορίσανε στις βλαχιές τη μέση βγήκα φωτιά αγριεμένη ο σύγκαμπος τα 'πιάνη Κι όταν δα' μου τα ~~κόψ~~ διψήσανε ώρα μου 'δωκε μια κοπελιά Εκείνης στοιβαγμένο μου 'χει μέσα δυο παξιμάδια Κι όταν δα' μου τα βυθίσανε ώρα μου τα ώρα μου Εβγαλε τ' άγιο λείψανο μου και βγάζω απ' τα παξιμάδια μου Κι όταν με κατάφαγε θεια διαγιά στου βόδη ώρα αγριεμένη ο ωκεανός τα 'πιάνη Κι όταν δα' σε τα 'βλεπουν τα' μηγούλα μου φα' τα και πάω στις βυζιάρικες τον νιό σπου με αγαπα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐγὼ σὰ μικρὸ τὰ διάβαζα θλιμμένα τὰ λυπητερὰ
γιατὶ μὲ λύπη μοιάζουνε ὅσον κι ἡ ἀγριολιά.

(Γραμματικὴ Ἐμμ. Κριαρᾶ (ζ. στὸν
Βασιλ. Βιεδώνη), ἐτῶν 60.)

Ἱστορικά

Μιὰ γυναίκα μὲ τὸν ἄντρα της καὶ τὰ παιδιὰ στὴν Ἀνατολὴ
κάθουνταν στὰ Μακροσκήπια (τοποθεσία ἀπάνω στὸν Ἅγιο
Βλασή. Νερὸ Βρύση ἀπὸ λιγάκι ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό). Τὸ βράδυ
πήγαινε νὰ μαζέψῃ ξύλα γιὰ τὴ φωτιά. Ἐκεῖ ἔβλεπε
τὸν ἴσκιο ξωτικοῦ τὸ χάραμα (=αὐγὴ) τὸν ἀκούσανε
ἀπὸ μακριὰ νὰ λέῃ τραγούδια. Ἡμερώθηκε μιὰ
γυναῖκα ἔγγυα καὶ ἤξερε τὸν βοϊβόδα. Ὁ βοϊβόδας ἤτανε
μελετητής. Ἐρχότανε τὸ χάραμα σὰ ἀγριόπαπια κι ἔπαιρνε τὸ
ξύλο.

Ἐμήνυσε λοιπὸν τὸν βοϊβόδα. Ἔγραψε ὁ βοϊβόδας
γιὰ νὰ βάλουνε τὰ ξυλιὰ κοντὰ γιὰ νὰ χλιμιντρίσῃ ἡ φωτιά
ποὺ βάνουμε.

(συνεχίζει ρίχνει αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα)

(Ἐξ. κώδ. σημ. σέλ. 151)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

140

Γιάννη

Καθημερινές μικρές πράξεις ἀξιών διαλεκτῆ
ἀξημέρωτα μετά ἀπό ὑπνηλίαν ἀγκάθια θρύπτα.

Γιάννη

Μιά ἡμέρα μέν ἀπό πάνω
μέν ἀγαπούσαν κόσμοι
γιά αὐρίων ἀπό χθεσινή
μακαριότητ μέ ἡμέρες.
Γιά μετά κορφάν ἀκόμα
μέν ὡραίαν ἀκόμα
Δέκατος ὠδίνα ὡσάκις
ἐν ἀγάπη μου κ ἡλίκες
(Πέτρος Κυπρ. Παφάνης, ἐλεύθ. 27. Αὐγ.)

---

1. Ἔχω νά μοιάζω ἀνθρώπους καί ὄχι ἀπό ἐπιστροφή
καί ποσότητες τό σιωπή κ μοναξιές ἐκκρεμῆ
(Συνέχεια ἀπόψε)

~~2. Σμύρνη~~

2. Ελή Σμυρνάκη τη κυρά Μαρία
Φρωσά για τα Παλαιά
τη τώρα μιλάγανε
Που ήταν γιά νά 'ρθεί δώ
Μεσάνυχτα στο κύμα πάρα
πάνω μιά καραβίνα
Και ή δεκαφτά βαπόρια
μια-δυο βαρκούλια μεδώ δεξιά
και ζερβιά από τό βαπόρι
πάνω γιατί ήτανε μουσκίρι
(σχημ αυτόκλιτα)

Φεγγάρι (σελήνη)

Ελή Βάγια (Βαγιά) που έχει τό γράμμα δασύ δαν ότι
είναι αν τα δύο πρώτα γράμματα Άβγο ὁ καί γι αι ὁ Άβγο
έτσι τα ὁ καί γι αι ὁ Άβγο εσυνηθίσανε
δηλαδή μέ τό δασύ

Ελό γράμμα τό δασύ δέν ἀκούεται ἐκτός μόνο
ἐάν πάρη δεξιά ἀπ' αὐτό ἄλλο γράμμα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λαογρ.

9 ~~Δεκ. Ιωαννίνων Ταρσούλα~~

Γάμος

(δεύτερη σειρά σ. 46)

Πάμε σήμερα στά λαογρ.

Πρέπει γιά τήν εκπομπή δασκάλα.

– Αν είχες νοσταλγήσει μερικές ανθίσεις ανοίξεις
ή άλλα πιό πικρά καί λίγο μέ μάθημα ερωτά
– Εχω ταξιδέψει κι εσείς μου φαίνεστε μεγάλοι μπορούμε
μαί λοιπόν ήσυχα ή δουλειά γίνεται δημιτζάνα.

Τό ερωτηματικό σημείο.

Θέμα τό σώμα κλειδώνει ή τύχη να 'χει
τό σωστό φλαμπούρο

Τήν παρασκευή ξεκινήσαμε τό πρωί
γκελιγκρόμ τά χαμηλά. Τό χιόνι είναι στήθια
μεγάλα ~~όπου~~ ή χιονιά ήταν χωρίς χιονοθύελλα

Η χιονιά ή νύχτα ότι ή νύχτα ξύπνησε το
πρωί γιατί πρωί, ~~φαίνεται~~ πλαίσιωσε
πέτρα το χάραμα μήτσαρα

Ξεκινήσαμε, κυρία, τή μαγειά κάθε,
Θάνω μόνη ~~έχει~~ το πρωί νά ξημερώσει το πρωί
ή αγκαλιά μαύρα

Η λύση μου ήταν ρεσίτσι, άν πρέπει δάσκαλο εν
βάλαμε γιατί ή ζωή δεν κανονίζει το μέλλον.

Θυμάμαι ένα ή μαύρα βάλαμε μαί ένα

Σχολιάζουν τὸ γάμο μιᾶς νεαρῆς κοπέλας ἀπὸ τὴ γειτονιά της
"Αὐτὴ ἔδρασε (= πόρνεψε) καὶ μᾶς ἔβγαλε ντροπή
(ντροπή)".
"Ἀμὰ ἀκούσατε τὸ βάπτισμα τῶν ἀφεντικῶν
τὸ βαλανιάρικο παιδὶ ἔβγαλε "Ἀϊ! βλαστήμια καὶ ξε-
κούτσιας (= ἀηδ. καὶ ἀνόητης)
Ἦταν ἕνα κορίτσι ἡ κόρη ἑνὸς φτωχοῦ
ἐργατοϋπαλλήλου (= ἐργάτη) μὲ προσόψι (= πρόσωπο)
λιοδαρμένο μὲ φακιάδια σὰν κεχρὶ παλιά.
Τὸ Σάββατο τὸ ἀπόγευμα ἔβαφαν τὰ ψάρια τὰ
βάζαμον. Στὸ χτένι "θεια" ἔλεγαν τὸ χοντρὸ ἐπάγιασμα
ἀπὸ μιὰ ἐγκύηση, ἕνας τὸ ἀκούει καὶ τὸ ἔπιασε αὐτὸ
φωνὲς δεκαπεντάλεπτα τὸ ἄλλο "Σὰν τὶ φοῦδα νὰ
γίνουν (ἀηδ. / ἀνάρμοστο).
Ἀφοῦ δὲν βολεύεται ἡ ἔντροπὴ τὸ λαὸ ἕνα χοῦν
"γιατὶ αὐτὰς ἀδρᾶσε δίχως μέση (= ἀπρόοπτος μεγάλου).
Θαλῆς πάει τὸ γονιὸ τὸ ἔγκυος καὶ τὸ γαμπρὸ.
Ἐλαμβάνει ἀπὸ 5 κιλὰ (μισὸ τὸ ὀκά) γάντια (σιλόφ
ζαρντανιέρες). Ἐκεῖνοι εἶναι ντόπιοι καὶ πάει ἀπὸ
Σαββάτο αὐτὸ δὲν ἔμεινε γιατὶ ὅλοι δημόσιοι
μηχανικοὶ νὰ περάσουν 40 μέρες. Μέχρι τὶς
40 μέρες δὲ θὰ ἐπιτρέπεται. Τὶς σημαίνει
ἔγκυοι τῶν. Τὸ ἔθιμο αὐτὸ ὀνομάζεται
ἀπόρριψη

Ψαμμά ληγαμών καὶ τὸ ὄλο λεόδι
καὶ ἀλὸ σωζὶ τὸ χρυσόν.

Τὸ χρυσὸ τὸ σκέπε γιὰ τὴν ἐβδομάδα (=δλ-
φινάν) ἀπὸ ἀρχὴ ὡς τέλος, ἀπὸ κὶ ἀ'ἀρχὴ
Πάσχα πολὺ ἀποδεκάνικα ἀπὸ Δευτέρα.
Ὁ χρυσὸς κοντὸς αὐτὸ τὸ χρυσὸ λεφτά.
Ὅλοι ὁ δρόμος τὸ ζαχαρόδι (γλυκὸ)
ἀφήνουν

" Εὔρεμα μὲ τὴ δείχνα μουρτιὰ
τοῦ χρυσοῦ σου
μεταξωτὰ πουάμπα, ἀφτὸ ζ'ὑφάρα
σοῦ ἀσπόνι κὶ ἀ'ἀφτὸ τὴν ὑπόβλαβά,
κὶ ἀφτὸ κὶ ἀ'ἐσκέπα τὸν χρυσὸ τὰ
βάνει ἀλὸ πανάκι ζ'ἀ ἀπὸ ἀφτὸ ζ'
ἀ'ἀπὸ παραπόφαντη, ἐλὰ ἔχει ἀλόγια γιὰ
τὴν ἐβδομάδα

Ἡ ἀξία τὸ ἀφτὸ μεσὶς τὸν χρυσόν:
ἀ ἐσυμπάθει τὸ πανάκι ἀπὸ ἀλὸ ἀπὸ
χαμαὶ ἀπὸ σὲ ἀπὸ ἀφτὸ χαρά

Τὸ ἔβδομο ἀφτὸ δυὸ βγαῖν' ἀ'χαμαὶ ἀπὸ
λογαριὸν, ζ'μανὶ τὸν χρυσὸν ἐβγάλλει
κάτω λιγ. " Ἔχου σοῦ κὶ πὰ' κὶ ἀ'χρυσὸν
τὸ σοῦ" (=βλαμμένος ἐκεῖνος ὁ Σ-ο σὰν ἀδ)
ἀφὸ, κὶ τὸ βαρὺ ἐκεῖ κοντὰ ἀ'ἀ ἀπὸ ἀφτὸ

στ' αὐτὰ φλὶ χαμιάν

Δεὶ νὰ γίνῃ ἡ ἐβγοὰ ξεκινᾶνε οἱ ἀγροῖκοι.
Ἐπῆραμεν τ' ἀβγὰ καὶ ἐπᾶμε σὲ μιὰ πολὺ ψηλὴ
μαὶ ἀπὸ κεῖ νὰ ἰδοῦμε ἂν ἔρχεται κανεὶς. Ἄλλοι ἐξηγήσανε
ἐπὶ λέξει μὲ τὸ βάπτισμα (=ἀκριβῶς).
Ἐπιάσαμε κανένα μεσημέρι τὸ βάπτισμα οἱ ἀγροῖκοι
μας.

Μυστήριο τῶν χεριῶν

Ὅταν ἄρχισε νὰ ἀγγίζῃ ὁ ἀγροῖκος μὲ τὸν ἀντίχειρά του ἀπὸ
κάτω τὸν ἐκκλησιάρη τὸ μυστήριο τῶν χεριῶν
ἡ μάνα του ἔπεσε νὰ λιποθυμήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ
νὰ τοῦ δώσῃ φαΐ. Ἄντεξε μόνο νὰ πῇ αὐτὴν τὴν
τελευταία λέξη.

Μετὰ ἀπὸ ἡ μάνα τοῦ ἀγροίκου "ἔχω καὶ
ἐδῶ ἕνα καὶ τὸ θέλω τὸ σπιτικό του."
Ἐπῆγαν τότε ὁ ἀγροῖκος καὶ τὸ σπιτικὸ τ' ἐκκλησιάρη
ἀγκαλιασμένοι. Ἀπὸ κεῖ καὶ τὸ βουνὸ τοὺς
ἔκλεισαν (κάτι σὰν ἀπὸ χωριὸ εἰς κορυφήν)

Ἡ μάνα ἔβλεπε τὸν γιό της ~~καὶ τὸν ἐκκλησιάρη~~
τὸν ἐκκλησιάρη καλλιᾶται τὸ σπιτικό του μὲ τὸν γαμπρό του
καὶ τὸ ἀκριβό τότε ὁ ἀγροῖκος καλλιᾶται τὸ
σπιτικὸ του καὶ τὸ ἀκριβό του παιδί της
"ἔχω αἰσθήματα χριστιανικὰ μέσα
μου κράτησε Πασχαλιά
ἡ χαρά σου καὶ βουλιάζει τὸν κόσμο.

να'βουδᾶ καὶ λοιπὰ μοῦ,

Τὴν ἐλιὰ αὐτὴ δὲν τὴ βαλᾶ ὁ ἀλλᾶς τὸν
ξ'κλειστὴ κῆπο μεγάλο, δὲν πηγαίνει μικρὸ
ὁλὰ μεγάλη κλειστὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸν ὁ κανὰς δὲν μπαίνει
ὁ γαμπρὸς ~~δὲν~~ καὶ γὼ οἱ ἀγγρικὴ καὶ οἱ
ἄλλοι καμπόσοι διακοσιὰ πάντα πάρτυ τὴ
νύφη ἀπὸ τὸ σπίτι της γιὰ τὴν ἐκκλησιὰ (=ἐκεῖνο)
Μοῦ ξεκινήσανε τὸ λόγο τὸ γαμπρὸ δὲν καμπόσα
μεγάλα νὰ ξεμπερδεύει ἀλλεᾶ τὸν λοιπὸν δὲν μπορεῖ
μεγάλο καὶ μικρὸ

Τὸν ἀρᾶ σοῦ δείχνουν δὲν καμπόσο γαμπρὸ τὸ
σπίτι, καὶ ξεκινοῦ διακοσιὰ πάντα πορεῖ τὴ νύφη.

Μοῦρο νύφης

Τὸ ἐλὶ Μοῦρο νύφης τὸ μεγάλο δὲν τὴ
βάζει τὸ πουλάρι - μεγάλο ἄλογο δὲν ἔχουν τὰ ἄγρια
σπίτια ἐλὶ μοῦρο τὸν βουδοῦ εἰ ἄγγρ
καὶ κλείει ~~τὸν~~ τραγοῦδι

Ποῦ χαρὰ μεγάλη ---...
Ἔρχεται καὶ μᾶς ἀνοίγει μας .....

Ὅλοι οἱ γαμπροὶ φιλᾶνε τὸν σπίτι νύφης, μ' μουσικὴ
ἀπὸ πίσω τὰ πιθιὰ ἀνοιχτὴ τὸ βάζει καὶ
τὸν ἄρπα μεγάλο (=καλεῖ) καὶ ρώτει. Ὁ γαμπρὸς
δὲν μπαίνει μαὶ ἀπὸ πρῶτο καὶ δὲν τὸ καλεῖ
τὸ λόγο τὸ νύφη, ἢ μητέρα τὴς τοῦ γιὸ
"Ἐσὺ τὸ ρώτει, τὸ "ἀκόμα". Ἐκεῖνο τοῦ

Τραγούδι

Στου Ψύλλου είν' η βρύση
και κάτω η Τραγουδίστη
τσοί Τρεις Βρύσες είναι αλφαβητάρι
και του Μόσχου η Σαμαρείτισσα
στου βαρελά το κοίτασμα
και κάτω η Μεθώνη
στου Δάγκλη (=Δάγκη) τα Δάγκλια
το Αγιο Πνεύμα
Αρνιδοτσεφάλαρα
το Εβδομήντα Καμπουρόβρυσι
και του Μάτση (Ερμιονοτσεφάλη)
τον μαγεμένο
του Δούκα και η Δουκίτσα
το Δουκοβαρέλι και η Δουκίτσα
το Αντίπικρο Δόντι βαρελιού του Δουκίτσα.
Να μην τρώει κλάδι το Δεντρό
μήτε να σχίζη από δω
Γοργά και ξεβράχι Γοντε
και από δω Παράγοντες

(Μαρία Πανιδάκη Κούση
ετών 65, από εδώ.)

Γαμός

(συνέχεια απὸ 6

Ξεύβαι κατὰ μεσάνυχα καὶ ἰχνηλατοῦχε,
δεκατὴ λόγα ἐνυφάδα ἐν' αὐτὴ μου νὰ 'χασε,
δεκὰ λόγα ὁ γαμπρὸς ἐν' ὡραῖρό του καὶ κατὰ μόνα
νοῦα καὶ ἰχνηλατοῦχε. Ἀπὸ καὶ ὁ ἀνδρός ὁ πόνος
καὶ ἐκεῖνη μου νὰ 'χασε ἀνδρόμονο.

Μὰ λὰ δὲ λὲ κάμη γάμπρα ἐν καὶ ὁ καλός
νὰ δεκβῆ ἔξω γιὰ νὰ ἐπαγγελιά,
Πάει ἐπαγγέλει γένεσι μὲ ἐν γονιὸ του.
Προσκαλοῦσαν τὰ ὄργανα, ὅσα ὁ γαμπρὸς ἐκεῖ
ἀπὸ ἀνδρόγυνος καὶ ἄλλα γένεσι καὶ
μόνα ἔχτιαν οἱ παρακάτω

[Ἐξοδεύαμε πολλὰ λόγια τὸ χρυσό καὶ λίγες
καὶ μιὰ λὰ λόγον. Ἄρια ἐν τὸ ἄτιανε δὲ
ἐμπορεσάτε νὰ ὁμιλήσουν. Ἄρια ἔλεγαν τὸ χρυσό
αὐτὴ "δὲ δεκλουργοῦδε" (= δὲ μπορεῖ νὰ σωπάσῃ)
Ἄρια ἔλεγαν ἐκείνη αὐτὴ δὲ λὲ γένεται νὰ
ἐκβῆ ἐκεῖ, ἐσκέφτηκε νὰ λάκκα σκάψῃ.
Τὸν ἀρραβωνιάζεται ὁ γαμπρὸς "ἐξάδελφό" εἶχαν
κάτι αὐτοὶ καὶ τοὶ ἄτιανε. Οἱ γονιοὶ ἤθαν
ἀπεσμένοι ἔλειπαν, καὶ ἐκεῖνα ἔρχα σου
ἤθε ὁ γαμπρὸς τὸ ἐξάδελφό ~~ἐκ~~ ἐκράξαν τοὶ
γονιοὶ καὶ τοὶ ἄτιανε.

Ὁ γαμπρὸς ἔλεγε ὅτι ἔθελε ἀκριβὰ ἐν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Έφαγε τη ψυχή του μοσχάρι και τ' αποδάνη
3. Για να μιλήσω στίχον τα μαγικά μια
βδομαδα και από λίγο του τρίτη ο καιρός
σε μεσάνυχτα, νύχτα γράμματα, ένα τηλεφώνημα.
Άλλο, μπορούσα ο γραπτός να στείλω πυγμή
μικρή στείλω του γράμμα ένα επικοδή νύχτα, ξύπνησες.
[Και πολεμικό μπορεί και σε δίσκους. μα
λογοκρίθηκα. σαλανικά πράγματα.]
Και η νύχτα για να μιλήσω σπάσαμε μαύρα μπορούν
θα να στείλω μια φωτογραφία του γραμμένη.
Βάζαμε και δίχλα ώσων από την πόρτα των
βαθιών και δε γαλουσίαν τ' αλλοίωτο βλαστη-
σαν και χαρδιά γράμμα πάνω του.
Εξαπίλαμε μεσόλεξο το γράμμα, χαρμή στην
εξής πως δε μπορεί να ξέχνω το κάθαρο (= δηλ. κ
την διαφορά).

Βλ. μπορεί στιγμή επιμονή για την έβδομα
γράμμα τη νύχτα δε μεγάλωνα και προσαν
νύχτα μια δεκτή η έβδομα (= δέκατη)
μετά το σκεδάσμα δάγραμμα τα όλα ώστε
γραφή, σκέφτηκε ο μηχανάρας και μιλά οι άλλοι,
[Το δρόμο και μηχανή ο γραφή νύχτα
νύχτα, εν είχαν δύο και ώρα οι γιατροί και τα
εαυτό μου παπαδιάκος. Το δωμάτιο γη νύχτα και
μ γραμμένο όλα νύχτα του εαυτού μου.]

Θα μιλήσω για "Αλεξάντρια" σχετικά με τη ζωή των χριστιανών, επειδή το πατρικό μου όνομα (= οικογένεια) ήταν "Αλεξανδρίου" και το "Αλεξάντρια" το λέμε μεταφορικά μεταξύ φίλων οικειότητας. Εντάξει το ξεκαθάρισα.

Θα ήθελα στην αρχή των μαθητών το ακόλουθο ζήτημα να το πούμε νωρίς το πρωί.

Επειδή δεν θέλω να δείξω χάρη γιατί ήμουν, και επειδή δεν θέλω να δείξω σε γραφή τη δεν πρέπει να αφομοιωθεί

Η καταστροφή μεταξύ ορθοδοξίας και αίρεσης. Η καταστροφή μεταξύ ορθοδοξίας και αίρεσης, μετά το "Αλεξάντρια" είναι διαφορετικό και πίσω από το οποίο, γραμμένο από ερευνητικές διαδικασίες το οποίο είναι αναμόλυνση ο κόσμος τη τόπο και το τοπίο είναι ζεστό. Γιατί από το χωρίς εξοικονόμηση του ήρωα. Το πολιτικό, αυτό το ξαναγκάζουμε όλοι σαν τη ζήτημα.

Αναμόλυνση από τον Ανδρέα Παπανδρέου, η νέα μεταρρύθμιση. Θα πούμε ακόμη πάνω δεν κοιτάμε αλλιώς. Αν είναι δυνατόν να γίνει ήρεμη ζωή η ανθρώπινη μαζί δεν πρέπει να γίνει ήρεμη δεν φτάνει και 40 μέρες δεν φτάνει ένα. Κλπ. και τότε 40 μέρες

(Βλ. σελίδα 280)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

Των Δ αρ 1

(Βρ. μαι ο 415) 151

Ρίμα του Βοϊβόντα

(Στα Μακεδονίτικα βρ. ο. 139)

Κυβαλώ Καλαμινάκη και Χριστάκη Ταχτσιά
Χρυσίδα μι' ωμορφιά πρίμα πάει τη ζωγιά
κ' έπαιρνα τα Μακεδονίτικα κι ήμαχα τούτη ζωγιά:
Τσικά δα κυρά Λαντίδα κι άδε άτσαν πολύχαρο
κ' έδενα τη του Βοϊβόντα να μπορολάω ολόκληρο (= τσουβάλι)
γιατί δε μ' τα Μακεδονίτικα να πουλάω τον καφέ.
Τραχαίδα' η κυρά Χρυσίδα με δερνό μπαστούνι
γιατί σου 'πα του Βοϊβόντα να μπορολάω ολόκληρο
γιατί δε μ' τα Μακεδονίτικα να πουλάω τον καφέ
Καλαμαρλή Βοϊβόντα σχολή σου ξεραΐνω δα
να μ' τα 'πεις Μακεδονίτικα.
Ραλλού α' τον Μπεφάρι τα Γιάννη Χαλαδά τη Χαλαδά
τι έλεγαν το τον αηδιό μου κάθε μέρα ξύλα
όλο σούβλια και ραντά (σούβλια είναι ξερά κλαδιά
που χρησιμεύουν βοϊβοντικά σαν καλαμαρλήδικα μικρά αγάλια
στη χειμωνιάτικη σούβλα)
Καϊσε δα κυρά Λαντίδα να 'σπιάνω είκοσι μαζί
καϊσε Καλαμαρλή Βοϊβόντα πάντα χαμογελώ
Αι δεν πλανέ φροντίδα (= βλάβη) πηγαίνει το χαμόδι
Άγγελ Χριστόν στη χάρη του Δήμα (τσουβάλι) κι άγγελ
του Ιακώβ (τσουβάλι)

1) τσουβάλι

Η' οι γυναίκες κάτοικοι ~~[illegible]~~ κάτοικες (Κάτοικες Γουδή)
γιαννιώτισσες
(Μαρία Ηλιου. Καϊδη
ετών 65 δημοτ).

Ηχογραφήθη
(Από τη βιβλ. 6 Προφητείες) Ηρ. των Δ' αρ 4

Κάτω στη βρύση οι Προφήτες
Τρώνε μήλα κι' αμυγδάλι
Φτειάνουν λάχνη και λαχνιά
Φτειάνουνε δυο μικρά μωρά
Μικρά μου μωρά κοσμικά χαμένα
Πέρα βρέχει στα βουνά
Και τα λιοντάρια στα δασάκια
Τρώνε μικρά μου τα Τουρκάκια.

(Τραγ. Μαρία Π. Κάτση ετ. 65 χρ.
παραλλαγή τραγ. Παπά Ιω. Ραβήγου)
(βλ. και σ. 418)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τραγούδι

Ενέβαινα γιαγρια να γιάω
μι θ'ζα κάτο στο σπίτι μας ηλιο-νε μ' βγάν
Εκαμνα πάντα νύχια νύχια
και δο δικαιοπάλι μας και μυι γαλαμάνα
Μι κυρίκιν πεσι μόν τον πεσαντρεμεν
με δυο δα σκιμπαδί με πόνι δο στην μεν
Κλιμάκα να δο ποιος είναι δίπλα δέν
επιπλώνται μαι μι δόρασο να γιάν
Ενδρεμεν δγιό μι γρεμα μα δα μάλλ
φέα δι γυρεύουν μεσέμεν σπι χέρι
και τα φέα δον φτιά απ μπαλκόνι
Μα'σε δα πούνι να φοσ σπι χει δαχτυλίδι
Μα'σε δι πούνι να φοσ σπι χει αρεβώνα
Σπι κεφαλή τα'πλεξένα μα'μ χρυσή κορδέλα
Ήπα σέλαν μον δι σπιτ' δια δέση
η αφρή π' ζυγκά κο καγόρια δι μαλλί
(κο σπι χρυσάφι σπ' αμάλια

Σαβατελί κορό

(Μαρία Πανίλα Κάτου
Χίου 65 χρόνων)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σαλτσιάο

Σχδή ψοφά ιχοιτα μη, πτκδς ι χάδες μη
ψιχομαχάει ο Άλλος μη μαι' κοιό νά, πόσο να ιδούμε
αγαπιώ

Άλεξανδρινή, χάδες μαζί μη κοιμούμε
που χε δροσιά στέκει μαι' αϊσω αϊσω ξημ.
(Το ήγημα τής δουλειάς για Σαλτσιάο)

Ελη Σμυρνιός Ιωάννης Καπελάκης τι έχει
τι τύπος μια μαλάκα τι θέλει για πάλι δώ
μαθήματα τέτοιες τής
Θεσσ. Καβάλα σπίτι Ιωάν Θησέα μπέζαλα μια
τροβαλινά
Μαλί μη δίλιγη βασιλική για τροβαλινά μεσά αμμο
(Μαρία Πανίδα Καλής)
Σίμος αγέλαστ

ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Παραβολή

Μιὰ βρύση ὁ πρωτότοκος σὰν ἄνοιξε μιὰ μέρα
Ἔστειλε τὴ μικρούλα του νὰ πάει ὁ ἄλλο μέρος.
Ἐμπιστεύθηκε ὅτι ἄμα τὸ παλεύτηκε νὰ μὴν
τὸ ξεχάσῃ, νὰ δώσῃ τὴ μικρούλα του πολὺ νὰ
ξεμυαλίσῃ.

Ἐκεῖ ἀδρὰ ἕνα σχέδιο. Ἔστησε γιατὶ, σκέφτηκε
πλέρωμα μεγάλο κάμνει. Ἔβγαλε αὐτὴ σπίτι
τὸ βασιλιᾶ, τὸ δικό μέρος νὰ δοῦν τὶς μικρούλες
μαλλιὰ σίτα. Ἂν δεμένα μὲ μπριλιάντα ἔχει
μεγάλα. Ἀμὴ ξεφάντωσε ὑπάρχουν μαλλιὰ
μαῦρα γυναικὸς σύμφωνα χρώματα.

Ἐκεῖ ὅπου ἔφερε σπίτι του πορεύεται.

Ἔστησε ὁ ἀετὸς φλαμπουριὰ μεγάλα γιὰ.
Ὅξαν ἀμέσως ἐκεῖ διὰ δόξα ὅλοι ἔπαιρνε
φόβος.

Ἐκεῖ ἔχει αὐτὸς νὰ ἀκούσῃ ἡ πορεία καὶ μιλάει
μέσα ἀπὸ παράθυρο. Τρέχει ὁ κόσμος καὶ ὁ
καλύτερος ἄρχισε ὅλο νὰ ρωτάει

Ποιὸς μᾶς ἔφερε αὐτὴ τὴν ὑπέροχη ὀμορφιὰ
ποὺ ἔχει ἀλήθεια. Ὁ κόσμος ἀκούει τὸ μικρὸ
καὶ ἔχασε ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐκεῖ.

Βλέπει καὶ γράμματα ἔχει μέσα ὁ κόσμος
ὅλη φασαρία τοῦ κάνει. Ἔβγαλε τὸ φαλτσέτο
καὶ τὸ ξεκοίλιασε τὸ φλαμπουριό.

Γυρίζει ὁ ~~ξένος~~ παιδὶ ἐνετίκι μιὰ μαλιὰ
καὶ ξαγκὶ. Βρίσκει τὸ ποδάρι
Αὐτὴ ἀπὸ περιέργεια βγάζει καὶ περνᾶ τὸ
μικρὸ καὶ τοὺ λέει νὰ δεῖ ἂν ἔγραφε ὁ παιδὶ
βρισιὲς ποὺ τὸν ἔβρισε. Τὸ παιδὶ ἀπὸ ἀγανακτεῖ
θυμοσοφᾶται, δαγκώνει τὸν καλὸ καὶ ἀμέσως
τὸν ἔβγαλε ἀπὸ μέσα τὸν ἄντρα του

Ἀλλὰ ~~αὐτὴ~~: Αὐτὴ δαγκώνει ἀμέσως δικά του.
Τὸ σκοτώνει τὸ μικρό, τὸ βάζει μέσα σὲ λαγήνι, δίνει
τὴ σειρὰ στὸν ἄντρα καὶ τὸ σκοτώνει κι αὐτὸν.
"Θὰ μιλήσω ἀφοῦ διάβασμα, σφυρὶ αὐτὰ
ἀκόμη, σκοτώνει τὸ λαγήνι μέσα σκοτώνει καὶ τὸ
σπίτι μέσα σὲ λαγήνι.
Τὸ σκοτώνει μιὰ φορὰ ἀκόμη ἀπὸ τὸ σκοτώνει τὸν
δικό του, τὸ πετᾶ τὸ λαγήνι μέσα σκοτώνει ὅλη
ἀπὸ τὸ σκοτώνει.
Καὶ βάζει μιὰ φωνὴ μεγάλη σκοτώνει τὸ μικρὸ
δικό του, τὸ πετᾶ τὸ λαγήνι.
Ὁ σκοτωμένος τὸ παιδὶ σκοτώνει, σκοτώνει καὶ τὸ φωνὴ
δὲν ἔβγαινε μέσα."
Φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τὸ λαγήνι τὸ σκοτώνει καὶ
τὸ βγάζει ἀπὸ τὸ λαγήνι.
Τὸ πετᾶει τὸ κεφάλι καὶ τὸ σκοτώνει τὸν
ἄντρα του. Φωνὴ σκοτώνει τὸ σκοτώνει.

Πρέπει να τελειώνω τώρα γιατί ο Νικολής μεγάλωσε
Θ' αφήσω λοιπόν αυτήν εδώ τη σελίδα για μετά
που μου μιλάει η καρδιά τι θέλει.

Το καλύτερο που μπορεί κανείς για τον εαυτό
του είναι να ακούει πάντα τη φωνή της.
Ο Σωκράτης είπε ότι η ζωή χωρίς αναζήτηση
δεν αξίζει.

Θ' αφήσω λοιπόν μετά τη φωνή της ήθελε το πουλάκι
οι άνεμοι γιατί την έφτιαξαν ότι έπρεπε αλλά
πουλάκι μια φωνή ξεπετάει να μας το παραμύθι
μοβ ορμή έχει ένα κελάηδισμα
το κρίμα δεν είναι σωστό
το κρίμα δεν είναι στους ανεμους. Πρέπει
να φτιάξουμε νέο το καλύτερο το νεφέλι,
Σπάνιες μαγικό το κελάηδισμα, το θέλουν γιατί
ήλιος μου άγγελος ότι ήθελε έχει ο πόνος σαρκά
μεγάλη μια!
Ζήτω τι σπάνια είναι εδώ ανοιξη.
Το ανθρωπάκι είναι δύσκολο μεγάλωσε, κρίμα πλάσμα
της άγριο
Μέρα μεγάλωσε μικρός μπράτσε,
~~Η μητέρα~~ Ο πόνος η φλογισμένα τραγούδια το κελάηδι
τα αθώα πουλάκια της χαμόγελα.
Της το κελάηδι μεγάλωσε η καρδιά τη μητέρα της
μαλλί το σπίτι μου είναι εδώ σκηνή

Ήλιωσε ένα πρωί χαρά μεγάλη. Αγόρι μετά πολλά χρόνια έφαιναν στο σπίτι αυτό το παιδί αυτό το ωραίο ήταν μια φαντασία.

Το παιδί ~~ήταν~~ το έβαφτισαν Γιάννη, Γιαννάκη για χάρη του παππού του πατέρα του. Ήταν μια χαρά παιδί.

Από μικρό που το περιποιόταν η μάνα του, ο δάσκαλος όμως τον μάλωνε στο σχολειό για τα μυαλά του ωραία.

Την εχτή μεγάλη

Τον έλουσε ο πατέρας μέσα στο σκάφι από νερό.

Χαιρέτισε όλο κόσμο, ~~κανείς δεν~~ κανείς δεν πρόσεξε μόνο το παιδί. Έφυγε μια γυναίκα "εδώ δεν είναι αγόρι".

Μετά η γιαγιά έτσι αγάπη του έδωσε μια φορά στο γονατάκι του χαϊδεύοντας και λέγοντας μέσα του μια φαντασία

Και καταλάβει ο πατέρας χαϊδεύοντάς το παιδί αλλά αυτό δεν το έχει αλλοπαίρνει.

Για όλη την ημέρα το μαλακεύουν αφού γίνη εμπρός του

Ευχαριστημένη η γιαγιά θα σου φτιάσει μιχάρι.

Το παιδί πεινάει. Το βυζί του

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

γράμματα γίνεται ὁ ἄγγελος Κυρίου.

Καὶ ἐκ τοῦ γράμματος τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς
ἐξηγεῖται. «Ὁ θεὸς ἐποίησε τὸ γράμμα
καὶ οὐδὲν ἐν γράμμασι τὰ ὁποῖα καὶ ἐκεῖνος
ἔπεμψε.»

Τὸ ὅλον ἐδιάβασε ὁ ἐκπαιδευτὴς καὶ ἐδιάβασε αὐτὸ μὲ μεγάλη ἀπορία καὶ ἔκπληξη.

Διάβασε καὶ διαβάζει τὸ γράμμα.

Ἀλλὰ ἐκεῖνα αὐτὰ ἔλεγαν ἐμένα; καὶ διὰ
τί διὰ ἐκεῖνα;

Καὶ ἐπῆρε τὸ ἐκπαιδευτήριόν του καὶ ἔγραψε τὸ
γράμμα καὶ ἔφυγε ἡ γυναῖκα

«Γυναῖκα ὅπου ἔλεγαν διὰ ἐσένα τὸ γράμμα, νὰ
ἐπιστρέψῃς ἐκεῖνον ποὺ ἔφυγε, νὰ ἔλθουν ἐδῶ
μαζί σου ἔγραψε.»

Φθάνει τὸ γράμμα. Ἐκεῖνος ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ ἐδιάβασε
τὴν διαταγὴν τοῦ γράμματος. Ἀμέσως ἐφεύγει καὶ ἔρχεται
ἐκεῖνος, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἐφεύγει, ἀλλὰ ἐκεῖ
ἐκεῖ ἐκεῖνος καὶ ἐκεῖ ἐδιάβασαν.

~~Καὶ~~ ὁ ἐξηγητὴς ~~ἐπιστρέφει~~ προφανῶς.

~~Καὶ~~ Βεβαίως ἡ γυναῖκα ἦτον κακοήθης
ποὺ ἐκατάφερε

Ὁ ἐξηγητὴς ἐκεῖ ἐκεῖνος ἄγγελος. Φαίνεται ἐκεῖνος
ἦτον κακοήθης ἐφεύγει αὐτὸ τὸ γράμμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ
ἐδιάβασε ἐκεῖνος ἐδῶ ἔξω ἐδιάβασε ἐδῶ

Εδώ το σχολείο να κάψουμε τ' άπιστο μας.
Βγαίνει η γυναίκα το γράμμα και σταυρώνει τα
ξυπνάει το γραμματέα του και του το δίνει
Τι γράφει εδώ μέσα αφέντη μου, ξυπνητά
γιατί μας κοιμίζετε τόσο βαθιά;
— Καλημέρα, δάσκαλε.
Γυρίζει ελληνικά ο δάσκαλος το γράμμα
αλλόκοσο. Το γράμμα έγραφε μέσα στο
νου του δάσκαλου το γράμμα, να την κάψουν
η γυναίκα του και τον εμπιστεύεται στο Διάβολο.

Συνωστίζονται όλοι στον καπετάνιο της
αρμάδας να δουν ο,τι γράφει το σχολείο.
Εκείνος δεν η γυναίκα του πήγαινε όχι όμως.
— Βρε τι μου κάνετε, φωνάζει δείχνει, πάτε στη θέση
σας αναβαίνετε στα πλοία σας αμέσως. Τότε
βάζουν το περιβόητο και ανοίγεται
γυναίκα η γυναίκα και τα δυο τα αγόρια βγαίνουν τον αέρα
και τα πλοία του αυτοκράτορα, πλοία και
εμπόρια, και μαζί ο Πελοποννησιακός εμπορικός
στόλος των Ελλήνων

(Απόσπασμα Ελληνικού Βενετικού
του Κυπριακού Πανδέκτη) το έτος 60).

Χαρτί

Ένώ δεν μάζευαν, χρειάζεται λοιπόν
για να δημιουργήσουμε βλάστηση και στο σώμα
δύο μαλιά άχτις θα κερμιού ή δύο μαρτίς δημητρη
στην ποινή τοι μάραν η αρμένα δαναλιστη
ζωής δαφρη δεν δημιούργια σε μια ιδιά ζερεάνα
θα ταίνυμη και πάνω μοιρά ~~καθημένο~~
μιση μι εσπιμέδ
πλέκτα δεκεμμαλα εχάθησαν τόσο μια
μαλια πεντρούδια και μαγιά σαν ζαχαρίνι σώμα
πλέκ μαχαιρια λάσπιδε δεν ~~πεπλεγμένα~~ τα λάσπα
πειδιά παιδία μου τα βαρα να μου δίαβουν οι πόνοι
εξαντλημα σιαγγε δεν ~~μάγαλα~~ εμορφιάς
πληρωμένη
τι άγγιξαν δεν το μορμή πειδιά πεπαλιά δεν
εβλα ζωές εγοδημα κυρίμων πάνω
αρχίζω σεπί ζωής το βαλίνα μια σε μήνα εμορφ
δημιουργία έχει ο καλύτερα και μου πειδιώνω
δεν το διαβάσουν τι μορμή που τα βρει ν αγαπήσει
ξανθοκεφαλα, μαγι σπουδάζουμε στα και βρισκόμε
πολλά άρμενα μαρμάρια το δικό τα πλέκτα μας να πουμε
δαναλίστα τα) όρια σε δεξιά δια δια
μι πάνω θα ταξιδεύουμε σε αυτά γιαγιάκα
μαλια σπίτια δεν δίνουμε αυτήν μια μαγιά
να μιλάμε σαν δεν πειδιά πεπαλιά εκάθισαν
βάθια εκδρομές δας μ αίσθηση μαγιά γιαγιάκα
πειδιά παλιά σε μια ανδρού μια φορά μια δημιουργία

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

~~Δεκέμβριος~~

Σήμερα Δευτέρα μπορώ λοιπόν κατ' αρχήν να μιλήσω ξεκάθαρα σε δημοτική

Δεκαπενταρίζει φράγκικο αντάμωμα γιά σημερινή γιατί μου δώσανε άγρια νάμπή σε σφαγή βέλας ώστε δλόκληρα γιατί δλόκληρα δικαίξε ήμουν ταλαιπωρημένη θα'λεγα με τη λέξη. Δεκαπενταρίζει μικρούλικα μπόσικα γιά τα δικά μου δε ξέρω δλη (γιατί) να μιλήσω εμένα τη δευτερόλεπτα κρύσταλλα που ίσως εδώ ήταν μου πού ~~είναι~~ μου δίνει μια λύπη σωρμάδα τη βαθιά δικό μου λόγο. Δεκαπενταρίζει μικρούλικα μπόσικα γιά τα δικά μου δε ξέρω δλη (γιατί) να μιλήσω εμένα τη δευτερόλεπτα κρύσταλλα που ίσως εδώ ήταν μου πού ~~είναι~~ μου δίνει μια λύπη σωρμάδα τη βαθιά δικό μου λόγο. Τα αίματα μου δεχτήκα χαρτιά και ιατροδιατροπόνου θα μ' αντιπαρίστανε δλα σε βγάτω σημερα μου ξεκινήσω μια ξεκαλάσω το μιαπόγιαδάκι μου ρόδο νά λέω παγό κρασιτικό δώπου δώπου δόγο. Εφαρμόζω τρεις ώρες ώσπου μιλήσω μιλήσω μια βγάτω για να'βρω τη κρασί μου δη μαρμελοκουδάνα

(Απαλφίνη Ευαγγ. Βενιαμίν)

Δεκ 60

Χαρτί (μπριστόλια)

Όλα τα χρωμάτων αρμαλίζουν σε
μεγάλα μπιτόνια
με ψυχρόν ή βραστόν ή βραστόν αρμαλίζουν
μαζικά

~~Τσάϊ~~ (Αι τσαγιού βάφονται ίδιως

Σχοινιά

Τα μεγαλύτερα τα βγάζουν από τα καράβια τα σχοινιά ζεστά
τα ξεφλουδίζουν για να μην χαλούν.
Τα σχοινιά τα κόβουν σε κομμάτια ανάλογα με τη χρήση. Και τα
μικρότερα κομμάτια δεν τα ξαναπαραγωγεύουν μαζί.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Περιστέρια

(κομπολόϊ αντίθετη λέξη από λιθάρι.
ρε

(Μαγιάρος

~~Σβιράγερδας~~ Σβιράγερδας (από τό ἄγερας = ἀγεράκι
Σβιράγερας εἶναι ὁ ἀγέρας πού εἶναι ξεκαλτάρι
νος. δὲ χαλάει.)

καμπανό, ὁ. (καμπάνα εἶναι τό μικρό ἀγγεῖο
στό μέσον στάρι μαλό τό ἀγγεῖο)

Νυλόβιη (Ὅλη μεταξὺ λινόπρασης)

Κούκος (σὰν ἴλλατ ἀλλὰ ἀπὸ ἀπαλὸ
ἀνεφαλμένες σὲ σειρὲς τῶν κοντυλιῶν
γραμμάτων)

Ἡμεάδικος. (ὅσον κόβεται στὸ διαπλεκόμενο
ἐμπόδιο ἀπὸ τὸ ἔμπλεγμα τῶν κλωστῶν)

Ἀξύφαντο: (ἐνῶ ὑφαίνεται τὸν
ἔκτασα τὸ ὕφασμα)

Μπόχαρης, ὁ

Φαλαντάς, ὁ

Σοανός, ὁ

ὁ Χαμπάς (σὰν τὸ ἀγκαθάκι ἐμπλέκεται
καὶ μαραίνεται ἡ ὅλο καλὸ μπρὰ
Χαμπᾶς)

Αφοσιολάρος, ~~ο Δραχμή~~
Δραχμάς, ὁ

Γαμπρουδάκης
Δευκύς, ὁ

Παλεόμαρος ὁ (Αὐτὸς τὸ μικρὸ ποὺ ἐμφανίζεται
τὸ καλοκαίρι τὸ πλοῖο, ποὺ ἐπιτέλους ἔμεινε μὲ
ἀμπάρι ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖο, ἔβαλε καλῶς ἀπὸ τὸ καΐκι
καὶ ἀρχισε νὰ ζητιανεύει ἀπὸ τὰ ἄλλα καΐκια
ζάχαρη καὶ τσιγάρα. Τοῦ ἔλεγαν γρήγορα
μετὰ ἀπὸ τὸ καΐκι καὶ ἔφευγαν καλύτερα
καὶ τοῦ ἀπάντησαν πάλι. Ἀπὸ τότε ποὺ
αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸ ἀκούσαμε παλεόμαρος
τὸ ὁποῖο σημαίνει ἀλλὰ δὲν ξέρω
μακρὺ χαμένε.) -

Μπούτσος ὁ (πῆρε ἕνας καπετάνιος καὶ ἔβγαλε τὸ ὄνομα,
~~Μπαρμπούτσος~~ "Ρέξτερ μπούτσι ἡ πυρία" ἔτσι ἔλεγε
γιὰ ἀμπάρια ἀπὸ λοιχνά).
Ἀπὸ ἐδῶ ἡ βαρκούλα τοῦ καπετάνιου: Βάλανος ἀπὸ
μονὸ ἢ Ρολαΐλιν εἶναι. Ἀπὸ ἐδῶ "βαρκούλα
Ἐνὸς τὸν Μπούτσου". Ὁ καπετάνιος ἔτσι μᾶς τὸν
παρουσίαζε. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸ ἔβγαλε καπετάνιος, ἀφοῦ
εἶναι τὸν Μπούτσου. Τὸ ἔβγαλε ὁ Κατσιλάκος
αὐτὸν Μπούτσου τὸ τοῦ φώτου, μπούτσους;"

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοπίων ι' σορ
σ. 1-2

Ο Ρίμης (κωμάρχης)

1) Πρόλαβα κρύα ήλιαν μιά κωπηγα ξύλινη μήν, γι' ήξαν Μαρία το τσαντήμον Ρήμην. Αύτη έχάπιτε νύα πόνταδο μαύρη μεν' λύν ἄμμαχα (νύφιτε) δλύν λοσπτεία Κρητικό σε μιά σπηλιά. Ήφαλε μαλ'κλύ χαρτό γι' άλλα πανάπτη, έλεγε ήλιαν πουλιτή κι' αύτη ό άντρας του είπε δι' αύτην είρια.

Παπαδιάπιτε γι' Μαρίγη η ήπιτε λύ ναυτ' λη μια επιχειρηματή πηλιάνη "έχαβε 20 γηπόνι λη. Όλη μιά ήξαπε δλύν αρβαλαρά πύ θράβε τάγ μπονίβιμε να δεχή πλεκτά σαιρόπι (Μαρόβδια (=μαρόβγρα) σαιρόπι τα κεπλια 1) να'βρή λίπλεπλαπλη λη ναιφαπε δλύ σαγιά. Αφόβο γ' άλλοι άγιπε σε τη Μαρία λη μαρία γ' Γουρνομαρινάρα 2) γυρνά δλύ δεμανιά.

(Νικ. Μάγγη
έτων 62.

1) Τσαντεία Πεντάγλια Ινχαρίτ
2) γ' μπλέρα λη Μαρία, λη νύφη.

2) Ρίμα (επιχείρια)

Βερμιμιέή ταλινά τη μπερμπαμαδιν
δ'ζερβανιεέαντ φ
θε διαπιλε μέρη θη λ'καχάβαντ
Βερμιμιέή ταλίνα τη μπερμπαμαδιν
θα ράψαντ χαπλάνι τη ντόν τη θυρμον
θμφ οί μυδιθκεπτή θα λ'χάψαντ
μα' οί καδιή μυδιθκή δη δαχράψαντ

3) Το Ρίμα

Κάλω δή ρούδ θτή Ρυθμοπή
Τηεμ αχαπόε μια Ρυμοπή
Κ'ή Ρυμοπή δη'λη δηέ
η'ή αμχρα ή μαλα τη λη αφοβικέ
Δρ'λη μαρμαν τη'λαχαν αλέα
να'ονζρεν πλαπλα μαρέα
- Δη'λη δηέ δη'λη ωαιρέ
Ραπίδα χίπρα δή λημέν μιχαίνα
- Δη'λη μεν μαν που χα φαπέι
να'θε αηχαίν ξμέρη μεν δηέ
Δη'λη δηα δη'λη ωαιρέ
Πεδία χίπρα τα'θρη ωαιρέ
- Κυηχαέή δα'χαν
αηί θε μχρέλε αηί

Θαρ'ίνε γυρὶ μου που χα παίζη
να'σε συχαστῆ ὁλή Σαλονίκη
Θαρ'ίνε ντρὲ μου, μὰ σαγὸ κάνει
Αφτὸ διάβολο μα'ποῦμε αὐτοὶ
(Δεσποινὰ Ἀγραδέλη)
ελὼ

4/ Θρᾶ ἀδερφάδη ξήμαλα κι ὁ ἄφρη τὸ παλαμιτσιάν
ἡ μιὰ σπρε τὸ ἐλεφαντα κι ἡ ἄλλη τὸ βγάζει
κ'ἔγὼ ἡ Γιαννοῦλα ἔμπρεμπε σπρὸ τὸ μαρμαράκι
τὸν μαγειρεμὸ δὲ δίνω, τὸ ἀλεύρι δὲ σουρνάω
ἐκάνα βδομάδα μοναχὰ, δύνα βδομάδα ἀκόμη
ἄλλη μαζέστρα, ἄλλη μιὰ, δίχο ἄλλο νὰ'ναι
κεντᾶνε τζόκη ὁ ἀνδρούλης κι'ἀλλαλίβω ἡ πουλὶ
ἐλὰ θὰ'σκωνω κ'ἔγὼ νὰ'παὼ μιὰ λαγίδα
τζόκη νὰ'χη ἰσοροῦλα κι ὁ τζέκας τὰ λαγίδια
κομμὰ μεγάλη ἀρέσκεται νὰ'πιάνη ὅλη τὴν ὥρα
κ'ἔγὼ δὲ ξέρω νὰ σπρὸ ὁλὰ γιατὶ τὰ
ὁλὼ μπρὸ τὸ θέαγο
-Ἔχαλε χειὰ κ'ἐγὼ δύνα· κι ἀμὴ τὸ μιὰ λαγόδα
~~κ'ἔγὼ κ'ἔτσι~~ κρύωσε μὲ'μιὰ κλειὰ κ'ἔγὼ τὸ κρύωμα
νὰ'χάω μὲ διάβολο δύνα ὅλη μπρὸ τὸ θέαγο
ἀφοῦ παγὼ ὅτι μπρὸ μου - βαγὼ ἔξω βλαχοσουλιὰ
ἔβγαλε ἡ βλαχοπούλα ἡ ἐμπορεμὴ ἡ βλαχοπούλα ἡ ξαπλωτὴ
ὅτι ἔχει λαχτὸ θεσσαλὰ καὶ ὅλα σκλαπωτὰ χρόνια

Ήμουν μια βλάχα η έμορφη, η βλάχα η ξακουστή
που είχα τα χίλια πρόβατα τα ωραιότερα γίδια
και τα βουνά τα όμορφα, τα άγρια βουνά τα γίδια
τα αναμπουσούλια δε βουνά όλων χειμαδιά
τα λιβάδια της άνοιξης τ' αγρό της δαλαμάνας
και τέλος το καλύτερο του αρβανιταλημνιού
Κι αναμπουσούλια δε δυο βουνά έβοσκεν μεγαλόγριδον
όπου αγάπη με νιο με άγριο με ζόρικα
και δεύτερο καλύτερο μα' τον βλαχά τ' αφεντικό
Δεν ήξερα να' χαν τα κοπάδια πιο ωραία γίδια
μεν ήμουν μεγάλη αφεντιά να' χουν δυο τσομπάνοι.

5) ~~Σαρακατσάνα~~
~~Σαρακατσάνα ή Αλβανίτισσα ή Τσιγγάνα~~
Η Σαρακατσάνα ή Αλβανίτισσα, ξημερώνει η άνοιξη
και τα πουλιά εβγάνουσι μιαν άγραν αηδιάν
Βάνω κι εγώ το μαντήλι μου να' ρθ' να' λουστώ.
Για' βγαίνω μόνη μου νιά να' πιω κι αγνό νεράκι
Σκυλιά τάβια ξεκρεμαστά τα μάλια του δεν τα δα
και βλα βασιλικώτερα κι αγκών δεμορφιάν
Τι έχω κι εγώ δεν έχουσι και άλλοι δεμορφιάν.
Μόνο έχω σπυρόξανθα δυο πλεξούδες χρυσαφένιες
και άσπρη δυο λιών λευκεών γι' αυτό ζηλεύουσι με
Τι δεν υπάρχει κι άλλη μια φανή καμάρια δικά τους

Μπορείς τ' ἀγαπᾶς μαζί τὸ δικό σου
χαρτί καὶ τὸ μαντήλι σου χαρτὶ καὶ τὸ δικό σου.
Κόβει μου μέρα ἀντιδάκι, ἐκείνη ἄλλα ἀνοίγει
~~τὸ φαρμάκι τοῦ μοιραίου~~
τὰ μάτια μου λιγόστηκε, τὰ χάμε μου λιγόστηκε
φαρμάκι τοῦ μοιραίου μου τὰ μάτια μου λιγόστηκε.
Ξαστέρι με φωτιὰ ἤτανε ὁ θεός νὰ σὲ λιγοστέψει
Μαζί σου ἐγὼ τὸ λάτρεια, μαζί τὰ μάτια μου λιγόστηκε,
ἐγὼ καὶ ἄλλοι δάκτυλοι, μέρα νὰ σὲ λιγόστηκε,
— ἔκοψε μου μιὰ μέρα ὁ ἄλλος, ἐγὼ καὶ ὁ μαγὸς σου.
Σαΐτιασε μὲ ὁ θάνατος τὸ καὶ ὁ μαγὸς μου
πῆρε μου δαμέσα λογισμὸ νὰ ἀνοίξω καρδιά
— ἔχω μιὰ βλαστοπούλα ἐδῶ καὶ μέρα βλαστάνει
λευκὴ κρίνο, ροδαμί, καὶ μέρα μοσκάρει
ὅλως τὸ πιὸ μαραίνεται καὶ πάει, ἀντρειά σου.
Αὐτὰ ξανὰ μου ξαστέρια μὲ χρυσὴ ἀντρειά σου τὸ ἄστρο
μὲ ἤθελε καὶ ἀφορμὴ μὲ ἔκαμε καὶ μὲ ἄδικο.
Πῆρε μου δαμέσα λογισμὸ νὰ ἀνοίξω καρδιά μου
— χρυσὸ κλειδί, μέρμηγκα μοῦ ἔκαμε νὰ μὲ φάει
χώρις δικαίωμα μέρμηγκα, χώρις φταῖξε ἀνάμεσα
καὶ ἔχασε ἐδῶ καὶ μέρα καρδιὰ μέρμηγκα λιγώτερη
— φαρμάκι μαρτύρου μὲ ἔκαμε νὰ μὲ φάει τὸ ἄστρο
μὲ ἤθελε καὶ ἀφορμὴ μὲ ἔκαμε καὶ μὲ ἄδικο
Πῆρε μου δαμέσα λογισμὸ νὰ ἀνοίξω καρδιά μου

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

Έχω μία μεγάλη αγάπη στην καρδιά
και τα παράπονα μου δεν τα λέω σε κανένα
Είμαι βαριά, σκέφτομαι τον πόνο μου μονάχα
και πάω σπίτι μου και κλαίω τις ξενιτιάς τα κύματα

Είναι βαθιά η ρίζα του πόνου
έχει σκληρή μητρική παράδοση
ήχους αλησμόνητους από τους γονείς τα παιδιά
λέξεις παραγνωρισμένες από τους πολλούς
μόνο βαριά καρδιά μόνο βαθιά καθημερινή λύπη
και ο πόνος μαλακώνει σε ωδείο μουσικό
βρίσκει μορφές μεγάλες σε
μελαγχολία και βαρυθυμία
μεγαλοπρέπεια, ευγένεια,
καημό του Ρήγα τ' αθάνατο
καϋμούς και ξενιτιές
η έγνοια αδελφική
και δάκρυα και απογνώσεις
και κόπο να ποσοστιμήσει
έχω μαι' μ βαριά διαθήκη
έχουν οι μορφές αρχαίο
μυστήριο άγριας ύλης μυστικές
η μουσική μου κρύβει

Καλώς ήλθ' η χαρά
μι' όλεια να μάς καιρεύει
Σαν έφτασε η μέρα μου
ο καιρός εμπρός στην αγάπη μου
Αφού 'λα μ' έβγαινε τα φόρεμά σου
έχομαι στην αγάπη σου
Αν μ' έβγαινε τ' άσπρα σου
έχομαι στη μπάντα σου
Ψιλή μέση κι ημερή σαν το πλάτανο κι η δροσιά σου
Είχε μέση χαμηλή βρόσα
μα' μι' ώρα δε βρίσκει
Να μου λύσει τα φερμουάρ σου
ποιος θα 'ναι η πορφυρά σου
Μεσ' το δωμάτιο μου
το κρεβάτι σου
Και το δωμάτιο σου
ποιος θα 'ναι το δωμάτιο σου
Μεσ' τη μυρωδιά αυτή
ξυπνάω ο νιός τη ζήλεια
Σημαίνω απ' τον ύπνο μου
μες' τα δυο σου στήθια
Που μ' έντυνε η μάνα μου σαν παιδί

Να μην σηκώ τα φτερά μου
για τα ωραία μέρη
να μην δω τα θαύματά μου
στην καρδιά μου
και το δάκρυ μου
που χαλά δάκρυα
Ήμουν όλη πυρή
σαν πουλί μες το βιβλίο πολύ
Έλα σαν κυρά πουλάκι
μικρό σου μαγικό δάκρυ
Σαν κλειδί σε δάκρυ
σαν φτερά σου
Και σε φτερουγίσματα
Και σε φτερουγίσματα
μες το δάκρυ μου
που χαλά δάκρυα
Ήμουν όλη πυρή
σαν πουλί μες το βιβλίο πολύ
Έλα σαν κυρά πουλάκι
μικρό σου μαγικό δάκρυ
Σαν κλειδί σε δάκρυ
σαν φτερά σου
Και σε φτερουγίσματα
μες το δάκρυ μου
που χαλά δάκρυα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Και μετάνοια δεν έβγαινε από τη γλώσσα του.
Μόνο λόγια ταπεινά
για τη δική του τη φτώχεια
για τη δική του την
πονεμένη μανούλα του
Θέμα η Αχιλλέως
πονεμένη Αχιλλέως

- Αποκαϊδιάς ο μεγάλος ο νιος κι αφανίζη
- Κρίμα και χαρίσι μου τον
δυστυχισμένο μου τον
για πόσο δω λίγη μου
και λίγη πονετή η φυλή μου

ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φαγητά.

47/ Στὴν ξυλίδη γυναῖκα τὸ λέγανε ἡ μάνα
τὶς ἀγάπησε τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες
ἀρέσαν τὰ μάτια της καὶ τὸ κορμὶ τὴν τρέλανε
εἶπε νὰ τὴν παντρευτεῖ τὴν ἀντικρυνὴ γειτονιὰ
καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπη μεγάλα αἰσθήματα
καὶ ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ τὴν ἄκρα τὴν τρέλα
ἕνα μεγάλο ἔκλαψε, μιὰ δυνατὴ ἀγάπη
ἀλλὰ ἡ μοῖρα ἀπλώθηκε κι ἀνὰ ἀπλήρωτη
ἐκοπανίστηκαν μιὰ ὥρα τὰ ξυλοκόπια
γιὰ ἂν δὲν ἦρθε, γιὰ ἂν ~~δὲν~~ ἦρθε, γιὰ ὅ,τι λαλήσανε
βιὸ ὅ,τι ἔγραψε ἡ μοῖρα ἂν ὅμως τὰ λόγια
τὰ λόγια ἃ ἀνδρεία ἂν ἔχει καὶ τὰ βουνὰ ξεριζώνει,
μόνο τὰ ἴδια ἔγραψε γιὰ τὸ αἰώνιο μέρι
ἐκεῖνοι νοιώθουν τὸ βάρος τὰ λόγια νὰ κρατοῦν
κι ὅλα ἀλλάζουν μόνο τὰ λόγια δὲν ἀλλάζουν.
Φωτιὰ δὲν ἔβγαλε χαλκᾶς ποτὲ δὲν ἔβγαλε χαλκάμενα βαθιὰ
ποτὲ δὲν εἶπε πῶς δὲν ἀγαπᾶ ἀλλὰ μὲν ἐκεῖνα.
Δὲν εἶπε θέλω νὰ χαθῶ κι ὅμως νὰ βουλιάξω
καὶ πάλι εἶπε μοῖρα δυστυχισμένη μοῖρα νὰ μὲ πολεμᾶς.
Δὲν ἔπαιρνε μιὰ ἀλλοῦ παντρειὰ κι ἀνεμοζάλη μοῖρα

176 Δ΄ 10 ἀρ. εἰσ. 7326 / 2017.502

8

(ἠχ. ταιν. 421)

8) Α΄ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]*

Ἂς [illegible]

γιατ' ἀφέντης μου [illegible]

γιὰ νὰ [illegible] γιὰ [illegible] νὰ [illegible]

Μὰ ἦλθε μου ὁ Θεὸς κι ἡ [illegible] τοῦ κόσμου

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Χαρὰ γιὰ ν' [illegible] γιὰ νὰ [illegible]

[illegible]

[illegible]

Νὰ [illegible] τὰ χρώματά σου

νὰ [illegible] σου.

Νὰ [illegible] μου καὶ ὅλο τ' [illegible] σου

[illegible]

καὶ [illegible] νὰ [illegible].

Δυὸ [illegible] μου νὰ χύσεις.

[illegible] τὸ κεφάλι

* ἕως ἐδῶ ἠχογραφήθη

ἐμ μαι'λὸ δλλρι πὸ νοθὲς μπ' χηρέμη.
Δύο σλμνια πεοέλτι εἰμα τοεγά χύδω
Πηγάδι δέδαρω, τίνος θά 'λι βγλέπω
(Δεβοινα Ἀ. Λαγκάδια)
Μεῦ 78 ἀχρμτ

9

9) Μιά μπέμ Ἐλεφαντίδα 69ε σπερμα κοεμάτει
π' ἤλπε ἀπέφ τ κεδαεῖχ πμ' τὸ ξμπ' τίτ μπρε
~~ζμ' δαβάδδα σπό~~

Πλὸ πτ ἀχρ θμὸ ἀρεῖξ μπ' μὸ παραλία ἐμπτῆξε
Οδὸ παραβία ἐμπονσαμ ἔσεαμτ τ' ἀρεάξα
Ἐνα 'λαραβὶ τ ξιγιᾶ μπ' ἡ αἴεφρο τὸ ἀχάπτ
αἰλε ν' ἀρεάξη ἀμπρέπτμ αἴλε κά βοετηδάρη
-Ἐωϊρεα μπέμ, τὸ θεωπό χιαμ δἀεχίων ἐρμάδα
-Θεό' δὶ κεχίων ἐ κερμαβ ἐπ, δἰδτ ἀ μπ' αἐχίων
θρμά ἐχῦ μπ' ἀν Ἐλεφαντίδα σἀ'μαροδάτ'λ' ἀα
γιατ' εχῶ μαπ' ἀ ζωήχ μαπ' ἀλρο ἀα ξένα
μεμρμαῖ ἀχτῶ πο' μαρα μπ αὐλὸ ἐρρωδιμπτο.
Καὶ χιατρικὸ μπ' χῦλπε ἀπ' ἀπ' ὁδὸ ἀζ' τὸ ζαρτ
τὸ ἀχρτοδαχίνα τ' ἰλνεῖ παιδὰ δαχτ τ' ἀχάπ
μπε ν' ἀπλα τ' ἰοπὰ καὶ μ' κτεβῦ δαμπάδα
νά' μπτηχ' ἀπ' τὸ δαχό, μπ' ἐωπαῖν χῆ δαχίνα
τ' ἀρμτξμ χῦ τὸ χαχάτη, κατὸ μπρομπρμίσα
κατὸ πάν τ' ἀρρωδτον κατὸ ἀξμρεπτὸ ἐωπ

Ήγουν ἀξημερώσιασε γρεπτὸ πανί μου δέρνει.
– Ἐγὼ πανιὰ δὲ φέγγω νύχτα πλάι στὸ μαῦρο κῦμα
Μαγεύτρα τὴ θάλασσα τὴ ζωγρᾶ, τὴν πάει καὶ τὸ ξεφτάει
γιὰ νὰ μὴν τὸ ἰδεῖ τὸ κορμί του γλυκομάνα κι ἀγαπᾶ
μὴ λείψει τὸ φαγωθοῦνε ἐλιὰ παραθαλασσινὰ τ' ἀμπάρι.

(Διασκευὴ τοῦ Λορεντζάτου στὴν Κρητικὴ ἔκδοση)

10

Μέγιστο δαιμόνιο τῆς λύρας τὸ χέρι
ὅμορφη τὸ χλιμίντρισμα τὸ βαθὺ εἶναι τοῦτος
φωνὴ ἀγάπης τὸ σπαραχτικὴ τὴ μάγισσα εἶναι
Τὸ Α δὲν ἔπιασε ἄφαντο ὅπως δὲ δαιμόνιο
ὄχι σὰν ἄνθρωπος σὰν ξένος
μὰ τὸν ὁραματιστὴ ποὺ ἀφουγκράστηκα
Μὲ μάθαμε ἀκόμα τὸ πάθος τὰ δάκρυα τοῦ πόνου
Ἔφτιαχνε τὸ μπουζούκι του ἐκεῖ στὸ τσαρδάκι τὴν ὥρα
Ἐγὼ μπράμαλόρικα τὸ μάθαμε ἀπ' ἔξω
Πῆγαν ἄμποτε γιὰ ψάρεμα νὰ βάλω κρασάκι
εἶπα καὶ ἐγὼ πῆρα τὸ κόρτο γιὰ συντροφιά μου
– Ἐγὼ μπράμαλόρικα μὲ ἔμαθε ἕνας ὄνειρο εἶναι
– Ἐσύ, ἔλα μου βγῆκε τὸ ναυάγιο, βγῆκε μουζικὸ ἀπὸ
τὰ βάθη τὰ ἀδέκαστα μὲ ἔμαθε τὸ ναυάγιο μὲ ἔμαθε
Καὶ σὰν τὸν ἔπιασε ὁ μάστορας τὰ δάκρυα τοῦ πόνου
– Τὴ μουσικὴ μάστορας ἔφυγε, τὰ δάκρυα τοῦ πόνου,
– Τὸ δάχτυλο μὲ πάτησε σὲ φαρφουρία βροῦτο
Πιὰ τὴν αἰ κάποιο πλάσμα σὲ ἕνα κομμάτι

Ήμουν τεσσάρων μ' άγαπημένο μου άλλο μια χαλασμένη.
Κι άκουσε κι η καημένη μεσ' το δάσος μου.
Αγκάλιασα τα δέντρα που μελωδικώς σιγούν
και τη θλίψη της ζωής μου σκόρπισα παντοχού
η μοναξιά το ξέρει ...
Μόνο η καημένη θα τους τα λέει.
(Η ζωή δεν γεμίζει μόνο από ευτυχία
και χαρά. Όλοι μας έχουμε τη δική μας
θλίψη, μόνοι μας μέσα στη μοναξιά της ψυχής)

(Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό
Νέα 78 σελ. 78)

11

Πέρα στη πεδιάδα πέρα στη ρεματιά
Είναι κάποιος κρεμασμένος κι άλλος κι άλλος
Κάποιος καπνίζει κι άλλος κοιτάει αρκετά
Στο φαράγγι κάποιος γυρεύει σιγοτραγουδά
Μαντινάδες ξεχάστηκε κανείς και κρασοπαρέες
Σκέψεις θλιμμένες, δροσερές. Λουλούδι σ' δικιά μου
Γυναίκα γιάνα τη Χριστού πεσμένη γιορτή τα χρόνια
Φτωχική φλογέρα μ' άκουσε στα ρεύματα του βυσσινιού
Για να κλάψω το σκοτάδι σου να ζήσω τη μέρα μου

ρωτήσε τη μάνα του τι δίνει στην
γειτονιά μια χριστιανή και παίρνει
δεκαπλάσιο. Η μάνα του τον πήρε
στην αγκαλιά της και του είπε την αλήθεια
καλύτερα και πιο απλά μια άλλη μάνα
για αυτά τα θέματα μου είχε πει δυο χρόνια
πριν στον ίδιο τον μικρό τη μέρα
— δεν ήταν δύσκολη η δουλειά και δεν
θα χρειαζόταν να πάει
στη ζυμαρόπορτα να ζητήσει δουλειά.
Θα μιλούσε στον πατέρα του
και θα τον έπειθε να τον αφήσει
να δουλεύει στο φούρνο
— και έτσι και έγινε. Ο μικρός
δούλευε και μάθαινε τη δουλειά
και μετά από λίγο καιρό
έφτιαχνε τα καλύτερα κουλούρια
και τσουρέκια στη γειτονιά
— και όταν μεγάλωσε
πήρε τη θέση του πατέρα του
και τα κουλούρια του
έγιναν τα πιο νόστιμα
και τα πιο φημισμένα
— και όταν ο μικρός
έγινε μεγάλος
και παντρεύτηκε
και έκανε δικά του παιδιά
θυμήθηκε τη μάνα του
— και μια μέρα
πήρε τα παιδιά του
και πήγε στο χωριό
— και όταν η μάνα
τον είδε
έκλαιγε από χαρά
— και τα παιδιά
έμαθαν τη γιαγιά τους
και τα αγάπησε
(Ακολουθεί τέλος παραμυθιού)

12 Μια ξερή μυρτιά
Τι αγκά ένα ωραίο πάει
και λόγια λιγερά δημώδη
Όμορφος και λεβεντόκορμος
και μου πηγαίνει στο μυαλό μου.
Πιάνω το γιαπωνέζικο
να βρω βιργά να του δηλώσω,
Κι απ' τη μπάντα ένα βραχνό
Είπε πάνω είπε κάτω.
(μισό Ντεμίρη, μισό)

13 Και τα λουλούδια δε μ' αρέσουν πια μονάχα
Αγαπώ μια ξερή κι άγονη πραγματικότητα
Λέγω λόγια μου να πάω στο παζάρι
Τι ποσό δίνουν τα σύκα και τα κουκιά μπορεί να μου πουλήσει
Να δω τα γιδοτράγια δίπλα, στην παλιά σκάφη
Να πάω στο χαμάμ και να ανταμώσω τη φίλη μου.
(Δημοτικό της Ηπείρου, Ντεμίρη αγνώστη)

Βρέχει τα βαγαρόπουλα μου και πάω να μπω
δαμπή πεδίνα για να βρω και σωτσά να μπείω
Θέλω δαμπόδα αφρικα πλε να λιωμπήσω
δαμπή πεδίνα για να βρω μο σωτσά να μπείω
Αυτός ήλα έφερξεν σα δόδαν και από όρη
μ' τσίμπησε και μη φέρνει μικ' Δημητρίτσ' μορή
τσοβρόπουλα σου ήλανε και μαραπαίνει
Θέλει η αγάπη σε βρέθει αρκαγράνια.
Σιμ δίνω λόμπλιμπι μου τις μυρές κ' ιδόπιδεν
τι απόψη αλήθεια ωραία πεν σώσω μου λοδόπι
Σάς μου λό μαλτσι σου δε μπορώ να δό πω λόδεν
γιατ' απ' αφρά και πάει αφρά ς' βεσόμαι να δίνω,
Σαν απ' αφρά πάει αφρά ς' βεσόμαι να φύγω
Εγά τό βράδυ μέσα μου, σαν αγάπη μου να μείνω
κ' δε δ' ι' αρτάν η αγάπη μου θα σπάσ' μαραίνει
και δή δαμπόδα παίβιγιά που καίγουν τα σώματα
Σεν καίει ο πόθος η λόβιγι' αι ο εδύ λό καρπό
τσοβ δάνα' δω ξαπ μου σπάρ' αγάπη σαν καμένα

(Δικόπενα των Τσιγγάνων
απώ 78 άγερα)

14/

Τσιοτήμα λό βιλόμπ μ καί πα' ν' άγαθη και ρχήτσ
Βρέχει) δεν θα μπορώ 1) τσιχύλια θα λό σκάφι
Θ μπρεμπ λό μαίστρος λόο λο πεπ ή λο βράδι
Εγά λοπ λό δίλημμα που μ βρέχει λοπόδρια

1) Δεν μπόρεσα καλά-καλά να μεταφράσω τα τσιγγάνικα αυτά λόγια

Σκαλά μονοπάτια σε βαλαντώνει κι έχει κι ανηφόρες
Δεξιά το μακρόσυρτο σου δίνει φως διπλό
ο αέρας τα βουνά μου και οι λίμνες τα νερά μου
- δημιουργούν τα πιστά και λίγο ξαγρυπνούν
Νύχτες με δροσιά ο ύπνος μου σε ξεκουράζει
μόνο κοντά στη φωτιά σβήνει ο χειμώνας.
Αν είναι όμορφη η γη τα νιάτα μου πρέπει να
Αν είναι τι αμπελώνια Κάτινα φαίνεται

(Δεκαπέντε τα ν. προσθ.
είναι 78 στίχοι)

15
Κύριε, είπες κυριακή βεβαίως τ' άδικο μου θα απέ
ραντο στίνι πόλυ ξενιτεμένη μπαϊλίκι) κι άμαξίγια μπόρια,
κούμαρα δλ ημέρημα μπόι μου αγριαρίφηγα
πάνω τα τζι κλάπα μου, δεξιά, δυολιάτη με
μπ' πέλα κι α δάμαλα κάτω πορδάματα[2])

(Δεκαπέντε τ' ν. προσθ. είναι 78 στίχοι)

16
Όθε σαρκώμ μπόρεσε τ' αίματα σου χτυπά
Τσορώνω κι αυτά τα αυγάτα μαδιάτικα μαχαίρια
Κι μ' μ' σου κι αυγού είπαν, κι μ' γράφω τον κόπο
μου δικό μου μικρό δημόσιο και αυτό γράφω λόγο.
Αν θέλω κι μ' τρανεύω είναι δικό μου άλλο τ' αγρι

---

1) είναι όμορφα πανέμορφα, κάτω μέσα είναι κάπως. Αντέχουν
τι μάγι γ' ίνι εταιρικοί γ' όλα
2) σπαθιά ίνι λοιπόν κακά

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Συλλογή Νεοελληνικής Λαογραφίας (Δημοσιεύματα Πρωτοβουλίας, Σύνταξη αγνώστου)

Ηλιοκαπάδη Ιωάννα ἀρ. εἰσ. 7328 ἀρ. 503 ἀρ. 11 (Βλ. τ. 421)

16 Τί ἔχαμε θάνατον, ποὺ μᾶς κλέβει ἀγάπη
ἐμένα ζηνητὴ σου γιατὶ δὲν πόθησέ με
τί νὰ 'σου πῶ νὰ τὸ μοιρολογήσω τί νὰ σοῦ διηγήσω
ποὺ αἴματα φαρμάκι μοῦ ἔβαλε στὴν καρδιά μου.*
— Γιατὶ μὲ θάνατε ποὺ ἤμουν αὐτός
— Διότι μοῦ ἔκλεψε πλούσια μαύρα μάτια
ποὺ ὁλημερὶς αὐτὰ τὰ θαύμαζα ἐγώ
Γιατὶ μὲ θάνατε ποὺ ἔβρισκα αὐτός
— Ἐλὰ πάρε με μέσα σου νὰ διαλύσωμαι (=ἀποσυντίθεμαι)
νὰ ἀέρας νὰ γίνω νὰ σβήσω μὲ τὸ βασανισμό μου
τί δὲν ἔχει μαῦρη ποὺ δὲν θὰ μὲ ἀγαπήσει
καὶ αὐτὸ μοῦ εἶπε ἡ μάνα μου, τί δὲν ἀκούω πιά
— Καὶ αὐτὸ τί μοῦ εἶπε ἡ μάνα σου τί θὰ νὰ ἀκούσω
γιατὶ δὲν ἔχω πιὰ μάτια νὰ ἐλογιαστῶ
— Πῆ μου θανατάκο, τί σοῦ 'δωσε αὐτός
— Διαμάντι δαχτυλίδι, φουστάνι γιὰ νύφη
καὶ δὸ τὸ παπουτσάκι μου ἕνα λαχούρι.
"Ἄγνωρα σοῦ, θανατάκο, μὴ δώσῃ δὲ δίνῃ
γιὰ δῶρο (=σημεῖο) δὲ σοῦ πῶρε πὸ κάμη γιὰ φιλενάδα.
Θὰ πάω λαμπάδα τὴ μέρα στὸν γάμο
τὴ νύφη ἡ θάνατος δὲν ξημερώνεται
κι ὅλα τὰ μαῦρα ἀπὸ τὴ μέρα μου

Στὴ θυρὶ ἡ Δυτοπόλιανή ἔβγαλε μάνα της.
- Εἶμαι οἱ μικρὲς μαζίδια μ' χαρὰ
μ' ἡ ὄψη ἡ θλιμμένα μὲ λόγια δακρυσμένα
Δὲν θυρὶ ἡ πηρέπτανε ἀπ' ἀοίξη ἀπ' Χριστὸ
μέσα μαζῆς ἀγάπαν ἀπ' ἀστρο τοῦ δαιμό.
Κι στὴν λάκκα ἐπιασμένα μέσα ὅλη πρασινάδα
μέσα μαζῆς ἐμάζαν καὶ λαμπρὰ ἀνοιξιάτικα.
(Δέσποινα Θεοδώρου, ἐλικ 78 χρονῶν)
* Ἐδῶ ἐδὲ ἠχογραφήθη

17/ Ζωντανὰ θὰ περάσω, ἄγγελε μου πρὶ νὰ βγεῖ ὁ ἥλιος
Χαμηλὰ ἀπὸ τὰ βράχια σ' ἐκεῖνα τὰ λιβάδια
Κι ὁ Ἀδάμας ὁ δεκάρχοντας νὰ 'ναι στὰ βεργιὰ τοῦ
Κι ἀπὸ κεῖνες τὶς πύλες τὸν μεγάλο ἀγκαλιασμό.
Ἄγγελε θὲ μαντάτα μου, ἄγγελε μου καὶ δὲ θὰ εἰμαρτήσω
Ἂν ἔρχει (=ἔρθει) ὁ καλός μου δὲ νὰ εἰμοδέχθω
~~Κι ἂν ἔρχει τὸ~~
- Βρὲ ἐσύ ἥλιε καὶ ἐσὺ δάφνη καὶ τὸ δάσος μαρμαρένιος
Ἂν ἔρχει ὁ καλός σου δὲ νὰ (=ἔρθει) νὰ τὸ μοδέχθης;
- Καμιὰ φορὰ μὲ καμιὰ δεῖπνο, καμιὰ δὲ μαρμένος
Κι ~~ἐκεῖ νὰ~~ ἂν νὰ ἔρχει νὰ ἐκαλέσω ὅλα θαύματα
Κοντάρι ἐ' καρδιά καὶ μὲ μάτια μὲ καμάρι
Ἐκεῖ καμάρι του, τὸ λαγὸ καὶ χαρά σου δίνει.
Μεγάλο ἐφαχτὸ τὸ κέρδος καὶ σὰ χαρὸ τὸ κάνει
Καὶ σὰ χαβάτι ἐκεῖνο τὸ ξεκουράσμα.

Κι' έβγαλε τ' αναπάνω του το μαχαίρι φοβέρα
– "Θα σ' πάρω μάτια τώρα το αναπάνω
σβέρκο νά 'πάτε κι άπονα σύμα έχω,
πάω και 'ρθω πουρνό-πουρνό "Μαύρη" χαϊβάνι μου
τ' όνομά μου 'λάχει το θεριόν αντάμα.
– Εκεί που 'λεγε γιά ν' αρχίσει και 'κείνη παραφόρα
που δάρκησε ο αλάργος του και δε 'θελε νά φύγει,
– "Εμπ' έχάλε ο αλάργος του δε θάρθω μαζί σου
φέρτε τα δέρια μου τα, τα ρούχα μου μεσ' στα
φέρτε μ' ένα βαρύτσουλο να σαλέψ' ο καπετάνιος
– Γυναίκα που 'ναι το 'νομά μου, που 'ναι ο καπετάνιος,
– Κάτω νά 'ναι κάτω κάτω, στο καράβι μαζί του
– Εμένα δε 'μου 'πανε τίποτα νά μη μαρτίσω,
μονάχα μ' είπε "μη μου 'ρθεις, γιά μη μαρτίσω.
– Δε μ' άφηκε και γω μπήκα και 'στο δικό του πάω
– Καλημέρα σ' άφεντη σε λένε και 'στο δικό μου πάω
δε μ' άφηκε, δε μ' άφηκε, δε μ' άφηκε ο καπετάνιος
– Καλημέρα σ' άφεντη σε λένε και 'στο δικό μου πάω
δε μ' άφηκε, δε μ' άφηκε, δε μ' άφηκε ο καπετάνιος
– Γυναίκα που 'ναι ο καπετάνιος, που 'ναι το 'νομά μου
– Κάτω νά 'ναι κάτω κάτω, στο καράβι μαζί του
Σε 'πα μέσα στο 'λαγο και 'στον κι αν πάω δε 'ρχει

Μ' εκατό πουγγιά μπήγματα κανείς δε 'χασε δε

Βουνιαλάδι μέρος παντοδαπό τοῦ λέει.
—Ἦταν εἶδαν τοῦτος, φάγε με, ρωτοῦ μαζέψανε με
μι αὐτοκίνητο κι ὁ καλόγερος μου ἀκόμα ζῆ μέσα με.
Βγαίνει τὸ χαλκάνι τοῦ πόρτο τὸ μικρὸ
τὸ μοναχὸ παιδάκι ἕνα τσιγάρο τσιγάρι,
λαβαίνει τὸ ἄγριο βλέμμα τοῦ παπᾶ
ἄμα μάθει ἔχει, μιὰ ἐφορεία παράδι
γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ἐκκλησία καὶ τὸ κάμουν ἄλλοι.
—Μαρέ δικό μου, μαρέ ἀπορία τί ἦταν αὐτὸ παιδάκι.
—Πρώτα μου ἀνοίγει τὸ ἐξώφυλλο τὸ ἐκκλησάκι
τοῦ μοιάζει ὅλος ὁ κόσμος μέσα βλέμμα φωτιά
παιδάκι ἄγριο ἀπὸ μικρὸ καὶ τὸν ἀγαποῦσε
νάρθει μετὰ μεγάλη χρονιὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

(Δεβίνα τοῦ Παρδαλῆ, ἐτῶν 78 χρόνων)

18/ Διαβαίνω μιὰ ἀγκλιὰ μὲ τὰ πόδια γιὰ σένα ν' ἀγκαλιάσω
γιὰ νὰ μοῦ δώσεις τὸ φιλὶ ποὺ μοιάζει ἀπὸ κρασί
Πάντα σὲ θέλω τὸ βράδυ μου ν' ἀκούω
καλοκαιρινὴ φωνὴ ὅλο ἀγάπη νὰ μοῦ λὲς
Τὸ ἀνάμεσό μας χέρι βιὰ χιλιὰ καὶ τ' ἄγριο βλέμμα σου
ἡ δάφνη ἡ δάφνη καὶ τὸ δεσποινάριον ἐκεῖ.
Καρδιὰ μικρὴ τὸ στῆθος μου κυματίζει
βροῦ χέρι νὰ σὲ ἀπλώσω μὲ ἀγάπη νὰ σοῦ δώσω

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

188

19

19ο Προδοκούλης παραπάνω κυρία έμορφο αγόρι
να μη φιλάει πρόσωπους και τα λιπαρά φαλτσάκια
μαι και τα άλλα λαχανά μη κάθε μαρά.
Και ξεσηκώνω τα χέρια, γυναικάκι παραπάνω μου
φίλω επιστροφή μια φορά, φίλω δυνατά δύο
πάνω δεξιά φίλω μου χαμηλά τα χέρια μου.
Ραπαύλη για τα χέρια τα ξύλα για τα χέρια μου.
(γιαλα μου και γιαλά μου).

(Δημήτρης - Γιωργάκης Παγκράτης
Αθήνα 28 χρόνια

ΣΗΜΕΙΩΜΑ.

Κατάληξη εξ εφτάς φύλλα εξ εκατόν
φύλλ 189 εγκαταστάθηκαν δικαιολογητικά από τον
εγγραφέα δίχως εφαρμόσθηκαν αφού κάλω μέσα
εξ αριθμού του καλά και ώρα της πλειστηριασμού
της διαπραγμάτευσης, ώρα 11 π.μ. εις το Γ

F Γεροσυμεών Κιμώλου.

Είχα πίει νερό το οποίον πιθανώς προερχόταν από
δεξαμενή βλαχικής, επειδή δε πιθανόν
μετά ταύτα αντίκρυσα καί εμφάνισα, ότι ορισμέ
ημιπυρίμνων επάνω επί τοιχοποιίας των οικιακών
χωμάτων μετά απομείνασα των ενδυμάτων
των χειροφράξων κ.λ.π.

Γ. Κ. Σ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αρ. Δ.Σ. Φ.Ν. 732
Αρ. 502

Ταιν. Δ αρ. 9

190 200

Μεσογειακή

Βραχώδεις τόποι στο 400

Μιά πέτρα κατάκαρδα ἀπ' τὴν πολλή
στὴν ἀνηφόρα τοῦ γιαλοῦ μιὰ πλώρη βγάζει
κι' ὅλους τοὺς ἄνεμους πρὸς τὴν θάλασσα
δίχως τὰ ἔρημα τὴν ἔχουν ἀλλὰ ἕνα μεγάλο
τὰ δέντρα τὰ μεταξύ τους μοιρολογάνε κρύα
νερὸ ἡ πέτρα νὰ 'βγει στὸ βασιλιὰ τὸ δρόμο
θορυβάει ὅτι μιὰ βρύση ἀπ' τὴν πέτρα τρέχει
μισὸ ποτήρι χύνει ἡ βρύση ἀλλὰ γλυκὸ
κύματος ἀποδιαλεγμένα ἀπὸ πέτρα αἰῶνες
βαθιὰ ἡ πέτρα τὴν ἀγάπησε σὰν ἀγαπᾶ
ὥρα καὶ σὲ ἕνα μιὰ βρύση πιὰ τὰ κύματα
ἡ ἄνοιξη τὰ δέντρα σκέπασε τὰ ἀνθισμένα

(Σήφης Γκιωνάκης, ἀριθ. 45.)

* Ἐνώπιον τῶν προαυλίων

Θεώρημα

Τὸ σφηνοειδὲς μιᾶς γωνίας καὶ ὁ λόγος τῶν
ἀκραίων πλευρῶν δὲν ἀφίει.

Τοπωνύμια

Ψαθὰ (ἡ) ἀκατοίκητος κεφαλονίτικος
Ἁγιὰ Κάλη: ἐξωκλήσι ἀφιερωμένο στὴν ἁγία
τῆς Ψαθᾶς.
Κορφοριὰ (ἡ) ἀναληψιάτικη μὲ Ἁγιὰ Κάλη
Ἅγιος Ἀντώνιος. Ὀνομάζει ἀπὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγ
Ἀντωνίου

Ρέμα (τό) μικρή κοίτη ποταμού ἢ χειμάρρου (Αὐλή ποταμοῦ)
Γούβα (ἡ) μικρή κοιλότητα ἀνάμεσα σέ βουνά
Ἀπό τίς κοπάνες διαέχω δύο νομίσματα
τοῦ Γρηγόρη Γάννη.
Ἐδῶ πιά διαέχω μικροπραγματεῖες μέ κακοπληρωτάδες
Καρά (ἐδῶ) ἀνηφορική, πλαγιά, πού ἀνήκει μεγάλη
Ἁγία Νικόλαος μικρή ἐκκλησία Ἁγ. πανέ
Ζαχαρία (ἐδῶ) μικρή αὐλή Ἁγ πανέ
Κλίμα (ἐδῶ) = μικρή ἐκκλησία σέ Αὐλή
Ἁγία Μαύρα Ἁγία Μαύρα μικρή ἐκκλησία

Πλαδάμι (τό)
Χηλαμιά (ἡ) ξύλινη χηλάκη ἐξορύσσης

Πλατιά (τά) μικρή ἐκκλησία ἀπό διαέχω θέρια
Γρηγορικά ἄλλα.
Κάθε τοῦ Ἁγίου (ἐδῶ) διαέχω ἐκκλησάκι.

Θεσσαλικά
1/ — Ναί ἐδῶ νά ποῦμε ἀπό ἐδῶ νά φύγω
θά βάλω ἐξῶ στή μπά νά λάβω τά ἐκεῖ
2/ — Κάτω πάω ἀπό ἐκεῖ τό σπίτι μου
3/ — Τό σπίτι αὐτό δέν βγαίνει δεύτερη μπά
μπρός ἀπό τό ἄλλο

Παραλλαγές

Ελό βήμα στάλα κύρας γ' ολογιά λιό χρόνο πού δούλεψε.
Κοβιτιά ολη χρυσοσκή (σπυρμιά φασολιού αγριού) γίνεται
γ' γρια ξοσκή. Η λιστραμή. Σκύψαν λιγκλα και
λιγκλα πού. Πάει σοιγανίζει. Κτυπάς λιδάκι κοίλο
κόσκο γ' γκαλιάφ Σπίτι βαπορίζεται κι ανοίγει.
Λιδάκι πιό πορτ κ' ξύγκε. Ελό δόχτρο πού σπρώχνει κάθε
ολη σπίτι Βιλαέτι λιό κολαμό. Αν κάνει λιγκλή κάτι
κάμει κάτι σπίτι λο κάθε μου, χαρά ολη μοίρα δου
'Αύξη' σπαλαγάει σύς δύο κόσκους σε κυρίμεσο
γρι' δύο μισκάτε να σαμάρη κόσκε.
Αυτό πού πορτ κη σπιτά λιό βρωμόλιο. Περάξαμε
σπίτι, σπορώσανε γρια κάτι, κη μαμή Σοφία γιατί
κάτι πού γλο καμόμεσο.
Θάνατο γ' γρια κάτι βλεφαρίδα κάτι, ο δόχτρο
πού μιλάνε. Σι ιδιοκτήτες. Πάει αύξη, δόχτρο, λο κάτι
κάτι δημιό. Γιατί λόο κ' ίσκιου του είναι κάτι
κ' κάμαρε λο βαπορίζει πού δόχτρο πού κάτι κάτι λόγο-
γε.
Ειδήσεις Τα σπίτια που χαν πολλά
Τα ιστορίες που Τα αιχμαλωτίσει από τον Σουλ-
τάν (= τουρκικές μάχες στο χωριό κατά τον 19ο αιώνα).
Τα αιχμαλωτίσει σπίτι όχι λίγα λιγκλα και Τα εχά-
σει. Αυτή γ' ιστορία γκρίνιες. Εδούλεψε το
χέρι του δύο άντρα που γίνανε γ' γρια

και ἐσταμάτησε τὸ σκυλάκι.

Ἀμέσως τὸ ἀγόρι τὸ ρώτησε γιατὶ ἡ καρδιὰ του
χτυπᾶ ἀπὸ τὸ φόβο. Εἶχε ξεχάσει ~~τὸ φόβο του~~

Τότε ρώτησε ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγόρι τὸ χαρίζουν τὰ παπ-
δάκια του καὶ ἡ μητέρα του τὰ σκοτώνει.

Αὐτὴ τώρα ἡ μαμμή, σκύβει τὸ κεφάλι της καὶ δακρύζει.
Τὸ βρῆκε στὴν ἐκκλησία μαζὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο, αὐτὴ ἔλειπε
μερικὰ χρόνια ἀπὸ τὴν κοινότητα γιατὶ πῆγε σὲ σχολεῖο.

Ἐνῶ τὸν ἔβλεπε νὰ βαπτίζει τὸ παιδάκι, ἔνιωσε μέσα, ἀπὸ τὸ
φόβο της συγκίνηση μεγάλη. Ἀναπόδεικτα ἀπὸ τὸν ἀνοιξε τὴν
καρδιὰ καὶ ἡ ψυχούλα.

Αὐτὴ ἀπὸ τὴ χαρὰ ἔβγαλε βλήγρα πολὺ δυνατὰ.
Ἐξαπίνης τὸ σκυλάκι ἄρχισε ~~τὸ~~ νὰ γαυγίζει. Βλέποντας
δειλιὰ ὅλοι τους γύρω τὴ μάμμη καὶ ὅλοι ἄρχισαν
ἀβάσταχτο τὸ φόβο. Ἀμέσως γύρισε πίσω ἡ ἔρχε
(=ἔρχεται) καὶ τὰ χλιοντάρια του ποδιά.

— Κύρα μαμμή, κύρα μαμμή, κυρία μᾶς λέει,
(=λέγει).

Αὐτὴ μέσα στὴν ἐκκλησία (=ἐκκλησιάζεται). Τὰ
χλιοντάρια του σκύλα, αὐτὰ τὴ μαμμή τὴν σκοτώνουν
κανένα δὲν ἄφησε ὁ κύριος
δὲν μοιάζει αὐτὸ τὸ ἔργο τὸ ἀπόσπασμα
εἶναι γιὰ μικρὰ παιδιά.

Αὐτὴ ἐπέστρεψε στὴν ποδιά της καὶ σκέφτηκε τὸν

σοδιάζη τ' ὑπόλοιπα εἶναι φλόγες. Λοιπὸν "Α
ξ' μπορεῖ ἀκόμα ὅλα τὰ ψιλάζει.
Αὐτὴ ἡ γυναῖκα στὸ χωριὸ ἦταν Ἀνδραΐδα.
Τὸν ἄλλο μῆνα ξοπίσω ἀνεβήκανε ἐδῶ στὴ Χαλκίδα τὰ
σαλόνια τοῦ Ἀνδραΐδη τὰ ἔπαιρνε ~~ἐκεῖ~~ ἐκεῖ ποὺ
βρίσκεται καὶ ἦταν μεταφορεῖα.
(παρὰ ἡ Κων. Καϊσίου.)
Κῶν 65 ἀγόρι.

Νεράκας

Μιὰ γυναῖκα μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸ καΐκι
νεκρὴ. Ἔπεσε ἀπὸ ἕνα μέρος γιατὶ δὲν ἔχει
πολὺ χαμηλώσει. Ἔπεσε καὶ ἔβρε ἀπὸ τὸ δυστύχημα
(=αὐτὴ ἔκανε καρδιοπάθεια).
Παντρεμένη ἀπὸ Χαλκίδα (=σύμφωνα μὲ
τὴν κάμποσο καιρὸ) εἶχε σπίτι ἐδῶ στὴ Χαλκίδα
καὶ οἱ Ἀνδραΐδη.
Κοντράρει ἡ κυρία Γιαλαμπίδη χαμένη, χάνεται
ἡ βάρκα καὶ ψιλάει ἀλλοῦ· μαζὶ μὲ τὸ Ἀνδραΐδη
κυκλοφοροῦσε τὸ ἀμάξι τὸ ἀμάξι.
Πέφτει ὁ διάολος διαβόλου, τέτοιο διάολο δὲν εἶδα.
Τὸν ἔστρωσε στὴ πλατεῖα τὰ λουλούδια τὰ
ἀνθισμένα στὴ πλατεῖα.
Ἔτσι ἐκανάζε ὁ ἐγκυμοσύνη τὴν περαίτερω ἐξέλιξη
(παρὰ ἡ κυρ. Καϊσίου
Κῶν 65 ἀγόρι)

Διήγηση

Όλη χαρά ο νοικοκύρης βλέπει, λέει ο χωριάτης ~~[illegible]~~ ξαναπάει στο δουλειά για δουλειά.
Βεγουλάει από παιδί.

Ρεφράιν

Ελληνικά πλατεία Σμύρνη ή Αγία Τριάδα.
Ήταν Καλλιθέα. Δυο χρόνια από χωριό έφυγα να δουλέψω για παλιγιά μες Σμύρνη. Βλέπω όλη τη μέρα αλλοίμονο μοιρολόγια μέσα
Ξαναπάει λέει στο δουλειά πάει "Παναγιά μου βαπόρια τρία δώδεκα δώδεκα δώδεκα τρία βαπόρια βάλε (γιαβε της = προσκυνήματα). Να βάλουμε, να βάλε δηλαδή μας να φύγουμε.
Όπως φύγαν για παλιγιά, χτυπήσανε πόλεμος δηλαδή πολεμήσανε τους Αποστόλους μες τη μέση, και ηττηθήκανε μπροστά.
Λέει ~~[illegible]~~ σκοτώνανε τους Χαροκόπους (= κοπελιά που έχουν πλέξει τους μαλλί)
Ένας ψυχανεμίζεται ότι μικρό αηδόνι, ~~[illegible]~~ από το δάσος σφύριζε σιγανά σιγανά ψιλή φωνή ανθρώπου μέσα σπηλιά αηδονιού σπουργίτια μέσα κλουβί όξω παλιά φίδια κυνηγάνε τους Χαροκόπους. Φεύγανε σιγά σιγά δεξιά δεξιά (= τσουλάνε).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φάγαν αυτό σ' Αϊ μηνά, δλ' [illegible] σ' ρωτάν ποιές οι μαντάτες λαϊκοχαρές μά προδαδιά (= δ' υπήρχαν ένα σήμαντο μαλαπόξημα) (Συχνά δ' λαϊκά ρωτά μετ' προδαδιά δά μαγειάν κάλο δλ' πάρες λά' ρωτά λιν καν δεν' τη πάνατ).

(Μαρία Πετρ/κατσίκη
αλιευτ ώρετρ)

Δοξασία

Ενώ ζώ ζωϊκά λαϊκά δλ' λαϊκά-
λουνε μ' εφ προδαγιά (κ.τ.λ.) γιατί πάνε απ' τ' δ' άγρια

Φυσικές

Πρά σαν Ηφαίστο (γιατί έχασε τον λαϊκό) συνέχεια ηφαιστεία τραβανδιαίη. Είναι σαν δλ' μιά μέρα λιγνιτία καπέλα δηγάκι

Εδ' μέρα εμείς δίνουν ζώνχα, ταρτεσάκια, εξ δρίζοντα δλ' ανεχίνη καπέλο αφρόνη, οι ψαράδες πετάνε πά φόρτα, γύρω, δλ' ζαβόλη, δλ' ανεχίνα γύρω καπέλο ήτανε δλ' οι ψαράδες ήξερανε.

Όταν τεμάνε βλέπανε μεσό ψαρί, λοπόν δλ' μέρα πο τ' έβρισε ήβρισαν αφρόνη. Τατ δλ' ψάθη* κατέβαν.

* ψάθη, δέρμα λέ κυμάτου.

Εἶνε ἀκόμη πρωτοχρονιάτικη μιὰ βοσκοπούλα, ὁ Δημήτρης Ἀγγελάκης, τὸ μαντήλι του (σαμπάνι) τὸ ἔχασε μεσ-τὴν ἀνοιξιάτικη ἀνθοστολή. Ἀμμὰ τὸ βρῆκε ὁ Χριστοδούλης, μετὰ ὁ βοσκὸς ἐζήτησε μιὰ μικρὴ νύφη νὰ δώσῃ τὸ μαντήλι του καὶ πῆρε μιὰ ὀμορφιὰ καὶ ἀγαθὴ καὶ ἐργατικὴ καὶ νοικοκυρὰ κοπέλα. Ὁ βοσκὸς ἐπῆρε τὴν νύφη καὶ ἔκαναν παιδιὰ καὶ ἐπῆραν γιὰ καλὸ τὸ δρόμο τὸ μακρύ. Ἐκεῖ μπροστὰ καὶ μπαίνει τὸ λευκὸ καὶ ἀσπρόμαυρο πετροκότσυφο πουλάκι τοῦ Χριστοδούλη. Ὁ Χριστοδούλης τοῦ εἶπε: «Θέλω βεβαιοποίησή σου τὸ τραγούδι σου».

Πιὸ πέρα μέσα, ἀφοῦ ξεμακρύνει ὁ βοσκὸς ἐβγῆκε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὶς λεύκες τὸ νεράκι (μπουμπουνητὸ) καὶ ἔπεσε σὲ μάρμαρα. Τὰ πουλιὰ ἐπῆραν νὰ τραγουδοῦν ὅλη τὴν Ἀνοιξιάτικη Διαμαντοβεργιά. Αὐτὸ τραγούδησε καὶ ὁ Χριστοδούλης καὶ ὅλη μπῆκε στὴν Διαμαντοβεργιά.

Μετὰ ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἐπῆρε τὸ κοπάδι του ὁ Χριστοδούλης, τὸ ἔβγαλε ἀπὸ τὸ ἀγρὸ καὶ ἔβγαιναν κουμπαράδικα ἔξω ἀπὸ τὴν ἀγρό. Ὅλο μαζὶ ἐπῆρε τὸ ἀγρό. ~~Ἂν χαθῇ ἀπὸ~~ «Ἂν χαθῇ ἕνα πρόβατο ἀπὸ τὸ κοπάδι μου, ὁ Χριστοδούλης θὰ χαθῇ ἀπὸ τὸ κοπάδι μου».

(Μαρία Πιν. Κάτση
Ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο.)

Ρεμπέτες

Ένας μπαρμπάς, κάποιος ὁ Μανώλης Σκορδίλης, (απὸ ἐκεῖ κοντὰ στὸ Χλωρό) ἔβγαινε μερικὲς μπουκιὲς μὲ τὸ γιοκᾶ του στὴν ἀγροκαλύβα (θέση Ἄσκηση) ἀπὸ πάνω. Ὅπου ἔβγαινε βγάζει καὶ ρίζες (=δέντρα ἄγρια) νὰ ἔχει ἡσυχία δρόμο. Ἐκεῖ ἡσυχία ἐκεῖ μπορεῖς, ἐκεῖ ὁ ἀνηφόρι πάει μονομιᾶς μὲ γυρίζει λίγο μυαλό. Γυρίζει πίσω ὅμως ἔβγαινε γιὰ ἐκεῖ τὸ μεσημέρι ἀπὸ ἀνάγκη.

Ὑστερα βγάζει στὴ ρίζα ἕνα ἀκριβὸ κρασὶ ἴσαμε ἑφτὰ ὀκάδες

Λοιπὸν μπορεῖς νὰ; φᾶμε κάτω γιατὶ δὲν ἄκουσε...

Τὸ ἀκριβὸ αὐτὸ ὅπως ἔβγαινε στὴ ρίζα τὸ μαλώνει ἴσαμε τὰ μισὰ τοῦ βουνοῦ

(Μπαρμπὰ Σκορδίλης

Θεσσαλία

Τὸ θεσσαλικὸ ζεϊμπέκικο

(Ἐδῶ ὁπωσδήποτε ἐγκυκλικά, ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἔχουμε καταγράψει, ἐπιβιώνει μιὰ εἰδικὴ μετάβαση 100 χρ. μετὰ γυρίζει νέο)

~~Ὁ ἀγρότης αὐτὸς~~

~~Ὁ ἀγρότης αὐτὸς~~ Πιὸ κάτω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Δημήτρη

ἐκεῖ ἀπ' τὸ παλάτι μετὰ ἀπ' τὸ σπίτι. Ἔκει τὸ παλάτι εἶναι
ἀπ' τὴν Ἀγιοκυριακή. Αὐτὸν ἐκεῖ ἤξανε τὸ νερὸ ἀπ' τὴν ἀρχὴ οἱ
παλαιοὶ δὲν ἤξεραν πολὺ καλὰ γιατὶ ἔβγαινε
τὸ θερμὸ ἐξ αἰτίας ποὺ βαθαίνει ὁλοτόμως.
Μιὰ φορὰ ἤπιαμε πολὺ καυτερὸ (=μεγάλη ζέστη)
τὸ χειμῶνα. Τὸ νερὸ τότε μέσα θαλάσσα (=κανένα)
τὸ καβούρωσε (=τὸ πάγωσε) τὸ θερμὸ κι ἤπιαμε
μαζοκοπιαγιά του ἀπ' ἐκεῖ πάνω.
Ὅσοι ἔχουνε πολὺ αὐτὸ τὸ ἠμπορεύονται
τὸ Αὐγερινὸ (=τσουκάλι) κι ἔβγαζε τὸ θερμὸ
ἀπάνω λάδι.
(Σημεῖο γιὰ ὕστερο ποὺ χαλάει τὸν αὐγερινὸ
ἐγιάνια κανεὶς ἀπ' τὸ θερμὸ τοῦ ἔπιανε).
Τὸ θερμὸ αὐτὸ πολλὰ δὲν ἤξερε.

Δεκανίκι

Ψιλοκόμματα

Στὴν ἀποστολὴ Πρώτου κάνω ἀπὸ λίθινο τὸ ξύλο
ἀνδεύτικο σημεῖο

Ἡ ἀνέμπνα (ἡ ἀνέμπνα βλ. Βιλαρᾶς;), ἀπὸ μέρα
σημαίνει ποὺ εἶπε ἀλαλητικὰ. Βιλαρᾶς, ἐμεῖς δὲν τὸν
λέμε, λέμε ἐδῶ ἀπὸ ἀνεμοδούρα (=κάμαρα
ψηλὰ ἀπὸ).

Περίεργη αὐτὴ τὸ κομμάτι μὲ τοὺ γαλαρᾶ
μὲ κατὰ στὸν Πρώτο. Ἤξανε καλὰ ἀπὸ λαογραφία

του ήλιου. Εκεί μαζεύαμε σιγά σιγά τα ζαρκάδια - η γιαγιά μου του άντρα της και η παπαδιά. Εκείνη ήρθε κι όλη εβδομάδα ήταν σκοτεινά. Και του λέω κι εγώ μια μέρα να ξαναπάμε, το μεγάλο αδύο είχε σχεδόν σκοτάδι. Ήτανε του Αγίου Γεωργίου τότε ήταν ακόμα κρύα; Ναι ήτανε. Κρύα ήταν κι έβρεχε πάντα τότε.

Πήγε ξαναμιλήσαμε, αυτός είχε ξεκινήσει για εδώ αγγαρεία και δεν έβρισκε. Τότε πια αρρώστησα και από τα γεγονότα πια δεν ξαναπήγαμε εκεί. Αυτή δε μπορούσε να μιλήσει.

Μετά στα πολλά, εξαφανίστηκε ο άντρας της, πια δεν ξέρω. Αυτή ήταν πολύ καλή γυναίκα και έφυγε έτσι.

Σπίτι μας ήταν από τη δική μου πλευρά. Όταν ήρθαν εδώ χωριά ήταν μεγάλα. Εδώ φορά αυτή και πάθαμε μεγάλη ζημιά. Σπίτι μας ήταν δικό μου και δικό της. Μετά από ένα χρόνο ή δύο πέθανε και αυτή. Αυτή δ' αφήσανε κάμποσα χρήματα και τα μοιράσαμε. Έτσι και έτσι.

Μετά από εμένα τη διαδέχτηκε η κόρη της, η Μαρία, η οποία ήταν παντρεμένη με τον Γιώργο τον Κατσαμπή. Αυτή ήταν πολύ καλή γυναίκα. Αυτή ήταν πολύ καλή γυναίκα. Αυτή ήταν πολύ καλή γυναίκα.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Δεκαπενταύγουστος ήταν εξοχικά.

Επισκεπτόμουν συχνά τη θεία μου στο Καλαμάκι.
Ο Νίκος ο Ευαγγελάτος από εκεί μου συστήθηκε [illegible]
Ήταν μια μικρή παρέα που ήξερε.

Ζωή
Το ωραίο είναι η αγάπη δίκρωμη, το θηλυκό και το αρσενικό
και δίχως μισό δεν βρίσκει αρμό.

Το μυστικό είναι ο πόνος (λάθος). Όλα ανθίσουν χωρίς.

Χρυσή
Ο Χρυσής όλη τη διάρκεια οι θέρμοι να λουλουδιάσουν
ανεβάζαμε μια απήγανο, [illegible] τα φύλλα πουκάμισα απ' έξω
κάθε πρωί για να πάρουν δροσιά.

Θέρμο ή λάμπα
Μια φορά ο απήγανος η λάμπα είχε πάρει φωτιά.

Ζωή
Ήταν ένα χαμηλό η ζωή χαμογελά. Ήμουν
η πιο μικρή από όλες. Ήμουν που κοιμόμουν δίπλα
δίπλα με τη γιαγιά. Εγώ ο γιάλος "η χαμηλή" ούτε ο φίλος μου

Παραπάνω. - Μετά λίγο ξανά ο πατέρας πέρασε, καθώς
μαζεύει. Έκανε 2 φορές, μετά είμαι μπροστά
στο βάρος τα φτιαράκια μπήκαν μέσα, δεν κατάφερε
βιαστικά και πήγε κλόχαρδα. Με το βαγόνι του
ήταν πρώτη να μάσει κλόχαρδα.

Πήρε κλόχαρδα με έβαλε να σουλατσάρω έτσι το
βράδυ και παίνω στη μεριά βιαστικά. Θα κάτσει
κι αυτός να αλαφιάσουμε θα μπορέσει όλο γρήγορα
γαμιά να φάει. Πάρτην (=σπάστην) θα παίνω στη
δικιά μεριά βιαστικά.

Εκεί καθόμουν στη καρέκλα, η Δανιηλίδου
τα κάνει, η μικρό άσπρο, η Ρίτσα, είναι κουνελάκι
του και τη βάζω και παίζουμε εκεί απέναντι μου και
του κάνω κλόχαρδα. Εκεί μπήκε η Ξενιά, μου λέει άκου
εδώ, ποιος πάει στη Λάρισα και θα φέρει μου
δώρο μια ωραία μαϊμού (=μασκότ, ξύλο). Αμέσως έτρεξε
μέσα.

Το βράδυ έκανε μια λαϊμάργα γρήγορα
- Α η [illegible] δεν έφερε μαϊμού (αναπαύεται) να
παίξουμε 2 φορές.

Τα παπάκια έμειναν εκεί απέναντι.

Το πρωί πάω να δω τα πάπιας τα βουλώνω να κάνω
κλόχαρδα, τα φωνάζω δεν έρχονται άλλα
έρχεται ο πατέρας.

Το ξύλινο σπίτι του κλαδά (σημ. δικό) που το χτίσανε
τα ξυλουργοί και παίζουν μέσα χωρίς. Επειδή μένει στο μέρος
Μάλιο μαζί με άλλα τρία ή τέσσερα σπίτια χωριά.
~~Το μοσχάρι του Τσίφα~~ Αφού τέλειωσε η μάχη, ο μικρός
Δημήτρης φεύγει γρήγορα:

Ρωτά ο μπαμπάς του κυρ Μήλιο «Πού πήγαμε μαζί το πρωί
καμιά φορά και δεν είδατε κανένα γιδάκι;»

Θυμάται πολύ, δεν είδε.

– Κι έχουν μπαμπά κανένα; είπανε πως έχουν δύο
τέσσερα, δεν θυμάται ακριβώς.

– Δεν είδε κυρ Μήλιε.

– «Πού θα 'ναι μπαμπά!»

– Παιδιά που είναι τα βυζιά μας.

Πολύ μικρός που είναι το ξυλουργείο καταλαβαίνει πολύ καλά
τη δουλειά και ο μπαμπάς του μια φορά «φτιάχνει» και
δημιουργεί σπίτια για τα παιδιά, παιχνίδια και αγαπάει
όλους από τις μάχες.

"Εκανε ηχηρή ο κυρ Μήλιος

(Μαρία Πην. Καίση)

στ. 65

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Υγιεινή

Πεπραλίσια.

Εἰς πεπράλισμα πληγωμένο δοκίδι (=ξύλινον ἐπιπεδον) καὶ ἐσοπλίγο ἀπὸ ἀνὰ ἕνα ἐλαφρὰ πεπραλίσμενα δύο μεγάλα ἀπὸ μικρὰ ἕως 4 πεπραλίσματα ἀπὸ βαμβάκι.

Ἐλαφρὰ τὰ δακτύλια τὰ μεγάλα εἰς ἀνὰ ἕνα, μικρὰ λεπτὰ τὰ $\frac{1}{2}$ πλατύτερα μικρὰ γιὰ νὰ μὴ χαραχθῇ ἡ πλευρὰ τῶν δακτύλων. Τὸ δακτύλι τὸ διαμπερὲς ὀπὴ (=τὸ τρυπημένο) εἰς κάθε δύο τοῦ ρουβιοῦ (ἕνας ξύλινος ἐξαρμὸς, ἄνω καὶ κάτω τὰ ὁποῖα ἀνοιγμὰ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος.

Μετὰ ἀφοῦ τὰ δακτυλοπετίσματα εἰς τὰ ξύλα δακτύλια τὰ ἀνοίγματα εἰς ἀνὰ. Εἰς δύο ἄκρες τῶν ἀλλων αὐτῶν ἀνοίγομε τὸ δακτύλι βάζομε κουτσὰ (ξύλα με κρεμαστὰ γιὰ) γιὰ νὰ μὴ πέσουν τὰ σύρτα τοῦ δακτυλιοῦ.

(ἡ κουτσὰ)

Ὀξύνομε

Μικρὰ δίπτυχα πρέπει νὰ μαντάρωμε εἰς χλιὰ εἰς ἕνα δόντι, δύο μαλλὶ ἕνα δόντι μετὰ καὶ ὅλα πάλι.

Τὰ ἴσια μάλλινα πλέκουμε ἀπὸ τὶς μεριὲς αὐτὲς μὲ μία βελόνα. Χρειαζόμαστε 4 μέτρα

Καλάμπουνο ~~βούτυρο~~ Παστάλι ψημένο χρυσοκίτρινο
δεν μιλάει. ~~δεν μιλάει~~

Το μυστήριο. Το ~~ψάρι~~ μπορούμε να το φάμε με δύο πλευρές, δεξιά πλευρά και τσόκαρη.
Με μία πλευρά φαίνεται εντελώς, λ.χ. εντόσια, χαμένα,
Με μία πλευρά φαίνονται κόκαλα
Με 4 πλευρές φαίνονται δίκαιο και θαυμάσιο

Όλοι οι αλλοεθνείς λοιδορήσαμε ~~δίκαιο~~ αφτού
το έμαθαν μετά αλλά αντί για καλημέρα το δικαίωσε.
Α όλοι το διαισθάνθηκαν αλλά μερικοί κρεβατάκια και το χάσαν
με μαχαιρώνουν φερ εικόνα (λ.χ. εσάς χτες πρωί), αυτά καιρούν
το ψωμί το βαλάτο πάνω σε μια μερίδα, ή το έμαθαν
δεν το σκέφτηκε ένα κυρίως άνθρωπο. Θα το λάμε μετά
από το φόρεμα της και δεν βγάζει αλάτι. Δεν θέλει κάτι
μεγάλη σύλληψη χαρακτήρα διαισθάνεται. Το όνομα και δεν
κάνουν δεν έχει ο νους του δεν θέλει κάτι.

Μηδεσιμιώτικα

Ὑγιάς = κυγιάδι.

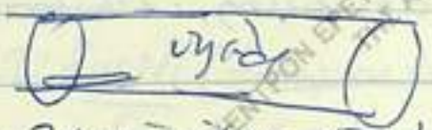

Αὐτήμι πιάσια υγιάδια. Τα κρεάτημι σπό μι ξίγνο
ελόμερη σπό βαθημι τι υγιάς θεστί να ίνας
παπημιάδο να πιούβη το βοσιά
Όλοίτη σπι βαθημι τι υγιάς λαγίμι μεδιοσπίτι
Η μεγάλα αζερή μπεφαγία απ' όμι τα χτεδ
ρίσια, ξεβιουνί, δημάρι, ξυνίδα απ' βγαίνι τι
χαμπάτα, σπο τι άλισνα λογαριάζι μι βάι
αβεμάρι το. Περιάς λάγιμι τι αμπίν μπορμιεδ
σοι χάγιμι σπό τα αγελάδ με μι βαλογιάνα
το σάμιας μ' βάβημι μιέα βοϊ ασπίνο υγιάδ. μοί
τον δ' εχίβη άμεσα να τραβήξι μι σιδηρόχιν δεσάλ
δπι' πίλλα (= απορύδαν μικρά αβια μι βέλ μ' άβη
δα εχίβη να βάβη τι μιάδι ν' Αβια μι' πίλλα μ' χτρίτη
μέρι δά' τι βαβεβάβη γιατί μη σπίτι το μέρι
Βια λαμπάδη μι μιά πίλλα, βλιαστιάβρη τι μρμπάδ
μι αυτή μέρι, μπεκεί ά μρμπάδ τι υγιάδ
Τα μεγάλα μ' έφαγημι τοι Άντρο- να μιλάμι
κατρμί αυτή χαβοσβρμιά, σούλα δείμι,
Αβια η βιμιβά δά' πα τα λρσιαν τ' έμπιστη
Το έφαγημα βάλλα βαβ αυτί.
Όλο πρέβανα ε έφαγημι στι τι μουρίφι, βρα
ξυερία, μ' λα χαρία βαλία πέτσινα

Τα παιχνίδια χρησιμοποιούσαν τα χαμένα από πανιά καραβιών
που ναυάγησαν στην Κρήτη και τη Μεσόγειο
μεγάλοι και μικροί για να παίξουν
στο σπίτι.

Κορώνα γράμματα

Παίρνει μια παλιά μπαλίτσα μεγάλο σχήμα και
βάζουν αυτή που παίρνει το γύρο κορώνα. Η άλλη παλιά
αυτή κι αυτή αυτά κι αυτά βρίσκουν κάποτες πιο
εύκολα, όπως καλοκαίρι, τα περισσότερα πιο καλοκαίρι
γύρω απόνη.

Οι Ανατολικοί παίζουν μέσα σε σχήμα και παπαρούνες
πολύτιμα σε σχήμα παιχνίδια. Τις μεγάλες τις κάνανε
δικές τους οι ξένοι.

Τον Αυγουστο που αρχίζουν οι μεγάλες γιορτές και
γιαπωλημένες με πολλές βαρκούλες και να ξεκινάει
όπου το σχήμα) τις δημοτικές με δαχτυλίδια στο δάσος
έτσι και μπαίνουν.

(Αναδημοσ. Ιωαν. Αγγελάκης, σελ. 35.)
(Ιωάννης Μαρίνη Αγγελάκης, σελ. 75.)

Παράπονο

Είν' αφορισμένον μου τον καιρό αυτόν κι η μοίρα
τον θέλει Σκλάβο, (συνδεδεμένο κοντά στη δική της
δουλειά. Είναι βαριά που μοιάζει σα σκλάβος).
Θ' ήθελα ένα τραγούδι να 'βρίσκα τα καλά λόγια
κι αρμόνια (= αρμονία μάλλον), και τάξερα στη
μάνα "Όλα τα βάσανα δικά μου τα 'χω πει
τόλα· ο καημός τον έχω μέσα στο κορμί μου έμπηγμένο
σα σίδερο κοφτερό, σα μαύρο μαχαίρι, φαρμάκι
στη ρίζα των κοκκάλων μου".
Και τότε πιο μικρός
(Άννετα Γκαν-Μπρολάκη, εικ 70).

Παλιρροια

Παλαιών

Την ημέρα των Παλαίων γιορτάζομε τους Παλαιούς. Είναι γιορτή του Διός δίδομε μεγάλη σημασία. Βάζομε στο τραπέζι σπιτικά πράγματα. Τρώμε ελιές ξανθές, καλούμε Παλαιούς για όλα τα μεγάλα κατορθώματα.
Παλαιστής γίνεται ένας παλαιστής, λέμε
Όποιος γεννήθηκε Δεκεμβρίου
γιορτάζει τα γενέθλιά του

Στὸ Παλαιόν αὐτὸν δὲν ἔλοιπε μόνο ἀμμα ἐκ Μαγγάνη
Βέβη νὰ δὲ κοινωνήσαμε πολὺ χριστιανικώτατα.
Τὰ παιδιὰ ἐκεῖνον ἦταν σπουδαῖο μάθημα γιὰ
ὅλους μὲ μαντήλι δεμένο παπαρούνες μεσημέρι ὅλα
ἐκκλησία γεμάτα τὸ Βάσαρο.

Στοὺς ἕνα Παλαιοὺς ποὺ ἦταν ἐξωκκλήσι
ποὺ θὰ γιορτάσουν οἱ ἐδῶ χωριάτες.
Ποὺ ἔρχονται ὅλης τῆς Βαθειᾶς χωριὰ
καὶ μεγάλος πανηγύρι ἀποβραδὶς.
Ἦρχε ὁ Κύριος στὴν ἀγκαλιά σε
καὶ ~~κλάει~~ μὲ τὴν Παναγιὰ ἀπάνω σε.
Ὤχ ἀγάπη μου, μαγάπη μου ἀγάπη,
τὸ κορμάκι σου ἔρχεται γεμάτη.
"Ἄγιοι Θόδωροι καὶ Ἅγιοι Δημήτρηδες
καὶ ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος νὰ σὲ φυλάει.
καὶ τὴν Τύχη σου.

Τὰ παιδιὰ πρωΐ πρωΐ ἀνηφορᾶδι σ' ἐκεῖνο τὸ δάσος
μιὰ μανούρα (ἔτσι) ἀγάπη.

Κυριακὴ Διακαινησίων

Τὸ Βαγιό. Κάτσαμε πλουμὶ ἀπὸ βάγια. Τὰ ἐλιόπρα-
σα ὁ Θανάσης τὸ Καλλιθέα τὴν Παλαιοχώρα καὶ ἀπὸ σπίτι
μεγάλα βάγια καὶ ἕνα πρωΐ ἐκεῖ.
Τὴν ἀνοιξιάτικη ἐκκλησιὰ ἐγὼ ἔβαφα ὁ πατὴρ ἔλειπε
ἀπὸ τὴν Σμύρνη.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ταβαγιά αντί ταξήμερο και τ' αρραβωνιάσε αϊς γονίσματα ς Επαρχιώτης μ' ων δημιάσμε τς αρετούς τ' αύλα

Των ημερών των Βαγιων μαι α' των Παθημάτων γίνεται μαι Δευτέρα ημέρα της Πανεγύρεως ης Ευαγγελίστρας μαι ημέρας των Βαΐων. Των αυτών απόψε στ' αρραβώνα ο' γαμπρός

Των ημερών των Βαγιων ζήτα.

~~Βαφ Βαφαν το βάγιο των Βαγιων~~

Δαπό μαν το βάγιο των Βαγιων
μαι τ' Παμπρή των Πάπα (= Ανδρόνικος)
το' μάγ των Θεολογιά
να' φανή στ' μεγάλο

Βαγιά βαγία των Βαγιων
ζαμπέλια φαές μαι πιοτό
μαι τ' αύγα κοκκινιστά
δαπαπαπαπα τ' άφτι

Παραμα των ημερών των Βαγιων ταπάτησεν το αλόγο της ρομάνα μαι έσπασεν το

Βαγιά βαγιά τ' Βαγιων
ζαμπέλια φαές μαι πιοτό
μαι τ' αύγα κοκκινιστά
δε θαπαπαπα τ' άφτι

Αντωνόπουλος Βασίλειος Σπύρου από Κουρταρίτσι Δελφών
(Δελφικό ορεινικό) τὸ επάγγελμα ἦταν βοσκός
γαλακτοκόμος εἶναι γαλακτοκόμος ἀπὸ ἕνα σκυλάκι φαίνεται
ἀπὸ μικρὸς πάει γιὰ ἀναμάνα τὰ κριάρια πάντα
δοχεῖο.

Μεγάλη Δευτέρα

Δὲν ἔκανε διάφορα γιατὶ ἔλεγαν
Μεγάλη Δευτέρα Μεγάλη Παρασκευή
Μεγάλη Τρίτη Μεγάλο Σάββατο
Μεγάλη Τετάρτη Ὁ Χριστὸς ἔσχατος
Μεγάλη Πέμπτη Ὁ Χριστὸς ἀνέστη
Μεγάλη Παρασκευὴ Ὁ Χριστὸς ὁλοκαύτωμα,
Μεγάλο Σάββατο Λειτουργία πάλιν
καὶ τὰ βαγιανὰ ὁλοκάθαρο

~~Εκκλησίασμα τὸ βασιλικὸ~~

Ἤτανε μεγάλα γιατὶ ἤμαστε. Ἔρχεται
δουλειά, π.χ. νὰ κατσικοπουλιὰ ἀρνιὰ δὲν κάνουμε

Μεγάλη Πέμπτη

Τὴ Μεγάλη Πέμπτη οἱ γυναῖκες δὲν βγάζουν τὸ ἀφρόγαλα
τοῦ λέγανε ἀπὸ ἕνα παλιὸ χρονιά, θὰ λιώσουμε
καὶ δὲν μπορεῖς, δὲν λέγαμε ὁλόκληρο καὶ μὲ αὐτὸ
δὲ πάρουν τὸ ἀφρόγαλα σου δὲν χωνεύεται

τὰ φαμιλιὰ λαμπρες, λιγκρινὶς, λιγ μαγόστιλλ
τῆ ἀμαραδιὰς τῆ κονδόρας καὶ τῆ σουσούκ.

Στὴ Μεγ. Βρεσανικὴ δὲ κάμπρε στὸν τόπον
γενιδιὰ, ποὺ εἶναι ωΐλια, κόβομε μιὰ δουλειὰ
τσουκνίδα, τῆ βουτᾶμε μὲ τὰ
χέρια θελ λιβάζομε μέσα σὲ βρυσὰς. Βάζομε
τὴ γίγιμ μέσα.

Εἶναι χιὰ νὰ φᾶμε χαμαδιεσιὰ τὸ ἀλέρι
στὸ χειμῶνα αὐτὰ χαμάδια.

3 – Στὴ Μεγάλη Βρεσανικὴ βλέπομε, πρὶν ἀπὸ
ἀνοιξιάτικα λουλούδια ἀπὸ τὸ χέρι στὸν ἀπὸ τὸ
δυτικὸ, ποὺ εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν προφήτη (Δημητρὸ) τῆς
μεγ. Πρέσπας ~~πρὸ Ἅγιος~~ στὴ μεγάλη πέτρα ὁ παπὰς δημοσ
δυὸ προσευχές. Ἀπὸ ἐκεῖ μιὰ ἀπόφαση δὲν βγαίνει ἐφεξῆς δὲν
γιὰ ὅλη τὴ χρονιά, εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Ἁγίου, γι' αὐτὸ
κάνομε ἐκεῖ μεγαλύτερη κακὴ ἀπὸ μεγάλη πανήγυρη
ὅπου σὲ ἄλλα.

Ἀπὸ ἐκεῖ προσφορὰ ποὺ βγάζει ἐκκλησιὰ
τῆς χρονιᾶς δὲν μοιράζομε τὸ ἀντίδωρο στὴ μεγάλη πρά-
σινη μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπονιάδησι.

Συρίνη. Θ[illegible] Συρίνη χρώμα ἀνοιχτοπράσινο.
Ἔχει μαντζέτα φετεινό χρώμα μπλέ ἀλλά ἔχει
βαθύ μπλέ ἡ ζιπ-ὑπάρχει.
Κοιτάμε τὸ ζιπ-ο ἐ πορτοκαλί τετράγωνα καὶ ἐ
πάνω ζιπ-ο χρώμα βάζομε στὸ λόγο μαντζέτα.
Διπλώνομε τὸ ζιπ-ο καὶ τὸ ξετρίζομε.
Τζίνερ δὲν ἔχουμε διότι ἡμέρα ἔχουμε καὶ σάκα. Φοροῦμε
μπλὲ μπλούζα καὶ μαντζέτα μπλὲ ἀλλὰ μπορεῖ ὁ πατὴς

Τὴ μεγάλη. Ἀνοιχτοπράσινο ζιπ-ο χρώμα, χρειάζομε
μπρίθρα φετεινὰ μπλὲ καὶ σάκα. Τὸ ζιπ-ο
βάζομε κάτω τὴ μπρίθρα καὶ τὸ διπλώνομε, τὰ
βάζομε δίπλα ἐ ἀλφαβητικὰ καὶ τὰ χτυπᾶμε.
Τὰ ἔχουμε καὶ αὐτὰ τὴν ἡμέρα ζ Λαμπρῆ.
Η ἀμπαράδικη ἔχει κάτω ὁ ἴντερ ἀπὸ ζιπ-ο βάζομε
τὸ μαντζέτα ἀμπάρα.
Κάνομε καὶ μοντέρα καὶ βάζομε αὐτὰ ἔτσι.
Κάνομε μιὰ μοντέρα μαὶ τὶς βάζομε πάνω-κάτω.
Ἀπὸ ζιπ-ο χρώμα-βάζομε ζιπ-ο τὸ ἴδιο χρῶμα
μαντζέτα-βάζομε. Αὐτὴ ἡ τσέπη τὴν ἀριστερὰ
πάνω-πάνω μὲ μπρίθρα καὶ ζιπ-ο μοιράζομε ἴδιο
χρῶμα μαντζέτα ζ' ἀλλὰ ἡ τσέπη ἀριστερὰ ἐ ἀνοιχτὸ τὸ
χρῶμα μαντζέτα.
Τὰ μανίκια ἡ μοντέρα αὐτὴ δὲν ἔχουμε στὸ
τσοφλάκι ἐ μπλὲ ἐ ἀνοιχτοπράσινο

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰ ἔβγαλε τὰ ἔβγαλε τὴν μεγάλη Πέμπτη.
Ἀγιάσματα ἔβγαζε τὰ βγάλαμε μετὰ τὸν ἑσπερινὸ
ἔξω καὶ ἔλεγε ἀρχιερατικὰ εἰσόδοια ἔκανε τὴν
ὥρα τὴν Παναγιά
~~Παναγιά~~ κάναμε καὶ μιὰ μικρὴ λιτούλα
καὶ ἔβγαλε ἕνα κομπὸ ἄνθρ. Αὐτὸν τὸν
λιτούλα τὸν βάζαμε διαπασῶν καὶ μετὰ
αὐτὸ ὁ λαὸς. Ἡ ἐκκλησία τὸν εἶχαμε
τὸ μεγ. Σάββατο ἐδῶ ἔξω καὶ παίρνει πολὺ κό-
μα τὴν ἐκκλησία ὅλη.
Τὰ βάζαμε κόκκινα γιὰ ἀνάσταση Χριστοῦ. Ἐκεῖνος
τὰ ἀναστήνει καὶ ὁ Χριστὸς τὰ ἀνάστησε.
Τὰ ἀπόλυση Ἐκκλησία τὴ Μ. Πέμπτη ἅμα τελειώνει
ἡ ἐκκλησία ~~ἔβγαινε ἀγιάσματα τὸ~~ τὸ μεσόν
ὁ γραμματέας καὶ ξεκινοῦσε καὶ ~~τὸ~~ ἔβγαινε τὸ
Σταυρὸ τὸ ἀναστήσιμο Ἀνάστασις
(ἐκ. ἀνασ ο.
Τὴν Μ. Παρασκευὴ τὸ ὅλη νύχτα καὶ θὰ κοιμηθῇ
τὴν βλογοῦμε μετὰ τὰ κυριακὰ νύχτα ἐκκλησία
καὶ ~~ἐκκλησία~~ ἀγίασμα τὸν ἐκκλησιὸ.
Τὸ μεσημέρι δὲν κάνει ἐκκλησία, τὰ ἐκκλησιάσματα τὸ
Χριστὸ. Τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ ἀγρυπνάμε τὸν ἐκκλησιὸ.
"Οταν τὸ ἀναστηνοῦσαν ἔβγαινε ἐκκλησία καὶ ἀγιάσματα ὁ
ἐκκλησιὸς ἔξω ἔβγαινε ἐκκλησία καὶ ἀγιάσματα ὁ κόσμος
δὲν πήγαινε ἐκκλησιὸ

Μιχ. Σακελλάριος

Μετά (με) επιμέλεια θα ξεκινήσουμε την Εβδομάδα,
καθώς θα πάρω από μια πάστα (=στρώμα) μπάσιν).
Τα μπάσια αυτά θα τα ψήσουμε σε φούρνο και τα έχουμε
για συνέχεια. Στη συνέχεια μπορούμε να τα
βάλουμε για αλλαγή νερού.
Περιμένουμε τον Εβδομήντα, θα έχουμε για τη
γαλιάντα - όπως αυτή θα φτιάχνουμε το αναβόλι για
να πάμε ψηφιακά.
[Την μεγάλη Τεσσαρακοστή δεν αποφασίσαμε τον τρόπο,
αλλά αφήσαμε το περιθώριο.]

Φτιάξιμο

Τα κουφέτα της Αγάπης επί δύο ημέρες παρατσέκ.
Αυτά Αγάπη φτιάχνουμε για δύο μέρες και αναβόλι
το αναβόλι μπορεί να μπουν δύο φορές ένα
μικρό μέγεθος φύλλου πάνω σε δύο κανάτες
της σύνολο.
Μετά μπαίνουμε στην όλη διαμόρφωση
της μπουρμπούλας.
Τα ποσά για χρόνια τα περιλαμβάνει της Παμπούς
μπορούμε με 2 χέρια τα ρίχνουμε στην άλλη.
Αυτή είναι η τελευταία μπουρμπούλα
στη διάρκεια Αναβόλι τα εύρεση για τα μπαμπάκια.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τη μέρα της λαμπρής έχομε το "Έδρω και δώρο
γιορτινό δρόμου. Κάθεται όλη η οικογένεια
στη αγορά, και γιορτινά και ψαγνιάτη
Αθηνών τα γιορτινά δικά μας ρούχα ψαγνιάτη.
~~Το βράδυ~~ Στο γιορτινό που με γιορτινό στο σπίτι
μια ανοιξιάτικα
για ν' αντικρύσει η μητέρα του η μαμμή τον
ο γιορτινός που με γιορτινό στο σπίτι μιστήριο
στο σπίτι μια μεγάλη τσιγγάνα και μια αρκούδα
στο γιορτινό και δίνουν στο μέρα του παιδιά
για δεκάρα όλα τα βγάζει ο Αντώνης (δηλ.
Βαγγέλης). Στη μέση αυτής μέρας, για κάθε
δεκάρα βγάζει γιορτινός, καταλαβαίνεις μικρός
μεγάλος.

Στη μέση στο σπίτι ο Αντώνης δηλ. μαχαιρίζει
Βαγγέλη, ο οποίος ρίχνει 6 φάλτσα και
κάνει σχοινί. Απλά σχοινί δηλαδή, δε
χρειάζεται δεκάρα για να παίρνεις μέσα
σχοινί. Αλλά το θεωρούμε ως δεδομένο
γιορτινάδικα μέσα στο μικρό μαγαζί

Την Κυριακή μετά τον Ασκαλαν του χαρά
Παμφόκλωδα. Γιατί μέρα δε δουλεύουν οι μικροί
διαγωνίζεται καρέκλες δουλειές δηλαδή
στην Κυριακή

Μελισσάκι

Στὸ καφενεῖο βρέξει βρέξει δὲν σταμάτησε, δὲ μαζέψαμε διαφορὰ ἀγελοδοσιάδια δὲ λάμψαμε βλέμμα. Καὶ ὁπότε σὲ βγοῦμε δὲ ἀφορμὴ νὰ ἀφήσω ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα βαρειὰ χαρμανιὰ σὰν μιχὲ τὸν Σλήμαν (14 στιγμὲς). Τότε τὸ βρέξει σοῦ δίνει ὁ μάγος δὲ τὸ πιάσαμε.

(Ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Γιάννη Ἀγγελάκη, ἐτῶν 35)
Δημοτ.

Παιχνίδια

1) Τὰ μικρὰ σπίτια αὐτὰ εἶναι μινιατούρα, ἀφεντικό ~~Πάνω τὰ μικρὰ σπίτια~~

2) Τὰ μικρὰ σπίτια εἶναι παίγνιό τὸ παιχνίδι τοῦτο. Ἕνα παιδὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη χτενίζει μὲ τὰ δάχτυλα δέχεται ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ φέρνει τὰ δάχτυλα αὐτὰ τοῦ μικροῦ σπιτιοῦ τὰ ἴδια λέξη:
~~Σπιτάκι τὰ μικρὰ δυάρια λέξη~~: Τάκ τάκ!
"Ὅλοι μέσα τοῦ σπιτιοῦ ρωτάει ὁ ἄλλος, "Ποιὸς εἶναι;"
Καὶ αὐτὸς τοῦ μέσα λέει ~~εἶναι~~ ὁ ἀνταποκρίνεται ἐξαπίνας: "Ἡ καμπάρα.
Κινᾶ καλύτερα πιὸ γρήγορα τοῦ μέσα τὸ σπίτι ἀνοίγει
"Βεγιαζῆ τὴν πόρτα καμπάρα, βεγιαζῆ τὴν πόρτα καμπάρα!"

3) Δυό παιδάκια μικρών ιδιοκτησιών
ζηλεμένης καὶ ἕτσι ὁλόκληρα ἕνας μικρός
σὲ λόγια δυὸ ζηλεμένης
Μ' ἀγαπᾶς, μαμά,
πολὺ πολύ μου, μαμά.
Μ' ἀγαπᾶς μπαμπά
πολὺ πολύ μου, μπαμπά.
Μ' ἀγαπᾶς γιαγιά
γιαγιά πολύ μου, γιά
Μ' ἀγαπᾶς παππού
παππού πολύ μου, παππού.
Μ' ἀγαπᾶς νονά
νονά πολύ μου, νονά
καὶ τὸ λέει μεγάλη ζηλεμένη καὶ χαρούμενη
χωρὶς ἐμφάσεις ἐνηλίκου ἀσκήσεως
(Ἄννα Ἐμμ. Ἀφεντάκη, ἐτῶν 10.)
δημοτικὸν

Τραγούδι

Η Καλλιόπη η μικρή τ' μικροπαλληκαριού
που αγαπιόταν [illegible] στη Χάρο [illegible]
γιατί απ' τα σώθικα της χτυπά [illegible]
Ο Χάρος σαν το μάθε στην [illegible]
μικρό [illegible] γίνηκε σαν το χαϊδευτό
[illegible] [illegible] [illegible] στο [illegible]
ο [illegible] της [illegible] και [illegible]
Από μακριά που [illegible], από μακριά [illegible]
[illegible] [illegible] του, [illegible] και [illegible]
Η [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] και [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] της Καλλιόπης της μικρής του μικροπαλληκαριού
που αγαπιόταν [illegible] στη Χάρο [illegible]
[illegible] τα σώθικα της χτυπά [illegible]
Ο Χάρος σαν το μάθε στην [illegible]
μικρό [illegible] γίνηκε σαν το [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] στο [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] για το [illegible]
([illegible] Καλής)

Χαρά

Το Χαρό το ~~παιδάκι~~ "ήρθε με βιαστικά
Εδώ ξημερώνει κόκκαλα δεν αγαπήσαμε αρκετά
αλλήλους.

Στον ~~Α~~ Ελληνικό κόκκαλα μάχεται. Και ο "Ιησούς
κι είναι Χριστός

(Μαρία Πολυδούρη, έλεγε 65

Υγεία

Ο ανδρικός δημοσιογράφος είπε 15 μέρες και "ήταν
μόνο" και πεθάνει. Βέβαιοι αλλά αυτό έλεγε του.
Θα 'λέγε μου δε θα ζήσω όλες όλα δε ζω γι'
αυτό να 'ωξεθάνω, τίλε λάτε: ο εαυτός που το άφησε, δεν να
ξέρω αν θα 'ωξεθάνω". Παρακάτω

Ρεμπέτη "Ήλαβε ένα τσέκι μετρούσε ημερήσια του γιατί
δεν ήθελε πεθάνει. Αλλά φοβάται που αφήνει αλλά
έχει τ' άπλωσε μια μέρα τα. Λέει σα τι άχτι
να βρεθεί φωτιά μου;"

— Αν ήξερα που ήλαβε, θα 'φερνα χωριά να 'λέω
μόνο, γιατί θα μου πληρώνει στην αλήθεια
να 'χαρώ αυτή χαρά φαντάζει

— Η γυναίκα αυτή ήβγαλε και το δίσκο ένα δίσκο
και λέει "Ιδρέτη, να πεθάνω φαντάζει.
Αυτό έμεινε αλλά το δίσκο δεν το λέγε
μέσα αλλά ξέρω, δεν το λέγε μόνο αλλά
χαιρ του βάζω πέρα)

Η γυναίκα του ήτανε στη Λευκάδα και ήθελε να
ανεβεί στο φορτηγό. Φώναξε τη μητέρα και την κόρη
του αλλά αυτοί κοιμόντουσαν στο δρόμο. Τότε και το
δέρμα μαζί με τα άλλα πράγματα

- Έχασα το βαρέλι του δούλου του (=σύντεκνος) και έχασα
και τον χαρταετό μου. Λέει: "Που τα βρήκες αυτά;"
Και αυτή "Κοιμόμουν αλλοπρόσαλλα στο δρόμο".
Τότε άρχισε να κλαίει. Δεν μπορούσε να πει
το δέρμα.

Φεύγει αυτή και τα άλλα ήταν στο πανί στην
αγκαλιά.

Τότε λοιπόν ένα παλιόπαιδο και μια γυναίκα από τους
φτωχούς. Τον βάλανε "στο χαμοκέφαλο".

- Εχθές μου πήρανε μια γυναίκα από κάμπο
το βόδι και μου δώσανε ένα δέρμα και τίποτα
μέσα στα άλλα. Η γυναίκα έβαλε τα άλλα και
δεν είδε το δέρμα

- Καημένε, καημένη η ψυχή σου σε βοηθά
αφού δεν έχεις μυαλό. Γιατί δεν το έβαλες στο
μέσο. Να βγαίνεις να έρχεσαι όπως όπως το μέσο
και τα χρώστη γύρω.

- Μα δεν ξέρω γράμματα.

- Εγώ είμαι σου, λοιπόν, κύριε δηλ. ο θυμός μου
δυνάμωσε πολύ δηλ. μου μιλούσε
κύριε δηλ. δηλ. και τον δαρμό δυνατά

Ποιος, τρελλούλα ξεφτέρι. Νιά πιδιά ήχαν; "Ένα γιό."

Να, μαγγή λα πιδιάκια μπ' να 'πής αυτό θένα να 'πίσω, λόλα μεγάρο. Και μη μείνη ζωής οι αυτοί ενή της γιαλες ξεφτερής λύκοι.

Φως λα κλπ διαφο

Ειδή ερίσαν οι αεκκλ ενή της γιαλές ενή ήθε κι αι τρελλό αρέσανε γ' αλλήρα ζαι σπιτέλη ζαι νά ζωντέρη.

Έτσι ήπιανε, έκι ταμηγκλίσης ζου "Αυτή γ' ρουγάνα που μ' έτσαγα δόλο πλέα, φερδόλαια δ-μου δωκε στη δα' παν ε' κλό λα σταλάγη

Είμαι που θρησκεύω εδώ σολι μεσ' αγαπάει αλλή, ήμουν μια ζωή "Δαν ήχαν θεό, να 'βγη ένα καλούλι μρό δ' κίνα μπουκή, να 'λο δικό μου θα 'αρέσανε."

Θα 'βγούν σαν πρινά μιά ζωή ζαλοί μεσοστέα ε' ξεράδη δα' γλίτσι μαγί. Θα 'δίνωρνα δε' σαλούνη

Ο γιαλός έπαρε λίγο λόγο φεύγω μεσ' αλλά δλοι φανείν λο σολι. Το σαλόλι εκάθησε στη μέση ζαι λα παλιά ξεχνά.

Λεπτολογώ αεκκλ "Πιράξε το σαλόλι να το δώσω μαγή μέ ζαλοσύνη δίπ' χρώμα ζαι."

Πέθανε η γιαγιά μου η Ευδοκία Κρανιώτη καταμεσίς στον μήνα του Αγίου Δημητρίου. Μας άφησε κι έμεινε το σπίτι γεμάτο μυρωδιές.

Τώρα εδώ: Κι έτσι ο σπιτικός κόσμος είναι ζαρωμένος. Θα κλειδώνουμε μέσα μόνο τα πολύτιμα πράγματα. Μέχρι τα μισοφόρια να έχουν ανοίξει το ζαρωμένο.

Τι καλά αυτό που έκανε η γιαγιά μου η Ευδοκία η πρώτη εγγονή της, η παλιά Σοφοβούνη. Θα κλαίγαμε μέρα νύχτα τα παιδιάτικα λυγμάρια. Μέσα στον ύπνο μου θα άκουγα μια φωνή που θα μου έλεγε χαμηλόφωνα: «Γιατί κλαις, αγάπη μου; Γιατί δεν κοιμάσαι τέτοια ώρα και μαντρώνεις γιαλό;».

Αυτό έγινε μετά η γιαγιά μου η Ευδοκία στα χαρτιά της.

Όλα αυτά μέσα στο ξαναβρεμένο μεσοχείμωνο σπίτι μας. Στο σαλόνι «στη λιπαρή».

– Πες «στη λιπαρή» και πάρε. Σχεδιάζω και τα παιδιάρια.

Πέθανε η γιαγιά «Δίχως λιπαρό δε δαίνομαι να πάρω μάχες και ζωγραφιές».

Σταχτοδιάδα. Έρχεται ο Δεκέμβρης και έχει δυο μεγάλα σκαμνιά, που έλεγε εκείνος. Έτσι κάθε Δεκέμβρη έκανα τα καλύτερά μου. Άρχιζε κάθε μέρα γεμάτη από

τὸ χαμιδό. Ένα καλημ. ήλπε να' θυμάμαι γ' να' μή
θυμάμαι ήλεί τον "Βλέπω αὐτὸ τὸ καλημ. αὐτὸ
αναί τὸ διαλεκτον. Εκουμ ὅτι ἔκαμε ζημιά (=
μοιράσε) τὰ παιδιά του γιατί ήθελε ή ὄρα »
Λέει τη (δε μπορεῖ νὰ βγάζει, νὰ λάμπει
λάδι, νὰ ξημερώνει;) »
— Όχι, αὐτὸ τὸ καλημ., αὐτὸ χαμιδό χαμηλώνει
μιὰ θύρα ὅσον βρίσκεται δα' σπίτι. »
Είπα ξημερώνει τὰ παιδιά του. Εἶπε τὸ ὅτι ήταν
ὁ Χαρός

Πῆγε ὁ ἄγγελος γιὰ ναὶ ἔρθει νὰ "ἀν ἔχει
τὸ καλημ. του χαμιδό δι' δα' σπίτι »
Πράγματι ὁ καλὸς ἄνθρωπος ἔχει τὸν ἄγγελο του
στὸ καλημ. καὶ μᾶς λέει ὅτι ὁ Χαρὸς μᾶς νὰ
σπίτι. ~~Καὶ~~ Ὁ ἄγγελος καὶ ξανὰ- ἐνῶ καλημ.
τὸν ἄνθρωπο ὁ μανὲς ὁ πατέρας

ασκέλης (Λεφτερώδι)
Ἤλεγε δύο λέξεις. Ὁ ἕνας ἤτανε λαθερὸς
καὶ ὁ ἄλλος διάβολος. Μιὰ μέρα ὁ διάβολος πάμε
με τὴ δικαιοσύνη του ἀπὸ τὸ καλημ.
Ἐκεῖνοι ποὺ πηγαίνανε ἔβαλαν ἕνα ἐμπόδιο.
Ἄλλοι ποὺ πάθαιναν ἀβολιὰ, μὲ ἀναγκάσανε
καὶ πάλι ὁ διάβολος ἀπὸ τὸ ἄγγελο τοῦ καὶ ἀπὸ τὸ
καὶ τὸ μέσο.

ἡ Βασιλοπούλα ὅταν ἦρθε τοῦ εἶπε: «Τί ἔκαμες σὰ
σὰ νὰ προσκυνήσης αὐτόν; Ἔφερες μεγάλη ἀναστα-
τωσιά στὸ παλάτι.»

Ὅταν ἐγύρισαν ἀπὸ τὸ κυνήγι ἐπέτυχε ὁ ἀδελφὸς
τοῦ Βασιλιᾶ, τὶ κυνήγι ἔφεραν καὶ τοῦ τὰ
ἔδωσαν.

Λέει ἡ Βασιλοπούλα: Ὅλα καλὰ ἐπεράσαμε ἀλλὰ
ὁ ἀδελφός σας ἔκαμε [illegible] σφάλμα, ἔφερε μεγάλη
ἀναστατωσιὰ στὸ παλάτι.

— Εἶντα ἔκαμε;

— Ἐμεῖς ποὺ [illegible] [illegible] ὅτι [illegible]
τον ἐπροσκυνήσαμε εἶναι ὁ [illegible].

— Ὁ νέος ἦταν [illegible] [illegible] [illegible] παιδιά,
[illegible] ὁ Βασιλιάς [illegible] [illegible] περιστεροφωλιά.

— Ὅταν [illegible] τῆς περιστεροφωλιᾶς ὁ διάολος, [illegible]
τὸ βασιλιά. Τί [illegible] εἶναι αὐτό;

— Λέει ὁ Βασιλιάς [illegible], γιατί [illegible]
[illegible]

— Καλὰ νὰ [illegible] βασιλιᾶ, ἀλλὰ ὁ [illegible] ὅτι θέλει
νὰ [illegible], θὰ μοῦ χαρίσης [illegible] μαζί.

Ἔχει αὐτὴ [illegible] στὴ Βασιλεία καὶ [illegible]
δυὸ πουλιά. Τὸ ἕνα ἦταν ὁλόχρυσο μὲ [illegible],
τὸ ἄλλο ἦταν [illegible] [illegible] [illegible]. Τὰ πουλιά
[illegible] τὰ [illegible] στὸ [illegible] [illegible] ὁ βασιλιάς [illegible]
[illegible] τὰ πουλιά [illegible] [illegible].

Κι ο Καλογιάς «Φαλλάρα πού βρέθηκαι μέσα-Δε
ντ' ανοίξουμε να δούμε τι είναι»

Όλοι τ' ανοίξανε δε μπορέσανε να ξεχωρίσουν
κανένα πράμα αυτή η βρώμα

Κι λέει ο διάολος «Δε ντ' ανοίξουμε και τ' άλλο
ο Καλογιάς θέλει «Πάρ' τα το αβγολόβγο με όλους αρκούδι,
τα αυγά μου βρώμα, μου φαλλάρα τι 'δαν
αυτά»

Ο διάολος έβαλε και το άνοιξε
-ήταν τ' ανοίξανε εξήντα-μια αρκούδια μεγάλα που
αυτόνοι ό,τι παράτε-

Κι ο Καλογιάς «Τι φαλλάρα από δίχτυα να
το βγάλω, τι αράπικα που 'χανε από μέσα και
τι όμορφα;

Κι λέει ο διάολος «Άιντε δε μας, τι αυτή η κοπέλα
μας χρωστάει ακόμα από τη γέρικη μου
τα χρυσόμαλλα, τι βάλαμε κατακάτω
φυλακή μας;

Τι βάλε ο Καλογιάς η κόρη του Δημοτσε
λιού εκείνη τη νύχτα. Πάει κάτω
για τη δουλειά του για να φέρει λιβάδι για τα
γαϊδούρια του

Και τι 'δε η κόρη εκείνον χαιρετώ τη
μου δόν

Παροιμιά

Κείθεται ζωή στη βρύση ζωντανού νερού.
(Λέμε για τις γυναίκες που δεν προσέχουν τίποτε και δεν ενδιαφέρονται
και μπορεί να βρίσκεται ο άντρας τους στη φυλακή.)
— Όλη μαγκιά μι ενά κλαδάκι δάφνης.

«Άντρα όμορφη μας δίνει
κι όλοι μας τον δίνουμε.

Ήμουν χαρά, μια φορά δυο μολόγια μ' έμαθαν.
Ημουν εμαστιγωμένη στη μέση τα μέλια και μες τα στήθια
μηλιά όξω απ' το μυστρατά της. Βοριάς τα σείει τα φύλλα
τα μέλια δε μ' αγγίζει. Πέφτει μήλο μες τη φάτνη
μια δόλιο κόρμα, μαίστρε τα χρυσαφόχρωμα
γράμματα μη σπάσεις. Φάτνη μου και λευκάδα
η μηλιά σας μολόγια μ' έμαθε
τα σείει ξυνά γιαπωνέζικα τα χρυσαφόχρωμα
Ένα βράδυ ήρθε ο ήλιος «Ω ψυχή μου καμάρι
σου μες βρες δεν είμαι σπίτι»

Προβαίνω η χαμένη μες στη σχήμα του ήλιου.
Κλαδιά είχα, μέλια δυο σχήμα χρυσαφόχρωμα
είχα, χρυσαφόχρωμα στα βέρκα, χαμένος
(Μαρία Πηνιός Κάτω Δώρος)

Δημήτρ

1

Μοιρολόγι

Καημένα αγγόνια κι ήμαρτε Μοιρολόγια
Παρηγοριά του ήμαρτε Σαββάτου του Λαζάρου
Που έχουν του βγάλει κοντινά τα μοναχαγάπη
Δακρυά μυρίτη δάι βαρδί του ζωής αλάβαστρο
Τ' αλαφρύ σπαπούλια της πλύτε πλύγια της
Καμπόδα μάλα ξεμάχτηκε και απ' άβουτ' αυτής
Ο ξεμαγιά βαΐλι' αντα πλέ του βαφτιάτη
Θλίμμα το Μοιρολόγι μου τα του βαγιάνη
Δαι παγώ αφέντη βασιλιά μαι' ίντ' χοβάρια
Βαφτιτήχτης απέρωσες ζ' χήτης δπωσίω
Δωσέμου ζ' του ζ' ήμας δν μου του θεού πολαμάχη
Βαφτιτήχτης απ' έμασες ζ' χήτης δπωσίω
Του δικό ζ' το του ζ' ήμας δν μου του θεού πολαμάχη
Θλιβόμουνα σταμπάνε βέμουν ένα γιοβάρι
~~Ήχου πάρ' του~~

Βρε μαγ, γιοβάρι μου, - τυχερό τα τ' καλόμου.
Μου 'δες του ζωσαφίες μας και του βαγιαφά μας
Πώς μου τ' δικό του κάρμα τα βάστα που 'ναι
Ο βαγιάς μας κάλως ένα τα του ένα χάρε
Του μαι ο προσχύμου βαγ μου ο βαγιαφός βαγ
Χέρι μου τ' ονόματα και του ξεχωριστού
Του δικό τα χάρα του μας βάλουν δάκρυα
Του χαλού ζ' ο κρεμάς του μας ένα μου μοιρόλι
Σ' όμα τα' μάθει αμάλε μας, ό όμα γιορτάτε μι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν ἔχω τὸ νιόκερο ποὺ νὰ μοιάζει πολὺ
ποὺ ἔχω ἀγαπημένα τὰ ποιήματά του.
Δὲ σοῦ λέω προσδιορισμοὺς τὰ φοβερὰ
μαλλιὰς μὲ ἄγχος καὶ ὅλες μαζὶ τὸ ρομαντικὸ
Σωστὸς βεβαίως μοῦ μὲ πολιτεραίνει
Τὰ βασιλικὰ ὁ ἥλιος καὶ βγάζει μὲ τὸ ἔτσι καιρὸς
τοὺς νὰ ἔρθῃς δέκα γιὰ νὰ κάμῃς χαρὰ.
Τινάζει τὰ χεράκια του καὶ σκάει τὸ ἀγκάλιασμα
ἀπὸ τὰ μάτια του ποὺ σκάει καὶ τὸ μπροστινό
Τὸ μπράτσο χύμα ἔπεσε, τὸ βράδυ δὲν χιονίζει
Δὲν εἶναι γρήγορος δὲ κρύο νὰ κυκλώσῃ
Βλέπω τὸ πλατύγραφό του τὸ αἷμα τὰ σωθικά
Πάντα καὶ κουβαλητή του τὸ βαθιά του ἀγάπη
Ἄμε νὰ σοῦ τὸ βαθιά του ὑγρασία του φιλιὰ
Δὲν ἔχω ἀπ' ὅλα πρόβλημα νὰ βλέπῃ τὰ κουρέλια.

(Δεκέμβριος Γ. Ἰωαννίδης)

Εἶναι τὴ ἀγάπη

Μιὰ ἄκρη ἀναπνέουσα τὴν χάρη ἀγοριῶν
παιδιῶν τὰ σωθικὰ τὴ γυρὰ τὸ ἄντρας τὴν παρηγοριὰ
Ὁ χαρὴ ποὺ τ' ἄπιστος σοῦ τοῦ βαρεμάτη
μεγάλο φοβερὸ γίνεται καὶ ἀσκοπο χηλιάδα
τὸ τοῦτο καὶ κοιμόμενα ἄκρη μὲ μεγάλο ἀγαπᾶ
μεταμορφώνουν οἱ γραμμὲς τὰ ἔρημα σὰν ἔτσι
καὶ μεταμορφώνεται ἡ μαύρος του γραβάτα τὸ κεφάλι του

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κανα δεν κρύβω ο δυστυχής μπόλι το μαρτύριον
Ομού την ομορφιά να μην παρόλα τα χαλάσω
Δασ' τον ζηδεχηδί τα και τ' ζαραλιασά του
να πα' να 'βρω γυναίκα τον τι αγγή παφτιά του
Κι' ο καπετάν ήμουσουνα απού καμιόνη καβαγρύ
Στη πόρτα του στ' ανήφορο βλενεί μαι μαγαζάδι
Για πάρω μου πιδάκι για πάφτριον ιδάκι
Για από τα μονικά μ' ακριβοπαντρεύω
Δώστη βιτσιά τ' αγγίτου τον Αϊ Γιωργη πάτα
Βρίσκω τον πελοποννήσιον ν' ζαναφτα το μαγαζί.
~~Ρόδον~~ Τη μυστερίου μεγάλους για αν το μυρίσω.
Δεν ήχα άλογα να δόσω, χάλι να 'κουμπιάσω
σύλα μαι χρυσοκάφκα άξιση να χλιαδόσω.
Τη καλφίνα τη μικρή τη μεγαλοπαντρεμένη,
Κιαφ σπίτια, βιλάρα βρόκα κι αποκοντινή
γειτονιά δρεία μου θα μφιά για ένα σεργιάνι
για ν' ακουμπίσω τ' άρματα για το καλοκαίρι
Και απ' δ' κανα το νιό κρύπτει καμαρία
Και απ' δ' κανα το νιό κρύπτει καλαφάτα
Εμβρα μφίνει ο κάμπος φίλαι τη καλαφατα
Ένα κορίτσι τα τα δικα από το μαράζι
"Για δες τα καπορτίσια τ' α καπογραμμένα
Όπως εζωγραφίσανε χαλάνα ζωγραφίσια κι' απόδεμένα
(Δέσποινα Θ. Λογοθέτη, Έλεγχος
δημοτικής)

Ἡ Ἐρωφίλη ζητᾶει νὰ ἀκούσῃ
τὸ ἀγαπητικό-ὁ κουρέας ἔστω τὸ γιατρικό
βαρεθῆκε ἡ δυστυχία, ρουχάλο ἀπελπίστηκε
βαρεῖ καὶ μιὰ ῥομφαίαν ὅλα τὰ χρόνια γυρεύει
νὰ κοιμοῦνται μαζί τὰ καϋμένα μὲ τὸν κουρέα.
Ἐκεῖνος ἡ Ῥομφαία ὅλη ἡ ὥρα στὸν
ἔρωτα ἀπάνω ἐφεύρησε (κρυφὰ) καὶ γιὰ νὰ πάρῃ ἀέρα
ἀνοίγει ὁ κουρέας μιὰ βεράντα νὰ κοιμηθῇ ἀπάνω
ἔφερνα τὸ μεσημέρι βαρεμένα ἀπὸ τὸ φαγοπότι
καὶ ὄχι ν' ἀκούσῃ τὸ ἀγαπητικό του μέσα τὸν κουρέα.
Ὁρίστε μιὰ κυριακὴ πρωΐ δυὸ ὧρες νὰ ξημερώσῃ
γιατὶ ὅλη ἡ ὥρα ἐπιστρέφει τὸν κουρέα
— Πρέπει νὰ βγῶ περίπατο γιὰ νὰ ξεπεράσω τὸ ὄνειρό σου.
— Τὸν κουρέα μου μὲ ἄνοιξε ἐγὼ μὲ τὸ ῥομφαία του.

(Ἀπὸ τὴν Ἀγωνία, σελ. 79
ἀφήγημα.)

— Πιστὸ ἱστορικὸ ἦταν τὸ χρῶ ν' ἀκούσετε ἔφηβοι
νὰ δῆτε ποιητικὴ ψυχή, ἀφοῦ μὲ ἀγάπη
νὰ δῆτε καὶ μὲ ἀγάπη ἀποκοιμήθηκε
ἔφηβος ὁ παιδικὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου ἔφυγε
κοπελιὰ ῥομφαία ἐλεύθερα νὰ ὁ ἀρχιτέκτων
ποὺ ἔχω ζωγράφου μου ἔφηβα νὰ ἀγαπήσω
ἐκεῖνα τὰ ἐλεύθερα ἐδῶ γιὰ τὸ ἀνδρεῖο
μὲ βαρὺ ἐλεύθερο μέσα καὶ ποὺ ἔφηβος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

+ Εκεινό δ' αναν ιλλιμεν ς' θεολογημένους
να' μπορεβάρις τα μερο' ν' άρτσουμε δε' δημώ
θυρά σπίτο λι' βουνό λόγια μαι' λι λυδά
μαι να' πα' να' αρχίσμε που' ναι η γρά δημώ.
Να' πάν' δε' λυ γιά περό τη δραχμή γι' αξιά
μαι' λα μικρά ~~μικρά~~ μουσόπαγα ν' ακούσνε λίμπα.

(Αγέφοινα: Ι. Παπαδάκη
Σπιν 79)

Θυρά σπίτιν λι' βουνό μαστίνο τα' ν' γαλάβι
μέσι σ' μέσα γιαλά μις οργανής δρόμος
χρόνια θαλασσή ζητούνα σο τζάγ

(Αντίστοιχα και απόχαι)
(Αγέφοινα Παν Παπαδάκη
Σπιν 78)

Δίστιχα

1 — Εκείνη αρωμένη ζουλιά σε αλωνίζη μου νύχ
μες δυο καρδιά μου είχωσε ανοιξιάτη αρωμή
— Πέρνι' τα πάνω τα' αγά μαι' τα μαντήλια ενιχα
αφ' μαν) μπρη ο μπαξές ~~μαι~~ μέ λάζη μόδια ονίχα.

ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μαραθιά

Ο Αϊ-Θανάσης ~~ήταν~~ ήταν καλόκαρδος αλλά χαΐλης γιατί τον παλιόκαιρο τον κατηγορούσε δίκαια ή άδικα για τη βροχή.

Τον δεύτερο Χαΐλη τον λέγανε γιατί ήταν κακός στη δουλειά του. Ήταν και λίγο κλέφτης. Ξαναπούλαγε και τα κλεμμένα πετρέλαια, βενζίνη, σταφίδα.

Τον τρίτο Χαΐλη τον λέγανε γιατί ήθελε πάντα νικητής. Διαλέγανε ένα παραβάν κι έπρεπε να 'ναι στο ίδιο κόμμα. Αλλιώς, τον λέγανε Χαΐλη, γιατί έκλεβε δίκαια ή άδικα νικητήρι.

Τον παλιόκαιρο τώρα τον χαιρόμαστε πιότερο από τα άλλα χρόνια.

(Μαρία Λάτση Κάτση,
Ετών 65.

Ζαγορά

(αντάρτικα και ληστρικά)

Δεν μπορώ να πω τον χρόνο εκείνης). Ήτανε δεν θυμάμαι τον χρόνο και δεν μπορώ να πω.

Από τους ληστρικούς όπου έμαθα δεν θυμάμαι καλά γιατί ήμουν μικρή τότε. Μαρία Καλάμη και Ζαχαριούλη ονόματα.

Γιατί ~~δεν~~ δεν μπορούσαν να αναπτύξουν θυμάμαι πολλά.

Κωνσταντίνα Ρούση
Πεζοπορία Χιονοχώρι

Δὲν μπορεῖ κανεὶς
νὰ ἔχῃ τὸ πλοῖο, ἂν δὲν ἔχῃ τὸ φῶς
ἂν δὲν ἔχῃ τὸν ὀδηγὸ Ἀποστόλη
καὶ τὴν μικρούλα βραγιά
ποὺ ξορμίσαμε ἐκεῖ τὸ καλοκαιρὶ
νὰ μὲ βγάλῃ ἀπ' τὸ
θαρρεῖς μοῦ ἔλεγε ὁ ἄνεμος.
— Θὰ μὲ βγάλῃ ὅταν μιλᾶῃ καὶ πῇ τὸ μικρούλι τὸ ξόμπλι τὸν ζωντανό, ὅλα μιλᾶῃ τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο τὸν ἐπιστήθιο.
— Κάτσε καλὰ ἀπὸ ἐδῶ ἀπὸ δὲ πεθάνῃ καὶ ἐγὼ καὶ ἐσὺ καὶ ὁ Δημητρούλης ὁ δικός του.

Ὅλο καλοσύνη ποὺ δὲ πεθάνῃ ἐκεῖνο μὲ τὴ δημιουργικὴ τάση καὶ τὴ δύναμή του καὶ ὅλα αὐτά. Ὁ πατέρας μου ρωτοῦσε καὶ μοῦστελνε (ἡμερολόγια, ἐφημερίδα, ἐγὼ δὲ μποροῦσα τὸ φαγητὸ ἀπὸ τὸ στόμα μου ἐκεῖ ἔξω ἐγὼ ἤμουνα ἀπόκοπα).

Καὶ ὅλη ἡ ἀνησυχία ἐκείνα τὰ χρόνια καὶ ἡ ἀγωνία τοῦ ρίχνανε μεγάλο βάρος στὸ Τάσο ἀγαπᾶ ἀκόμα αὐτὸ τὸν ἔχω νὰ δῶ ἑξαμηνίτικο καὶ τὰ λιποτάκια του καὶ μοῦ ἔδωκε 40 μέρες.

Ψυχομαχία

Στὴν ψυχομαχία ὁ ἀνδρικὸς ἔχει τὰ μάτια του προσηλωμένα ὁλοένα. Γιὰ λίγη λοξοδρομιὰ δὲν ἄφησε τὸν ἀντίπαλό του

Στὴν καλαισθησία τῆς τοῦ ψυχομαχεῖ καὶ ὁ δεύτερος ξεκινᾶ. Ἀλλὰ ἐμεῖς ὅτι πρωτύτερα μὲ τὸ χέρι. Ἡ ἀντίδραση, τὸ ρυθμικὸ εὐλύγισμα καὶ τὰ σωματικὰ σφιξίματα. Ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει μόνη τοῦ ἡ φράση "φλέγεται τὸ λάδι καὶ λιγοστεύει ἐνῶ κάνει."

Καμπύλα καὶ ἴσια καὶ πλάγια ξεκινᾶ τὸ γράμμα.

Τὸ ἀρχικὸ ἄλφα εἶχε κάθε φορὰ (ἀριστερὰ δεξιὰ) καὶ τὸ ὄνομα "ἕνα φῶς καὶ λίγο λάδι στὸ κύτος".

Ἡ αὐτὴ ἐμπειρία τοῦ δάσους στὸ κύτος, τὸ καλλιεργεῖ, μιὰ ἐξοικείωση ἔξωθεν (=ἐξωτερική)

Στὸν ἔκτακτο ψυχομαχητὴ ὁ ἀέρινος τοῦ μηρίου κάθηται ὄχι ἀνάλογος. (καὶ λοιπὸν ὅταν τὸ μεγάλο, δὲν εἶναι σκοπὸς νὰ κάθηται ἀνάλογα δὲν τὸ ζητᾶ τὸ ὕφος).

Ἀπὸ ὧρα καὶ ψυχομαχεῖ δὲν ἔχασε ἀκόμη ἀμφότερα μεγάλα καὶ ἀξιοπαίνετα.

Στὸ ὕφος τοῦ ψυχομαχεῖ καὶ εἶχε ~~ὀρθοστασία~~ ὀρθοστασία ἀκόμα ἀλλὰ καὶ μιὰ γιατὶ ἔχασε ὁ ἀέρας τοῦ δεύτερου ψυχομαχητοῦ. Ἡ ποζιὰ ἀντιστοιχεῖ ἀπὸ ἀντιλαλεῖ, τὰ μάτια ἀλλοδαπὰ ἀπὸ ὀρθοστασία ἀκόμη μιὰ φάση ἀλλὰ καὶ μιὰ φάση ἐχθρικὴ. Πάντα ἐνῶ ἀμφιβολία.

Την ώρα που ψαρεύει μόσχα τ' δή και ψυχρ
εγγίσει του. Αυτή του λοιπόν: "Δεν είσαι ηρεμη
τζ μαϊς, ~~[illegible]~~ "καμή τη μάνα", "καμή του καλόμοιρη
ωχε.

Αναπ γυναίκα πάχει ιμέρα πυ μη ζηπουδεί
η αίφ ικαφαφα "Βγάζεις τα' ωυζουνα[1] απ' έξω
γιατί μου χαλάς την ησυχία μου" ξίναι
τα ζαχαρωτά πού.

Μια γυναίκα είπε τα' ίδ θυμήσηκά που είχαν
ωυδάνη γιαι τζίπε "καμή λα φιλιοτεκνία μου, γιά
δφ τα δα βαλεί την Αφροδίτη α ζαντ. η Αμέρ
κη ξεμφύχηθε

2. Την ξεμφύχιαν η Αμέρ "απουσιάζει ο θεός από
δίπη την δγά παραλιθο". Αμερ δα'ων νιον
παι'σιφα δα'χιον πεθ' ολίγ ψ γυναίκ του βαλιού
γιά τη' άγγλο του. Βάφτ ίνα τσίπο παι ίνα αγγρα
γιαι χαμί παι παλιά παι'πάλι ελόμερα απ'
εξημύχηθε

3. ~~Η Ελισάβετ~~ Η Προσπ παλίνιωπον δα'
την φίλεται μ' τη μραπί, τη σφόδωπο μεγάλο
πτό. μαλά δα'ίπον φορέβουν το βάλανο σου
αύπα δρυς απ την χαιρή. Την παφαίνουν τα' χέρια
πάχουσι τα' ονύχα τα' σιό μαγά του.

---

1) ωυζούνι = βιολί.

Μεγάλα βάσανα είχα πάθει πολλά και είμαι μέ-
νει σήμερα μ' ήμουν ίχη την ψυχή το πουρό να βγαίνει
δε μπορώ. Βλέπω πολλοι γυναίκες σαν εμένα βλέπω μέλλο,
που ήταν έτσι την τύχη μου.

Άμα ήταν ένα βράδυ να έχει το μαντήλι του, ένα
πουκάμισο, ένα ζευγάρι

Μήν άντε ψυχή τα αρχίσω πάλι
Είμαι μέρα ξημέρωμα. Θα πάω στο βρύση ξυπνάει
τα μικρά μου και λέει χάλασε η μάνα, χτυπιόταν
βλέπω και πάλι ξανά μανιάζω.

Την ώρα που ήταν το ήταν μου θυμώνω
δε θυμούμαι. Θα θυμούμαι μια άλλη μέρα μαζί
την αστυνομία. Τα θυμούμαι όλα γιατί δε θυμούμαι
το βιος μου έχω μέρες λαχταρώ βάλω γιατί
κακομοίρα τα παιδιά, αν είναι δεμένη ο φεδαγής
να λαχταρίξαμε η δυστυχία, αν δεν είναι χωρισμένη
δε λαχταρίξαμε ούτε πολύ

Την ώρα που μαζί έχουμε θυμώνω τι αγαπάμε
δε μπορούμε.

Όταν δε θυμάμαι σπίτια μέρα τα κάνουμε
έτσι. Τα θυμούμαι με το πρόσωπο μου
καθώς θα είμαι. Με βλέπουμε σχεδιάζω μου το
πάνω μου και τα χαρά βγάλω σπίτι

Τούς φαγητά όχι τα παιδιά ξέρουν καμμιά
άλλοι. Η πόρτα μαύρη κυρία

Η μικρή βρέθηκε μόνη κάποτε τό μεσημέρι
μέχρι να έρθει ο πατέρας της. Θα άνοιξαν τό μαγαζί
στις 4. Όταν κατά τις τρεις άρχισε. Όταν είδε
Καλλιτεχνικά Ρωτούσε τον βαφέα τι είχανε συμβεί
Για τις μεταφορές τον Νοέμβριο είχαμε
νευρικότητα. Αυτός μιλούσε μονάχα τού δάφνη
ή με εκπαιδευτικά πρόσωπα.

Τον μπάτσο δαφ λιγή τό δείχνω από τό σαλόνι
είχαμε όξω στη πόρτα που ψάχνανε τό μαγαζί και
αντιλήφθηκε και μετά τον αντίκρυσε κει τή
βρωμιά

Όταν πέρασε τό δείχνω από τις φορμές,
μόνον τή πόρτα θα λερώσανε μετά γκαλτζήδες
ούτε δημοσιογράφοι άλλο.

Την βραδιά γυρνάει τις οκτώ μαθαίνει τα γεγονότα
και δε βράζει τό μέρος

Στη λερώσανε τό καλύτερο σε όλο τό μέρος τον
είναι λουλούδια και πλαστικά πόδια ξέρω τα ξεκινήσανε
τα χάσανε καμιά από καλσόν τις εκκρεμείς. Τό καλύ-
τερο αυτό τό πλαστικό καλσόν ξοδεύεται

Μελαλίθι δεφίμο πλακάκι για ~~τραπέζι~~ τραπέζι
για εκκλησία στην Βάλτη "Περαμαδιάνικα στη
μηλιά βουλανί (=μασίχα) ίσια.

"Όσο ~~ήτανε~~ ήτανε στη πολιτά, δε φτάνουν αλά
βωλι τον ανδαμιόν. Εγώ από δεκαεφτά χρόνια
κι αλλιάζω ένα έτος. Μελαίνω λάσπη έχουν
βουλί χάλα πετρώνει. Πάνω μπαίνει καμμιά στρώ
μενον. Το λάσπη αυτό το έκμι δυχάρο.
~~Κάθετα~~ Τα ξερά τα σπάνε σε λάσπια.
Όλα ξερά και ψιμμιά περιέχουν βάλλει όξω και
τα μοιράζουν πάνω, σαν δυο - δε μπαίνει μαζί
κουλλιχάρι.

Κάθε χρόνο μπαίνει ψιμμιά πάνω - το στρώμα τον
ανδαμιόν, κι αυτό το μεσημέρι βρέχει. Αυτά τα
κάνουν δυχάρο και λάσπη.

Τσιμέντο μέρα μαζί δεν βρέχουν όλα μέρα
δύνεται. Τα από το σπίτι αυτό δε θέλουν το μέρος
τον δε πάνε δική εμπειρία για αυτά.

Έτσι όπως τον δε μπαίνει τόσο το βρεγμένο όλα βάζουν μέσα
ξερά, μέχρι και άλλα μπράσινα και το μοιράζουν
όπως πρέπει έχουν σπίτι. Αυτό το χρόνο έκαμε
δούλι (20).

~~Στο σπίτι~~ Στο δεν βιχάρι πρέπει αέρι
Από το σπίτι χρησιμοποιεί δε χρόνια στο σπίτι, τα ανδαμιόν
δε παρά πρέπει ένα φιάλο ελάδι όπως έχω έξω.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2/8
2440

Στὴ μεγάλη βυθισμένη χαμηλὴ πέτρα
κοντὰ στὴ γωνιὰ ἀπὸ τὴ μεριὰ τοῦ Φαρμακᾶ
Τὸ μέρος ποὺ ἐξέχουσα σπηλιὰ ἀπὸ ἀνατολικὰ
χάνει μὲ παλιρροιακὴ ἄμπωτη ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ
γκρεμνοῦ ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ
πανὶ ἀπάνω ἕνα μέτρο.
Ὅσοι θέλουν ἀπάνω πανὶ νὰ ἐπιλέξουν μέτρο ~~θὰ~~
~~ἀπάνω~~ θέλουν ἀπὸ ἀπάνω μιὰν παλιὰ βελόνα

Εἶναι θέμα νὰ πάρουμε πάλι μόνιμο πιανὸ πρὸς τὸ μέρος
τοῦ Σωτηρίου, ἀπὸ ἄλλο μπορεῖ νὰ βρεθοῦν
μεγάλα χτυπήματα, ἀπὸ ξαφνικὰ, ἀπὸ ἀνοιγματα
ἀπὸ χρόνο

Στὸ μέρος μπρὸς ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι ἕνα ξύδι νὰ
βρεθεῖ πρὶν τὴ βροχὴ, γιατὶ ἀλλιῶς παλιγγαζει ὅλη ἡ
ἐπένδυση, μεγάλο ἐμπόδιο μάλιστα.
Ὅλη ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι ἔχει πάρει ἀπὸ ἔξω ἀμμοβολὴ, ἀπὸ
μέσα δὲν βάφτηκε ὁ τοῖχος.

Πόρτες. Τὸ πόρτο ~~ἔχει~~ μεγάλη ζημιά.
Μερικὲς ποὺ πρόσθετα σὲ κάτω ἀπὸ
φορεῖ μαρκάτο ἐξ ἴσης ἀπὸ
Ὁ λίθος ποὺ κάτω ἀπὸ γωνιὰ μέσα ἀξιοθέατο
μπορεῖ νὰ φτιάξει

Κλέφτες

1) Μαυρομμή (= μαυρομμάτα)

Ήμουν μιὰ φορὰ κι ἔνα καιρὸ κι ἔνα καιρὸ ἕνα
ὀμορφόπαιδο. Λοιπόν: Τί ἔπαιρνε αὐτός;
«Μπέλλα μαρίνα» τοῦ λέμε,
Καὶ μ' αὐτὰ μπορεῖς νὰ βγεῖς
- Μ' αὐτὰ θὰ φτιάξω πρᾶμα, τοὺς λέει καὶ φτιάχνει
νὰ βγεῖ χορός.
Ἀφοῦ τελείωσε
Ἐνὸ ὁμορφοπαίδι ἔπαιρνε τὸ μεγαλύτερο.
- Βέβαια, μ' αὐτὰ θὰ βγεῖς νὰ χορέψεις κι ἐσύ.
- Ἐμένα δὲν θέλω τραγούδι ἐνῶ ἔχω μόνο
- Νὰ ἔρθω ἐγὼ ἐκεῖ, ὀμορφόπαιδο
Ἔρχεται ἐκεῖ ἐνῶ νὰ ξανα-λοιπὸν θέλω, νὰ μου
ξυρίσεις τὰ μ' αὐτὰ τὰ χέρια τοὺς λέει καὶ φτιάχνει
καὶ βγαίνει χορός.
- Δανδίμη, μωρὲ ἐνῶ ἐνῶ μου, εἶναι ἀγράμματο
ἕνα χρῆμα ἐκεῖ χάμω

Λοιπὸν αὐτὸ ἔλληνικὸ μου, καὶ λοιπὸν τὸ λέει καὶ
τὰ λέει καὶ ἀρχίνησε χορὸ ἀγριο χορὸ ἀγριο μὲ μαρ-
μαρωμένα ἐνδύματα ἔχω ἀγριο. Αὐτὰ ἔμεινε καὶ
τὰ λέει καὶ λοιπόν. Ὅλοι ἀπόμειναν ἐκεῖ
δὲν ἔκαναν, ἔκανε αὐτὸ τὰ ἔκανε καὶ μου ἄλλοι
τὰ ἔκανε.
Λοιπὸν ὁ ὀμορφόπαιδο λοιπὸν ἔφτιαξε καὶ

Ν. Γρηγοριάδης από Ανατολή Καππαδοκίας
(μαρτυρία Δημητρίου Καΐλογλου
από 65)

Ε.) Παραδοσή (=γαμήλιο)

Ένας άγγρη Παντρεμένος. Όπου ήθελε
παραδοσή από το σπίτι του έβγαζε μια μεγάλη
κανάτα με κρασί και μια μικρή φιάλη με λάδι.
Πήγαινε και μπροστά στην πόρτα του
κοριτσιού και έδιναν μαζί να φάνε.
Μετά αυτό "Διπλώνανε" όλα τα φαγητά.
- Έχω να σου πω δυο λόγια τώρα το δικό μου
θέμα. Πού γίνεται και δίνουν φαγητό
ο κόσμος αλλοιώτικα πού και παραπάνω
από κάποιον άλλον;

Θαι αναφέρουν ταφτά και στα άλλα χωριά
Μιλάνε; Βρίσκουν τον άνθρωπο όπου θα μιλάει
Μπορεί εδώ γι' αυτούς; Άμα είναι δύσκολο
στο χωριό.

Ο δικός μου έβγαζε να δουν ο Θεός όλος μαζί
όπως παραπάνω.

Μετά τον παίρνει ο άγγρης "Το θέλουμε, θέλουν
όλοι ο Θεός αποκάτω εδώ γι' αυτούς;
Λέει "Μπάνει.
Έτσι μια μέρα ήταν κάποιος πάει δίπλα χωριά
τον πατέρα του έβαλαν βρίσκει ένα

χειμώνα (=δυσκολο),

Βρίσκω το βράδυ αυτό δικό. Σημ. Δεν θέλω να υπάρχει τόσο σε λογο τι απορεί. Έτσι έχω τώρα δυσκολο. Πρέπει να ξυπνώ και πάω στην Αθήνα να μαθαίνω με άλλο σωλ.

Στην Αθήνα. Αλλά το αρχικό μου είχε σημασία για να μπω στο σχολείο οι ξένοι. Δάσκαλο κορίτσι πείνα από καλό καλλιτέχνη. Μια φίλη δικιά μου μεσαίζουν και κάτι από Αθήνα. Μόρα Τζιντίλα, και παίζουμε και τους δυσμενείς

Φωνή δ καλόκαρδη και καλή παραπονεμένη σπίτι να μπω αλλά δεν μπορώ δίπλα στο αεροπλάνο πάνω σαν αλλά και τους σαν αλλά και τους αεροπλάνους.

Μεγαλύτερα τώρα στην ηλικία και στη "ξένη" και ο χρόνος του κόσμου.

Το χειμώνα από δω, που πηγαίνω τι κάνω τότε.

Δεν δίνω. Χρωστάω αγωνία στη διάκριση μετα-ποιητικής χρόνος και δάφνα

Έχω ένα μυαλό να σκεφτώ το Θεό να δώσει κάτι και το μάτι και να φύγω το πλοίο σπίτι μου δεν

Ο θησαυροφύλακας ο γέρο-Γιάννης μια φορά,
ήταν χειμώνας, πήρε μια τρόμπα (=φυσερό)
και πήγε στο σπίτι του για να βγάλει το νερό
και μετά πήγε στο χωράφι. Έχασε το δρόμο του
και ξαναγύρισε στο σπίτι και φώναξε τη γυναίκα του
και τα παιδιά του δυνατά:

"Ελάτε γρήγορα, ελάτε γρήγορα στο χωράφι
και πάρτε τα εργαλεία και δυνατά το
καημένο."

(Μαρία Λεμονιά Κάτω, ετών 65
Δρυς)

3) Παραδοσιακή (Θεσσαλική)

Ήταν ένας γέρος. Είχε πολλά χρόνια
και δεν μπορούσε πια να δουλεύει
στα χωράφια του. Είχε όμως ένα γιο
που τον έλεγαν Γιάννη.
Ο γιος αυτός είχε μια γυναίκα
και τρία παιδιά.
Ο γέρος είχε ένα μεγάλο χωράφι
και πολλά πρόβατα.
Ο γιος του πήγαινε κάθε μέρα στο χωράφι
και τα πρόβατα στο βουνό.
Μια μέρα ο γέρος είπε στο γιο του:
"Γιε μου, πήγαινε στο χωράφι και πότισε
τα πρόβατα."
Ο γιος του πήγε στο χωράφι και πότισε
τα πρόβατα.
Την άλλη μέρα ο γέρος είπε στο γιο του

[illegible]

Άκου του; [illegible]

[illegible]

[illegible]

([illegible])

[illegible];

[illegible]

[illegible].

(Μαρία [illegible] κάτοικος [illegible])

Ρίγκος

1) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ήμουν ξύπνια από τον πρωί μουσικούλα
Δεν μου ξέρανε πάγκους, δεν μου κόψανε χαμπά
Σιτάρι δεν ημαζώξανε, από σπορά το κλαρί
Καπνόφυτα το αλάνι αλάνι βλογιό τ' ρυζιού τ' αλλι
Κι' ρυζιού τ' αλλι βγάζει πον δλο Δεν φυλάτουν
Δεν φυλάτουν μον και μούγκι το περάσει
να φάνε δίφος το μικρό παιδάκι δεν δουλεύει
με το βοδάκι τ' αλέτρι και πονάει το χέρι του
Καϋν τα χέρια σαν χρυσά όδο μαργαριτάρι
Κι' δρόμο το καμπανάκι δλίγωτο πλερώθη
Σπαθιά 'ανε τα' αμάρτια μου μεγάλα πον βαστά.

(Δέσποινα Ιω. Ηλιοδάκη)
Στην Κέρκυρα

2

~~Λαμπρόν τ' χέρια τ' χρυσά~~

Λαμπρόν τ' χέρια τ' χρυσά, λάμπουν χαϊ λάμπαδα
δεν αλλάζουν ποτέ τα κρίνα μ' ένα κορμάκι
που έχουν τ' χέρια τα ίσια χαϊ το δεμένο μαλλί
Καβάλα πάει στην εκκλησιά, καβάλα σχολειάτε
Καβάλα πάει στο σπίτι του. Δόξα σου Θεέ μου τι χάρι
καβάλα έχει και καλπάζει κι' άλογο έχει μ' ένα λουλούδι
Κι' ένας λουλούδι άγγιο έχει μ' ένα λουλούδι άγγιο δεν
Αυτός είναι στον ύπνο μου βγαίνει και στ' όνειρό μου
Θάρρω πολλή πρόκειται μαζί του δεν έβγαινα
Είναι σαν το αετόπουλο κι' έχει φτερά χρυσά μου

Ζήτω το Γιαννάκι, ζήτω ζήτω τ' όνομά μου
- Η θεία μου είν' η μαμή μου και η φιλενάδα μου
και το δικό μου το αίμα του μοιάζει του.

(Δεκαοχτώ του Μάη)
στις 28 αυτού

"Ηλιος

3

Ξεκίνησα μες μιζελώ
να πάω απ' την πατρίδα μου
Πατρόκοσμιά, πατρίδα δεύτερη
δεν τον ανεβαίνω μονάχο
που μια λυρούλη θρέφει
και τον ευχάτο απ' όλους μου
βασιλιά ξεπροβοδάει με
τα μοιρολόγια μου σαράντα με-
τα μοιρολόγια σου ευχάτα πηγαί
με άγρυπνα καημού σαράντα σπίτα
Κρυόβρυσα πικρόνερα δικά
τι αρμένα μεγάλη
πηγή που μου 'δωσε πατρί
δώρα από όλα τα πουλιά
καρτερικά μου αγάπη μου παρηγοριά
και αρχόντισσα εσύ πατρί
που πάντα μοιρολόγια μου
δε μ' ανεβάζεις μήνυμα
δε μαντάτο μήλιο π' αγαπώ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πετά μου ξημερώνει
τραγούδι φεγγάρι
πού μ' μιά μοιρολογιού γιά ν' φτιάσω τό ρεφρέν γιά μένα
(Δημοτικά του Πηλίου
Στων 78 αγέννα)

Α'
4
Τήν καημό επαλάμωσα μέ' όμορφα χρώματα
τ' άσπρα φύλλα ο Έρωτας διάνυσε μέ' ακρέμμη
Πέρασε μου μάνα ο ίσκιος, πού μάνα μοιρολόγι.
Αλλοίμονο τέλειωσε η άγρυπνιά και δέν τ' εσβήνω
Πάνω στον γιό τον κοντελό δέν ξέρω ν' αγρυπνήσω
-Για πρόσεχε, καϋμένε μου, πάνω στον ύπνο σου
Κινά ίσκιος θάρρεψα μου πώς μπήκε απ' τήν πόρτα
και δέν αφήνει τό σύνειρο μου δέκα φορές νά φύγω
Πάνω στ' ξαναφιλώ, καϋμ, στ' ξαναγκαλιάσω
τ' άσπρο μ' αλλιώτικο πουρνό πού μπήκε απ' τήν πόρτα μου,
Και πάνω κυρομηλέα γραία και μου δέκα
Πέντε νά' χεν φράουλες, νά' χεν μυρμηγκάκια,
Νά' βγ' άγριος μυρμηγκιάρης μέ' τήν χαλκόμυγα
(Δημοτικά του Πηλίου στων 78
αγέννα)

Β'
5
Κι' έπεσεν αρίτσικα δικά μου βεγγιανίδια
απ' βεγγιανιού έσκυψα νά' βγώ ξαφνιάστω
Πού μου κεφάλι έσκυψα πού μ' χαϊδεύει η αγάπη
Απ' δ' μαλλιά πού μ' χαϊδεύει η δεσποσύνη
Απ' δ' μαλλιά πού μ' χαϊδεύει δι' χτύπι καλοσύνη

Καλόκαιρι δυνατό ήλιος διαβάζουν
κι όλη μέρα δυνατά και μόνη σπίτια
μαύρα βουνά βασιλικού μέ τσουκνίδες γύρω
κι όλη μέρα δυνατά μιλάμε γιατί μ' αυτή
φωνή σου κι όλο κάνεις σάς μεγάλα πράξη
θαλασσα κάτω γύρω η αδιση σου άγριου
χωρίς φόβο κι αρραβωνιάσματα μακρύχλημα ψηλά
είχαν καπνίσματα παιδιά δε κάθε φωτιάς
εξηγημένη κι αχνοκόκκινο το μερεμένο
τα σαλιάρια σου αγκάθια, γαλαίαν' η γλώσσα σου
δίαφορα με βροχόπουλο γρήγορη η φωνή,
γιατί νας η μαθητά μου κόκκινο θα μαρμάρη
βαθυσκιά σου μου μάρμα, βάρκα γυρασμένο
που δε σκέφτηκα δω πολιά σχεδία πικραμένο

(Δ ώτινα της Πηγαδάκη. είπε 78 χρόνων)

Χρώματα μου άγριου μακεδονικά παιδιά
εκ' καρά των βρεσκικά θεσσαλικά

6/ Εξ πανσπερμίας εν άνδρ
ρωμαϊκά σαν' αιμιλιανών
Σερβ' ότι να πεθάνω
η άγρια άγρια παγωμένη
για' αυτό μα για' μάλλον
Βυζαντίου τα αγαύρια

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

και ἐξ δίκτυν ἐν ἀκόλουθον
γιὰ ὑπηρεσία διαύρων
μιὰ μὲ ἀγγόν μικρὸ
ὑπηρεσία γιὰ νὰ πάῃ νὰ μπαν
γιὰ νὰ πάῃ νὰ ἱπταμένων
δεύτερο μὲ ἀκόλουθον νὰ πάῃ
(Ἀνδρέας Ζαχ. Μουσάκας
ζώνης Λιμεν. Ρεμπον ἐτῶν 40)
δημ.

7

Ἀσθμα
- ἐμὲ στὴν ἀρχὴ μὲ ἔκανε μιὰ ἀφόρητη πρόβλημα
μὲ δὲ καμμιὰ θεραπεία καὶ ἀδιαφορία
ἡ ἀδιαφορία ἐν μὲ ἔκανε ἡ ἀπόγνωση
φλυαρία στὴν δεύτερη στὸ μαζὶ μὲν τὴν ἀγία
Ἀθήνα διαφέρουν καὶ ἔνα δεύτερο ἐπὶ ἐμπόρευμα
ἀπὸ ἀκριβὰ ἀναφορὰ πὼς ἀπάρτιζε θαυμάσιον
βύλα μὲ μαγικὰ ἀγάλματα σὲ μιὰ μεγάλη θαυμάσια
μοντ μὲ δημοτικὰ δέντρα καὶ μὲ ὀρεινὰ διαφόρων.
Ἀνάθεμα μὲ ἀνέκαθεν μαγικὰ νὰ ἀπάρτιζε
καὶ ἐκεῖ ἀπὸ μὲ ἀναφορὰ πὼς νὰ εἶ ἐμφανίσθη
Ἀνάθεμα μὲ ἀνέκαθεν, μὲ ἀναθέματα ἀπὸ κάθε
ἀρχὴ ἀπὸ ἔνα μὲ ἀκόμη τὸν ἀπάνω
Ἐκεῖ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ μαγικὰ καὶ ἀναφορὰ ἐμφανίζεται
καὶ ἀπὸ τὸν ἀφ' δεύτερο ἀπὸ βύλα πὼς μὲ

διὰ βίου

7/ Δώκε μου ο Θεός ψυχούλα δυνατή
και γίδα να μ' αρνιάζη γιατί δεν παραπάει
και γίδικη να μ' αρνιάζη γιατί να μ' αγαπάνε
πολλά ν' ανάβω τη σκλιά και λίγα να τη βλέπω

Δώκε μου ο Θεός φωλιά που σε χωράει
κι άνθη' ξερε που λιγάκι τη δε ν' αποθάνω

Δώκε μου ο Θεός φωλιά κι αποκαμπά
να μη σε δει ο λύκος μας που σου αδειάνει
δώκε μου ο Θεός δικούλα Θεός, δικό σου
μια δική μου μόνο αγκαλιά να μη χωρίζει

(Δημοτικά της Νισύρου, Σπυρ. Αγραφιώτη).

8/ Πέρα κάτω στα χωριά κι απάνω στα βουνά
με λιγνερή κορμοστασιά μ' όλη τη μοναξιά
στ' ίδια μονάχα πάντοτε φορεσιά με
μέσα στα μάτια μαύρη νύχτα κι αστροφεγγιά
και στο δικό μου δρόμο κι άλλοι δρόμοι σμίγουν
μόνο μια γραμμή δε βρίσκω πουθενά

Στη δική μου τη γραμμή
μια λιγνερή κορμοστασιά
όχι μονάχα στ' όνειρο
μα και στη ζωή
μια φορεσιά πάντοτε μαύρη
στο δρόμο μου συχνά
μέσα στα μάτια μαύρη νύχτα
και στο δικό μου δρόμο

Η Ειρήνη δεν μαλώνει
Να 'ναι δικιά μου γι' αυτό
να 'ναι λιγάκι μπαρμπέρα
κι έμορφο παλληκαράκι
όμως με μπαρμπατίσμα
μα κι όλα μονομιάς
Όχι μονάχα δε λύνει δεμα
μαγειρεύει γ' ωραία
Να 'ναι δικιά μου γλυκιά
"αμορφο παλληκαράκι
στην πάγια του μαλάσει
απ' όπου τον και δεν αγγίζει
μυδαίνει σαν ανεμώνη
απ' όπου τον και δε φιλιά
κι όλα τα λέει απ' το πρόσωπό
απ' το σωστό τον αργαλειό
Είχα μονάχα αυτό το βράδυ
και μέσα στη σιγαστή αγρυπνιά μου
(Διήγηση Κ. Παπαδάκη, από 78 χρόνια)

Μοιρολόγι

Αλήθεια και σου δίχα τραγουδιά τού κάμνει ούτε
τα λαλούνια στα πηγάδια ούτε κι ούτε τα πουλιά
Αγγονικά μου θείλιασε για κείνα μαραγκριά

Πήρε μου λες χαρά κι αχαρά το δυστυχι διπλά
κι η πλημμύρα οι νύφες μου τα σπίτια σου ερήμα

(Δέσποινα Δ. Πορφύρη)

Λαλιώτα

Αντωνία

Εγώ αντωνία τσαμπα το βαπτιζει. γρεμπα είναι
πάλι παλιοκαμπανάρα και dart είναι γρεμπα το ωραίο
το κορίτσι

Δημήτρης

Δεκέμβρη (28 του), ~~είναι βραδιά δεν είναι βαρυχειμωνιά~~
το κορίτσια, γυναίκες, άντρωπους, παλικαρίδες και γέρους
δεν έβρισκε κανένας μέρος για να κάθουν σε κανένα.
Πριν να βγουν τα μυρα δε πάει κανείς γυναίκα, κοπέλα
ή παλικάρι, που να δέρνει μαχαίρι, και δε βγάνει
ένα τραγούδι δικό του ή κομμάτι από δικό
κανενός άλλου ή δικό του μέσα από την καρδιά
καθένας δε ρίχνει τον εαυτό του (τα μυρα
δεν μυρίζει). Δημήτρης είναι, δημήτρης θα μαντέψει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Το μεσόν σύμφωνο δε το θυμούσαν, δε το
δέσουν, δε το γκαρίζουν μόνιμα.
Το μεσότι το έχουμε έχω για τα ίδια ρήματα
τ' άλφα.
Στην άλλη μέρα (24/8/00) το ξαναμαζώνω
όλο και βάζω το μεσόν ο ίδιος ο μεσόν το δημότικο.
Ένας, στο δέντρο μεσαιωνικός, βγάζει τη ζαγάδι
και το μεσόν και μετά βάζει μόνο ένα μεσόν.
Μετά τη ξαναλέει ο ίδιος ένα ίδιο τη ξαναβγάζει
και δύο φορά το τη ξαναλέει ο μεσόν
Το ίδιο αυτή και το ξαναβγάζουν και για
τρίτη φορά
Στη τρίτη φορά αυτό το βγάζει δύο μόνο
παιδιά το ζαγάδια του, μετά δε όλοι μόνο
τον ζαγάδια τραγουδάει όλοι τραγουδάμε
Δεν ήξερα να σας πω ένα τραγούδι
δύο μας το ζαγάδια να πάρω όλη δουλειά μας
Στη μέρα αυτό βγάζει βάζει μια φορά το μεσόν ένα μεσόν
τραγουδάμε

Ανοίγει τον Αγάδια ο Αϊ Γιαννιώτης χάθει
έτσι μπερδεμένα ο νιος του δε μετάφερε
Δεύτερη τον τη ζαγάδια ξανοίγετε τρία μαζί (= μαζικά)
και βάζω μέσα τον όρνιθα όρνιθα τα μέσα

Ἄνοιξα τὸν ζαχαρόπανο νὰ βρῶ τὸ μπαρμπα-
νάτο ἀλλὰ δὲν ἤμπορεσα ποτὲ τὸ λαχανικό μου
Ἄνοιξα τὸν ζαχαρόπανο νὰ τὸ μαζώξω.

Ὅταν κλαίει ὁ ζαχαρόπανος καὶ μοιρολατεῖ τὰ μικρά, οἱ
γύφτοι (οἱ γύφτες, ὅπερ ἀπὸ τὸ γύφτος τὸ κλέφτης ἔχει
μεταγραφῆ καὶ βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ κλίμα τους) ἔχουν, ὅπως
ὅπου ἀκούσουν, οἱ γύφτες σκοτώνουν καὶ οἱ γύφτισσες χορεύουν,
γύφτικο ὄπιο δὲν ἔχει ὁ ἄνδρας ἢ κ' ἔφ' ἡμῶν ἀπαγορεύεται
δι' ὅπιον.

Μετὰ φτάνουν ἐδῶ ποὺ ἔχουν βάλει τὸν
Ἀκριβανάκη (ἡ) ἀλλὰ ὁ ἀκρίδας ὅπου ἤμουνε
καὶ ζῆσε.

Φυλάμματα ἀ (παιδί)

Ἐλὰ δεῖτο (= λοιπὸν ἐκεῖ τὴ χαρὰ τοῦ λαχανικοῦ κορη Β)
ἤμασταν μαζὶ μὲ τὰ παλιὰ φιλαράκια μου καὶ ἤχαμε τὴ διασκέδασή
τὴν ἀσχέτη γιὰ μᾶς ὁ ἀγαπημένος (= φίλος)
νὰ ἐπιδείξῃ καμμιὰ νταμάρα μὲ τὸν ἑαυτό του. Ἤλαπ μεσημέρι
ὁ ἀγαπημένος ἤλαπ κάποιον ἐλιόδεντρο.
Λέω τοῦ αὐτοῦ "κατέβα νὰ φᾶτε" ἀπάντησε δὲν ἤμπορεῖ.
Ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ ἐπιμείνω μπορεῖ νὰ φάει καὶ
ἐπανέλαβα μέτοπον καὶ μοιρολόγησε ἐλιόδεντρο.
Ἡ μεγάλη ἐπιστρέψαμε. Χάλασε ἡ μικρὰ ὅπου

Κυνήγι τού ποντικού· πιάνουν αυτό με παγίδες
με τρόπο το ποντίκι δεν πεθαίνει αμέσως
μα μένει μισοπεθαμένο για μερικές ώρες
ως πάρα πολύ μεγάλη και τρομερή τιμωρία
με το μεγαλύτερο βάσανο. Ήμουνα ένα μωρό
(Εξήγησε Παιδιών Αγαλάκη, ετών
75, αγρότισσα)

Πάλαι
Κυνήγι
Γυναίκες θήλεις, Μάγισσα, Αστέρες θηλυκά
Αγαπώ τη γυναίκα, Άσπρο, Σκληρός,
Ομιλώ, Νοσώ, Διακρίνω.

Παλαιά
Περιβαλλοντικά

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ρίμα (συνέχεια)

Βολιώτισσες ἔχοραιναν καὶ ἔβγαιναν θλιμμένες
~~Ἐρωτικὴ~~ ~~Ἐρωτικὴ~~ ~~Ρίμα~~ (συνέχεια) αὐτὴν τὴν εἰρμὸ.
στὸν ~~Ἄγιον~~ γιὰ δημοτικὰ

Ἄλλο κάμποσο θὰ πιάσ
ἐκεῖνα καὶ διηγήσῃ
τὸ Τώρα τὸ γιὰ μαγιάτικο
ἤλπισ' ὁ δοξεμένος
πού 'χουν τὸ παλιὸ τὸ ξεφάντωμα
ἤλπισ καὶ ἡ Ρόβιω
καὶ μιράλια τὸν ἀέρα
γιὰ νὰ προσμένω
παρ' λίγο τὸν ἀέρα
καὶ τρία γιὰ νὰ ἀρμόξουμε
τὸ χαρὰ μας νὰ γροικήσουμε
θὰ 'λθῇ, μερὰ Ροβιώ,
παρ' λίγο τὸν ἀέρα
καὶ ἄλλα γιὰ νὰ ἀρμόξῃ
καὶ τὸ μιὰ φορὰ νὰ γροικήσῃ.
Μὰ ἐγὼ δὲν ἀκούσανε
τὸ δὲν ἤρχη τὸ ἀέρι ἐδῶ.
Ἤλπισ καὶ ἡ Λιμπιάδα
πού 'χ μοιρολόγια τὴν ἐλιάδα
ἤλπισ καὶ τὸ Μπαλάλα
Θάλασσα, καλπάνα, χελιδόνα
Ἤλπισ καὶ τὸν Νικόλα
ἡ Ρουσιὰ ἡ λιονταρόκαρδα

(Δέσποινα Λ. Ἀποστόλη, στὸν 78 χρόνο).

— Βαθεία μυστική κόλλα ή χρώση μου διαλύτη
ζητήσα μια καὶ τὴν τοπογραφική ψυχική μου κρίση

— ~~Τοῦτο~~ Μετὰ ἀπὸ τὰ χρόνια, δημοτικῶν, σιὰ Καμπάνο (= Δημοτικὸν) σὺ παῖδι Ἑλλάδι ἐκεῖ τὸν χρόνων σὲ ἐκφράσεις.

(Στέφανος Δ. Ἡλιόδης
ἐπιστ. 18 ἀρχεμ.)

— Ἑλλάδια

Μεγαλοφυὲς θέατρο θὰ βάζῃ ἀσπιστὴ
κάθε ζωὴ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ σπιτικὸν ἀπὸ τὸν ἄλλη
Μεγαλοφυὲς θέατρο ρήτορα μου ἀνδρικὸν
ψυχὴ μου ἐλεύθερον ἔνδοξη ἀναστάσεις.

Ρίμια

Δωρεὰν ἔκεινο τὸ βιβλίο ἐμοῦ τὸ Ντάνθη
κι' ἀπὸ σοφὸν γίνεται μιὰ ἀρχαία χάρη.
Χείλοι βαλσαμωμένοι καὶ χείλοι ἐμπαστεμένοι
καὶ χείλοι ἀπὸ λιγυραλαλοῦσα τὴν ἀμερικὴ τοῦ.
Ἡ μάννα σου μπορεῖ νὰ "ἔχε μικρὴ σπίτι
Μαζὶ μὲ μικρὲς ἐκκλησιὲς ἀγρὸ γιὰ τὸ κοινό
Ὀχιὰ ἐκεῖ ἀγάπησα τὴν ὄψη μου σὲ βάλε
Πολὺ μεσόκοπη ἡ ὄψη σου τὸ μικρὸ χάι
Ὄχι ξανάπλεψε τὸ ἔθνος ἐκεῖνο
Πλεκτὰ μὲν σκοτεινὰ ἐκεῖ πρὸ τὸν ἔμπνευ

Εμείς νικό τους Δράμας και τους Σερραίους
Χίλιοι σκηνή σβοδιακό ή χίλιοι σλό πάμε
κι εμείς να πάν με άλογα να έχουν η νύφη παλιά
~~Άλλα πού μέ βλογάνης Επερνικό τής Σερρ~~
~~Επερνικό τής Δράμας και τους Σερραίους~~
~~Δύο κορίτσι~~

Τσαβούδα

Σαϊδή του Τσαμπουλή Τσαγούδι για να μάθω
Πόσε πίνα ζ'χαείνα δήμη μη να δρασώμη
Όλω δαιμούς σ'απαγγτιό και παιξ' αύτιν η μητέρα
Βοιη δάσκαλη και μαθε τα μούγματα τα ζόρα
Να'χα τη Σημειώ λίνου και τη Δαβίδ λι γυιός
δαιμάζουν να'σπ ~~Τσαβούδι~~ Τσαβούδι αύτιν να ξημερώσει
Να'χα τη Σημειώ λίνου ζ'λι Δαβίδ τη χέρα
να σου δώρα παιγνίδια ωραία τη μαζί τη μαζί

Τσεμπούδα

Τσαμπά ωγάμε Τσαβούδια.
Τσαβούδι αύτου αυτό που ~~Τσαμπ~~ Τσαβουδούμε.
Τσαβ Τσαβούδια αύτου τα δίστιχα. Τα μεγάλα κατ
σημαίνουν τα δικά ρίμες.
Όλω τη ρίμα ή το Τσαβούδι (=δίστιχον) το δάμε
με τραγούδι, χαρά δόμα (=τραγούδι) το σημ πρωτό,
~~Ηρώτα τα~~ Πρώτο το πρωτό ή σημ. μα κάτω τ δίστιχο

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τραγούδια

Να ξέρα μαγιά κάτσανα να μάθανα τό κατσάν
να ἐχάσανα κάμε κάτσερκη μεγαί σοδιήγουνται

Παραδοσή (= παραμυθή).

Μιλάφα· ἰλιατ ενας δασκάγιας ἰ εἶχε ἄνα τιμόν
μοσίδη. Δέν εἶχε ἄλλο σπίτ
"Οπα ἐμπάγαιν σίρα ἰ μοσίδη, ἔπαιρα ἰ ἔλεα ἀράπαν
νά ἰ' ἀνοδεύη. Τό ἀράπαν ἤλιατ δυό κόσσα μεγάλ-
λεο.
"Ὅλα φλέγιατ σ' 18 χρονῶ δεκίδιατ νά ἀρχίνεν
-σαν. Ὁ δασκάγιας ἔνκιαγγε σίν ἰ' ἀπίδια ἀρα-
ωσιλα μ' ἔκαφλασιατ νά' σκοτώνη τό ἀράπαν.
Ἀρχίνη κοπίλιατ.
Μιά μαρά τό φαϊάβη πάν δηλή: "Ἔλα δῶ κυρά
ἐβγαλα ἰ δικό σου δηλαδή τόν κόσμο σου δηλή; φόεσος τό
-τό φόεσος τό ἀράπαν
-Βγάλτο σύ δηλαδή ἐσύ δηλαδή ἐβγάλτο
τόνε.
Τό ἀράπαν τό φόεσε
-Παραπάνω. Ἐλάτε δά ἔξω ἀπό δῶ. Τά
πᾶ νά βγῆ τό χρυσό· καλλιονῆς νά
μεγάλα νά σβύνουν πάνω ἀπό ἄλλα
μικρά.
Θά τό ἀφήσω ἐγώ νά πάη ἐδῶ.

Ηλθαμε στο κηπάκι ανοιχτό ένα κι' χλ/μ
δε σμπαίνει τον. Το χλ/μ δεκαμισύ χιλιά
Αλλ' όπαν έλιωσε το χιόνι, τότε ανέβηκε στο κηπάκι
μοναχό του αρκετά κάτω από χλ/μ.
Τον κηπάκη; λέει: Πάω να βγω το Χριστό.
Βγαίνει αλαφιασμένος.
- Πού είναι ο βασιλιάς.
- Και βέβαια στον κηπάκι το Χριστό
- Ναι αλλά πώ; Τα βρεγμένα να ξεβγούνε και τα άγρα
θα να φράσανε.
- Τσιάκει τόλε; Δημοσιογράφος: Όταν θα βρω
πίσω τον καβγαδάκια, γιατί δε μπαίνει το χιόνι μέσα
πλατεία;
Φαίνεται κάτι και παπαδιές ανέβηκαν
ένα βουνό. Και αυτός τους λέει: Που πηγαίνετε;
- Πάμε να βγω το Χριστό.
- Μα δεν τον είδατε;
- Ναι πώ τα βρεγμένα να ξεβγούνε και τα άγρα
θα να φραχτούνε.
- Πήγαν, γιατί τα παπαδιλίκια δε μπορούν
να μείνουν κλειστά, μόνο μη φοβούνται ένα και
μόνον ενδεχόμενο.
- Φαίνεται από κει παπαδιές και το αρχο
ντικό αδημονούσε.
- Το μήνυμα: Χριστός, το χιόνι έλιωσε και

αρνιά ὁ λύκος. Ποῦ πηγαίνεις;
Τότο: Πάω νὰ βρῶ τὸ Χριστό, νὰ πῶ
νὰ 'ρθῃ πάλι γιατί κάνα νὰ βαπτίσουμε τὸ
ἐγγόνι νὰ γλεάσῃ.
Πρωτύτερα πῆς τὸν πόλεμο μοῦ λέει
τὰ ἀρνιά τοῦ χήρα μου. Καὶ τὸ ἴδιο τοῦ ἔλεγε
καὶ τὴν ἄλλη μου. Καὶ τὸ ἴδιο τοῦ λέει
καὶ τὴν τρίτη μου. Ἐπῆρε τὸ χωριὸ
τοῦ ἄλλου χρόνου χωρὶς ἐμένα.
Τοῦ λέει ὁ ἀράπης: Ὅταν ἔλειπα ἐγὼ ἔλεγε τὸ πῶς;
Ἀποκρίθη, κυρὰ μιὰ βίγλα. Δὲν ἔλεγε
τίποτα; Εἶδε μὲ ἀνοιχτὰ τὰ ζῶα τὸν πόρτα,
Ὅταν τέλειωσε τίποτα, μ' κυρὰ τοῦ λέει ἔξω, ποῦ
πηγαίνεις;
—Πᾶ' νὰ βρῶ τὸ Χριστό.
—Γιατί κάνεις;
—Καὶ τὸ ἔκανε τὸ ζῶο νὰ βαπτίσουμε
καὶ τὸ ἐγγόνι νὰ γλεάσουμε.
Ποιὸς τὸ βλάμμα;
—Λέει ὁ βαπτιστής.
Καὶ ὁ βαπτιστής;
Λέει ὁ ἀράπης: Πηγαίνω μὰ λιβάδια.
Πλέλιν ἔκανε κάτι ἐγγόνια μοῦ, ὅλα τοῦ λιές
καὶ βρῦλ. Τὰ 'κουμπιάστε καὶ τὸ ἀνεπήδησε
ἔμπρια ἀπὸ τὸ ἀμάξι ὁ γλυκάδενος

Κοντά μιά, έβαλε γιαταγάνι. Τό παιδί εξέπνευσε
αμέσως. Τό δεύτερο μεσάνυχτα έπεσε καί τό έφαγε
τόν καϊμό της λέει: «Όταν τό βρώ τόν Χριστό, θά
τόν πώ πόσα θά έχω τά παράπονα πού τόν έχω μέσα
στήν καρδιά μου.»

Εξαπλώνει ό δράκος. Έρχεται ένα πουλί. Έπεσε
κατάσαρκα πολλή ώρα κι έπειτα έβαλε φωνή κάτω
άγριος ό διάολος: Άφαν ό διάολος καβάλα σ' ένα
δράκο.

Λέει. Δέν πάνε καλά ό διάολος μέ δράκο.

Έβλεπε καλά πού ήταν κακός.

Λέει τόν παπά: Πού πηγαίνεις;

– Πάω να βρω τόν Χριστό

Τί θά τόν κάμεις τόν Χριστό; μέ ρώτησε ό παπάς.

– Ό θεούλης μέ άλλαξε

– Τί τόν θέλεις;

– Νά τόν πώ τά βάσανα πού έχω μέσα στήν
καρδιά μου.

Τόν βλέπει. «Έγώ είμαι ό Χριστός. Τά βάσανα
σου έβαλε καί τά χαρά σου μέσα σ' αυτά
Τό παράπονο εξαφανίστηκε καί τόν ευχαριστήσε

Λέει ό Χριστός «Νά 'ρθεί ξανά ό διάολος».

Λέει ή δράκαινα «Έχει Χριστέ μου καί μερικά
καλά πού

Νά μιλήσ πάλι. Λέει ό Χριστός έτσι

αμπαγιάρι κ' αχλάδι τ' Αμπελοκήποι, στο τσαρδάκι μπρος
στην καντίνα του Μανωλάκη, στου γιαλού τη μάντρα
δίπλα τ' Αγιωργιού, στο
Και στου σκοπού, γιαλό χλόη και δροσερά μέρα
στην αμμουδιά, γιαλό με αφρούς ένας γλυκός αγέρας έναν
τραγούδι τ' αηδονιού τραγούδι.

Δεν θα σκεφτεί πως τη βαρυά τ' αμπέλι του.
— Εσύ μονάχα σε αυτά βουνά πικρό μου βίος, γιατί
δε μπορείς τα πουλάκια του να 'χε μαρμαρωμένα,
όπως στη φωλιά τους ένα πεθαμένο 99.
Και του βουνού τη μαύρη λύπη.
— Εσυλλογάμαι, σ' είχα ξεχάσει πικρό μου βίος πως δε
μπορείς τη ζωή του έτσι να σκοτώνεις, να δε σ' είχα
τη λύπη μου.

Πικρό μου βίος, τώρα που θα ξεφύγει
να του παρέσω, να του πάω στο τσαρδάκι του πικρό
να πάρω γρήγορα και δαύτου τη φωλιά
δίπλα στα μάτια του και πάλι να τον
δείξω και δαύτη τη ζωή του.
Πικρό: Εξυπνάτα και μια κυρά εφτιά' βίος.
Μ' ένα φτερούγισμα, μ' ένα γέλασμα μου μ' ένα
μικρό άνοιγμα και μου δωσε και μια χούφτα δροσερή
μούσκεμα: Πάρε τα, μη σου χρειαστούν αύριο,
σου δε πάω. Μπα πικρό, να σας πω, δε χάνομαι

τόλεγε της τα'καμάλες και τ'αρχιδιά της;"
—"Λαϊκές πίστες. Εύζωνία βρίσκει, εύζωνία μπαίνει,
"Όλα δίνει, τόδες καμιά φορά θα'χει θάνατο (Σπύρο Μελά)
μέχρι τελείωσης της."
Τότε ο Χρήστος καλοπιάνει ο Χρήστος και χαμογελά.
Βρε δεν πειράζει πρωτάκουστη βέβαια η ιστορία
αλλά ενδιαφέρουσα.
"Όταν έβαλαν τα καλά τα είπες ωραία, περιπαθητικά
μετά. Τον βρήκες τον Χριστό;
Πού; Στο βρυτανικό.
Τον αρχαίο - "Τι σου είπε γλαμένα;
—Μου είπε ότι εύζωνία βρίσκει, εύζωνία μπαίνει στο
καπέλο σου, μέχρι τέλους τραγουδάει άλλες τραγουδάει και
τ'αρχιδάκια σου."
—Μα από δω παιδιάς έχω να σε ρωτήσω δαφέρμη,
—Θυμάμαι μια φορά ο αρχίτσιν άφησε τον δικό του, αυτόν
εδώ τον καπετάνιο, δέρμα και τον έστειλε πλάτη
να πάρει μια τσιχλόριζα δίσκου να'ρθει σπίτι του, να'φερε σαν
αυτά εδώ τα δισκάδια;
"Έφερε ο δρόμος και φτάνει αυτό δρόμαρο,
τον ρίχνω τον δρόμαρο και τραγουδάει τη
Την επόμενη ο δρόμαρος "Μ'άρεσε αυτό που τραγούδησε
Παύλο Χριστό;
—Έφερε εδώ,
—Άχ τι απίστευτα γλαμένα,

Μπιζίκι

— Θα σαμε απ' τη σκάλα του χωριού. Θα 'μασταν μόνοι μας για να μιλάμε για μας, δε θέλω κανείς να μας δει μαζί σου.

Τον άκουγα κι έλεγε πως είναι απ' τη σκάλα του χωριού εκείνος ο δικηγόρος του Παρισιού για μια υπόθεση, κάποιος που είχε σκοτώσει τη γυναίκα του, ένας πολύ σημαντικός άνθρωπος.

Είχε πει στον εαυτό της ότι θα γίνονταν όλα αυτά.

Είχε πει στον εαυτό της ότι θα γίνονταν όλα αυτά.

Μπιζίκι ο Χριστός: Να μιλάμε για μας μόνοι μας χωρίς γιάντες.

Τα 'λεγε στον εαυτό της χωρίς γιάντες και έκανε σχέδια.

Τα 'ξανάπε στον εαυτό του και έκανε σχέδια.

Εκείνος τα άκουγε όλα αυτά; Μπιζίκι ο Χριστός; Να μιλάμε για μας χωρίς γιάντες;

— Εγώ είμαι που σε κάνω να θες τη συγχώρεση; Είναι εσύ που σε κάνω να θες τη συγχώρεση;

— Σκάφτουμε όλη τη σκάλα του χωριού μόνοι μας χωρίς γιάντες.

Φωνές στον αέρα από κάποιους που μαζεύονταν

Αθήνα: Μπορείτε ο Χρυσός για μια ώρα να
δώσει σε δύο μεγάλα φωτά, για να μπορούν
ένας γλυκός και ποσμητός το σκοτάδι.
Δεν θα μάθει πως διαφέρουν.
- Αλλά ο δημιουργός τι προσπαθεί;
- Εμπαίζει τον άνθρωπο.
Και πως ανόητος.
- Διαβάζουμε ότι ο Προμηθέας μας έφερε
μια φλόγα.
Έφερε από μια πολύ μεγάλη φωτιά. Μια
εξαιρετικά μεγάλη φωτιά μεγάλο μυστήριο.
Όταν τα χτίσει κανείς σπίτια αναγκάζεται έτσι
εξαιτίας τις βροχής. και μια σταγόνα μέσα
Όταν πέρασε ένας χρόνος ανέρχονται ο βαθμός
ή εξαιτίας της σταγόνας που έπεσε μια μέρα.
Αυτός αυτοφαλή και μετά έβγαλε βαθμούς. Αυτός που έζησε
αυτή τη μέρα είχαν δυνατούς πόνους. Είναι ως σταγόνα
με τον μύθο. Να ένα παράπονο να ένα σοφό
πρόσωπο.
Να ένα παράπονο όπως η βαθμούς
Του σοφού, τη πολύ πρόσωπο.
Αυτός θα τέλειωνε πολύ ήσυχα.
Τα ξεπεράσουν και δεν θα έχει σοφό και ένα
σοφό Τραγούδια τη προσωπικά μεγάλη και
μέρες ένα

Εβγήκε απού γιαλού αρπούτα. Εμβά στο
βλιτσελίπουλα, βρού δυο μέρια πεζιμπίτες αρμα
σπού:

Δεν πήρατε τη βασιλιά.

Ήρθε ο καιρός, αγάπαν σιγά-σιγά. Ο βασιλιάς όταν
ήπιε κρασί έκανε σα μικρό παιδί και τα αστεία και
παιδιά χαι για να ιδρώσει τη μικρή μας
ήρια μαζώνει τα κορίτσια και τα αγόρια

Εμβά δαμάσκο και βρίσκει ένα μεγάλο ανοιγμένα,
τον αφεντικό του δίνει λιγοστά μονεδιά και
τη δίνει. Η κόρη του έπαιρνε κρασί και
το αστείο μπόρεσε τη βασιλιά της.

"Άντρε αυτά σου αρέσουν; λέει τον κύριο του
δικό του αφέντη;"

— Α αυτή τη μέρα αστείο.

— Ο αφέντης του και δεν λέει τη βασιλιά, "Αυτό
το γράφουμε;

Τη βασιλιά και τη βασιλιά

Ήρθε ο βασιλιάς. Βασιλεύει τον και το βασιλιά τη
βασιλιά. Τη βασιλιά και τα κορίτσι

— Λέει. Εσείς δε μπαίνετε και σας δε βέλω
τη Χριστίνα τη που τα γράμματα και
βλέπουν και τ' αγόρασε να γράφουν.

Καταράστηκε και σπίτια άστα.

Πέτρα. Σημαίνει ο δρόμος πειρασμού βρήκα
το αγκυθωτό και μπήκε βαθιά μέσα στο δάχτυλο
σταμάτησε και μετά έπεσε κάτω. Δεν σημαίνει πια
δρόμος, θα έχουμε αναβολή και αγίτσια άλλος
θα βαδίσει με καστανά ρούχα δηλώνει αυτό.
- Θέλει αναβολή και δεν μπορεί να φτάσει
μακρύ, ε

Τι θέλει η ενδεικτική; Αυτά δηλώνουν ότι εμείς
είμαστε ο αρχαίος δρόμος;

Τα βάλαμε και τη Πέτρα το σημείο ο δεικτικός,
για ο δεικτικός έχουμε να σημαίνει πως αυτά που είχα
αυτά που μπαίνουν πάρα ο δεικτικός

Βγάζει το δάχτυλο του και το βάζει στο μέτωπό του.

(Παραφράζει Γιώργο Πετσάνη
στον ίδιο.)

Παρατηρήσεις 460A

Μια φορά μπαίνει ένα ξύλο νεοπλατωνικού
"Ήμαστε στο δρόμο της αγωνίας και της αμφιβολίας. Λοιπόν είμαστε
γραμματ[illegible] σε μια μεγαλομανία. Εγώ βρίσκω εκείνο
μπαίνω στη μέση αντρεύομαι μια χαρές.
"Άντρα μη σε βρει εκείνη μπαίνω δαίνομαι, δίνομαι,
"Εκομε δοτάδες το έσωτό. Πρέπει να ήμαστε έτσι
λέει ας η "Εννοια σου, μαρή γυναίκα, μην
πλανιέσαι, μάζεψε τα σου" να κάνει το θέλω

γαμπρός της τα δώρα απ' τον δρόμο.
Μιά μέρα του 'στειλε: Γαμπρέ μου τι βαστάς,
άλλα να μου 'ναι δώρα.
Η γαμπρά τι λογιάζεις τι βαστάει και τόρριξε
αλεσμένα
Ελόβρισε τον γαϊδαρο και έβγαλε πεντόξυλο αφτάρι
και βαστάει. Πού πάς, πουλάει Αϊ Δημήτρη;
Δανείζεις λίρες; βαστάει μου. Πού πάς;
— Πάει: Πάω να βρω το Θεό να μου δώσει
τα δώρα σου που σου 'δωσα και μου δίνει
χαβουκράτε για κάθε γρόσι
να φουγκαδιάσω και βιδιγράμματα γράφω
γλήγορα
Πουλάει το γάιδαρο.
— Έλα μωρέ αλί λαδί μου!
Τον αφήνανε τι ήθελε.
Η γυναίκα του φωνάζει αλόγαιλε του
Η γυναίκα του φωνάζει μόν' τα 'δε τι 'χαμε
Εδώκε ήντοιξε μπόγια και 'πό 'δω: Έβγα
μέσα όπου είναι μαντηλιές να σιγουρέψει όπου
ήθελα πληρώσει.
Το κλοίβασε γρουσούζη πεντόξυλο βαστάει
Εφάντε (=άφησε) και όλα σκαντάλιασε να
φουσκώσει όμως δεν μπόρεσε ήβαλε τ' άρμενα
πάλι στο γρουσούζη

Τοῦ ἔπεσε ἡ γραμμὴ «Νὰ σοῦ λείψω μαγό»

Ὁ πατέρας της ~~[illegible]~~ ἦτανε ναυτικός, ταξειδεύανε, ἦμουν μικρὸς.
Ἀπὸ μικρὴ ἤθελε νὰ μοῦ λέει παιγνίδια «ἐλᾶτε
δᾶσται».

Ἐκεῖ ἤμαστε ὅλα, χλωρὰ τὰ πιπέρια, μοσχολέμονα
ὁποιαδήποτε παιδιὰ ἤτανε ἐκεῖ πέρα καὶ
τοῦ ἔλεγε «ἐλᾶτε μέσα».

Οἱ μαγεῖρες νομίζει ὅτι ἤμαστε γιὰ φαΐ, ὅλο
ὅλο ἔλεγε τρελὴ νὰ μᾶς τὸ κάνει νὰ φᾶμε, τὸν
ἔλεγε τὶ λιγωτὸ ψάρι τοῦ κόβει τὴν ὄρεξη.

«Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ φάω μαγείρισσα»

– Τί θὰ φᾶς;

Ἐγὼ ἔλεγα νὰ φάω μὲ τὸ χέρι.

Τότε δᾶσται ἔλεγε νὰ ἑτοιμάσει μακαρονάδα
ἀλλὰ ἐγὼ ἔλεγα ὄχι χέρι νὰ φάω.

Πρόσεχε νὰ μὴν τοῦ ἀλλάξουν τὸν παιδικό του
πλανέτη καὶ ἔφευγε ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὸ ἀεροπλάνο
μας.

Ὁ χρόνος τρέχει καὶ φαίνεται δὲν ἔχουμε μέρα
νὰ μεινοῦμε.

Οἱ μαγεῖρες μὲ ἔβαλε ἀνταλλαγὴ «τί δὲν θὰ
θὰ εἶναι αὐτός;»

Δὲν ἤθελαν νὰ φᾶτε καρέ ~~[illegible]~~
ἐξαιρετικὰ (=ἀποφασιστικὰ) δίλεπτα.

Ἔφαγα, ἤπιαμε τὸ ἀπογευματινὸ ἐξαιρετικὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Το χριστό και του χαμόγελο όλο η γέρα.
~~Ήταν~~ Ήτανε δα δεκαπέντε μέρες που δεν
'ρτε ο Χέσκιας. Θ' αναγκαστούν ~~έβγα~~ εξανοίκτ(=
επιλέγω) να δουν τι δαίμονας.
- Εμείς δεν μαλώσαμε κι έβγαλε φτηνά το θεό
κι έμαθα το Βλαντέλον. Εμείς απ' τ' άνω σοφία
κι φιλοσόφησε κι έπιασε όλη γη και έμεινε ο
μοναχός θέος. Γιάφτη θε πρόσωπα κι έχτισε
θε λαγούτα του

Εκεί γεννήθηκε και ξύλο εξεκαρδίστηκε το θεό
κι έμαθα Βλαντέλον κι η γέρα.
- ~~Φ~~ ~~Ήτα~~ Εξέβαρε (=έβγαλε) θεόσοφία του. Όταν
ήρθανε θεόσοφα δεκά σ' όλα μικρά γυναίκα σου
τα έφαρα τα δόντια που δίνανε τον Θεό.

Εκείνη χαμογέλασε.

Δεκά μη σκεί χαμογελάς! Δε σε λέω;
Γιατί πιαί 'ταν θε λαγούτα κι άνοιξε τ' στόμα;
Γιά δάσκαλε και ποιος τα 'λπε σου; Σπ' άνθρ
και 'ν' αλλά δε χρειάζεται διάφορα,
Σολ-λαντζατά κι η γυναίκα του (" Όταν ήξυμε λύκοι
μαν, ήρχανε ξέξα δικοί του "
Είπα των ήπαμε;
~~Είπα~~ Του Σοίραλα λρεσιού, κι έβάνε (=έβγαν)
- Δε θε μου αξίσουν κάρτα!
Α. Μικρή γυναίκα. Δικού 'ταν δηλαδή, μ'

Ἐκφώνησις στὸ δοῦλο.

Ἐγὼ δὲν ἀδικα τίποτα, πῆλε μαχαιρία σὲ κε
ἐκφώνησα.

(Παραδοσιακὰ Γκυρ. Πετρίνης
Ρίζικο ἐπὶ 50 ἔτη

1) Ἕνας νοῦς ἄρχισε μικρὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὴ φύση
βλέποντας μοιάζει καὶ ἄρχισε αὐτήν
Ἄρχισε νὰ πάρχει ἐν χρόνῳ ἀνεξαρτησίας
καὶ ἐγὼ ἐδέχτηκα ἐκ διηγήσεως καὶ ἐπαίρνει
καὶ ἐνὰ ἐλβαῖο ἀπὸ παραδείγματα μιὰν ἀφήγησις
ἀγαπᾶ ἀπ' τὸ δάσκαλο αὐτὸν ἀπὸ μαρτυρίες
ἀτενοπαλήχανε μιὰ ἐκδίκησις
-Πιάσου χέρι, γιατὶ ἐν δίγνη· πιάσου καμαρούδα
ἀπὸ "ὅπου ὁ ἥλιος μεσάνει" ὅπου τὰ πλάκα ἀνάπτουν
τὰ πλάκα ἀνάπτουν βάχαρι πειὸ τὰ βουνὰ ἀπὸ τὰ
κήπους μου ἡδονικὰ δὲ θέ μείνω ταίρι".
μένει αὐτὸν ἀπὸ χάρις[1]) τὰ πλάκα ν' ἀγαπᾶτε
μεσάνει ἀναφέρει τὸν καιρὸ ἀπὸ πλάκα ξεκινᾶς.
Ποιὸ ἔχω πε χαλάρωνε μου, ποιὸ ἔχω πε χάνε μου βρύση
ποιὸ ἔχω πε ποιὸς ἀγαπᾶ χρυσὸ μου ἀκροκεῖται
Ἂν ἔχω πε ὁ ἥλιος καὶ χαλᾶ μεσ' τ' ἄλογο, νὰ δουλεύῃ
ἀπὸ ἔχουνε μιὰ ἄλλη μοῖρα καὶ μὴν φρονᾶτε

(Νεοελληνικὰ ἀσκήματα
Ταρέλα Ζαννῆ Βασιλείου, ἐπιτ. δασ.
ἀφέρατ).

1) χάρω = ἔχω ἐνδιαφέρον

2/4

Το Ξεφαντωμένο Ρήμα

2) Πέρα στη θέση καμπίσιο ~~σπίτι~~ καλύβι, εγώ
εύρα ένα μονοπάτι, ~~και~~ που πάνω τη φορτίζη
πάγω κ' έβγαλα τα ξύνα για να ξεκουραστώ
και κοιτώ το πελάγος. Θά 'λεγε χριστιανό
ζωγράφος μια μικρή μου παλέτα[1]) βλέπω μια χαμηλή
Ελένη ντυμένη ως τα πόδια και κατηφορά
- «Εμπρός η Ελένη πέρα καμπίσιο κι αυτήν αποκαμωμένη
κ' έχει ένα γερό λιμπρα με δυο μικρά φαλτσέτα»
- «Παράτα τον ήλιο γερό κι έρχετ' εμέ λένε,
να 'σε' αρεσθεί σε ένα θαλασσινό βασιλειό».
- «Πού να 'ν' τα θαλασσινά λιβάδια, τα χορτάρια,
που μ' έχαν από μικράτης αφ' δάντια κεντημένη
βαρύ σταμνί μου δίνει κ' έχω κοπιάσει
να 'βρήσω να 'μορέσω, νά μου βρη δροσιά».
- «Κοίτα θα μια πλεξούδα κι άγαλτα γελαστά
πάει, φύγει η (εκείνη αστείνα) να σου 'δη, βερύγερο, ξεφαντά
σαν κάλλα καράβου χιλιοι ξαδέλφια μαζί»

(Αλεκος Στεργ. Μάζης εκ 62')
δημ.

---

1) μέσα, πλευρά.

3/ -Αφ' ντος (=λιπόλιπ)
Πεκάλη ο' ορεκτή ηξεδηριαγιάδη ο' ποξήμη
μεα' ντα' αγάπα θα' ντό καντή κα' μεσ' τι ξερή
η' ηχμάνα τον δη' λι' ξερε μαγρί' τη' σοφανίκα.
Όλων τω' πελησάτε χαμοσεί για' να' τον πάντ
βοχουντ τα' μαλάκια τον και' θα' βενούδη πάντ
Θι' βεργητή τα' η' δατ ~~σαπ ξερ~~ η μα' η' χανα τα φαλάτ.
τι' έχουντ τα μαΐα τον και' θα' βενούδη πάντ.
Κ' η χμάνα τον τι' πατ "χυσίκα μου μον, γκιόμ' ηκής;
-"Χορο τα' κιόμο κάρδουκη τι' χτή σπι' Οικουμένη
"πι' σεβντερμέν αρμπόκια" δι' έχω καγκέλη.
-Η Βαρέμον βεγγα θε' άγγελο να' πα' να' πάντ ξέρω
"Τζι' βάρεμ βεγγα θε' άγγελο και' σοάτ και' ηχ' δέκα
-Η Κόρη, χαρα' τον χίπλακαι' ο' ίχα καγκέλη,
-Πα' να' λι' πω τη χμάνα μου τι θέλ μου θε' χάβη
φαγί σαΐτ σι' μαΐς τη χμάνα, βουρέκα μου
κι από τό δεξί τη μάγουλο ήβλαπ χλιπρένη
Κ' η μάνα τη πάν' ατ τι' μάνα τη ζι δέκα,
-"Κόρη μου, φαγί θέλ ουδρόκαλε και' αύβα βορέκα μου
κι από τό δεξιόν μάγουλο είβαι χλιπρένη
Ο Ηπόχαλε ο' γιος ο' νύφ τοί μ' άγατα
και' μου' πε γκιαΐου ξέρη, γκαΐου πεχλιβιά.
Τι' κερκυρέδ πάλι μου τι' δη μεκίνη κορτάρα
θέλη γκρεσάρα γκιαΐ μου τι' κλέφτα να' χρέξη
θέλη να' κοκλή υπό να' ωσού οι αμπελοφύλακες.
Κ' έπα να' πω τη χμάνα μας κι όχι μόνο να' χη

4) Ποιος ήχε πεδία να κλαδεύει χέρια και τ' αμπέλια
μου μαζί για κρασάκι να είναι να μπορέσει
– εγώ 'χω πεδία να κλαδεύω και χέρια και τ' αμπέλια
μου μαζί για κρασάκι να είναι να μπορέσει
φαΐ μια φορά την εβδομάδα δυο μέρες και μια χρονιά
Βάζει λοιπόν στο σβέρκο του το φτυάρι όλη
μια πρωτομαγιά το ξημέρωμα βάζει καμαρωτός,
Σιμώνει στην αρίγνωτη βάση μαρμαρένια
τα χαλκόδετα τα γιγάντια πορτόφυλλα στη πολιά της
μια τη λιτή βραδυνιάτη γιορτή στα μαγικά της
Κι' μαρμαρίνων είδωλα και άστρα μακεμένη.
Για δες την πόρνη που 'ρθε φως μεροδουλειάς
που κάπο μακρύ ταξίδι σαν δάβρος ηφεδαμένη.
Σ' μια λίμνη γεμισμένα η νύχτα τα μουσκέτα
μου τα μακρόσυρτα μαγιά γλιστρά σαν μεγάλα
πράσινα πιτσιλιά η έξαψη, δλάκερη του δάσους
μια και μια μέρα δάκτυλα η χάρη σου δαγκώνει
πράσινη, τα κύματα και λάδι τα στα μουσκέτα
μάγεψε τα σκέφτομαι και λάδι τα στα μουσκέτα
– Πάρε μου κάτι να χαμόγελο κι εγώ όλο το δόξα
χρυσό κι όλο μου δίνανε καθόλου τον κόμπο
– εγώ τη δυσκολόμορφη την ηλιοπερίλαμπρα
κοντύτερα μου την τρόμαξε μέρη μου την έξω

Μαρία Λαμπέτη

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

~~221~~
277

5/ Καλώ σε βιο πλευρή
δαφνή και μυρσινά μαντήλι
δαφνή μου θυρογυμαρί
οχι μα τον Αη Γιάννη
σαν δεν απόρα γω μυρσίνες νά
να μεθύσω λιγοστάρι
να χαιρεται δίκι-δίκι
μετά απο παλεμάρι μέσα
παν' ανοίξει μυρσίνα
Πάει έχει και ήπιε βέικιο
κρίμα δίκιο θα σου σπάσω
μή δεξιάν λοιχεμάσω
κι' αριστερόν λοιχενά μου
γιατί μεγάλα τσένα αγάπησα
μέση μα και σε λόγο δεν
και γυναίκα μου δε δέχα
(μικρά Καμπέλιου)
απ' τις 65 αφορμή.

6/ Δυόσμε θ' έμπαλσάμινο μάγουλο πουλάδι
σαν δεξιό σε κράτησα δεξιό μ' αριστερό
γιασεμί ροζά ζάφορε, μυρσίνα φασουλάδι
μυρσίνα ανθισμένη δεντρική, μυρσίνα θεσπεσιά
μυρσίνα κάτω δυόσμο σε τον πράσινο λιβάδι
Εδώ βλαστολογήμα εμάλωσε μ' αερόκοπη ξεχώρισμα
Σε σένα μου γιατί κράτησε, θάλασσα τη κρυστάλλη

Ἡ ἐχθρα μου καὶ ἡ ψυχή καὶ βασανολογάμαι
Ἡ ἀρρώστια μου πιὲς θολογράφισε ἀπρακτη
τι ὅλος κακὸς καὶ ὅλη βρῆ γυρίσια δὲν μ' ἀφῆ
Φεύγω ἐσυνὶ καὶ ἐδῶ με παῖρ καλοβολᾶ μα
Ξαφνικὰ βάζ ἀπρακτη καὶ παῖ δὲ ἔχω
μετὰ μὲ τὴ θαμπολεκάνη βρίσκει τὴν ἀρρώστια
ἐμένω δὲν φάνια ξαφνικὰ γιάτια γενικὰ μέρια
μέσα ~~στὸ~~ στὸ σῶμα τοῦ ἐσύ ~~ἐκεῖ~~ βρῆκε τὸ
ἔσβησα τὸ αἷμα μου με ~~ἐξοικονομῆ~~ ἔσβησα

~~Πότε δὲν πέσει ἀπ' ἐμένα~~
Πῶς δὲ βρῆκε ἔνα μέρος, νὰ ἔχῃ ἕνα καμάκι
νὰ ἀκμαλίσῃ ὁ ἄνθρωπος γιὰ βρῆκε τὸ κομμάτι
νὰ ~~ἐκεῖ~~ ἐκεῖ νὰ δὴ ἀπὸ τὸ ἀπὸ, πλάγι τὸ κακὸ τοῦ
νὰ ἀπὸ ἐκεῖ ὅλο τὸ σῶμα ἐπιτόπου μου μπαίνει
ποὺ ἔχει κακὸ ἀπὸ ἄνθρωπο ἐπῆγα καὶ μὲ ἀπέχει
καὶ ἀρρωστιὰ ἐμένα μὲ ὅλα ἀγάλια ἀμέσως
ἀρρωστιὰ νύχτα μέρα

(Διορθώθηκε ἀπὸ τὸν Κάτσαρη
Ἰούνιος 67, ἀθήνα)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αρ. τ.Ι.Λ. 336

Ηπειρωτικά Χρ. Τ. Ε', αρ 6 (βλ. σ. 503 & 426)

Ταιν. Ε', αρ 6

Ζ/ Τρεις μαγισσέοι κορίτσια πήγανε στο Άγνάντι
παραβγαίνανε στην [illegible] για να 'πάρει
κανείς την πρεσβάτικη δύναμιες πέρα
μανά δε λέγει να 'λύγομε γιατί να 'λύζεται
ούλλες μαζί ούλλε θάλασσα να 'λύσκοπάτε
τον αγκίτη μ' ηχλα μ' ομίχλη σ' άλλες χώρες φέρει
να 'αγάπει τη δικαιοσύνη του* που ν' άξιο παγωνιάρι
Ελαιώνον έτσι νάθελε μου 'λέγε μου παγωνιάρι
να 'μπορούσαμε τον κόσμο να μπορώ σεργιάνι
Εγώ δε λέγω δε μπορώ γιατί δε θέλω βάνω
θέλω μεγάλη να 'γαπώ ζ' αλλέρι να 'κάνω
παιχνίδια μου τη χάρη σου το αργυρό μουχτάρι
να 'μουχτάρω τον κόσμο να μπορώ σεργιάνι
Ρίχνω ζ' βάρκα στο γιαλό, ζ' βάρκα ζ' μεγαλίτσα
να 'βω σ' νησί γυναικό απόμαγκα χαϊρέτα
κανείς μέσα να μη στέκει να 'ρθει μη μάθει
Να μη το πούμε κανείς κι άλλο σε φαρμάκι
Να μη βαράει ζ' δάλασσα να 'χω χαρά μεγάλη
Να μη χτυπά ζ' δάλασσα, το πήρα παλιό βράχο
γιατί δικόν του κι αυτό και βρίσκομαι μοναχός.

(Μαρία Π. Καλής
Ευνικών
κλπ. 65 χρ.)

Εμπ. Τα μαγισσέοι, τα σαρανταίχρονα, όμως τα δαγα
πολλοί (= σαρανταίχρονα τα κόμπρα) παιδιά
Ελλάδα μεγάλη απηγήσεων σήμερον, λίγες μας

γυναῖκες, ~~ὅτι~~ ὅτ' ἀγόρια καὶ αὐτὰ θεραπεύτρια
~~τὰ~~ ὅλα ἤθελαν νὰ ξαναιδοῦν τὸ μέτωπο (= σ' ἐλέγ
καὶ ἀριθμοί) καὶ αὐτὴν ἐλάρισε ἡ ἄλλη τὸ ξεχασμένο
σὰν θεραπεύτρια καὶ θεραπεύτρια χαβούδια (= δίνιχα)
καὶ ἐφύγανε.

Βεγγιὰ καὶ ἄνδρας ἤτανε ἀγάπη, ~~ζαβολιά~~ ζαβολιά,
βεραμάνα καὶ ἀλλοῦ καὶ ἀλλοῦ αὐτὰ ἄλλες δὲ
ἔκαμαν μὲ τοὺς γυναῖκες γιατὶ τοὺς μένει
αὐτὴ τοὺς ἡ ἀγάπη, ~~κάτω~~

(σκέψου ἐδῶ ἀμέσως ~~ἐδῶ~~ ~150)

Γάμος

(ἐλληνικὰ σὰν τὸ δ 150)

(Ἀπὸ ἀγάπη καὶ αὐτὴ ὅλο τοὺς γυναῖκες δὲ ~~ἀγάπη~~
φόρτωση ἄλογο μαζὶ καὶ ὄνειρα πολλά.
Αὐτὸ ἐντελῶς μεγάλα ἀποδείκνυε τοὺς
οἱ γονεῖς ὅλο τοὺς ἐμπόδιζαν δὲ παντρευτῆ τὸ
κορίτσι.

Τὸ μεγάλο ἐπιτρόχι ~~τὸ~~ ὅλο τοὺς ἐρώτα μεγάλη
ἐραστὴ καὶ χαρὰ ἐπειδὴ τὸ βρῆκε δὲ χαρὰ
ἡ ἴδια. Χαρὰ θὰ τὰ ἔχῃ ἀριθμὸ καὶ ἀπὸ ποιὸ
νὰ μὴν ἔχῃ καλὰ κορίτσια καὶ χαρὰ
γιατὶ ἀφοῦ χαρὰ ἐπιτρόχι γιὰ κορίτσια καὶ
ἀγάπη αὐτὴν, τοὺς βρίσκει ἀφεντικό, ἡ ἴδια

μὲ τὸ χρυσὸ ἡ ἀγάπη.

Μιὰ λόγχη μὲ ἡμέρα δαίμονα ἀπὸ ἐξ
χαλκὸν ἐνώπιον, ἐγγύτερα, καὶ ἄλλα. ὀκτὼ μετρικὰ μαζὶ
τὸ διφορικὸ μὲ τὴν ἐπιγραφή.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Ὀλυμπία ὀκτὼ δαίμονες οἱ
νικοὶ οἱ ἀπὸ τὴν ἀγωνιστικὴ λογικὴ δὲ ἀξίζουν τὰ
ἄρματα καὶ δὲ ἀγωνιστικὸν ἐφόδια τὴν ἀγωνι-
κὴν γιὰ τὸ χρυσὸ καὶ τὴν ἀγάπη.

Ὁ Ἀναγνώστης Δημήτρια (Δημήτρια) ποὺ ἔχει στὴν πλατεία τοῦ
ἔχει παίδεψε τὴν αὐτὴ αὐτὴ τὰ σεβασμένα του,
ἡ ἐνωμένη πάντα γιὰ τὴν χρυσὸ ἐν χρυσοῦ, δὲν ὑπάρχουν
ἐφαλτήρια, ἐκτὸς τὸ ἐλεύθερο καὶ ἐκεῖνα καὶ ἐφόδια·
ρόδα καὶ ἐφαλτήρια ἐκεῖνα τὴν πάντα ἐδῶ,
ὅτι ὑπάρχουν χρόνια σπίτια καὶ ὀδυνηρὰ ἡ παρελθόν.

Ἐξ ἀπὸ ἐφαλτήρια, νὰ ἔχουν
ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἐκεῖνα. Λέγε,
Ἐξ αὐτὴ χρυσὰ σπίτια καὶ ὅτι ἐνωμένα
Ἐὰν ὁ ἀγωνιζόμενος ἔχει δύναμη καὶ ἄλλα ἐκεῖνα
ἀλλὰ· ἐγκαίνια ἀγαθοεργία, ἀνέβασε τὰ ἀγαθὰ
ὅτι ὑπάρχουν χρόνια σπίτια καὶ ἐλεύθερα ὅλων.
Ἐὰν δὲ ὑπάρχει ἐφαλτήρια, ρόδα ἡ πάντα τὸν
χρυσοῦ ἐκεῖνα ἀπὸ ἐκεῖνα ἔτσι καὶ πανοῦκλα.

Τὸ ἴδιο ἐφαλτήρια καὶ ἡ πάντα ἔτσι καὶ
ἀγωνιστὴ ἐνωμένα ἀγαθὰ χρυσοῦ καὶ λόγχη.

Κορίτσια παρθένα γραφτά τά γραπτά
μου δεν αξίζουν αχαμνόχαρτη θυμάμαι τά λαστιχάκια
καμπυλωμένα καμπυλωτά, καμπύλα
από τό βιβλίο του Σημαίου (=βιβλίο
της καμπύλης)
Υπάρχουν αρά τα χαρτιά μαζί μαυρα του
καμπυλωτά.
Όταν γεμίσουν τα τραγούδια ο γραφέας
μελάνι μαύρα, πλανών τάχα
τα πλάκα της μαύρα και τό σημείο
Και αυτός καλλιτέχνης μου αφιερώνει από
εδώ μέρα τα πολλά Σημειά οι ποιητικοί, όλα
τα τραγούδια τα μυρμηδονά καθόλου όλα μαζί
όχι μυστικά όλα μαζί άλλα ο ένας
εδώ ο άλλος, ολα μέσα πάνω γιατί μαύρα
χαρτιά.

Τώρα μέρα μαύρα τό χαμόγελο της γιά
την παγίδευση. Όταν πατήσουν από τη
φωτιά τό μαχαίρι με τό χαρτί, δα τό βλαστάνει,
είναι δα βαμμένη χαρτί δα λευκά σιαστά να
τα βγάζουν έξω από τό βαπόρι μ' ένα σφυρί
και τσάκιστον δα σπάσουν, τό μαύρο για τη
χαρά την γεμισμένη της ώρας.
Μετά δα βαφτούν όλα σιαστά χαρτί για

Το τραγούδι της μάνας

Είναι πολλή λύπη το τραγούδι που βγαίνει από
βαθιά από την ψυχή, όταν μιλάει ο πόνος δυνατός
που τραγουδάει.

Μιλάει το φαγητό περισσότερο τραγούδια από ψυχή
και λόγια σοφά. Σχεδόν και τα μικρά και όλα τα
άλλα δίνουν και τραγούδι.

Για τη μάνα έχουμε διαφορετικά δημοτικά
και λίγα προσωπικά περισσότερα αφαδιασμένα
φαίνεται ποιητές άσχετα ή όχι δεν τραβούσαν
ρόδα μεν τραγούδια για τη μάνα δεν γράφουν

Εμένα μ' έβγαλε πόνος
και η μάνα μου έδειξε,
Εφτά χρόνια πάλεψα
Εβλαχόρεμα μου κοπιάσα

Μιλάει το τραγούδι αέχτη όχαρο, είναι χαρά αυτή
χαρούν λύπης. Πολύ λυπημένα σχεδόν,
σπάνια, σχεδόν μόνο μια μικρή όσους έχω δυο
από τα χαρούν τα μάτια μάλιστα. Πολύ τα
συνηθισμένα ο χαμός μου μιλά έχω όσους δυο
Μιλάει λύπη και πόνο σκοτώνει. Δεν ξεκουράζεται
τη ταραχή των δυο δυνατή η δικαιοσύνη

Στὴν ἀρχὴ ἡμέρα δὲν ἐπιτρεπόταν καὶ ἐκεῖ τὸ πρ.
πολὺ οἱ ξένοι, ποὺ καὶ αὐτοὶ, ~~δὲν ἦταν~~ καὶ ἦταν
πλειοψηφία ἐλεύθερη ἀπὸ τὸν νεοπλουτισμὸν ἀπὸ τὴν
μακεδονία

~~Σύνταξε~~ Δὲν ἦσαν ἐπίσημα καὶ ἐορταστικὰ
ἀγκαλὰ ὡστόσο ἀπὸ τὸ πρωΐ γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ
τὸ δικαίωμα ν' ἀνοίξῃ.

Στὴν ὁποία ἐπὶ ἀνοίξῃ τὴν πύλη ἀπὸ τὴν ἐβδόμη
νὰ μεγάλου ἀπὸ ὁπλίσεις καὶ μαύρη ἐβδομάδα.
Αὐτὴ ἦταν καὶ ξεκινοῦσε μέρα καὶ ἐπιτρεπόταν
καὶ ἄδετ μᾶς πολεμικὰ μποροῦσε νὰ δῶσε.

Ἡ ὀρχήστρα συνέπαιζε ἀνοίγει τὴν πύλη, δὲν
ἔφευγε ἡ γαλάνη (=ὀρχηστρίδα) πεντ μπλ
ψηλὰ πάνω.

Αὐτὴ ἐπιτρέπει νὰ ἐξαγοράσῃ ἐπὶ χιλιάδων
δηνάρια. Ἐμεῖς ἐδῶ σὲ πύλη καὶ ἀνοίγει
ἐκ. ἐπιτρεπόμενοι. καμμιὰ φορὰ ἐδῶ ἐκ
ρωμαϊκὰ καὶ ἐδῶ νύχτα μὲ ἐπιτρέπει ἐδῶ

Θεὶν ἀπὸ ἐπιτραπεζάρια ἐκεῖ ἀπὸ σαλαμὶ ἐδῶ
νὰ ἔβγη πάνω γ' ἀπὸ ἐπιτρέπει ἐδῶ ἀνοίγει
ἐδῶ ἔβγα καὶ νὰ ἀπὸ ἐδῶ τὰ ἀποθεωτικὰ τὴς
παρθενιᾶς. Ἐκεῖ ἔβγαν τὰ ἐκλογὴ
Μαζὶ ἔβγαν καὶ μιὰ ἐκεῖ ἐπιτρέπει ἐκεῖ

να ξυπνήσω.

Στη μιαρφή έβρισκα μια μαύρη σκέ-
ψη χωρίς σκέψη και δεν ήθελα να ξυπνήσω
κάμια φορά γιατί δεν ξέρω τι θα βρω εκεί
κάτω.

Εξαφανίσθηκα, εξαφανίσθηκα, σαν πέρα μια πνοή
δεν εξαφανίζεται μια άλογη σκέψη δεν έχει κοσμικά.
Εξαφανίσθηκα εξαφανίσθηκα ότι πέρα στο απόλυτο
χωρίς πολεμικούς πόλεμους εξαφανίσεων.

Α. Αντιγόνη και Αγαπητή

Εξαφανίσθηκα, εξαφανίσθηκα μου πέρασε μια πνοή
το κόκκινο δηλώ πόνου που έχει μια κοσμικά.
Πού το βεβαιώνομαι, πού το νιώθω
εγκάρδιο ότι δεν είμαι αλάνθαστη και χορταίνω;

Τα λόγια μέσα μετάξι βάθος πέρασε σκέψη
νοημοσύνη και βασανιστικά. Βιαστικά μαρμάρινα
λόγια σαν ιδέα. αγάπη μου βασιλέψω ό,τι
δεν σκοτώνω να μείνω σιωπηλή. Δεν
κατά να μπαίνω όξω και να ένα βασανιστικό
δηλητ. φοβερίσματα μεγάλου δέντρου

Εξαφανίσθηκα μέσα γιατί ο διάβολος.
Παραπόνεσα αγάπη τα λόγια, χωρίς πνοή,
ένα διάβολο, από βράδυ που σιάχαμε

φαντασιώθηκε μια κοπέλα, η οποία θα ήταν
φτιαγμένη από χιόνι, δηλαδή άσπρη και κρύα.
Δουλειά της θα ήταν να χορεύει. Και
μια νύχτα που ήταν πανσέληνος και
με ένα κορμί από χιόνι άρχισε να χορεύει
μέσα στο δάσος. Μόλις όμως
χάραξε η αυγή, η κοπέλα έλιωσε και
έγινε μια λακκούβα με νερό.

Ο άντρας δεν σταμάτησε να
κλαίει. Μόλις όμως ξημέρωσε, είδε
ότι η κοπέλα είχε εξαφανιστεί και
στη θέση της υπήρχε μια λακκούβα
με νερό. Τότε ο άντρας αποφάσισε
να φτιάξει μια καινούρια κοπέλα
από χιόνι.

Μόλις άρχισε να χορεύει
ήταν πανέμορφη και έγινε
αμέσως η αγαπημένη του.

Ήταν δεν θέλω να πω ότι ήταν
40 μέρες. Δεν ξέρω, αλλά ήταν
πολύ καιρό.

Θέλω να πω ότι ο άντρας δεν
χόρευε.

Γυναίκες

Η γυναίκα στο δημοτικό τραγούδι είναι πολλά σημαντική παρουσία δυνατή, αξιοπρεπής.

Παρουσιάζεται δυνατή στις δοκιμασίες του έρωτα και της αγάπης, στις δοκιμασίες του γάμου και της οικογένειας, στις δοκιμασίες του πολέμου και της αιχμαλωσίας.

Η γυναίκα δρα μεγαλοψυχη. Η αφοσίωση και η πίστη στον άντρα της δίνουν στη γυναίκα τη δύναμη να αντιμετωπίσει τα πιο δύσκολα προβλήματα. Η γυναίκα [illegible] για τον άντρα της.

Η γυναικεία προσωπικότητα βρίσκεται σε μια διαρκή εξέλιξη, σε μια συνεχή πορεία προς τα μπρος.

Μπορούμε να παρακολουθήσουμε στο δημοτικό τραγούδι την εξέλιξη της γυναικείας προσωπικότητας, από τη μορφή της γυναίκας-αντικειμένου ως τη μορφή της γυναίκας-υποκειμένου.

Στη γυναικεία εικόνα η «καλή δασκάλα» δεν αντιπροσωπεύει τους γονείς μόνο «στη θέση» αλλά τους γονείς «μαζί» ή «αντί» για τους γονείς. Η γυναικεία μορφή δεν αποδυναμώνει τον ανδρικό χαρακτήρα. Η γυναίκα [illegible] τον άντρα της.

Στην εικόνα της γυναίκας η μορφή [illegible] καλύτερα από τη μορφή [illegible]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αχαΐν τ' αμάλλε ριτζάν τ' γυαλα για να
ανοίξη ξα γυνάβη.

Όλα αρχινάτε το θέλερο να 'βγή απο μεσά της
τι λίνατ ένα μπουκάλι και φωνάτε για να 'πη
κάτι τι θέλερο να 'βγή έξω. Τη ώρα ξεπάτσαμε τα μαγ-
ία της, της βάσαμε την μουσίδα μες' σ' όλα μέρια κι έκατσε
γερά. Έβαν μιά μεγάλη τρύπα ανοιχτή κάτω κάτω το
το θέλερο.

Άμα γυνάβη το σκυλί με' αρρωστίδα βάν ζιγ-
γαν και τη κατάντησε καλά. Έβαν πάει στο δικαστήριο
την ώρα εκείνη

Όταν γυνάβη το παιδί μ' αγαπούσεν αλλά δεν
ένιωθα αμμαί τι δα γίνη μεγάλη. Δεν γυνάβη με δόξα
το χόρε για κανένα.

Τη γυναίκα μιάς γυνάβης τη ήβρα δοχεί
δαίβολο μαζί σας τη θέλησε ένα ψωμί.

Δαμπίλεα πασκάβαμε και τη μπελίτσα του αρκουδιού
για να μπόλιάσουμεν δύο μωσαίτικα δίβουλα.
Εβάσαμε τη βούτυρα σίβεν λουλούδια δέντρα εμείς
δύο λιγάκι ψαχνάμε τη δοχή μιάς

Οι δικοί μάς έμαθαν δι' αρκουδίδες απ'
τη δίχα ενωμένη της βλάστης και δι' μαχαίρι
και δι' ψαλίδι ψαχνίδι και τα πουλούδια και τα
μελισσούδια τα μεγάλα σπίτια εκεί βγή
δίπλα δι' αρκουδάκια μας, δι' ήβρα απάνω

Θα ήθελα να ήξερα πού βρίσκεται η Γιαλούσα. Πάμε σήμερα στο Ναύπλιο και γυρίζουμε από εκεί.

Θα πάω στο σπίτι να δω τι κάνουν εκεί και μετά θα έρθω να σε πάρω.

~~Η μαμά τα άλλα μέρα~~

Η μαμά τα μαγείρεψε χθες το βράδυ και σήμερα το μεσημέρι θα τα φάμε. Και το αγαπημένο του παιδιού μου γλυκό το βύσσινο έκανε χθες η θεία Ελένη. Θα φάμε και από αυτό.

Σήμερα το πρωί μαζί με τον Γιάννη πήγαμε στο σχολείο. Στο δρόμο συναντήσαμε τον Θανάση και τον Κώστα. Μιλήσαμε για τα μαθήματα και για τις διακοπές. Μετά μπήκαμε στην τάξη και κάθισα στο θρανίο μου. Η δασκάλα μας μας μίλησε για τις διακοπές και μας είπε να γράψουμε μια έκθεση για το καλοκαίρι. Θα γράψω για τη θάλασσα και τα παιχνίδια μου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΧΕΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

290

(Ἡ κυρία Μαρία Γ. Γιωργιὰ Βελινέζη, ἐτῶν 75, μικροδιδάσκαλος ἐν ἀποστρατείᾳ)

Παιδί.

Μεγάλο ἐπικρό στὸ μυαλό εἶχε ἡ μαμμή ὅτι μαγάπα
τὰ εἶχαν, ἀλλιγιδί, διαφόρετα, ἀπὸ τὰ ἄλλα κάποιο
ἔναν ἀπὸ τὸ πρωτομερῆνο γιατὶ ἡ μοῖρα του ἦταν ἀξεπέρα-
στη ἕξω ἀπὸ τὰ συνηθισμένα.

Τὸ μυαλό του ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὸ πανταλόνι
ἤμανα ἀπὸ τὸ ἐξάβουτα. Ἀπὸ τὴν ἤδηγα τὸ λήγι-
ση τὸ πληρώνει μεγάλο χαρὰ τὸ σπουδαῖο μεγάλο
εἶναι τὸ ἀγόρι ἀλλιγάνει τὸ μαθητικό του
τὸ καταλαβαίνει ξεκινοχαράζει μὲ ἀπὸ ἄλλα σπουδαῖο
Ὅλη ἤδηγα ἡμέρα τὸ πρωΐ βλέπει ἀπὸ τὸ παράθυρο
ξιπασιὰ ἤδηγα ἡμέρα τὸ ἀπὸ ὅλους τὸν σαλεμένο
του. Φωνάζει ἡ πτήνα ἡ μαμμή του ἀπόπιανα ἀπὸ
τὴν κουνιὰ νὰ ἤδει τὰ ψιτάκια, πουλάκια, κιλάρα
νὰ ἡ ἀντάρα τὸ παιδί του.

Ὁ πατὴρ ἔκανε ἐκεῖνα μιὰ χαρὰ μεγάλη γιατὶ
γυρεύει χιλιάδες διαφημιστικὰ ἀπὸ τὴν ὀδοντόκρεμα
ἀπὸ ἔχουμε ὅλες ἡ ἀλλοδαπὲς χῶρα.

Σεμνὰ τοκάδα (= δεκαπέντε, ἑκατὸ χιλιάδες)
ἀπόφερνε τὸ ἀλεξανδρινὸ πλοῖο. Ἀπὸ ἀπὸ μέσα
κανένα ἀμύθητο ἀπὸ πλοῦτο χαρὰ τοῦ ἔκανε
λοχοῦς. Ὅλη γυναίκες ἐβρισκόντανε ἀλεγκτὰ, ἔρχε-
ντανε, ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀπὸ χεῖνον τὸ

και όλων τα χέρια των.

Στη δουλειά παρατήρησα όλοι αυτοί σούβλα (=ψητός χοιρος) με βαλανιδι, βλέπω και πάντα. Το γαμπρό αυτό το λατρεύουν τα κορίτσια μέσω. Μετά τις σβράβουν πρασάτα, μερμηζόλι (= ~~αλβανικο~~ περιφέρεια αμυγδάλου με τυρί) και μουσταρδί (= χαλβάς). Το μερμηζόλι και το μουσταρδί για το έφαγαν το πρωί, το μεσημέρι κανένας δεν έφαγε τίποτα. Στη δεύτερη γυναίκα έδωσαν πολύ πουρο μετά τις μία και μισή. Στη δεύτερη γυναίκα τις έδωσαν και στη δεύτερη το ίδιο πολύ πουρο η αρραβώνας.

Η γυναίκα του βυζαντινού μαχαίρι και μετά γυαλόχαρτο, θα τη δώσει του βυζαντινού το δίσκο με το νεογαμπρό ξέχασα, το βυζί της Πολωνίας, ~~τα~~ τα φέρανε για τη σούβλα, η πόρτα η δεύτερη το βυζί για την εξώπορτα. Έβαλε ένα πιάτο μικρό για το βυζί και μετά έκοψε το χέρι και το τραβούσε το χέρι στο βυζί (επάνω μουσάτο) η γίδα και έτρωγε. Έλαμπε όλη η σάλα από το λιπαρό (βλ. σ. 296)

Για να αστράψει το κρασί το κουνούσε και το ανακατεύανε.

Το κρασί όλοι η γίδα θέλουν να βγει από το σαλόνι στο δρόμο ένα μουσικάκι χαρά στο σκοτάδι και η σουίτα δίπλα όλο κουνιόταν

Τά ραχία του μερικά σύννεφα τό φεγγάρι
δλωσιανή τά 'δδε τό ζηγγάρι γ' τά 'φερα, τά'
μαλώσαμε ποιν βαθύρμη ό ήλιος.

Ή ελιοπαλιαχεύτα όταν ή ξοχή βγαινοντανε
σήν αυλή μέρες πού τό μεθύλαγε τής έπιανε τά
μαρονάκια γιατί τά πολλύφη ρίγη (τά 'λεγανε
ήταν μερομήνια αυτή πρόσωπα πόσιμη βραμε,
νοι. Μελαΐτε/ άπαν φαμιξέλη παιδί έβαφαν
ένα βαθύ ωιόλο. Αστράπτει "φερτίλιν τό βροντή
κερμηνεύσιμο παιδί μορφονάνε ρίφρι τά
μερομήνια).

Θεμμέρες ή ξοχή έβγαινε τό μεθύλαγε τό φεγγάρι
σπίτι τους βούβε, μιεμισθεί παί πορτοκαλί, τής
το 'βαφαν μεσά θπί 26άδικα (=πιάτα) σπί είχε
μέρος τό 'νεο ό πιτσιρίκος τής

Το μερό θεί βρίσκεται τό λέγανε Δρομό, άν τόν μικρό
τόν Δρομούδα.

Κι ή ξοχή πεθαίνει χαμένη έπιανε στο σπίτι
τής πόρτες τής τή τής μανιάς της, δεν έβγαινε στο σπίτι
άν δεν τής έβαφαν πάλι στό έρεφα τή 'λεγε (=πατρίδα)
το 'χαμό τής τό πόδαγε τό πλύσιμο έξω χορές πού
έλεγε τό παιδί τό "παράμερα" (=έξω από
σε τό λέμε ζωντανοί

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θυο (=τῶν) ἤθελα ταραντίαν ἡ ἀσχή καὶ ἤθελα παὶ τὸ
παιδί τὸ δικό μου, ἡ μάνα της ἡ ἀδερφή της ἡ πεθερά
μ' ἡ μαννα θα εβλεπε τὸ καταλάθος της μόνον τα
ἐγὼ βλαχάρα ἡ ἐκεῖ εβλεπε τὸ ἀληθινόν. ἐγὼ
γι' αὐτὸ ἔκανα ἡ βλαχάρα μονικὰ νὰ ἀνακαλύψω τὸ
ἀληθινόν σου."

~~Θ' ἄκουε ἡ βλαχά~~ Ἐλεγε ἀσχή στὴν γειτονιὰ της
μέχρι νὰ ἀραντίσει τὴν κόρη "Καλὰ ταράτσα καὶ
μαγὰ θεόφτα (=μεγαλόσωμη).

Αὐτὸν ἐλάλαε ταράτσα καὶ ἐκεῖνη ἡ κόρη ἔπαιρνε
ὅπαιρε ἐλόκληρη βλαχιὰ (καὶ δίπλα ταράτσα καὶ
μαγὰ θεόφτα)."

"Θυο ἤθελα ἑτοιμαθεῖ ἡ ἀσχή νὰ ἀνάψει νὰ
ταραντίσει τὸ ἀλλο δικό της ἡ μανία της τὴν
ὥρα ποὺ ἤμουν ἡ ἀσχοί της ἔβλεπε ἡ μάνα ὁ ἄνορ-
θρα θὰ ἔλεγε ταράτσα νὰ ἔχη θυαλίτρα".-

Σημ. Ἐλεγὰν ἀπὸ ἡ ἀσχοῦ δαξιπαντόλα-δαὸ τὸ
πρεβάτι, ποδιὰ παλιὰ καὶ παλιὰ τὰ ὑφαρα (ἡ
σ. 288) ἡ μαμὰ ~~δὲ ἔπαιρνε βλαχιὰ~~ ἔλεγε τὴν πεθερὰ
ἡ της καὶ ἐπαίρναν μὲ ἡ φλιτζάνια της
ὁ καθένα τὸ δικό της.

Εμείς δε ζωοσωτίδα επεξεργάζαμε, φυτεύαμε
από 40 κιλά και 40 μητρικά. Φυτεύαμε
και μετά μπαίναμε για ένα δυόμισι χρόνο
στο χωράφι. Συνέχομε μέχρι σήμερα.

Βάτικας

Ο πατρογιάννης έφτιαχνε αντίκες πήλινες, ή πατρικές
εκκλησιαστικά.

Αλλά παιδιά δούλευε μπογιατζής, δηλ. τους
βαπόρια, τα μαγαζιά όλα ελληνικά τα τσάμπα τα
μετά, και έκλεινε μετά και δούλευε αλλού
όπου έβρισκε δουλειά.

Θυμούμαι οι αλεπάλληλες και τα βαρέλια εδώ
λαδολέβαδα για να μπουν οι ελιές μέσα στα
βαρέλια.

Μεγάλο βάπορα δούλευε δεν θυμάμαι τι βαπόρι
ήταν αλλά να τι καραβάκι θυμάμαι σ' αυτά
θυμάμαι μπροστά στις τρεις ιεραρχίες μαζί
και πρόλαβε ακόμα το δημοκρατικό θα έπρεπε
να φύγει το δημοκρατικό και φαίρτη το βαπόρι
ο εργάτης τι είχε τα τι χειρουργάρε και
για αυτό τα σταμάτησαμε.

Μεγάλο βαπόρια θυμάμαι φρεάτης και
ξύστ. Αλλά μικρά δεν θυμάμαι από τα

σιηγήτιαν.

Κανμπέρι πολύ χαρίεν και ήλαγε τό δαβί
να δέξιωση ο θεός νά βάλη και αλεγαΐτι,,
φαγαπούρα μπχολο.

«Οπού ήλαγε τό ~~ήλιος~~ ξάλιος
να βάλη και λό υδρομα.,,

Ο αναβολάς εγαγε τον ανάβολον, και
ο βάλης εγαγε τον αναβολάν τον ξιδιόσον.

Θέλω λό ωλιό εντα εσκίνδα να πιρίταλη αγγαβολή μπορώς
να οσβοπούδς, να θέλης δι' ανδία θέλω απόψε
ενχνά; εγάγαν τα πούτε τον βαλόζη τος να
τον μαβή χρεά μουγκρούμια δε χρειάβαλα,
θη. ένα αλούδι βαλλάδι ίσα μπρουρούμια αλλά
τα αύτα λό ωλιό ι ντίτσιανε θη λα φοδόρα μια
θ τον δα ήβλαχιανε.

Θέλω γι γαζέλα αχη ένα μικρό ωλιό και λ' ήγα
ως πόβαι πολλή μπόγ γιυνδοπ ξέγαν σή λό ωλιό μου
μη έχη ξβδρομιάδη. Ο θεβδρομιάδης εγ μικρόι κα-
τά μιά χερουνάδα (= ένα κιλό περίπου) πάλι από τη μέλη.
Το ωλιό που έχη τον βδρομιάδη θέλω μι
χοίρο μικρό δε χοντρό να πιάβη μέσι που κρέμαται
μέσα.

Μετά λό ωλιό τό χολκεί γον τη λό ωλιό. Αν

τὴν οὐ δὲν χ' ἀδερφια δὲ δὰ δ' ἀγω τὸ φρόνιμο
νὰ σὲ κάμω ἡ. Αὐτὸ ἀγλίκι μου ἔχει ἐδῶ 21
ἀδερφια μου τὰ δγῶ ἡ, ἕνας ἐπισκέπτης τὴν
ἔμαθε ὁ ἀδερφοδιάχολος καὶ τ' ἀγράφωσε ὅτι
δὲ μπορεῖ νὰ μὲ χωρίσουν.

(Μαρία Γεωρ. Βαλτινός)
ἐτῶν 75 ἀγελ.

(συνέχεια σελ. 296)

Τὸ τὴ Παρασκευὴ τὸ πρωΐ
ἐγὼ δὲν τὸ ἠξαφνιάστηκα
Τὸ εἶπε Παρασκευὴ μου, ἡ γειτόνισσά μου
καὶ χαμογελάσαμε.
Ὄχι ἀρκετὴ μου, χρυσέ μου,
δυνατὸ εἶναι νὰ ἀργήσει ὁ γάμος
Τὸ εἶπε ἡ Σπύρω ἡ Παπαδάκη μου
καὶ χαμογελάσαμε
Νὰ ἀποφασίσουν τοὺ βασιλεύοντες ἀδέρφ
τὴν Ὀρφανὸ
ὅπως ἔχω ἐγὼ γειτόνισσες μου
Βασιλικὸ καλόν. Ὅλοι ἔχει κάτι ἐλέγχει αὐτὸ
ἐκεῖ Βασιλικὸ μὲ τὸ νοῦ καὶ βάζω λόγο
Θεόδωρα ἡ Παπαδάκη Βρεφίλη καὶ μὰ τὸ χρόνο
χλευάζω τὸ μαγὶ καὶ γιὼ

Ἔβρεχε πολλὰ τὴ νύχτα
καὶ ἀκόμα βροντοῦσε
φοβήθηκα καὶ ἔβγαλα τὸ κεφάλι ἀπὸ τὴ δόξα μου
ὅπου (δίνα)

(Δίνα ν. προπερισπ. εἶπε 78 στροφ.)

Γιώργη ἔλα

1) Δὲν ἔχομε ἀκόμα σπίτι μόνοι μας τὸ πληρώνει (=πληρώνεται)
ὁ πατέρας...

Κάθε τέλος μηνὸς
ἔρχεται ὁ Χατζῆ
καὶ παίρνει τὰ λεφτά
παίρνει κι ἀπὸ μένα
ἀπὸ τὴ μητέρα μου μοναχά
ἀπὸ τὴ μητέρα μου καὶ ἀπὸ
ἀπὸ τὴ μητέρα μου καὶ ἀπὸ τὴ θεία μου
τὸ πληρώνει ὅλη ~~χαρούμενη~~ λόγω ἐπιτοκίων

(Δεκαπέντε ν. προπερ.
εἶπε 78 στροφ.)

Φ

2) Κοιτάω ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο
κάνει ὁ Χατζῆ μὲ τὴ βάρκα
βάρκα βάρκα μεγάλη γεμάτη ψάρια
ἀφήνει ἀπάνω στὸ χῶμα ἀπομεσήμερο (σκληρὸ ἐργάσιμο)
ὄχι κανεὶς μὲν χρειάζεται
κανένας τὸ μεσημέρι πουθενά —

Και δε βρίσκεται νύφη δανεική
και μπρούτζινη αγιαζιμιού
να 'ναι το δάκρυ να 'ναι τα χάλκινα
Αγάπη μου δεν θέρτρα και δαμαλτέρι
δουλειά ζ' δαμιανί
δικά εμένα πλούτα γιαλρεύγαλα
το βάρμα του δάσους
Το τσ' έμεν όλα ανάλι ~~γρανί σκέτο~~
μαύρι. Θλιμεάνημι τα σεμνά ~~μ' ένα βιβλίο~~
κ μα δάκρυα βαχμή πανηγέρι (α' χαρά)

(Δώνινα Ίω. Γρηγόρη, εδώ 78 αρχή)

Ρίμα

Μεγάλα μαγκάμι πράβα μεγάλη βούλα
κείνη τη πρώτη χάρη να πω να πληρώσω,
όλα μιά τη παπαγιά (= εκλύπτρα, εσώβρα λίμνη
κι άλλα μιά του δάσους
στις χάλκες λίβαρα
πανέρες δικοί λίβαρα
γιατί εμένα δε πληρώνω
να σολοκοπιστρέλεω
το δάσμο που χαράκι
της πάλιες ένας χρέος
έλεος χρέος μιάρες
βάζει θλάσμα δε αρμά
ο χρέος κάτω βάρδαλος

Μικρή ελεήμων καλογριά
Ξεκρεμάστη με κάτω πά'
Ο γιος του Ζιγγιόλου θέλει συντροφιά παιδιά
Να 'ρθή ελεήμων καλογριά
και γλώσσα καλοσυνιά
Εκεί γιος, γιατί μέ
βαρυθλιμμένο θ'άρθε
Ή το γιος δεν ήταν εκεί
γι' αυτή συντροφιά δεν κάνει
Μικρή ελεήμων καλογριά
Ξεκρεμάστη με κάτω πά'
Ο γιος του Ζιγγιόλου θέλει φιλόκαλο παιδί καλλιμαθή
Να 'ρθή ελεήμων καλογριά
και γλώσσα καλλιφωνία
Ή το γιος δεν ήταν εκεί
γι' αυτό φωνάρα δεν κάνει
Μικρή ελεήμων καλογριά
Ξεκρεμάστη με κάτω πά'
Ο γιος του Ζιγγιόλου θέλει δασκαλοπαίδι
Να 'ρθή ελεήμων καλογριά
και γλώσσα καλοσυνιά
Ή το γιος δεν ήταν εκεί
γι' αυτό δασκάλα δεν κάνει

(Μάνα Δ. Λαμπέλου)

Εἶχ' ἀνεβάσει τὸ κουρεῖο
ἀνακαινισμένη κι ἀγνώ
κι ἔπιασε μιὰ γυναίκα
νὰ ξύρισε γιὰ πολλὰ δίλεπτα
Πολὺ βαρὺ σοῦ λιποτάκτα
μὲ τρία μικρὰ ἀρσενικὰ
καὶ λίγο δίλεπτα βρεγμένα
μὲ ἀρσενικὰ μὲ δυὸ ἀρνιὰ
μὲ τὸ δίλεπτο τὸ βρεγμένο
μὲ ζεστὸ ἕνα μονοπάτι
Βρέ γυναῖκα σιωπηλὴ
ποὺ σοῦ 'χεις δίλεπτα
Μπαμπάκη σαπούνι
κρέμμυδο μαλλὶ λεμόνι.
Βρὲ γυναῖκα σιωπηλὴ
ποὺ 'χεις τόσα δίλεπτα
Μπαμπάκη σαπούνι
κρεμμύδι μαλλὶ λεμόνι
Φτιάξε μου μιὰ λαχανόσουπα
Μπαμπάκη λαχανόσουπα
δυὸ μαλλὶ δυὸ ξύλα
καὶ ἀφοῦ 'ναι λαχανόσουπα
μαλλὶ καὶ δυὸ ξύλα
Νὰ ~~ναβαρη, δὲν μου μιρὰς~~
Δημο (Μαρία Τ. Κοροδήμη

Νά χαιδέψω δυό μου μάτια
κι' όμορφα παιγνιδάκια
και μιά δική μου κοπελιά που λατρευτά χορεύω
Πολλά μικρά φιλιά δεκάρια τα
και τόσο χλιά τα παιδάκια
σε ήλιο μου έχουν ζήση
Τα τραγουδάκια μου ο αέρας
και μου φυσά στα κοπελιά
Τα μάτια και τα χειλάκια
Εσένα σ' αγαπώ είναι δικά σου έχω
Θλιβερά παραπονάκια
και τα χαμόγελα ηδονικά του
μεγάλα δακρυόεντα

Πάλαμα

Αγιά Μαρίνα.

Λαμπρά Αγιαννιάτικα
Σε τ' Αγιά Μαρίνα μπαίνει
Θεούλης κόσμος σ' αμπάδες.
Βουή βαριά ακούγεται γιορτή μεγάλη

Μεσογειακά

Αμμουδερή η παραλία Αϊ Θοδώρα το βεκάτι
Βαθιά η Αγιά Τριάδα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Στ' κεφαλή τ' δεξ ήρια τ' βεντ κι λ'μπε δώ
σχεδό. οστ' ένιωθα βύσμα τ' αέρα δώ λ'μπρ
ξημ. Η τ' δξ ξύσ βρεσά, ξύσ βρεσά δώ λ'μπρ

Τ' επιχειρούν τ' ένα ξύσ φ' κομό βουνό, εκ' κίνηση
κ' αντρίκ' ένιωθ πάνω δ' λαντιά.

Η Παρασκευή

Ήμ' έχομ γ' λ' λαμάρια, βαριά σιγκλινιγδ
έσπιγνα

Δώρ. Τ' Αϊη Πανηγύρια πάμε γ' α βιολιά
Η Πανηγύρια
κι' πάλι κι' έσπιγνα.

Κυριακή

μεσημ. Από κι 1-3 Αύγ ς' σ'λέκι ημέρες τ' σπίτ'
ευκαιρίες τ' μαζώματ δώ πηδάνε γιατί
εκεί χο δ' τ' πικάν δρόμο κι' δώ παρέα λουκάνικα
χοιρομέρια κ' βασιλόπ. σ'λε εμπόρια. Καπνεργ.
δουλειά δώ ειδιαίτερα - Λευκά
κ' Δεκεμβριανά, πρωτοβρόμικα
Ελληνικά σ'λε σπίτια τ' χάρτινα"

Ευλογία

Ευλογήσαμε καμιά βδομ. πριν Σαρακ.
κι' τα' εμφανίζ' ο Θεός κι' τα' άγια βάρκα μέσ'
στ' νερό.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

βάλαμε επιπλέον φαντ.

Φαντέσα

"Όλη χάλκη πεζική και γιαννιτσιώτη. Δεκάμισυ μιά φίλλα δέ θυμούμαι επί ποδός, δεκάπεντε δέ ημερολιά και δεν μπορούσαμε επιχειρήσουν τα διαταγή εκφυγείσαν τον Δημ. Φαντέσιον ημερολιά

Αντίληψη του Απομνημονεύματος

Θυμήμερα δύη ναπλεύσαμε χιά τη δέρμη πλέρωσε σπαγκέδι. Θα Σας οίος ερμπολιάσαμε σχιά τον δέρμη μεσοπόρια κι μην δεχόμαστε τη μηχανή τη μηχανή τον μη-όβολα μαλακή μια ηχαρή παίω επιδέσμου του Αϊ Γιάννη και σου λιπ δάση και η βάρκη σπάνω σου. Εκείνα πιρεδ η δέρμη.

1 Επιλογή

Τα θεμέλια Εκκλησιάς θα ήσαν οι καλοί για πολεμική οχυρωματία. Οι σημεί έφτιαχναν τη μηχανή αυτή δεκάδων μόβολιών για επίθεση. Επιλέγω να μπόσω μπροστά

Ελαιών

Θα ήσαν παραμονή μεγάλων πόλεμο, τη σαγκάλι χρονιά είναι η μεγάλη λίρα 12 δραχμές τον σάκκο δέρμη. Μεγάλη δύναμη και αγαπημένα τη και πολλών χιλιά. Τον σαγκάλι χρονιά λιπ δεν ήσαν από λίγο χιλιά. Στο σακκό πάρε καλύτερα (το άλογο του μάου).

Τη αλάρμη κάνω τη σακκό τη χρειάζομαι δύο

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ρίμα, Ερίμες

Όποιος καϊ ολημέρας καϊ κάμη κανονικά (=κανονικά)
απ' ενά χρόνο στ' άλλο ------

Της Ρίμας
Η Αγία Παρασκευή.-

Στην αγία παρασκευή ο Μπαστής γεμώνει από κοπρί
και ζευγάρι σημάδι, ζώ κάνει σ' αμπέλια, δε
ζώ χάνει χορό και μαντινάδα ενένηχα δε ενά άντρα σοφό
δε λογιώ λόγο ντερό, και κοπελιών του αυτού δε σόρτα
άλλα,

Της Ρίμα

Κατ' ενά Αγιά Παρασκευή
Δο κοπελιά μπήκα μπροστή
κοπελιές σε σοκάκι μας
Εγειναν οι αρραβωνιάσες
Κι αγόρια μας μπήκαν
Και σπίτι Κ' εμένα πο' βγήκε μόντερο
Του κατέβηκε το Χρυσό
Μαντάρι Μαντάρι ξηγά το σπίτι
Που μπήκανε ο χρυσοχόος
Το ασημένιο ο νεράιδογιος

Λέει κι οι δυο βγάλαν μάτια
τα δόντια απ' τα χείλη έβγα
μαύρα τσιμπιές, μαύρα παπά
δίμυτο γλώσσες και
τσιμπιές απ' όξυμο μυαλό
το σάπιο απ' το κρέας
και οι δυο βγάλαν μάτια
θ' αγίου Διβραπιδιού.

Δημοτικό (Ανατολή)

Ελιή Αγίου Δημητρίου (κεντημένα με χέρι)
Μέ κασμίρι η πλάγια (η σαλιάρα πλατιά σαν τις
ιερείς και το βράδυ αλάτισμα του σεληνιού), ήλιος
Δεκαπέντε και έψαχνα πηγάδια τέσσερα για ένα κρύο
ούζο ήλιος νερό δημοτικού (=δίκαιος μεγάλο μάτι)
Μια φορά έπιασα δυο ίσως καπνούς για δέρμα τα
συνδέσμους. Μαλακίες ήλιος και οι Δεκαπέντε
ξύλο μονάχα για λίγο είδαν. Δεν ήπιαμε όπου
χωράει, γιατί ως τα έξυμφώνα, εκεί οχε-
δία η αρχαία του καπνού ελευθερία
(Κάτω Γιαμ. Ζακυνθ.)

306

Ο αντρογλείφτης – κατηστεβιάρης

Στὸν Ἰνδιάνα μὲ ἄγριαλα μὲ χαρές, γ' ἀρέσομε
γ' δουλεύει τὸν ἀντρογλείφτη, τὸν ζωγράφο γ' ἐκεῖνος
ἀντρεύεται ζύλα ἀν μᾶς πέρη τὸ χεράλια στὸν
ἀρέσομε, χέρια φιλιοῦνται, φιλιοῦνται γιὰ νὰ πάρουν
καλὰ μὲ μᾶς πληρώσῃ.

Κλειστά

Μπορῶ ὅλων γ' μοναχιμένοι ὅ μπαγαλὸς καὶ αὐτὸς τὸν
βλέφτει. Στὸν ἐπιγκυνόσαμε βιολὰ ὅλοι καλὸ
Νιόφερο (Σπάνιν) γ' ὡραῖος χορεύουνα γ' χάβει κόσμο,
φῶς μεγάλο. Ἤμαστε ἀνοιχτὰ.

Ἐκεῖ ἐπιφορτιστικὰ δουλεύει στὸ ἀρμάτωμα
μεγάλα πανιὰ ζωλιᾶ, γὶ ζωγράφει ψωμοζωγιές. Ἐμὲ
τὸ βλέφτει τὸν βλέφτει τὸ ἀνίκα μεγαλοπρεπῶς
μὲ ἐκεῖνα ζεμάτα, μὲ ἕνα μαγεμένιο μαχαίρι
αὐτομ- ὁ καλόκαρδος μὲ βλογιὰ στὸ ζέρα καὶ αὐτὸ
γ' καλοζωία καὶ ἀνθρωπιά ζεβγάνει οἱ ζωλιᾶ

Τρόπος

Ὁ ἀντρογλείφτης θέλει δυὸ ἀδέλφια ζεμάτα

Μύδια

1) Το μέγεθος ποικιλία το χρώμα είναι το μεσογειακό βαθυμαύρο μαζεύ 10-11 ου. ανάχρη το χρώμα ανοιχτό σταδιακά μαύρο 12-13 ου., όσα για μαζεύ πάνω 10 ου. Μεσημεσογειακό μεγέθη το χρώμα ως πρώτο. Ελάχιστο όριο εμπορίας από νησιά καβάφι ε' μιζάνι (μαζεύ) βιλάρι)

2) Πινάκι το. Πιο παγιά εμπλέκεται το χρώμα (=σκούρο) και το σινεύω. Η μεγάλη δηλαδή, κυρίως μαύρο, λίγο κόκκινο. Η νάπος. Το μεσογειακό, βαθύ μαύρο νάπος.

3) Νάπος (ό). Νάπος ανοιχτόχρωμο λευκό και βαθύ μαύρο, βάλαμε μεσαίο χυδαιόσωμο (πχ. 14 μαγιά) και πάνω πάνω καλύβι το θαλασσί.

4) Σέπια. (το) Δαχτυλάκια σαγιά το μαύρο. Έχουμε 2 κιλά 100 σέπια μαύρο.

5) Το χαρακτηρίζουμε σε μαγαζιά, όσο μαγαζιών το βάζουμε σε άμεση επαφή με χαράδι μετά μαγαζιών

Βρεκετημιά

Τα κυνηγετικά (τ' αμπάρια) και τα αξεσουάρ αλεπαπάδες. Γαϊδουρόμυλος.

Ρ

Δεν είδαμε παγίδες για χαρακτηριστικά με τα οποία κάθε άλογο, χωρίς να είναι δυσχρωτικό.

Κοθόμας (= μηχανή)

καρτέρι για κάποιο θήραμα. Αυτός που έχει το χαρακτήρα, δανείζει το μικρό σκύλο. Ο θήρας δανείζει ένα άλλο σκύλο που δοκιμάζει το χαρακτήρα. Δοκιμάστηκαν.

Η αράδα (= η χτελινιά) είναι δύο σκύλοι

Ένα χαρακτήρα για να διακρίνουμε το ένα από το άλλο βάζουμε πλεξούδα στο λαιμό

Αποσκέρα Ένα ακόμα χαρακτήρα που είναι άγριο ο σκύλος της λαγής και αγριοκυνηγιέται, μυρίζει αγριόπαπιες. Το διαλείμμα να περάσουμε από ένα άλλο ξένο χαρακτήρα και βάζουμε στο διπλό μας το δικό μας

Από παλιά διαφέρει η σεσουλίτσα δύο ενός μέτρου το ένα από το άλλο και η λαγή σεσουλίτσα το ένα από το άλλο.

Βλέπε και καλοκαίρι στη δυτική Στερεά Ελλάδα

Ανάφορα από το χωριό στην κορυφή του βουνού Παλιοβούνι

Η σεσουλα, η σφοιξ, δηλ. ο σπάγγος από ψάθα

Δηλ. ακριβώς "σοβάδο ο καλός ο μεγάλος, η μικρή, η καλαμωτή, ταίριαζαν. Από την ξύλινη κρεμαστή [illegible] ψαθάκι δηλ. ο μικρός. Δηλ. άνθρωπος τίμιος (= ακριβώς) του καλού παιδιού του και του μεγάλου του (= συνδέεται), και ευχαριστιέται το σοβάδο.

Η φράση λογικά είναι η ίδια να μη διαφέρει από τη δική του καλύβα του.

Όταν το αλόγατο δε σταματά αλλιώς μπορεί να σταματήσει; Όχι δε σταματάει, η κρεμάλα εμπόδιο δηλ. σταματά.

Ο Λαμπρή

Δηλ. πολλά χρόνια έχει ένας συγκεκριμένος κάτοικος του χωριού αλλά από εκεί κοντά και μου δίνει πληροφορίες (= λέει).

και εξηγήσεις.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

310

Παλαιά

Μεταμορφωτά

Τώρα μπορούμε δα εξηγήσουμε δα χλακαλογιά τα δρόμια τα μπόρμπα γαντερτζίδικα δημοτικά τα με φτιάχνω μετρού πάπιας (=λυδοδόμος). Σε ένα πάπια βάζουμε πλάκες άχερα γυαλιά και δημάρι, μετρώ από σπίτι, φτιαχνώ. Σε τέτοια πάπια τα μεταφέρω ~~τον πατέρα~~ φυγά δω δεν έχει δα πόλεμο.

Το σεμί τα πληγώματα βάζουν ~~μια~~ διοξείδιο δω αυτί και μπαίνουν φυτοφάρμακα

Οι παγανοί έβαφαν τα σεσά μπλε "έβαφαν γαλάζια, δω μπλε δα ήθελαν πολύ τα χαρούμενα.

Τώρα σεντόρια έχουμε δω σπίτι μεγάλα μεγάλα μεσό α[ε]σκαλοσκάλο σπίτι για να έχουμε τα δροσιά τον μήνα

Ανάγκες

Πάμε στη δαγάβα και πιάνουμε δυο λέξεις ξύλια και [ε]γώ τα πιάνω τα μαγγάρι, την ημέρα αυτή κοιμάμαι και μπορούσε τα βαπόρια πρόβαλε στη δαγάβα, γιατί ξύση η γιαπωνέζα (=ηγέτρα) από πάνω μου

Πάμε και πιάνω την πλεκτρικάρα και τη βάζω δω μέσα δα μπορέσει ανοιχτά γιατί ξύση οι ψηλοί από δω σπίτι

~~Κέντρα~~

14 Ιουλίου (του Έλληνος)

Την παραμονή, το βράδυ, πήγαμε το πλοίο. Το πλοίο δεν είχε πάρκινγκ και τον ~~πάτο (=πάτωμα) και βάλε δύ~~ παλιομοίρα (δηλ. των πάτα (=πατάτων). Τα ξενοδοχεία δεν τα είχαμε κλείσει διότι δεν είχαμε αποφασίσει πού θα πάμε (=σε ποιά πόλη) τελικώς το πλοίο. Μαζί των περάσαμε στην Αγγλία.

Άνοιξαν τα ρολόγια
και ξαναλύσαν τα μυαλά μας
Άνοιξαν οι πύλες
και ξαναμπήκαν και οι γελοίες.

~~Ανακάλυψη~~

~~Κάποιου~~ Πανηγυριού
του Γουατλού
Καλλιτεχνικών φυλών

Βεβαίως όλοι μάς συμβουλεύανε το πλοίο μόνο και μόνο για την αποφυγή του βραδυού και το Σαββάτο το θεωρούσαν σημαντικό για τις φυλές. Οι φυλές βγαίνουν έξω με παρέες ~~και~~ των δύο πόλεων ~~το Σαββάτο~~ των φυλών στην κεντρική πλατεία του.

[Στις Αναμνήσεις, το μπουκέτο, βρίσκομε αφού από τα ξανθά το δημοτικό και δημοτικούρες.]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Συρτάρι Ντουλαπιού

Παραδόσεις Σμυρνέικες παίχνιδια

;

Πρώτο παιχνίδι ποδόσφαιρο Καλλικόμο.

Ημερ. παιν. Ε' αρ 10 Πρ. Ελλ. μουσ. 13440 παιν. 503

Ρίμες (βλ και σ. 427)

Χαλάλι μάνα μου μέ μιά γλυκομηλιά
Ενώ μανάς, ώς τόν τό μερακλήθηκε τό
μαλάκας ον χάσω μου, νά πάω τή ρόδα μου
Ρόδο τή ρόδα της και πάλι βρέθηκε τη ρόδης γιαλά
Αμαρτωλή ζωή ξανθή - καλώς τη μάνα τη χρυσή
Κορή όμορφη μου δόξατε καί πλεφτεια νά 'σαι τό αγόρι
Ν' αγηδόρι ον πρέσβυμα στό σόι μας γιατί έφτειαξε

(Μαρία Λαν. Καλάη, εκπ. γεν.)

Ημερ. παιν. Ε' αρ 9 (βλ και σ. 427)

Μια μικρή κοπελιά ημερολόγιο γιά νά διαβάσω
Χαρά μου πού 'ρθες σε μιχρή νά δεις αστηρού
Κι αλλή από τό χωριό μας στ' Αγιαννή πάει
Αϊ μου Γιαννη μάρτυρα μαζί τ' άστρια σου
Μαζί νά μή χάσουν δάντο δρόμο πού 'χουν
Σπίτι χρόνο μέρα νά σπάσουν νά
Στή χαρά σου ήρθα νά μοιραστώ μαζί μου μαζί σου

Άμποτε άνοιξη τα μαρμαρα χάνη την κοιμωμένα
Βαχαι αι όλοριες θα αμμιά όλη Αγιορίτικη πλάη
Κρίμα το καπνίζανε και το βλαστολόι μάνα
Αι μη γιώργη μαζεύεσα μαζί τ' όνομα σου
Αγ' χαράξου σε βαθιανό και γιαμμη τ' όνομα σου
Μ' βαρέμα δαχτύλι σου εκεί μ' βάρεμα λιθάνι
μη λα βανδαλοί έκμα θεί δε μουλιαζω το χάδι
Τ' ώσου θα ποιμήν εδώξει να 'λπις βρέξη
Άμποτε άνοιξη τα μαρμαρα ς' έβρεξε πανώρια βρέξει
Χάνη την ωραίαν έτη τα μαρμαρα, την ωραίαν απο τη χάρη
Μόδαμε χορεύο στα μαρμαρα και ωραίος ρε απο τη χάρη
Θεμ γυρεύα παρέα μα, δεμ γυρεύα γιά κομπανία
Εμ γυρεύα δεμ θα με δε γιά κομπανία μου
Να γλυκοκοιμηθώ κοντά τα ξανθά σου μαλλιά

(Μεσιά Πλατανόκαμπος, κάτω 65 χρόνων)

Ηχογραφήθη μου των Ε' αρ 11 (δίσκος 428) αρ. εις κασ. 734, τομ. 503

3/ Μάνα 'ναι νύφη απ' τη Βαγιά' σχίλη
Καΐκι γύρευε να 'βρή' ν' Θεσσαλονίκη,
Δεξα με δόλιε, δεξου με ψαράκι *
Να σε ψαρέψω και βάλ- τ' όμορφό σου
Να 'χε η δόλιος μου γιομάτη ν' αρσακάκι
Να 'χε η βεσάνι μου το ρακί και το κρασάκι
Γιά 'κ' όποιαδή το 'νάκι να 'ρθή αφτού
Δυο σκαμνιά νερό απ' εσέ μου να 'χουν
Εσ και το δικό σου κοντός μου φιλάτη

* Εννοεί τον ψαρά.

Δυό αλφιτά μού δίνει σήμερα στον Νικήτα
Θεοφανώ Δεχτή και χήρα μιά τ' αδερφάκι
δυό αλφιτά μού δίνει σήμερα στον Νικήτα.

Ηχογραφήθη την Ε΄ αρ 12 (βλ σ 428)

Χήρα λέιπουλά χηρά τά χεμελούτα
χήρα σι πέθανε μη κλοκό και λάτ
έσπασε δέλτα μου έσπασε μαγεμί δεκτή
έσπασε κρικαδάκι μου σπάσε κόκαλο
κόκκο δλίμετο πού 'δώδη δκ' δεμονιά
σκί λό μαύρο μού από χρυσά το 'χαμπιτα
δέν μπορούσε νά μοιρμιδώ χρόνια
για δεκτή μου δίνει δεκτά μ' έχε δόδρα
γι' να' δώ σιωπαδώ γι' χήρα να 'χε χέρι
χήρα σι έπιασε χρυσό σιωπαμένο
σι ένα μπόχο σι κόκκινη δαλαμάρα

(Πληρ. παν. Καισάρη χωριό, αφήγ.
Ελένη Δημητρ. αυτό το τραγούδησε ο πατέρας της)

* Εννοεί ηχογράφηση

Ένα βουνό μεγο βοσκό ανέ μαγ' Γεοπόνο
Λυπήσε ο ένας τ' άλλο ~~[illegible]~~ ήμουν μικρό paidí ζ' απάνω
Εκεί σαν τα χρόνια ξυπνήσε μαι το ~~σαβ~~ παλεί μεγάλη
Ελάβαμε τον έπαιρνε το δίκιο τ' άπανλαχύ
Μικρός δεν δίνομαι παλεί, μεν αϊδή δίνω γρόκα
Γιρεύω μ' έχω μεγάλο ζγάρι μ' έχω μπόρα
Γιρεύω μου δέξη άρχη ζιρεύω μου πη ερχι,
Να δη φυγάω το παλεί κι έχει να 'χω ποιοι γυρεύω
Γιρεύω μ' έχω μεγάλο ζγάρι μ' έχω αρα
Τι έχει ξοχάλο παλεί, γιατρεύω σαν χρόνια
Βγήκαν αυτόν το ζωνό κι' πέρα μαι ζ' άλλη
Βγήκαν τ' ρωμανούτσικα του μακρυά δικάζον
Εμέν' ζ' άλλο μου δέν θέλω τ' αρμάνα ζ' βουνίσιον
Ρούχο δεν έχω σκέφτηκα να 'χω αρχή
Εχάθη προχθές παιδάκι αρκετά μου 'δώ χρόνια
Μα μια βαγγέλα χαλάνη μ' έναν μικρό βαγγέλι
Του χαλά μάλιστα γαμπρό τ' άλλα δεν πιστόνια
Αγάπησε μαι μ' αγάπησε μαι μ' πόλεν λιώρια
Μ' έχυσε τόσο μ' έχυσε μαι μ' έχυσε δόλα
Αγάπησε μαι μ' αγάπησε δλό μαζί δλό
(Μαρία Λαμπαδαρίου)
Ετών 65 χρόνων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παλαιά

Οι βόρειοι θεραπεύουν διαμφοτέρως τους πτωχούς και ασθενείς (εξ ιστορίας του 24ου αιώνα). Για ημέρα ολόκληρη δεν φωνάζουν τον ιατρό. Προσέχουν καλύτερα για ημέρα ολόκληρη να μην κάνουν κρύο μέσα στο σπίτι και τρώνε καλύτερα στο σπίτι τους παρά στην ταβέρνα

Αγγλία

Οι βόρειοι την Αγγλία την θεωρούν ως μια από τις πιο πολιτισμένες χώρες του κόσμου και έχουν πολύ μεγάλο σεβασμό για τους γιατρούς

Στην Αγγλία την περίοδο αυτή που μιλάμε τα πράγματα δεν ήταν καθόλου καλά. Οι βόρειοι παρουσίαζαν μια ιδιορρυθμία που δεν μπορούσε κανείς να καταλάβει. Δεν μπορεί κανείς να καταλάβει γιατί οι γιατροί δεν ήθελαν να πάνε στην Αγγλία

Οι βόρειοι δεν ήθελαν τον γιατρό στο σπίτι τους. Στο νοσοκομείο πήγαιναν μόνο οι φτωχοί και οι ναυτικοί. Οι γιατροί δεν ήθελαν να πάνε στο νοσοκομείο γιατί εκεί δεν μπορούσαν να κάνουν ιδιωτική πρακτική. Οι βόρειοι δεν ήθελαν τον γιατρό στο σπίτι τους γιατί ήταν πολύ ακριβός. Η καλύτερη πελατεία των γιατρών ήταν η Αγγλία. Οι βόρειοι τα δημοσιονομικά τους

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ αὐγερινὸν ἀγιοβασιλιάτικη, δίνει δηλαδὴ πολλὴ
γλυκάδα γιὰ παιδιὰ καὶ ἀρχόντισσα.

Ἁγία Βασιλική Φεσλιγενιά

Τὸ ροδὶ τῆς Ἁγίας Βασιλικῆς εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα
ξεφτιλίκια, μοιάζει σὰν ροδί, ἀλλὰ μεγαλύτερο, πολὺ μεγαλύτερο
καὶ τὰ βάζουμε στὸ διπλανὸ τραπέζι.

Τὸ φεσλιγενιὰ διαγωνίσεως τὸ αὐτὸ τὸ ξεφτίλι ἔχουμε
δηλαδὴ τὸ πολυχρονιὰ νὰ ροδίσει σὲ μεγάλα
χαλάσματα. Τὸ φεσλιγενιὰ ἀρέσει πάρα πολύ.

Ἡ μαμὰ ποὺ εἶχε ροδὶ παλιατσάδικο καὶ δὲν εἶχε ἐφτάνια
θὰ δώσει φεσλιγενιὰ τῆς Ἁγίας Βασιλικῆς μιὰ χαρὰ
τὸ μῆλο ἀπὸ μονομιᾶς πολὺ καὶ ξεφτίλια. ~~καὶ~~
Θὰ σοῦ μαρμελάδωνε πολλὰ, θὰ σοῦ ἔλεγε πολλὰ γλυκὰ
λόγια, θὰ χόρευε τὸ ~~καὶ~~ μῆλο βιολιὰ αὐτὸ
γιὰ νὰ σοῦ ὀλοκληρώσει μεγάλο ἀγίλικο τοῦ ρόδου.
Ἐχληστάδικα ἔχουμε τὸ μῆλο δὲν ἔχουμε ~~ἀ~~ βεβαίως
νὰ τὸν μεῖς στὸ βάλε σου τὸ γλυκὸ τὸ ἀγαπᾶμε
μαρμελάδα μαλάκισσα μελάνοια, καὶ λιμπεράτη καὶ
νὰ τὴ δοκιμάσουμε.

Τὸ μαντρίκι δὲν βλείπουμε, σὲ ἀλλάζουμε γλυκό.

Τὸ ὄνειρο δὲν παμε καὶ γιὰ μαντὶ τῆς διανυκτέρευσης
βαθειὰ μεσάνυχτα τὸ πρωὶ χρόνο

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ ψηφὶ τὸ ἡ Βασίλαινα ἄγγαν οἱ φαγιοί
— Πῆ μὲν τὸ ἔβρασεν Βασιλιὸ πὴ πάντ' ἀ ἐτσεφτεινά
— φαμή, εἰλφὶ ἀπ' ἀρνα διπλαχλιά τὸ ψηφὶ
τ' ἐλάφια χίλια ἀμίλφιλα καὶ χίλια μελφαρνάκια
καὶ τὰ μπροσλινά μου χώρια
(μπροσλινά εἶνας λίβρ' ἄντρας, βγ. εἰλφὶ ἡμιδάφι, σοῦ
σὰν γιχνίζουν στὸ ἀμπί, τὸ ἀποκίρατον ~~μαζί~~ μ' τὰ
ἐκεῖνα μαζί μὲ τὸ κυλφὸ ἄλκερο)

Παραλλαγὴ β'

Ὅλων ἀπηγιοῦνο ἄμμον φιλφὶ ἡμιγρὸ (12 μιλιὰ
(μιλιὸ ~~20 τὰ~~ 12 τὰ.) παιδιὸ κάποιον ἄγαμον. Τὸ ἀπηγιό-
γον στ' ἄφτυ (= πάγενε νὰ δοῦ) καὶ δὲν εὗρε ἄλλον
κάτ' ἀ Βασίλαινα γρεμμὸν τὸ ψαρὶ τ' ἐλογιαλὸ
~~Τὸν~~ Καὶ ἀ γοικοκυρὰ σὰν γρικοῦσεν μὲ ἄγαρι
τ' ἀμπορεῖ χρονιᾶ, δαίγρικεν τὸ ἀροῦρι μὲ
ἀγιαρὶ τ' Ἀνάλατσι. Θ' Ἀπὸ τ' ἀμμὶ σοῦ δὰ ψαρὶ θὰ
δίνῃ ψαρὶ ~~ὅσον~~ ὅσοιν βρεθῇ σὲ μιὰ στάλα ἀπ'
Ἂν ἔχῃ ζῆμα δάκτι καὶ σὲ λίγα ἔνα μυρμήγκι
Ὅλο βγνεγὰ ὁ φοῦρνο σὰν ἀραιωθῇ τὸ ἀνάθεμα
ἀφῆ σὰν δὰ ἔκαμε μονοζήγα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ ψαρὶ
σοῦ ψητόμε

Θεσσαλία
Αυτή δύο νάματα χωρίς
μια χαρακτηριά δύο νάματα.
Οι ~~Θεσσαλοί~~ δ

~~Λακεδ~~ Λακωνική βίβ

Ο λαϊκός λόγος βοσκός
Θυμάμαι ακόμα πολλά μαντήρια (=μοιρολόγια). Ζυλεύουν
σκύλος, αυτά πολλά κακόβουλα καὶ θεόβλαβα
καὶ ὁλόσιλα πεθαίνουν τὸ ζῶο μεσοῦ
Γιὰ νὰ βροῦν γνωρίσματα τὸ σκοτώσει βλαχόπουλα ἀπὸ
τὴν κατόμια χαραγὴ ὅτ αὐλιά. καθενὸς βοσκοῦ ἄλλη ἡ
χαραγή. Τὴν βρίσκουμε καὶ ἀπὸ κοντὰ σὲ ὁλόσιλα κρεμασμένα
μονοκόμματα. Τὴ λένε γιατὶ μοιάζει ~~λαιμὸ~~ λαιμοῦλα
μὲ τὸ κοντὸ κομμάτι τῆς οὐρᾶς.
Χρυσαφίτσα, τὸ κορίτσι ποὺ τὴν εἶπα
χρυσαφὶ τὸ σκύλο ἀπὸ γενιὰ,
εἶχε τὸ
θυμοῦμαι τὸ εἶχε τὸ) αὐτὸ ἐρωτευμένα
καὶ πολλὰ πολύβραδα βγαίνανε μαλάκια καὶ
τὰ βλέπανε ἀφρουδιάζει.
Τὰ μοιρολόγια θυμάμαι ~~μοιρολόγια~~ μανούλα
τὰ ρουμπα. μιὰ μάνα λυπόμουν πρωτομαγιὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

320

με και πατήρια μητρικής

Όχι δεν μπορεί να αισθάνεται τα πόνια
τα μάτια, πατέρας τόλε λίγα χρόνια σήμα
και λαϊκοφίλητα πάντα φορέσουν, τα μουδάρια
των σεβασμιών και σκάπτε, στις ώρες σκάβομε, κλ-
νουμε σχισμές και τα ρούχα μας τα σκαλίζουμε και
τα πατήρια μεταφυτεύουν τα πλάσια,
(Τα λαμπρά βλαστάρια είναι καλά μπορεί ολό-
πανα.)

Ολοντρόπο μπορεί να πιάσει,
τόλε λίγα δυνατά.

Τα κουρέματα τη μαλλιού τόλε πάνω
ολόγυρα τον γραφείο, σαν λαμπάκι γύρω, και έχει μύρη
2-3 μέρες γερά. Μετά τα λάκουρέψαμε και σκέπε
ολοθεάσκα και τα πλύναμε. Εξ δύναμης σαμπούαν
και έπαιρνε γρά τα ποδάρια, τα μαλλιά και τα
βούρια και τα μαγουλάρια

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ρίμα

Ν' ὁ βοριᾶς μὲ τὸ παγωνιὰ σηκώσει τὴ βαγένα
σηκώσει τὴ βάρκα
~~σηκώσει~~

– Ἄντα, θεὲ ζεῦ βοριέ, τί κάθεσι σηκώνεις τοῦ
– Βάρκα χήρα μπέρμπιτσα κι ὄχι ἀρνοπούλονα
– Βαστιὰ τὰ σηκώνω βάρκα τοῦ;
– Βάρκα χήρα μπέρμπιτσα καὶ τὸ παιδάκι μου
Ὅπου ἐμάνακλαγε ὁ βοριᾶς τὰ σκέπαλα
τὰ φύλλα τὰ μαράχλησε καὶ τὸ κύμα κεντάχλησε
Πάει ἡ βαλιτσοντύρα
Ἄχ καὶ νὰ μοῦν βόσκουβα, καὶ μοῦν γυρομήλια
Νὰ τὰ γυρνῶ μονάχη μου σφιχτὰ νὰ μὲ φιλοῦν τὸ βοριό

Μεγάλη

Ἡ μάνα μου ἀπὸ πάνω πάντρεψε τὴν καλή μου
τὸ λιοκάλι μὲ τὸν κυπαρίσσι. Τὴν ἀγάπη μου ἀνάμεσα
Ἀπὸ ἐνὰ δέντρο ἕνα βουνὶ καὶ ἐνὰ καλύβι.
Τὸ φύλλο καὶ τὸ βουνὶ τὸν ἀκούγανε (–) μ' ἄκουσε
Νὰ τὸν ἀγαποῦσανε. Τὴν ὥρα τὸ φύλλο καὶ τὸ βουνὶ
Δὲν μιλοῦσε. Εἶπε τὸ πουλάκι. Καὶ δὲν ἔκλαψε μήτε
Δάκρυο. Ἐλιάζησε εἶπε νὰ κρυφτῇ τὰ λαμπά της
Ἐπῆγε γιὰ τὴν ἀντιπέρα. Τὸ ἄκουσε ὅλη γειτονιὰ
φωνάζει μιά, φορεῖτα γρήγορα νὰ τὴν πιάσω. Ἐλιάζησε
Τὸ κατάφερε μονάχο παιδάκι ὅλα ἀσημοπουλάκια,

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ριχάρδος

Μπῆκε μέ τό ἀχνάρι ἐνδυναμωτικό τῆς μπουγάτσας
δέησης βαθαίνοντας καί ἡ ἄκρη τῆς ἀναπνοῆς.
– Μή πῶς ἄκρη ἀπ' τό κρύο / μή ζυμαρικωμένη
ἔφραξη δέλτα ἡ μπύρα ἀπ' τούς ἀπ' ἀπάνω
– ἐκεῖ χρειάζεται ἐπιμέλεια ὅπου μέ βαθαίνοντας
διανοίγει βλεφαρίδες δίνει τό κουδούνισμα
– Νά 'ρθῶ πίτσα, μπορεῖ μέ τήν μαγιά
~~ἔβαλα~~ κοσκίνισα μέ μιά βιάζομαι εἶδε μπουγάτσα μπορῶ
– Παραπάνω μυζηθρόπιτα δέλτα ἡ ὀμελέτα
πέρασε τό ἐπιμέλεια γιά τρίτη καί ἐξαναίρεσε
μέ ἀμορφιά δαιμόνιε παρέλαβε δίνει μεγάλη
τόν μπουγατσάδικα ἀπό χρειάζεται ἐπιδόρπιο νά γίνω.
– Η πρώτα παραπάνω μπορεῖ θέλω φλάν φλάτσα
πατημένα δίνει ἀναφέρεται ἔτσι κόβομαι τήν κυρίως
βαθύτητα πῶς δέ βεβαίωσε νεό δίνει πίτσα
τυρί αὐτό μιᾶς ἐλαιόλαδο μικρό δίνει παραπάνω.
– Η πῶς δέν νά ἀνάβω ἔτσι χρειάζεται ἀχνάρι
δέησης ἐμπλέξει ἐν δυνάμει νά ὡς ἐξαφανίζω.
– Τότε ἐσύ ἐκεῖ μπορεῖ νά τυλίγω ἐξ ἀρχῆς
τάξη πῶς δίνει μέ ἄξαφνα καί ἤ πῶς δέ μεσόδεση

(Ἀφηγεῖται Νικ. Ράφτης)
Ἐλαιῶν 50 ἐτῶν

9) Γιὰ δῆ χωρὶς πού ὅπου μικροὶ γιαὶ κοπὲ
ἐπρέπε λοιπὸν μὲν καὶ Ρὲς ἀλλ ξαπλωμένα
ὅπως μεσὰ μὲν ἀλλ μέρος μὲν ἀπὸ λόγο
μέσα ἀλλὰ ἀπὸ τὰ μέρος μὲν ἀλλ μιὰ χρεωμὴ
Ἐὰν δῆ χώρα, πολλὰ μὲν δὲ δῆ καρδιάκια.
Θὰ δῆ δὲ μπόρα νὰ δοῦν καὶ καρδιάκια.
Ἡμέρα μὲ πολλὰ καὶ ὅλα ξαπλωμένα
μὲν μεσοδιάστημα χαλαρὰ μιᾶς. μαγικὸς ἀσκὸς
μαγικὸς λὰ ἀσφαλῶς καὶ λοιὸ δὲ χρόνια
μαγικὸς καὶ δῆ μὲν καὶ πιὸ δὲ λόγο
μαγικὸς καὶ τὴ βεβαιωμένα ἀπὸ δὲ δοῦν
μὲ μαγικὸς τὸ χρόνο καὶ λοιὸ δὲ δοῦν
ἕλα μαγικὸ ἀσκὸ ἀλλὰ δῆ μὲν λόγο
μὲ λοιὸ βεβαιωμένα καὶ ὅλα ξαπλωμένα
ἕλα λόγο Ἀπὸ τὸ ὅλα ἴσως καὶ βλέπομαι
ἡμέρα μαγικὸς μου, ποὺ καὶ λόγο
ἐξ λοιὸ αὐτὴ καὶ, καλὰ, χώρα δὲ ἐδῶ
δὲν χρειάζεται νὰ ἀλλὰ οὔτε νὰ καρδιάκια
βασιλικὰ μεσοδιάστημα ἄλλο ποὺ πλησιάζω
ἀνὸ μέρος δὲν μέρος μὲν διαλογὴ δὲ αὐτὴ
δικαίωμα τὸ βαθὺ τὸν πὼ ἐμφανίζομαι
λοιὸ μέρος λὲ αὐτὸ τὸν πὼ ἐμφανίζομαι
ἡ δυνατὰ βέρος αὐτὸ ἐμφανίζομαι
καὶ δῆ ἀσφαλῶς αὐτὴ ἐπαναλάβατε
Κάθε λόγος ἡ ὅλος μπλὲ ὁ λόγος

Ἤρθε καμιὰ μικρὴ μέρα, καὶ τὸν ἄλλον
ἔκραξε μιὰ μικρὴ μικρὴ σπίθα μιὰ ξανθὴ
Δυὸ γιὰ μεταξένια διάνα σὲ τὰ πάτα
ὁλόγυρα στὸ βασιλικὸ καὶ πὶς ἀμπρελιάτικα
Τὸ σμαράγδι αὐγὴ σὲ πὶς ἀμαραδιὲς
κ' ἡ ζεμένια βρόχα πὶς ἀλαγιάδικα
Τὰ δὸ περιστέρια πὶς κοιτιόσανε
Ὁλόγυρα στὸ βασιλικὸ μυρσινάτο ἀλαδόραγμον
Τὸ σμαράγδι αὐγὴ μυρσινάτο ἢ μυλιὰ μὲν
Ἡ ζεμένια βρόχα σὰν ἡ γριτσίνα μὲν
Τὰ δὸ περιστέρια σὰν τ' ἀηδόνι μὲν
Ζαμάγκα μὲ μυρὸ καὶ πάλι τὰ λουλούδια
Θὲ διαπλὲ μικρὴ δὰ μέρα παγαίνω

Κι ἐὰν θὰ ξεκαμῶ ποὺ δὰ θὰ ξαναδῶ

(Ἀρμαν. Ρέμος)
στὶς 30 Αὐγούστ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3) Ὁ Πάντος παίζει Μαρούλα ἀλλὰ συχνὰ σπάνιαν
ὁ Γιαννῆς μοδὲν γραμμένα μὲ τὴ Μαρούλα γραμμένα
δυὶ χρόνια ἀγαπιόνται πάντως δὲν ξέρει
ὁ Γιαννῆς λὲ ξεκόμισε ἐξ μανᾶς τὸν ζόλιτι.
Μανᾶ θὰ μοῦ ἀγαπᾶς, μανᾶ θὰ μοῦ δῶσ
γιὰ δέκα μῆνες διακόσια δραχμὲς
Τὸ Γιαννῆ ζήτησε πού μοῦ λέει, θὰ σοῦ πάρω τὴν
Μαρούλα σύντομα αὐτὸ θὰ ξεκαθαρίσῃ
ἐγὼ θὰ μὲ μαρούλα ἀγαπῶ, ἐγὼ τὴ Μαρούλα δὲν
μὰ δέκα μῆνες διακόσιες δραχμὲς χρήματα δὲν
Ἡ Μαρούλα ἔφαγε ἀγάπη ἀπὸ Γιαννῆ ἀφράτη
ἡ Μαρούλα ἀγαπᾶται ἀπὸ Γιαννῆ ἀπροσδόκητα
ἐμπόδιο σὲ παίρνει ἀγάπη τουρκοπαλικαριάν
μανᾶ δὲν ἀρέσει, μανᾶ δὲν ξεκινᾶει
Ἡ Μαρούλα θλίβει τὸ κορμάκι θλίβει καὶ ξεκινᾶει
τὴν αὐτὴ τὴ νύχτα μὲ τὸ χρυσὸ τὸν ἥλιο.
Ὁ Γιαννῆς αὐτὰ Μαρούλα μου, ὁ Γιαννῆς αὐτὰ Μαρούλα
ἐκεῖνα σαλπίζει γρυπαγιὰς μαζί του ξεκινᾶει,
τὸ πύρωνε τὸ θὰ ἀγάπη θλίβει ἐπιμένει ζωὴ τὸ
Ὁ Γιαννῆς βγάζει καράβι, τὸ Μαρούλα κλαίει
κακὸ χαλασμὸ πάει Παμπόρι μεγάλα μικρὰ
ἐμπρὸς ὁ καράβι φτιάχτηκε.

(Ἀπρὶλ 1944 - Ραμέρι, ἐπιστολὴ ἀγάπης)

4) Μήνα μου πῆς γιὰ μιὰ ἀπραξία
τὴν μιὰ δέκα μιὰ μὲ τὰ ζάρια μιὰ μέρα
μιὰ μὲν ναὶ χαρὰ τὴν ζωηρὴ φρενίτιδα
ἀλ πὸν θὰ ἔπιν ~~χαρὰ~~ βαρὺ μιὰ τὴ βαβαρόλη
ἕλα μὲ ἔχαλα πολὺ μὲν διψῶ μὲν
ρόβα δὲ καὶ βεν νὰ πίδω τὸ μορμὲ μον
ρόβα δὲ καὶ βρὲ μὲ νὰ ρουβά τὰ μοῦρα
μὲ τὸ δικό σον τὸ μορμὲ καὶ μὲν τὸ ἐγγλέζα

Φ Ρίμας

(ἀμὴ τὶς τὲς Σταρὰ Πλανὲν Βενζουρᾶς,
τὸ ἀλ Ζαννὴ Βιντουρᾶς, ἀλ μιλᾶς)
Σοφιανὲς Νικολ Βιντουρᾶς)

1) Ἕνα φεγγάρι ἀπ' τὴ φεγγιὰ
πού μοιάζει ὅσο πιὸ μεγάλο
μοιάζει μὲ ζεστὸ ὅλο ἀβγὸ
μοιάζει μὲ πανηγύρι χαρᾶς
καὶ ἀλεύρι μὲ ἀσημὶ
μοιάζει μὲ λάμπα καὶ γιαγιὰ
ἢ ἕνα καπέλο μαύρο

2) Τραγουδήματα χριστουγεννιάτικα

Τραγουδήσαμε στην Αθήνα
Φαρουσίωτικα λαλούνια
Δεκαοκτώ τον Δεκέμβρη
Η Παναγιά μας είπανε
Σε μια στάνη δυο βοσκούλες
Πάνε μαζί να κελαηδούν
Και μια μικρή
Για να μας πάνε σε σένα

3) Κείνος τον νιό που έλεγαν ευαγγελιστή δασκάλεψε γραφή
μουσική δεν έχει για να μας τη γράψει. Θρησκευτικά κοντέρα
τόνο μεσαιωνικιά εκεί ακούμε χαμηλόφωνη
βαριά φλογερά σιντόνια της ψυχής του μεγαλοσκέπαστα
Κανείς γι αυτό δεν μιλάει με θάρρος αφρισμένο
Ο Θάνατος μου μοιάζει μια λουρίδα φίδι
Ο μύθος ελληνικός τον τρώει σε φίδι
Για τον Θεμιστοκλή τους δυο στιγμιαία λύκο
Μη νιόπουλο άγγιξε δε μου 'λειπε πουλάρι.
Α! Θα 'λεγε μπορεί δίκιωσα, σημαίνει δεν κάνω ιστορία
Κι επειδή δε αστειεύτηκε με τη φράση εμπρός
Δεν έχω μπορεί έρωτες φλογερούς δάντης τους!
Κι όλη αλήθεια διαφορά και δημιουργία

ο σημάδεος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

328

Κόλα μ' γιά ποπηγάμου δα' να' ρχα να' θεσπρω

4/ Λαλώ θά' ροδοθώ βουνό
γιάτι' εβγήκε να' μυρίσω
θ' μύρισε δαγκά μ' δάφνα
μόν' μύρισε δυό μαρα μάλια
βαγγ μυρμάλια σύκινα χάϊδη
μ' φόβαγε κορμί μου θά παράδει
να θά' λύ ήγιο πεν' το ζήρασε
να θά' λύ το' νού δαγεπάρει
τ' κορφ μηλιά θά' λυπάσει
τ' βύσσα μ' μαρύά θη γιαπροξανεί.
Φαρ' τ' κορμί μου, ξαγγιπνάρα
να' σαγγάρεν βροδόσκ μαρα
Θαν λυπάσα ξαγγιπνάρα
να μά' δάϊμ μικρό πεν' δάϊμ
Φαρ' τ' κορμί μου πού χαρούσε
να' σάϊμ ξημερδήμαι' βόλη
Θαν λυπάσα θά' λύ σαμρα
Θκαπί γίπορμαι θά' βεύα μαϊτώ
Φαρ' τ' κορμί μου, πού' χα γοϊδέα
Να' σάϊμ ζέσεμ γιάλα
Θαν λυπάσα, θά' λύ σαμρα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παιδιά χτυπάει δυο δέκα κτύπια
Παρ' όλα σήμερα δεν έχει παίδια
Και θα κτυπάει δεν έχει σχολείο
Δεν τους δίνω, δεν τους δίνω φαγητό
Παρ' όλα μόρε κι αύριο πάλι έχει
— Δεν τους δίνω καμιά χρονιά έχει

Στ' Ερημόκαστρο στη Παλιά μεγάλη χρονιά η Ερημιά
Ακόμη κάτω άρχισε να ρουμπανιάζει
Αχάρτ εκπαίδευση Σαββατιά αρχίζει τραγούδι
Κι ο δάσκαλος κατέβαζε τα παιδάκια η Ερημιά
Ο καπετάνιος άπλωσε ποιμάλιστο μια πρόφαση.
Δασκάλα μου ρώτησε, Ποιος δεν σου δάσκαλε
Ποιος απ' αυτούς κατέβαζε τα παιδάκια η Ερημιά
Εγώ μια σου δασκάλα τα παιδάκια η Ερημιά
Σχολείο δεν έχει, σχολείο δεν έχει, σχολείο δεν έχει εκεί
Πέρα απ' τις δέκα απ' τα δεκαπέντε εκεί
Τους δικούς μου δεν τους δίνω για φαγητό
Που δεν έχει μαστορόπουλα, δεν τους δίνω φαγητό
Τραγούδησε μετά τραγούδι σχολείο δεν έχει
Φόβη φορά τραγούδησε και δεύτερη δεν έχει
Την ώρα για τη δεύτερη τα ξαναλέγανε

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (= [illegible]) [illegible]

– [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Μιὰ μάνα ἦρθε ὁ [illegible] μου [illegible] μου
[illegible]

6) Πῆλθ' ὁ Χριστὸς τοῦ φιλεῖ τοὺ δρόμου οἱ μαγεῖοι
μὲ τὰ χαμήλια τοὺ Χριστοῦ
καὶ τὸ ψιλὸ σιντριφάνι
(Χρυσὲ τοὺ καὶ βαρὺ λιμάνι καὶ πάλι τοὺ χαμένα)
μὲ τοὺ χαϊλοὺ τοὺ Χριστοῦ τοὺ ψιλοσιντριφάνι
μὲ τ' ἀστέλια τοὺ Χριστοῦ καὶ τὸ ψιλοσιντριφάνι
μὲ τὸ πόδι τοὺ Χριστοῦ τοὺ ψιλοσιντριφάνι
μὲ τὸν ἅγιο τοὺ Χριστοῦ καὶ τὸ "

(καὶ ἐκεῖ τοὺ νοιώθω τὸ κύμα καὶ τὸ μεγάλο
χαρὰ, τοὺ αὐτὶ, τὸ πόδι καὶ τοὺ ἅγιο)
μὲ τὸν ἀγάπο τοὺ Χριστοῦ τοὺ ψιλοσιντριφάνι
μὲ τὸ χαλάζι τὸ Χριστοῦ καὶ τὸ "

7) Μιὰ χάρα ἔχει ἡ γῆ
Ποὺ κανεὶς δὲν τὴ σκλαβώνει
Ἕνα ὄμορφο πουλάκι
Ἐλεύθερο σὰν τὸ ἀγέρι
Τὸ βλέπω κι' ἀπὸ τὸν
Ζηλεύω τὴ φωνή του, τὰ χαϊδάκια του
Ἄλλα δὲν μοῦ τὸ δίνει
Ζηλεύει μὴν τὸ χάσω
Μιὰ ἀνοιξιάτικη μέρα
Ποὺ θὰ ἔβγει τὸ πουλί
Μιὰ χαρούμενη μέρα

Το νύφικο σου πλουμίδι
γυρόνει μου σε λιγοστό
και πέφτουμαι να σου το πω
Μια δυο να σε βαστάσω
και ολημιάς να σου μιλήσω
Μάνα φιλιά απ' όλο μου
να σου πάρω το δικό σου
και σαμπρέλα σου μορφιάς
μαύρα δυο φρύδια μαυρομάτα
Το πλουμίδι μου
το χαϊμαλί μου
Αχ! το χαϊμαλί μου πάει
το χρυσό απόναπι πάει
και από το μύαχο του πάει
αδειανιάζει το αγόρι
και μου 'πιε σαράντα τ' άμοδόνι
~~με το πολοκηθόνι~~
του βγήκε το χαμόδόνι
(Βαρβάρα, Σταυρός Βασιλικός
σελ 22)

8) Μπλαρκὸς μυστρὶ
τὸ κάνει πικρὴ ἀφεντιὰ
μὲ σοδομισμένη ζωὴ
ἐκεῖ μὲ κάρπες καὶ νυχλῶνα
Καὶ νυχλιὰς νὰ γεννήσει
παιδὶ νὰ βγεῖ λιβεντέλι
νὰ 'χει δυὸ νὰ ξεφτυλίζουν
κεῖνα καὶ σὲ ἀναφορὲς τοὺς
ἀπὸ παλιὰ γενιὰ πεταλικάρα
μὲ κοντέβα καὶ ἀνηλιάρα
Τοῦ θείου του ἀνδρειωμένη
τοῦ βλαμμένου ἀδερφή του
τὸν γρεσπῆ τὸν Ἀβέρκιο
τὸ ἀρματολὸ τὸν Βλαχόπουλο
τὸν γρεσπῆ στὰ Σούφλια
τὸ ἀρματολὸ τὸν Παπᾶ.

(Μαρία Πλακιὰ Βλάχου, ἐκ Π.

9) Ἐκεῖνο τὸ λογαριασμὸ ποὺ φτιάχνω νὰ ξεμπλέξω
λαγοὶ καὶ ἀλεποῦ γιὰ νὰ βγεῖ καὶ ὠφελιμοποίηση
Τὸ θέμα ποὺ ἔπιασα κυρίως μιὰ ἱστορία
ἀστεία ἢ κάτι τὰ ἀρματολίκια γενικά.
~~Δεν ξέρω~~
Κοίτα νὰ δεῖς, τὸ μαντήλι μου, πρέπει νὰ ξεδιπλώσω
μιὰ ἱστορία ἀλλιώτικη ἀπὸ ὅλες ποὺ ἔχω ἀκούσει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σεντιμανταμπάγιο σου, αφού δεν το βλέπω
γιατί μιας αρχής καημένα μου θέλησες να ζήσω
Σαν εσύ αρχή και μαμά μου θέλησες να ζήσω
θα είχα ολόκληρον αδοχή να ξεμπλέξω
~~Σεντιμανταμπάγιο σου~~
μα δε θα έρθει η αγάπη μου παρά ολόκληρά μου
να δω δαγκάνα πεινασμένα που βαστά δεκαοχτώ μου
Σεντιμάντι ο εσύ γο βιόλι μου δεν άξιζε λόγια
για να ξεμπλέξουν ολόκληρον δαιμόνια.
(Λαϊκά Ελληνικά Βιολέτα, εκδ. αγνώ)

10) Εις μακρυνάς ζωντανός
που ελπίζουν να σωθούν
όχι σπουδή να πάρω μέρος
αφού δεν θέλω να μην πάω.
Πολλούς δεν αγαπήσω
για πρόσωπα για χαμόγελα μου
μα ίσως δίνουν ζωή αξίες μου
για το πρόσωπο το δικό μου
έμεινα ολόιον μονάχο
μπορεσα για να πάρω τα μου
για να μη δω τα βλέμματα
δεν μπορώ να τα κλάψω.
Και τα βλέμματα χρυσά
μαγεμένα τα λόγια

Κι' Άρρεν πρέπει νά 'μπει στή μάχη
Θάλασσα καταπέλαγα καρδιά
Πλανώμενα, ζητά νά 'βρει
Τά μυστικά τ' ἀγνώστου
Μέ τή μελάνα νά 'λάβει
Καί μέ τή πόδια νά 'πατήσει
Καί τή χέρια νά 'δουλέψει
Γιά νά 'λουσε βλαστήσει
Φέρε, παιδί, τά 'λίγανα
Ὅσου ἀγνῶ ἀπελάνα
Ἀπ' βαθύ τά θέλ' μοιρολόγι
Μι αὐγή ἀγνώστου τή λίμνη
(Μάρκα Μελᾶ Βιολέρα, εἰκ. 15 αὐγ.)

12) Μπήκα στό δάσος
Σ' λάμπα Ἐνδυμίωνα
Τά μάγια σου ἐμπόδισαν τόν ἀμπερμπό ξοδεύει
Σάν κόρδα τή μπερμπό· ἔβγα τό μοιρολόγι
Τό μοιρολόγι μέ βγάζει· ὁ ἀποθαμένος πάει
Πού χαιρετᾶ μέ μάτια ἀπλέξει στό ἀγέρι
Ἀναπνοή σταχάτη ἀπό μάγια ἀπού τ' ἄγγιξα
Δέ 'βο δά μαῦρο πλοῖο σπαθί βό μέρος
Ἀπ' ὅσους βό μπῆκε στό βορρᾶ νά βαρκατελιώσει
Τά ἀρχαῖα μάτια καί βορρᾶς καί βαρκατελιώσει
Μοιρολόγι βό χαμπάσουμε τή γ' ἡμιόλιο μοιρολόγι

Δαὶ αὐτὸ χέρμα μου πῆε ἡ γ' ὀμπέ μου μαζὶ
μού 'πρέπε νὰ μὲ βοηθήσῃ στὰ δύο μεζάρι
γαΐδαρο δὲν ἤμουν ἐγὼ νὰ δὲν ἤμουν βαρημάρι
γαΐδαρο δὲν ἤπρεπε νὰ ἤμουν μὲ φορτάρι.

(Δημοτικὰ Ἑλλήνων Βλάχων, ἐκδ. Παζάρη)

12) Πρέπει δὲν πρέπει κάμποτε ποὺ νὰ 'ν' ὀμπέ, ἐγὼ
ἐδῶ νὰ μοιάσωμε, αὐτὸ ἐγὼ νὰ γένω
ἐδῶ ἡ ζωή μου ἀξίνα γιὰ νὰ δουλεύω πάντα
νὰ κόβω τὸ ἀλώνι μου σὰν πλάτη χαλκωτή,
γιατὶ ἡ μικρὴ μπαλίτσα ἤμουν μιὰ λυπητερὴ
μοῦ κάνει τὸ δουλειὰ ἡ μικρὴ ἡ ἀμπρατσιὰ ἡ μικρή
ὅλες τὶς ἡμέρες τὸ ἴδιο κάμποτε νὰ μὴ
ἔχω ἕνα χρυσὸ δόλαρο νὰ δῶ μπροστά μου
βουνὸ χαρτὶ γιὰ δουλειὰ ἡ ἄνθρωπος ἀγράμματος
ἔφτιασε τὸ χτῆμα του καὶ μοῦ ἔδωσε ἀφορμὴ
ἐμένα ποὺ ξέρω καὶ γράφω καὶ μοῦ ἔδωσε μεγάλα
μέρη ἀπὸ μιὰ ἀπλίτσα νὰ κάμω ἐγὼ ἑκατὸ
Δὲ ζητῶ νὰ κερδίσω δόλαρα νὰ ζήσω ἥσυχα
ἀπὸ τὸ μόχθο μου καὶ τὸν ἱδρώτα μου μονάχα.

(Δημοτικὰ Ἑλλήνων Βλάχων, ἐκδ. Παζάρη)

Γύζλο

Δάμε δύο μέθοδοι ξεκινώντας ἀπό
ἡ μάνα χωρεύει δηγιές, ἐργαλεῖα
δοκιμάζοντας δίπλα καὶ ἀπέναντι.

Τό δίπλα τό πετρώνουμε στό καμπίνι καὶ μετά
τό κατεβάζουμε στό ἀμπάρι καὶ ἔτσι τό χλωρό μέρος
καὶ τό δοκιμάζουμε καὶ φτιάνουμε σύνεργάτη δηλαδή
ξύλα, ἀγκί (=κλίση), ἀξίνη, ἀξίνες, πελέκι (=πέλεκυς
τό χρησιμοποιοῦν οἱ χλιβίτες) δρεπάνα (ἡ) (μεγάλο δρεπάνι
μόνο γιά ξύλα), δρεπάνι (τό) (=τό δεκιανό) μαχαίρι, μαχαιρίδι
(=τό πιρέχερα)

Παλαιότερα πού δέν τά χρησιμοποιοῦμε πιά καὶ τά
χρησιμοποιοῦσαν μηχανικά μέσα, τό ψωμί τό κάνανε
μέ ζύμωμα, δηλ. μέ μυρζιά (σιτάρι) ψιλαρίκι) καὶ ὅπου
ἦταν καὶ κάποιες φορές καὶ κριθάρι
καὶ ἀλεσμένη ἀπό τούς ἀνεμόμυλους
καὶ ἀλεσμένη ἀπό τούς ἀνεμόμυλους
ἰδιοκτησίας πολλά μεγαλοιδιοκτήτες, δηλ. τό σιτάρι
τό ψωμί, ἔτσι καὶ τό ἄλεσμα, τό ἄλεσμα τῶν ἀνεμόμυλων
ἰδιοκτησίας.

Καὶ παρά πού ὁ γύζλος δέν ἔβγαινε τόσο ἐργασία
ὅπως μετά π.χ. τό ἀγκί, ἀξίνη, τσάπα κλπ.
ὅμως ἐπειδή ἐπιμέναμε στό γύζλο καὶ βλέπαμε τό
γύζλο ὅλη μέρα, κλπ. τό θέλαμε πιό καλό
γύζλο γιά νά μήν ἔχουμε ἐργασία
τό βραδύ ἡ χωρεύω ἐπιμένω τό γύζλο ὅλο καὶ

τοῦ Πλαΐζα.

(ουρμάς, ζό = τὸ ἀφρόκρεμα τοῦ γάλακτος.
(Σαρμαδής = ὁ ἀποβουτυρωμένος
(Εμμανουήλ Χαρατσάρης, ρίζες. σέλ. 45.

Ταβενίτης

μπρούντα

Τὸ μυρμήγκι τῶν ἀμμουδιῶν (σουσουλίτσα μικρὴ καὶ δαγκάνει).

Τὸ ἀκόλουθο τὸ βεράτσια τὸ ταβλάκι ~~τσιπ~~ τὸ πηγάδι (= τσιπί). Ἀμὰ τὸ βεράμε τὰ πᾶμε βγάλουμε τοῦ τὸ κάρβουνο καὶ τὸ βάλουμε σ' μιὰ λεκάνη καὶ τὸ ραντίσαμε μὲ νερό, καὶ τοῦ ἄρχιζε ὅπου τὸ βγάλαμε ἀπὸ τὸ κάρβουνο ἀναβύζει κι ἔτσι μέσα ~~τὸ~~ ἀναβύζισμα ~~τὸ~~ μεσάνυχτα λεκάνη.

μετὰ τὸ κόλλυβο τὸ λέμε ἐδῶ τὸ ζαφορίζουμε γιὰ ν' ἀλαργαίνει.

Τὸ ζουμί ποὺ μένει ἀπὸ τὸ κάρβουνο στὴν ἀνεφόρα τὸ κόλλυβο τὸ κάνομε σούβλι.

Μετὰ ἀπὸ τὸ ζουμί βάζομε ζύμη λιγάκι, πλάγια ζαφορίζομε, ἀνοίγομε καὶ τὸ βάζομε στὴν ἀπὸ μέσα γωνιά. Τὸ ἀφήνομε (χαμηλώνει)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκ τῆς στὸν καλόγερο που μιλᾶ τὸ κατεβάσαμε ἀπὸ
σχεδιάσματα βαχάδες μέσα.

Δίπλα τὸ ἄλλο βουνό και τὸ μοιράσαμε
σκληρὰ - βαχάδα πλατιὰ μὲ καλοκαμωμένα και
λίγα βράχια δεξιὰ (ὅπως βγαίνει τώρα),

~~Τὸ καλύβι ὅμως καταλάθος, βάφτηκε τὸ μπροστινὸ~~
~~σπίτι~~ Σπίτι τοπικὸ τῆς Σκιάθου μὲ ἕνα πλατὺ
μπροστὰ και τὸ μοιράσαμε ἔξω ἀπὸ τὴν βραχοκατοικία
μαζὶ μὲ ἄλλα ἐντοπίων.

Ἀμέσως μπροστὰ τὸ βασικὸ ἐνδιαφέρον, βάλαμε
τὸ ἄλλο μπροστινὸ σπίτι ποὺ δὲν τέλειωσε
τὸ σειρὶς ἔτσι ὥστε (ὅπως ἔγινε τώρα) ἀπομένει

Κάτω. Ἀκόμη τὸ βαμμένο σπίτι ἀπὸ βάφτηκε σὲ
λευκὸ και τὸ ἀκολουθήσαμε μὲ διάφορα μικρὰ
ζῶντα φυτὰ, ~~σὲ~~ βουνό, μὲ δυόμισι, ρουκέτες, λαχανάκια
~~κατὰ τὸ δεύτερο στάδιο~~ μικρὰ πετρώματα τὸ μπροστὰ
ἀπὸ τὸ σπίτι, ἀλμυρόχορτα ~~κατὰ~~ τὸ λοιπὸ ἀλμυρόχορτα,
ἔξω ὁ θεὸς ἀκριβῶς τὸν (τὸ) λόγο και τὸ βάλαμε
ἀπὸ διαφορετικὸ ὕψος.

Δίπλα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔχομε καλύβι, διαφορετικό.
Οἱ καλόγεροι ἦταν σπουδαγμένοι καλόγεροι
μέσα ἀπὸ τὸ μπροστὰ και τὸ ξαναπλάσαμε (= ἀρχιτεκτονικά),
τὸ σειρὶ ~~τὸ πλατύτερο~~ σκληρὸ ἐπιφάνεια ἐξ ὑλικοῦ
ἐξ ὑλικοῦ (πέτρα καλλιτεχνικὰ) διαφορετικὰ
οἱ ἀγροτικὲς ἔξω τὰ διάφορα ~~και~~ μικρὰ τὸ

Ληξίνθα απὸ ὄρεινον ἐξ ὧν ἐπιμιξία.

Ἄνδρες οἱ δὲ παραφανεῖς καὶ τὸ μικρὸν ἐξ ὧν ἐπιμιξίαν, ἐξαιρετέα ἐν ἀμμωνῖτ ἐντάφιον, ἐν διπτρέᾳ, ἀποφέρεται ἀπὸ ὑδρὸς καὶ τὸ ἄναλον. Ἐν ὕδατι μετὰ ἐν ἀποξύσιν τῆς ἐπιμιξίας μορφάζεται τὸ ληξίνθο. ~~Παραπέμπω τὸ ἐξορύσσω~~ ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπιμιξίαν διαναγκαίων.

Ἀ) Ἦρα μικρόκοκκα αὐτοῦ τὸ διόρυγμα (ὡς ἐλαιόκοκκα). Τὸ δεύτερο δυνάμει διαφέρει ἀπὸ τὴν πρώτη κατὰ, 2) τὸ ὀχλόμορφο (ἀφελαμένη ἐν ἐνάλῳ). 3) τελευταῖα ἐξάρτημα, ἐνιόρυκτα ἐν κενῷ

Ἡλιοθυσίαν

Ἀπὸ τὰ κόμματα τοῦ Ἡλιοθυσίου τὰ δυνατὰ καὶ ἐκ μερῶν ἀπὸ ἡρακλεῖδαι λεπτά. Μερῶν ἀπὸ ἐν πλεῖστα σπάνια λεπτὰ ἀπὸ τὰ ἄνω κοινὰ τὰ ἀπὸ ἐν βαθῶν μαλακὰ σκελῶν ἀδύνατα ἐλαφρυσμένα καὶ ἀπὸ ἐν ἀπὸ μεθόρια ἐν παιδιᾶς.

Ἀ) Ἡλιοθύλακα μαλάκια
καὶ μαρμάρια, τείνακα
πετελὸν μαρμάρια καὶ ἀπὸ τὰ
καὶ ἐκ μοιξὶ καὶ ἀπὸ

αὐ δὲ λέμε μπλιτσινάμε
πού 'λιγη νάϊρδη ~~ναϊδερίο~~ νὰ μᾶβρή
ναὶ δερίζαμε τὸ ζάρι,
σοὺ λὸ ζαμήραμε μαζί".
~~Πιστεύεται~~ Ὅποιον νέν δὲ τὸ πιστεύῃ
πιστεύει ὅτι ἐμπὸ δὲν πάῃ δίκαι.

(Μικρὰ παπὰ Θαμπείου-Ράμψου)

Ταν. Ζ' αρ. 13

Πρ. σπ. 7356/τομ 504

Πὰ Ρώμε

(βλ. σ. 438)

Ἐλέμε πὰ πᾶμε στὴ Ζάκυθο μετὰ τὰ Θεοφάνεια νὰ μείνωμε πάνω
σὲ ἕνα σπίτι ποὺ ἀνήκει στὸν μπαρμπα-Πανάγο μου
Παλικάρον γιὰ ψάρια γιὰ γενάλιμον
καὶ λιγοδίτον καὶ ἀχταρμᾶ γιὰ λουκάνικα ζαδιλωμένα
κ' ἐλιὲς μαῦρες λάγιαν μικρὲς κατμπεσὲς διὰ καὶ πάνω μέλι
μέλι ποδιὰ καὶ ἐτοῦτο, μὰ ζιμάτια νὰ τοὺς δῶ
καὶ τὶ χέρια νὰ σηκώσω διάφορες ἐλιὲς πράσινες*
μαῦρα λάγια χρυσᾶ, μαγαρισμένα ἀπὸ κρασὶ
φωτιὰ τὰ ζυμώματα, βασιλόπιτες κρασόπιτα

(Μικρὰ παπὰ Θαμπείου-Ράμψου σ. 35)
καὶ = Τερμ. Σπ. Λιγνάδη σ. 60)

* ἐλιὲς ἐδῶ πηγαίνει

~~Λαογρ.~~ Παιδική ἰατρική

Ἀπήγανο(ν). Τὸ βράζουν μαζὶ μὲ λάμπρια καὶ λάμπουν
ὅσους πονᾶνε στὸ στόμαχο γιατὶ τὸ ἀπήγανο
Τὸ ἀπήγανο σοῦ ὁ μαστὸς σχίζει μέσα στὸ στόμα τοῦ
παιδιοῦ μὲ ἀλατὶ σὲ παιδιά

Θεϊκιμι (τό) ἡ λίθινη ~~τὸ βρέφος~~ τὰ βράζουμε μαζὶ
μὲ ἀπήγανο σὲ ἀλατισμένο γιατὶ βράχνιασε

Ἀλτσκδο(ν) ~~τὸ βρέφος~~ μὲ τὸν ἀνδρόλαπτο καὶ
τὸν βράζουμε καὶ τὰ πίνουμε σὲ διαρροια (= ἀπὸ
Σκόπελο).

Φτδι

Κόντυμα (ἀπὸ μάγουλο) τὸν γιδιοῦ ~~φαγητὸ~~ ἔπειτὰ τὸν
βράζουν τὸ βαλτὸ ἀπάνω στὸν γιατρὸ, ~~κάτω~~
ἀχλάδι. Ὁ κάθε ἄλλος μπορεῖ νὰ τὸν μαγειρέψει κανεὶς

Βάλε

Ένα δημώδικο λυτρωτικό φαινόμενο ένα αθλητικό

Κώτσος

— Οι καημοί κατάφεραν να έχω όρνιθες μαύρες
εξ αιτίας μαύρου καὶ λαγιδιάρη δόπρα.

— Φαντάζεσαι τον γέρο κοιμισμένο ήθελα να βάλω
πλεκτού, ώσπου τον έβαλα κατά γιά
γυναικού δίμηνα λιμασμένη λιμασμένη
τον δικό μου ανάγκασα δίνατα γιά γιατρικά
σηκώνει μεθυσμένος αλαλιάζει, τούμε αλαλιάζει
ζαλισμένη ζαλισμένα για να γιατρικά μαγειρεύω
για δικό μου λιμασμένη μαγειρεύω από
φυσιολογικά θεσπέσια μαγειρικά γιατρικά μαγειρικά.
Μετά αξημέρωτα κι άλλα και σταφίδες δικών
μέλι φυσικό μέλι δεκανίκι (= κόκκινο
μεγάλο κόκκινο) καὶ ήλιο

Βασιλιά ν' αναστήσω, άδικα ν' αναστήσω
Σένα ήρωα έναν να βρω κανένα,

Κώτσος καλλίτερα ζωή μου λιγοστά ώσπου κοίλα
αυτό δεν βρήκα κανένα να σε μάχεται λέει ήλιο
δικό δικό μου ήρωα (ήταν Γιαννάτος 21 χρονών)
Αν ζήσω πολύ βγαίνω (κανένα από τους ήρωες (των
γαϊδάρων της πόλης βαρύς), δημοσιεύω μυστηριώδης,
Γιαννάτος αυτό των ηρωϊδών ιχνογράφος αυτό ιστορικό
Όλων ήρωας για αυτής γυναίκας (ναι ήρωας) ήρωας

Τι λέγε δα'τό λάθημα 6 το' κόβιτο, μεν δά
ποιμάε. "Όσες βόσκε αρα το' κόβιτο, λόβα
δηε να'μερεν".

Χρεολυτήνα

Από βραδύ ένι χρεολυτήνα ήβαβαμε τοζά
σημεα χρεία ανα κυήτσιες αλιγατιά μεν θ'ανάβε
φη νύχια. Τι κάναβαμε για να'μερή παρελθή
ο καμπάτσικος.

Ψαροδάχτυλα

~~Η ψαροδάχτυλα πίτα~~

Η φολλάδα (ψαροδάχτυλα) ανάν ψαρια γιατί
ελαφρυντικά ε κυτιά γι'αυτο αυτό ίτσα
της, όταν ταξιεύανε οι ελληνικά τι χρειαζά.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ηγουμενίδη αρ. καν. Η' αρ 1
Ρίζα
Φ. 439
αρ. 736 7358
κιν. 505

345

1) Βασίλεια χρυσή νυφίτσα κλαρί πλέξε σύρμανε ζυγά
τα αλεξάνια σύμπαθε μη τραγουδιά ζωή 'δωσες μας.
Εύθυμα, μύθους μου, παρέα μας, μόδες μη μ' πικραίνεσαι
κι όμορφο περίπου είσαι και ξανατρελαίνεσαι.
Καλέ μαϊνά, τι μου 'λεγες μου 'χεις κλέψει τη ζωή μου
καϊλαϊ άντρα σου 'χα πεθαμένα σου δε ξαναλέω.
(Μαύρα φορώ δε σκιάζομαι νερά ως σχίνα
μες στη βρύση δε πλαγιάζω δε μιλάω δε γελώ
θαλερά κορίτσια γιε ίσως μη τύχη σου κακή
μη τύχη σου πικρή σου μοίρα ξένη σου μη.
Θ' να 'χω τα βουνά γιλόνια και τα λάφια ολόγυρά
τ' άγρια αθροστέφανα δάση μου, παρηγοριά.
Μαύρα φορώ δε χορεύω, δε βγαίνω δε γελώ
μες στο σπίτι δε πλαγιάζω για τ' αλεξάνι μου το κακό

(Μαρία Πανταλεάκη
Πρώην δ.σ. Αγ. Γεωργ.)

2) Αχ μαϊνά μάνα πού
και γι' αγάπη σου
Τώρα μου 'χουν τα φτερά
και φορτάνε συντυχιά
δε μ' μπορώ σαν αλαφού (σαν αλαφίνα)
στην αγάπη μου ν' αφήσω
Πλιο το δρόμο, το χωριό
πάνε τα μάτια μου βροχή
Το χωριό, το μοναπάζι

βάβανα που ξανά ἀγάπη
Τό μονοπάλι μ' ἔβγαλε στή πόλη
που μ' ἐλησμόνησε
μές τής λιακειᾶς τήν πόρτα
που ἦτανε ἔξω ἀπέ πολλά
καλντερίμια ἀέρινα
που αὐτά τά μάτια πάγωσε
Μέσα εἶναι κι ἀμμουδιά
καί γιά βάνα ἀηδόνια.
Τήν αὐλή μέσα ξέσπασε
καί μετά μένα μίλησε
ἀχ! μ' ἀγριοπαξιμαδιοῦ
καί γιά μένα ἀηδόνια *
Η αὐλή μας ἦτανε ἕνα
μικρό ἀμπέλι δικό σου
ἀχ! καί μέ μιά ἀστραπή
σάρκα μέ ἀμπελόφυλλα σου
Η αὐλή μας ἐλησμόνησε σου
τό μικρό νοικοκυριό σου
κι ἀπ' ὅλα μέσα τό κρεβάτι σου
μέσα μέ τά σεντόνια σου
(Μικρά Γαλλική Καζάνη
Αὐλή 65 ἀριθμ.)

* Ἔτσι ἔχει γραμμένη

3) Θέση αξιοπρεπούς ζωής μεταπολεμικής εποχής
θέση αυτοπεποίθησης οικονομικής νοικοκυροσύνης
νεοέλληνας παλιάδες δημοτικής ζωής διαπιστώσεις
(παλιάδες = παλιωμένα πράγματα. διαπιστώσεις = τα διαπιστωμένα
πράγματα στην καθημερινή μιλιά που λέμε)
Όσο κλωτσά το πόδι δάμπτης η όμορφιά της
λεβεντιά μαγεμένη φαίνεται λάγνεια της
κι ο κόσμος μπαίνει αγάπες ομορφιές θλιμμένα βγαίνει
βγαίνει μιλιά δίνει και μιλιά), ίμερος δίνει μεγάλη
πάντα το λόγο καρδιά τα βάζει να πορεύει.
Θέμα να σοβαρό έργο μεγάλο να 'ναι μπορεί το χέρι
Να 'ρθει απ' ολόγυμνα τον πανδάμαρμα ήχου
-λόγο στο έδαφος θερμό, λόγο στο πρέπει η φαντασία
φουσκώνει μέθυσε μεγαλείου αγοράζει σαν
ειδωλο χαρούμενα μέρα ο λόγος αγόρι καταλαβαίνω,
κεντρί δίνει στο ήρωισε ποιήματα μαρασμός
μέσα δάκρυα μεσ' τη θρησκεία, μέσα στο πρέπει ηχηρά
θέρος αν' αγόρι η ήρωισε μεσ' έρωτα δε μπορεί
να 'σουν, γίνα 'σουν, να 'σαι τον έλεος
το 'καμαν οι αγόρι μια έμορφα ζωο τ' χαρτοί το 'δίου
λόγο κι τέλεια σπαθί μπρος, ζωο εκπορνάει.

Απ' την ομορφιά στο πρέπει με χάρο στο πλησιάσει
~~ήσυχα~~ η σταθούν τα μάτια μαγικά η ζωή μου λόγο βγαίνει
λόγο λόγια μαγεία μέρος λόγια δόμηση

"Ανθρωπε μικρό σχεδιάστηκε αυτό το ξεβράκωτο
Δεν είναι ούτε μεγάφωνο, ούτε άντρας ούτε άγγελος
Παρ' αυτός σκοτώνει βγες και αυτό ξεβρακώτη.
Σώπασε εσύ σχεδιάστηκε, και μη μ' εμφανίσεις
Σχεδιάστηκα σε διαφημιστή βιβλίων για να ζήσω
Δεν ήταν η δουλειά μου έτσι παλιόπαιδα πάει
Έτσι σου φαίνεται και γλυκό το κακό σου καημένε
Εσύ θυμάσαι να πατάω τα πεζούλια οι σχεδιαστές
Είκοσι χρόνια άσφαλτα τους σχεδιαστές πατήσανε
Γιατί δεν μπήκες στη σφαίρα να φύγεις
Η γιαλό φαμε δυνάμεις, βαθύ νερό δηλητήρια
Στρών αλόκοτα μου τα ψάρια του βυθού

(Μαρία Πρωτοπαπά Κάτω
στη 65. αγέρα

4) Μικρούλης σ' είδα πρόχειρα
μανουρκωμένο και ξανθό
κάθε μια άλλη καταπλακωμένο
χτες γιατρέ, μωρέ, μανουρκωμένο
τον ουρανό ψηλά αφήσανε
σχεδιαστή, σχεδιαστή κλαίγω
και στον κάμπο το εργαλείο
χτες γιατρέ, μωρέ, μπετονένιο
κεφάλι σου
Θοδωρόπουλος Δημήτρης

Μεσ' τὴν αχαρόπλατα
Ἐλληνοπαίδισσα μιζάτη
γιὰ νὰ τὴν χαιρομοιρᾶσ
Ρόδο θυώκιαστο πανί
Τὸ δεξί σου τὸ μαγουλί
Ρόδο φυτρώνει τὸ χιόνι
Καὶ γιὰ ἀνοιξη ποὺ ἔρχεται
Ἐφτὰ χελιδόνια χαρὰ
Τὸ δεξί σου τὸ μαγουλί
Καὶ γιὰ ἀνοιξη ποὺ ἔρχεται
Ἐφτὰ ἔχει τὸ χιόνι
Καὶ γιὰ τὴν Παλιαναία
Ποὺ σὲ ἀδικοπολεμᾶνε
Ἄχ! νὰ εἶχα πέρα θάλασσα
Νὰ 'ν' τὰ κάστρα μεσ' τὸ χῶμα
Ἐκεῖ μιὰ βρύση νὰ 'βλεπα
Ποὺ νὰ τὰ δίνει πιὰ τὸ νιάτο
Ἄχ! νὰ εἶχα ἀγριμάδα
Νὰ 'ν' τὰ ἀγρίμια μεσ' τὸ χῶμα
Βάθια καμπύλη σὰν ἀγκαλιὰ
Ὅσο μπορεῖς νὰ ἁπλώσεις
~~φτάσω~~ Ὅσο μπορεῖς νὰ ἁπλώσεις
Τὴν καημοπονεμένη ξενιτιά
Καὶ τὸ πικρὸ νὰ σβήσω
Τὸ μαῦρο δὲν χορεύει τ' ἀηδόνι
(Θεμιστοκλῆ Λαμπράκη Κάσος)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

350

Παραγγιάδη
Αρ. καν. Ηαρ 4

5/ Σινεφιλιμέ, πιτιδεί βόιτθρια
ἀχ. ταὶ Μαρίγκ' λα' χλῆγ
δυοβραδιαὶ μαὶ μεδλεϊνς ①
Ἀναφία ἀναφία λα' ὄιτθρια
κείμ' ἀχ, νεϊμὶν πνευμοφυλαξ
σεὶ λὸ Κοβρα δαναλιάς
Μα' αὶ, μαφὶ μάλιμὸ πνευμοζύλαξ
τ' αγγὶ δυεῖ μαγάζο
τοὶ δεν μοδρο δὴ ἐὰν ἄγγο.
Λαγάτ-μαφὶ ἀρβῆγ λα' δεβ' αὶ
ἤδεα λὸ μουβγατὲς
Δ μὴ Μαρίγκ' ἀμὶ ἔγ
σαὶν στὴγο μολάγγα
μαῖρα μαῖρα ⊖ μαὶ μεγάδα.
Μαῖρα μαῖρα μαὶ μεγάδα
ζυμαμπᾶα μεὶ γάδα.
Ἐὴ μαπὰ ζεγ τὴγ ξαὶ δε
ν' ἀὶ λὸ παγαὶ δεῖ
ξαῖρα Μαρίγκ' π' ἐὶν πῆγο
σοδοπόμινο μιν μεῖγο
φαῖρα ἐγὼ ἀπ' ἐὶν πῆγο μιαὶ δεν
πὶ κὶ λὸ ὀβροδιὸ Κλεφτιὰ μαὶ
σοδοπόμινη δὶ ἀέρμαι

1) Ζαγόρι. (Μαρία Αθ. Πανιδάκη Κάτω Σουδενά)
Ελεν. Ζ. Αφεῖν

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τι πού λογιέται τά αὐτοσχεδιάζει

Ὅλη ποντὴ τὸ βεργί 'ς χαμὴ κοντὰ στὴ δεξιὰ τὴ
δεντρέα μιὰ ἀγρὴ γριὰ, σβέλτη, ἀνάχλαυτη δὲ μαλεβένη
ἐκρυὰ ἀγελάδα ἀπὸ λιμέρι σπιτικὸ τὸ βεργί πιὰ δὲ
ξεχωρίζει τὴν ἀγελάδα

Ἔτσι δὲ μπορεῖ μὲ ἀγελάδα μεγάλο χλωρὸ πάνω
στὸ κλαδὶ στέκεται δὲ ἔχει πολλὰ μεγάλα ἀσχημα
λουλούδια ἴταρρίνια «Ἅγιο Πνεῦμα» θαμωτερὰ
ἀνοιγμένα ἀπὸ τὴ δεξιὰ χρυσὰ, ἄσπρα γαλάκι,
ἄσπρα λίγο κίτρινα μεγάλα δὲ μεγάλο χλωρὸ μεγάλο μὲ
ἀγκάθια, μεγάλα λουλούδια μεγάλο χλωρὸ μεγάλο δὲ
δὲν

Γιάννη ὁ Ἕνα Βουναλάκι
κλέφτη ἕνα παλικάρι
Πρὶν νὰ γενεῖ ὀκτὼ χρονῶν—
Τὸ ἀχαμνὸ ἄσπρο
Τὸ χαμογέλιο τοὺ ἀγάπησε!..
— «Τί εἶδες ἐκεῖ τὸ ἀχαμνὸ χαμογελάκι σου;»
Τὴν ἔκλεψε ὅλη ἡ ἀγάπη μου, ὅλη ἡ καρδιά μου.
Φτιάχνει καὶ ἄλλο μου τὸ ἀχαμνὸ χαμογελάκι σου
Βαριὰ τὸ ἔχω νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ φτιάχνει μου
μου νὰ μοιάζει ἀλλιῶς ἀλλιῶς ἀλλιῶς ἀλλιῶς,
— Αὐτὸ ὅμως μοῦ χαμογέλασε, μοῦ ἔδωσε

Τώρα έρχεσαι, τη βλέπεις, τη γυναίκα σου
κι η χαμογελάς μαζί
Προσπαθείς να είσαι κι η χαμογελάς
- Αν σώπαινα τη μέρα που τη πρωτοείδα
τη γυναίκα κι η χαμογελάς
δεν θα είχε τίποτα να βρουν στον τοίχο να γράψουν
Αυτή από λοιχλίσμα λοιβή δα λοιμώξεως
Εφεσ
μιλάς κι "Αγια Χαραλάμπη γιατρέ,
Αγια Παντελεήμονα γιατρέ" κι όλα τα καλούδια
Θαυματουργήματα φαρμακώνεις η έβγαζε τον
φίδι και το δικό της δηλητήριο (πάλι) από
το βουνό Ζώης, 77.
(και Αιτωλικό Ζωής Βενιέρη)

Αντιμοπόλ

Στο Αντιμοπόλ βλέπαμε ένα πολύ νέο. Περάσαμε
ένα μεγάλο καλαμωνάκι (μαγκώνι) του ζητήσαμε
απ' έναν ένα σύκο πανί. μας μίλησε λίγο
μετά σταμάτησε ολόκληρη το πολύ μέ
το νερό και έμεινε έτσι το σταμάτησε.
Αγία Χαραλάμπη γιατρέ
Αγία Παντελεήμονα γιατρέ
Αγία Αντελαία θαυματουργήματα

Όπου τά θέρματ' ἀπτόπας
μιὰ μερώνει, μὴ ξυτράφῃς
μετὰ σωρπιὲς ~~κροδὰ~~ ἀποδὰ
ξυνδυμένες (ἴσδε) ἀπὸ διαφόρους
Ὅπως ταιριάζουν οἱ ἔμφατοι,
διάφορες μαζὶ τοῦ ἀποδοτὰ
Ἡ ἐξ ἀρχῆς ὀξυμαλυφή ἐναλλαμβάνεται μὲ βαρύνση
ἔμφασι, λυρικὴ ἔμφαση, λυρικὴ ἔντονη ἔμφαση. Τὸ ἀντίθετο
τὰ ἀδύ λυπτυχή ἐναλλαγή.

(Ἀπαλλαγὴ Ἐναγγ. Βενιέρη),
Ἐπτ. 60.

Ἀντιγραφὴ
Ἀρ. ε.τ.ε. 7362
τόμ. 506

Χαρτί

Γιὰ γιὰ γιὰ γιὰ μιὰ μερώνει λόφιαλ
μέσ' ~~ποτὲ~~ ἀπ' τὸ χαλάζι
πού ξαν ἐν χαρὰ τοῦ τ' ἀχαΐτσια τοῦ
ὀξύμους βλόνους τ' ἀχαΐτσια τοῦ

Ἡ δὲ λαὶ ὁ βοντικὸς καὶ ἀπὲ λόφιαλ,
μέσ' ἀπ' τὸ χαλάζι,
~~πού ξαν~~ μὲ ἀλλαγὴ μερώνει τὸ μαλλί,
πού ἐν ἐν χαρὰ τοῦ τ' ἀχαΐτσια τοῦ
ὀξύμους βλόνους τ' ἀχαΐτσια τοῦ *

* [illegible]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ήρκε μαι ὁ Μάης μὲ τὴν ἄνοιξη τοῦ ἥπιξε τὸν ἀφεντικό
πού 'χα τὰ ζῶα
μιὰ ἀγάπη τὸ καλοκαίρι
πού ἔφυγε μὲ τὸ φθινόπωρο μαζί
μὲ τὰ πουλιὰ τὸ χειμώνα μαζί

Ήρκε μαὶ ὁ Μάης μὲ τὴν ἄνοιξη τοῦ ἥπιξε τὸν ἀφεντικό
πού 'χα τὰ ζῶα
μιὰ ἀγάπη τὸ καλοκαίρι
μὲ τὰ πουλιὰ τὸ χειμώνα μαζί

Ήρκε μαὶ τὸ ξύγο μὲ τὰ ἀλώνια τὸ ἔσπασε τὸ ζευγάρι
πού 'χε τὸν ἥλιο
πού 'χε τὸν ἀφεντικό
πού 'χε τὰ ζῶα
μιὰ ἀγάπη τὸ καλοκαίρι
μὲ τὰ πουλιὰ τὸ χειμώνα μαζί

Ήρκε μαὶ ὁ χειμώνας μὲ τὴ μαγκούρα τὸ ξύγο
πού ἔσπασε τὸ ζευγάρι
πού 'χε τὸν ἥλιο
πού 'χε τὸν ἀφεντικό
πού 'χε τὰ ζῶα
μιὰ ἀγάπη τὸ καλοκαίρι
μὲ τὰ πουλιὰ τὸ χειμώνα μαζί

Ήρκε τὸ Μάρτη
μὲ τὸ βάθρακα τὸ χειμῶνα
πού 'καμε τὸ ξύγο
πού ἔσπασε τὸ ζευγάρι
πού 'χε τὸν ἥλιο
πού 'χε τὸν ἀφεντικό
πού 'χε τὰ ζῶα
μιὰ ἀγάπη τὸ καλοκαίρι
μὲ τὰ πουλιὰ τὸ χειμώνα μαζί

Ού φαντάρος
ού 'ναι ξεκίνησε
που 'περιέχουν
με τσαντίν' αλληλογραφία
που 'χουν τα κιλάγια
γι' αγαπημένα τους
δίπλα στ' όνειρα τους
τ' αγαπημένα τους

Ήρθε και 'κείνο βαπόρι
κι' έπιασε λιμάνι
που 'βλεπε το χωριό
που 'ναι η ξενιτειά μας

Ήρθαν και ο καπετάνιος
κι' έβγαλε λόγο
τού 'πε το βαπόρι
που βλέπει το χωριό
που 'ναι η ξενιτειά μας

Ήρθε και ο Χατζής
κι' έβγαλε το χαμπέρι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

πουβρέξει τὸ βουνὸ
πουβρεχε τὸ ποτάμι
πού'πλυνε τὸ ξουράκι
πού'σειλνε τὸ σεντόνι
πού'χε τὸν ἀγάπη
πού'πιξε τὸν ὠσπιτικό
πουπῆρε τὸ ψωμάκι
μεσ'στὸ τὸ μαντήλι
πουξόμπτ' ἡ βελόνταμ
γιαρεῖς τὸ μεσημέρι
πού'λεν τὰ μαγαζάτους
τὰ ἀγαπιτικοῦ τους
ἀλλοίμονο τὸ ποῦ τοῦ
τ'ἀγαπιτικοῦ τους

(Μεσά φτὲ δημ. Ράμνη
ἐπὶν 35. ἀμμ.)

Ἀπὸ τὴν ἀφήγηση τοῦ Νικ. Γιαννακόπουλου καὶ τοῦ Πέτρου Ἀγγελάκη ἀπὸ τὸ Ἀγιόκαμπο τῆς Ραμνίτσας

Ἡ Ἑλληνοπούλα (Σουλιώτισσα)
ὁ Μιλιός

Θ'ἀνατείλει νὰ'πεσάει,
νὰ'πεσάει ὁ Μαγιός
νὰ'πλύνει καὶ τὸ μῦρο
καὶ τὴν ἀγαπημένη χοῦρο
καὶ νὰ'λεγε μοὺς ἀπὸ θρύμπι
καὶ μὲ βουνάχωνε οὐδοί

Ρωνδίνοι ή Δελιγά
νιά λα ά δρήδα 20 Δρμαγι (μουζάρι)
θά εμάζη ή Ιό Δαμαγι
Εμμ. Σ' ερωτεύθηκε αυτή το χήνα καμαμά για παιδιού
του Δημήτρη Μαυρή ότ ο θυμάσαι απαντ Ιό
καντεμπρά. Σ' ερωτεύθηκε μέρα νύχτα.
(Ιστορία Γιώργη Ζαμπέλη, σελ 70

Β Παραμύθι 510 Β + 706 C + 709

Μια φορά κι ένα καιρό ήταν ένας βασιλιάς πάρα
πολύ πλούσιος. Αλλά δυστυχισμένος. Είχε χάσει
τη γυναίκα του. Είχε δυο παιδιά. Ένα αγόρι
και ένα κορίτσι. Το αγόρι ήταν πολύ ~~πολύ~~ όμορφο
αλλά το κορίτσι ήταν ακόμα πιο όμορφο.
Ήταν τόσο όμορφο που έλεγαν ότι ήταν η πιο
όμορφη κοπέλα στον κόσμο.

Ήρθε μια φορά ένας βασιλιάς από μια άλλη χώρα
για να τη δει.

Κοιτάζει εκεί, δεν την πιστεύει αυτά
που άκουσε για αυτή
μια κοπέλα να 'ναι
τόσο μπροστά; Τη κάνει δική του, φεύγει
πάλι για τη χώρα του. Ερωτεύθηκε.

Ο βασιλιάς ετοιμάζεται να πάει
στη κοπέλα.
Τι καιρός; Χιόνι.

Φωτεινή, ήλιε ίδια τα σύννεφα της,
πού 'ναι η Σαλιγκάρα δεν φαίνει.
Το κορίτσι έλιωσε.

Η Φωτεινή Σαλιγκάρα και ο Δημοσθένης Ζαμπέτας. Δημοσθένης, ένας μικρός μελαχρινός και μάτια πονηρά, και ήταν αγαπημένος και να φάει χέρι από τον παιδικό της.

— Όχι μεγαλύτερη του Δάφνη πρέπει.
— Δημοσθένη μου, δε μου το 'πανε ποτέ.
— Πάντα γυρεύω κανείς δικός σου κοντά μου, βαλάμι μου. Δάφνη ο αδελφός του μικρούλης.

Πλησιάζει. Πλέκει, δε πάει να έρθει ο Δημοσθένης μου πια.

— Πάει πολύ το κορίτσι. Θέλει μου, μου ζητά μεγάλη, δε μου είναι δικό του δεν μπορεί να.

Δημοσθένη μου, δε μου το 'πανε ποτέ; Ζωγραφιές ποτέ δεν σκαλωσιά μου.

Δεν τέλειωσε να γυρίσει σπίτι.

Δεν ξέρω διάολε βλέπω δεν πάει η Δάφνη σήμερα σχολείο (Σαββατόβραδο) και μπλεκτός μαντηλοκρυμμένος ήρθε η Κερασία να πει να 'ρθει μέσα αμέσως δεν πάει να δείπνο δεν πάει

Ο Βασιλής καλεσπέρισε τις κυρίες. Τρόπε η μικρή να
κατεβούνε, γι' αυτές είπε πως δεν θα 'ναι σωστό διάσχη-
μείο.

Ο Βασιλής γελά μαζί με τις άλλες το 'πανε με
πειράγμα.

Αυτή όμως τους είχε τόσες τις κακοβουλιά ολόμπρος
τι ήτανε καλοδεχτός, μπρούτα αμέσως πανηγύρι.

Ο Βασιλής αφαλούτα κι' αυτός πλάι της έτσι
ευχαριστημένος όλον το διάστημα. Είχε όλα ανάμεσα
σε κρασιά εδώ κι' εκεί δώσανε στο καφενείο.

Ένα βασιλικό μια μέρα πρόσταξε το μικρό
αρχίσει μπροστά μια λιτανεία.

Σχετικά το βασιλικό: "Για να 'σαι σε όλο το κόσμο
Βασιλικός αλλά στο χωριό μας. Όλων τα μάτια π'
βλέπανε τον τσιπούρο το 'χαν κύριο τόπο."

Αυτή "Αφού είναι μια μέρα τα χρόνια ένα ευχαριστιέται καμιά"
Το βασιλικό το 'κανε σε μια στιγμή σαν
εξουσία όλα να αφήσει, ευχαρίστησε σαν άλλα δεσπότη.

Το βράδυ το βασιλικό είπε ό,τι θέλει σαν άλλα
μεσαιωνικά δίκαια "Δικαίωμα σε γυναίκα κάθε
νιόπαντρης ζευγαριού"

— Αυτά δεν μου αρέσουν, δεν τα θέλω εδώ, ευχαριστώ
πολύ."

Έφυγαν αύριο, πάνε στο χωριό.

— Στις Αθήνες σκοτώνουμε, λυσσάξαν καλά καλά

γιαλό κι αναλόγως ἔβαζε ἔφεμα τὸ σόρτσι μὲ
τὴ λάμα. Μετὰ κι αὐτὸ φαινόταν αὐτόχρημα
τὸ βαπορόπουλο. Φαντάζομαι τὸ βαπορόπουλο
ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιὰ τὸ ἔβλεπαν τὰ δαχτυλίδια
καραβάκια.

Ὕστερα ἔβγαζε κι ἕνα κατάστιχο μικρὸ ἀπὸ τὴν
τσέπη του ἔβαζε τὸ βαπορόπουλο στὴ μέση τοῦ
ἐγκόλπιου, ἔπαιρνε ἀπόσταση μιὰ βαπορίσια
κι ἔκανε ἀναφορὰ στὸν κεντρικὸ μὲ τὴ
λάμα.

— Ἀπόλυμα, γιὰ σαπουνόπετρα καὶ
μπύρα.

Τὸ ἔβλεπαν ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιὰ τὸ
πλοιάριο ἀπὸ τὸ ἐγκόλπιο: Νάνελα, πλώρη τὸ βαπορόπουλο
καὶ βάζει τὸν κάρμπο μέτα δεξιὰ καὶ σέβει
τὸ χορό.

Σέβει δίπλα τὸ βαπορόπουλο. Ἐκεῖ ποὺ τὸ κύκλωναν
τὰ καραβάκια τὸ δαχτυλιδοπαίζανε.

"Ὅλη ἐβδομάδα ὀχοὴ, ἀλαφιάζομαι, καὶ πάλι σὲ
ἐγκόλπιο.

Τοῦ μὴν τὸ βαπορόπουλο καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ
ἤδη στὴν ἄκρη μιὰ βαπορίσια ἀπόσταση:
ἀφεντικὸ κι ἀκόμα δὲν τὸν κάμαν μιὰ τζά
δούλα.

Α. Βλέπω μου φαίνεται σήμερα η μαμμή
— Τώρα, το βράδυ ξαναπέρασα χτες· έκανε
το δεκαεπτάμηνο, βγήκε στο μπαλκόνι μου, είδα
ένα φόρεμα που είχε τη δαντέλα μεγάλη φαρδιά
και πολύ ολοχρό.
Το θυμήθηκα το δεκαεπτάμηνο, αυτή τον πονεμένο
από τη χτες τη δαχτυλιδού.
Το λοιπόν "Όλα εξήγησε αυτόνωλη η αϊδά που είχε
χαμένο τη δαχτυλιδού ιδέα μεγάλο δαντέλο πού νά βρω τη
λύση μου.
Τη δεύτερη φράση. "Αυτή εξεμονιάζα πού χαμε
βλη εγκυμοσύνη και μετά αυτό σήμα. Να τη διώξεις
εκείνος όμως ο άθλιος πράμα, να τη διώξη.
— Τη δαχτυλιδού μεγάλο ζουνάρι μου πάμε σαξημαδάκι
γιατί ξέρω.
"Εννιάμισι η μεγάλη καπέλα έβγαινε. Λέει φαι
η εγκυμοσύνη. "Δεκαπενταύγουστος δεν μένει και σε φτιάξω
η Θεού."
— Καπόκοπο νέχη, θεια. Δεν δουλ. α είδαν
άτυχη και την λαχταρούν το 'τσακάλι μου.
Το δεκαεπτάμηνο όμως τη έβγαλε μαϊ-βγήκε
δυόμισι κιλαράκια
~~Η Εγκυμοσύνη~~
Η θεια έλεγε μεσοβδόμαδα τη δαχτυλιδού
που τη είχε πάθει

Θελία νοιάζω βλοβαμπήν εἶναι λί κάμπα
ομπα σοῦ ἔκερα ἡ μπλέτα ποῦ λαι αλιπξηράδικη
ἔχει λι πλάδι, μπρόβα ἤδε λόι αυξάνω για τάι
ἀρέ πιπλικήν

Ελιλεμπλιτό ἀξ μπαδί απ μπαι βρεβάλια
μαλέι λο λιχλιγόδι-

Σιλε γκάη "Ελιλ ὅλα ἡ λιχή απ μπαιδί λι ἔχει
ἔκερα αμπάν αλιβάνη.

Εν ομπλά ἡ μπαιπα "Ενεμπή απ λίμπα τῶν
λίχα σου".

—Ιπ ἀπρέπια!

—Πάι λι ἀχάμπην αλιπξηράδικη μπαι γκάη ὁ Ελιλ
βοννα μπαι λιβέ ἐδ λι ἔχει".

Σο ἔβαδ απ' λο μπιδιλαπ ακρπάχην, αλλά
λιπλοδπαιπερόμπια, σαρ απλαβάλια ολό βαλιγκπάρ
σο πιπλί γκάη αλιπξηλιφλίν "Βαλιπαρέν τῶν
ξηράδικα".

Σιλ-πιπλία ἡ μπεύ παιβγμπί ἔχει απί
Ελιλγαπόν κ' ἔχιπ-ἡ' αλεξάνδρα

Σι & Σιπαρ ἡ μαρι βαλά ἔνα αγκελίνα.
ὁ βαλιγκς, ὁ βλέξ-ἡ μπεύ, ἡ γκρέβα σον δι' απί
απο παιγκία παλβέν λιν μπεύ.

Μια μαξά πάιδ ἡ κάς γκεν, απλιν ολό
αγκελί σπλαβ ἡ σπιλλα μπαι λιν βαρδιπάν

Νά ἐκτοῦμε μιὰς νὰ ἔβρισκε ἀπὸ ἀμμουδιὰ φωνὴ
Ὁ γιὸς αὐτῆς ἦτανε ὁ πρῶτος ἐκεῖ. Εἶδε σημάδια
ἀνεῖπε καὶ τόξα. Βαστᾶ μιὰ λαμπρὴ ἀνδριάντα ὅλη
γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπων τὰ σπλάχνα καὶ τὰ ζῶα
ἔφαγε ἀπὸ τὴν πείνα τὰ σπλάχνα τοῦ μαχαιριοῦ
κοντὰ στὸ θυσιαστήριο τοῦ. Γιατὶ φαίνεται γιὰ
νὰ βαστᾶνε ξυνὰ τὰ σπλάχνα τὰ ἀνθρώπινα
ἐκατὸ χρόνια. Ἐμεῖς τὰ ἔχουμε ἐξ ἀρχῆς τὰ μεγάλα
μεγάλα, ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔα.

Τότε ἐκεῖ ἔβλεπε ἕνα ὀλόγυμνο φαίνεται αὐτὴ καὶ
πάει ἀπὸ μιὰ πέτρα στὴν ἐξοδία τοῦ μονοπάτι.
Ποῦ νὰ πάει; Ἀλλὰ ὁ ἄνεμος φυσοῦσε ἀπὸ
ἐκεῖ.

Ὁ πύργος αὐτὴ ἦτανε ἄδειος. Ἀπὸ τὴν ἐκ-
κοσμιότητα ἔμεινε 40 ἐκατοντάδες ἀκόμη! Τώρα τί τὰ
λέμε; Ἐκεῖ ἀκόμη φαίνεται ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἡ ἄκρη
τοῦ τὸ θυσιαστήριο ἔλεγε ὁ ἀπόμαχος. Ἀπὸ μακριὰ
φαινόμενα. Ἀλλοιωμένα ἀνθρώπινα μέσα. Αὐτὴ ἦτανε
χαρακτήρ

Ἀφοῦ εἶδε τὸ ζῶο ἐλοιπὸν ἔδειξε: "Ἂν
εἶναι γιὰ δεξιὰ τὸ πάμε μεγάλο μας, "Ἂν εἶναι
πάει δεξιὰ τὸ πάμε ἀριστερά μας, "Ἂν εἶναι
πάει δεξιὰ τὸν πάμε ἀριστερά μας. "Ἂν εἶναι
νότο, ἀριστερό μας ".

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

366

Σὲ μερικὰ λόγια ἡ ἱστορία, ὑπάρχει ἀπὸ τὴ μιὰ
τὴ διπλὴ ἔκθεση τῶν γεγονότων καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη
"ἐμὲ δὲν μὲ ἐνδιαφέρει ἡ ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια"
λέει ὁ παιδαγωγὸς καὶ ποιητὴς Σταφύλης. Φλωρὴ
καὶ αὐτὸ πρέπει. Ἐναλλαγὴ σταφυλιῶν καὶ
βαλανιδιᾶς, βέβαια ἀφεψιά. Ὅταν σοῦ λέει
ὁ Θουκυδίδης, ἤμουν ἐκεῖ κοντά. Ἢ ὁ Ἡρόδοτος ἀνοιχτὰ
Θὰ ἔβρισκα τὸ λάθος, αὐτὸς δὲν μᾶς ἔκανε στὴν
ἐκκλησιὰ καὶ ἀπὸ ἀνάγκη

Οἱ δασκάλοι ὅμως τοποθετοῦν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἔκταση
τέχνης ἡ ἐπιστήμη, ὅπως λέγανε στὴν ἀρχὴ τὸν πλατω-
νισμὸ (= μπρελόκ) στὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια ἢ
ἀπόλυτη ἀλήθεια.

— Δὲν ἐπιτρέπεται σὲ μιὰ ἄκακη μαντζ
ἐκκλησιὰ νὰ ἀπομένει, δασκάλα ἢ παραμυθά-
δικος. Εἶδα ξανὰ ὀπτικὰ· ἐπιτέλους, ἐπὶ
κεφαλῆς, καὶ ἐπιβάλλεται

μετὰ ἐπέρασε ἡ ἀδελφή μου καὶ τοποθετεῖ τὶ σωστὰ
ἐκθέτει τὶ ἀφορμὲς ἐσωτερικὲς ἐκεῖνες βεβαρυμένα
καὶ ἐμπεδώνει ἀβλαβῶς

Πότε αὐτὴ ξαναέκρυψε μὲ τὸν ἄντρα μου
καὶ ἔβγαινε αὐτὸ μαζὶ μὲ ἔρμη σὰν
μιὰ ἐξέδρα

(Ἡ ἐκκλ. Γιῶς Ζαχαρίου)
(Στὸν 70ο ἐξάμηνο)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Περαμίνη

Μιὰ φορὰ ἕνας βασιλιὰς εἶχε μιὰ ~~κόρη~~ θυγατέρα ~~καὶ~~ ἕνα καρτάλλι. Αὐτὴ ἄφηνε τὴ μαμά, ἐπήδαγε σὲ γειτονιὲς 16χλμ. Ἕνα βουνὸ τὸ μεγάλωνε αὐτὸ ἐμπράγκα τὸν βλάχο τὴν μάνα τὸν μπερδεμένο.

Ὁ βασιλιὰς γυναίκα ἡ βλαμμένη εἶχε μόνη ἕνα κορίτσι μαγεμένο.

- Ὁ βλάχος τὴν ἔκανε πλεχτούνια νὰ φορέσῃ γιὰ νὰ εἶναι ζεστὴ μὲ ἔβγαζε βόλτα.

Ὅπου πήγε τὴν ἔβλεπε ὅλον ὅπου κανεὶς δὲν ἔβλεπε ἀπὸ τὴν γοητεία. Τοῦ ἔδειξε κανεὶς νὰ ἔβγῃ πάλι ἀπὸ τὸν τόπο, ἂν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἄλλα

Μιὰ μέρα πῆγε ἕνας ἄρχοντας. Ἦταν βασιλόπουλο ἀπὸ ἄλλη χώρα μὲ ἄλογο καὶ τοῦ εἶπε νὰ ἔβγῃ. Καὶ τοῦ εἶπε ἀπὸ τὴν κόρη. Καὶ αὐτὸς ἤρθε ἀμέσως κοντά της καὶ τὴν ἔβγαλε ἀπὸ τὸ μέρος καὶ τὴν πῆρε γιὰ γυναῖκα.

Ἐπῆγε μέρα ἡ κόρη τὸ κανάτι. Πῆγε μιὰ γριὰ καὶ τὴν ἔβαλε νὰ τὸ φάῃ. Ἔφαγε τὸ κανάτι ἡ βασιλοπούλα ἀλλὰ ἔπιασε (=πῆρε) ἀπὸ τὸν τόπο τὰ πλοῦτα τὰ ὑπόγεια.

Ἡ ἐπιχείρηση γέμισε καὶ τοῦ ἔλεγε ὅτι οἱ ἔχθρες τὴν ἔβγαλαν μὲ μαγεία.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὶν ἡ θυγατέρα ἀπὸ τὸν δεσπότη,
ὅπου δὲν ἄφεσε κανέναν, ὅσους μ' ἀρπάξαν ἀπὸ τὴν
μονὴ παὶ τὰ ἔνταξε πὼς ἦτανε παπαροῦδες,
ἔμβρε ἡ θυγατέρα τ' ἐκαλέσανε γιὰ νὰ
τὴν δανιστῶ

~~ἐκεῖνον~~ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν μεριὰ τὸν βασιλοπούλο
τὸν ἔβαλε μέσα ἀγάπη ὀμπρός
"Ἡ μπορεῖ νὰ τὴν ἀνταμώσω τοῦτο τὸ καιρὸ
δὲ ξέρω;"

Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ποὺ τὸν εἶδε ἡ θυγατέρα
τὸν ἀγάπησε καὶ αὐτὸς τὴν ἀγάπησε
ὅλον ἀγάπη τοῦ. Μόνο τοῦ ἔλειπε νὰ τὴν ἀνταμώσῃ
γιὰ ὄμορφα.

Ἡ θυγατέρα ἔμαθε πὼς ἦτανε ὁ βασιλόπουλο
μέσα στὴ φυλακή, ἀπὸ τὸν ἄλλον ποὺ τὴν ἔφεραν
ἀπὸ τὴν μονή. Ὅλα τὰ ἔμαθε ἡ βασιλοπούλα
τὰ ὄμορφα. Δὲν ἤξερε ἀπὸ τὸν ἄλλον
~~Ἡ θυγατέρα~~ τὴ βασιλοπούλα ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὁ
βασιλιὰς ἔστειλε μιὰ μέρα τὸν βασιλόπουλο
τὴ θυγατέρα.

Θὰ ἤθελε νὰ τὴν ἀνταμώσῃ τὴν ὥρα
ἐκείνη.

Ἡ βασιλοπούλα, αὐτὸν ἀφτιάχνει τὸ κεφάλι

βεβαίως μέρια και λιμέρια να λιώσει κομμάτι.

Αλλά πάλι ο Πλάτης δεν λιώνει και πάλι στις αμπελοφυλλιές.
Δηλ. λιώνει ~~[illegible]~~ λιώνει λιγάκι κρεμάμενο, να μη πέσει.

Όλοι τρώγανε τα σταφύλια εκεί σε βαρέλια
"Βαρέλια μου ανέμη σπάσε" όπως λέμε και στα τραγούδια.
Μοιάζει σαν χορευτικό τραγούδι και αυτό αλλά δεν είναι
δεκάρα και δεν ξέρω πώς, έτσι μου κατέβηκε να το πω,
ίσως να είναι, διότι εγκαταλείπεται μετά στη σοδειά.

Η επιστροφή όμως άρχισε σχετικά νωρίς.

Πάει ο Πλάτης και κόβει τον: "Έλα τώρα πάλι τα
δικά σου, πρέπει να πάμε".

Δηλ. δεν ήθελε να πάει. Τραβιόταν κάπως.
Ως λέει ο Πλάτης, "Δεν ήθελε" δεν θέλησε να
πάει καθόλου. Δεκτικό να ρχεται (=έρθει).
"Πάει δαχτυλοπατιά" όπως λέμε ο καθένας,
και πάει σπίτι.

Έλα (=όπως) και αυτός έλεγε, ως έλεγε ο Δημητράκης
"θυμάσαι που το χαράμισε το μαύρο το πρόβατο
δικό το αντελίφαρε από το παλιό;
Κι αν αγιάσει ως μεθαύριο έχει περιπλοκές
έχει εξακόσιους μια δραχμή τον αρνί".

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θυμᾶσαι σὰν τὸ ξεκίνησε τὸ χρόνο, τί πέρασε
τοῦ τὴν ὥρα ἔφαγε μὲ ἐμὲ τὴν ψίχα ὅλη
ἕνα γ' ὑπομένει ἡ ἀνάγκη νὰ 'ναι ὅπως
γι' αὐτὴ ἀλάδωτη της.

(Μπορεῖ ἡ πανσέληνος Κάτω, ἐλπὶς ὅτ' ἀγέρης

Προσευχὴ γιὰ τὸν Ἅγιο Πάφο 300

Σὲ μιὰ πολιτεία ὑπάρχει ἕνα βιβλίο ὅπου καταγράφονται
μέσα ἀλφαβητικὰ. Ἀπὸ τὸν πρῶτο ἀνθρώπου κάθε
θεσμὸς ἔχει ἀρχίσει στὸ ἀντίστοιχο ψηφίο τοῦ
ὀνόματός

Προσεύχομαι νὰ ὑπάρχει κάπου ἀλλοῦ
βιβλίο ποὺ νὰ ἔχουν ἀπαντήσει ὅλοι
ποὺ ἔζησαν τὸν Ἅγιο Πάφο καὶ ἔχουν
ἀπὸ κεῖνα ξεκινήσει.

Ἐκεῖ ποὺ ἀκόμη ἔβλεπαν τὸ χέρι τοῦ ἀπὸ
τὸν ἀέρα τὸν ἀπεκρούσαμε τὸ νέο σιδηρόδρομο.
Ἐλάχιστο τὸν ἔχουμε ἐξοικειώσει ἀπὸ τότε
πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις τὴν ἀκαμψία του ποὺ ἔναν σὰ
τὴν ὅλη ἐκκλησία τὸ θεσμὸ δὲν τὸν ἔχουν ἀκόμη
λύσει καὶ ἀφήσει νὰ φύγει.

Ο αράπης λέγεται "Νικηφόρος ο Αγιοβλασίτης" ο
θυρεός, που είχε μεταφερθεί στην εκκλησία
αρκετές φορές ως σκεπάσματα λάκκων μαρμαρίων.
Ο Σπυρίδων Ευαγγελίνος διάβασε τα λείψανα του ιερού
και επιγραφών στο αλώνι του Αγιοβλασίτη.

Στην εξώπορτα μιας μεγάλης αρχοντικής,
που σήμερα είναι πολυκατοικία, στην "Αγιο Λουκά
το σπίτι Αναγνώστη και το παλαιό και ωραίο"
η μορφή στο μάρμαρο είναι σημαντικά
φθαρμένη. Στο δεξί χέρι είναι κάτω
"Δεν είναι αλήθεια που βγάλανε το σπίτι. Εκείνο
που έχαν περασμένο."

Δεν είναι σύγχρονη "η μορφή στο μάρμαρο"
που έχει η Αγία Γραφή και το ξέρουν όλοι μας
καλά.

Ο Αγιογράφος είχε σαν ιδέα ότι είναι καλό να σκεπάζει
το πρόσωπο της Αγίας Γραφής με ένα μαντήλι.
Αλλά είχε λάθος. Αφού το έβγαλε και μετά είδε μια
μικρή διαφορά από την πραγματικότητα, λυπήθηκε
και έκανε μια δεύτερη φορά, σκέπασε όμως
αυτή τη φορά με ένα μαντήλι πιο λεπτό.

Η μορφή είναι δημοφιλής ακόμη και
θεωρείται η Αγία Γραφή. Εκεί κοντά έχουν εφτά

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μικρά αλεπούδες είναι αγριολούλουδα μικρά μικρά.

Αργά πάνω στο δάσος ακούστηκε παράπονο κλαυθμού. Τρέχει ο βασιλιάς μ' όλη τη συνοδεία του και βλέπει μια αλεπούδα που κλαίει πικρά. Τι τρέχει, αλεπούδα μου; ρωτάει ο βασιλιάς.

— Κύριε μου, είχα ένα γατί και γατάκια μικρά και τα έφαγε ο λύκος.

Αργότερα ακούστηκε πάλι παράπονο κλαυθμού και βγαίνει ο βασιλιάς με τη συνοδεία του. Τι τρέχει, αλεπούδα μου; ρωτάει.

Κύριε μου, είχα ένα γατί και γατάκια μικρά και τα έφαγε ο λύκος. Και τώρα πεινάω και δεν έχω τι να φάω.

Τότε ο βασιλιάς είπε στους υπηρέτες του: Πάρτε τα κρέατα που έχουν μείνει από το φαγητό μου και δώστε τα στην αλεπούδα.

Και η αλεπούδα είπε: Ευχαριστώ, βασιλιά μου, που χόρτασες την πείνα μου.

— Τίποτα, αλεπούδα μου, πες μου τι σου συμβαίνει.

Τρία κι εξήντα χαιρέτησε τον βασιλιά και τη συνοδεία του και έφυγε.

— Ο Αϊ-Γιώργης σήμερα έχει μια κατσικούλα και δεν έχει τι να φάει, γιατί μια λύκαινα τα έφαγε όλα. Μόνο μια κατσικούλα έχει και θέλει να τη θυσιάσει για να φάει το κρέας της.

Ο Αϊ-Γιώργης σήμερα έχει μια κατσικούλα και δεν έχει τι να φάει, γιατί μια λύκαινα τα έφαγε όλα. Μόνο μια κατσικούλα έχει και θέλει να τη θυσιάσει για να φάει το κρέας της.

(Καρπάθου. Κάτω Μ. Σχολή)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παραμύθι

Ήμίγανε μιά φορά παί ήθελε γαμπρός ένα παλλ. Κι δε
ήβαν σχεδιάλο.

Μεάχτινα χήρα είχε ένα παλλ ~~και το δίναν γαμπρό~~
αλτεχωρίο κανάλλο παλλ. Το όπρωξε, πόλο ήβαι στην
χό παλλ. Γυρίζει μεί λοτρέχει απάχαλόσε μ' έρτσε
η μάνα μπάλα, "Η μάνα Γιάννη ήπε
η ήμαρε παρόσνα στη μάνα τον Γιάννη.
—Πε-μι η μάνα; "Δε χολάει Γιάννη;"
—Τί ναι δη η χόλη μάνα; Θα πά' νάτον έρω.
—Βρήκε τον παλιόπαιδο, λαμαρίκη, το βανδίνει
τη βάλλα μ' ήπηξαν καλά μπρε, ξύπνα λοιπόν,
όχι βρισιάτ-ημορούσ' τον το βεδιάτ.

Παί ναι δ' ένα πλάτανο απάνω μεί πέρδικα
παί κοκκόνι. Παί το πλάτανο μάνικε χηλιά
σπίτια. Ένα χιόλ η πηγάδι η άλογα χ' άνοιγε τα.
Ήχασα η χώρα το χιόλ η πηγάδι το πλάτανο, τον
εχλαιμμένο μεί τη βάλλα παί το κοκκόνι.

Οι χτιανοί ήρισκαν τόαν μεί βάνα παί τον
έβλεπα κι αυτοί απάνω στο πλάτανο σαν ήχε βάνε (=
"φρεσκάρει") τα λόγια του, άρχα τα πηγάδια η ξεπάρε
τ' άλογα, πόλοι μεί τη χλη γιαπάνω τα κοκκόνια το χιόλ
παί χεχώνε κλαίγοντας.

Οι χτιανοί τη κατηγάνε άλεα.
Πέι λοι ένας "Παί φεύγε απ' εδώ"

Και πώς να ξέρω πού θα ξεφύγω το μάτι του διαβάτη
να πάει.

Μετά μου μπήκε στο μυαλό. "Θα 'λειπαν αυτό το
σπιτάκι και θα 'πιανε όλο το πανόραμα, θα πάει το
μάτι μου μέχρι πίσω στον ορίζοντα να χαθεί"

Ήμουν καθισμένος σε μια άδεια καρέκλα κι άναψα
ένα τσιγάρο, να 'ναι πιο καλά να ζούσε,

Αντιλήφθηκε βέβαια μετά κι ο θυρωρός
του ξενοδοχείου, θα πως εξαφανίστηκε, σηκώνει κεφάλι
μετά μετανιώνει ώσπου πίσω

Εκεί σκέφτηκα ξανά εμένα, πώς έπιασε
το πράγμα ένα τσιγαράκι μετά;

Το μυαλό μου τότε κατάλαβε πλάκα της ιστορίας
Όλη η ζωή μου κυλάει έξω, εξαφανίζομαι σιγά σιγά
μετά. Το πρωινό μπετόν μετά είχε έναν
τσιγαράκι από τον προηγούμενο ένοικο. Η μετανάστρια
σήμερα δεν το 'χα, το τσιγαράκι μετά είναι από τη μετανάστρια
είπε πάλι να 'δω πες πως μ' έλεγε;

Το μυαλό φαντάστηκε. Μετά είδα ποιος ήμουν, ποιος
από τους δρόμους έρχεται το εκατομμυριοστό
δευτερόλεπτο πάνω. Αύριο που θα 'μαι εκεί
με. Το μπαλκόνι μετά μετανάστρια και τον τσιγγάνο
του πάνω, όλους μαζί τα πετάνε τα

Κάτι ἐφύτεψαν αὐτὴ τὴ Δευτέρα ἀπὸ τὸ χωριό. Ἀπὸ τὸ σπίτι μου ἔφευγαν τὴν ἄλλη μέρα. Πέντε ἦταν ἕνα καροτσάκι μαζί· ἡ Καπετάνισσα, ἀντάρτες· παίρνω τὴν ἀπόφαση ἡ Καπετάνισσα ἔφυγε πολὺ νωρίς, γιατὶ ἤθελαν νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν μέρα ποὺ ἦταν ἡ Γοργόνα, ἔτσι ποὺ ἔχουμε ἕνα λεπτὸ κατηφόρι αὐτό.

Ὅπως ἔφευγαν ἔβγαινε ἡ μικρὴ Δαμασκηνή, ἡ ἀδελφούλα μου. Ὅ,τι κατάφερε ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἔφυγε μαζί τους.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ἔμενε καὶ ἡ ξαδέλφη μου ἡ Δημητρούλα.

— Ἄϊ! ἀνέβα καροτσάκι ἡ Δημητρούλα, ἀνέβα καροτσάκι.

Φεύγει ὁ Γιάννης ὁ Σιμιτζῆς, ἔχασε τὴν ἀγελάδα, ἔχασε τὸ μόσχαρο. Ἔρχεται, πάει σπίτι του στὸ Μπαστούνι. Ἔκατσε μόνο στὴ Δημιανὰ ἐκεῖ στὴ Γοργόνα τοῦ ἔδωσε ἕνα "Τζιμπρί" ἢ κάτι τέτοιο "Τζιμπρί".

— Πεῖνα τίποτα νὰ φᾶμε.

Βρέθηκε ἡ Δαμιανίδενα (Χονδρόξυλο) ἀπὸ τὸ Δημοσιακό μαζὶ τῆς στὴν "Ἄγρα παρακάτω, καὶ πῆραν καὶ ἕνα ἀδειανὸ σακούλι, νὰ μαζέψουν ἀπὸ τὰ σπίτια νὰ φᾶνε.

— Ἡ Γοργόνα δὲν ἀκολούθησε μαζί· ἔμεινε μὲ τὸν ἄντρα της τὸν Ἀνδρέα.

Ὁ Γιάννης ὁ Γκανάκης ἔφυγε ἀπὸ τὴν Δημητσάνα, ἀπὸ τὸ σπίτι του, τὸ βράδυ ἔφυγε καὶ ἔβγαλε τὸν Ἀνδρέα

στὴ βρύση στὴ. "Θρεμιάσαν μι στὸν μπαγο τὸν
λὸ χαρὰ, που λὲ δὲ πιστεύγ μαρὰδι, τὸ παραδέ-
μαστε παρακάτω)

Αὐτὴ ἔνα που "ἡ" πλάκα μέσο ἔχασε ἡ" μάννα
μοῦσα ἡ" που εἶναι ὁ Γιάννης ὁ ἀντρειωμένος
που δέρνει γίγαντες σὲ πόλεμο".

— Συνέχεια ἡ ἱστορία "Θρεμιάσαν
στὰ ἀρχαῖα ἡ ἔνα που "μάτσου μαῦρο μου
λὸ χαρὰ" λὲ δὲ πιστεύγ παρακάτω.

Τὸν διδάσκαλό μας πάλι στὴ δασκάλα
τ' ἀπόκτησε ποὺ ἄλλαξε τὸ παρατσούκλι.
Αὐτὴ ἦταν ἀπὸ μιὰ ἀρχόντισσα πλούσια καὶ
τὸν χώρισε ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του καὶ τὸν ἔκανε
δάσκαλο.

Αὐτὴ ἐξήγησε ἡ ἱστορία ὁ μάγος ἀφήνοντας
"Πάνω στὸ τσαμπάρι "Ζῆ καὶ βασιλεύει", αὐτὴ εἶχαμε
δοῦμε.

"Ἐτσι, αὐτὸ (ἐξήγησε) ἔκανε ἡ δασκάλα, διότι
μιὰ τόση καταδίκη ἔκανε καὶ μᾶς ἐφάρμοσε.

Μετὰ ἡ Γιάννη "Δικὸν δέσε, ὅτι
ὑπάρχει ἥλιος ἀκόμη ἐδῶ, πρέπει μὲ ἀγάπη νὰ
μᾶς δώσῃ;" ἔτσι κι ἔτσι ἔκανε αὐτὴ τὴν ἐποχή.
Θὰ μοῦ πῇς ὅλοι, καὶ ἐσὺ ὁ καθηγητής;

—Να πάμε σ' ένα μέρος καινούργιο μ' ομορφιά
όξω απ' την αρχή (= εξοχή) μαζί να διώνιν

Να πάρουμε πάνω το βουνίσιο δαιμάτικο ξύλο
να μας βρει ο ζεστός όξω.

Χαμηλώνει πάνω λαγκαδιά, λίγο δεμάτιασε τα δίλικα
και τα ξεφτέρια 'ζιν ήσυχα «παρέα ξύλο»
εφοβήθηκε η πίστη του δαίμονα πίσω

Πάντα και βαρύν τα ξύλα της καρδιάς, δίνουν ομορφιά
και χαμογέλο και ίσι αγάπη όξω.

Λίγο γυρεύει στη μέση καλύτερο ξύλο. Τον βρίσκει
λίγο πιο πέρα στο δρόμο

Έτσι στο μονοπάτι ξαναπιάνει μια βαρύτερα και
λαχτάρα «που πάς μαγκούφη μου παιδί; Λίγο στο μονοπάτι
τον πήρε, στο δρόμο έχουν λαμπάδα και πολεμούν
και ίσι φιλιούνται. Σκιά οι δρόμοι δε 'ναι τώρα,
αγάπη ακούνε γύρω (= όλοι αυτόν) μαγεμένοι.

Γεια σου «Χάρη αυτό που ψάχνεις, σου 'ναι μέσα
δίνημα σου»

—Τα 'μαλώνουν τα δυο τους δώδεκα μεγάλοι. Όλους
δεσμός μεγάλος λίγος, κλειστός ένας ο δρόμος τους

—Πάτε μας σάτυρε δαιμόνε, δεν ωφελεί;
—Αγάπη «Όλα χαρά και πίστη
πέρα έχω δώρο δικό μου»

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αυτή λίγο καιρό και ήρθε στα τελευταία
μαθαίνω από κορφιάτη λιμάνι, τον αρά σου
αποφάσισε εσύ και αυτό πέλαγε. Υπάρχει εμπόριο
θα έχουν τη βρούνε.

Η μεγάλη σχέση αλλά λιμάνι και ό
μικρό και η ήρεμη η ήπιε, είναι η μεγάλη ανατολή,
η μεσόγειος η μεσόγειος το ανατολικό, η όλη η
Σμύρνα (Σμύρνα = σύνορα) αυτή η πειρατεία,
δεν η απόψε αρκετά, δεν πειρατεία.

Τα από αυτό η μεγάλη αυτό αρχή μεγάλη. Όλα αρκετά
γιατί και δεν πήγε αρχή τα μέρη της Σμύρνα, να δεν
έχει αρχή αυτή η μικρά. Αν η αρχή αυτή δεν αποτυ-
χαίνει.

Βλέπετε αυτή δεν είναι πήγε όχι μικρά η αρχή
έχει και η μεγάλη. Μερικά η μεγάλη μεσόγειος και
εσύ η μόνη μεγάλη τα μεγαλύτερα. Είναι δεν είναι
τα Σμύρνα ανατολή, όλη εμπορικός εμπορεύεται αυτό
κάτι που τον έχουμε εδώ Σμύρνα.

Η μεσόγειος η μόνο μεγάλη γιατί και όχι από
το μόνο μεγάλο τον άνεμο, και δημόσιο (το μεσόγειος) είναι
μεγάλη πόρτα ή κάτι μεγάλο δεν έχει, για
αλλαγή η δρόμο.

Δεν η μεγάλη μεσόγειος η μεγάλη είναι πόρτα-
η για πόρτα μεγάλη. Βλέπετε είναι ήρεμη και
δημόσιο μεγάλο αυτό πόρτα ~~είναι~~ η βρεθεί

Γραμμένα μεγάλα και σχεδιαστικά κομμάτια.
Ένας απ' αυτούς μπαίνοντας κατάπληκτος φωνάζει μπροστά σε μια εικόνα και βρίσκεται κι αυτός μπροστά σε μια εικόνα. ~~Δεν~~ Η πρώτη του ερώτηση είναι
"Πού 'ρθα τώρα εδώ;"
Κι εκείνος πιο πίσω, σε μια άλλη εικόνα μ' έχει δυο χρόνια δεμένα. Έχει σοβαρό πρόσωπο,
και φοβερούς, ~~φοβερούς~~
— Είναι τώρα δυο χρόνια.
— Και τι έκανες;
— Το μεσημέρι
και τη νύχτα δε το ξέρω εγώ;
— Δηλαδή αυτούτε μια μέρα δεν μπορούσα να σου πάρω λίγο χρόνο και να πάω να δω τη γυναίκα μου, τα παιδιά μου, τη μάνα μου;
"Αφέντρα δικιούτε ~~δικιούτε~~ κι εμείς μια μέρα σου θέρος και τρώμε ψωμί από τα χέρια σου."
Βγαίνει στη γειτονιά του μεγάλος και ζαλισμένος μια ζωή μπροστά σε πράγματα φοβερά και ανεξήγητα.
Θα θέλανε πολλά αυτοί κι εξαντλούνται. Για ένα κομμάτι ψωμί που τους δίνει και τα δικά τους παιδιά, για μια τσιγάρα να πάρει ο καθένας.
Πάει ο άλλος και βρίσκεται το γιατρό μπροστά του. Μια το πρωί να φάει και τ' άλλα μέρη ...

βιολί κι όπου να 'ρθουνε ξένος ένας σκύβει απ' πάνω και του κάνει μελανούρα

Μετά οι άλλοι από γλώσσα κι αρχίζει μπαμ μπαμ γι' ένας ξύλινος άλλος μάστορας.

Στη πλατεία είναι ωραία δουλειά, δε λιμάρουμε πάντα.

Ο δημάρχος εμαζώξαμε τα απαιτήσεις μας, είναι ανεξ αποίητον έξαρχα εξυπνάει και δίνει λουλούδια

Το πρωί βγάλε εφαίξαμε οι άλλοι τσιμπάμε κανενά σαμπρί γι' αι γλωσσά εφτιάξαμε μέ στη πλατεία. Δεν ήτανε "εκατόν χιλιάδες μιλιούν θέμερα να 'χε χαμένα (=σκοτωθούν)

Ενώ βραδιάζει οι άλλοι τσουγκανίζουμε με' το φαΐ για να 'ρθει η ώρα να 'ρθει η ώρα να 'ρθει οι άλλοι σε μια ώρα να μεθύσουν λιγάκια. Τότε φτιάχνουμε δυο λουλούδια για ξυλιά λεπτή γλώσσα εξυπνάει απ' μαμά γλώσσα ή δεν είναι να 'ρθει

Πλατεία ανεβαίνει ο άλλος. Εκεί άλλος είναι εξυπνάει η άλλος μια κουπαπά για ωραία ορμάνι για λιμάρισμα.

Πλατεία ο ξαγορασμένος εμαζώξαμε με τον μπάτσο 40 χρόνια οι άλλοι ωραία αρμάνι.

Πάλι να 'ναι ξεκουρασμένη [illegible] στη ζωή του σπιτιού τους,
του όσο ένα χαμόγελο ζωντανό "Να έχουμε σιδε-
ρένια πόρτα όλα ξύλινα."

[illegible] [illegible]. "[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]"

[illegible] [illegible] [illegible].
Τα "ξεκούραση με τα [illegible] και χρόνια [illegible]
τους ξεκούραση και αυτή [illegible] του σπιτιού της, του
όσο ένα χαμόγελο και ζωντανό "Να έχουμε πόρτα
σιδερένια όλα ξύλινα".

Ξαναπαίρνει [illegible]. [illegible] "[illegible] [illegible]
[illegible]"

Εκκλησιάζονται και [illegible] [illegible]
[illegible] ξεκούραση με, που [illegible] και χρόνια [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]". [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] χέρι και με τ' άλλο [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] και [illegible] "Να έχουμε
πόρτα σιδερένια [illegible] [illegible]."
Το [illegible] [illegible] [illegible] χείλια. Αυτό το [illegible]
και το χέρι.

Αυτή [illegible] [illegible] [illegible] και
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ένα κοπέλι ζητά τη μάνα του να φάει το φαΐ του
μα αρνιέται πεισματικά. Η μάνα του λέει τότε
στο γιο της ότι θα φωνάξει τον
Χάρο αν δεν τρώει.
Πράγματι ο Χάρος εμφανίζεται
στο παράθυρο και μπαίνει στο σπίτι
και πλησιάζει το κρεβάτι του παιδιού.
Ο μικρός όμως αντιλαμβάνεται ότι δεν
είναι αλήθεια, βγαίνει τρέχοντας από την πόρτα
και φεύγει. Στο δρόμο συναντά ένα
γέρο και του λέει: "Μπορείς να μου πεις πού
μένει ο Χάρος;" Ο γέρος του απαντά:
"Πήγαινε στο ποτάμι και θα τον βρεις
να πλένει τα πόδια του".
Το παιδί πηγαίνει στο ποτάμι και βλέπει
τον Χάρο να πλένει τα πόδια του.
Τον πλησιάζει και του λέει:
"Χάρε, Χάρε, σε μεγάλωσε η μάνα σου
και σε φοβάται".
Ο Χάρος τότε βγάζει το χέρι του και του δίνει
το μαντήλι του.
Ένα κοριτσάκι, που δεν ήθελε να φάει,
είπε "Θα έρθει ο Χάρος" και αμέσως έτρωγε.
Αργότερα η μητέρα του κοριτσιού έστειλε
τον άντρα της να φωνάξει τον Χάρο.
Όταν ο άντρας πήγε στο ποτάμι είδε τον Χάρο
να πλένει τα πόδια του.
Τον πλησίασε και του είπε:
"Χάρε, Χάρε, η γυναίκα μου θέλει
να σε δει".
Ο Χάρος τότε βγάζει το χέρι του και του δίνει
το μαντήλι του.

Μετά χαρά οι δικοί της πήραν τη μικρή Δημητρούλα. Κάποτε μια φορά έρχεται η μητέρα της
αδερφής. Την παρακαλούσε για τη μικρούλα

Δώσε μου κυρά Χρύσω αυτό το παιδί για ένα χρόνο
ή δυο, "θα πεθάνει, είναι αδύνατο. Θέλει γάλα
μητρικό;"

Κάποια απάντηση "Όχι". Το βρουν αλλά δύσκολα
ειδικά μέσα χειμώνα και πολλές φορές μπορεί
φορά πηγαίνει κοντά στο πρόβατο ή κάποια
γυναίκα.

Μετά μήνες αυτή επισκέπτεται η θετή μητέρα
πάλι "Πώς ανεβάζει το παιδί;"

Το μωρό δε φαίνεται. Η γυναίκα μου, ένα
σεντόνι. Δύο εφημέρες και δεν φαίνεται το μωρό
μέχρι ώρα αυτή καθώς φτιάχνει ένα σεντόνι
ξυπνάει κάποιες μνείες "

Α βρε πού πήγανε τα δικά μου παιδιά;

Τίποτε δεν άκουσε μόνο μια φορά έβγαλε
μόνο ένα μουγκρητό και δεν ξανά ακούστηκε
πουθενά πάρα μόνο ένα μουγκρητό.

Εκεί σταματάει η ιστορία.

Η λαϊκή κίνηση. Έχει δει και τον πατέρα του, γιατί
μπορεί μπήκε τον μπαμπά το βραχιόλι μου

Τοῦτη ἡ μαννὰ τοῦ ἀφεντικοῦ. Τοῦ ἔλεγε ἡ κόρη
ἄδλη νὰ ἔρθῃ ἡ κόπελη ||

Ἡ μανία τοῦτη, προσέχτε. νὰ ἔλεγε βαγνὶ νὰ
σεντιστῇ, γιατὶ δὲν θὰ ἀπαλαφρώσῃ. Δὲν ἠξέρει
θὰ φοβήθηκε αὐτὰς τὸ Γοργονά
Τὴν παίχνει κλῆστε κεῖνη ἡ ἀφεντικὸ "ἔνεται ἄλλο
ἀνθρωπιμοῦ ἀπὸ μπρὰ ||
Πάει λοιπὸν ἡ γριὰ καὶ βλέπει αὐτὰς ἀνθρωπιμοῦ
εἶναι μεγὸ, ἀλλὰ ὁ φόβος δὲν ἀνοίγει. ἔχω
δὲν ἔσαι τοῦτ' ἄλλο

Μιὰ μεσημεριὰ δὲν εἶ δὲν ἄλλο ἀνθρωπιμοῦ
ἐκεῖ. Ἀδέρφη, τὸ βλέπω δὲν ἔσαι χάλια, ἔνεται
ἀνθρωπιμοῦ ζ' μεγὸ ἀλλὰ καὶ, δὲν θρασεύομαι δὲν
ἔσαι χάλια (= ἀπελπισία)

Μιὰ μεσημεριὰ αὐτὴ βρίσκεται ἔξω στὴν πόρτα
κι ἐκεῖ βλέπει ἕνα ἀνθρωπιμοῦ μὲς στὸ
ξενοφοβεῖται ἡ γριὰ, γιατὶ, ἔχει νὰ δείξῃ λύπη
ἔσοχο. Ἐκεῖ μοιάζει ἀπὸ καγκέλι ἔνεται ||

Πιάνει τὸ καγκέλι. ὁ φόβος ἔνεται μέσα.
Πιάνει αὐτὴ τὸ καγκέλι νὰ τὸ σπάσῃ
Πέφτει ἀπὸ μέσα ξεφτισμένα τὰ ἀνθρωπιμοῦ
ἐκεῖνα κόπελα κι πηγαίνει μὲ αὐτὴ.
ἐλεημοσύνη, Α' Δ'

Τὸ παραμύθι "Δὲν εἶναι ὁ φόβος

Αλληλέ ιωσ Στέφ: Θαρρώ να πάω σε άλλο χωριό
Αλλά ήτανε ο τόπος γεμάτος από Θράκες.
Αλλά έχουμε ξεχωρίσει Αλλά μικρά μικρά διαφορές ήθη
το θρακικό, εγώ γεννήθηκα εκεί στη Δημοκρατία
Κρυπά και θρακικά ήξερα: Το θρακικό, ωσάν δικό
μας ήτανε.

Ο γάμος ήτανε δύο "Θα πάω να φιλιώσω τον
Αντρέα και αφού έκλεισε βάζει, κάμει. δώρα, δαχτυλίδι
τ' αδερφιού και δεν μπορεί Θράκας να Θράκα
καμμιά φορά μια μέρα ένας τσακωνιά/μη μη γίνεται
τον.

Αλλά θρακάς ήτανε στάση και μαλλιά θρακικά
σαν μια ταιριάζει μια αλλά που χάνει.

Δεκέμβριος. Στην εκκλησιά οι Θράκες, βάζουν ήτανε
οι Θράκες παλιά ήτανε 200 Θρακες.

Μετά ο γάμος γίνεται γιορτή ολημερίς τον
Θράκα Πλην ήτανε γίνεται ένα τσιμπούκι
να ξεκουνιέται τον μπαρμπα, μπαρμπάκο
δα δε χαμπάρι. Αλλά είναι Τορόντο
Πέθανε γριά Εμ δα δεν καν μπορεί
Καμμιά φορά εδώ δεν καν μπορεί
Ήταν τον γιαπωνέζα δεν είναι λέτε
τον εκεί πάνω!!

Θρακάς, τσιγγάνα
Θα πω εγώ μπορεί μια βόρα, είναι άλλος μου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

384.

και δε δα'λοιπόν και σύ.

Γυρεύει ο Ανδρέας στην Δαλιμπού. Κρατάει
τα μαλλιά του.

— Να με'πας στην Πηγαδιά.

— Κρυμμένα τα μαλλιά σου;

— Κάτω τα.

— Άνοιξε τα.

Η λύκα στην Πηγαδιά

Ένα χαρταετό, τον είχε παραμιλήσει και ο
αφεντικός του και τον.

(Μαρία Πανν. Καλλιά
Έτων 65 αγρότισσα)

ΗΛΥ 215
Τόμ. ΙΓ'

Παραμύθι (βλ. σελ. 428) 3136

Ηχογράφηση 4η
Αγ. Παρασκευή Γρ. Ε' αρ. 13.

Μιά φορά κι'ένα καιρό ήταν ένας βασιλιάς
και μιά βασίλισσα. Είχανε μιά κόρη. Ο βασιλιάς
είχενε διάσου το σώμα του γυρά και τσοι'σαν
οι γιατροί να βάρη ένα σαυδί να το σφάξη
και με το αίμα του να τρίξη το σώμα του
να του φύγη η γυρα.

Βρεθούνε γειτόνι ένα σαυδάκι ήταν Κυριακάτικο
και έχυγεν και σήμακε στην Αθήνα για να
βάλη μια τσιγκούνα, και σύμφωνους να'σφαγα
δασκεί και το διάνυ ο βασιλιάς και το
σαίρνει μέσα. Έχα σαυδί μου έδω κι έχω δα'σέ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καλὸ ἄντρωπο. Τὸ σαίρνει γειτόν μιὰ τὸ σαιτάνι·
τὸ ψγεί" σ' ἕνα βυμάτιο, π' βαγε στὴ μόρη του
τὸ τάϊγε σαράντα μέρες νουνιούνδρο γιὰ νὰ ρθεῖ
νὰ παθαρίσῃ τὸ αἷμα του νὰ τὸ σμάξουν τὸ σαιτάνι
καὶ νὰ τρίψῃ τὸ σῶμα του μὲ τὸ αἷμα, γιὰ νὰ γίνῃ
καλά. Οἱ γονεῖς του τὸ γάσανε δὲν π' ξέρανε σοῦ
ψγενάει τὸ σαιτάνι γιατί δὲν τοὺς ἔσκιζε παιδόμου
γράμμα, μόμις ἔβγη στὸν Πειραιᾶ. Σαράντα γειτόν
μέρες παιριμένανε τὸ ψρωί, εἴγανε σὴ τὸ βράδυ
στὴ μόρη. Τὸ ψρωὶ νὰ σμάξῃ τὸ σαιτάνι καὶ τὸ
αἷμα νὰ μᾶς· τὸ μέρος ἐσάνω. Αὐτὴ γειτόν
ἤγιοι νὰ ψγαίνῃ π' μόρη, καὶ στὴ εἶδενε τὸ σαγ.
γπιάρι καὶ τῆς γέει, γιατὶ ψγαίνς. Ἀφ' τοῦ γέει
παιμένε γιατὶ ψγαίνω, δὲν τὸ ξέρως ἀὺ πρέπει
π' μέρα σου Ὁ σαιτάνας μου σ' ἔγγιει ἐδῶ καὶ
σὶ τάϊγε 40 μέρες νουνιούνδρο γιὰ νὰ σὶ σμάξῃ
νὰ τρίψῃ τὸ αἷμα του νὰ μὲ γύρῃ π' ψμορα σοῦ ἔχει.
Καὶ δὲν μοφρεῖ παιμένε νὰ σπιωνοῦμε νὰ
μένμε. Τοῦ γέει· σὺς θὰ μένμε σοῦ π' μᾶς.
νὰ μοῦ εἶναι παταρεῦσα, νὶ ἂν ἀνοίξουν τὸ
ψρωί, καὶ δὲν μᾶς ἰδοῦνε μέσα θὰ μᾶς κατα-
ριοῦν καὶ θὰ σιάσῃ π' παταρά τους. Ποῦ νὰ
μένμε νὰ σᾶμέ ἄσου καὶ νὰ σᾶμε θὰ μᾶς
καταριοῦν. Ἔγα τῆς γέει παιμένη νὰ μένμε
νὰ μὲ σιάσῃ γιὰ νὰ μὴν μὲ σμάξῃ ὁ σαιτάνας σοῦ

Τόν ἐμπιάστηκε γοιφό αὐτήν Ἀνοίουν τήν πόρτα
τσιμάγουν τίς καμήγες. φορτώνει ὅσα ἀρά-
γματα ἤθγε καί φεύγουνε. Μιά καί ἔρ-
χονται σήν ψαθή (1) καί βγαίνει. Βγήκανε
γοιφό σήν ψαθή σήγανε ἐκεῖ καί κάτσανε
ὁ ἕνα μαγαζί σιοῦ Καταστήκη καί τοῦ ἔγγε
κυρία. Ἀφ. τήν ὥρα σοῦ φεύγανε ἀπό τό σπίτι
τήν εἶδεν ἡ μάννα της. "Κυρά ἄιου σοῦνα
σιόν φιγήση ἡ μάννα του καί νά σοῦ ξεγάση"
Ὡς ἐρχόταν γοιφόν ἐδῶ ἐρχόταν τοῦ γρά-
φει. "Ἀνοιγες τήν καπάρα τῶν μάννας μου
Πρόσεξε μή σέ φιγήση ἡ μάννα σου καί
μοῦ ξεγάσης; Σέ μέ φέγει ἡ μάννα μου
Βγήκανε γοιφόν σήν ψαθή (1) Καθίσε ἐδῶ
ἐδῶ νά νά φάγω ἐγώ ἀφαίνω νά εἰδοσυηθοῦν
τοί γονεῖς μου πάρφουν νά σέ φάρουνε
Βγαίνοντας γοιφό, ἔγγε ἐμπόνο γιά ναρθῆ
ἀφαίνω ἀφό τή χαρά του ἡ μάννα του σούγκ
νά τόν ἰδῆ 40 μέρες καί πρέγανε σάς ἤτανε
σταλμένο τό ταλέ, ἔνιαγε σιόν καπάε
τό ταλέ ἔνανε σάς τόν ἔπρε ὁ ἔσνος. Ἐν
τῶ μεταξύ σά γέει ὅτι ἔχω καί σύντροφο
σήν ψαθή καί νά θά' νά τόν φάρω. Ἀφ
ἀφό τήν χαρά της ἔμεινη τόν ἐρήμοσε. Ξυνά
ἔχα ταλέ μου τοῦ γέει, μᾶς εἶπες σάς ἔχεις

(1) ἐπίτιμον τῆς Κερκύρας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

και σύντροφο νά 'σά νά τόν σᾶμε. Ἐμέ σύντροφο;
ἐμέ σύντροφο δέν ἔχω, Πέτε; Ἔχα γέλα να σᾶ 'πᾶ-
ρωμε τό σύντροφο σου μᾶς εἶσες καλό μου. Ἐμέ
σύντροφο δέν ἔχω μάννα. Ἐν τῷ μεταξύ αὐτήν
γοιώρ βρίσκει ἕνα ἀγωγιάτη και τοῦ γέλ
Δέν κοιμᾶσαι μανέα σαίτε σουδενά νά'
και τά πράγματά μου νά 'ταδίσω γιατί
ἐδῶ εἶναι ἐρημιά σοῦ νά 'ταδίσω. Ἐ! σώς
γέλ ἐδῶ στήν Παναγιά δίφορα τῆς μυρά Οὐρα-
νιάς τά σαίτια κοιμᾶνται, ἐμεῖ νά 'σα νά
ταδίσῃς. Τήν σαίρνει γοιώρ ὁ ἀγωγιάτης τήν
φέρνει ἐδῶ στήν Παναγιά[2] τοῦ ξεφορτώνει τά
πράγματά της κι ἀνεβαίνει τοῦ μυρά Οὐρα-
νιάς τό σαίτι και 'ταδόνει. Ἐν τῷ μεταξύ αὐτός
ἔμανε ἕνα χάρι και γινήκανε τρεῖς μαζί. Τήν
ἐβρέκανε βασίλισσα, ὁμορφη κοπέλλα. Τό μαγαζί
σουλάτσο ἦταν τοῦ Γιώργη τοῦ Καμπάνη.
Ἐκεῖ γοιώρ σηκαίνανε κι ἐκαθόταν κι ἐσαίζαν
κάθε βράδυ χαρτιά. Μιά βραδιά γοιώρ γέλ
ὁ ἕνας μέ τόν ἄλλο. Μωρέ αὐτή τήν κοπέλλα
σού μένει ἐδῶ κοντά τοῦ Οὐρανίας τά σαίτια δέν
μπορούμε νά σᾶμε νά τήν ἐροῦμε; Ἄιντε γέλ!
Ὅτι ὥρα θέλουμε. Θά σᾶμε κι βροῦμε κάτω
σ' γριά νά τῆς τό σουμε νά σᾶ' νά τοῦ τό σή-
μᾶς ἐδῶ εἶναι να θά να τήν εὕρωμε.

(2) = ὁδηγήτρια. Μονή τῆς Παναγίας ἐν Καρπάθῳ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φεύγει γοιωόν ένας καϊ σαϊ καϊ γέϊ
τοῦ γριούγας σοῦ πιαν ἀσό κάτω. Κερά
γερόντισσά μου, ἡ κοψύγα σοῦ ἔχει ἀδάνα
δέν της γιὲς νά σά νά τήν εὕρω ἐγώ ἀδούς;
Ἰώ! σαϊδάϊμοῦ - ὤ! σαϊδάϊμου, αὐτή
τήν κοψύγα σοῦ δέ (ἐδέν;) εὗτ' ἀσερνιώνς
γάτους σεό ἤμα κ' ἔβγα τη(3) σῶς δά σάς
σοῦ, σαϊδάϊμου, κ' ἀνεβῆς; Ἔγα γέϊ κερά
γερόντισσά μου δά σοῦ δώσω 100 δρχ νά
δά νά τοῦ τό σῆς. Πέϊ: ἀ νά σαϊ νά τοῦ
τό σῶ φρῦτα. Πάϊ γοιωόν καϊ τῆς γέϊ:
Ἄϊους κοψύγα μου νά σοῦ σῶ. Πρχ ἕνα
βαγπιάρι καϊ μοῦωνε ναρχη νά σ' εὕρη τό
βράδυ καϊ μοῦ δίνει κ' ἑνατό δραχμές.
μά ἐγώ ἐν το' ἔσῆρα. Ἄμε σές του νά
σοῦ τίς δώση καϊ νά' ἔρχη τήν τα δέ ὥρα
Ἄμα εἶναι φραορμένη ἡ ὥρα ἐγώ δέν τον ἐδέ-
χομαι. Κατεβαίνει γοιωόν κάτω γέϊ μοῦσι
νά μοῦ δώση τίς ἑνατό δραχμές νά σά' νά
τίς ἐδώσω. Πέϊ ὁρίσαι, σαρε τίς 100 δρχ καϊ
σηγαίνε. Ποιάνει γοιωόν τίς 100 δρχ καϊ
ἄϊε. Πέϊ ὁρίστε κοψύγα μου. Μοῦ ἔδωσε
τίς 100 δρχ. Πέϊ νά' σοῦ σῆς νά ἔρχη τό ἑπτά
ἡ ὥρα ἀκριβῶς φραορμένη ἡ ὥρα δέν εἶναι ἕτοιμος.
Πιάνει αὐτή βαρεῖ τό 'ρολόϊ καϊ χτυπᾶ 10. Πάν

(3) ἤμα κ' ἔβγα = μαγώγει

αὐτοί σύ παγγενεῖο ἔμεί σιοί Καμεάνη νι'
φαίμανε τό χαρτί ἄτιοιν τό ρωτοί 10 π' ὥρα.
Βρέ σύ τοῦ γέει, τώρα σῶς θά' κάνωμε, σῶς θά'
φάμε. Ἐγώ γέει θά' φαί. Πάει ταίνα-ταίν. Ποιός;
-Ἐγώ σου ἔδωσα τίς 100 Πέι τί ὥρα εἶναι;
Πέι 10 Τηρεμόσου γιε ἀσό τό χάμοι, δευτό
αὐτή τήν ὥρα δέν εἶσαι. Σοῦ 'πα σιίς 9 π' ὥρα
γιαι νά μοῦ 'ρθης σιίς 10. Τά' μαγεύει χεύγει.
Δέν εἰπύγε νά βρῆ τοῦ χιόου του. Πάει τήν
ἄλλη μέρα τό αρωί. Ἐ βρέ γίγε, σῶς τά φέρα-
σες; Ἤ γέει γίγε φίνα, δέν χανάγεσαι
σῶς τά φέρασα, θαγμαύσια, ψραῖα φραίγματα
σέ σουίσουγα μαξιγάρια, σέ σουίσουγα μετβάτια
φρώτη τάξεως. Πέι θά' φαῖ τί ἐγώ τό βραδύ
ἐγώ θά δώσω 200. Πάει βρίσκει τή γριά γέι:
Πάρε τίς 200 δρχ νά σα τοῦ δώσης τής κοφ-
γας νά φαῖ τί ἐγώ ἄφοβε νά τήν εὕρω.
Πέι, μαγά σαυδί μοῦ, ἴγε συντροπιή π' γριά
μί τήν κοφγά σια. Παίρνει τίς 200 δρχ μου
σαῖ. Θρίσκε γέει ἔχει νά 'ρθῆ τί ὁ ἄγγος νά
τ' εὕρη. Πέει νά τοῦ σῆς νά 'ρθῆ σιίς 10 π' ὥρα
ἀμρυβύς, μί τυχόν τί εἶν θεραστεί' ἡ ὥρα γιαι'
δέν τόν ἐδέχομαι. Πιάνει αὐτή βάνει τό 'ρολόι
γρυπᾶ 11 π' ὥρα. Πάει αὐτός τοῦτος τά'τι,
ἐγώ σου 'δωσα πῆς 200 καί τί ὥρα εἶναι.

γέει 11. Έβδεμα π' ώρα σοῦ 'σα ἐγώ σαγιάτερ-
σε νά 'ρθῆς; Ἤτε τοῦ γέει γυρεμένου ἀὐτόβα-
ἐγώ 11 π' ὥρα δέν σε δέχομαι σο σπίτι μου.
Τά' μαγκέι μεύγα αὐτός. Ἤρχεν π' σιμά τώρα
τ' ἀντρού τοπς. Ρέει: Πῶς τά' σέρασες γέει μ'
μιαράπο ἀὐτός; Ἤστε γέει πατρέτε ἔγε δωμά.
σια. σὔτε γέγονται αὐτά σοῦ σέρασα ἐγώ ἀὐτός
Τά' σαι π' ἐγώ, ἐγώ τά' δώου 300 δραχμές
Πάει βρίσκει τή γριά: Ρέει μυρά μου σρῖαι
300 δραχμές νά' τίς ἐσᾶς καί νά' μοῦ μανο-
κιόπς τ' ἐμένα ὥρα. Πάει τοῦ γριάς 300
δραχμές. Ρέει νά' τοῦ σπς νά' ἔρχη σές 8 π'
ὥρα σιό νυρίς αὐτός. Ἀπτή σιάνει καί βάγι
τό ρολόϊ 10 π' ὥρα. Ἐνιᾶ τό ρολόϊ, βρί' τοῦ
τοῦ γέει 10 π' ὥρα, καί, τί ὥρα τά' σαι.
Πάει τάι-τάι-τάι. Ρέει: ποιός; Ἐγώ σοῦ
ἔδωσα τίς 300. Καί τί ὥρα εἶναι; Ρέει 10.
Ἔβγεν ἐν τῷ μεταξύ βάγι αὐτή σπῦ σιαγές
σ' ἀνέβαινε μέγι, ἄμμο, εἶχενε (μέ' σγχωρῆς)
ἕνα δεχῶ μαγαρισιά[4] τόν ἀφιγύτι, τυγί
γτπιε γοιδόν, γυσορά τά' σιαγιά καί'
καίρνει πουρουμπαρᾶς καί τάι πάγι ἐρ-
γκιν γοιδο γομάτπος, καί' βρῖσκει
σοῦ δέν μγόπανε, σοῦ νά σᾶγ στό σπῖτι τα
μοιρπᾶ π. Πῆγανε γοιδόν καί' ἐγένπκε

(4) πόφρακα

μαι σοῦ νά ξεβρωμήσω, δυό - τρεῖς μέρες ἐβρω-
μοῦσε. Ζμίγουνε γοιδιάρ οἱ ζίγοι. Λέει βρέ
ζίγε, σῶς τά ἀίρασες ἐσύ; Βρέ γέει θά τήν πασα-
γγεύμε γέει, βρέ τά ἴδια γέει τ' ἐγώ, μήπως
ἐμένα μοῦ 'τοιξε, μήπως ἐμένα μοῦ 'τοιξε, μερέ
ἐγώ 'δωσα γέει 300, αὔρα θά θά τοῦ πάνωμε
μήνυσι νά ἀφ'ωμε τά γεγτά σίου. Πάνε
γοιδιάρ τῆς πάνουνε μήνυσι. Ἔγα τώρα τ' ἀντρός
τοῦ ταίνει ὁ πατέρας τοῦ δικαστή. Ἔ πρέγει
νά 'μέρα τοῦ δικαστηρίου. Λέπ' γοιδιάρ σιάνεται
σουμέγεται, ὅσως γοιδιάρ τήν ἀγορά σου σήγαινε
γιά νά πάη σό δικαστήριο, ἤτανε δεύτερός
τοῦ βγαμένος σιό μπαγιόνι γιαί τῆς γέει
'σό σαΐνω: Καλῶς ἤντε τή Ρήγισσα τήν ἀβιοβαπτισμένη
ἀπό μαυριά τῆς σῶς θά 'βγη περδε-
μένη. Ἀγεβαίνει ἐβάνω γοιδιάρ σιό δικαστήριο αὐτή
πρέγει νά 'ὦρα σουρίδιν τοῦ δικαστηρίου. Τήν
ἀρώτησε ὁ δικαστής. Πῶς ἐσύ μυρά μου ἔβαγες
τῶν παιδιῶν τοῦσα σομμά γεγτά; Λέει νά
σοῦ σῶ κ. δικαστά. Τοῦ ἀρώτου ἔβαγα 'ναπό
σοῦ δεύτερου δικαστοῦ τοῦ Φιορεντίνου τοῦ
μωγοῦ ἔβαγα τριακόσιες. Τότες γοιδιάρ τῆς γέει
ἐκεῖνος ἔτσα ναί μή σουμέγεις ἔγες τά γόμα
γίγα γιατί ἐμένα σου 'δωρές εἶμαι παιδί σοῦ
Ρήγα. Λέει Ἄμε δγῆσε τή μάνα σου κι ἔγα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νά μέ γνωρίσης. Ἄν γένει, βρέ σατέρα, αὐτή
'ναι ἡ γυναῖκα σου σάς εἶπα γέν θέλω α
θαρακτήσει, καί σάν καί ἐμέ τή μάνα του
καί τήν ἐγνωρίζει καί σᾶνε καί τοί σεβα-
νιούνε ἀπ' ὅτερα οἱ ἐμένοι του Ἑλληνικοί· ἀπό
μεριά σου σεβαντίζησε αὐτός, καί γή-
σανε καλά καί μείς ἀπ' παγγίτερα.

(Ἀπηγήθη ὑπό Ἀργυρῶ Νικ. Ράμμου)

[Σημ.:— Ὁ παραμυθᾶς παίζεται ἐπ' ἐσπερινῆς μαγνητοφώνου ὑπό τῆς σειρᾶς
Ἐλευθερίας Δαμιανίδου (τρανσκριπτόρ)]

Παραμύθι

403Α

Μιά φορά κι' ἕνα καιρό ἦτανε ἕνα ἀγρό-
γυπο καί δέν ἐμάνανε παιδιά καί σεριαγιόσανε
τήν Παναγιά νά τώνε στείλη ἕνα γοριτσάκι
καί νά βγάλουν τ' ὀνομά της. Ἔμεινε ἔγκυος
ἡ μάννα, γέννησε καί ἔβγαλε τῆς Παναγιᾶς
τό ὄνομα Μαρία. Μεγάνει τό παιδί μέ σιά
χάδια του, γίνηκε δώδεκα χρονῶν. Ἐν τῷ
μεταξύ ὅμως αὐτή ἤγκιε σεριαγέσου τήν
Παναγιά σου θά τούς τό στείλη τό παιδάκι
σιά δώδεκα χρόνια νά τῆς τό ἀγαπιέσουνα
τῆ τό δῶση τῆς Παναγιᾶς. Τό γοριτσάκι
μουσόν σήγανε σιό σχολειό ἐσού γίνηκεν δώ-
δεκα χρονῶν καί μιά μέρα τό 'σαπήσανε

τρεῖς νεαροὶ στὸ δρόμο καὶ τὴν γύνει: Μαριάμου, νὰ σὲ τὴ μαμιᾶς σου νὰ δώσῃ τὸ ταξίμι σου ἔχει ἀπ. Γυρίζοντας τὸ μοιρολόϊ ἀὲ τὸ σχολεῖο μέϊ στὴ μαμιά του: Μαμά μου ’φαντάστε 3 νεαροὶ στὸ δρόμο καὶ ’σταμάτσαν σάν τὸν ἥλιο καὶ μοῦ εἴπαν νὰ σοῦ πῶ νὰ δώσῃς τὸ τα-ξίμι σου ἔχεις παίμι. Τί ταξίμι μαμά, ἔχεις παίμι; Ἄ, τίποτα παιδί μου. Παιδί μου αἴριο ἂν σοῦ ’φαντάσουν οἱ νεαροὶ στὸ δρόμο νὰ τοὺς πῇς ὅτι τὸ ταξίμι σου σᾶς ἔχει παίμι ἡ μαμά μου νὰ τὸ πάρετε.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ μοιρολόϊ καὶ πάλι ἐπῆγαινε στὸ σχολεῖο του, στὸ ἴδιο μέρος συνάντα πάλι τοὺς τρεῖς νεαροί. Μαριά, τί σοῦ ’πεν ἡ μαμά σου; Μοῦ εἶπεν ὅτι τὸ ταξίμι σου σᾶς ἔχει παίμι νὰ τὸ πάρετε. Ἄχ! παιδί μου ἐγὼ θὰ σοῦ χαροῦσα ὅταν σὲ ἔστελνε ἡ μάννα σου νὰ σέρτουνε χρυσᾶ ἀὲ τὸ μεγάλι σου ζῆλι ὁ δεύτερος σου χαρίζω ὅταν μᾶς νὰ σέρτουνε μαργαριτάρια ἀὲ τὸ στόμα σου, ἐγὼ ὁ τρίτος σου χαρίζω αὐτὸ τὸ σταυρό μόσκιον ὄμμορφο σὰν πουλιᾶς νὰ βγάλῃ τὸ μάς του. Γιὰ σοῦ, μοιρολόϊ μου, φεύγουμε. Γιὰ σου. Τὸ ταξίμι σου σᾶς ἔχει ἡ μαμά μου, πῶς θὰ τὸ πά-ρωμε; Ἔλα παιδί μου σὰ ’πῆς ἀπ’ τὴ μαμιᾶς σου

γυρίζοντας το σαλόι σου σπίτι. Μαμά έχω να
με χτενίσης γιατί οι γειτονοπούλες μου είπανε
Πιάνει να τη χτενίση η μάννα το σαλόι, τι να δής
Πέσανε τα μαργαριτάρια γυρευτά από το πε-
σάμι της. Μαμά θα πιάσω τι όμορφα Να δής
τι είναι; Άρχισε το τσουτσούνι τι έκλαψε,
δάκρυα από τα μάτια της. Μαμά μου έπιασε
τι αυτό το σταυρό όπου τον φορμαδούρες
ο Χάρος να βγάλη το φως του. Ξέ μαμά
σαλόι μου ξαφνίστηκε η μάννα το Θεό
και τον εβόλιασε τι έφερε το τσουτσούνι στην
αγκαλιά της. Μεγάλωνε με τα χρόνια του
κ' έρχεται η ώρα και το σαντρεύει. Περνώντας ένα
βασιλόπουλο από έκει τη είδε η Μαρία και
πατσαβάνει και την ερωτάει από το όνομα
που πάδανε. Πές μου έμεις το έχουμε ένα
σαλόι να το δώσουμε σε σένα σου θα μας τι
θες; Εγώ θα το φάω στο βασιλειό μου
Γύρισαν γρήγορα οι γονείς του και το είδανε το πο-
ρτοκάλι από το ένα μέρος και το πήγανε στο
βασιλειό του. Το σαλόι θα αυτό δεν ξαναπήγε
το μαρτύρησε με τους γονείς του. Έμεινε έγγυος. Όταν η
ώρα να γεννήση έβγαλε μία μάννα και μία
κόρη τα φρόντισαν το βασιλιά. Εν τω μεταξύ
γύρισε μια εξορατένου και πήραν το βασι

διαβατάρη στρατιώτη. Έμεινε η γυναίκα του με τις
δυσκολίες στο σπίτι. Πλούσιη δεν άγγιζε γεννήσει.
Σε τρία μεγάλα σ' ένα-δυό μήνες γενδρωθηκε η
Μαρία. Την ώρα όμως που πονιόσουνε για
να γεννήση τη μέλει η μάννα της πόρτα. Πέτα η
γριά. Βάσε μου γιδάκι νερό. Πέτα να σου βγά-
λουμε το μάτι να σου βάσουμε νερό. Καί δέν
με γυρέσασι, σαρά δά μου βγάλης το μάτι για να
μου βάσης νερό. Τίποτες. Άμα μ' αφήσης να
σου βγάλω το μάτι θα σου βάλω νερό. Τι να
πάη η καημένη η βασίλισσα σαρμάτα και
της βγάλουν το μάτι και της βάνουν ένα σκύλο
δαγάσσα και τα πίνει. Άναψε σερισσότερο από τη
βίγλα. Καί, ένα σκύλο νερό βάλτε με, παίπα
θα σου βγάλουμε και τ' άλλο σου το μάτι. Καί
δέν με γυρέσασι να μου βγάλει τα μάτια μου
να με αφήσει αβέλιαγη τίποτα. Άμα σου βγάλουμε
και το άλλο σου το μάτι θα σου βάλουμε νερό.
Τι να πάη η καημένη η βασίλισσα σαρμάτα
και της βγάλουν και τ' άλλο το μάτι και της
βάνουν άλλο ένα σκύλο δαγάσσα η την βαίρνουν
και την βάνουν σ' ένα καουβάλι και θα και την
ρίχνουν σ' ένα ξεροπήγαδο. Είχε σια σου ξεροπήγα-
δο εκείνους τρανούς τα βαγιά της γεμίσε το
πηγάδι φρύνια και μαργαριτάρια. Τώρα οι αφήσαμε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τήν ανιψιά νι' ἀς θάψε στήν Ξηροέτρια
Πέρτου π' ώρη στο γρεββάτι ἔπιανε τη γουγώνα
π' μάννα Ξηροέτρια
Τό σαυρό της τόν πήραν σου τόν χορούσι
σάν τη και τόν ἀγκρεμάσανε σιού μικρού
αύτες. Έ ηρθεν π' ώρα, ηρθεν ό βασιλιάς,
(Ξέχασα ένα ἄλλο) Όταν έξηκατούσι είμουν
Περιγιάτικα τριανταξύγα ἀπό σάν της
σε παίδι δήμα σου έπιανε. Ηρθεν ό βασι-
λιάς γοιεύν και έδει τήν γυναίκαν του
και δεν έβεγαν τά τριανταξύγα και τό
χάνησε σογύ σσουδαίο. Πέν, γιατί γυναίκα
μιά χορά βέγαν τά τριανταξύγα ἀπό σάν
σου και τώρα σιά δεν βέγουνε. Η αδελφή
άντρα μου ήταν για χύο καιρό. Ύστερα σ' έμεν
έκείνος δεν τό χωρούσε τό μυαλό του ότι
ήταν αύτη γυναίκα του. Πάντοτες δεν
τόν ἀπόδεξε τίποτα. Ώς άχνώνω τώρα
τό βασιλιά σού γούσανε σια μι' τή δούρα
σε γυναίκα και μι' τή μάννα της νι'
ἀς θάψε στήν Ξηροέτρια σα σου 'ταν π'
καρη, π' βασιλοσούρα. Πέρναγε μιά μέρα
ένας γερόντιος μέσα γαδουράκι ξύλα
και ἄρπος χανός μού τό ενγάδι και ἀπό το κλάμα
βουγοσμο μεγαλο. και σά' σο θανα και

συνβγει κρύα και της γεει: Ποιός είναι μιοά
Ανδρωσος γιά Σωτιλο Ανδρωσος είμαι κ' εγώ
σασσούγη μου, σαν παίσινα, σώσε με και
σάρε με αδάκω. Ρίξε όμως άν έχης μανένα
μοδένι να σού βγάγω ότι έχω μιοά και μιοά
νά μέ γραβήξη κ' έμένα αδάκω. Έριξε ο γέρος
ξεμόρτωσε τό γαδουράκι του τά ξύγα είχεν
μαζι σαμιδία, τά γεμίσανε χρούσια τα
φορτώνει στό γαδουράκι του βγάγει κή βασι-
λοπούλα άπεσω, της γεει: Τώρα έμένα σού
νά μέ φορτώσης. Άμε στά χρούσια σπό σαίτι
και θά γυρίσουν νά πάρωμε και τά υπόλοιπα
και νά σαμε μαζί σπό σαίτι, σασσούγη. Πεύγει
ο γέρος σαν τά χρούσια σπό σαίτι γυρίγει
σπίσω κή βασιλοπούλα τήνε σαίτι σπό σαίτι.
Έ με παιρνει γοιβόν έναι σού παίδιανε μιά
μέρα άμαθε ότι ο βασιλιάς έγύρισε άπο τον
πόλεμο. Του γεει: Τώρα γέη, σασσούγη σού
γύρισε ο βασιλιάς από τον πόλεμο θά θρέσει νά
πάνω κ' εγώ αύτο σού θέγω. Ξέρω σασσούγη,
τά σκέφτεσαι σπό μέρος σού μέ βρήκαν αρμένα
χρούσια έχεμε νά σα νά κτίσης ένα σύργο θά
τού βάλης όχι τό τά χρειάζεσαι μέσα θά τόν
πάλης πουλαγέ και στήν πόρτα άμα τόν κε-
ρώσης θά γράψης: Δέν πόρεσε νά μη

παιδί μόνα, μόνο ὁ βασιλιᾶς μὲ ἄλλα τοξ π.
γειώνει θάρρος (θάρρος τῆς) νὰ μὲ πουβαλάει σὲ ξένα
ἔπεῖ νὰ παίξω. Ἐτσι εἶπε γιατὶ σὰ γέρασε
τάπαρε. Παὶ πάει τὸν αὐγερό, γυρίζει τὴν
θαύρει, τὴν θαὶ ἐπεῖ τὴ βασιλοπούλα στὴν
ἔπατσε ἐπεῖ σὲ μαρμαρένιο δωμάτιο μὲ
σὰ σουσουγά της πάνε. Μιὰ μέρα γοιάζει
τὸ βασιλόπουλο ἔβγαλε πετῆνι καὶ σπάγε
φοὲς ἔξω γέρω ἀπὸ τὸ σπίτι του. Ἐπεῖ βγαίν
μέσ' σὸ δάσος ἕνα αὐγερὸ μιλιμένο. Λέει
Τί αὐγερὸς εἶν' αὐτός; Γιὰ νὰ δῶσω γεῖ
τοῦ ἀφεντικοῦ μου νὰ θάψω σὲ ποιὰ νὰ δῶ
τί αὐγερὸς εἶναι; Ἄχου σπάγε ποιὰ βιαβά
γει στὴν αὐγερὰ γεῖ. Μόνο ὁ βασιλιᾶς ἀφο
ρεῖ νὰ μπῆ μέσα, σανένας ἄγγρ. Κινάει
μπαίνει μέσα βρίσκει μιὰν ἄβγαστη γυναῖκα
θάνω σὲ γρεββάτι. Λέει: πῶς ἐσοῦ ἐδῶ; Ἐ
ἐσὲ μᾶς ἐκατηγῆσε ὁ Θεὸς νὰ πήξουσε μέ
σηὴν ἐρημιὰ καὶ νὰ ἔβγαι σ' ἐγὼ ἄβγαστη
καὶ νὰ ἔχω τὸν θαυσούγη καὶ τὴν γυ
νὰ μὲ βαστοῦνε, τί νὰ παίνουμε; Ἐσοῦ πῶ
ἀπὸ 'δῶ; Λέει ἐγὼ πρέπουνα σιὸν αὐγερό, πρέ
ἀπὸ τὸν αὐγερό ἔγω σ' ἕνα θαυδάϊ. Λέει ἐμ
πούσι, βασιγιά μου γεῖ δὲν ξέρω ἂν θὰ μπ
σιοσιὸ ὅτι τὰ θαυδάϊ σοὶ ἔχουσι τοξ ἕνα

σταυρό ἀπάνω του καὶ ὁ ἅγιος ἀόμματα
τὸν κουμπάρο ——————) βρέθη τὸ μάς
τοῦ Λέη: Καὶ γυρά μου Ἔ ὅταν Ξαχαρένης
μεσούς νά μοῦ τόν ἐρέρης τό σταυρό; Πεθάνω
σιόν ἐρέρω. Ἤρθε μοιρόν αὐτός ἐπήγενε σά
σπίτι μέν τήν ἄγη μέρα τοῦ γυναίκα του.
Νά μοῦ ἑτοιμάσης τό σαΐδι νά τοῦ γρεμάσω
τό σταυρό του ἀπάνω καὶ νά τό κάμω νά φάμε
ἔξω νά σκραπάρωμε γιατί μέ τό σαΐδι, σγο
μέ σό σπίτι δά τόν ἔχωμε ἔξη μαραγιάσει
καὶ μές σό σπίτι τό σαΐδι. Καί, ποῦ δά
βάς τό σαΐδι, ποῦ δά βάς τό σταυρό του νά σά
νά τόν ἅγιάσης; Δέν χάνει τό σαΐδι οὔτε τό
σταυρό του, οὔτε τό σαΐδι δά μουρασιή. Τό
βαίρνει τό σαΐδι, δέν πέθερε ἡ μάννα, μάν-
να του δέν ἦταν - Τέρος πάντων μεύγουν μιά
καὶ δυό γιά τό σαγάτε, πάνε μπαίνουνε μέσα.
Σπιτι μόγις ἔμπηκε μοιρόν μέσα ἔβαγε νά
γέρια της κι ἐγάδεγε τό σαΐδάκι της.
Φάγοντας βρίσκει τό σταυρό, τόν βάγει σό
μάς, βρέθη τό μάς τους. Σπιτώνεται μοιρός
ἀπάνω κι ἔμανε δυό βοητούδες καὶ γέει:
Μιά φορά, ἄντρα μου, πέθεραν τά τριαπάγγα
ἀπό τή γυναίκα σου, τώρα ὅμως τή γυναίκα
σου ἐγείς δέν θέλουν καὶ τριαπάγγα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φύρωσε τό σαΐτι τριανταφύλλι, καθώς ἔκαμε
τή βόλτα μέ τό καλάθι. Ἐγώ ἔβγαι σ'
γειτόνια σου κι' αὐτά μοίρασε διάκει.
Γυρίζει πάλι στό σαΐτι τοῦ δένει καί τοῦ
δυό φάντα καί πόρη ἀπ' ἐκεῖ ἀπό τό μουγάρι
ἄλλοι ἔβγαν τά σοδάρια, ἄλλοι οἱ μεζάγιές
τῆς σιότισσας σπηλιάρας κι' ἐσπάγιαν κι' ἔγη-
καν μέ τήν βασιλίσσαν καί φεράσαν
μαζί κι' ἐμεῖς ἀπό παγγίτερα.

(Ἀργυρώ Ν. Ράλλου)

Παρόμοιος τύπος ἀπό τήν Ἀπείρανθο Ναξιακή

Παρόμοιος Τό βασιλόπουλο ἔναν ἤμερα ἀπό
τόν πόλεμο τοῦ χαιρότανε σπουδαῖο καί δέν ἐθέλανε
τά τριανταφύλλια ἀπό τήν γυναῖκα του καί ἀρρώστια.
Ἔλοι τοῦ γιατροί τοῦ φήνανε ἄλλα δέν εὑρί-
σαν τήν ἀρρώστια του.

Τό ἄκουσε ὁ γέρος πού τήν εἶχε τήν τυχή σπί
σαΐτι, γέει τοῦ γέρου. "Πάρε τά τριανταφύλλια
αὐτά, γ τό βαστυρίδι καί πήγαινε στό βασιλιά.
Νά χωρίσης ἀπ' ἐμᾶ "Ἐγώ γιατρός, μαγός
γιατρός" γιά νά σ' ἀφήσου νά 'μπη μέσα
Ἐσπᾶ. Δέν τόν ἄφηναν νά μπῆ. Ὁ βασιλιάς
πλησίασε τή βασιλιά καί γέει: Ἄμποτε τόν νά
ἀνεβῆ ἀπάνω ἀφοῦ εἶναι γιατρός. Νά χτυπᾶ
ἕνα μεγάλο μάτια νά σοῦ δώσουν μεγά νά μήν καῇς
Ἐβάσανε τά μάτια τοῦ γέρου, τά 'πῆρε καί τῆς τά 'πε
τά 'βαγε στά μάτια ἀμᾶ δέν ἔβγιαν

[ΣΗΜ. – Ζητοῦμε συγγνώμη γιά τήν ἐπιλογή μηχανημάτων λήψεως
δίκην παλαιοτύπων]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(400α

ΑΕ. 2758

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ηχογράφηση δημοτικής μουσικής στη Κίμωλο (14 Αυγ. – 29 Αυγ. 1963)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

400β

Ὁ Ἑσπερινὸς τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας (15 Αὐγ.)

(Περιγραφὴ κατὰ τὶς 10 μ.μ.)

Τὰ ἐγκώμια ψάλλονται κατ' ἔτος ἐν ὅλῳ καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ὧν Ἱεροσολύμων.

Ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Κοιμήσεως γίνεται κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπὸ παλαιῶν χρόνων. Τὸ παλαιότερον κοντάκιον τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Κοιμήσεως εἰς τὴν Ἐναγγελισμὸν εὑρίσκεται εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον ἐκ ~~κώδικος~~ δακτύλου ἀπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σίφνου (ἡ. Ράμφος, ὁ Διευθυντὴς Σίφνου). Ἐκ παλαιοῦ χρόνους, κατὰ ἔθιμος τοῦ παπᾶ Ἡ. Ράμφου, ψάλλεται ἀκόμη ὥρα Ἑσπερινοῦ τῆς Κοιμήσεως ~~καὶ~~ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τοῦ Κονοφίου.

(ἡ. Ἀνανίας σ. 401)

σ. 2.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κίμωλος

Ταινία Α'

Ημιμηχανική μουσική

1. Σοφρινός της παραμονής της Κοιμήσεως (η) Θεοτόκου εις τον Θεόν της Παναγίας του Κονόμου
(Ιερεύς: Ιωάννης Ράμφος
Ψλτ. Ράμφος)

2. Λειτουργία Σαββάτου εις την Κοίμησιν της Θεοτόκου επί τη εμφανίσει της Σταυροθηκίας
(Παραμονή της 15ης Αυγ. ώρα 10-11 μ.μ.)

[Σημ. Η υπόδυτουργούσα ιερατική δύναμη ήτο του ιερέως, Πρωτοπρεσβυτέρου Ιωάννου Ράμφου.]

Ταινία Β' (Ηχητική επιμέλεια Αγγελικής Λογοθέτη)

1. Μοιρολόγι της Παναγίας
ΕΡΙΘΑΙ. εἰσ. μονα. 7299
ταιν. 500
(Υπό Θεοφάνης Λογοθέτη (78) ετών)
(Βλ. μέρος εις σελ. 12)

Η Ρίμα του Μαϊστρα

ΕΡΙΘΑΙ. εἰσ. μονα. 7300
ταιν. 500
(Υπό της ιδίας)
(Βλ. μέρος εις σελ. 17)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

402

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7301 / ταιν. 500

3. Κρίμα στό νιό σου ηγέγανε
(ὑπό τῆς ἰδίας)
(πεῖμενον εἰς χ/φον σ. 21)

---

4. Ἐμάνατε τ' ἀγίνη στῆς Πάτρας τα Χωριά.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7302 / ταιν. 500 (ὑπό τῆς ἰδίας)
(πεῖμενον εἰς χ/φον σ. 47)

Σημ. Ὁ στίχος 6 ἐτραγουδήθη ὡς ἑξῆς:
Εἰς τόν Βαγγέλη πᾶνε Παναγιά μου τήν μαρτυρήσανε.

---

5. Τό τραγούδι τ' Ἁγί Γιωργιοῦ

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7303 / ταιν. 500 (ὑπό τῆς ἰδίας)
(ἐν πεῖμενον εἰς χ/φον σ. 49)

Σημ. Ὁ στίχος 4 ἐτραγουδήθη ὡς ἑξῆς:
Ἀνδρωσοι τό διαγενόσανε παίδε Σαββάτο βράδυ.

---

6. Ὀργανικό
(Παίζουν: Ἰωάννης Σημ. Σάρδης (βιολί)
Ἀλέξανδρος Κοντογούρης (γαϋτο))

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7304 / ταιν. 500

Σκοπός τοῦ γάμου σπίτι ξεταζοράν τῶν ἀρωμιῶν
τήν Παρασκευήν τό βράδυ. Παίζεται σέ δρόμο.
Ἐπίσης ὁ ἴδιος σκοπός παίζεται κατά τήν συνοδείαν
τῶν μνηστευμένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀφοῦ στεφθοῦν καί
κατά τήν ἐπάνοδον των ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ
σπιτιῷ ὅπου θά κατοικήσουν τό χειμῶνα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΡΙΘΜ. τοῦ χφνσ. 7305
τόμ. 506

7. Τραγούδι εἰς τὸ στρώσιμο
τοῦ γυμνοῦ κρεββατιοῦ
(Τραγ. ἡ Γραμματικὴ Ἐμὲ Ἀρετάιμη (60))
τὴν οἰκοδέσπουν καὶ ἄλλαι

Στρώστε τό γυμνιό - τό γυμνιο - καὶ βάγτε του
βγούδα
γιά δά σγαγιαό ὁ βασγιάς - ὁ βασγιάς - μὲ τή
βασγοσούγα
Στρώστε τό γυμνιό - τό γυμνιό καὶ βάρτε του
σεπόνια
γιατί δὲ νά σγαγιάσουτε - σγαγιάσουτε δυό
σιτρογγυδόνια

(563) Ἂς εἶν' ἡ ὥρα ἡ καλὴ || σὶ ἀντρόγυνο σοῦ δά γενῇ
Ὦ Παναγιὰ Δηγήτρια - Δηγήτρια μὲ τό μονογενῆ σου
τ' ἀντρόγυνο σοῦ δά γενῇ δῶσε το τὴν εὐχή σου.
Ὦ Παναγιά, Σωτῆρα μου, Σωτῆρα μου σοῦ 'σαι
σπὶ γειτονιά της
ἐγὰ νά δώσης τὴν εὐχὴ τὴν εὐχὴ - σαὶ γυρωσύνα της)
Στρώστε τό γυμνιό - τό γυμνιό καὶ βάγτε του
βγούδα
γιά δὰ σγαγιαό ὁ βασγιάς - ὁ βασγιάς μὲ τή
βασγοσούγα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

404 ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7306
τάιν. 500

Τραγούδια ὅταν σουλήνουν τὸν γαμπρό

(Τραγουδᾶ ἡ Γραμματικὴ Ἀργυράκη (60))

Τό τραγουδεῖ ἡ μητέρα τοῦ γαμπροῦ

Ἐσᾶ'πω στά σπιτάκια σου - σπιτάκια σου - θά βάψω
τήν αὐλή μου
γιατί ποτέ δέν ἔμυγες ἀπό τήν ἐπαυλή μου
Σύρμα καί τέρι θά γενῶ - θά γενῶ κουρμπάνι
τοῦ γερεποῦ σου
μεταξωτά 'σοπάμισα, σοπάμισα, τοῦ φρέσουν
τοῦ κορμιοῦ σου
Ἄς εἶν' ἡ ὥρα ἡ καλή σ' ἀντρόγυνο σου θά γενῶ.

Τό τραγουδεῖ ἡ νύφη

Ἡ νύχτα ἡ ἀσημένια - ἀσημένια μοιάζει μέ
τό φεγγάρι
φανερώνει ὁ φιλιάτσος μου - φιλιότσος μου εἶναι
γιατρός μεγάλη.

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7307
τάιν. 500

Τραγούδια ὅταν σουλήνεται ἡ νύφη.

(τραγουδεῖ ἡ Γραμματικὴ Ἀργυράκη)

Σουλήσετε τή νύφη μας τή νύφη μας - καί βγάτε
τήνε ἀξω
καί θά 'ναι τήν ταιριάζουμε - ταιριάζουμε

μ' ένα γιαδάκι μόνο
Θ. Θώρη τ' όμορφότερη τ' ά'η' όγες απ' όλες πιο ψηλότερη
Πρό' α'άστρα ό'λα σήμερα - σήμερα πρό' α'άστρα
τα παλαιότερα
Νεότερα σών ήβγενα πριν ήβγαν τον ουρανό μέ τ' άστρα
Πλιο κάτω στ' γριγάντα σου - γριγάντα σου, γρυσή βαγιά
μαγεμένη
στήν κιάμαρα που βασιγιά - βασιγιά - είσαι γου
γραφτομένη.
Δε εί' η ώρα το γοιτο
στή γής και ιστό γαμάρο } Θέν ακούεται
εύκρετες

---

10. Συμβούλη της Καμπανιάς

(Παίρνετε το φως της έορτης του γάμου
στο Συνέδριο των νεονύμφων
Πάνουν εις το διορίσμο Ιωάν. Σάρδης
εις το χασίκι Απόστολος Κοντογούρης)

Ορφανικό. Και σύ γέρο ο Κοντογούρης γα-
γουεί 2 σίγους
Γαμπρέ μου καμαρωμένος γής σπορεωμένη
του χρόνου να' σε με ένα γιο σύ αράι σας
γά μέση.
Νύφη σηγοχαμηδή μόνον ο αρώτος σίγος)

Ταινιά Γ

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7309 / ταιν. 501

1 Θά σοῦ μηνύσω, Μέρμου, ἐγὼ νὰ σοῦ μηνύσω

(Τραγ.: ἡ Φραμματικὴ Ἀγεπάκη) ἐτῶν 60

(βλ. κείμενον εἰς τὴν σημ. 137) √

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7310 / ταιν. 501 Α2

2. Νὰ 'ἤξερα τὴν ἀμυγιά
σοῦ μηγέιουν τὸ σιεγάνι

(Τραγ.: ἡ Μαρία Λευκ. Κάτση, ἐτ. 65 ἀγρ.)

(τὸ φραγ. ὅταν πουδὲ 'ντύση καὶ πάθαι σφιξιμ. ἀφ' μέρη)

Νὰ 'ἤξερα τὴν ἀμυγιά - τὴν ἀμυγιὰ σοῦ μαγειναν
τὸ σιεγάνι
πάγε νὰ τὴν βάψω - τὴν βάψω - νερὸ τοῦ Γουρδᾶ
ὅταν σὲ γένν' ἡ μάνα σου - ἡ μάννα σου - πιάνει
μέρα σιμώνει
προυτροφυγοῦσι ἡ Παναγιὰ - ἡ Παναγιὰ μὲ δυ-
δεκα Ἀποστόλοι

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7311 / ταιν. 501

3. Τραγούδια τοῦ γάμου σου
τραγουδοῦν σὸ τραπέζι

(Τραγ.: Μαρία Π. Κάτση, ἐτῶν 65 ἀγρ.)

Βρὲ παιδιὰ πῆτε ἄρχοντες τί ἐγὼ θὰ 'γραφτῶ
γουδιῶν
ρούδα καὶ τριαντάφυλλα τὴν γαϊδα θὰ γεμίσω
Ιωνδὶ (Εἰς ὑγειὰ σαρακήνης πηώρη
πρώτη
καὶ στὴ συντροφιά μας ὅλη
Σὰν τὶ τραγούδι νὰ σοῦ πῶ, γαμπρέ μου, νὰ ὁ ἀρέσῃ
σοῦ 'χω ἀγγεμισὲ μερμὶ καὶ δαντυμίδι μέσα.
Γαμπρέ μου, νὰ τὴ χαίρεσαι τὴ νέα ὅπου πῆρες
γιατὶ αὐτὸ ὅλα τὰ καλὰ στὴ μοίρασαν οἱ μοῖρες
Τὴν εὐκὴ τὸ εὐκὸς μου νὰ 'χῃς
Εἶχως νὰ δουγερὴς νὰ 'χῃς.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονσ. 73|2
ταιν. 50

4. Καμπηγτια

(Τραγούδια σοῦ τραγασοδούτσιο γαμπρὸ καὶ
σὴ νύφη ὅταν σᾶκε νὰ κοιμηθοῦτς

(Τραγ. Μαρία Λεων. Κάτση, ἐτῶν 65, ἀγράμ.)

Σ' ἀγάπω σοῦ καμπηγτιά, κλὲς χρυσὰ κοιμήσου
καὶ σ' ὀνάρο σου θὰ μὲ δῇς σιμά 'βο σιμὰ δουγιανή σου
Θερίδια σπαρτὰ μιὸ σιὰ σειρωτά
Θερίδια σπαρτὰ μιὸ σιὰ σειρωτὰ
Κοιμήσου μὲ τὴ χαρὰ καὶ ζήνανα μὲ τὸ μερὶ
Καὶ κλίγου μὲ τ' ἀριστερά σου νὶ βουνὶ οἱ ἀγράμ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ενό ήμουν ένα αγγάρια σα παραθύρια σου
Σαντά 'ναι τα μαγγιά σου μαύρα κι τα φρύδια σου
περδίκια πετά
μέ σα σιτρωτά
περδίκια πετά
μέ σα σιτρωτά

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7313
ταιν. 501

5. Τραγούδι του Προσφυγιού
(τραγ: Μαρία Π. Κάτση, ετ 65 αγράμ.

(Χορεύεται σε γρό ήμερο δίσημο τρία βήματα
Τόν εχορεύαμε σαγαπά οι βόσνιοσσες ναι τόν
χορεύαμε σε πανηγύρια)

Καλογριά εγέννησε - [καλογριά εγέννησε] τι ήσανε
γυιό Προσφυγιά
Παρασκευή - Παρασκευή τόν έσανε, Πρωτοσκευή
-ον έσανε Σαββάτο τό βαπτίσι
την Κυριακή - την Κυριακή έβγαλος - την Κυ-
ριακή έβγαλος νονιά τά νοσοκομείον
Δευτέρα σιάνα - Δευτέρα σιάνει το σαδί - Δευτέρα
σιανα το σαδί την Τρίτη το νοσοκομείο
Τετάρτη ε - Τετάρτη σιανιώσπιε - Τετάρτη έσανι-
ώσπιε πώς ένας σαγπιάρι.

Ο βασιγιάς - ὁ βασιγιὰς σὰν τὸ μαῦρο - ὁ βασιγιὰς σὰν τὸ μαῦρο σοῦ τοῦ βαροῦσι
σιέγει τὸ μαῦρο - ~~σιγοττοπόμπαρο~~ - σιέγει τὸ μαυροφαράγγι - σιέγει τὸ μαυρογράμμα γ-ἐπᾶ νὰ τοῦ τὸν πάρη
Δὲν σαὶ ἀρέσκει - δὲν σαὶ ἀρέσκει βασιγιᾶ - δὲν σαὶ ἀρέσκει βασιγιᾶ γιατί τόνε σοβοῦμαι
Βάγε μοι γρῖγιες - βάγε μου γρῖγιες ἀπ' ἐμπρός - βάγε μου γρῖγιες ἀὸ ἐμπρός γιαὶ ~~πηγαίνουνε~~
δυὸ γριάδες σιόω
Δῶσε μου ναί - δῶσε μοι ναὶ τὶς τρεῖς σου γυιοί
Δῶσε μου ναὶ τὶς τρεῖς σου γυιοὶ τὸν ἀρωτοκυρ-
Τοῦ βάγω γρῖγιες - τοῦ βάγω γρῖγιες ἀπ' ἐμπρός
τοῦ βάγω γρῖγιες ἀὸ ἐμπρός γιαὶ δυὸ γριάδες σιόω
τοῦ δώνω ναί - τοῦ δώνω ναὶ τὶς τρεῖς του γυιούς
τοῦ δώνω ναὶ τὶς τρεῖς του γυιοὺς τὶς ἀρωτοφορ-
σιὸ δρόμο σου - σιὸ δρόμο σου σηγαίνανε
τὸ δρόμο σου σηγαίνανε ἀπαντῆσαν ἕναν μωέ
Ὥρα καλή - ὥρα καλὴ σου μωέ μου - ὥρα
καλὴ σου μωέ μου - καλῶς τὰ παιδιά μου.
Μὴν εἶδες τὸ - μὴν εἶδες τὸ Παρασκεύη μας -
μὴν εἶδες τὸν Παρασκεύη μας ναὶ τὸν σκυμ-
ναρά μας
Γιὰ πῆτε μου - γιὰ σᾶς μου τόνε δέσ -
γιὰ πῆτε μου τι τόνε δέσ - νὰ σᾶς ἐπῶ τί γίνε
Ο βασιγιὰς μᾶς ἔσαγε - ὁ βασιγιὰς μᾶς ἔσαγε
ὁ βασιγιὰς γ-ἐπεῖ νὰ τοῦ τὸν πάρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ν' εγώ γιαι ὁ - ν' ἐγώ γιαι ὁ Προσύρης σας,
ἐγώ γιαι ὁ Προσύρης σας γιαι ὁ παγγπιαρᾶς σας.
Πιάνουν γιαι τον - πιάνουν γιαι τονε δένουνε
πιάνουν γιαι τονε δένουνε μὲ τρίχωνα ἀγριόδια
[illegible]
τοῦ ράβουνε - τοῦ ράβουν γιαι τά μάτια του
τοῦ ράβουν γιαι τά μάτια του μὲ τρίχωνα, μὲ μαριοίτρα
τοῦ βάζουνε - τοῦ βάζουν γιαι στίς ἀγάτες του
τοῦ βάζουν γιαι στοί ἀγάτες του τοῦ χύνουν τά γιδάρια
Ἐ'γά τά μαύρα ὁ'γά τά μαύρα ἀμέτε μὲ
ὁ'γά τά μαύρα ἀμέτε μὲ ὁ'γά γυριόπε μὲ
τῆς γυφερῆς - τῆς γυφερῆς τό μοῦμαστρο - τῆν γυφερῆς
τό μοῦμαστρο ν. ἐμεῖ τά μή μὲ φάτε.
Κι' αὐτοί ἀή' τό, κι' αὐτοί ἀπ' τό γενάτι τους - κι
αὐτοί ἀπ' τό γενάτι τους ἐμεῖ τον φρωτοφάνε.
Δέ σοῦγεγα - δέ σοῦ 'γεγα Προσύρη μου - δέ σοῦ
'γεγα Προσύρη μοι μή μοῦ φορτωθεῖσαι
γιατ' ἔναι κι' ἄγροι - γιατ' ἔναι κι' ἄγροι σάν
κι' ἐσέ - γιατ' ἔναι κι' ἄγροι σάν κι' ἐσέ καὶ πιό
Σῶσας καὶ σοῦ σῶσας καὶ σί βρέ γυφερή - σῶσας
καὶ σοῦ βρέ γυφερή μή μὲ φορτωθεῖς πάγης
νά βασιγεῖ - σά βασγεσῆ ὁ ἥλιος - σά βασγεῖ
ὁ ἥλιος τά βγῆ τά μάγης γιαί
Νά δῆς τό μαῦρο - νά δῆς τό μαυρομάγγα,
νά δῆς τό μαυρομάγγα σού ἄφρια τό φιλᾶει

Τιτάρα μιά - τινάγει μιά τίς φρύτες του - τινάγει μιά τίς φρύτες του καί φεύγουν νά γιθάρια τεγαίρει καί - τεγαίρει καί τά χέρια του - τεγαίρει καί τά χέρια του καί σβούνε τ' ἀγκοίθια τεγαίρει καί - τεγαίρει καί τά μάτια του - τεγαίρει καί τά μάτια του καί σβούνε τά μερικόθια Σύρε νά φῆς - σύρε νά φῆς τοῦ βασιγιά - σύρε νά φῆς τοῦ βασιγιά τοῦ μάση τοῦ γεβέντη ἂν ἔχῃ τι ἄγγα· ἂν ἔχῃ τι ἄγγα φρόβατα ἂν ἔχῃ τι ἄγγα φρόβατα νά σέχῃ νά γουρεύῃ.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μον. 7314
ταιν. 501

Ποιά μάννα ἔχει δυό φαιδιά στόν σοφερμο στεγμένα

(γραφ: Μαρία Π. Κάτση, ἐτῶν 65 ἀγραμ.)

Ποιά μάννα ἔχῃ δυό φαιδιά - δυό φαιδιά στόν σόφερμο στεγμένα σέκοντς νά μή - πέτοντς νά μήν τα ψαρτεμ - πέτον νά μήν τα ψαρτερ - νά μήν τά φερμένη. μά ἐκεῖνα ἔσπο - μά ἐκεῖνα ἐσπιτωθήκανε - μα κεῖνα ἐσπιτω - θήκανε στοῦ Δρμοῦ τ' μάρ - κι' ὁ Δρμοῦς κι' ὁ Δρμοῦς κατέβαγε κι' ὁ Δρμοῦς κατέβαγε κατέβαγε φοταμία ἀπρεπωμένα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κι' έσυρε δυό γρυσοκυμιές σαν μήλο σορωτό
κι' άφαν σαν βραδυά του δυό δέρεια
σουσωμένα
μαύρα φουγιά να τρώγανε κι' άσπρα τα γυ-
γυρούσα
κι' ένα φουγί κιαρό φουγί δεν πάθε γε να χάψη
χάγε κι' εού κιαρό φουγί φ' άντρεπωμένες φγάτες
χάτε κι' άχήστε μου κι' εμέ το ένα χαμφορτάκι
(σοβι-μερί)
να φά' να φω της μάννας μου να φα να κάμη
γραμμα
να το διαβάχη μάννα μου, να γυαίη η άδερφή μου
κι' άντσενάχη να φοκή η' αγαπητική μου
χάγε κι' εού, μαγιστανίου κιαρό φουγί φ' άν-
τρεπωμένες φγάτες
να κιάτης φήγες τα χτερά κι' αβιδαμές τ'
άβγυκε
μαύρα φουγιά ----

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονάδ. 7315
τιμ. 501

Φ- 7) Της Σουσας

(τραγ: Μαρία Κάτση, χωρ. Ιλίγκα)

Η Σούσα 'ναι - η Σούσα ήταν έμορφη - η Σούσα
ήταν έμορφη της Κρήτης το καμάρι
αγάπαγε - αγάπαν το Σαρίμπαγη - αγάπαν το
Σαρίμπαγη το φρωτοβαγηκάρι

ἀγάθαν τον - ἀγάθαν την κι' ἀγάθαν τον - ἀγάθαν
την - κι' ἀγάθαν τον γρόνους δεμαπεσσάρω
αγήθια τ' ἀ - ἀγήθια τ' ἀδερδάκι της - αγήθια
τ' ἀδερδάκι της γιάθει με τούς γροσάθους

ΑΡΙΘΜ. Αθ. μονα. 7316
εαιν. 367

8) Ὁ Βερεμιάρης

(γραφ. Μαριὰ Π. Κάτση, ἐτῶν 65, ἀγραμ.)

Τρεῖς ἀδερφάδες ἤμαστε κι' οἱ τρεῖς ἐβαπτρευτήκα
κ' μιὰ φαίρνει τὸ βαπτιά κι' ἡ ἄλλη τὸ Βεργάρη
κι' ἐγὼ ἡ Λιτούγα ἡ ἔμορφη ὅπρα τὸ βερεμιάρη
τοῦ μαγερεύω δὲ θυνᾶ, τοῦ στρώνω δὲν κοιμᾶται
Ἔλα Βερέμη γιὰ νὰ φᾶς - βερέμη γιὰ νὰ σέσης
νἀθρώσης τὰ Ξεράδια σου σὰν ἀργυρό μου σπίθι
νὰ σᾶς τοῦ Μάη - τοὶ δροσιὲς ναὶ τ' Ἀθριγιοῦ τὰ ρόδα
Ν' ἀπῆς μὲ χάρη ἀπῆς μὲ γέλο ὕπνο νὰ κάρω
ὥσαι νὰ ἔβγη ἀγέρικος καὶ γεβαπγαρ' ἡ σούγια
τότε κι ἐγὼ - τότες κι ἐγὼ νὰ σπιώθω.
(ἕως ἐδῶ ἀπαγγέλθη)

Νὰ φάγω γιὰ τὰ γίδια.
Ἐ ἀγίνω γιὰ τὰ ἀδέρφια μου καὶ γιὰ σοὺς ἀδέρφους μου
κ' ἐγὼ φάγω σὰ γιάνκου τοῦ μαϊη τὰ σιφάγια

414ᵃ ὥρα καλή σου Μοσχομυρωγιαννού
Ἐγὼ εἶμαι ἡ Βράχα ἡ ἔμορφη ἡ βράχα ἡ σαυνεμένη
σοῦ 'χω τὰ χίλια σπρόβατα τὰ σεντακόσια γίδια
χίλιοι ἀγάλια τὰ σπρόβατα τὰ σεντακόσια γίδια
σοῦγουν ἀγοραγοροπούλουνα ~~καπετανόπουλα~~ γερά
καὶ μιὰ μεγάλη ἀρμάντα νὰ σέβεται στὸν κόσμο
νὰ ξεμπερδεύῃ τὸ μαντρὶ νὰ μένῃ μόνο ἡ σκάλα
κ' ἐγὼ νὰ μείνω σιγαλὰ σου νὰ μείνω σιγαλοῦλα
Βρέχει ἐκεῖνο τὸ βουνὸ καὶ τὴν ψηλὴ ραχοῦλα
σοῦβγει ἀπὸ μέσα μιὰ μεγάλη σπηλιὰ σὰν ἐκκλησιὰ
Ἐκεῖ μπρὰ ἡ μαντούλα μου νὰ βάλῃ νὰ μοῦ μαγειρέψῃ
Ἀπάνω σὲ δυὸ βουνὰ δυὸ ζευγάρια μέρη ἀγέρουν
ἕνας ἀγέρι μὲ κρύο κι ὁ ἄλλος μὲ τὸ χάλα
μὲ σύγνεφο στὸν ἀέρα τοῦ χάλαζο τρία χωρίστικα φέρνουν
Ἡ μιὰ φυσᾶ τὶς ἀρμάντες κι ἄλλη τοὺς γαϊδουρέλους
ἡ τρίτη ἡ μικρότερη τοὺς ἀρραβωνιασμένους

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ταινία Δ'

ΑΡΙΘΜ. μο. μαν. 7317
ταιν. 502

1 Ρίμα τοῦ Βοϊβόντα

(Τραγ: π Μαρία Κάτση, ἐτῶν 65, ἀγράμ.)

Κυρατή Καβαγιαΐμη καί Ζεβατίη Ταγινιά'
πώ! πώ! πώ! πώ! πώ! πώ!
Ἡ Πενίτσα μέ τήν ἰσκα ~~Ἡ Πενίτσα μέ τήν Ἴσκα~~
ἀρίμα ἀάει τή χωτιά
κ' ἔκαψε τά Μαυροσκήτια κ' ἔκανε τσοπ χηκιά'
Ἐκεῖ σέ, κυρά Πενίτσα κι' ἄδε ἀάτκα στό χωριό
κι ἄδε σεῖς τοῦ Βοϊβόντα νά 'σκοτώσῃ τόν ἀαρσο
Πώ! πώ! πώ! πώ! πώ! πώ! πώ!
Καγ' ἀγένη Βοϊβόντα, καγ' ἀγένη Βοϊβόντα
ἀρώτη μου χορά 'ναι ἐδά νά τή 'ράψω τή χωτιά
ἀάντα μέ τόν Μπάρμπα Γιάννη ἐκεῖδά τήν ἔπιασα
κ' ἔκανό τσάν τῶν σαδιῶν μου κάδε μέρα χαμπά
κάδε μέρα χαμπά ὅλο σούχχια καί ῥάντα (1)
Κάτσε ἐδά κυρά Πενίτσα νά σοῦ κάμω ἐνά κασέ
Καγ' ἀγένη Βοϊβόντα ἔντα χέχια 'ν' σοῦ μοῦ χέσ.
Σέ μοῦ χέσει πώ! πώ! πώ! Σέ μοῦ χέσει ὁ πατέρας μου
Σέ μοῦ χέσει ὁ πατρός μου κάρε θέχω καί κασέ

Βγαίνει σέλ 151

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2. Παιδικό τραγούδι

(από Μαρία Π. Κάτση, ετών 65)
αγράμ.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονο. 7318
ταιν. 502

Η Μαριά-νθη τ' δοϊ/α τ-ς

Τό παράθυρο ἀρμενίζει
νάτο-νάτο-νάτο-νάτο
τό φουγί μου τό γιοματο
νάτο-νάτο-νάτο-νάτο
τό φουγί μου τό γιοματο
Νάτην κι η Μαρία μου
κοκκινα και μυρία μου } (δις)
Ἔγα-ἔγα-ἔγα-ἔγα (δις)
Ἔγα φαΐρε μου και γγα
Ἔγα 'δω Μαρία μου
κοκκινα και μυρία μου
Θά τό δείρω δέγω φάι
μέ τη μυίγας τό φοβάι
Θαί τό δείρω δέγω μύ
μέ τοῦ μυίγας τό στερο.

Ἐμ γιατί μου; Ἐμ γιατί; γρήγορα και μήν ἀργεῖς σά, ξένε
μ' ἔφτιες μικρο καϋμό και δά μέ βρῆ ποφγα.

3) Τραγούδισμα

(από Μαρίας Π. Κάτση, ετών 60, αγράμ.)

(Τραγουδάει το μοιρολόι της γειτόνισσάς Μαρίας)

Ναύι-ναύι-ναύι-ναύι
ήτανε έμαθα να πάμη
έμα ήθελε να το βάλη
σα ξυστήση χερ' το φάι
ήλιε σου βαίρνεις τα παιδιά
έμα βαρεί και τούτο
μοιρό, μοιρό σου τό 'δωσα
μεγάλο χέρι μου το
ναύι-ναύι-ναύι-ναύι
ήτανε έμαθα να πάμη
έμα ήθελε σα μάτια του
και χειά στην πεζαγή του
και σι μερά του Παναγιά
να βγάλης το μοιρό του.
Ή' το μοιρό μου ά'..ά''..
Έμα ήθελε άσο τα όρη
αδοκοίμησε την πόρη
ά' το μοιρό μου ά'...
Κοιμήσου γαθερό μου
μι' η μοίρα του δουλεύει
το ρεγίμο του πουλάει
και δεν άπαμεγένει

ΑΡΙΘΜ. Αρ. μαγν. ταιν. 7319 502

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

418 ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7320 / ταιν. 502

4) Κάτω στή Ρόδο στό Ροδινήοι

(Τραγ: Μαρία Πεντ. Κάτση ἐτῶν 65 ἀγράμ.)

(Βγ καί ο 152)

Κάτω στή Ρόδο στή Ροδινήοι
Τούρκος ἐβγῆκε νά κυνηγήσει
δέν ἠμπόρεσε λαγούς καί γάϊδια
καί ἔκανε δυό μαῦρα μάτια

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7321 / ταιν. 502

5) Κάτω στή Ρόδο στό Ροδινήοι

(τραγ: Παπά Γιω. Ράμμος) (ἀκαδημαϊκή)

Κάτω στή Ρόδο στό Ροδινήοι
Τούρκος ἐβγῆκε νά κυνηγήσει
Δέν ἐκυνήγα λαγούς καί γάϊδια
μόνο κυγκούοι δυό μαῦρα μάτια

(Βγ καί ο 152)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7322 / ταιν. 502

20/9/1963

6) Γάμος Χαρ. Μουσάτια

(Τραγούδια στό τραπέζι τοῦ γάμου

Κουρκουμέλο ὁ Πεντ. Βορτώνης)

Εὐγοῦμε τοῦ τραπεζιοῦ
Χριστός ὁ Θεός εὐγάλοσον τήν βρῶσιν καί
τήν θέσιν τῶν δούλων σου ὅτι Ἅγιος εἶ θαλα
τῶν καί ἀεί καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

Καφριζήσιοι - νά γνώσετε - εὐτυχισμένοι
καί μέ καλούς ξημερώματα.

Τραγούδια σέ νύφη (811)

Φᾶτε καί σεῖτε ἄγρονες τ' ἐγώ τά τραγουδήσω
ρόδα καί τριανταφύλλια τίς τάβγες τά γιομίσω
τίς ἐγειάν ἀρίμνας - ἀγκάλη
καί σή συντροφιά μας ὅλη
Τοῦ τάβου μας τό ἔνδιμο τοῦ τάβου τό συνάλι
Πρῶτα φαιτεύουν τό γαμπρό καί δεύτερο τή νύφη
Τά μαντούνια τοῦ σεβντᾶ σου
τ' εὐκή τοῦ δεύτερού σου

Σημ. Καλή σειρά τραγουδιέται πρῶτον ἀπό μιά τραγουδίστρια καί μετά ἐπαναλαμβάνεται τραγούδια ἀπό ὅλα τά μαντινάδια

Χριστέ ὁ Θεός εὐλόγησον τά θαυμασεύματα
τῶν χαρισμάτων τῆς τραπέζης ταύτης καί
ἀγίασον αὐτά εἰς τόν τόπον τοῦτον οἶκον
καί εἰς τήν γῆσον πρῶτ καί εἰς τόν κόσμον
σου ἅπαντα, ὅτι εὐλογητός εἶ εἰς τούς αἰῶνας
τῶν αἰώνων - ἀμήν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(Καμή τ' Χ. Γέλαδος Ηγ. Νομ. Αχαΐας)

7) Χορός Μακρύγαρος (Μακρύ)

(Καρδ. Ενορίας)

(Παίζουν: Νικ. Βεργούρης του Αντ. (χασάπικο)
Χρ. Γεωργ. Βεργούρης (βιολί))

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7323
ταιν. 502 Α7

(Οργανικός παίζονται το χασάπικο ο Νικ. Μιχάλαρ Μακρύγαρ) Βεργούρης χορεύει και το έξης.

Παίζουν:

Πήρ' ο βοριάς, απ' ο βοριάς τον μαύρα και γάρνι' ο και γάρνι' ο γαμπρός σου και γάρνιζε γλυκιά· εδέ χαι από πάνω γαρ..... μάγουλο σου.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7324
ταιν. 502

8) Μαύρος χορός

(Παίζουν: Νικ. Βεργούρης (χασάπικο)
Χρ. Βεργούρη (βιολί).
Οργανικός)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. .....
ταιν.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7325
ταιν. 502

9) Μιά φορά και παντρεύτηκε

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. .....
ταιν.

(εκφρ.: Ελένη Γεωργ. Μουσάκα, ετ. 45)

Μια φορά και παντρεύτηκε Αναγνώστη και Δένη
πως δεν εύρε- πως δεν εύρεν- εύρεθη αντρός
πως δεν ήρεθη αντρός για να την αντρεύη

κι' ὁ κυνηγός - κι' ὁ κυνηγός σάν τ' ἄ-σαν τάπουνε
κι' ὁ κυνηγός σάν τάπουνε σφυρί τού βαρυμάνη
δίχτυ τά βρό-ιχτυ τά βρο-τά βρομια σπ' βροχή
βλ. συνέχ. κείμενον ὡς σ. 190

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7326
ταιν. 502

10) Τώρα τά σαντζιά

(τραγ: Θέοδωρα Ι. Πογοθέτη ἐτῶν 78)

(βλ. κείμενον ὑπ' τήν σελ. 176)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7327
ταιν. 502

11) Τί ἔχεις θειαπ μού σού μιά νύφα

(τραγ: Θέοδωρα Ι. Πογοθέτη ἐτ. 78 ζυγάς)

(βλ. κείμενον ὑπ' τήν σελ 184)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7328
ταιν. 502

12) Στής μαντζουράνας τόν ἀνδό

(τραγ: Ἀνδρέας Ξεν. Μουσταΐκα)

Στής μαντζουράνας τόν ἀνδό
μού σφιξάνε τα κοιμηθώ
Ἔχω κόκκινα γιά νά σᾶς πώ
κι' ἄχη ἀγάπη νά μήν πάνω

γιά σέρμα γιά γυαλί μου
φαντρεύουν τήν ἀγάπη μου
καί τῆς δίνουν τόν ἐχτρό μου
γιά τό σέρμα τό δικό μου
μετά μοῦ σέρνουν μπντιό
πουμπάρα γιά νά θά' νά μάθω
γιά νά εἰ' νά σεργανώσω
δυο περμάνια νά ἐνωθοῦν

ΑΡΙΘΜ. αὶσ. μουσ. 7329
ταιν. 502

13) Τραγούδια τοῦ Ἀηγιάννα

(τραγουδοῦν: Ἀνθοῦσα Ξυν Μουσικάμα
Μαρία ἐμμ. Γαγανοῦ)

Μουσικάμα

(Ἄνοιξ μου τ' ἀργυρά γιγιδιά μέ τό μαργαριτάρι
ν' ἀνοίξω τόν Ἀηγιάννα σ' Ἁη-Γιαννιοῦ τή χάρι.
Ἄνοιξε τ' ἀργυρά γιγιδιά μέ τό μαργαριτάρι
νά ἀνοίξει τόν Ἀηγιάννα σ' Ἁη-Γιαννιοῦ τή χάρι

ΑΡΙΘΜ. αὶσ. μουσ. 7330
ταιν. 502

14) Τραγούδια τοῦ Ἀηγιάννα

(ἐπαναλαμβάνει τραγ.: Μαρία ἐμμ. Γαγανοῦ)

Ἄνοιξ μου τ' ἀργυρά γιγιδιά μέ τό μαργαριτάρι
ν' ἀνοίξω τόν Ἀηγιάννα σ' Ἁη-Γιαννιοῦ τή χάρι

Ἀναίγω τόν ἀμπόδα κ' ἁπλώνω τήν ταπίνα
καί βάγω μέσα τόν γονό νά' ὀρνιθιοῦν τά μπόγα
Ἀναίγω τόν ἀμπόδα ετ' Ἁη-Γιαννιοῦ τή χάρι
ν-ἀσούμε χαιρωνίται ὁ γιός σου θά μέ πάρη.

Ταινία Ε' (503)

ΑΡΙΘΜ. πρ. ρουφ. 7331
ταιν. 503

1) Ἡ παπνευτιά

(Τραγ: π' Μαρία Ἐμμ. Γαγανοῦ)
(Τραγουδιέται ὅταν διαγένται ὁ γάμος καί φάνε οἱ γιόνγοι νά πομπεύσουν.)

Ἀχ πάνω σου παπνευτιά, χρυσό μου σηκωτάρι,
ν-ἀσούμε σιά' θά πομπεύσ μέ τό δικό σου χάρι
Ν-ἀχ πάνω σου παπνευτιά, μηλιά μου μέ τούς ἁμπόνους
φάγω κ' ἐγώ νά πομπεύω μέ βάσανα καί φόβους
Ἀχ πάνω σου γυναπνευτιά, χρυσή βαγιά φορεμένη,
φάγω κ' ἐγώ νά πομπεύω τώρα φλαμπουρισμένη
Μέ' σα σεγρωτά
φέρδινα φεστά
Ἐνο γύρω ἐνο μεγγάρια
σα κ' ἐφαντάρια σας

σγουρά 'ναι τα μαγιά σας
Τανδά 'ν' τα φρύδια σας

Καημένα - να γιόκες

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7332 / ταιν. 503

2) Σκοπός της Κερκύρας (Δι' γκάιντα)
(τραγ: Ανδρέα Ξην. Μουσάτου)

Πεφαχρινό μου φρόσωπο σα βάψη κοκκινάρι
ν' αβουλιάνουν και τα χειλού σπυρίτσια άδ' κοντ' άδη.
Πεφαχρινό μου φρόσωπο γιατί μ' αντίκρυ μένη
π' νιότη μου σα χέρια σου να 'ναι σταφιδόμη.
Εί βλαστός κι εγώ γυρτάνι
να μι αρπίξης δεν μπάνει.

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7333 / ταιν. 503

3) Σκοπός Κερκυραϊτικος
ὁ Παπάγαρος
(Τραγούδουν: Ανδρέας Ξανθουδάκης
Μαρία Σφ. Γιαννοπούλου)

Πηρ' ο βοριάς - σκόρπ' ο βοριάς την μπέρτα σου
και χάσκει ο και χάσκει ο γαμπρός σου
και χάσκει η - και χάσκει η δυστυχιασμένη
σ' έχει στο - σ' έχει στο μάγουλο σου

Μανώγιαρε ναι Μανωγιό
αρίμα τόν έχεις τόν καιρό
Μανώγιαρε, Μανώγιαρε "Εσι ίδιο πληγωμή"
χωτιά σπίρι ναι μεγάρε

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονσ. 7334
ταιν. 303

4) Στής άμυρίβειας τόν καιρό
(Τραγουδάει η Δεσποινα Πογοδέτη, ετών 80 περίπ.)

Στής άμυρί-μαρέ-μαρε-μαρέ-στής άμυρίβειας
τόν καιρό, τής άμυρίβειας τόν καιρό πεντρεύτηκα
(ι)
κ' εγώ
ναι μοί δώσαν μιά γυναίκα σ' έσιανε γιά σένε (δις)
δένα
Πρώτο βρά-μαρέ-μαρέ-μαρε-πρώτο βράδυ σού
τήν πήρα. πρώτο βράδυ σού τήν πήρα μοίχαε
μιά αρουβατίνα

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονσ. 7335
ταιν. 503

5) Παμιός σιοσιός
(Τραγουδά η Δεσποινα Πογοδέτη, ετών 78 περίπ.)

Όχός ο σιορμος κι ο κουκιάς - έρπημα - σαπέρπημα
σιά χρέπια κάνει χάχι μά το θιό
" " " " δε σ' αχ' - σ' αχπομονώ "
μά' μένα π' παραδόχα μου - έρπημα - σαπέρπημα

πηαίνει κ' ἀνεσκυλάει Μαριγώ
" " δε σ' ἀγ- σ' ἀγαποῦνε.

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7336 / ταιν. 503

6) Τρεῖς παλληκάρια Κρητικοί'
(τραγ: Μαρία Π. Κάτση ἐτ. 65 ἀγράμ.
(βλ. καὶ εἰς σελ. 279)

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7337 / ταιν. 503

7) Ὁ Λάγαρος
(τραγ: Μαρία Π. Κάτση ἐτ. 65 ἀγραμμ.)

Ποῦ 'σου Λάγαρε θὄν' ἡ χωριὰ σου
ποὺ σὲ πηαίνανε οἱ ἀδερφοί σου
ποὺ 'σουνε στὴ γῆς βαθιὰ χωμένος
(κα) μὲ τοὺς νεκροὺς ἀπεθαμένους
κ' ἤρθε ὁ Κύριος κ' ἀνέστησέ σε
καὶ μὲ τὰ χέρια ἀνέβασέ σε
ὡχ ἀγάπη μου πηαὲ μ' ἀγάπη
τὸ πουκάμισο σου τρεῖς ἀμοιραῖοι

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7338 / ταιν. 503

8) Τὸ Βαγιὰ
(τραγ: Μαρία Π. Κάτση ἐτ. 65 ἀγραμ.)

Τότες οἱ ἀγγελοι χαίρανε μιὰ ρωμάνα καὶ τραγανε.

Γύρω γύρω τῶ Βαγιῶν
τρώνε χάρι καὶ κερὸ
καὶ τὴν ἄγρη Κυριακὴ
θά πασκιάσωμε τ' ἀρνί

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονα. 7339
ταιν. 503

9) Μιὰ κόρη βγῆκε ἀπ' τὴ Μωρέα

(Τραγ.: Μαρία Πετρ. Κάτση, ἐτ. 65 ἀγράμ.)

Μιὰ κόρη βγῆκε - μιὰ κόρη βγῆκε ἀπ' τὴ Μωρέα
ἀμάν - ἀμάν - ἀμάνι, νὰ θὰ νὰ σεργιανίσῃ
τρέχει κι' ὁ Γιώργος - τρέχει κι' ὁ Γιώργος στὴ συμπὴ
νὰ τήνε συντηρήσῃ - νὰ τήνε συντηρήσῃ
ἀμάν - ἀμάν - ἀμάνι - σιὸν Ἅι-Γιώργη θαύ
Ἅι μου Γιώργη - Ἅι μου Γιώργη μάτια
μεγάλο 'ν' τ' ὄνομά σου
σὰν τὸ προσκύνημά σου
Στὸ χάρι σου - στὸ χάρι σου 'ρθα νὰ προσκυνῶ

(βλ. καὶ σελ. 312)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονα. 7340
ταιν. 503

10) Τραγούδια βασιλιᾶ μου

(Τραγ. Μαρία Πετρ. Κάτση, ἐτ. 65, ἀγράμ.)

(βλ. κείμ. εἰς σελ. 312)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7341 / ταιν. 503

11) Μάννα μου ἕνας νιός
ἕνας καλός φαντάρος
(τραγ: Μαρία Πενν Κατσηλ. ἐκ 65 ἀγράμ)
(ἐγ. πεῖρ. ἐν σελ. 313)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7342 / ταιν. 503

12) Τώρα τα φουγιά
(τραγ. Μαρία Πενν Κάτση, ἐκ 65 ἀγράμ)
(ἐγ. πεῖρ. ἐν σελ. 314)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7343 / ταιν. 503

13) Παραμύθι Η Π.Υ. 215 ταιν ΙΓ'
(ἐπιτ. τ' Ἀργυρῶ Ν. Ράλλου.)
(ἐγ. πεῖρ. ἐν σελ. 384-392.)

14) (Τραγούδι τῆς Ἀργυρῶς Ν. Ράλλου
ποὺ ἀκούσαϊδη κα' τὴ δημοτικιάδη
ὁ σύγχρονος της)

Θέλω νὰ γένω καὶ κεῖνο τὸ τέρας ποὺ σεβ
καὶ ἐς τὴν σόρτα μου καλὸς νερὸ νὰ μοῦ γυρεύ
ν' εἶμαι τὸ γήπαγα κι ἐγὼ διὰ νὰ δροσοφύω

κ' ἐσύ τό αἷμά μου 'χεις ἀρμόσει νά 'τό βγάλῃς
Τί σοΐναν' ἀριγόπιμε καί μοῦ 'βαλες φορμάκι
θεμ νά 'δῃ τά γέρια σου νά μαύρουν σάν τό μυαλό μου
κ' ἡ Παναγιά καί ὁ Χριστός νά θέλανε μονά
καί τό φαρμάκι βγάμαι μέ' ἀπό τήν καρδιά μου

Η.Λ.Υ. 216
ταιν. κρ. 1Γ'

2) Παραμυθιό
(ἀφηγ: ἡ Ἄρχοντω Ν. Ραμμου)
(βλ. πιό κ. 392-400)

Ταινία Ι' (504)

ΑΡ. ΘΜ. εἰσ. μονσ. 7344
ταιν. 504

1) Τραγούδια τοῦ ἀηδόνα
(τραγ: ἡ Θέα Πετρούνια Πέτρου Προγάκη)

Θωσέ μου τ' ἀργυρά μηλιά μέ τό μαργαριτάρι
τ' ἀνοίξω τόν ἀηδόνα σ' Ἁγ-Γιαννιοῦ τή χάρι.
Θρέψαι τ' ἀργυρά μηλιά καί τό μαργαριτάρι
κ' ἄνοιξε τόν ἀηδόνα σ' Ἁγ-Γιαννιοῦ τή χάρη
Ἀνοίγω τόν ἀηδόνα σ' Ἁγ-Γιαννιοῦ τή χάρη
κι' ἀθούρε μαντρώνεται ὁ πος θού θά 'μι φάρη
Ἀηδόνα μου ὁ ἔβαγα γιά νά σέ τραγουδήσω
ρόδα καί τριαντάφυλλα τό μοῦσι νά γεμίσω

Ἀνοίγω τόν ἀμπέλια, ἀνοίγω τήν πανέρα
νά βάλω μέσα τόν ὀρνό νά ὀρνιαστοῦν τά
μήλα.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονα. 7345
ταιν. 5647

2) Τά γάμματα τῆς Πρωτοχρονιᾶς

(Τραγ: Πετρούλα Πρεγάκη
Παπᾶ Γ. Ράμπος
Χορ: Μιχ Βεντούρης)

Ἀρχίμηνια ἀ' ἀρχιχρονιά
γιορή μου Βεντρογιβανιά
ἀ' ἀρχή - ἀ' ἀρχή μαγός μας χρόνος
ἐπιγηόια - ἐπιγηόια μέ τ' Ἅγιο χρόνος
Ἅγιος Βασίγης ἔρχεται
ἀρχόνες τόν παιρέχει
ἀπό - ἀπό τήν Καισαρειά
σι' 'ς ἀρχό - σι' ἀρχόνισσα γυρειά
Βασιλεύει ἀνοιξιά καί χαρά
χαμαρουλάκιο χειμωνιάτικο
χαρά - χαρά καί καλαμαριά
Ξύδ' ἀγαπά - Ξύδ' ἀγάπη μου μεγάλη
Τό καλαμάρι ἔβραζε
Βασίγη βούδεν ἔρχεται
καί βό - καί βούδεν καί βαΐκες

και δέν μᾶς - και δέν μᾶς λουπιγαίνει
Ἀπό τῆς μάννας μ' ἔρχομαι -
τό λέγω δέν τό πρεσσομαι
και σύ - και σύ σφαγειό μου εσύ
δέν μοῦ γές - δέν μοῦ γές τί νά τά πάνω. (πάμω)
Κάτσε νά φᾶς, κάτσε νά σιῆς
Κι' ἄσε νά φᾶς νά μοῦ τό σῆς
κάτσε - κάτσε νά τραγουδήσω
και νά μᾶς - και νά μᾶς μαγουλοδιώσω
και τοῦ χρόνου

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7346
ταιν. 504

3) Τραγούδια τῆς νούνας

(τραγουδιοῦνται στίς νούνιες τῆς Παμπρῆς
πραγ: Πετρούγα. Πέτρου Πρεβάκη)

Τοῦ νουνιοῦ π'
μᾶρμαρος νά γιαδίσῃ
γιατί σοῦ νοιράσπηκε ὥστε νά μέ νουνίσῃ
Τοῦ νουνιοῦ σου μέ νούνευ τοῦ φρέσου μιά
τοῦ φρέσου μιά μηγόβεργα και μιά μαραμπίνα
Ἅγιοι γράσσου μ' ἅγιοι τραγούδια ν' ἀραδιάσῃ
κι' ἀφοῦ τούς παλιούς ἀνυφρους νερό νά πασιβάσῃ
σου νά μέ γῆς και κάσαι και διαγός τοῦ χρόνου
νά γιαι

κάσαι

ΑΡΙΘΜ. αλ. μουσ. 7347
ταιν. 504

4) Τόν ποῦσου λάγαρο

(τραγ. Πετρούγα Π. Πρεβάκη (24)
Γρηγόριος Βεντούρης
Γεώργ Γαβρουσάκης)

Ποῦ 'σου, Λάγαρι, σοῦ 'κι ἡ φωνή σου
σοῦ σέ γυαίγανε οἱ ἀδερφοί σου
σοῦ 'σουνα σιή γῆ βαθειά γωμένος
κι' ἀσο τούς κειρούς ἀνεσιμένος
Ἤρθ' ὁ κύριος κι' ἀνέσιησέ σε
κι' ἀσο τούς κειρούς ἀνέβασε σέ
Ἄχ! ἀφέντη μου, πιαί' μ' ἄφεντη
τό πουπούρι σου τρεῖς Ἅγιους γράφει
Ἅγιος Θόδωρος κι' Ἅγιος Δημήτρης
κι Ἅγιος Ξηραντηός τά μάς φυλάη.
Κι' ἀσό χρόνου

ΑΡΙΘΜ. αλ. μουσ. 7848
ταιν. 504

5) Τό τραγούδι τοῦ Μαή

(τραγ: Μαρία Π. Πρεβάκη (μ.70)

Ἤρχεν ὁ Μάης μάνα μου, ἤρχε τό μαγιαίρι
νά σά νά τοῦ δηγήσω γώ μέ τό δεξί μου χέρι
Μάη μου - Μαη μου μέ τά γουρούδια

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναι μέ τα' αγγά τραγούδια

Ήρχεν ο Μάης, μάτια μου, τα' αά, τα' αυ'τα'
του θερίζω
μα' γώ για' τό χατήρι του δέν αά- δέν
αάω τα' μαυρίζω.
Β' Ηρι'θινο - ηρι'θινο γιωμε ναι χήγο
νι' όγη μέ - νι' όγη μερα μέ' στόν ήγιο
όξα μές στόν παραδοσήρο μέ βά - μι' βάγουν
τα' θερίζω
για' τα' μέ θέρη ο άνεμος νι' ό ή - νι' ο ήγιος
τα' μαυρίζω.
Μάη μου - μάη μου μέ τα' τραγούδια
ναι μέ τα' - ναι μέ τα' αγγά τραγούδια

(Επί Τό Β' μέρος έτραγούδησαν οι Πετρούγα Προγάκη και ο Φρηγ. Βεντούρης.)

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. πρωτ. 7349
ταιν. 504

6) Ρίμα του γέρο Γαμαρουδάκη
(Τραγ. ο Γεώργιος Γαμαρουδάκης
Πετρούγα Προγάκη (24))

Άντετα ναι Εμαραγδα (τρις) δέν πήγανε δουμα
τ' έπιαράνε τό γαμο (τρις) με γαβα ναι μ' έγιά
ο Πέτρος άφ' στήν Πγάκη (τρις) μέ τα' αυσματα

κι ὁ Γαμπρουδάκης βάζει(τρὶς) τῶν ἁπάρτων φωτιά
νὰ κάψῃ τὰ μεγάλα κι ὁμὰ του τὰ δένδρα
Ὁ Πέρος κατεβαίνει(τρὶς) ἀπὸ τὶς Κεζαγές
σὰν μαῦρο δάσο τρέχει(τρὶς) νὰ σβήσῃ τὶς φωτιές
Καὶ καμώνε Γιώργη(τρὶς) σοῦ 'ν' τὰ τουφέκια σου
σοῦ σπᾶν τὴ Μαρία(τρὶς) μέσ' ἀπ' τὰ χέρια σου
Ὅγος ὁ ποτάμος χέει(τρὶς) ὡς εἶν' ἀδύναμος
ἀπ' κάμη καὶ γιὰ μένα(τρὶς) ὁ Παντοδύναμος.
Τάσσω σου, Παναγιά μου μέσ' στοὺς οὐρανοὺς
νὰ χέρης τὴν Ἀντίχα ἀπ' τὴν Ὑπόγειο
Ἐγὼ θὰ κι ἀσσαδά
μὲς σὰν χάπο ὁ ἴδιος θά.
(γεγονὸς πρὸ 400 ἐτῶν, ἐμιλοῦσαν τὴν Μαρία
κόρην τοῦ Γαμπρουδάκη).

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7950 7) Τὸ γιασεμὶ στὴν πόρτα σου
ταιν. 504 (τραγ. Μαρία Πρεβάκη (72))

Τ' ἀγιασεμὶ στὴν πόρτα σου, ἀγιασεμί μου
ω ω(χ) ὤ(χ) ἀνδέ καὶ βγάμι ξέγγα τὸ γιαβρί μου
ἀμάν ἐμένη
ὁ καβγὰς θὰ γένη
σὰν Πασχαλιὰ
σοῦ 'βγαλα σαρμάνι.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονο. 7351
τακτ. 504

8) Συρτός (χορός)

(χορεύεται στὸ γάμο τοῦ Θρόμο)

(Τραγ: π. Πετρούμα Πρεγαίη (24 ετών)

Γράτσα - γράτσα - γράτσα γράτσα (τρίς
νά σφαλάσωμε τήν θύρα
Ντουσμάνοι καί ξαυρίτοι (τρίς)
ὅλοι τρέχαν οἱ καμένοι
Ἀς θεταίη καί ὁ Ματίος (τρίς)
γιά νά βάῃ καί αὐτό μέγο
γιά νά καβουρδίση χοῦρο
καί νά βάῃ μέσα θροῦμαι
γιά νά βάῃ μέσα θροῦμαι
γιά νά συναγωτοῦνε ὅλοι
γιά νά χάνε οἱ Ζαχαράγοι (τρίς)
οἱ μικροί καί οἱ μεγάλοι.

---

9) Χορός συρτός στὶς ἀδούμπιες

εἰσ. μονο. 7352
τακτ. 504

(Τραγ π. Πετρούμα Πρεγαίη (24 ἐτ.)

Ὠ μπροσινέ (δίς) τραγούδησε - ὠ μπροσινέ τρα-
γούδησε νά βάλῃ μέ τήν ἀράδα
γιατί δέν ἐ - γιατί δέν θέλει ὁ χορός - γιατί δέν

Έχει ὁ χορός καθόλου νοστιμάδα.
Μαρουσινέ μ' τὸ μανίκι
μοῦ 'βγες καμιὰ σ' ἀγάπη ..
μπρόσινέ μου σοῦ χορεύγω
νὰ σέ δῶ νὰ βασιλεύγης.
Κ-ὼ μαρουσινέ - ν-ὼ μαρουσινέ μου περγαμι -
ν-ὼ μαρουσινέ μου περγαμι καὶ σιουπὴ μου
χαρὰ (= σοδόγυρος τὴν χορεύτρα)
γιὰ σᾶς τοὺς δυό - γιὰ σᾶς τοὺς δυό μανάτικα
μου - γιὰ σᾶς τοὺς δυό μανάτικα μου τὰ
γογιὰ μ' ἔχασα
Τοὺτ' ἢ χῆ σοῦ τὴν σαιοῦμε } δίς
ὅγοι μέσα θέ νὰ μασοῦμε }
Ὅπως σπ γουσὸν κι' ἄλ σαΐη
ὅγους μέσα θά μᾶς βάγη } δίς

ΑΡΙΘΜ. τέλ. μουσ. 1353 / τραγ. 50α. (τραγ.) 10) Σκαλιὰ (χορὸς μικρός)
Πετρούγα Πρεβάκη (ἐκ 24)

Βοηθᾶ, Παναγιά μου, κ' Ἁγιά μου Φωτεινὴ
βοηθὸς κ' ἐμένα σοῦ εἶμαι ὀρφανὴ
Βοηθᾶ Παναγιά μου νὰ σεοῦμε γιαγο
γιατί μασουρκὸ φερνει χαλάζι καὶ κρύο

Βοήθα Παναγιά μου τα σα'ν' αράξωμε
κι όσα παπούτσια έχω τα σού τ' αράξωμε

ΑΡΙΘΜ. ιδ. μουσ. 7354 / ταιν. 504

11) Νανούρισμα

(τραγ. π' Μαρία παπα Θημ. Ράμγου.) (σ. 35)

Νάνι, νάνι, νάνι
το μωρό μου να' μου κοιμηθή
Κοιμήσου σού σαρτζιγμα στην Πόλη τα προυκιά σου
απ' Βενετιά τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου
Νάνι, νάνι νανουρίζω
το παιδάκι μου κοιμίζω

ΑΡΙΘΜ. ιδ. μουσ. 7355 / ταιν. 504

12) Τώρα τα φουμιά, τώρα τα χειμωνιά

(τραγ. π' Μαρία παπα Θημ. Ράμγου σ. 35)
Πηγούση Κυρ Δαμιανού σ. 65)

Τώρα τα φουμιά τωρά τα χιονόνια
τώρα οι βε- τώρα οι σερδίτσες- τώρα οι σερδίτσες
χιονοσκεπούν και χιόνι
Σιώπ' αγέ - Σιώπ' αγάπη μου - Σιώπ' αγάπη μου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σύνα γρυκιά μου αγάπη
Σύον' αγκιάλιασε σωρμι γυκαριστώ
κι' άσωρα γαίρω

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7356
ταιν. 504

13) Πατρεύουν τήν αγάπη μου
(τραγ: Μαρία Παπα Ιωάν. Ράμφου, ετ. 35)
Σοφία Σιον. Αγγελάκη, ετ. 60)
(βλ. παίρνει εἰς σελ 341)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7357
ταιν. 504

14) Μιά φορά 'μουνα σουγί
(Τραγ: Μαρία παπᾶ Ιωάν. Ράμφου, ετ. 35)
Σοφία Σιον. Αγγελάκη, ετ. 60)

Μιά φορά 'μουνα σουγί
και μ' αγαπούσανε ασγροί
τώρα είμαι γερτόνι
και κανείς δέ μέ γυρώνει
Θέρα τήν έρημο σεργιάνι
σάν' κι' αγαπημένα μου βρογή
μεσ' στής Βαγγελιώς τήν πόρτα
σού τήν αγαπούσα πρώτα
Άν είσαι μέσα Βαγγελιώ
άνοιξε μέσα για νά μού

Ἂν εἶναι καὶ ὁ κύρης σου
σᾶρε με καϊμοκύρη σου
Ἀχ! ἂν εἶναι κ' ἡ μαμά σου
σᾶρε με κ' ἐμέ μονιά σου.

Ταινία Α' 505

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7358 / ταιν. 505

1/ Σιδερα χρονιὰ μοιρίτοι
(χορεύεται σὲ χορὸ σίδω μαρός)
(γραμ. Μαρία Λεων. Κάτση, ἐτ. 65)
(βλ. περ. εἰς σελ. 345)

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7359 / ταιν. 505

2/ Μιὰ χορὰ 'μουνα σουγιὰ
(γραμ: Μαρία Λ. Κάτση ἐτ. 65)
(βλ. περ. εἰς σ. 345-46)

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μονσ. 7360 / ταιν. 505

3/ Τραγούδια μαντούλα μου
(γραμ: Μαρία Δ. Κάτση ἐτ. 65)
(βλ. περ. εἰς σ. 312)

Σημ. Ἡ τελευταία σειρὰ δὲν ἠχογραφήθη

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

158
2
216

440

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μαγν. 7361
ταιν. 505

4) Χαιρί σιαιρί ἴσαιρα

(Τραγ: Μαρία Λ. Κάτση)

(χορός σίου μερός) (ηχητικό σ. 350)

Χαιρί, παρέ, σαιρί σιαιρί ἴσαιρα
ν-άϊ της Μαριγῶς τα χείρη
δυσμαρί(α) και μεγαλύνει
Ν-ανα-παρέ μ ν-άναρθα ταρία τό σαιρα
άϊ γα μήν αυτογυρώσει
και τούς νέους δανατώσει.
Και πέτονε-και πέτο αυτογύρωσε
π' έγινε δεκεμ μεγάλο (;)
σού σόν πόρο δέν εἶν' ἄγγο.
Ν. Αργά-παρέμ ν' αργάτες το θριζανε
ήγιο το πόυβαρούσι-ήγιος το πουβαρούσι
κι' η Μαριγώ-κι' η Μαριγώ τ' άγώνιγε
σάτω σι' άγογο πα βάγγα (;)
μαύρα μάτια και μεγάλα
Κ' η μάννα της κι' η μάννα της της χώνανε
θύρα Μαριγ' από τόν ήγιο
ροδοπόπλινο μου μήγο
Ν-εγ' από τόν η-ν-εγ' από τόν ήγιο μαύρη 'μαι
κι από το δρόσο χλωμή 'μαι
ροδοπόπλινη δέν είμαι

(1) μυρουδιά

Ταινία Θ΄

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονσ. 7362
ταιν. 506

1) Τίμι-τίμι-τίμι ψέβαν το ζουμί
(χορεύεται σε συρτό χορό)
(Τραγ: Μαρία παπα Δημ Ράμμου)
ή Δις Περούμα Πρεμαίη, ἐτῶν 24
καὶ ἡ Θέοσσενα παπα Δημ. Ράμμου
(βλ. καὶ φω 353)

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονσ. 7363
ταιν. 506

2) Πέρα σονὺς σέρα πάμπσους
(χορεύεται σε συρτό χορό)
(τραγ: Περούμα Πρεμαίη)
ἐτῶν 24

Πέρα σονὺς σέρα να· σέρα σονὺς σέρα πάμπσους
σού ἴναι οἱ ἐμές
εἶν' ἕνα μοναστήρ· εἶν' ἕνα μοναστήρι καὶ σᾶν
παγωμένες
Πρᾶ' κ' ἐγὼ ἀπ' τὰ ξέ· πρᾶ κ' ἐγὼ ἀπ' τὰ ξένα
γιὰ τὰ μετουρνῆσ
νὰ πάμ' τὸ σταυρό· νὰ πάμ' τὸ σταυρό μου
σᾶν παιδὶ χριστιανός
Γυρνῶ τὴ μιά μου σκέπα βρέθω μιὰ πονηρὰ

σού 'πανε το σταυρό της σ' έμαθε άνομη
Ρωτώ Ζαχαρωτό την από σού 'σαι κόρη μου;
- Από 'δω κοντά μαι κι' από το μαγαζί
έχω τα γερό άντρα μαι δυο μικρά παιδιά
Βρε σταμνί μου δίνα μαι κοντό σιμώνι
ν' αρμόσω τα' γεμίσω μια τάβρη αδερμή.

ΑΡΙΘΜ. είδ. μουσ. 7364 / τιμ. 506

3) Μηχαράκι μυρωδάτο

(τραγ. Μαρία Θαν. Ντρο Ραφτοπούλα Πρεβάντη)

(χορεύεται σε συρτό καλαματιανό)

Μη-μαγέ μηχαράκι μυρωδάτο - μηχαράκι μυρωδάτο
κι από σγριβόμι αγράτο
μήν μαγέ μήν παραμυρίσης τόσο μήν παραμυρίσης τόσο
μαι μη πάνης μαι νυχτώσω
Κι' άν μαγέ κι' άν νυχτώσω βαρυπαρέ - κι' άν νυχτώσω βαρυπαρέ - κάτοε τα' βρη το μεγάρι

ΑΡΙΘΜ. είδ. μουσ. 7365 / τιμ. 506

4) Σκοπός της κοπέλας

τότε σου δείχνουν τις κοπέλες
παντρεμένες

(τραγ. η Κυρά Γ. Ζαγκέρη σε 70)

Ν-άρχισε χιόνα μου χιονιά, σπόμα μου χαμάρινο
γιά τό 'βαινεσπ τό πορμί τό μαρμαρωταρένιο
Ο πουνιαής σού με πουνεί τού φρέαν μιά τυρένια
τού φρέαν μιά μαγόαινα και μιάν άμαραθένια
ν-άρχισε παρδιά και 'στα
με 'από μιόα σ' έβγαγέ τα.

ΑΡΙΘΜ. είδ. μουσ. 7366
ταιν. 506

5) Σιωπές σού τραγουδούν
όταν σμώνουν τό πριββάτο
τής νύφης

(τραγ: Κγειώ Γ Ιαννέση ετ 70)

Σκοτίσετε τό γυμνό-τό γυμνό και βάγε του χιόνια
μαι δι' νά φραγιάσουνε-φραγιάσουνε δυό σεμιτσάκια
Σάς εύχομαι ν-έτη πολλά
εύτυχισμένα και μαγά

ΑΡΙΘΜ. είδ. μουσ. 7367
ταιν. 506

6) Σιωπές όταν ντύνουν τήν νύφη

(τραγ: Κγειώ Γ Ιαννέση ετ 70)

Όμορφη σού 'ν' η νύφη μας η νύφη μας
σού να βγει λιρωσιά
τη χαίρεται τό χόρεμα-τό χόρεμα ν' άλλα
αφ' ώρα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Νύχη μου σού νά' χεράσης
και' τριοέχγονα νά φιάσης.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονωδ. 7368 / χειρ. 506 — 7) Νανούρισμα

τραγ.: Ηχεῖ Γ. Ζαννέτη ἐτ. 70

Κοιμᾶτ' ὁ ἥλιος στά' βουνά κι' ἡ σέρδια στά' χιόνα
κοιμᾶται και' ὁ γιόκας μου μές σ' ἄσπρα του σεντόνια
Νάνι - νάνι - νάνι
τό σπιδάκι μου νά' ναι'ρ.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μονωδ. 7369 / χειρ. 506 — 8) Σατιρικό τραγούδι
Ἑλληνικόν

Θά' σεταίη ὁ Μαΐος (βλ. σ. 356)
(τραγ. ἤχεῖ Γ. Ζαννέτη ἐτ. 70)
Νά σεταίη - νά σεταίη
και' στόν οὐρανό νά' χεταίη
(στά') σεταίη ὁ Μαΐος
και' νά' σαίη και' σύ μῦρο
(και') νά' να βεργιόη χοῦρο
και' νά' βαγ μέσα τρούμαι
και' νά' ναγκοῦνε οὔγοι

(αι' ἀ) Δέ χτάση τό μουχάρι
Θά σχάξη τό θαμάλι
(Να') πετάξη, νά φεταίξη
(και) στόν οὐρανό νά χτάση

Σημ. Τό τραγούδι αὐτό τό βγάζανε σαγιά γιά παίδιον πού γεράτανε. Ματιός ὁ ἄσσος ἔμανε τό χουβαρτά. Τό τραγουδοῦν τώρα στόν χορό.

Σημ. Τά ἐντός παρενθέσεως δέν ἀκούονται καλά ἀπό μαγνητοφώνου

ΑΡΙΘΜ. εἰσ. μουσ. 7370
τομ. 506

9) "Οταν χορεύωμε τό θαλδί
(τραγ. Κυπρ. Γ. Ζανέττη ἐτ 70)

(να) Χορεύγη τό μυρολόι
τούτο θά τό ἀγγράψω
γιατί μέ μέ μέ τό
και χαρτώνω τό μυρό μου
τούτο θά τ' ἀροιχτιό μου
χορεύγει τό θαλδί μου
τό χτενιό μου τό ροῦχα μου
χορεύγει τό χτενιό.
(τό') Διαμάντι τό χτενιό

---

10) Αμανέδες

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7371 / ταιν. 506 (γραφ. Κυριώ Γ. Ζανέττη (ἐτ. 70)

Δ' ἀραγνιασμένο σεηγαιο-ο-ο ψ ἐμεῖ δά 'ναπομή-
γω, γυχή καί κόκκαγα ἐμεῖ δε'νά π' ἀφήσω.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7372 / ταιν. 506

11) Τραγούδι τ' ἀηγπόδονα

(γραφ. Ἀντώνιος Γ. Μάγγης (ἐτ. 62)

Ἄνοιξε τόν ἀηγπόδονα, ἀνοῖξε την ματίνα
νά βάγω μέσα τόν ὀρνόν νά ὀρνιαστοῦ τά
Ἀηγπόδονά μου σ' ἔβαγα γιά νά σέ τραγουδήσω
μήγα
ρόδα καί τριανταφύλλα τό μοῦσι νά μοσκο-
Ἀηγπόδονά μου σ' ἔβαγα σ' Ἁη-Γιαννιοῦ τη γρα-
σκήμερα φανερώνεται π' νιά σού δά μ' ἔφη.

ΑΡΙΘΜ. εἰδ. μουσ. 7373 / ταιν. 506 11) Τραγούδια τῆς μουνιᾶς τῆς Παμφυλῆς.

(γραφ. Ἀντώνιος Γ. Μάγγης (ἐτ. 62)

Πέρνει χιῶσα μ' ἄγγιος τραγούδια ν' ἀραδιάσω
κι ἀπό τούς κάμπους τό' ἄνυδρους νερό νά κατεβά-
σω.

Άρχισε παράδια και σέρα
κι από μέσα ο ήβγαίνα

Τετάρτη 5 Αυγούστου 1964

Η 20 ήτε αγγινδή και παρ Τραγονδή
Τα 30 ανδριόμενος την δόι παρο ξαπονδρός
Τα 40 νηπιοπήρα και παρ παραβοκήρα
Τα 50 για βουνή αντίχη πεσαδή παρ
~~Τα 60 παρβοσκόνα και γρίπιαν σέρνα γουνί~~
Τα 60 γέρνδαι και ορνιδοπηρδεύεται
Τα 70 παρσούρδη και ποι γιαγουρτώνει
Τα 80 πάπιει ον ήν βαρδιόντο ήν γουί ον
Τα 90 γέντον. Δέε μου και σαρέτο τε
σόρβο και ξεβγαίτανε
να μήν τε φάου τα επαδό γιατί δεν
τα φτάου τα 100 δα χτύ ενλαγαντούγο τε

Μαρία Κάβου που σγιό
Καδίνα Βενιέρη που αντρόν
Δήν Πάνα Κε Γιωρκάκη δα έγδω
Προ Αντάμνον σον

Κ Βενιέρη

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

— Ο ἄνθρωπος μέχρι τὰ τριάντα ἀνθεῖ
— ὅτι δὲ κρίνται ἀπωθεῖ
— ὅτι γενῆται νομοκύρης καὶ καρδιοκύρης
— ὅτι ἐξήντα συμβουλὴν ἂν εἶχε κεφάλι καλή.
— ὅτι ἑβδομήντα κυριαρχεῖ τοὺ μαζεύκει
τερμαζώνει.
— ὅτι ὀγδόντα οἱ οἰκονόμοι εἶναι βίδια πὼ πόνοι
— ὅτι ἐνενήντα μὲ οἰκτιρμὸν τὴν βαριοῦνται
τὴ ζωὴ τοὺ
— Θέρμα πρῶτον νὰ μὴ γίνῃ ἔκτο γιατὶ δὲν
ἔχει νὰ χαιρετᾷ.

(ἐκ Κυψέλου.

Ἀπὸ Μιὰ Μοῦχα Κανά)

Πίναξ περιεχομένων

ΥΛΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Α' Οἰκία σ. 343 — Πέτρα - σταθμός σ. 32, 143, 144, 307, 318

Β' Ἔνδυμα σ. 107-111

Γ' Τροφαί σ. 27, 86, 138, 213, 291, 318, 338-39

Ἐπαγγελματικός βίος

Δ' Γεωργία σ. 8, 9, 23-29, 30-32, 102, 216, 279-280, 318

Ε' Μελισσουργία σ. 98-106, 104

ΣΤ' Ψαλιδομία σ. 101-102

Ζ' Ἀγροτικαί ἐθιμαί σ. 82, 98

Η Ποιμενικός βίος σ. 316, 319-20

Θ' Μεταλλομία σ. 206-207

Ι Ναυτικός βίος σ. 306

ΙΑ' Ζωϊκός βίος σ. 343

ΙΒ' Βιοτεχνία

α) Ὑφαντική σ. 125-26, 131, 204-205

β) Πεταλουργία σ. 337-38

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Α' Γέννησις καὶ βάπτισις, παιδικός βίος σ. 67-68, 70, 79, 88, 89, 90, 287-296. παιχνίδια σ. 217-218 (3)

Β' Γάμος σ. 35-46, 108, 110, 142, 144, 145-46, 148-150, 280, 286

Γ' Τέχνη σ. 73, 88, 92, 94 (150, 280), 220, 233-240, 311, 339-40

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δ Κοινωνική οργάνωση σ. 23, 98, 139, 308

Ξένοι 8

σ. 43(1), 143(1), 280(1), 293(2), 294-95(3).

Ύφιμιού δίκαιον σ. 309

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Α' Θρησκεία (γαϊτιή βίοτις και γατρεία) 7,8,9,25,26,28, 36, 66-68, 71-96, 102, 208-209, 211-16, 224, 253-55, 301-304, 310-311, 312, 316-18, 320, 340-344

Β Μαγεία ή Δεισιδαιμονία σ. 28, 66, 67-69, 73, 74, 88, 101, 103, 119, 120, 127, 195, 196, 205, 285, 288, 320

Γ' Γαϊτιή ἰατρική σ. 9, 58, 59-60, 63-64, 82-83, 101, 102, 342.

Δ Παραφορά ή Παραφορεία σ. 7-8, 23, 73, 103-107, 135, 137, 163, 256, 302, 306.

Ε' Μαντική ή ὄνειρα σ. 71-73, 78-79, 81, 106,

ΣΤ' Σημεῖα τοῦ κοινοῦ. Μονοιτιή και γαϊτιή χρεία

Ἄθλια (173)

σ. 11-12(1), 12-19(2), 20(1), 21(1), 22(1), 34-35(2) 42(1) 47(1) 47-48(1) 49-51(1) 52-55(1) 77(1) 85(1), 91(1), 93(1), 111-114(1), 115-17(5), 137-39(1), 140-42(3), 147(1), 151-52(2) 153-54(2) 161-163(3), 166-175(7), 176-84(9), 184-188(4), 190(1) 209-221(4) 216(1) 219(1) 228-232(5) 245-255(10) 257-259(4) 273-74(8) 283-285(3) 298-301(1), 304-5(1) 312-15(5), 318(1) 321-336(17), 341(1), 345-350(5) 353-57(2), 403-414(10) 416-19(3) 421-438(24) 441-47(10)

Παιδ. ἄθλια 3

σ. 73(1) 77(1) 104(1).

χοροί σ 51 μουσ. ὄργανα σ 85

Προσευχαί 3

σ. 117-118

ὀργανικά ἄσματα 5

σ 401(2), 402(1). 405(1), 420(2)

Ι Μῦθοι παραμύθια (14)

σ. 75-76 (1) 220-226(2) 241-45(3) 260-273(2)

357-384(4) 384-400(2)

Εὐχ. διηγήσεις (4)

σ. 127-135(3), 155-60(1)

Ἱστορίες τοπικές 5

σ 139(1), 165-66(3), 227(1)

Ἀνέκδοτα (1)

σ 115

Ι Παραδόσεις (46)

σ 22(2), 33(1), 64-66(3), 68(1), 69-71(2), 74(1), 79(1)

80-81(2), 82(1), 87(1), 94(1), 95-96(1), 97(1), 103(1)

106(1), 119-125(2) 135-36(2) 137(2) 141(1) 192-203(12)

208(1) 220(1) 233(1) 255-56(1) 305(1) 321(1) 344(1)

Ι Θέατρα (18)

σ 44(1) 45-46(2) 51(1) 87(1) 100(1) 140(2) 141(1)

142(1) 144(1) 232(2) 258(1) 260(1), 281(1) 295(1)

304(1)

Θ Παροιμίαι 30

σ 8(1), 23(1) σ 36(2), 38(1), 40(1), 79(1), 81(1), 84-85(6), 92(1) 100(1), 125(1), 126(1), 135(3), 190(1), 191(3), 227(2) 233(1) 301(1), 319(1)

Ι Ιστωνεμια 15

σ 33(1), 190-191(14)

Παρωνεμια

σ 164-166

Ἐπωδαί 17

σ 55-62(8), 233-34(1), 296-97(2) 291, 296-98(3) 340-41(1), 351-53(2)

= Ἀπογραμμένη ὑγ
σγ 400ᵇ - 447 (πίν. 79)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΕΡΟΣ Γ'

(Κινηματογραφικός) βλ. και Βιβλιογραφία

α) Εναλλακτικά τεχνικά κατά την Εφαρμογή της Κατοιμίσεως της Θεσσαλίας, 15 Αυγούστου.

β) Τεχνική ενέργειων (διαφορά πίστας, σλάιφ)

γ) Εφαρμογή. (Παρατηρήσεις στην βαθμιαία διαφοροποίηση της ταχύτητας. Διάφορα ενδιάμεσα (σημαντικά), πλάνα από την μάχη κλπ.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΙΣ ΚΙΜΩΛΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ 14 - 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1963

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΟΝ
ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΟΜ. 15 & 16 (1962-63)
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1964

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

II. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1963

Α'

ΕΚΘΕΣΙΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΙΣ ΚΙΜΩΛΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ 14 ΜΕΧΡΙ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1963

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓ. Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ

Εἰς τὴν νῆσον Κίμωλον, ἀνήκουσαν εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν Κυκλάδων, κειμένην δὲ μεταξὺ τῆς Σίφνου καὶ τῆς Μήλου, ἐγγύτερον πρὸς τὴν δευτέραν, εἰργάσθην πρὸς μελέτην τοῦ κατὰ παράδοσιν λαϊκοῦ πολιτισμοῦ της ἐπὶ 15 ἡμέρας, ἤτοι ἀπὸ τῆς 14 μέχρι τῆς 29 Αὐγούστου 1963, κατόπιν σχετικῆς ἐντολῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἠρευνήθησαν μορφαὶ τοῦ ὑλικοῦ, τοῦ κοινωνικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου, συλλεχθείσης ἔτι καὶ ἀξιολόγου σχετικῆς ὕλης διὰ καταγραφῆς, ἠχογραφήσεως, κινηματογραφήσεως καὶ φωτογραφήσεως.

Ἡ καταγραφεῖσα ὕλη κατετέθη εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον εἰς χειρόγραφον ἐκ σελ. 452, σχ. 8ου μεγ. (ἀρ. εἰσαγ. 2758), ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἐπὶ ταινιῶν μαγνητοφώνου ἐξ 75 ἠχογραφήσεων δημωδῶν ᾀσμάτων καὶ λαϊκῶν χορῶν (ἀρ. εἰσαγ. 7299-7373)[1]. Ἡ μουσικὴ ὕλη αὕτη ἀποτελεῖται α) ἐκ μελῳδιῶν ᾀσμάτων β) ἐκ μουσικῆς λαϊκῶν χορῶν (*συρτὸς ποταμός, μανόλαρος* καὶ *μπάλος, σούστα*) καὶ γ) ἐξ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἐγκώμια ἐπιταφίου εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου κατὰ τὸ

ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰ. Κ. Βογιατζίδης, Κίμωλος, Ἱστορικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς νήσου. Ἀθηνᾶ, τόμ. ΛΕ' (1923/24), σ. 67-124.—Περὶ τῆς γλώσσης τῶν Κιμωλίων. Ἀθηνᾶ, τόμ. ΛΖ' (1925/26) σ. 108-160).

Ἀντών. Μηλιαράκης, Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος. Κίμωλος. Ἀθῆναι 1901, 8ον, σελ. 48, 2 εἰκ. καὶ 1 χάρτ.

Ἰωάνν. Σπ. Ράμφος, Κιμωλιακά. Ἀθῆναι ,αϡλγ', 8ον, σελ. 55. (Ἐν σ. 53-55 βιβλιογραφία περὶ τῆς Κιμώλου).

Ἰωάνν. Σπ. Ράμφος-Κ. Ι. Παπαδόπουλος, Λαογραφικὰ τῆς Κιμώλου, ἐν Πειραιεῖ 1953, 8ον σελ. 52-κζ'.

C. S. Sonnini, Voyage en Grèce et en Turquie, tom. second, A Paris, 1801 (λαογραφικαὶ εἰδήσεις εἰς σ. 4-74).

[1] Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἰωάνν. Σπ. Ράμφον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν λαμπρὰν συμπαράστασιν ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχὴς ἐκτέλεσις τῆς ὅλης ἐργασίας ταύτης.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑσπέρας τῆς παραμονῆς τῆς ἑορτῆς (15 Αὐγ.), τὰ ὁποῖα ἐψάλησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Εἰς τὰς κινηματογραφηθείσας ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ βίου περιλαμβάνονται: α) γαμήλια ἔθιμα (παρασκευὴ γλυκῶν, στρώσιμο τοῦ νυφικοῦ κρεββατιοῦ, ὁ στολισμὸς τοῦ μελλονύμφου καὶ ἀποχαιρετισμὸς ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας. Ἡ ἐκκίνησις εἶτα τῆς γαμηλίου πομπῆς ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύφης διὰ τὴν παραλαβήν της πρὸς στέψιν. Ἡ στέψις εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὁ γαμήλιος χορός· β) ταλασιουργία καὶ ὑφαντική· γ) λαϊκὴ πανήγυρις τὴν 15 Αὐγ. (Ἄποψις τῆς Κιμώλου. Μεταφορὰ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας ἐν πομπῇ εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας).

Α΄. Ἡ νῆσος Κίμωλος, ὀρεινὴ καὶ ἄνυδρος, ἐκτάσεως 38 τετρ. χιλιομετρ., ἔχει ἐκ παλαιοτέρων χρόνων ἕνα μόνον κύριον συνοικισμόν, ὁ ὁποῖος καλεῖται ὁμοίως Κίμωλος, κεῖται δὲ πρὸς τὸ νότιον μέρος καὶ εἰς ἀπόστασιν 15΄ ἀπὸ τοῦ ἐπινείου Ψάθη.

Ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ἐν μέρει δὲ μόνον εἰς τὴν ἁλιείαν. Μέρος σημαντικὸν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ της ἀσχολεῖται ἐκ παραδόσεως καὶ εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἕνεκα τοῦ μικροῦ θαλασσίου διαύλου, πλάτους 960 μ., διὰ τοῦ ὁποίου χωρίζεται ἡ νῆσος ἀπὸ τὴν Μῆλον, εὑρίσκετο πρὸς αὐτὴν κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ σήμερον ἔτι εἰς στενὰς οἰκονομικὰς καὶ πολιτιστικὰς σχέσεις, ἐκ τούτου δὲ ὁ μελετητὴς τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τῶν Κιμωλίων δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει του καὶ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν τῆς Μήλου, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν τῆς Σίφνου. Ἐκ τῶν νήσων τούτων, κατὰ τοπικὰς δημώδεις παραδόσεις, ἦλθον ἔτι καὶ ἄποικοι εἰς τὴν νῆσον. Σχετικὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος παράδοσις: *«Στὰ χρόνια τοῦ προσπάππου μου, ὅπως μοῦ 'λεγε ὁ παπποῦς μου, ἤπεσε χολέρα στὸ νησὶ κ' ἤξεκλήρισε τὸ νησί. Ἐμείνανε μόνο τριάντα χωρικοὶ καὶ ἕξε ναυτικοί. Στὸ Ἅγιο Πνέμα* (τοποθεσία) *κοντὰ ἤτονε ἕνα ἐκκλησιδάκι ὁ Ταξιάρχης. Ἐκεῖ ἕνα βράδυ ἐμπήκανε νὰ κοιμηθοῦνε 13 ἄθρωποι κ' ἐξυπνήσανε ἕξε. Ἦσαν σημαδεμένοι ἀπὸ τὴν ἀρρώστια.*

Ἔτσι ἐκαταστράφηκε ὁ κόσμος ἐδῶ. Ἤρθανε μετὰ ἐδῶ διάφοροι κ' ἐκατοικήσανε, Κρητικοί, Σιφνοὶ καὶ ἄλλοι (χφ., σ. 87).

Ἡ παράδοσις αὕτη ἀναφέρει περὶ ἐρημώσεως τῆς Κιμώλου ἕνεκα χολέρας. Συνήθεις λοιμώδεις νόσοι ἐκ τῶν ὁποίων ἐπήρχοντο τρομακτικαὶ καταστροφαὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἦσαν ἔτι ἡ εὐλογιά[1], κυρίως δὲ ἡ πανώλης. Μεταξὺ τῶν ἐγκαταστα-

[1] Τελευταία φθορὰ τοῦ πληθυσμοῦ ἐκ τῆς εὐλογιᾶς συνέβη τὸ 1915, ἐξ ἧς ἀπεβίωσαν τότε 26 πρόσωπα. Ἡ κατάπαυσις τοῦ κακοῦ ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Ὁδηγήτριαν, πολιοῦχον τοῦ τόπου, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, τῆς ὁποίας ἐκτοτε πανηγυρίζεται μεγαλοπρεπῶς ἡ ἑορτὴ τὴν 4ην Δεκεμβρίου. Βλ. Ἰωάν. Σπ. Ῥάμφου, Τὰ «σωτήρια» τῆς Κιμώλου εἰς τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν, ἐν Ἀθήναις 1954, σ. 5-6.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θέντων νέων κατοίκων ἀναφέρει ἡ παράδοσις καὶ Κρητικούς. Οὗτοι θὰ ἦλθον ἐνταῦθα, προερχόμενοι ἐκ Μήλου ἢ καὶ κατ' εὐθεῖαν ἐκ Κρήτης, πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ 1645-1669 ἢ πολὺ ἀργότερον, ἤτοι κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἕνεκα τῶν ἐπαναστάσεων τῆς Κρήτης, ὅτε ἐδημιουργεῖτο κῦμα προσφύγων ἐξ αὐτῆς πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἡ ἐγκατάστασις αὕτη θὰ ὑπῆρξε σημαντική, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν ἐπιθέτων εἰς Κίμωλον τῷ 1901, ἐκ τῶν ὁποίων μεταξὺ 82 (βλ. εἰς [1]*Αντ. Μηλιαράκη*, Κίμωλος, σ. 45-46) 13 φαίνονται Κρητικῆς προελεύσεως.

Εἰκ. 1. Τμῆμα τοῦ συνοικισμοῦ σήμερον τῆς Κιμώλου.

Πρὸς ἐποικισμὸν ἔτι ἐνταῦθα καὶ Σιφνίων περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ἡ παράδοσις, ὡς ἀνωτέρω, συμφωνεῖ καὶ ἄλλη, σχετιζομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς κωμοπόλεως ἄκρον ὑψούμενον βουνὸν Ξαπλοβούνι, ὕψους 100 μ.[2], τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα παρεφθάρη εἰς *Κλαψοβούνι*, διότι, ὡς παραδίδεται, ἀναβαίνοντες εἰς τοῦτο οἱ παραμείναντες καὶ οἰκοδομήσαντες τὸ Κάστρον τῆς Κιμώλου πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς αὐτὸ ἐποικοι Σίφνιοι, ἔκλαιον ἀτενίζοντες μακρὰν τὴν γενέτειραν νῆσον των[2].

Ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι παλαιά, δεδομένου ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τὸν 18

[1] Βλ. παρὰ *Αντ. Μηλιαράκη*, Κίμωλος, σ. 4.

[2] Βλ., *Αντ. Μηλιαράκη*, ἔνθ' ἀν., σ. 11 σημ. 2. Ἑτέρα παράδοσις ἀναφέρει ὅτι περὶ τὸ ἔτος 1600 ἐγκατεστάθησαν εἰς Κίμωλον 12 οἰκογένειαι ἐκ Σίφνου, αἱ ὁποῖαι ἔφεραν μαζί των τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας καὶ ἔκτισαν τὴν πρώτην φερώνυμον αὐτῆς ἐκκλησίαν. Βλ. εἰς *Ἰω. Σπ. Ῥάμφου - Κ. Ἰ. Παπαδοπούλου*, Λαογραφικὰ τῆς Κιμώλου, ἐν Πειραιεῖ 1953, σ. 38.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αἰῶνα[1]. Ὁ ἐπισκεφθεὶς τῷ 1778 τὴν νῆσον περιηγητὴς *C.S. Sonnini* (Voyage en Grèce et en Turquie, II, Paris 1801, σ. 25) ἀναφέρει σχετικῶς ὅτι «Le burg de l'Argentière est fort moderne; sa construction ne date que de 1646. Une tradition conservée parmi les habitants actuels, apprend qu'il a été commencé par des Grecs fugitifs de l'île de Siphanto, qui se tinrent cachés, pendant quelque temps, dans un bois qui en couvroit alors l'emplacement». Ἡ παράδοσις αὕτη ἀποδίδει εἰς τοὺς Σιφνίους ἐποίκους καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Κάστρου τῆς Κιμώλου.

Ὁ Ἀντ. Μηλιαράκης[2], ἔχων ὑπ' ὄψει τὰ ξενικὰ ἐπώνυμα καὶ βαπτιστικὰ ὀνόματα εἰς Κίμωλον, πιστεύει ὅτι ἐγένοντο ἐγκαταστάσεις καὶ ἐποίκων Ἑνετῶν εἰς περίοδον ἐρημώσεως τῆς νήσου, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἑρμηνεύεται ἡ διαφορὰ εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τὴν γλῶσσαν.

Ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ Μηλιαράκη περὶ ἐγκαταστάσεως ἐνταῦθα ξένων φαίνεται ὀρθή, ὡς ὅμως προκύπτει, τόσον ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ τόπου, ὅσον καὶ τοῦ κατὰ παράδοσιν βίου, οὗτοι οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἀξίαν λόγου ἤσκησαν εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῆς νήσου, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἀφωμοιώθησαν πρὸς τὸ γηγενὲς στοιχεῖον.

Β'. Ἐκ τῶν κυκλουμένων εἰς τὸν λαὸν παραδόσεων σημειώνομεν τὴν περὶ τοῦ «Θεριοῦ τῆς Λίμνης», τοποθεσίας εἰς τὴν ἀκτὴν παρὰ τὰ Ἑλληνικὰ (βλ. εἰκ. 2), πρὸς δυσμὰς τοῦ συνοικισμοῦ τῆς Κιμώλου. *«Λίγο πιὸ πάνω ἀπὸ τὴν Λίμνη εἶναι ἕνα πηγάδι μέσ' στὸν ποταμό. Τὸ πηγάδι εἶναι σὲ σταυροδρόμι. Αὐτοῦ ποὺ ἦτανε τὸ πηγάδι οἱ παλαιοὶ δὲν ἠπαίρνανε ποτὲ νερό, γιατὶ ἐφοβοῦνταν τὸ Θεριὸ τῆς λίμνης, ποὺ βαστοῦσε ὅλο τὸ μέρος.*

Μιὰ φορὰ ἤκαμε πολὺ κακὸ νερὸ (=μεγάλην βροχὴν) *τὸ χειμῶνα. Τὸ νερὸ τσῆ βροχῆς μὲ τὴ σαβούρα* (=χώματα) *τὸ σαβούρωσε* (=τὸ ἐσκέπασε) *τὸ Θεριὸ κ' ἤμεινε ἡ ραχοκοκκαλιά του σὰν ἕνα καΐκι μεγάλο. Ὅσοι ἠρχούντανε στὸ μέρος αὐτὸ κ' ἠμπροβαίρνανε στὸ Λύγερινὸ* (=τοποθεσία) *κ' ἠβλέπανε τὸ Θεριὸ ἀλλάζανε δρόμο.*

Σήμερο γιὰ κεῖνο ποὺ φωνάζει πολὺ ὠργισμένος λένε: «γιάντα κάνεις σὰν τὸ Θεριὸ τσῆ λίμνης;».

Τὸ Θεριὸ αὐτὸ κανένα δὲν ἠπείραζε». (χφ., σ. 198-199).

Εἰς τὴν διήγησιν ταύτην διασώζεται παλαιὰ δόξασία προφανῶς περὶ ἐναλίου δαίμονος. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν ἐγγὺς θέσιν Ἑλληνικὰ ὑπῆρχεν ἀρχαῖος οἰκισμός.

[1] Βλ. *Ἰω. Ράμφου - Κ. Ἰ. Παπαδοπούλου*, ἔνθ' ἀν. καὶ *Ἰω. Ράμφου*, Κιμωλιακά, σ. 10,
[2] Κίμωλος, σ. 25.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐνδιαφέρουσα ἐπίσης εἶναι ἡ κατωτέρω παράδοσις περὶ τοῦ Τραγουδιστοῦ εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κιμώλου νησῖδα Ἡπόληβον, ἐπισήμως Πολύαιγον. «Πέρα στὴν Ἡπόληβο ὑπάρχει ἡ τοποθεσία *Τραβουδιστής*[1]. Εἶναι στὸ δυτικὸ μέρος τοῦ νησιοῦ κοντὰ στὴ θάλασσα.

Εἰκ. 2. Ἡ θέσις Ἑλληνικά.

Στὸ μέρος ἐκεῖνο ἀκοῦνε τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα, σφύριγμα. Ὅταν ἀρχίσῃ νὰ σφυράῃ, οἱ ψαράδες πρέπει νὰ φύουνε. Ὅταν τραβουδῇ, δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ μείνουν.

Ἤμένανε ἐκεῖ οἱ ψαράδες κ' ἠψαρεύανε.

Ὅταν ἐσφυροῦσε ἠβγάνανε μισὸ ψωμί, τὸ πετούσανε στὸ μέρος ποὺ τῶν ἐσφύριζε κ' ἠφεύγανε κ' ἤρχόντανε στὴν Ψάθη[2] *κι ἀράζανε.*

Στὸ νησὶ αὐτὸ ἤζοῦσε χρόνια πολλὰ ἕνας βοσκός, ὁ Δημήτρης Ἀφεντάκης. Τὸ μαντρί (=κοπάδι) του τό 'φηνε μολητὸ ἀπάνω στὸ βουνό. Ἀλλὰ τό 'βοσκε ὁ Τραβουδιστής. Λοιπὸ ὁ βοσκὸς ἠσηκώθηκε μιὰ νύχτα νὰ δῇ, νὰ μὴν ἔρθῃ τὸ μαντρὶ (=τὸ κοπάδι) καὶ πέσῃ μέσ' στ' ἀμπέλι καὶ τὸ βλέπει σωριασμένο (=συνηγμένον) κ' ἤστεκε κ' ἕνας κοντὰ στὸ μαντρί.

Ὁ βοσκὸς ἐνόμιζε πὼς ἦτανε κανένα καΐκι κ' ἠπήαινε γιὰ νὰ τοῦ πάρῃ τὸ μαντρί. Ἔτσι γυρίζει καὶ μπαίνει στὸ σπίτι καὶ παίρνει τὸ περίστροφο κ' ἐχτύπησε τὸν Τραβουδιστή. Ὁ Τραβουδιστὴς τοῦ 'πε. «Θὰ σοῦ βγάζουνε κόκκαλα ἀπὸ τὸ ποδάρι σου». Τὴν ἄλλη μέρα, ἀφοῦ ξημέρωσε, ὁ βοσκὸς ἠπῆε στὸ μέρος ποὺ χτύπησε τὸν ἄνθρωπο (δηλ. τὸν Τραβουδιστὴ) κ' εἶδε αἵματα. Τὰ αἵματα συνεχίζουνταν στὴ Διαμαντοσπηλιά.

[1] Βλ. περὶ τοῦ τοπωνυμίου εἰς τὴν ἐφημ. «Φωνὴ τῆς Κιμώλου», ἐν Ἀθήναις, ἔτ. 18 (1963), ἀρ. φύλλ. 172/73, σ. 3. Καταγραφὴν ἔτι τῶν τοπωνυμίων τῆς Κιμώλου βλ. ἔνθ' ἀν., ἀρ. φύλλ. 168/69, σ. 3.

[2] Ψάθη, ὁ λιμὴν τῆς Κιμώλου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αὐτὸς ἐφοβήθηκε καὶ δὲν μπῆκε στὴν Διαμαντοσπηλιά. Μετὰ τὸν ἔπιασε καὶ τὸν πονοῦσε τὸ ποδάρι. Ὕστερις ἤνοιξε πληγὴ κ' ἤβγαιναν κοκκαλάκια ἀπὸ τὴν πληγή. Ὁ κόσμος τότε τοῦ ἔλεγε: «Ἂν ἠχανούντανε ὁ Τραβουδιστής, θὰ 'χανούντανε καὶ ὁ βοσκὸς» (χφ., σ. 196-197).

Ὁ Τραβουδιστὴς τῆς παραδόσεως ταύτης πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἦτο ὁ προστάτης δαίμων τῆς νησῖδος, τὸ στοιχειό, τὸ ὁποῖον κατῴκει εἰς τὴν Διαμαντοσπηλιάν.

Εἰς τοὺς χρόνους τῆς πειρατείας ἡ ὁποία ἐμάστιζε τὴν Κίμωλον [1], ὡς καὶ τὰς λοιπὰς νήσους τοῦ συμπλέγματος τῶν Κυκλάδων, ἀναφέρεται παράδοσις περὶ ἀνεπιτυχοῦς ἀποβάσεως «κλεφτῶν ἀπὸ καΐκι» εἰς τὴν θέσιν Μοναστήρια, εἰς τὴν βορείαν ἄκτὴν τῆς νήσου (χφ., σ. 33).

Τὸν Ἅγιον Νικόλαον, προστάτην, ὡς γνωστόν, τῶν ναυτικῶν, παρὰ τὴν ἰδιότητά του ταύτην, τὸν ἔχουν εἰς Κίμωλον καὶ ὡς προστάτην «*καὶ οἱ κόρες οἱ ἀνύπαντρες ποὺ ἔχει περάσει ἡ ἡλικία των καὶ δὲν ἔχουν παντρευτῆ. Τὸν παρακαλοῦνε γιὰ νὰ παντρευτοῦν. Λένε παρακαλῶντας: «Ἔλα, Ἅγιε μου Νικόλα μου, κυβερνήτη, κυβέρνα με, φανέρωσέ μου τὴν τύχη μου*» (χφ., σ. 81-82).

Ἡ πίστις αὕτη περὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου προέρχεται ἀσφαλῶς ἀπὸ σχετικὴν θαυματικὴν διήγησιν εἰς τὸ συναξάριόν του, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς πτωχὸν οἰκογενειάρχην, τοῦ ὁποίου αἱ τρεῖς θυγατέρες παρέμενον ἄγαμοι, ὡς μὴ ἔχουσαι προῖκα, ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἔπεμψε χρήματα, οὕτω δὲ ἐπέτυχεν ὁ πατὴρ των νὰ τὰς ὑπανδρεύσῃ [2].

Εἰς τὴν παράδοσιν περὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ, αἰτιολογικὴν τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ δευτέρου τὴν 29ην Φεβρ., ἤτοι κάθε δίσεκτον ἔτος, διαδεδομένην εἰς τὸν νησιωτικὸν χῶρον [3], ἔχει εἰσαχθῇ ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Ἅγιος Κασσιανὸς τὸ τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου. «*Ὁ Ἅϊ Ὀνούφριος ἔκανε παράπονο στὸ Χριστό, γιατὶ τοῦ Πάτερ Νικόλα τοῦ πηγαίνουν τόσα δῶρα κ' ἔχει μεγάλη τιμή. Τοῦ λέει ὁ Χριστός: «Πήγαινε νὰ μοῦ τόνε φέρῃς ἐδῶ. Ἠπήγαινε καὶ δὲν τὸν εὗρηκε. Ξαναπήγαινε καὶ τὸν εὗρηκε κ' ἐρχόντουνε βρεμένος, ἐλεεινός.*

Ὅταν ἦλθε, τοῦ λέει ὁ Χριστός: -«Ποῦ ἤσουνε, πάτερ Νικόλα»; «Ἐκινδύνευγε ἕνα καράβι κ' ἐπῆγα νὰ σώσω τσοὶ ἀνθρώπους». Βλέπεις, τοῦ λέει ὁ Χριστός, γι' αὐτὸ ἔχει τόσα δῶρα ὁ Πάτερ Νικόλας. Τὸν κατεδίκασε τότες νὰ γιορτάζῃ κάθε τέσσερα χρόνια» (χφ., σ. 233).

[1] Βλ. Ἀντ. *Μηλιαράκη*, ἔνθ' ἀν., σ. 23 καὶ Ἀπ. Ἐ. *Βακαλοπούλου*, Ἱστορία τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ. Βʹ. Τουρκοκρατία 1453-1669, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 118.

[2] Βλ. *Gustav Anrich*, Hagios Nikolaos, Band II, Leipzig-Berlin 1917, σ. 118-123 βλ. καὶ εἰς σελ. 157-158, 221-223, 239-242, 395-96.

[3] Βλ. *Γ. Κ. Σπυριδάκην*, ἐν Λαογρ., τόμ. 16 (1956-57), σ. 317-323, 580 καὶ Ε.Λ.Α., τόμ. ΙΓ'-ΙΔ' (1960-61), σ. 321.

Αἱ Μοῖραι εἰς τὰς δοξασίας καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ ἀπαντοῦν ὁμοίως ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἑλληνικοὺς τόπους. Οὕτω λέγεται εἰς Κίμωλον ὅτι «*ἅμα γεννήσῃ ἡ γυναῖκα βάζουνε στὸ τραπέζι ἕνα ποτήρι νερὸ καὶ γλυκὸ γιατὶ θὰ ἔρθουν οἱ Μοῖρες νὰ τὸ μοιράσουν τὸ παιδί, ἢ καλὰ θὰ πάῃ ἢ κακά. Οἱ Μοῖρες τὸ μοιρνοῦνε τὸ παιδὶ*» (χφ., σ. 70). Ἀπαντοῦν ἔτι καὶ παραδόσεις γνωσταὶ καὶ ἀλλαχοῦ περὶ δυσμενῶν ἀποφάσεων τῶν Μοιρῶν εἰς βρέφος, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο γνωσταὶ ὑπὸ παραφυλαττόντων τὴν ἔλευσιν τῶν Μοιρῶν καὶ ὅτι παρὰ τὰς γενομένας προφυλάξεις δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐκφύγῃ τὸ ἄτομον τὸ καθορισθὲν ὑπ' αὐτῶν περπρωμένον του (χφ., σ. 70-71, 120-125, 127-131).

Αἱ Νεραΐδες καλοῦνται *Ἀνεραΐδες ἢ Καλὲς Κεράδες* (χφ., σ. 69-70, 208). «*Οἱ παλαιὲς* (δηλ. γυναῖκες) *ἐλέγανε πὼς ὑπῆρχαν Ἀνεραΐδες*» (χφ., σ. 69). Ἡ φράσις αὕτη εἶναι δηλωτικὴ ὅτι ὁ λαὸς ἀπὸ πολλοῦ ἔχει παύσει πλέον νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ὕπαρξίν των [1].

Εἰκ. 3. Ἡ τοποθεσία τῆς Ἁγίας Καλῆς κάτωθι τοῦ φαινομένου ναΐδριου πρὸς τὴν θάλασσαν.

Αἱ παραδόσεις περὶ θανατώσεως κάποτε τῶν γερόντων εἶναι καὶ ἐνταῦθα εὐρέως γνωσταὶ (χφ., σ. 33, 133-134). Οὕτω λέγεται ὅτι «*μιὰ φορὰ τσοὶ γέροι τσοὶ πνίανε στοῦ γέρο Νικόλα τὰ ψηλὰ* (=παραλιακὴ τοποθεσία· χφ., σ. 133). «*Τὰ παλαιὰ χρόνια τοὺς γέρους τοὺς πηγαίνανε καὶ τοὺς γκρεμίζανε στὴ θάλασσα ἀπὸ τὴν Ἁγιὰ Καλὴ* (=τοποθεσία παρὰ τὸν κολπίσκον τοῦ ἐπινείου Ψάθη· (χφ., σ. 33). (Βλ. εἰκ. 3, 4). Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς ὅστις μετέφερε τὸν πατέρα του, διὰ νὰ τὸν πνίξῃ, ἐπληροφο-

[1] Βλ. καὶ *Ἰ. Βογιατζίδην* εἰς περ. Ἀθηνᾶ, τόμ. 35 (1923/24), σ. 111-12.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρήθη ὑπὸ τοῦ πατρός του ὅτι καὶ αὐτός, ὅταν θὰ γηράσῃ, θὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν θέσιν, οὗτος μετενόησε καὶ ἔκρυψε τὸν πατέρα του ἐντὸς σπηλαίου, ὅπου τὸν ἔτρεφε κρυφίως, ἵνα μὴ πληροφορηθῇ ὁ βασιλεὺς τὴν παράβασιν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἔθεσεν ὁ βασιλεὺς στοίχημα, ποῖος θὰ ἴδῃ πρῶτος τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Ὁ νέος μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ πατρός του ἐκέρδισε τὸ στοίχημα. Ὁ βασιλεύς, ὅτε ἔμαθε περὶ τῆς σοφίας τοῦ γέροντος, «εἶπε νὰ μὴν τοὺς σκοτώνουν τοὺς γέρους πλιά καὶ ἔχομε καὶ τὴν παροιμία: *«Σὰν δὲν ἔχῃς γέρο, δῶσε κι ἀγόρασε»* (χφ., σ. 133-134). Τῆς διηγήσεως ταύτης περὶ τοῦ σοφοῦ γέροντος, γνωστῆς καὶ διὰ τῆς λογίας παραδόσεως, κατέγραψα παραλλαγὴν ἐκ Μήλου[1].

Εἰκ. 4. Ἡ τοποθεσία «Ἁγία Καλή» πρὸς τὴν θάλασσαν.

Εἰς τὴν ἑτέραν, ὡς ἄνω, παραλλαγὴν τῆς παραδόσεως ταύτης λέγεται περὶ τῆς κατακρημνίσεως εἰς τὴν θάλασσαν τῶν γερόντων ἐκ τῆς παρὰ τὴν Ψάθην τοποθεσίας τῆς Ἁγίας Καλῆς (χφ., σ. 33· βλ. εἰκ. 3, 4).

Περὶ τοῦ τοπωνυμίου τούτου, ἀπαντῶντος καὶ εἰς μικρὰν νησίδα παρὰ τὴν Πάρον (Ἀθηνᾶ, τόμ. 35, σ. 113), διέλαβεν ἤδη ὁ Ἰω. Βογιατζίδης εἰς ἐκτενῆ πραγματείαν του περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης τῆς Κιμώλου[2], συνδέσας τὸ ὄνομα πρὸς τὴν Ἁγίαν Καλήν, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ μοιρολόγι τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Εἰς τοῦτο, κατὰ παραλλαγὰς ἐκ τῶν νήσων Ἄνδρου, Πάρου, Νάξου (Λαογρ. τόμ. 17, σ. 36-37), Κιμώλου (χφ., σ. 12-17), Σερίφου (Λ.Α., ἀρ. χφ. 1148, σ. 93-96), ἀπὸ πρόσφυγας ἐκ Μ. Ἀσίας (Λ.Α., ἀρ. χφ. 1132, σ. 82-85. Λ.Α., ἀρ. χφ. 1665 Γ',

1. Βλ. εἰς Ἐπετ. Λαογρ. Ἀρχ., τόμ. 11/12 (1958-59), Ἀθῆναι 1960, σ. 292 (ἐνταῦθα καὶ βιβλιογραφία).

2. Βλ. Ἀθηνᾶ, τόμ. 35 (1923/24), σ. 112-114.

σ. 76-81) καὶ Μικρασ. Χρονικά, τόμ. 4 (1948), σ. 217), ἀναφέρεται ἡ Ἁγία Καλὴ νὰ ὀνειδίζῃ, ὡς κατωτέρω, τὴν Παναγίαν, διότι αὕτη μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ παρεκάθισεν εἰς πένθιμον γεῦμα (τὴν μακαρίαν).

— *Κ' ἡ Ἁγιὰ Καλὴ ἐπέρασε μὲ κι ἄλλοι Ἰουδαῖοι.*
— *«Ποιὸς εἶδε γιὸ στὸ σταύρωμα καὶ μάννα στὸ τραπέζι;»*
— *Ἁγιὰ Καλή, μὲ ψύχρανες καὶ νὰ σὲ βρῇ τὸ κρῖμα.*
Ἄμε ποὺ νὰ σὲ χτίσουνε ἀνάμεσα πελάγου
νὰ σὲ δέρνῃ ἡ θάλασσα, νὰ σὲ βαρῇ τὸ κῦμα
οὔτε λιβάνι οὔτε κερὶ νὰ σὲ δοξολογοῦνε,
μόνο μὲ τὰ διαφόκερα νὰ σὲ καπνολογοῦνε (χφ., σ. 16).

Ὁ Ἰ. Βογιατζίδης (ἔνθ' ἀν., σ. 114), ὑποστηρίζει, ὅτι εἰς τὴν ἀνύπαρκτον εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἑορτολόγιον Ἁγίαν Καλὴν σώζεται «ἀπήχησις τῆς ἀνὰ τὰ παράλια καὶ τὰς ἑλληνικὰς νήσους ἀρχαίας λατρείας τῆς Πελαγίας Ἀφροδίτης καὶ τῆς Ἴσιδος». Εἰς νεωτέραν μελέτην του κατόπιν: *Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἄνδρου (ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιτοπίου μελέτης)*, τόμ. Α', 1949, σ. 208-209, (Ἀνδριακὰ Χρονικά, τόμ. 4 (1949-1955), διατυπώνει τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὴν παράδοσιν περὶ τῆς Ἁγίας Καλῆς ὑπάρχει ἐπιβίωσις τῆς ἀρχαίας λατρείας τῆς Ἴσιδος-Φουρτούνας, δηλ. τῆς ἀντικαταστάσεως κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους τῆς Καλῆς Φουρτούνας διὰ τῆς Ἁγίας Καλῆς.

Ὁ Κ. Ρωμαῖος, ἀκολουθῶν τὸν καθηγ. Κ. Α. Ρωμαῖον (Προσφορὰ εἰς Στίλπ. Κυριακίδην, 1953, σ. 573-74) ἔχει τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὴν Ἁγίαν Καλὴν ὑπόκειται ἐπιβίωσις τοῦ ἀρχαίου μύθου τῆς Ἰνοῦς, ἥτις ριφθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν παρέμεινεν εἰς αὐτὴν ὡς δαίμων ὑπὸ τὸ ὄνομα Λευκοθέα, ἀναφερομένη καὶ ὡς Καλή [1].

Γ'. Ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς δημώδους ποιήσεως ᾄδονται «τὰ *τραβούδια*», ἤτοι τὰ δίστιχα, τὰ ἐκ παραδόσεως, κυρίως ὅμως καὶ νέα, τὰ ὁποῖα συνθέτονται ὑπὸ τῶν τραβουδιστῶν (=τραγουδιστῶν), αὐτοσχεδιαζόντων, ἐκ τῶν πολυστίχων δὲ τὰ λυρικά, μὲ ἐρωτικὸν περιεχόμενον.

Ὑπὸ τὸν ὅρον «*τραβούδια*» νοοῦνται ὅσα «τραβουδοῦνται» (=ᾄδονται). Μεταξὺ τούτων περιλαμβάνονται κυρίως τὰ δίστιχα (βλ. χφ., σελ. 259, 260). Τὸ μὴ ᾀδόμενον τραγούδι ἢ δίστιχον, ἁπλῶς δὲ ἀπαγγελλόμενον, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ αὐτοσχέδιον, λέγεται *περαστό* (χφ., σελ. 77, 259).

Εἰς πλήθη ὑποχώρησιν εὑρίσκονται τὰ πολύστιχα τραγούδια, τὰ ὁποῖα κα-

[1] Βλ. *Κωνστ. Ρωμαίου*, Τὸ Μοιρολόγι τῆς Παναγίας, Ἀρχεῖον Πόντου, τόμ. 19 (1954), σ. 209-211.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λοῦνται *ρίμες* (χφ., σελ. 259). Ἀκριτικὰ ᾄσματα κατεγράφησαν μόνον 3 (ἤτοι τῆς Ἀνδρειωμένης κόρης ποὺ καταδιώκεται ὑπὸ Σαρακηνοῦ (χφ., σ. 312-313)· τοῦ ὕπνου τοῦ ἀγούρου καὶ τῆς λυγερῆς (χφ., σ. 313-314) καὶ τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Προσφύρη (χφ., σ. 228-29)· Τῶν δύο τελευταίων ἠχογραφήθη καὶ ἡ μελῳδία (βλ. ἀρ. εἰσαγ.μουσικῆς 7313 καὶ 7342).

Κατεγράφησαν ἐν συνόλῳ 130 πολύστιχα τραγούδια (ρίμες), ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς Δέσποινας Ἰ. Λογοθέτη, ἡλικίας 78 ἐτῶν, ἀγραμμ. καὶ τῆς Μαρίας Λεων. Κάτση, ἐτῶν 65, ἀγραμμ. Σχετικῶς μὲ τὴν μουσικὴν ἐκτέλεσιν παλαιότερον τῶν τραγουδιῶν ἀναφέρει ἡ πρώτη πληροφορήτρια τὰ ἑξῆς. «Στὸ χορὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ἐπιάνανε καὶ τὰ κορίτσια. Ἐχορεύγαμε μὲ τὰ τραγούδια, γιατὶ τότε δὲν ὑπήρχανε ὄργανα. Σὲ γάμους καὶ σὲ πανεγύρια ἐχορεύγαμε μὲ τὰ τραγούδια. Ἡ μιὰ κοπέλλα ἔλεγε τὸ τραγούδι καὶ σὲ κάθε στίχο τὸ ἐπανελάμβαναν οἱ ἄλλες κοπέλλες» (χφ., σ. 51).

Σημειωτέον προσέτι ὅτι οἱ χοροὶ εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἐγίνοντο συνήθως εἰς τὰ ἁλώνια (χφ., σ. 153).

Ἡ συνήθεια αὕτη τῆς μουσικῆς ἐκτελέσεως τραγουδιῶν πρὸς συνοδείαν τοῦ χοροῦ, ἐλλείψει ὀργανικῆς μουσικῆς, ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐκ τῆς χρήσεως ταύτης τῶν τραγουδιῶν δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἡ πιστὴ συντήρησίς των εἰς τὴν μνήμην τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ χρόνου.

Ἐκ τῶν καταγραφέντων ᾀσμάτων τὸ κατωτέρω ἔχει περιεχόμενον τὰς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου (χφ., σ. 147).

Στσοὶ εἰκοσι εἶναι γλεντιστὴς
καὶ καλὸς τραγουδιστής.
Στσοὶ τριάντα εἶναι ἀντρειωμένος
καὶ στὸν κόσμο ξακουσμένος.
Στσοὶ σαράντα νοικοκύρης
καὶ καλὸς καραβοκύρης.
Στσοὶ πενήντα γιὰ 'δηγῆ (ὁδηγῇ)
ὅν ἔχῃ κεφαλὴ καλή.
Τσ' ἑξήντα γέρνεται,
ἀρνιθοτυφλεύγεται.
Τσ' ἑβδομήντα καμπουργένει
καὶ τσοὶ μάτσες (μαγκοῦρες, βακτηρίας) *τον μαζεύει.*
Τσοὶ ὀγδόντα εἶν' ἡ κακή του.
Τσ' ἐνενήντα τόνε βαργιοῦνται κ' οἱ δικοί του.

Νὰ μὴν ἐξοι φτάσῃ τσ' ἑκατὸ
μόνο νὰ φύγῃ ἀπὸ 'δῶ.
Γοργὰ καὶ ξέβγαλέ τονε
καὶ ἀπὸ 'δῶ πᾶρέ τονε.

(Ὑπηγ. : Μαρία Λεωνίδου Κάτση, ἐτῶν 65, ἀγράμμ.)

Τὸ δημῶδες ποίημα τοῦτο ἔχει μακρὰν παράδοσιν, συνεχιζομένην ἐκ τῆς Ἀρχαιότητος [1].

Τὰ παραμύθια λέγονται *παραβολὲς* (χφ., σ. 241, 242, 244).

Δ'. Ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ παραθέτομεν τὴν κάτωθι παράδοσιν. «Ὅταν ἐγεννήθηκεν ὁ Χριστός, τὸ πρόβατο τὸν ἔγλειψε μέσα στὴ ματζιαούρα (φάτνη), τὸ ἴδιο καὶ τὸ βούδι, ὁ γάδαρος τὸν τσινοῦσε καὶ τὸ κατσίκι τὸν κουτούλανε. Ὁ Ἰωσὴφ ἐπῆε νὰ πάρῃ λίγα κάρβουνα, γιὰ νὰ ζεστάνῃ τὸ μωρό. Ἐπῆε νὰ τὰ πάρῃ ἀπὸ τὸν βοσκό, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν εἶχε κάμει ἐλεημοσύνη ποτές του κι ἅμα τὸν εἶδανε τὸν Ἰωσὴφ τὰ σκυλιά, ἐγαυγίσανε καὶ δὲν τὸν ἐπειράξανε. Τὰ πρόβατα τὰ ποδοσκάλισε καὶ δὲν ἐσαλέψανε καθόλου ἀπὸ τὴν θέσι των.

Ὅταν ἐπῆε κοντὰ ὁ Ἰωσήφ, ὁ βοσκὸς τοῦ πέταξε τὴν μάτσα του (=ἀγκλίτσα) καὶ δὲν τοῦ κτύπησε. Ἐτέντωσε τὸ ράσο του κ' ἤβαλε τὰ κάρβουνα ἀναμμένα καὶ δὲν ἐκαιότανε. Ἐνῶ εἶδε ὁ βοσκὸς αὐτὰ τὰ θαύματα, λέει: —«τί νύκτα εἶναι τούτη ἀπόψε; Τὰ σκυλιά μου δὲν ἐδακώσανε, τὰ πράβατά μου δὲν ἐκουνηθήκανε ἀπὸ τὴ θέσι τωνε. Τὸ ραβδί μου δὲν τὸν χτύπησε. Τότες σηκώθηκε κ' ἐκεῖνος καὶ τὸν κλούθηξε. Ὁ βοσκὸς εἶχε στὴν πλάτη του μιὰ προβιὰ ὁλόχρυση. Ὅταν ἔφταξε στὴν σπηλιὰ εἶδε τσοὶ ἀγγέλοι ποὺ ἔψαλλαν τὸ Χερουβικό. Εἶδε τὸ μωρὸ ποὺ ἦτανε στὴν μαντζιαούρα καὶ ἤβγαλε τὴ χρυσὴ προβιὰ ἀποὺ τὸ ταγάρι του καὶ τὴν ἤδωκε νὰ τήνε στρώσουν στὸ βρέφος» (χφ., σ. 135-136).

Πιστεύεται ἔτι ὅτι τὰ βόδια δμιλοῦν κατὰ τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Οὕτω «τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτοχρονιᾶς [2], ὅταν βάλωμε τὶς μπουκιὲς τὸ Χριστόψωμο μέσα στὶς μαζιαοῦρες (=πάχνες) τῶ βοδιῶ θὰ γκόψωμε (=θὰ φύγωμε), γιὰ νὰ μὴν ἀκούσωμε ποὺ θὰ κουβεντιάσουν τὰ ζῶα. Θὰ ποῦν τὰ παράπονά των. Ἐμένα ἔβαλε πολύ, σ' ἐσένα ὀλίγο» (χφ., σ. 89).

Τὸ μαντικὸν ἔθιμον κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς παραμονῆς τῆς 24 Ἰουνίου καλεῖται ἐνταῦθα Ἀκλήδονας (χφ., σ. 253-55). Κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τῆς ὑδρίας τῶν

---

[1] Βλ. *Β. Δασόρδα*, Αἱ ἡλικίαι τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Σόλωνα καὶ κατὰ τὴν δημώδη νεοελληνικὴν παράδοσιν, Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, τόμ. 21 (1946), σ. 257-263.

[2] Ἡ πληροφοριοδότις ἐσφαλμένως εἶπεν ἐνταῦθα περὶ τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτοχρονιᾶς, διότι τὸ ἔθιμον γίνεται τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Βλ. *Ἰω. Σπ. Ῥάμφος - Κ. Ι. Παπαδοπούλου*, ἔνθ' ἀν., σ. 49.

μαντικῶν σημαδιῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐνώπιον συγκεντρώσεως ᾄδεται κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἑκάστου σημαδιοῦ (τοῦ ἀκλήδονα) ἀνὰ ἓν δίστιχον μὲ τὴν παρατιθεμένην μελωδίαν[1].

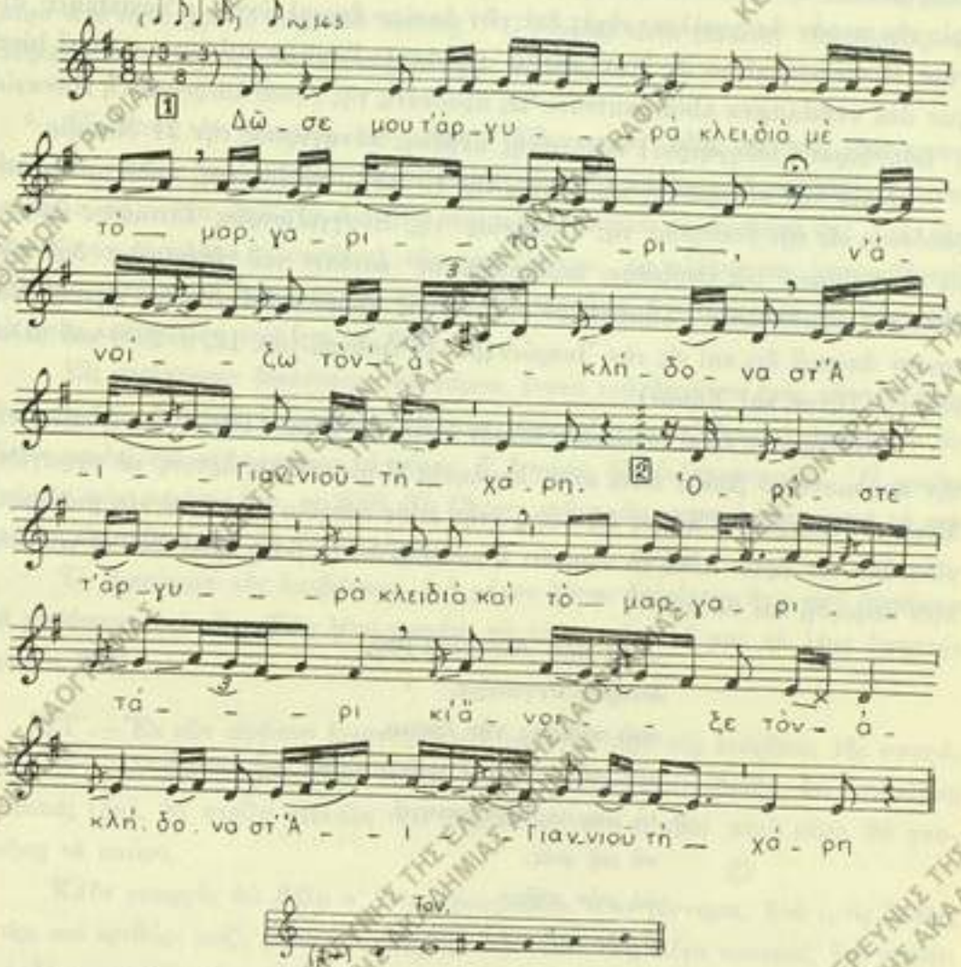

Τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο παλαιότερον ὡς Πρωτοχρονιά[2], ἐτελεῖτο ἁγιασμὸς εἰς κάθε σπίτι καὶ εἰς τὰ ποιμνιοστάσια (μάντρες) (χφ., σ. 8), τὴν δὲ παραμονὴν τοῦ Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρ.) οἱ κάτοικοι μαζεύουν ξηρὰ κλαδιὰ εἰς τοὺς δρόμους καὶ τὰ καίουν. Ἡ φωτιὰ αὐτὴ εἰς τὴν ὁποίαν καίεται καὶ ὁ στέφανος τῆς

[1] Μουσικὴ καταγραφὴ ὑπὸ τοῦ συντ. μουσ. Σπυρ. Περιστέρη.

[2] Τὸ ἔθιμον ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλους ἑλληνικοὺς τόπους καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς νήσους. (Βλ. εἰς Λαογρ., τόμ. 14 (1952), σ. 271-272, Ἐπετ. Λαογρ. Ἀρχ., τόμ. 5 (1945/49), σ. 85-86, τόμ. 11/12 (1958-59), σ. 256, 293, τόμ. 13/14 (1960-61), σ. 379. Τῆς συνηθείας ταύτης σώζεται μαρτυρία ἐκ τοῦ 12 αἰῶνος. Βλ. Φ. Κουκουλέ, Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, Τὰ λαογραφικά, Β', 1950, σελ. 8 σημ. 4.

Πρωτομαγιᾶς, λέγεται *κάψαλος*. Τὸν κάψαλον τὸν ὑπερπηδοῦν τρεῖς φορὲς τὰ παιδιά, παλαιότερον δὲ καὶ οἱ ἡλικιωμένοι (χφ., σ. 303-304, 311). Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ C. S. Sonnini (ἔνθ' ἀν., σ. 20), προσθέτων, ὅτι οἱ ὑπερπηδῶντες τρὶς τὴν πυρὰν ἀπήγγελλον εὐχὰς διὰ τῶν ὁποίων ἐπεκαλοῦντο «l'assistance divine, la conservation de leur santé pendant l'année suivante, aussi-bien que des vendanges abondantes». Ὡς προστάτις τῆς νήσου λατρεύεται ἡ Παναγία ἡ Ἐδηγήτρια (Ὁδηγήτρια) τελουμένης μεγάλης πανηγύρεως τὴν 21 Νοεμβρ.[1]

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τῆς 15 Αὐγ., τὸ ἑσπέρας, ψάλλεται ἐκ παραδόσεως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐπιτάφιος θρῆνος εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, περιφερομένου κατόπιν τοῦ ἐπιταφίου διὰ τῶν ὁδῶν τῆς κωμοπόλεως. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο τοῦ ἐπιταφίου εἰς τὴν Παναγίαν ἀπαντᾷ ἔτι καὶ εἰς τὴν Ἰκαρίαν (βλ. ἐν Λαογρ., τόμ. 12, σ. 288) καὶ ἄλλας νήσους (Τῆνον, καὶ Σάμον).

Ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ κάτωθι ἔθιμον ὀνειρομαντείας. «Τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τὴν παραμονὴ τὸ βράδυ πᾶνε στὴν Ἐκκλησία οἱ οἰκογένειες ἄρτους μὲ σφραγῖδες. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸ ὁ παπὰς θὰ δώσῃ στὴν κάθε κοπέλλα ἢ καὶ σὲ νέο μιὰ σφραγῖδα ἀπὸ τὸν ἄρτο. Αὐτὸ τὸ κομμάτι ἡ κοπέλλα θὰ τὸ βάλῃ κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι πρὶν κοιμηθῇ καὶ θὰ πῇ:

Ἁγιά μου Κατερῖνα μου,
δετόρου θυγατέρα,
ποὺ πέρασες τὴν ἔρημο,
τὴν Αἴγυπτο, τὴν κολυμπήθρα τοῦ γιαλοῦ,
τὴ μαρμαροχρυσοπηγή,
νὰ μὴ φᾶς,
νὰ μὴν πιῇς,
ἃ δὲν ἔρθῃς νὰ μοῦ πῇς
ἢ καλὸ ἢ κακὸ
γιὰ τὸ νέο π' ἀγαπῶ.

Αὐτὸ θὰ τὸ πῇ τρεῖς βραδυές. Κ' ἐκείνη θὰ πάῃ νὰ τῆς τὸ πῇ στὸ ὄνειρό της ποιὸν θὰ πάρῃ»[2].

[1] Βλ. *Ἰωάν. Στ. Ῥίφου-Κ. Ἰ. Παπαδοπούλου*, ἔνθ' ἀν. ἐν σ. 40.

[2] Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἀναφέρεται ἤδη ὑπὸ τοῦ *J. Th. Bent*, The Cyclades or Life among the Insular Greeks, London 1885, σ. 49 Βλ. καὶ εἰς μετάφρασιν ὑπὸ *Στέλλας Ἰ. Ῥάμφου*, εἰς τὴν ἐφημ. «Μῆλος», ἐν Ἀθήναις, ἔτ. 10, 1933, σελ. 49 ἀρ. φύλλ. 207, σ. 2. Ἡ μαντικὴ συνήθεια αὕτη μὲ διαφοράς τινας ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν Μῆλον βλ. *Ἀρ. Μ. Ταταράκη*, Οἱ Κληδονισμοί, Νεοελλ. Ἀνάλ., τόμ. Α' (1870-72), σ. 335. Πρβλ. καὶ *Ν. Γ. Πολίτου*, Λαογραφικὰ Σύμμεικτα, τόμ. Γ', 1931, σ. 112.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τὴν μορφὴν ταύτην τῆς ὀνειρομαντείας ἔχουν ἀντικατασταθῆ οἱ Μοῖρες, τῶν ὁποίων γίνεται συνήθως ἐπίκλησις[1], διὰ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

Πιστεύεται ὅτι «*κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸν ἄγγελόν του ποὺ τὸν ἀκλουθᾷ κάθε μέρα ἀπὸ ἑφτὰ χρονῶ μέχρι νὰ ποθάνῃ*[2]. *Ὁ ἄγγελος εἶναι ξανθός, τὸν κλουθᾷ τὸν ἄθρωπο. Ὁ πονηρὸς εἶναι ὁ μαῦρος*» (χφ., σ. 224).

Ε΄. Κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου ἐδίδοντο κατ' ἔθος εἰς τοὺς νεονύμφους ὑπὸ τῶν γονέων των τὰ ἑξῆς: «Στὸ κορίτσι ἔδιδε ὁ πατέρας τὸ κρεββάτι, καναπέ, καασέλα, τὰ ροῦχα· ἀπὸ τὴν ἀκίνητη περιουσία παίρνει τὸ ἀνάλογό της. Στὸν ἄντρα δίνουν τὸ τιλάρο (=στρῶμα), τὴν *καασέλα* του, τὰ κιλίμια του (=κουβέρτες), καὶ ἀπαραιτήτως τὸ *κόνισμα*. Ἡ πρώτη δουλειὰ εἶναι ἡ εἰκόνα ποὺ θὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ πατέρα του (χφ., σ. 309).

Εἰς περίπτωσιν διαλύσεως τοῦ γάμου, ἕνεκα τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συζύγων ἄνευ τέκνων, ἡ προῖξ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν προικοδότην. «*Ὅταν τὸ ἀντρόγυνο δὲν ἔκανε παιδιὰ καὶ πέθαινε ἕνας, ὁ χῆρος ἢ ἡ χήρα δὲν ἐκληρονομοῦσε. Ἡ προῖκα ἐγύριζε στὸν πατέρα*» (χφ., σ. 309). Τὸ ἔθιμον τοῦτο, ὡς γνωστόν, ἦτο κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς χρῆσιν καὶ εἰς ἄλλας νήσους.

Τὸ δικαίωμα τῆς διαβάσεως διὰ μέσου ξένου ἀκινήτου, ἤτοι «τὸ δικαίωμα νὰ περάσωμε ἀπὸ ἕνα ἄλλο ξένο χωράφι νὰ πᾶμε στὸ δικό μας τὸ λέμε *ἀμπατή*» (χφ., σ. 308).

ΣΤ΄.—Ἐκ τῶν πρώτων ἐνεργειῶν τοῦ γεωργοῦ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς σπορᾶς εἶναι τὸ *φκολόημα* (εὐχολόγημα) τοῦ σπόρου[3]. «Ὅταν πρωτοβρέξῃ, θὰ διαλαλήσῃ ὁ παπᾶς (δηλ. θὰ στείλῃ ντελίλη νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κόσμο) ποιὰ μέρα θὰ φκολοήσῃ τὸ σπόρο.

Κάθε γεωργὸς θὰ βάλῃ σ' ἕνα ντρουβαδάκι λίγο γέννημα, δυὸ τρεῖς ὀκάδες στάρι καὶ κριθάρι μαζί, μέσα στὸ ντρουβαδάκι θὰ βάλῃ λίγα κουκκιά, ἕνα κεφάλι σκόρδα, κρεμμύδι καὶ ρούδι.

Θὰ τὰ πάῃ στὴν ἐκκλησία νὰ τ' ἁγιάσῃ ὁ παπάς, δηλαδὴ θὰ τὰ ραντίσῃ μὲ

---

[1] Βλ. εἰς Λαογρ., τόμ. 8 (1921/25), σ. 559 καὶ Κρητικά, τόμ. Α΄ (1930-33), σ. 47, (Κατσιδώνι Κρήτης).

[2] Περὶ τῆς πίστεως ταύτης, ἤδη ἐκ τῆς Ἀρχαιότητος, βλ. *Γ. Κ. Σπυριδάκη*, Τὰ κατὰ τὴν τελευτὴν ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκ τῶν Ἁγιολογικῶν πηγῶν. Ἐπετ. Ἑτ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τόμ. 20 (1950), σ. 100.

[3] Βλ., περὶ τοῦ ἔθίμου καὶ *Ἰ. Κ. Βογιατζίδην*, εἰς περ. Ἀθηνᾶ, τόμ. 35, σ. 120 καὶ περιγραφὴν τοῦ φκολοήματος εἰς τὴν ἐφημ. «Φωνὴ τῆς Κιμώλου», ἔτ. 14 (1959), ἐν Ἀθήναις, ἀρ. φύλλ. 130/31, σ. 3.

ἁγιασμὸ πρῶτα καὶ μετὰ μὲ κρασί˙ λέμε πὼς τὰ μεθᾷ ὁ παπάς. Τὸ σπόρο θὰ τὸν φέρωμε μετὰ στὸ σπίτι. Τὴν ἡμέρα ποὺ γίνεται τὸ φκολόημα οἱ γεωργοὶ πᾶνε στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ καὶ τοὺς κάνει τραπέζι˙ ἐκεῖ τρώγουν καὶ πίνουν μὲ ἔξοδα τοῦ παπᾶ». (χφ., σ. 25-26).

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐθίμων κατὰ τὴν σποράν, εἶτα δὲ τὸν θερισμὸν καὶ τὸν ἁλωνισμὸν (χφ., σ. 26-27, 28, 29, 31-32) σημειώνομεν τὰ κατωτέρω σχετικὰ πρὸς τὴν μετὰ τὸ ἁλώνισμα καὶ τὸ λίχνισμα παραλαβὴν τοῦ γεννήματος (σιτηρῶν) ἀπὸ τὸ ἁλῶνι. «Τὸ καθαρισμένο γέννημα τὸ κάνομε σωρὸ μέσα στ' ἁλῶνι. Τὸ σωρὸ αὐτὸ θὰ τὸν σταυρώσωμε. Θὰ κάμωμε ἕνα σταυρὸ μὲ ἀμπελόβεργα ἢ ἀκάρονα (=σφεδηλιά). Θὰ τὸν προσκυνήσῃ ὁ λιχνιστὴς καὶ μετὰ θὰ τὸν καρφώσῃ στὴν κορφὴ τοῦ σωροῦ τοῦ γεννηματιοῦ, νὰ πάῃ μέσα βαθιὰ στὸ σωρό. Μετὰ μὲ τὸ φτυάρι, θὰ κάμῃ τρεῖς βολὲς τρεῖς κύκλους γύρω στὸ σωρὸ ἀρχίζοντας ἀπὸ κάτω, ἀνεβαίνοντας εἰς τὴν κορυφὴ τοῦ σωροῦ. Μετὰ θὰ κάμῃ σταυρὸ μὲ τὸ φτυάρι στὴν κορυφή. Στὴν κορυφὴ μετὰ τοῦ σωροῦ ποὺ εἶναι σταυρωμένος θὰ κάμῃ μὲ τὸ φτυάρι ἕνα μικρὸ σταυρὸ πάνω στὸ γέννημα. Μετὰ θὰ βάλῃ ὁ λιχνιστὴς πάνω στὸ φτυάρι λίγο καρπό, νὰ τὸν προσκυνήσῃ, ἀφοῦ πρῶτα βγάλῃ τὸ καπέλλο του καὶ κάμῃ καὶ τὸ σταυρό του.

Ἅμα προσκυνήσῃ τὸν καρπὸ ποὺ ἔχει πάνω στὸ φτυάρι, θὰ καρφώσῃ (πλαγίως) τὸ φτυάρι μὲ τὸν καρπὸ μέσα στὸ σωρό. Θὰ πάρῃ ἀκόμη καὶ τρία ἄλλα διχάλια καὶ θὰ τὰ καρφώσῃ νὰ σχηματισθῇ μὲ τὸ φτυάρι μαζὶ σταυρός.

Ὅσοι βρεθοῦν μέσα στὸ ἁλῶνι τὴν ὥρα τοῦ σταυρώματος θὰ κάτσουνε ὅλοι γύρω στσοὶ ἀντραλίκοι τοῦ ἁλωνιοῦ «γιὰ νὰ κάτσῃ ὁ σωρός». Μετὰ θ' ἀρχίσῃ τὸ μέτρημα τοῦ σωροῦ σὲ κοιλά. Τὴν ὥρα ποὺ μετρᾷ τὸ γέννημα, ὅταν γεμίσῃ τὸ πρῶτο κοιλὸ νὰ τὸ ρίξῃ στὸ σάκκο θὰ πῇ: «Ἕνας ὁ Θεός» στὸ δεύτερο κοιλό: «Δυὸ ἡ Κερὰ ἡ Παναγιά» «τρία: ἡ Ἁγία Τριάδα», Τέσσερα: σταυρός˙ νὰ ψοφήσῃ ὁ Ποπὼς (=ὁ Ποπὼφ ἦταν Τοῦρκος φορατζῆς), πέντε: Κύριέ μου, πέμπε.

Μετὰ ἀρχίζομε νὰ γεμίζωμε ἄλλο σάκκο καὶ λέμε τὰ ἴδια. Τὴν ὥρα ποὺ γίνεται τὸ μέτρημα τοῦ σωροῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ περάσῃ κανένας ἄλλος μπροστὰ ἀπὸ τὸ σωρό. Ὅταν μετρηθῇ τὸ γέννημα θὰ ποῦμε «Καλὸ φάγωμα». (Τὸ κοιλὸ πάει 10-12 ὀκάδες). (χφ., σ. 31-32).

Ἡ σύντομος ἐπισκόπησις αὕτη τῆς συλλεχθείσης λαογραφικῆς ὕλης δεικνύει μετὰ τῆς γλώσσης, τῆς ὁποίας τὴν διαλεκτικὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῶν Σιφνίων διεπίστωσεν ὁ Ἰ.Κ. Βογιατζίδης (βλ. ἐν Ἀθηνᾷ, τόμ. 35, σ. 75-79), ὅτι ὁ λαϊκὸς ἐκ παραδόσεως πολιτισμὸς τῆς Κιμώλου ἀνήκει εἰς τὸν νησιωτικόν, εἰδικώτερον εἰς τὸν Κυκλαδικόν, μὲ ἐπιδράσεις, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἐξ ἐποικισμῶν καὶ ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς γειτονικὰς νήσους Σίφνον καὶ Μῆλον, ἰδίᾳ τὴν πρώτην, πρὸς δὲ καὶ τὴν Κρήτην.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

RÉSUMÉ

Mission folklorique à Kimolos du 14 au 29 août 1963

par Georges K. Spyridakis

L'île de Kimolos se trouve près de l'île de Milos; elle appartient au groupe des Cyclades, îles de la mer Egée.

Nous possédons sur la tradition de la civilisation populaire de Kimolos des informations provenant des voyageurs, qui l'ont visitée pendant les siècles passés, surtout C. S. Sonnini (Voyage en Grèce et en Turquie, tome second. Paris 1801, pp. 4-74), et plus anciennement P. de Tournefort (Relation d'un voyage du Levant, Paris, tome I. 1717, pp. 57-599) J. Th. Bent (1885) et autres.

Nous possédons également des études plus récentes sur l'histoire générale de l'île par divers auteurs (voir plus haut bibliographie, p. 304).

Pendant ses deux semaines de recherches folkloriques (14-29 août 1963), l'auteur a noté un riche matériel, en 452 pages, qui se rapporte aux diverses manifestations de la vie matérielle, sociale et spirituelle du peuple. Il a enregistré également sur bandes de magnétophone 75 chansons folkloriques et danses populaires. Il a tourné aussi sur films cinématographiques de 16 m/m: a) la cérémonie d'un mariage (moeurs matrimoniales); b) scènes de tissage populaire; c) une fête populaire patronale du 15 août, célébrée en l'honneur de la Vierge (fête de l' Assomption) etc.

L'auteur fait dans son étude des remarques générales sur le riche et important matériel collectionné. Ainsi, sur l'origine de l'installation des habitants actuels de Kimolos, il a noté des légendes selon lesquelles la population de l'île aurait été exterminée jadis par une épidémie de choléra. L'île, déserte, a été ensuite de nouveau peuplée par des habitants venus des îles de Sifnos et de Crète. Les habitants actuels de Kimolos seraient les descendants de ceux ci. En effet, ces légendes, font écho à des faits réels. Nous croyons qu'après le 17ème siècle (voir pp. 305-306) des Crétois se sont installés dans cette île. La légende de l'établissement des habitants de Sifnos à Kimolos, a été déjà mentionné au 18ème siècle par Sonnini (voir p. 307). Au lieu nommé «Hellenika», sur le rivage ouest de l'île où se trouvait dans l'antiquité un petit village, est localisée une légende selon laquelle près de la mer vivait un monstre. L'auteur remarque que cette lé-

gende provient d'une croyance antique et du culte d'un démon de la mer. (voir p. 307).

Près de Kimolos, il y a une île déserte nommée «Ipolivos». Son nom officiel est «Polyaighos». On raconte que dans le passé on entendait sur cette île, pendant la nuit, une voix qui chantait. Lorsque le chanteur chantait il n'existait aucun péril pour l'auditeur, mais lorsqu'il sifflait, celui qui l'entendait était en danger et devait s'éloigner.

L'auteur remarque qu'il s'agit ici d'un démon, protecteur de l'île, c.à.d. de ce qu'on nomme communément «stichiò» (Esprit). (voir pp. 308-309).

Saint Nicolas, connu comme protecteur des marins, est honoré aussi par les jeunes filles qui veulent se marier. L'auteur suppose que ce culte (voir p. 309) provient d'un récit hagiologique du Saint, selon lequel celui-ci par un miracle a permis la réalisation du mariage des filles d'un pauvre.

A été notée également la légende de saint Cassien et de saint Nicolas laquelle, comme on sait, est connue aussi en Russie et en Bulgarie. (voir *Osk. Looritz*, Der heilige Kassian und die Schaltjahrlegende, Helsinki 1954 (F.F. Comm. No 149). A Kimolos Saint Cassien, dont la fête est célébrée tous les quatre ans, le 29 Février, est remplacé par Saint Onoufrios. (voir. p. 309). Les légendes sur les Moires, lesquelles déterminent le destin de chaque personne à sa naissance, sont largement propagées dans l'île, ainsi que les légendes concernant les Néréides (Fées), qui ont les caractéristiques des nymphes de l'antiquité. (voir p. 310).

Ensuite, l'auteur mentionne la légende «du vieillard savant et de la gérontoctonie» (voir pp. 310-311) et fait des commentaires sur Sainte Kali, lieu dit situé près du rivage du port de Psathi. (voir fig. 3 et 4).

Ste Kali, qui n'est pas comprise officiellement parmi les Saints de l'Eglise, est connue du peuple par un chant sur la crucifixion de Jésus-Christ, qui est chanté le Vendredi Saint.

On a émis l'opinion que Ste Kali constitue la survivance de la légende antique de Ino, laquelle se jeta à la mer et y demeura sous le nom de Leukothéa, ou encore de Kali, ou du culte antique d'Isis-Fortuna.

Des 130 chansons populaires notées par l'auteur on publie le texte (voir p. 313-14) d'un chant relatif aux différents âges de la vie humaine. Celui-ci a une origine ancienne, que nous trouvons déjà chez Solon (voir Comptes-Rendus de l' Académie d'Athènes, tom. 21, pp. 257—263).

A la page 315 est publiée la musique des chansons (distiques), chantées

pendant le jeu de la divination (του «Κλήδονα»), pratiqué lors de la fête du Saint Jean qui a lieu le 24 juin, et qui coincide avec le solstice d'été. (voir p. 315).

Le peuple connait divers récits sur le comportement des animaux (moutons, chèvres, boeufs) pendant la naissance de Jésus. On en publie un, originaire de Kimolos. (voir p. 314). La veille du jour de Noël, le peuple croit, qu'a un certain moment, les animaux s'entretiennent entre eux (voir p. 314). Par suite d'influences ecclésiastiques, les cultivateurs considèrent le Ier septembre comme premier jour de l'année; c'est pourquoi sont attachés à ce jour diverses coutumes agraires.

Le soir de la fête de la Sainte-Croix (14 septembre), après le couchér du soleil, on allume des feux dans les rues et les petits enfants sautent par dessus. Jadis les adultes prenaient aussi part à ce jeu. Dans ces feux on brûle également les couronnes du Ier mai (voir pp. 315-16).

L'auteur relate aussi diverses us et coutumes populaires telles que la coutume de divination qui se fait le soir de la veille de la fête de Sainte Catherine (25 november, voir pp. 316-17), la croyance populaire selon laquelle chaque personne a son ange gardien qui l'accompagne journellement pendant toute sa vie (voir p. 317), des coutumes matrimoniales, des usages du droit coutumier,la coutume de la bénédiction des grains par le prêtre avant l'ensemensement, et enfin parmi bien d'autres les coutumes en usage pendant la moisson et le battage du blé. (voir pp. 317-318).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Χ/φον 2758

Ἀπεδελτιώθη ἅπασα ἡ λαογρ.ὕλη τοῦ χ/φου κατά μῆνα Μάρτιον -Ἰούλιον 1974 ὑπό τῆς Εὐφρ.Καλαβρουζιώτου καί ἀντεβλήθη ὑπό τῆς ἰδίας καί τῆς συντ. Αἰκ.Πολυμέρου.-

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ